Magnum opus aggredior, laudes venerandaque sacrarum.
Dogmata, et arcanos, hymnorum pandere ritus.
Quid psalmi, sanctæque preces, quid mystica templi
Religio q̃ dia notent modulantia certis
Scholarum spatiis, summo resonantia regi.
Quamvis priscorum dudum hæc illustria, scriptis
Enituerant; mihi plura tamen penetranda superstant.
Tu Deus ignitis olim qui corda repleristi
Linguarum fluviis; tanti tu muneris auctor
Desiper adesq̃, ratiuncule tuo reserare latentes
Sacrorum causas liceat gratissima dona
Mystis mortalq̃ sine te sapientia rerum.
Tu quoque divini purissima mater amoris
Lucis mundi, Coeli quedecus, quæ prodiga terras
Æterna largiris opes, ac divitias
Effundis superas sapiens charismata lucis;
Duc, age, diua tuum salebrosa per invia vatem.
Te sequor audaci, laborhic tibi mihi bat aura.
Este mihi faciles, et vos clarissima mundi
Lumina, vos coeli proceres, vos concia christi
Pectora, sydereis vos me succendite flammis
Proxima hæc laticis volitantia scripta per oras
Accendent pietate animos, cultu que perenni
Crescat in immensum, divinæ gloria laudis.

Lucis Encomium Dracontij.

Lux ubar ætheream, lux noctis limes, et umbra,
Lux facies rebus cunctis, et lux elementis,
Lux genitis factis que calor, lux gratia solis,
Lux decus astrorum, lux aurea cornua lunæ,
Lux fulgor Coeli, lux et primordia mundi,
Lux splendor flammæ, lux magni temporis index,
Lux honos agricolis, requies lux omnibus egris
Lux opus auctoris primum, candor que pudoris.

Ad Virginem Deiparam.

Virgo regina polorum
Summo, que proxima Regi,
Mundi moderaris habenas;
Huc e cela æthereis aula
Descende, et dirige mentis,
Rutilo splendore tenebras.
Meritas tibi promere laudes
Amor est, cujus que per omnes
Te dignos curavere honores.
Agis, ut studiosa, per arva,
Quæ circumtulit Hymetti,
Non uno e cespite florum
Carpit fragrantia mella:
Sed lati pluxima veris
Perquirens munera, rorem,
Depascitur avida Coli:
Laudes sic ipse, suasque
Celebrabo carmine dotes,
Si tu dulcissima Virgo,
Lucem dignetis, et astum.
Tenebrosis infundere corde:
Tu noctis et gloria stygis *
Tu lux, tu vita denique,
Hominum spes certa, tuique
Observant omnia nutum.
Placido me respice vultu
Inopem, incertum que salutis
Da veri carnere sedem,
Cæca caligine pulsa.
Duce te mihi gratia semper
Divina apparet ut omni
Detersa erugine culpæ
Puro tibi pectore possim
Canere hymnos pangere versus.

* Vide encomium lucis huius versu accidente positum.

Virgo parens, ut cunque polo me certis ab alto
Audi fulgantes sydera celsa preces.
Quod mea cumque sonat, fidibus testudo canoris
Senior e summis, exige Diua, choris.
Tu sine labe niteris precibus sexta crimina mundi
Diluis, et certa pandis ad astra vias. + sulicet horribili &c.
Te duce, tuta ratis rapidis dat cambara ventis,
Fessa cadit nutu fracta procella tuo.
Te sine nec flores horti, nec gramina valles
Nec fruges campi, grata que poma ferunt.
Te celebrant tardi q senes, iuvenes que decori;
Et quibus invicto robore membra vigent.
Te teneri cantant pueri inuptæ que puellæ
Gratus perspicua virginitate chorus.
Et tibi lacteoli dulcisona turba puelli
Truncatis recinunt carmina blesa sonis.
Te Celsus, te terra colit, te pontus adorat,
Omnia te mundi vota, preces que petunt.
Ille licet horrenda circumsonet ira Malee,
Demersu que minas obruat vnda caput
Dum pelagi rabies sevit metuenda per iras
Eripiet nantem, me tua dextra, nec + pharus
Sive pharus, ponti que iubar, navis que vocari
Ambiguis nautis, seu cynosura cupis.
Si me mortifero comburat syrius ictu.
Affet et ardenti dicus ab aspe calor;
Tu mihi temeneris, seu celso in colle cupressus
Seu cedrus dici, seu terebinthus amas.
Bellica si armato circumsteret agmina campo,
Si me mille enses, spicula mille petant;
Tu mihi tu Virgo dicaris eburnea turris
Qua nequit excussis rumpere flamma globis.
Si te syderibus, noctu mea mæsta fugatis
Evocet, ut rosas ore nitente diem
Clarior auxora poris et tu sola tenebras
Discutere, et rosea fronte aperire diem.
O tamen titulo gaudes quocumque vocari
Huc ades, huc felix ad tua sacra veni.
Mille tibi spirant teneri suspiria cordis
Mille calent ardent, pectora mille gemunt.
Qua que gaudet tellus, liquido circumflua ponto
Mille tibi laudes carmina mille sonant.

Qui si.

Scilicet horribili sceleru sub nocte sepulchri
Tu rutilam profers per vada cæca faces.
Celia que celorum reseras penetralia genti,
Qua prope tartarei mersa peribat aquis

IHS. MI
CVRSVS
vtriusque Phylo-
phiæ
tam naturalis, quam
rationalis
iuxta miram P. An-
selmi, & Ang.
Preceptor.
doctri
na

CVRSVS VTRIVSQVE PHILOSOPHIÆ TAM RATIONALIS, QVAM NĀRALIS.

IVXTA MIRAM PARENTIS ANSELMI, ET ANGELICI PRÆCEPTORIS DOCTRINAM.

AVTHORE

R. P. M. F. CAROLO COBAREN.

IN HYRACHENSI ACHADEMIA

SCĒPTVS

a minimo Discipulorum eius, F.r Zoylo de Othero.

PROŒMIVM.

Cum supremus ille artifex ac orbis gubernator Deus, mores hujus naturæ sciendi cupidos condere decreuisset, ne quid ab hoc discendi desiderari relinqueret in posterum, protoplastem Adamum omnigenis sacris dotibus cumulauit, ut qui spiraculum vitæ sortitus, transmissurus erat in posteros, puritatem et spiritus transfundere intelligentiæ. Sed proh dolor! Dum ligni sacri stolidus concupiuit sapiens perdidit, mentis & puritatem fœdans hujus, lacrimabile ignauia & sua posteris dereliquit, ac duplici parauit morte, dum hoc spiraculo vitæ eius & mentis spiritu intelligentiæ exspoliauit: vt & calamitas sine solatio lugenda restaret mortalis hanc vitam (ne dicam mortem) ita reddidit miserrimam, ut nec hori alitis sterni, nisi in labore suo pane suo vescatur, nec vita inchoari nisi ad hoc, ut addat sapiens, addat et labores.

Sed tanti miseratus labores (charissimi sodales) ipsis & condolens sapientia sibi et vobis ædificauit domum, hæc scilicet regalem Hierachenæ academiam, in qua sciarum sedes extruxit, columnas & septem, id est septem artes liberales (integrae Origine) excidit. In vobis splendida mensa & triennium posuit, vinum immiscens ad potum, dum vitis & fluenta, sacra Theologia quoque commiscuit. Ad hæc ergo venite ad huius mensa charitatis appetendae. Et si parvuli estis ad alta Theologiæ culmina scandenda, en ipsa ancillas suas, scilicet, & artes liberales vos vocat, vt tanti fastigii ipsarum scandere valeatis.

Sed heu Deus! Quis dux, et qualis ianua ad tanta arcana expugnanda? Eia agite dilectissimi, quæ neutra deficit ad illamque. Per tanum quippe timoris Domini

ingredientibus vobis, arcis sapiæ profunda et recondita perscrutare licebit; ng initium sapiæ timor Domini, regis cecinit Psalmes. Huiusmodi igit ingressum vobis maximopere omnibus, ad abdita sæpe penetranda ñ tam utile, quam nanq; ng in malevolam aiq, inquit Divus eloquio, ñ introibit sapiæ, nec habitabit in corde subdito peccatis.

En iamq, quæ ad occulta sapiæ manifestanda effecit vobis & patefecit altissimus, et ad finem secure obtinendi, qui ipsibus patefecit iamq vobis misericors dignavit et dulcis. Lui enim Ebræis post Patriarchas dedit Moise, ñ tm legis, sed et naturali eruditionis Doctorem qui Aegyptiis dedit Mercurium Trimegistum, qui Italis Pithagoram, Græcis 7. septem sapientes, porro in moralibus Socratem, in Phra Atlas, in naturali Theologia Platonem, in Medicina Hipocratem, in Geometria Euclidem, in Eloqu. Demosthenem in Poesi Homerum; qui dnis ad quamlibet extinctam sæpe reparando, aliquem primaque suscitabit, ipse et vobis perclarissimos dignavit duces. Archiepsulem scilicet Cantuariensem, Pragensem nim, Anselmum, eiq & perpetuo fidelem sectatorem Angelicum Magistrum. Hos sapiæ principes fidelissime sectaturq vobis et cæteris sectandos ppono, ut qui a timore Domini huius tyrnatis laboris initium sumitis, Santorum principum adhærendo vestigiis, et finem felicitatis ponere valeatis.

Quod ut ita eveniat adsit nobis sapiæ summa Trina, et una: patris luminum, a quo omne datum optimum, sapientia genita, et Paracletus qui omnia docent. Adsit et nobis Divinæ Sapiæ sedes Deipara Virgo sub invocatione vulgo de Montserrato, semper mihi cordialiter colenda, protoparens Benedicti, tot Cenobiorum, et scholarum institutoris, et sua

Scholastica soroze. Gertrudis magna in cuius corde Dni sapiā filij sedē sibi locavit. Divus Felix invictq Xpti Martir mei Monasterij Patronq Xorbq in Celestia curia militantibq; Sd ptcipue (oro supplex) adsit Pater H. Beremundus huius regalis achademiæ Patronq, cui hunc triennale laborē in puerilia discipuli iam olim dicatq, iterq dico, ac toto animi affectu offero, ac consecro. Tanto q Patrono muniti hujus ad tē deveniamus. = Dial int. sive logā parva in 3 lib. div.

DIALECTICÆ

institutiones.

SIVE LOGICA PARVA

In tres Libros divisa.

Tractatus hic logē parvæ, quæ summulæq vocant, plura continet pdrie ad Dialecticē nātō pertractanda: siquidē ex regulis in ipso tradditis pendet tota argumentandi frā, tota q Syllistica structurā dispositio. Sd q cuncta fere in hoc opendio ptractari solita ñ tam disputatē quā explanatē indigent, ipsq maiori, qua potuero brevitate et clarit. peractq. Q vt fiat. Explanta B. metis operdoes.

Explicantur tres mentis operationes.

Cum Dialectica sit directiva operationq intellectq x triplicē mentis

operaões hæc loga parva in 3 libros dividenda ē. Et vt aptiõ fiat scendu ē, q̃ mentis operaões sũt 3. Apphensio sc, iudicij, et discursus. Apphensio ē actus inctus, qo se simplici modo apphendimus, nihil d̃ illa affirando, aut nãndo; vt hominis apphendimus n̄ affirando d̃ illo nec nãndo ēe aal, aut aliquid aliud. Iudicij ē actus inctus, quo se apphensus attingimus aliquid d̃ illa affirando, et nãndo, vt et dicimus hoõ ē aal n̄ ē lapis etc. Discursus ē actus inctus, quo ex vno aliud inferimus; vt et dicimus: hoõ ē zõãlis: et ex hoc ita inferimus: q̃ ē risibilis. Ad hanc tũ triplicis mentis operaõnũ tractatum ityr in 3 libros dividemus: in quorũ 1o ea quæ pertinet ad 1s inctus operaões explicabimus: in 2o vero quæ ad 2s: et in 3o, quæ ad 3s. = lib. 1. sum. d̃ his qæ attinet ad 1s inctus opex. cap. 1. et 2o.

LIBER I.

Summularum.

DHIS, QÆ ATTINENT AD 1s inctus operaonem.

CAPVT I.

De Termino.

Educti a nãro in qua a minoribus gradu fit ad maiora incipiemus a 1o, qui quidem sumi potest multiplicit. 1o et sine cuiuslibet

libet rei, sicut mox dicitur tig vitd. 2° sumitur ꝑ extremita-
tibus rei: et ita 1ꝰ et vlmꝰ puncta lineae tui dicuntur. Apud Dia-
lecticos 3° sumitur ꝑ illo simplici elemento ex quo artefacta Dia-
lectica componitur et in q vlmo dissolvitur, seu resolvitur. Cuius est vt exa-
minetur. Aliquibus rejectis propenitur nra diffio sui. §. 1.

ALIQUIBUS REJECTIS PROPONITUR nostra Definitio Termini. §. 1.

Varia tui logici diffiones assignantur ab AA. Mag. Villalpando sic
illy definit: est signum gonale in propone. Mag. Soto, ita: est vox
significativa ad placitum ex qua simplex oratio propo. Hora Ulmus Mone-
da ait esse: signum extremum simplicis propositionis. PP. Ingolstenses defini-
unt ipsum ꝑ hoc q. d: id in q resolvitur propo tanquam in subcta, et pra-
cta. Et tricus plures Thomistae ex recentioribus asserunt recte defi-
nirri ꝑ hoc q. d: signum propositionis Chathegoricae constitutivum. fundan-
tur ho: seu diffiones in verbis Philosophi, 1° Phisicorum cap. 1° dicentis: Tig
voco in quo resolvitur propo tanquam in subcta et practa.

Sed oes istae diffiones simul brevitatis rejicuntur. Nq in presenti diffinitione debet tig in
omni, non aliqui dicitur: sed oes diffiones supra positae non explant tum
in omni, sed tum dicitur: q admittendo non si. Primo pox: quia oes i-
stae diffiones explicant ens tum ꝑ ordine ad propos tm, sed tig per
ordine ad propos tm non est tig in omni, sed aliqui tig dicitur: q. Secundo
Minor: quia tm diffio et divisio sunt tui logici sitant: q tig ꝑ ordine ad
propos tm non est tig in omni.

Deinde specialiter rejicitur diffio Soti; quia non
venit ex sto, nixy mentis et scripto, qui si veri sit logici: q recta

n ē. = Præterea dfio Ipluensis displicet ex eo q̃ n̄ explicat id q̃ ly ē in rō, sd id q̃ ē posteriō: ong prio ē rū ponere ppōs, aug q̃ ppōs in suo tō resolvatur. = Rdauthoritē Phī dico ibi loq̃ de ro enuntiativo, in quo reddit ppos; n̄ aā de rō in mī.

Hīs igr dfiōib̄ relictis, ic rū in mī dfinō: Ratio logica ē: pax p̄ se artefacti logālis. Pbr bonitas dfiōis. In his hac dfio stat ore et dfia q̃ ly Pax venit p ōi pte ro nāale quā artificiale: p̄ ly p̄ se talis venit p ōi pte, ut excludat ptes. Ponit p̄ accidens, quale ē cumulus lapidū, p̄ alias paxlas differt ab ōi pte, quo ratio logica n̄ ē, et ab artefacto logali hēnte rāōē rotig: q̃ reddita dfio recta ē.

Præterea. Hoc dfio n̄ explat eq̃ rū p̄ ordinē ad ppōs tm, sicut dfiōes impugnatæ: q̃ m̄ ex hoc titulo admitti debet. = Denique. Qua venit ōi rō, vocali sīt, mēnli et scripto: q̃ ex ōi capite recte explat eq̃ rū in mī. = Sd vt bonitas huiq dfiōis ēlucescat, ꝛ. illa.

Objicies 1°. Hoc dfio venit ppōi: q̃ alijs a dfito, et ignēnte n̄ ē bona. Ans pbr: Vna ppōs potē alia ponere, vt si dicas: Hoō ē āal rāale ē vera ppōs. In vbi vna integra ppōs, sīt hoō ē āal rāale alia ppōs ponit: q̃ vna integra ppōs potē ēe pax p̄ se artefacti logālis: q̃ venit illi nīl dfio rū.

Rō nando ans. Rd pbāē dīguo ans: Vna ppōs potē alia ponere, ut hēt rāōnē totig, nego ans, ut subinduit 2ā intentionē ptis, secdo ans. Dicimq̃ itaq̃, ppōs duplicīter posse considerari, t vt ē totū ex suis ptib̄ constans, et ita nunquā ē pax, nec tig: t put subinduit 2ā intentionē subti, de quo aliqd enunciatur, et in hoc sensu ē pax constituens ppōs in argu-

mer

mento assignatq, het & xaop sic legi.

Replicabis: Sd vna ppo
put ē totu ex suis ptibq constituta posse ppoe componere: q sunt so-
lius. Probr minx: Hoc ppo ita posse efformari: Hoc ppo: ho-
mo ē aal raale ē totu ex suis ptibq constituta; id in hac ppoe ly
hoc ē aal raale, put ē totu ex suis ptibq constituta componit ppoe:
q. Minx pbr: eatenq componit ppoe, quatenq ē id d quo ve-
rificatur priatq; Sd id q verificatur ē q sit totu ex suis ptibq constitu-
tu: q put totu ex suis ptibq constituta componit ppoe.

Sed hac replica
ca oes procedit: q nullus admittit totu ēe alqd totu suis constans = Nux-
sq: q implicat aliqd ēe subctu tm ppois, et put subctu ēe totu
ppoe: q replica pbare videtur. Denique ex hoc dnguto infer
aliqd posse ēe simul subctu et priatu in eadē ppoe, vt si di-
cas: priatu ē q enuntiatur d subcto. In qua ppoe idē oficies ar-
guty.

Soluo q ex dicendis in Dialecta late ostabit. Pro nunc bre-
vita Pd. nando Minore subsumptq ad pbaop ocesa Mai. nd. Min.
ad cuiq pbaop ocesa Mai. dnguo Min.: id q verificatur ē q s totu,
d forti respu ppois, quq constituit nd. Min. d maali et respu ptiq
ex qq constituitur ocado Min. et nd oquq. Hq respu ppois, quq consti-
tuit tm dicit d forti raop subcti, ptis, et tu.

Obic. Ē Difo n stat
ptibq (idq dic d divide): q nq pene explatur p ordinq ad ppoe tm
Sm pbr: difo ptinet ad tq inctq operaop; sd 1a inctq operaop ē
apprehensio simplex, n ex ptibq composita: q difo ptibq n stat. =
Rursq si difo staret ptibq maxime core et distra; Sd hoc n
ptes, s sint tota completa a loga p se attingibilia: q idq quod prius.

Ad 1.m dicitur ānā n̄ sitat pribus enunciative sed ānā; coordinative nō ānā. Ex quo sitat solutio. Lict enim 1.a inctus operatio n̄ sitat pribus, quarum una d alia enunciatur, ē tn̄ artificiose disposita, p hoc q̄ una pars ordinetur ad alia artificiose. Ad 2.m R.o genus et differtia ēē partes definitionis, n̄ logē sumpta scilicet quāt si tota completa d pluribus prædicabilia, id fundamentalitr, et metaphice considerata, quāt si p̄cise rationes componendi et differendi, in quo sensu habent rationes stū logī. = Aliqua dubiola resolvuntur. §. 2.

Aliqua dubiola resolvuntur.

§. 2.

Dubitatur. 1.o an voces extra propositiones sunt stū logī? Ita inquiunt Rat. dicentes stū p̄ ordine ad propositionem tm. Sed 2.o dicentes stū p̄ ordine ad genus artefacti logale, licet dubium excutemus d vocibus extra propositiones id inquirimus d ipsis extra genus artefacti logale. Et 2.d negative. Probat: sola capacitas, ad artefactum logale componendum, n̄ sufficit ad hoc vt aliquid dicatur actu pars q̄ se artefacti logalis; id voces extra propositiones hanc solam capacitatem habent: q̄ n̄ sunt actu partes artefacti logalis: q̄ nec stū. Ptr Mai. lapis in monte capax ē domus componendi; et tn̄ n̄ dicitur pars domus: q̄ idem dicendum d vocibus extra propositiones.

Rebus, q̄ vt lapis dicatur pars domus n̄ requritur q̄ actu domus constituat, sed q̄ ab artifice sit proportionatus ad domus constituendum: cur q̄ idem dici n̄ poterit d vocibus? Sed 2.o vt lapis dicatur pars domus talitr debet ēē preparatus, ut artifex in ipsum introduxerit sum artificiosum partiale, ratione cuius domus constituat: q̄ vt voces dicantur stū, hanc debent sum artificiosum partiale subiti, et preparati ratione cuius

ppoos situant. Sd extra ppoos talis frg artificiorg n hent: q nec is tu. Prterea ex opposito sequeretur eudem frm simul ee subctm et pratm, et hoc vox hoo extra ppoos simul heat capacitm ad vtrumq; q absurdum e.

Respondet collegium S. Thomae Ispuensium, n sufficere capacitm remotm, bene tm pximm, quales hent voces significativae, q disputatae is ad ponendum. Sd 2.a Hg voces disputatae n is p se ad ponendum, sd ad conceptum manifestandum: q nisi sint institae aliqua frta artificiosa potentiali, n is potest artefacti logalis. Pro ans: Voces servant eundem ordinem, ac conceptum, quorum is signa; sd hic conceptus hoo vo. n ordinati p se ad ponendum, q a.a. imtm operatio n ordinata p se ad 2.m, sicut nec 2.a ad 3.m: q nec vox hoo p se ordinata ad ponendum.

Ruxum illa disputatio vocum ad ponendum a volunt. hois praedens n sufficit, ut voces dicantur actu potes: q ruit fundamentum saxum. Ans pbr: lapis in monte em si a volunt artificis disputatus is ad domum faciendum n dicetur pars domus nisi dum frta artificiosa im ipso ab artifice introducatur: q idem dicendum e de vocibus: q voces extra ppoos nullum frg artificiorum habent fit sequens, q extra ppoos tamen tu logi n sortiuntur.

Objicies: Ita separata a corpore et extra hoe dicuntur pars hois: q idem de vocibus extra ppoos. 2.o Tum pertinet ad 1.m operatio imtm; sd hoc sm het extra ppoos; nq intra ppoos id pertinet ad 2.m: q idem q prius. 3.o p hoc q miles disputatus is ad exercitum ponendum dicitur pars illius, m si ipsum actu n situat: q disputatio vocum ad ppoos ponendum sufficit ut dicantur potes illum. Denique 4.a Arg: Verba im dfioe n dicunt actum a sd aptitudinem: q et frg n debet dicere actum sd aptitudinem ad situandum.

Ad 1.m secundo ans, et ne quq. Hq potest apposiri substantialis ex natura sua entitatis ordinantis ad illud constituendum, potest id apponi artificialis sim ad illud ordinantis naturae sed artificiosae in illis introducitur, quq quidq non habent voces extra propositum. Ad 2.m dico nullum pertinere ad 1.m operatorum interiorum secundum id quod dicit de naturali, et quod substracto, secundum id quod dicit de forali in natura sui logici, potest spectare ad 2.m; non quidem quod mouet 2.m operationis, sed quod mouet potest ipsum constituentis.

Ad 3.m primo antem ne quq. Nam exercitio et vnum vnitur ordinis, quasi politica, quare vt potest illum dicantur tales sufficit illa disputatio extrinsica: propositum id est vnum vnitur artificiali intrinsica, ad quod requirit quod potest illum dicantur tales quod artificium intrinsecum in ipsis regentur. Ad vltimum dico Philosophum loquitur non de rebus, quae existunt in actu vt genio relationis sit, sed de rebus quae existunt tantum in aptitudine, in quibus dicitur verba non actus, sed aptitudinem significant; ex quo nil s. nos.

Dubitatur 2.o: An voces non significativae habeant rationem sui logici? Ro negative. probatur assertum: Voces enim non sunt tantum quasi ita in esse substituunt quod conceptibus; sed voces non significativae quod conceptibus non substituunt: ergo non sunt sui logici. Nec valet si dicas, voces non significativas non substituere quod conceptibus, quia dum proferuntur hoc vox Blyctiri ipsum supponitur in mente proconcepta: quod voces non significativae quod conceptibus substituunt.

vox latina quae quidem sua, ita in vocem significativam dicitur.

Non inquam valet: nam aliud est hanc vocem Blictiri repraesentare conceptum interiorem, quia aliud supponit ut fumum ignis; et aliud quod conceptum substituere. 1.m est verum, sed falsum; et probatur: Hoc enim sibilum ab hoc effatum repraesentat conceptum interiorem ut si dicas: Blictiri quod non; et tamen quod eo non substituit, ita ut hoc posset rationem sui logici: quod idem est ac dicendum de hac voce Blictiri.

Sed cum Blictiri potest quod conceptum substituere 2.m ad ut si dicas: Blictiri quod non: et idem est ac dicendum de hac voce Blictiri.

Nunc cum Blictiri substituit quod Blictiri quod mente concipio. Quod substituit id est forte, substituit enim id est quod mente concipio ens, ly Blictiri non est quasi totum propositum: quod nec 1.m. Ro 2.o probatur: Blictiri in id est substituit quod conceptum. Hinc quod habet rationem sui sicut hic hoc est ly mentis, ubi subiectum est forte substituit quod hoc mente concipio, in quo casu se naturali se habet sicut natura huius.

tali ppōne nec potē accipi pp alio, nec pp se: q nē pars fortis illiq. Ans quoad 2m ptē, in qua ē difficultas, ppōr: Ideo accipereta pp se q se ipsy repsentat; id hoc ratō n pbat: q. Pbi minr: 1o. Etiam si entitēs naturales se ipsas repsentent, n tn pp eis accipiuntur, quare n si sui logi fortis, id tm obctive: cum q idq dicendy n ē d hac voce Blictiri?

2o pbr eadē minr ab inconvenienti: nq si id, q se repsentat pp se accipitur, m hoc vox hoō, quē ex natura sua se ipsy repsentat ex natura sua debet accipi pp se: q nunquy pp alio accipi poterit, t saltē in hac ppōne: hoō ē dal ly hoō accipitur pp entitē hōis, et pp ipsa voce: quare ppōō reddit hyc sensum: vox hoō ē dal, quē falsissima ē.

Objicies principy 3a rid si d fundamenty. In hac ppōne Blictiri ē ens, ly Blictiri ē Trg fortis, utpote subcty talis ppōis: q voces n sicative si sui fortes. Ans pbr: talis ppōō ē fortis: q et pter illa opponentes si sui fortes, t ppōō fortis sui fortibq sitare debeat. R 1o ng. ans. 2o pbaō diguo ans: talis ppōō ē fortis ratione subcti, q pnunciatur, n ans; ratōe subcti q subintelligitur ocedo ans. 2o diguo 3quens: Pter illa opponentes fortitr ocedo 3q; obctive tm n 3qug=nota Blictiri pare aliquamō dici sui n ratōe sui, id ratōe subcti q subintelligitur. Hoc tm ē ex scrip. Trg obctivy vt si dicat vox blictiri ē ens. in qua voce ē tanq fortis et subcty fortis. Blictiri Trg ē subcty ad obctivy id ē via fortis subcty nq voce quē dicendy id ē in q. sita ē quē subintelligitur vox sit subcty fortis

Explatio solutō: In hac ppōne Blictiri ē ens, ly Blictiri tm obctive ē pars ppōōis; pars n fortis talis ppōōis ē aliqs Trg ibi subintellectus, scilicet hic vox. Quare talis ppōō fortitr sumpta reddit hyc sensy: Hoc vox Blictiri ē ens. Sicut enim entitas hōis n ē pars fortis ppōōis, id obctiva, tm si digito demonstrando ad oculy ipsy Pter dicerem hoc hoō; id pars fortis ē aliqs Trg ibi subintellectus scilicet hic hoō, ita militer dicimus in quasq voce n sicativa. Qua doctrina in pruptu sita plura dissolves, quē a modernis importunē opponi solent.

Dubitatur

3o an copula s Trg? n negative. Ratō ē: id q n ē pars n ē Trg

id copula ñ ē pars, id vnio pñtij: q̃ nec trig. Vnio patet a parte ex spiritu substantialis phica, in quo vnio ñ obtinet rationem pñtis. Praterea specialiter pñtia antecedunt 2a differentes trij p̃ hoc q̃ i extremij ppoñis. Vnio medians inter extrema ñ ē extremij: id copula ē vnio medians inter extrema: q̃ ñ ē extremij: q̃ nec trig.

Sed dicis. id quo deficiente deficit ppoñ ē pars illig; id deficiente copula deficit ppoñ: q̃ copula ē pars illig. Nego maior. cuius falsitas apparet in vnione vniente corpus et animam, qua deficiente deficit hoñ, qij vnio i illig pars. Replicabis: ppoñ resolvitur in suas pñtes: id ppoñ resolvitur in subiectij pñtaty et copulam: q̃ copula ē illig pars. Re. ppoñ ñ resolvi in copulam; ng Phig trij enunciativij vocat in quo resolvit ppoñ tanqm in subiectij, et pñtatij; ñ tamq̃m in copulam.

Instabis: Verbum potest ēē pars ppoñis, vt in ista d 2o adiacente: Pig ē: q̃ id q̃ exit d copula, quia ē verbum. Addo illa v verbum duplex munus potest exercere, pñtatij scilicet, et copulae: sicut pñtatij habet rationem pñtis, ñ id quod copula: quare p dicta ppoñ facit hunc sensum: Pig ē ens, t Pig habet ēē. Et qm hoc multo dubium ñ excitavi d verbo, id d copula. Nonnulla trij divisiones §. 3.

Nonnullæ Trij Divisiones.

§. III.

Dividitur trig in trij in mentis, vocalis, et scriptum. Trig mentis, a trig diphthong, ē pars p̃ se antecedens logalis mentis. Trig vocalis, pars p̃ se antecedens vocalis. et scriptum scriptum. Ex qua trig mentis ē q̃ præcipue pertinet ad logicam. Deinde dividitur trig in trij in Cathegorematicum, et sinchategorematicum; id ē in significativum, et significativum. 1o ē q̃ p̃ se sicat, vt hoñ. 2o ē, q ñ sicat, id im significat; id ē ñ sicat p̃ se, id im 3 alio, vt oñ, nullus, aliqs etc.

Sicut enim litteræ significantes ñ sicant p̃ se, id adiunctæ vocibus, et in Arithmetica o, quod vulgo cero dicitur, se sola

sola nihil valet, si m̃ alij numerũ iungitur numerus elevat; ita Nõ Cõcathegorematicũ adiunctũ cathegorematico, & illo significat: ut oũ hoo, nullus homo aliqui equus. Ex quo colligi adverbia oũ, et cũ obliquos casũ nũ sincathegorematici m̃ sortiri. + Ni forte supponit modalis ut in dicta p̃ et Nõ cõcathegorematicus. Nunc en. idem de illis & de obliquis ñ sicutis & sentiendum ẽ.

Nõ Cathegorematicũ diuidit in complexũ, et in incomplexũ. Complexũ ẽ: cuius p̃tes separatę sicant x̃ sicationũ totius, ut homo albus. Ratione illius partis: x̃ sicationũ totius excludit Dominus a ratione nũ complexi. licet eis p̃tes separatę, scilt do, et minus sicent, ñ m̃ x̃ sicationũ totius: q̃ tales p̃tes separatę sicut dare minus, et iuncte illus q̃ dominus hot. Nõ incomplexũ ẽ cuius p̃tes separatę nihil sicant ut Pũ, t cuius p̃tes separatę ñ sicant ac iuncte, ut Dominus.

Adverte q̃ Nõ complexũ ñ ẽ talis qui ñ p̃ ordinem ad arte sed tale inordinate sumatur erit oratio stricta in qua dictis Nõ inter se ordinatis.

Preterea diuidit Nõ cathegorematicũ in unum, et singulare. Nũ ẽ q̃ sicat plura diuisi ut hoo, q̃ supponit p̃ oibus indiuiduis duabus naturis huius: et illa parta diuisem sicat nũ m̃ talis supponere p̃ pluribus, ut d quolibet seorsũ potest praeari: ut si dicas Pũ ẽ hoo, Plus ẽ hoo. & ratione eiusdem partis excludit Nõ collectiuum, ut Populus, gens, q̃ licet pro pluribus supponat, d uno m̃ seorsũ praeari nequeunt: quare ñ valet: Pũ ẽ populus, Plus ẽ gens etc.

Nõ singulare ẽ q̃ sicat unus m̃ ut Pũ. Hic Nõ singulare ẽ quadruplex. 1º detiatus q̃ res detiatur sicat ut Pũ. 2º vagus, q̃ res singulare, sed ñ detiatur sicat ut quidam homo. 3º demonstratiuus ut hic homo. 4º Ex suppositione qui ex aliqua suppositione unus m̃ sicat ut filius Virginis.

Rursus Nõ m̃ alius ẽ transcendens, q̃ in oibus rebus reperitur ut Ens. Nũ transcendentes ii 6, scilt Res, Ens, Verum, Bonum, Aliquid, Unum: q̃ oes in hac dictione **Reubau** continentur. Nõ ñ transcendens ẽ q̃ in aliqua sp̃ detiata inuenitur, ut aal, q̃ qdẽ ñ inuenitur in raali, & i extra illius species. Alij ii nũ q̃ supratranscendentes appellantur q̃ quidẽ ñ m̃ extendunt ad ea, que verum ee hent, sed em̃ ad illa que m̃ hent ee p̃ indtũ ut ee intelligibile, ignorabile etc.

Iniuus diuiditur Nõ cathegorematicũ in absolutũ, et notatiuum. Absolutũ ẽ q̃ sicat aliquid p̃ modũ p̃ se stantis siue t subsitãa, siue accidens, ut albedo animal. Notatiuũ ẽ q̃ sicat aliquid p̃ modũ alterius adiacentis, ut album, quod simul denotat formam, et subiectum, cui inhaeret. Deinde

Nõ

rũ cathegorematicũ aliũ ẽ concretũ, alius abstractũ. 1º ẽ q̃ sicãt rẽ ut in subiẽto, ut hõ Deus &c. 2º ẽ q̃ sicãt rẽ ut a subiecto separatũ vũ humanitas, Deitas.

Rursũ diuidit rẽ in finitũ, et in infinitũ. finitũ ẽ q̃ aliquid sicãt, ut hõ. Infinitũ ẽ q̃ negãõne infinitatis, ut ñ hõ. Denũq; diuidit rẽ cathegorematicũ in rẽ 1ª intentionis et in rẽ 2ª intentionis. 1º ẽ q̃ sicãt aliq̃d secũdũ id q̃ hãt in se ut Pr̃ũ. 2º ẽ q̃ sicãt aliq̃d secũdũ id q̃ hãt ex ordinãõne inctũ, ut genus, et species.

Vocatur infinitũ, q̃ illo diuidit rẽ cathegorematicũ in rẽ 1ª intentionis et in rẽ 2ª intentionis. 1º ẽ q̃ sicãt aliq̃d secũdũ id q̃ hãt in se ut Pr̃ũ. 2º ẽ q̃ sicãt aliq̃d secũdũ id q̃ hãt ex ordinãõne inctũ, ut genus, et species.

Hic ii diuidũ rẽ in rẽ: nunc aũt rẽ mentalis specialiter diuidendũ ẽ. Diuidit q̃ rẽ mentalis. 1º in notitiã intuitiuã, et abstractiuã. Intuitiua ẽ cognitio rei praesentis: Itali ẽ cognitio, quã nunc hẽo existentis in hac gymnasio. Abstractiua ẽ cognitio rei absentis: Italia ẽ cognitio, quã hẽo amici absentis. Haec cognitio ideo abstractiua dicitur, q̃ abstrahit a praesentia obiecti. Diuidit 2º rẽ mentalis in Vltimatũ, et nonvltimatũ. 1º ẽ cognitio vocis, et rei sicãtur p̃ illã: vt cũ audio hanc vocẽ hõ. 2º ẽ cognitio vocis, ñ rei sicãtur p̃ illã. vt cũ rusticus audit hanc vocẽ lucerna: cognoscit quidẽ vocẽ, id ñ rẽ p̃ illã sicãtur.

Rursũ diuidit 3º rẽ mentalis in formalẽ et obiectiuũ. formalis ẽ cognitio obiecti. Obiectiuũ ẽ ipsũ obiectũ cognitũ. Vnde cognitio Pli e rẽ formalis, et Plũ cognitũ rẽ obiectiuũ. Denũq; diuidit rẽ mentalem Italis in directũ, et reflexũ. Directũ ẽ cognitio, qua res directe cognoscitur. Reflexũ ẽ cognitio cognitionis, sive cognitio, qua cognosco me rẽ aliquã cognoscere. Dicitur cognitio reflexa, q̃ reflectitur supra se ipsã. Sed adverte q̃ ad cognitionẽ reflexã requiritur q̃ vtraq; cognitio sit in eodẽ cognoscente: quare cognitio, qua Pr̃ũ cognoscit cognitionẽ Pli cognitio reflexa ñ ẽ.

Hic vidũ dicta dictis in se ipsis: si vero inter se comparentur alia dicta pertinẽtes: quorũ scilicet vnũ pertinet ad affirmãndũ, et nãndũ alterũ. Alia dicuntur impertinentes, seu disparata: vt cũ vnũ aliũ ñ infert, nec q̃ illo pugnat: vt ẽ monachus q̃ poeta. Rursũ pertinẽtes alia ii pertinẽtes sequella: quorũ scilicet vnũ aliũ infert: ut ẽ hõ: q̃ risibile; alia ii pertinẽtes repugnantia: quorũ vnũ pertinet ad aliũ nãndũ: ut ẽ hõ: q̃ irrãcãlis. Haec ii praecipua dictorũ: alia pluria ab aliis cumulantur, quas libenter omitto brevitatis studiũ, q̃ ex dicendis in curso praesentis acuriendũ ẽ perfecta illorũ notitia.

EX

Explicantur Termini Proprietates.

§. VLtimus.

Proprietates istæ ad 6 omnes ab Aristo reducuntur. et sunt Suppositio, Appellatio, Ampliatio, Restrictio, Diminutio, et Alienatio. Sed ut in earum explicatione sæpe ascensus, et descensus involvantur, ut naturas illarum clarius percipias adverte: Ascensus est argutior ab inferiori ad superius: Vt si dicas: Petrus est animal; franciscus est animal; Joannes est animal, et sic de aliis, et ex hoc ita inferas: ergo omnis homo est animal. Descensus vero est argutio a superiori ad inferius; ut si dicas: Omnis homo est animal: ergo et hic, et ille, et ille est animal.

Quo Notato suppositio sic omnis dividitur: est acceptio rei per se, et per suo signato. Ex hac divisione omnis fit suppositio divisa, in materialem scilicet, et formalem. Suppositio materialis est acceptio rei per se; ut si dicas homo est nomen. animal est vox. Suppositio formalis est acceptio rei per suo signato, ut in hac propositione homo est animal, ly homo suppositum formaliter, quia per hoc signato accipitur. Nam operatio Politicus non est res diversa, sed eadem, nec propositio, nec Syllogismus materialis non est propositio formalis. Si enim ista res vincit nec [illegible] Suppositio formalis alia est propria, improprie alia. Propria est acceptio rei per se, quæ propriet sicut, ut leo in hac propositione leo est animal bilis. Improprie est acceptio rei per se quæ propriet et metaphorice sicut, ut leo in hac propositione: vicit leo de tribu Juda: vbi leo metaphorice Christus Dominus sicut.

Rursus suppositio formalis dividitur in simplicem, et personalem. Simplex est acceptio rei per se secundum esse quod habet per inductionem, ut quando dicitur, homo est species. Personalis est acceptio rei per se secundum esse quod habet a propriis rei, et independenter ab inductione; ut quando dicitur Petrus est homo. Et hinc notandum venit in suppositione simplici non posse fieri descensus: non enim valet: homo est species: ergo Petrus est species, Petrus est species. Varium vero accidit in suppositione personali; vnde bene valet: Homo est animal: ergo Petrus est animal, franciscus est animal.

Suppositio personalis dividitur in singularem, et universalem. Singularis est acceptio rei singularis per se singularem, ut homo. Singularis est acceptio, suppositio formalis est cum quo aliquid rei per se alius licet non sit ens ~~[illegible]~~ realiter. vt hic: Petrus homo est [illegible] mentalis.

vid. fol. 10 et infra

Sciendum

supponens materialiter hic per se tota formalis subaudiatur et explicatus id explicatus nisi vocem et aliud hujusmodi. ut in ista homo est animal.

tū singulari p se singulari vt Pētr suppōō nūs ē quadruplex: sīt distributiva, Collectiva, Detracta, et Confusa. Distributiva ē acceptio tū nūs p ōrib suis sīcatis, ita ut ēt quilibet seorsū valeat praedicari: Vt oēs hōes ē aāl: q Pētr ē aāl, Plātō ē aāl et.

Suppōō collectiva ē acceptio tū nūs p ōrib suis sīcatis collective sumptis; ita ut ēt ōrib simul, n ā aliquo seorsū valeat praedicari, et distribuī: vt q Dictū Apostolū Xpī 12 duodecim; n valet: q Pētr ē duodecim, Joannes ē duodecim. Suppōō detracta ē acceptio tū nūs p aliquo sīcato ad q detracta xāde alicuius signi particularis; ut si dicā: aliqī hōō ē albus. Confusa ē acceptio tū nūs p ōrib suis sīcatis indefinite, et sine sumptis; ut si dicas: oculus nātūs ē ad videndū; n dīcīndo an ī dexter, ēt sinister.

Deinde suppōō distributiva alia ē p singulis generis, quae solet dici integra; et alia p ōrib singulorum, quae integra solet nuncupari. 1a ē acceptio tū communis generis n sm p ōrib speciebus, sed m p ōrib individuis illarum. Vt in hac propō: oē aal ē viuens ly āal p ōrib individuis specierum āalū supponit.

2a ē acceptio tū nūs p ōrib suis speciebus, n tm p ōrib individuis speciei. vt si dicas: oē āal fuit in arca Noe, sensus ē q ex ōrib speciebus āalū aliqī individuū fuit in arca Noe. Denīq suppōō distributiva alia ē absoluta, quae ē acceptio tū nūs p ōrib suis inferioribus nullo excepto. Alia accommodata, et ē acceptio tū nūs p ōrib qī potē adaptari: vt oēs in Ada peccaverunt. ly oēs n includit Xpm Dominum, nec Deiparam a labe Originalis peccati immune.

Appellātō quae ē 2a tū proprietas alia a Grammaticis, ac a Logicis sumitur. Apud illos enim, idem ē, ac nōmen propriū. A logicis v. ita sumitur difinitur: ē applicatio sīcatis formalis vnius tū, ad sīcatum formale alterius.

Vt si dicit Pig ē magng Phg. Iy magng appellat supra Iy Phg. Vt ā sua q.do appellāt ē fortis, t.c mālis, sequentes regulā observari debent.

1a ē: si ex ptē subcti adiectivy iungatr s. substantivo, tunc adiectivy appellat supra sicāty subcti, et talis appellāo ē mālis. Vt si dicas: Pig magng ē logicg: tunc n̄ dicemg eē magny in logica, sd in quantit. 2a regula ē. si ex ptē prātis ponatr duo adiectiva vnu appellat supra sicāty forte alterig, et appellāo ē fortis. Vt si dicas; Pig ē magng logicus; tunc dicemg eē magny in logā, n̄ in quantitate.

3a regula ē si nomē numerale applicetr substantivo appellat supra sicāty mōle, et forte, et vtrq; multiplicatr, ut si dicas: hic ii 3 hoes sedēt; tu ii res supposito, quā res hūnites hēnt: quare falsa ē hēc ppō: ii 3 hoes. si v numeralia applicentr sīū adiectivū, tunc sm appellant supra sicāty mōle, illud q.d multiplicant: vt si dicatr: hic ii duo alba, facit hunc sensu: hic ii duo subcta hēntia albedinē; et ēst vera ppō m̄ si vnica sm albedo in vtrq subcto ē impōsile reperiretr.

Ampliatio ē extensio sīū a minori ad maiorē acceptionē. Et ē duplex; quoad sicāta sīt, et quoad tempora. Ampliatr sīg quoad sicāta, q.do ad pluria sicāta extenditr, ut hōō, q in hac ppōne Pig ē hōō, sm Pīū sicāt extenditr ad ōēs hōēs sicandos, si vnice ppōnatr hōō. Ampliatr sīg quoad tempora q.do accipitr in ordine ad plures diffās temporis; ut si dicas: hōō dicurrit, accipīt ē hōō pōnīlī, preterito, futuro, et exēntī: si v dicetr: hōō nunc dicurrit, pro hōō sm exēntī accipieretr.

Restrictio ē opposity ē coarctatio sīū a maiori ad minorē acceptionē. Cuius natura ex ipsa Ampliatōe sitat. Diminuō, quā ad genē restrictionis reducitr ē distractio sīū a totali ad partialē sicāty. Vt si dicas; Aliqis ē albg sedēs dentes Iy albg zaone illig

illig parte sordy dentes minutis ad illa ppe congoris sicandq. Alienaq; quod meo iudicio a suppone ipropria nullatenq diguntur e distractio rei a ipria ad alienq siccaop; ut si dicat: Vicit leo de tribu Iudo. c. 2. d. 19. ppon. et ipp. eiq. dfio. 8. 7.

Cap. IIus

De Signo. Proponitur & Pro pugnatur Eius Deff. § 1.u

+ Signum ita a Thomistis omnis dfitur: obcty q. pot sensoritive aliqd aliud a se repsentat; quod dfio placet ex Authoritate P. Fr. Anselmi

a in Cyrilo ad Romanos dicentis: Quod signum indicat aliqd aliud preter id q. videtur. Bonitas q dfitionis pbat. In illa ponitur obcty q. q. venit signum ex obcto sensitivis sm, et ex obcto sensitivis et motivis simul, quod dicitur signa n. v. by aliud a se repsentat ponitur loco differentiae, q. ex hoc differt signum ab omni alio a se dicto. Talis igitur dfio stat gre, et diffia: q. recta est.

Sed 2a hanc dfionem objic. 1.o Hoc vox hoc in libro clauso est signum; et sm nihil pot sensoritive repsentat, et ibi nulla detur pota sensoricam: q. Si res repsentare non qdm actu, sed aptitudine. 3a instiget. In nta 1.a aptitudo ad constituendum ppnem non sufficit ad ratonem rei: q. nec aptitudo ad repsentandum ad ratonem signi. = 2.o Hoc vox hoc est signum scriptum, et sm illum non repsentat: q. Pbat Min: si illum repsentaret, semq huiusmodi ppnem: hoc est actual esset iste; scriptum hoc est scriptum actualiter, sed hoc est absurdum: q.

3.o Hoc vox nihil est signum et sm non repsentat: q. pbat Min: id q. repsentat est nihil: q. non repsentat aliqd = Denique imago Caesaris repsentat aliud a se, et sm non est signum: q. Pbat Min. Ho est signum ad platum, ut de se patet, et sm repsentet ratone

naturæ proportionem ad Coloratum: nec est signum naturale, neque repræsentat ex voluntate pictoris: ergo.

Ad 1m optime respondetur. Ad probationem secundam antecedentis, non sequitur. Nam verba non in quantum distincte dicunt aptitudinem, id in distincte rei, cuius est non utitur in usu, et exercitio; qualitas se habet signum. Etiam si nullo pacto ratione datus utitur in exercitio et usu utituendi; vnde nulla fit repugnantia.

Ad 2m dicuntur ante: et signum secundum illo supponendo, non ante, ipsum fuisse manifestando, secundo ante. Quare si quantum supponeret, sequeretur inconveniens in argumento allatum.

Ad 3m secundam Mai. non Min. Ad probationem dicuntur ante: id quod repræsentat et nihil ex parte rei sicatur, secundo ante: ex parte modi sicandi, non ante. Solitus enim hoc vocat sicat nihil, ac si esset aliquid; quod e aliquid sicare ex modo sicandi. Et vt nihil hoc modo sicetur, sufficit quod sit intelligibile; licet non sit visile, audibile etc. Ad vltimum secundam Mai. non Min. Ad probationem Hæc signum naturale, neque licet habeat repræsentare a voluntate Pictoris extrinsece, et efficienter; tamen intrinsece repræsentat naturæ similitudinis naturalis et Coloratum.

Dices: quod in hoc vocat hominis exit signum naturale, neque in supposita hominis voluntate, hominis naturaliter repræsentat: sicque nullus dubitat signum ad placitum. Respondeo quod: neque falsum est hanc vocem hominis adhuc supposita hominis voluntate nesse aliquo intrinseco naturæ cuius dicat naturalem similitudinem et hominis; quale sit imago Coloratum supposita voluntate Pictoris illum depingentis. Hic dubitari possent P.P. Societatis dari signum sui ipsius; et in rebus tanti gravi momenti amplius immorari non licet. = Nonnulla D. signi §. 2.

Nonnullæ divisiones Signi.

§. IIus

Dividitur 1° signum in formale, et instrumentale. Formale est quod sine prima sui cognitione repræsentat: ita species impressa se ipsa absque prima cognitione obiecti quod repræsentat. Instrumentale est quod supposita sui cognitione aliud a se repræsentat, et vt inquit Augustinus est quod præter speciem quam ingerit sensibus aliud a

a se fait in genere venire. Ita imago Parentis H. Benedicti ipsi instrumentis repræsentat. Vnde differunt hæc signa in eo q̃ instrumentale petit duplicem genere, alia rem, et alia ritum: forte d vnia tm exigit genere, q̃ ipsi ē fit, quæ vnita inctia reddit ipsi obcty intime ꝓsens.

2° divitur signum in Naturale, Adplatum, et ex vsuetudine. Signum Naturale ē q̃ ex natura sua aliqd repræsentat, t ratione, vt fumus ignem; t ratione, ut gemitus q a natura tatio datus ē ad exprimendum dolorem. Signum Adplatum ē q̃ ex libera imponentis voluntate aliqd repræsentat, vt vox hominis. Signum ex vsuetudine ē, q̃ ex vsu quodam et vsuetudine aliqd repræsentat; vt magna supra mensam sicant præandum.

Subdivitur 1° signum ad platum in manifestativum tm, et manifestativum et suppositivum simul. 1us ē q̃ manifestat obcty, q̃ illo in negotio substituere in negotio: ita clangor tubæ pliis manifestat, quin q̃ plio in negotio poni potest. 2us ē q̃ ita manifestat obcty, vt q̃ illo possit poni in negotio; vt vox hominis. Subdivitur 2° signum ad platum in practicum, et speculativum. Practicum ē q̃ efficit signatum: vt sacramenta, quæ cauant gratiam, quam sicant. Speculativum ē q̃ sicat; n tm efficit signatum. = cap. 3 d nomine.

CAP. III.

DE NOMINE.

Nomen sic ab Arte diffitur: ē vox sicativa ad platum sine tempore, cuius nulla pars separata sicat finita, et recta. P. Hurtado in prentis sit ee plongs diffiis tam, cum sic nomen & ita diffinit: ē vox declinata q̃ casu. Verum hic autor optime grammatice, et parum logice in prentis pedit. Quare hac diffinitiones relicta placet diffio Phi; quæ in hunc modum explatur.

Per ly vox venit nomen et verbum tm nihil sicantibus. Cæteri partes ponunt loco diffio: nam q̃ ly sicativa differt nomen a verbum n sic

cativa. Per ly ad platy: excludunt voces naturaliter significantes, ut gemitus, risus &c. Per ly sine tempore excludit verba, quæ cum tempore significant. Per illas partes cuius nulla pars separata significat, excludit totum syntaxeos, quæ propriè nomen non est. Per ly finita excludunt non infinita ut non homo, non video, &c. Per ly recta omnes excluduntur casus obliqui, quæ non sunt nominativo et propriè non logicæ.

Dicitur ergo partes orationis. Quanto notat, quæ cum tempore significat: ut prandet (id est diem, hora, mense &c): et de ratione nominis non est sine tempore significare. Ro aliud est significare tempus, quod venit anno, mensi, horæ, &c; aliud notare tempus, quod habet prandium, et aliud significare cum tempore, quod est significare aliquid per modum motus, quod tempore mensuratur: ut amo significat me exercere motum amoris tempore præsenti; amabo tempore futuro &c. Quod significare tempus, ipsum per notare post venire nomen, significare vero cum tempore est propriè solius verbi. Cap. VI. Vide.

CAP. VI.

De Verbo.

Verbum est vox significativa ad placitum cum tempore, cuius nulla pars separata significat, finita et recta, et est nota eorum quæ prædicantur. Quod quidem difficile modo explicari debet, ac difficile notis. Vinde partes sibi, et est nota eorum, quæ prædicantur, omnes ad excludendas participia, et ad denotandum verbum se here ex parte prædicati; quod vero ponitur ex parte subiecti, sumi accipi in vi notis.

Obiic. In principio sequentis veritatis, ut in ista: homo est animal, verbum est abstractum a tempore; quia est vera de tempore: quod datur verbum sine tempore significans. Dicitur autem verbum est abstractum a tempore ex parte rei significatæ, secundo autem ex modo significandi, nam autem, et sic. Verbum quod in propositionibus abstractum a tempore ex incapacitate extremorum et quoad rem significatam; non tamen a tempore abstractum ex defectu ipsius verbi, quia ex se, et in actu significato cum tempore significat. Sed horum intelligentia ex aliis pendet, quæ in presenti expendere non oportet.

Ex dictis colligere Phy. im distinguere nomen et verbum vocale, p̃ly vox. Sed ex his diffiõ Logicale eruitur defio noui, et verbi in mi dicendo: ẽ signum ad placitum etc. Sufficiant dicta d noẽ et d 1° libro Summularum. = pt. ad 2. ind. Si vellimus illi definiendes nig p̃ hoc q̃ T voco etc. sic ita explicare, ego hoc titulo in illos impugnabimus.

LIB.r II.i SVMMVLARVM.

DHis, qvæ pertinent ad 2.m inctus operationem.

Examinata nãa sigliu, quæ ptinent ad 1.m inctus operãos, ex his cohalescat pgoõ, quæ pãnet ad 2.m acus narq, et affectiones in hoc 2.o libro aggrediemur examinandas. Q̃ q oãõ ẽ geng ad pgoõs, ut eig nãa penetreta explicig, prius d oãõe, et illis speciebus sigillatim agendum ẽ. = cap. 1. d oratione.

CAP. I.m

DE ORATIONE.

+ Oãõ vt ad logm expectat, tradit: ẽ antiosa dictionum sequentia. P̃ sequentiq dictionum venit oãõ logalis et grammaticalis; A qua differt p̃ly antiosa. Vtrat q̃ talis dfio qm, et diffia: q̃ recta ẽ. Sed obijc 2.o illq. Talis dfio venit in ãõ sigplexo, qui antiosa dictionum sequentia ẽ: q̃ hoc dfio venit alijs a defio, et sequentia n ẽ bona.

Rndo ad 1.m; ng in ãõ sigplexo vl hoõ albus duplicem potest intrari, t̃ quit ẽ pars sporita ad artefactum sponendum ordinata, t̃ quit ẽ qdm artefactum ad aliud n ordinatum. 1.o modõ het, ãõs in sigplexis, q̃ v modõ obtinet sceptum oãõis. Et unitas in hoc sigplexo dicit rãale. Quod qdm vt explicat hoc ens q̃ ẽ defio, et n plaire oãõ, quit v ẽ antiosa dictionum sequentia ẽ fortitrãõ n v dfio: q̃ quit ẽ pars sporita ad aliud artefm instituendum ordinata exit fortitr in ãõ sigplexo, n v dfio nec oãõ.

Replicabit: Syll. complexus vt talis sm̃ dicit ee totum ex decrionibus compositum: q. dico oratio illa venit, quatenus ratio complexa. Nam ppter. Syll. complexus, vt talis distinguitur ab incomplexo, id sm̃ distinguitur, quatenus ex suis partibus compositus: q. Distinguo ant.: sm̃ dicit ee totum specificative, et p. maiori sedo ant.: reduplicative, et p. forti, nd ant, et mg. Ad ppbrum eodem modo distinguo. Syll. ipse complexus in ee rei sm̃ dicit ee ptm ad aliud ordinatum, n d dicit fortiter ee compositum ex partibus; imo nec ee complexum, id hoc dicit sm̃ specificative, et d maiori.

Inurgebit: Cm oratio perfecta ordinatur ad perfectum, q. a perfectum vt tale ad perfectum ordinatur: q. ex eo q. syll. complexus ad aliud ordinetur n regitur q. illi n. inveniat nra defto oratio. R. ant ee falsum absolute, q. n. de perfectum ad perfectum ordinatur; id sm̃ illud perfectum, q. tale e ex ratione sm̃, id q. e tale ex aliqua ratione particulari. Quare dal veritate perfectum ita ant ad illud n. ordinatur.

Dividitur oratio in perfectum et in imperfectum. 1a e, quod perfectum sensum generat, vt homo e dal. 2a e, quod sensum n. generat perfectum vt homo iustum. Ex quo colligitur ad secundum orationis vt sic, nullatenus verbum seu copulam regit. Devitat inurgum oratio in enunciativum, Vocativum, Imperativum, Deprecativum, et Interrogativum. Id det ex ipsis notionibus, et rudimentis Grammaticalibus sitant. Cap. 2. de Modo sciendi. et illius speciebus. De modo sci. in m. S. 4.

CAP. II.

DE MODO SCIENDI, & illius speciebus.

DE MODO SCIENDI in omni.

S. I.

Modus sciendi, q. species orationis e, et puncta logica instrumentum dicitur. Et oratio ignoti manifestativa. Cy oratio obtinet

rationes prius, quam hoc invenit modum sciendi a propositione et aliis. Ubi ad propositionem pertinent loco citato. Dices immediate: hæc propositio est ad rationale in ignorantia manifestat, hoc scilicet esse ad rationale et in non esse modum sciendi, ut tamen dicemus: quod nostra definitio invenit aliis a definito. Disputo Mai. Manifestat ignorantia, quatenus propositio est non mai. rationes definitionis in ipsa includit, secundo Mai. minus, et non sequitur.

Replicabis. Ratione propositionis hæc enunciare hoc esse ad rationale, id enunciare et manifestare: et qua propositio et hæc manifestare hoc esse ad rationale. Dicam Mai. disputo Min. Enunciare et manifestare tacite, et rationes alterius, secundo Min. stricte, et rationes sua, non Min. et sequitur. Cum ex. in predicta propositione (sicut et in aliis pluribus) prius a definito hoc est quod solum enunciatio manifestat ignorantia rationes alterius, scilicet prius, non quod quatenus est prius, id quod a definito est.

Exclusa est propositione a ratione modi sciendi. Dividit adequate modum sciendi in definitionem, divisionem, et argutionem. Adequatio huius divisionis probatur: De quarum re simul potest manifestari id quod potest ignorari; id autem ignorantia rei tollitur per definitionem, divisionem, et argutionem: et per sola hæc sua potest ignorantia manifestari: quod probatur Min. Potest ignorari ens, quod manifestatur per definitionem; potest ignorari genus, quod manifestatur per divisionem, et potest ignorari species, quod manifestatur per argutionem; at nihil aliud ignorari potest quod predicta divisio modi sciendi adequata est. = Definitione §. 2.

De Definitione §. II.

Definitio ita frequenter definiri solet: est oratio explicans naturam rei. Sed quia oratio est genus remotum respectu definitionis, et modum sciendi est genus proximum; ergo definitio per genus proximum non debet, idem aliis illa definitio. Definitio est modum sciendi explicans naturam rei. Dicitur per essentiam, distinctionem, et causam. Essentia est, quod datur per genus essentiale.

duplex, Phica scilt, et Metaphica. Phica ē, quæ datur ꝑ ꝓprietates essentiales Phicas. ut ꝺ dfio hoīs ꝑ hoc q̃ ī ꝓprietates ex corpore et anima rāali. Metaphica ē quæ datur ꝑ ꝓprietates essentiales metaphicas, ꝑ genus scilicet, et differentiam ut ꝺ dicīt: hoīs ē ānal rāale.

Difio descriptiva ē quæ explicat naturam rei ꝑ ꝓprietates: ut hoīs ē ānal rāale, admirativus ē. Defio causalis ē quæ explicat naturam rei ꝑ causas. t efficiens, ut ꝺ dicimus hoīs ē q̃ generatus ab hoīe. t finalis, ut ꝺ dicimus cymba ē vas ad navigandum flumina fabricatum.

Regulæ bonæ dfiōis mutuo traditæ ad 6 reducuntur additiones. 1ª q̃ sitet grē et difficilē: q̃ dfitus optime explicatus si agnoscatur id ꝑ q̃ convenit ꝺ aliis, et id ꝑ q̃ differt ab illis. 2ª q̃ ī dictione suo dfito: q̃ ea naturam explicat. 3ª q̃ nō sit redundans, nec diminuta; hoc ē q̃ nō habeat partes superfluas, habeat m̄ oēs naturas. 4ª q̃ dfio convertatur ꝺ suo dfito; q̃ d vno ad aliud debet valere xq̃. Vt si dicas ē hoīs: q̃ ānal rāale. Et eo ē ānal rāale: q̃ hoīs.

5ª q̃ sitet grē proximo, et immediatum; ne dfio tradita ꝑ genus remotum et mediatum ē obscura satis: nō enim dare dfiōes hoīs ꝑ ē vivens rāale. 6ª denq̃ ideo ē q̃ dfio ī d re univoca, unicum sm̄ includente esse: ne pluries eadem male unica dfiōe explicari queunt; ex quo oritur ē illud mē efficitur. Equivoca porro dividenda, quam dfienda sūt.

Quibus delibatis ad dfiones suprapositas Objic. Defio negat dfiri: q̃ ipsum male dfitur. Nam ipsum id ꝑ se ipsum dfiri negat: q̃ dfio negat dfiri, q̃ ꝑ se ꝓprium dfiretur.

R. dfiōe in mē dfiri ꝑ dfiōem partium, sic q̃ id ꝑ se ipsum nullatenus dfiri.

Sed replicabis 1º: Defio 2ª dicta debet convertī ꝺ suo dfito; sed dfio partium nō convertitur ꝺ dfiōe in mē; ꝺ nō valeat xq̃. d ꝺ

26 in amplo ad amply: Q. 2° Defo gratia et in suo effo: id effo particularis in gratia et effoe in Dei: in eis est vis quae est effo et hoc particularis effo: q. Ad 13 dicuo Mai. effo absolute sumpta dicet ipsum et suo effo, sado Mai. forsitan accepta in Mai. et eodem modo dicta Min. in 13. Defo igit forsitan sumpta nihil aliud est, quam voces quae explamant naturam rei, et hae voces in inventum et effectum: effo id sumpta absolute in ipsa gratia existentia, quae quid rei est exponunt et hoc inventum et effectum. Ivare licet ad voces: Mag scienti explani naturam rei, in inventum et effoe in Dei; inventum in et illa, ipsa gratia existentia effectum particularis per illas voces sicata. Bene en. valet: et mag scienti explani naturam rei: q effo, et ea et effo: q mag scienti explani naturam rei. Pq patet ad 2. = De Divione S. 3.

DE DIVIONE.

S. III.

+ Divio est mag scienti totum in suas partes distribuens. Alia est Physica quae totum in suas partes physicas dividit vo. hom in corpus et animam; alia est metaphysica, quae totum in suas partes metaphysicas distribuit, ut hom in rem et rationale. Deinde alia est essentialis, et alia integralis. 1a est quae rem in partes essentiales distribuit: 2a vero quae rem dividit in partes integrales; ut hom divisum in caput, brachia, pedes etc. Et hoc est duplex homogenea, scilicet, ut q. totum divisum in partes eiusdem rationis ut ignis in ignem, Aqua in aquam etc. Et alia est Heterogenea, ut q. totum divisum in partes diversae rationis; ut hom in caput, et pedes. Praterea alia est actualis, qua arbor vel. divisum in partes actuales ipsum componentes, scilicet in ramos, flores, et folia: alia Potentialis, qua aal vel divisum in hom et leonem sumptum in partes potentiales; q aal in actu, id in potentia continet diffinitum hom, et leonis.

Denique alia est Divio per se, qua totum divisum in partes sub divisione per se mentis: alia vero per accidens, qua totum divisum in partes accidentaliter sub divisione mentis.

et

et hoc est niger. Accidens in subiecto: vt albus aliud est panis, et aliud homo. Subiecti in accid.a vt homo alius est albus et alius niger. et accidentis in accid.a vt albus aliud est dulce, et aliud amarus.

Ad 5.m difficilem Divisionis dicit: Defectus divisionis evenit difficilis: quia alius a difficilis. Ens enim: bis difficile est magis videndi rerum in suas partes dissolvens, quam ipsorum transferat in suas partes metaphisicas, scilicet in genus et differentias: ergo. R.o ng.o ant. Ad probatio similitudinem ant. Ad indicium probatio dico difficile explicare naturam rei per partes integrative, et illas sungendo: Difficile est explicare naturam rei per partes divisive, et illas separando, quae sunt ad diversa instrumenta logicalia instruendo.

Legis bona divisionis 1.m f.a quod divisio sineat sub se ota membra dividentia; quare male dividideretur aal, in bon, et honestum, quia honestum sub aali non sinetur. 2.a quod ex hac segitur est quod singula membra dividentia participent rationem divisi: unde homo et leo, in quos dividitur aal, ratio aalis participant. 3.a quod divisum non inventur cum aliquo membro dividente; ng superius cum inferiori non invenitur: unde non valet, est aal: ergo homo.

4.a quod licet a superiori ad inferius non valeat ng.a scilicet a divisio ad dividens; bene tamen ab inferiori ad superius, sicut a dividente ad divisum: unde licet non valeat: est aal: ergo homo; bene tamen valet est homo: ergo aal. 5.a quod a superiori ad inferius valeat ng.a negativa: vt si dicas: non est aal: ergo nec homo, nec leo. 6.a tandem videtur esse, quod membra dividentia intra se disgiuncta, [illegible]

Ad obiec. 1.m divisum non debet esse superius ad membra dividentia: quia hoc videtur falsum supponit. Ens enim bonum recte dividitur in aal et raale, et tamen aal, quod est membrum dividens est superius hoc divisum: ergo. 2.o: Aal dividitur in raale, et irraale; et tamen irraale est superius aali, ng ad plura se extendit, quia aal: ergo non est membrum dividens debet esse in

inferiori diviso. 3°: Rationale et irrationale non participant formaliter et metaphorice species ratione differentiae excludit a suo specifico metaphorico genere: quia formae et materiae dividentes participare debent species divisi.

Ad 1m in arg. Ad probationem secundam Min. dicimus Min. actualiter potest esse totum potentiale et superiori homine, sed Min. actualiter potest esse pars actualis hominis, in Min. et sq. Dupliciter potest considerari actualitas ut est pars actualis hominis, in quo sensu est membrum hominis dividens, et ita non est superius, id inferius homine, et insuper potest considerari ut totum potentiale, scilicet prout stinet in potentia distributiva, per quam potest stratahi, et in hoc sensu est totum potentiale in illas divisa; quia prout sic est superius ad ipsas.

Ad 2m secundam Min. dicimus Min: Irrationale secundum se est superius rationali, secundo Min: irrationale prout distinctum rationali in Min. Dicimus: quod dividit rationale et irrationale unum ex membris dividentibus est irrationale non secundum se sumptum, id prout distinctum rationali, in quo sensu ad pauciora se extendit quam rationale: non quia dicit, rationale aliud est rationale, aliud irrationale; sensus est: rationale aliud est rationale, et aliud rationale irrationale.

Ad 3m dico quod rationale propriae loquendo, non dividit in rationale et irrationale, id in species participantes rationalitatem et irrationalitatem. Non genus propriae loquendo non dividit in differentias, id in species. Sed quia genus sumptum dividit in species ratione differentiarum, ideo frequenter dicitur solet, quod rationale dividit in rationale et irrationale. Et licet differentiae non participent formaliter speciem, bene tamen species, quae si membra dividentia genus ratione differentiarum. = De arg. s. 4.

DE ARGUTIONE.

§. IV.

Argumentum inter omnia Dialectica instrumenta primatum tenens in 3° libro propriam obtinet sedem, in praesenti de unica eiusmodi tantum, quatenus 3a specie modi scendi, quare sufficiet eam definire et diuinitus explicare. Argutio igitur est modus scendi unum ex alio inferens.

Diuitur Argutio ratione fit, ratione noti illationis, et ratione qualitatis. Ratione fit diuitur in Syllog, Entimema, Inductionem, Exemplar, et Dilema. Syllog. e Argutio ex tribus propositionibus, quarum 1a dicitur Maior, 2a Minor, et 3a conclusio. Vt omis homo e animal; id Petrus e homo: ergo Petrus e animal.

Entimema e argutio ex tribus duabus propositionibus, quarum 1a dicitur antecedens, et 2a consequens: vt homo currit: ergo movetur. Inductio e argutio a singularibus sufficienter enumeratis, ad aliquam propositionem vniuersalem. vt si dicas: iste ignis calefacit, et ille, et ille: ergo omis ignis calefacit. Exemplar e argutio a particulari. Vt si dicas: Deus praemiauit Latronem poenitentem: ergo et parcet tibi si poenitentiam egeris. Dilema e argutio dimembris propositionem duo extrema, quae intendit respondentem capere. Vt si ita arguas Iuuenem ignaro, quia plures in studio literarum impendit annos: aut hoc tempore vacasti ex animo literarum studiis, et non? si 1m fateatur, insertis: ergo rudis es; si 2m: ergo negligens, et supplicio digno.

Ratione noti illationis diuitur argutio in Realem, Conditionalem, et Causalem. Realis e in qua illatio denotatur per particulam exo. Vt: e homo: ergo risibilis. Conditionalis e argutio in qua illatio denotatur per ly Si, ut: si e homo e risibilis. Causalis dicitur Argutio e in qua illatio denotatur per ly quia. Vt: quia homo e rationalis e risibilis. Ex parte qualitatis diuitur argutio in bonam, et malam. Bona e in qua sequens inferitur ex antecedente. Mala e in qua non inferitur ex illo. = Cap. 3. et propone. De natura et multiplicitate propositionis §. 1.

CAP. III.um

DE PROPONE.

De natura, et multiplicitate Propositionis.

§. I.m

1 Propositio, cuius explanatio e praecipuum huius 2i libri instituti, ita ab Aristotele definitur: e oratio, in qua verum, et falsum e. Sed quia hic Philosophus de-

fio descriptiva ē, alitr oportet dfrōs ēstalē tradere. Ppōō igr ē ōtio enunciativa vnīq d alio. Ly ōtio ē genus; et ceteri partes ponuntur loco differ. Ex quo inferitur ppōō ēstalitr stare subcto, copula, et prato. Subctum ē id d quo aliqd dicit: pratum ē q dicit d subcto: copula v seu vnio ē verbum medio quo pratum dicit d subcto.

Vt ad divisiones ppōnis accedamus nota: in quarum ppōne dari maniq, frīq, quantitis secutum ad maniq, et qualitis secutum ad frīq. Sd inuitum observa in ppōne duplice maniq, dupliciq frīq reperiri. Reperitur duplex mania, q si pratum et subctum intra se separentur subctum ē mania, et pratum fria; q subctum ē tractabile, et pratum fria tractans. Si v subctum, et pratum ex vnione separentur, vtrumq ē mania respectu vnionis, quo dicit fria. Sd vt sequenti dfendamus, copulam habere rationem. Iti in ppōne, tertiq nota, vnionem sm se hēre, ut pratum forte quo; pratum v forte quod et totale ē illa artificiosa dispositio totalis ppōnis, a loga prevenien.

Quo supposito, ex prie manie divisitur ppōō in Naturalem, Contingentem, et Impossibilem. Mania ē, q pratum ē d eam subcti; vt in ista: hōō ē aāl. Contingens ē, q pratum accidentalitr dicit d subcto, vt in ista: hōō ē albus. Impossibilis ē q pratum repugnat subcto, ut in ista: hōō ē lapis.

Ex prie quantitis secundum maniq divisitur ppōō in Vrsalem et particulare. Vrsalis ē, quē aliquo signo vrsali afficit, vt omis nullus: vt si dicas: omis hōō ē rationalis. Nullus lapis ē hōō. Particularis ē quē afficit aliquo signo particulari, ut aliqis, quidam vel similia: aliqis hōō currit. Dari etiam ppōō singularis, quē non afficit aliquo signo, cuius tm subctum ē tm singularis, ut ista: Petrus ē hōō. Et dari ppōō indefinita, quē dicit talis, q illius subctum ē trīs tmis nullo signo affectus, ut in ista: hōō ē aāl rātle. Sd advertere, q ppōō indefinita vi s in maniis rationis equipollet vrsali.

Deinde ex prie frīs divisitur ppōō in Cathegoricam et Hipotheticam; seu q idem ē in simplicem et compositam. Ppōō ē, quē stat subcto, copula, et prato. Vt ista

hōō

hoo ē dal. 2ª ē quē stat duabꝰ ꝓpoꝰbꝰ aliqua vnione vniti, ut ista: Pr̃ cucurrit, et Ioannes dormit. Qua diuisa in copulatiuꝰ, disiunctiuꝰ, conditionalꝰ, et cāalꝰ. 1ª ē quē stat nexu, et. 2ª cuiꝰ vnio ē vel, aut siue. 3ª cuiꝰ copula ē si. 4ª cuiꝰ vnio ē quia. Sd adverte ꝓpones cāalꝰ et conditionalꝰ n̄ ꝓ ē ꝓprie ꝓpones, quodꝰ genꝰ argutionis: vt s. d Argutione dictꝰ ē.

Rursus ꝓpoo alia ē d 2º adiacente, et alia d 3º adiacente. 1ª ē, cuiꝰ prdatꝰ includitur in copula, vt in ista: Ioannes currit, cuiꝰ sensꝰ ē: Ioannes ē currens. 2ª ē cuiꝰ prdatꝰ ē extra copulꝰ; vt in ista: hoo ē dal. Diuisa in ꝓpoo ex pte ꝓdi in modalꝰ, et d inesse. 1ª ē, quē aliquo moo afficit; vt ista: Pr̃ velocitꝰ currit. Et obiter adverte q modꝰ nihil aliud ē, quꝰ adiacens rei dictae, et ideo dicit ꝓpoo modalis ratione mō adiacentis, et ad aliud dictantis ipsꝰ ē ꝓpositi. Propoo d d inesse ē quē nullo modo afficit: vt Pr̃ currit.

Denique ex pte qualitis sumta ad pr̃ diuisa ꝓpoo in affirmaꝰ, et negaꝰ. 1ª ē, quē affirmat prdatꝰ de subiecto; ut ista: hoo ē dal. 2ª ē quē prdatꝰ removet, et separat a subiecto; vt ista: hoo n̄ ē lapis. Denique diuisa ꝓpoo in oraꝰ, et falsaꝰ. 1ª ē, quē enunciat id q ē, ut ista: hoo ē dal. 2ª quē enunciat de subiecto id q n̄ ē: vt hoo ē lapis. Hactenus de ꝓpoo §. 2.

De oppositione propoorum.

§. II.

Ex ꝓpoo [illegible] sumatur, unde resultant ꝓpoes, ut s. Oppositio, Aequipollentia, et Conversio, de qꝰ ꝓprietatibꝰ quo ordine agendꝰ ē. Et 1º de oppoe ꝓpoo inter se, quē sic ab Aule diuisa 2º q Rhetor min. cap. 4. ē affirmat, et nisi eisdē d eodē, secundꝰ rei. Sd adverte q ad huiusmodi oppos. ꝓpoo ꝓbe observari vniversalia, affectus quꝰ n̄ opponuntur sequentes ꝓpoes: Canis latrat. Canis n̄ latrat. q. vnaꝰ ē vera, si in 1ª canis sumatur ꝓ terrestri, et in 2ª ꝓ caelesti. Deinde servari debent idē tempꝰ, locꝰ, eadē ꝓ suppoo, Amphiboo, et alia huiusmodi ꝓpietates iam explicata.

Hæc autem oppoſitio eſt quadruplex; nempe Contradictoria, Contraria, Subcontraria, et Subalterna. Oppoſitio Contradictoria eſt quæ data inter oppoſita vnius affirmativi, et particularis nativi; vt Omnis homo eſt animal; aliquis homo non eſt animal. Et eſt inter vnius nativi et particularis affirmativi, ut nullus homo eſt animal; aliquis homo eſt animal. Oppoſitio contraria eſt quæ versatur inter vnius affirmativi, et vnius negativi; vt omnis homo eſt animal; nullus homo eſt animal.

Subcontraria oppoſitio eſt quæ versatur inter particularis affirmativi, et particularis nativi, vt aliquis homo eſt animal; aliquis homo non eſt animal. Oppoſitio denique Subalterna, eſt quæ reperitur inter vnius affirmativi, et particularis m affirmativi: vt omnis homo eſt animal; aliquis homo eſt animal. Vel m inter vnius negativi, et particularis m nativi: vt nullus homo eſt animal; aliquis homo non eſt animal. Sed hæc oppoſitio Subalterna sm se habet quod dicit ratio, non v. simpliciter a rigorosa oppoſitio non eſt. Quæ omnia, ut oculatis percipiantur hic ordinem figura demonstrat.

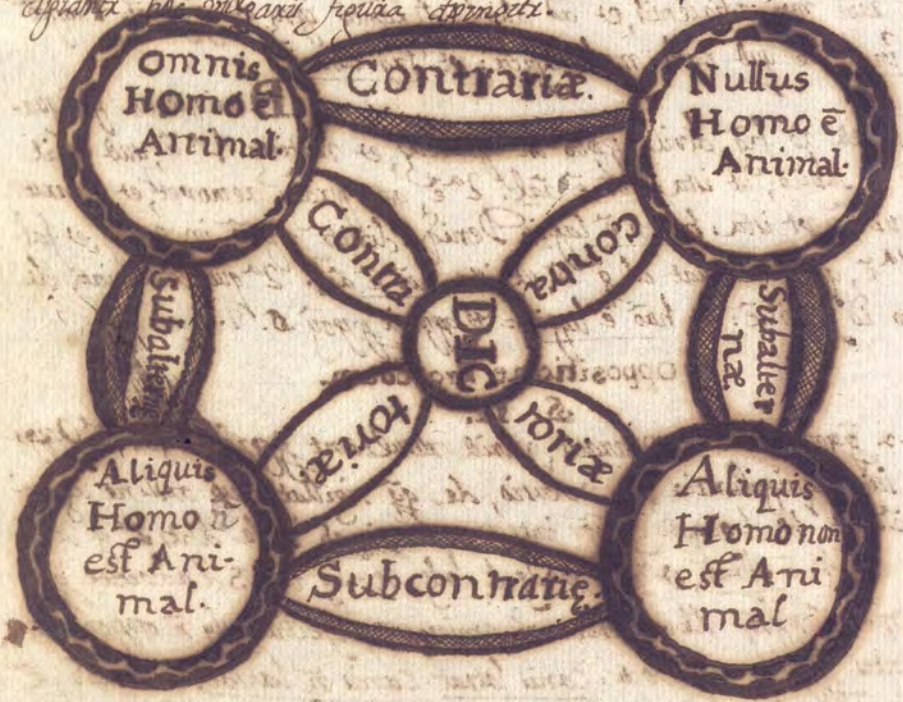

Explicatio Æquipollentia Propōnū

S. PRIM.

Æquipollentia idē ē ac: æquivalentia duarū propōnū eiusdē subiecti et prædicati + quæ alicui nationi antepositū et postpositū. Vt ad scīa q̄ anteponenda et postponenda ē natio, ut propōes opposita æquivalentes reddantur sequens carmen memoriæ mandandum:

Pro stra dic. Post stra. Pro post & subalter.

Ex quo 3 regulæ eliciuntur. 1ª ē q̄ contradictoriæ fiunt æquivalentes, si subiecto vnīs nationis propōnatur q̄ indicant illa parte. Pro stra dic. Vt istæ contradictoriæ Oū hoo ē aal; aliq hoo n̄ ē aal; reddunt æquipollentes si dicas: n̄ oū hoo ē aal; aliq hoo n̄ ē aal. ∻ si dicas: Oū hoo ē aal; n̄ aliq hoo n̄ ē aal. 2ª regula. Contrariæ fiunt æqpollentes, si subecto vnīs postpōnatur natio, q̄ denotant illa parte: post stra. Vt istæ contrariæ: oū hoo ē aal; nullus hoo ē aal; reddunt æqpollentes si dicas: Oū hoo n̄ ē aal; nullq hoo ē aal. Vel si dicas: Oū hoo ē aal; nullq hoo n̄ ē aal.

3ª denīq regula ē q̄ subalternæ fiunt æquipollentes, si subecto vnīs propōnatur, et postpōnatur natio: q̄ indicant illa parte Pro post & sub alter. Vt istæ subalternæ: Oū hoo ē aal, aliq hoo ē aal; reddunt æqpollentes si dicas n̄ oū hoo n̄ ē aal; aliq hoo ē aal. ∻ si dicas: Oū hoo ē aal; n̄ aliq hoo n̄ ē aal. Quæ omnia diverse his carminibus explantur:

Non omnis, quidq̄ non: omnis non, quasi nullus.
Non nullus, quidq̄: id nullus non, valet omnis.
Non aliquis, nullus: non quidam non, valet omnis.
Non alter, neuter, neuter non, præstat vtrumq̄.

Rationis æquivalentiæ ē, quia 3 natio n̄ malignantis nātū, quod quod post se invenit destruit, et eis opposita reddit: si vni propōi alteri opposita anteponatur, et postpōnatur natio, hæc natio, dicunt propōes, et eis 3ariis, istis æquivalentiis reddit. Sed oēs hæ regulæ adinventæ sū, ut propōes obscuræ, claræ reddantur. Id fnū fallor) diexvirunt vt claræ reddantur obscuriores; ng tot natīs multiplicātur natio sturōnē partimenis q̄ obnubilat.

Explicantur oversiones Propositionum.

§. IV.

Conversio ē: mutatio unius ppōsi in alia p̄ extremorum transmutatio p̄ extremorum transmutatio. id ē: transmutatio subcti in prdti, et prdti in subcti. Vt si dicat nullus hō ē lapis sverstur sic, nullus lapis ē hō. Hæc sversio ē triplex, alia simplex, alia p̄ accidens, et alia p̄ sapositionē. Sversio simplex fit p̄ solā transmutatio subcti in prdti, et prdti in subcti, servata eadē quantitate et qualitate. Vt ita ppōsi: Oū hō ē risibilis, sverstur sic: Oē risibile ē hō.

Conversio p̄ accidens fit p̄ transmutatio extremorum, servata eadē qualitate mutata tamen quantitate. Vt ita: Oū hō ē albus, sverstur sic: aliq albus ē hō. Conversio p̄ transpositionē fit p̄ variationē extremorum, manente eadē quantitate et qualitate, mutatis in tū finitū in infinitū. Vt ita; Oū hō ē albus: sverstur sic: Oē ñ albus ē ñ homo. Proponit quod sverstantur ū affirmativa, t, negativa; vrlis, t particularis: vt hi carminibus explicatur.

Affirmat A negat E sunt vrlis ambo.
Affirmat I negat O sunt particularis ambo.

Id ē littera A denotat ppōsīnem vrlem affirmativam; E. ppōsīnem vrlem nativam: I ppōsīnem particularem affirmativam: et O ppōsīnem particularem nativam, ut ad sversionem scias, quo et quomodo ppōsīnes sverstantur, sequentes versus observa:

Simpliciter **Feci** sverstur **Eva** per acci.
Asto per contra sic fit conversio tota.

Id ē sverstuntur simplicē vrlis nativa et particularis affirmativa contenta in illa dictione Feci. Sverstuntur p̄ accidens vrlis nativa, et vrlis affirmativa notatae p̄ dictionem Eva. Conversuntur tandem p̄ sapositionem vrlis affirmativa, et particularis nativa, quod indicantur p̄ illam particulam Asto. Hic latet aliquantum AA. de ppōsīnibus modalibus, ut earum sversione, sapposīnem et equipollentiam calleant; id q. sic regulis ab ipsis traditis magis mentes obnubilant quam fit syllabica imbibunt, illas omittere decrevi, ne mentes sic citio nebulis suffocatae ad altiora inutiles reddantur. = l. 3. s. de his q. pert. ad 39 jtis ppōs.

LIBER III.^9^
Summularum.
DHIS, QVÆ PERTINENT AD 3^a^ INTELLECTVS OPERATIONEM.

IN Hoc 3° libro agitur de discursu, qui ē perfectior, et nobilior ūrctq operaō: et 3 discursiq fcique in syllō reluceat, ideo 1. cap. vnicy de syllo. De principij intrinsecis syllō. 1. t.

CAP. VNICVM. DSYLLOGISMO.

DPrincipijs intrinsecis Syllō.

§. I^m^

Syllis igr, ut ex fcedentibq istat ē: argutio in qua ex duabus ppōibq segtur 3^a^ media illaōis nota. P ly argutio venit syllq 3 alijs argutiōis speciebq supra explātis, a qq differt fq reliquas partes. Iq m̄ dicty manet syllē istare 3^bus^ ppōibq, quarq 1^a^ dicr Maior, 2^a^ Minor, 3^a^ ricata fq notq illationis, scilet q, dicitur 3^q^. Deinde sciendy ē 3^qs^ alig ēe bonq, et alig malq. 1^a^ ē in qua scluō bene infr ex fmissis, 2^a^ d in qua n̄ infr. Et ratōe 3^qd^ tota argutio dicr bona, t mala, ut q supra dicty manet.

Conqua bona dividtur in formq, et māle. 1^a^ ē, qud tenet ratōe frd, et diuisōis trōq: vt si dicas: Oū hōō ē rātāli; Prq ē hōō: q ē rātāli. Qud 3^q^ tenet ratōe frd, sicut si diceres: Oū hōō ē lapis; Prq ē hōō: q Prq ē lapis. Qud qdq 3^q^ ex fmissis tcessis ratōe frd m̄ natio segtur. 3^q^ mātāli ē qud n̄ tenet ratōe frd, d sm ratōe mād; ut si diceres: hōō ē ātāl: q oū hōō ē ātāl. Qud 3^q^ sm infr q argutio fit in mā nātā, in qua ppō indefin dqualet vrli. Quare si eadq frā maxīe stingenti applicaretur n̄ inferretur sclusio; ut si diceres: hōō ē albq: q oū hōō ē albus.

Ad hoc autem ut scluū inferatur ex omnibus aliquid regulo tradduntur a summulistis. 1ª est q̃ ex anti vtrū infertur sequens vertu; ex falso, falsu; ex naturo, naturū; et ex stingente stingent. Et ratio est q̃ ant. est cāa sequentis, et cāa semper sibi simile producit. 2ª regula est, q̃ si aliqua ex omnibus est particularis, et 3ª particularis erit; si nativa nativa. Et ratio est q̃ a 3ª sequitur dubium, quod 3ª bonum debet esse integra cāa, sicut malus ex quibus defectu. 3ª antiq̃ dicto est q̃ medius non immediate in scluse, nec alibi tam q̃ 1ª q̃ 2ª quibus in omnibus. Alias regulas omitto traditas libenter omitto, q̃ ipso naturali lumine innotescunt.

Deinde syllogismus alia est remota, et alia proxima. Mat. remota sit inter componentes propos: mat. proxima si propos immediate componentes syllog. Sed q̃ si mat. remota sint 3, et 3 propos non sint 3, necesse est propos repeti, ut quilibet propos suum gratum, suum subiectum habat. Quilibet ad illorum put in syllo locatur suum habet nomen.

Trium qui bis repetuntur in omnibus appellatur medius q̃ ad in maiori iungitur 3 medio vocatur maior extremitas, et q̃ iungitur 3 medio in min. Minor extremitas appellatur. Explatur in hoc syllo: Omne homo est rationalis; Petrus est homo: q̃ Petrus est rationalis. Ubi 3 res non inveniuntur, licet bis repetitur. Homo est medius q̃ repetitur in maio. et in min. Rationalis est maior extremitas, q̃ in maio. iungitur 3 medio scilicet 3 homo; et Petrus est minor extremitas, q̃ iungitur 3 homo in minori. Et in conclusione utraq̃ extremitas invenitur unita.

Huic duplici mat. syllo, duplex non correspondet figura. 1ª correspondet mat. proximo, et appellatur modus; dicitur q̃ sic: est aptus dispositus propos sedus affirmans, et negans, verius, et particularis. 2ª figura correspondet mat. remote scilicet rei, et appellatur figura, dicitur q̃ sic: est aptus dispositus propos sedus subiectum, et praedicatum. Et 3 hoc dispositus propos rigidus fieri potest, triplex non assignatur figura. 1ª est in qua medius subiectum in maio. et predicatum in min. 2ª est in qua medius predicatum in maiori, et in min. 3ª est in qua medius subiectum in maiori, et in min. Quod facile sequenti versiculo memoriae commendabit:

Sub pro Prima, 2ª bis pro. 3ª bis sub.

In his figuris decem et novem modi syllogismorum designantur, qui ut in gymnasiis heantur excogitatis a Dialecticis totidem dictiones latas modos designantes: quod quidem dictiones in his 4ᵒ carminibus tenentur.

1ª Barbara Celarent, Darii Ferio; Baralipton,
Celantes, Dabitis, Fapemo, Friesomorum.
2ª Cesare, Camestres, Festino, Baroco; Darapti,
Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Quibus dictionibus istis correspondent modi syllogismorum, quorum 9 primi pertinent ad 1ā figuram: 4 sequentes ad 2ā: et 6 ultimi ad 3ā. Et ita in 9 primis medius subjicitur in maiori et praedicatur in minori. In 4 sequentibus medius praedicatur in maiori et in minori et in 6 ultimis medius in maiori et in minori subjicitur: xa illud: sub qua 1a et.

Advertendum 4 primi modi includunt directe, alii quinque eiusdem modi includunt indirecte: Alteri duo modi 1ae 2de, quae 3de figurae directe concludunt. Concludere directe nihil aliud quam maiorem extremitatem praedicari de minori in 1a et es. includere indirecte est minorem extremitatem de maiori in 2a praedicari.

Advertendum quilibet ex supraponitis dictionibus, sitare ad minus triplici vocali, quarum 1a designat propositionem syllogismi; 2a minorem et 3a conclusionem. Et si aliae vocales dantur, ad complementum metri omittuntur. 3a gratiae vocalis cuiuslibet dictionis intelligendae in xa explicata in illo versiculo: Asserit A negat E, etc. quae doctrina exemplis adhibito melius percipietur.

Si vis situare syllogismum in Barbara dues ita: Barbara est una ex 4 dictionibus 1ae figurae, cuius singulae vocales in A debet esse syllogismus factus in Barbara situare medium 1a subiecta in maiori et praedicata in minori xa illud sub qua 1a. Praeterea debet situari maior minori et 2a omnibus utribus affirmativis, xa illud: Asserit Asserit. Et denique 1a syllogismus in Barbara debet includere directe in 2a maior extremitas debet praedicari de minori. Unde 2e ita dicemus: Omne risile est risile, id omne homo est risilis: et omne homo est risilis. Ita facile erit xa omnes dictiones syllogismorum situare. = De reductione ostensiva syllogismorum c. 2.

DE REDUCTIONE OSTENSIVA.

§. IIus

Et si omnes syllogismi facti in 19 modis supra relatis legitime concludant, in 4 primis exceptis, in ceteris non ita clare patet ut illaeos, ut non possit eisdem tribus aliis dispositis evidentius ostendi. Hoc fit illos reducendo ad unum ex 4 primis perfectissimis, in quibus adeo evidens est 2a. ut quilibet ingenio amplius redarguendum non sit, id a litteratis segregandum. Haec autem reductio duplex fieri potest: [illegible] et [illegible]. Et primum [illegible] de 1a agimus, actum de 2a §. sequenti.

§. III.

Expo reductio ostensiva est inversio syllogismi imperfecti ad perfectum per inversionem alterius propositionis, et transpositionem praemissarum. Dicitur haec reductio ostensiva, quia per eiusdem propositionis melius dispositae clarius

clarig vi illarū ostendit. Sd ut ppterig syllog imperfectos ad perfectos reducas observa 1° singulos dictionis in illis 4 carminibus sententiis incipere per vnq ex his 4 sonantibus **B, C, D, F.** Observa 2° modos perfectos incipientes q̃ aliquo ex ipsis reducendos ee ostensive ad modos perfectos q̃ sibi litterq incipiente. Vt Baralipton, ad Barbara. Celantes, ad Celarent.

Observa 3°: in his dictionibus pr litterq initiale reperiri aliquo ex his 4 sonantibus. **S, P, M, C.** Quarū **S** denotat q̃ ppo dictionata p vocale antecedente debet verti simplicit. **P** q̃ ppo dictionata p vocale antecedente debet verti p accidens. **M** denotat propinas ee transponenda, mutando Mai in Min. et es. **C** q. n ponit in principio dictionis, id mediat inter vocales denotat q̃ talis modus n ee reducendus ostensive, id tm p impossibile. Lud ota his duobus versiculis explanta:

S vult simpliciter verti, **P** vero peracci,
M vult transponi, **C** perimpossibile duci.

Toty hoc declarauit exemplis. Prima Sylly in Fapemo sic: Omi hoo e raale; nullus equus e hoo: q aliq raale n e equus. Vt illy ostensive reducas dicas ita: Littera huius dictionis Fapemo initialis e F. debet ex Italis syllis reduci ad Ferio. Littera P denotat maiorē vrlē affirativā, dictionata p vocale antecedente sit A debere verti p accidens. Littera S indicat minorē vrlē negativā dictionata p vocale E antecedente debere verti simplicit. M transmutando ee maiorē in Min. et es. Quibus observatis ita dices: Nullus hoo e equus; id aliq raale e hoo: q aliq raale n e equus. En sylly q antea erat in Fapemo reductus ad Ferio. Et ita inuenies in oribus syllis, si predictas observes regulas. Sed nota q̃ littera P in Baralipton n denotat solutionē verterndus ee paccidens, q̃ parlari affirativa q̃ accidens n vertitur. Sed denotat loco parlari affirativa ponendus ee sibi affirativa, quod paccidens vertitur, sic illud: Vertitur Eva peracci. Et sic et reductione ostensiva.

D REDVCTIONE PERIMPOSSIBILE.

§. III.

Reductio per impossibile data, q ex vi illius cogitur ponendo, ad concedenda duo contradictoria, quod ee simul vera e impossibile. Et ita explicata: Et transmu-

tao

tuo syllo imperfecto ad perfectum quoties subiectum scilicet natura, et altera ex primis in secundo. Et regulas statim subiendas. Et ut impromptu scias ad quem modum ex 4 primis perfectis pertineat quilibet syllogismus imperfectus et impertile reducatur has 3 dictiones observabis: Mercibatis, Odiebus, Letare Romani, in quibus tam 4 vocales invenies scilicet **A E I O.** sicut figura Barbara, cum subiectum et minus affirmativa, et Celarent cum subiectum et minus negativa. I Darii, cum subiectum et particularis affirmativa. O Ferio cum subiectum et particularis negativa. Observa deinde in 1a dictione nempe Mercibatis reperiuntur 4 vocales suo ordine dissonantes 4 modos imperfectos 1a figure. In 2a dictione scilicet Odiebus invenietur 4 vocales suo ordine dissonantes 4 modos 2a figure. Et denique in 3a dictione nempe Letare Romani 6 vocales correspondentes 6 modis 3a figure. Quo supposito en exemplum.

Vt scias syllogismum factum in Camestres, ad quem modum perfectum reducitur impertile; dicet ita: Camestres pertinet ad 2am figuram, et in illa 2um locum obtinet; correspondet ei 2a vocali illius dictionis Odiebus: quae vocalis O denotat talem syllogismum posse reduci ad Darii cum subiectum et particularis affirmativa denotata per eadem vocalem. Et ita in omnibus aliis invenies, si predictas observes regulas. Sed ut ita perfectius, ut scias quomodo syllogismi imperfecti cuiuslibet figure temporale reducantur, observare debes regulas in his carminibus contentas.

Maior fit Minor, et fit contradictio Maior.
Demptis Celarent in quo permutatur ordo.
Servat Maiorem, variat, que 2a Minorem.
Tertia maiorem variat, servat que Minorem.

Ex quibus 3 regulis deducuntur per 3as figuras. 1a regula: In 1a figura assumitur per maiorem propositionem subiecti natura, et maior syllogismi imperfecti per Minorem, et infra per subiectum propositionis Minoris secundum. Ab hac regula excipitur Celarent in quo propositionis subiecti ponitur per Min. et mutatur min. in Mai. infra per subiectum propositionis Mai. 2a regula: In 2a figura propositionem

Sub

schuū ponitur ꝓ Min, et servata eadē Mai. infer ꝓ schuē ꝓdictorij Min.

3ª regula: In 3ª figura ꝓdictorij schuōrū assumitur ꝓ Mai; et servata eadē Min. infer ꝓ schuē ꝓdictorij Mai.

Sume tibi exemplū in Fresio: Aliqs hōō ē āal; sd nullus lapis ē hōō: ꝰ aliqs āal nō ē lapis. Vt illū ꝓximū possit reducū dicis ita: Fresio ē vlmus, mog ipsecto 1ª figurā et ꝰ correspondeat vlmō vocali illius dictionis Reciebatur, quē ē I tertij syllo reducendus ē ad Darij et ut illū reducas dicis iterū.

In 1ª figura ꝓdictorij schuōrū natū debet poni ꝓ Mai. sic: Oē āal ē lapis, et ꝓ min. debet poni Mai. quē erat sylli imperfecti, ita: Sd aliqs hōō ē āal. Et dnq ꝓ schuē debet ponere ꝓdictorij Min. quē erat sylli imperfecti, quare ita debes inferre: ꝰ aliqs hōō ē lapis. Et ita invenies in oibus aliis syllis imperfectis, ꝓdictis regulis in principio positis. Sd hoc ota traddidi propter iuvenum, quos utilitē obtempererē, q hujusmōdi regulas fere numquā vtūr ita arguendo: Fortasse q ꝓcerū ꝓmitis, et natū ꝓq quē recte infer, ipse argutior filo, tandē respondens ad duo ꝓdictorū admittenda trahetur. = Explic. pr extrinca sylli. §. 4.

EXPLICANTR Principia extrinca Syllogismi.

§º IV.º

Omnis artificiosa disputatio syllogismi ipsorū ꝓ infallibilitas, fundatur in principijs, quē dicunt ꝓ ꝓ se nota, eo q ꝓbatione n indigent, sd statim cuilibet innotescunt, ut ipsi audito intellecto statim assentiatur. Hū principij sic se hēt: dici de oī; q ita debet intelligi: quod verificatur de aliquo subiecto debet nō affirmari de oī inferiori contento sub illo. vg. q de hōe verificatur ꝓpto affirmatur q, ē āal, debet nō affirmari de Prō et Plō, et aliis individuis sub hōe contentis. Hū principij ē: Dici de nullo. Q facit huc sensu quod natū de aliquo, natū nō de oī inferiori contento sub illo. Vnde q de hōe natū q ē lapis, natū nō de Prō et Plō, et aliis sub hōe contentis. Hæc duo principia dicuntur logalia, q ē in ordine ad pratione.

His duobus principiis logicalibus correspondent alia duo principia, quæ appellantur metaphysica, quæ sunt in ordine ad esse. 1.m est: quod sunt eadem uni 3.o sunt eadem inter se. Cuius sensus est; quod duo identificantur cum aliquo 3.o, mutuo inter se identificantur. Sic quia Petrus identificatur cum homine, cum quo mutuo identificatur Paulus, propterea Paulus et Petrus inter se identificantur.

2.m principium est: quod duo sunt idem inter se, si unum illorum natum est aliquo 3.o mutuo et aliud debet nasci. Exempli gratia Homo est idem cum risibili; quia quod est lapide natum quod est homo mutuo natum quod est risibile. Per hæc principia mutuo regulantur et primi modi 1.i figuræ, et ideo sunt perfectissimi. Et ratio est, quia sunt in illis perfecte distributus medius, et directe includunt; quod quidem ita non inveniunt modi 2.i, et 3.i figuræ, nec 9 modi 1.i. De arte inveniendi medium. §. vlt.

D Arte inveniendi medium.

§.o Vltimus.

Vt regulas ad medium inveniendum aliqui prescriberent, figuras quandoque depingebant quæ pons asinorum ab ipsis appellabatur, nam enim erant cabilosis sententiis plenæ, ut dei fere ad hanc pontem pervenientes illum difficile transire expavescentes, quasi asini in ipso itinere initio mierent. Sed in re vera est, laborem et industriam ad spectorum sciam flumen transiendum pontem aureum sibi locare. Ergo quamplures regulas agglomerant. At ut medium deprehendatur, id paucissimi, et nulli illas observant. In dicto manet medium esse quod sit positum in premissis, unica et infallibilis regula ipsum adinveniendi, et indefessus labor, et assidua in disputationibus exercitatio.

E hæc et nostro symbolico opere maiorum qua potui claritate et brevitate. Vtinam dicta, et dicenda cedant in laudem omnipotentis Dei Patris, et filij, et Spiritus S. Cedant et in laudem Virginis Deiparæ, in cuius Presentationis die finem huic nostro 1.o laboris imponimus. Protoparentis Benedictæ

et Scholastica sororis. Gertrudis Magnæ; Beremundi Patroni; Atq; Cælestis luminis Anselmi, et Thomæ Aquinatis. Divi Felicis Martyris, et omnium Cælicolarum, quorum patrocinio, vt assequi meremur, pro assequtis gratiis referamus, chorus æternantibus, concinentes: Te Deum laudamus: Te Dominum confitemur; Te æternum Patrem omnis terra veneratur

&c.

FINIS SVMMVLARVM.

Aliquę defiones ex Tractatu Summularu desumptę.

Apprehensio ē: Actus intellectus, quo res simplici modo apprehendimus nihil de illa affirando, aut negando.

Iudicium ē: Actus intellectus quo res apprehensa attingimus aliqd affirando, aut nando de illa.

Discursus ē: Actus intellectus, quo ex uno aliud inferimus.

Terminus ē: Pars p se artefacti logalis.

Suppositio ē: Acceptio tii p se, l p suo significato.

Appellaõ ē: Applicatio significati termini unius tii ad significatu termini alterius.

Ampliaõ ē: Extensio tii a minori ad maiorem sicaõnę, seu acceptionę.

Restrictio ē: Coarctatio tii a maiori ad minorę acceptionę

Diminutio ē: Distractio tii a totali ad partiale sicaõnę.

Alienaõ ē: Distractio tii a propria ad impropria sicaõnę.

Signum ē: Obtu q potest ignoscitive aliqd aliud a se repręsentat.

Signum formale ē q sine pria sui ignione ~~aliqd aliud a~~ repręsentat instrumentale q

Principia sui ignione aliqd aliud a se repręsentat

Nomen ē: Vox significativa ad platu sine tempore, cuius nulla pars separata significat, finita, et recta.

Verbum ē: Vox significativa ad platu et tempore, cuius nulla pars separata significat finita, et recta, et ē nota eorum quę praedicantur.

Oratio ē: Artificiosa dictionum congruentia.

Modus sciendi ē: Oraõ ignoti manifestativa.

Defio ē: Modus sciendi explicans naturam rei.

Diuisio ē: Modus sciendi totum in suas p tes distribuens.

Argutio ē: Modus sciendi unum ex alio inferens

Oppositio ē: Oraõ enunciativa unius et alio.

Oppositio ē: Affraõ et natio eiusdem de eodem et eodem idem.

Equipollentia ē: Equivalentia duarum oppos eiusdem subiecti et prati ratione alicui rationi antepositę, et postpositę.

Conversio ē mutaõ unius oppositi in alium p extrorum transmutaõnę.

Sylls ē: argutio in qua ex duabus positis sequitur 3a media illaõnis nota.

Reductio ostensiva ē: Inversio sylli imperfecti ad perfectum per inversionę alterius oppositi, et transpositionę premissarum.

Reductio impossibile ē: Transmutaõ sylli imperfecti ad perfectum inuita 3a adversaria 3is natę et altera ex premissarum concessis.

INDEX

Eorum, quæ in summulis continentur.

Finis

COMENTARIA IN VNIVERSAM ARISTOTELIS DIALECTICAM.

CONTIN
TARIA
IN VNIVER
SAM
ARISTOTE
LIS
DIALECTI
CAM.

PROŒMIVM.

Summulistas rudimentis perargutis, Raali Phie obtusa limina salutamus circa cuius inventionem haud magni momenti dubitium inter Authores orty est, quod Platonis, alijs Canonis, quapluribus d Arte, loca inventore acclamantibus. Sed re vera hoc sicuti rei latra sua, Deus ohicus agnoscens Authorem ab initio mundi Protoparenti Adamo fuit infusa: Lenitas ob ingenii nationis Barbaries, sive (et certius est) ob peccatum imubrij ora nunquam fecundae, nimis obscurata, aut penitus extincta fuit vix du aliqui Phi Graeci eam instaurare curarunt; licet id est plane mirabile tamen adepti: nam et ipsorum plures labebantur herroribus, eo et quam in loca varia cecidit, ut ut semel obscurata fuit ab Arte: quam primum e mortalibus insparabili, et vere admirando ingenij acumine praeditus, ac primari studio veritatis adinveniendae invidam hanc artem, nec vitij vitij, et informem reddidit effecta, et ita ad summum perduxit, ut ex in melioris usu versata, non sum scilicet naturalibus naturalibus separandis, sed et sacris dogmatibus experimenti utilissima videatur. Quod et perspicuum cannon exemplo Doctoris aquilae Aquinatis, qui adhuc gentilis ita Catholicae Ecclesiae nocuit, ut a loca Aris. liberari deposcerat; postea d fidei luce irradiante, ipsis Dialectica plus utilitatis, quam antea nocumenti Ecclesiae attulit: ita ut Aquinatis objecerat quod crimine quod Dialectica est, a qua se quaerat accuratione mirabili extollens Dialectica laudibus affatim Apostolorum, imo et Xpti D. ea usque ut fuisse du Judaeorum perversitatis adversaretur: aperit insuper ea esse artem artium, mentis oculus, scientiarum clavis aureus, et tandem concludit: ipsa non docet docere, et sola hoc scientes facere potest. Ad hanc igitur non emendatis Scoliis in Phonti explanandis calamus arripimus, ea quae sunt Phonti stellum in scholis introducta sequentes in 4 tractatus dividemus: in quorum 1° agendum est de Proemialibus, in 2° de Entis rationis, in 3° de Utilibus in sunt: in 4° denique de Utilibus in particulari, sive de Praedicabilibus. In ordine ad claritatem, et brevitatem potuit sunt; illud approbans Senecae consilium lib 13 epistolarum cap. 83 dicentis: Artes liberales eatenus viles sunt, quatenus ingenium fingant non deineant; tandiu illis immorandum est quandiu nihil animus agere potest magis. Ad ea igitur deveniendo sit = Tractatus 13 de proemialibus loquitur.

TRACTATVS I.

DE PROOEMIALIBVS Logicæ.

Logicæ traditio xa ab Phoro, vbi initij sumit a tractatu Proœmialij, in quo de Existentia, Natura, Utilitate, Necessitate, et obiecto Logicæ diuersis. Quæ omnia singula capita distributa examinare curabimus. Sit ergo. = Cap. 1. de natura logicæ. Præmittuntur aliqua de nomine, et ex a logica, et de virtutibus intellectualibus.

CAPVT. I

DE NATURA LOGICÆ.

Præmittuntur aliqua de nomine, et existentia Logicæ, de que virtutibus intellectualibus.

Etimologia Logicæ, quam in presenti agredimur examinandam, deumitur a nomine Græco Logos, quod latine redditur sonat sermonem, Verbum, et ratio, ex quo ratio logica sua sermocinalis, siue rationalis nuncupatur. Cicero illam appellat suam Veri, et falsi disceptatricem. Pro. Disciplinam omnium disciplinarum. Cuius vera ratio sa dicendis in hoc tractatu Proœmialis pendet.

Logica exercet in re ipsa natura artium, et eo inuitat hoc ratione admonitiari potest: Ad ori difficultates vincendas distinati sit habitus a natura. Id intellectus noster (experientia magistra) patitur difficultates quasdam in investigandis actibus ipsis intellectus et insuper multoties errat in directione illorum: quod ad hoc alias habitus indui a natura reditur; id hic habitus alius esse in potest, nisi habitus logicus, ut ex eis natura vitabit: quod hic habitus logicus in rerum natura existit.

Ante quam vero ad alia Disputatione digna accedamus: Suppono 1o dari virtutem intellectualem, quod xo Phil. 6 Ethicorum ita definit est habitus perficiens intellectum. Suppono 2o habitum hunc (generice loq.) dividi in 5 virtutes intellectuales, in intellectum, sapientiam, scientiam, prudentiam, et artem. Hæc intellectus in illustrium in presenti potentiam intellectiuam, id habitus quidam tertium principium, quod sentitur intellectus 1um principium per se notum, quod dicit intellectum, et quod indicat realitatem a potentia intellectiua, ut alia apprehendit, et quod illa apprehendit a natura, ut alia indicant; et quod (vt plurimum eximo) potentia intellectiua illam acquirit ex speciebus naturalibus psicorum

Sapientia est cognitio rei per altissimas causas; et quod hæc vlima quidem differt a scientia quod ipsa per causas in altissimas, licet certam concludit. Scientia est habitus certus verus, et evidens per demonstrationem acquisitus. Ars enim est habitus cum recta ratione factibus operari. Prudentia est habitus cum recta ratione agendi ea, quæ bona et mala sunt.

Defeo Scientia non apprehendit Angelus id fit huius. Demonstratio enim non fit nisi per discursum, non hoc Ang. nisi discursum fit obiectum, id est quod per rei cognitae Sapiens cognoscit vnum ex alijs.

Suppono 3° logã aliq ẽ naturalẽ, artificialẽ aliq. logã naturalis ẽ habitus 1 orũ principiorũ, ꝗut versatur cã prima principia logalia, qd dicitur sm̃ ignota, et indemonstrabilia. Logã d artificialis, d qua in ꝓsenti ẽ hitũ dirigens mentẽ, ut recte, et sine herrore ꝓcedat in suis operaõibus. Ex quo patet logã artificialẽ, quã vera virtũ intellectualis ẽ ñ potest extra species intellectũ, nec m̃ intra species sapiẽtiã, q̃ vnice Theologiã, et Metaphisicã petit: nec d̃nq̃ intra lineã prudentiã, quã sm̃ versatur cã eligibilia a Volunt. Sm̃ igit̃ potest in dubium vertũ an scientia sui, et artis abrineat. Quod vt examinetur sit. Iudicio 1a an logã sit simplicit scia quoad oẽs suas ptes? S. 1. refer. Ar.

QVÆSTIO PRIMA

An Logã sit simplicit Scia quoad oẽs suas ptes? Referuntur sententiæ.

S. I.

Negatiũ ptẽ defensarunt Antiqui aliq, ut Simplicio, Themistius, et plures Graeci op scia d medio tollentes. Id ipsũ d logã aliqi existimarunt, arrentes sm̃ ẽ organũ, seu instrumentũ sciendi. Hãc opinionẽ illustravit Zabarella lib. 1 d natura logã cap. 10, et Balzphoreus quest. S. sect. 6. Pereriũ lib. 1. cap. 2. qã recentiores subscripsit Salemanticen. Disp. 3. part. 3. in Decisione. Affirmatiũ ptẽ tenet omnis Phoãs veng 7 Stoãs, et Pong. Praecept. 7 qã 1. 1a deluo S. 2a

1a conclusio

S. II.

Dicendũ 1° logã absolute, et simplicit ẽ scia. Hoc deluo ẽ D. Th. gluribus in locis ꝓsertim 4. met. lect. 4. Vbi ait: q̃ Dialectica potest indicare sed dicendũ q̃ ẽ dolens... et sed dicendũ hoc ẽ scia. Deinde pbr deluo xatẽ discurrendo p̃ cãtũ logã p̃ ipsũ obiectũ, et p̃ principia, in qã nititur. Est, inquũ, logã scia ex pte cãtis: ng oẽ hitũ p̃ demonstraõẽ acquitũ ẽ vere, et propriẽ scia. Sed huiusmodi ẽ hitũ logã: g ẽ vere, et propriẽ scia. Maior ẽ dictũ scid. Min pbr: In mãa propria logã fiunt ab initio quaestionũ demonstraões, qã nauo generatur aliqi hitũ; sed hic ẽ hitũ logã: g.

Probãt Maior: In mãa logica initũ ita discurrit: Syllogismus ex principiis recte disponitis in mãa naturã, et fãa ꝓfecta generat scia; sed demonstraõ ẽ huiusmodi: g demonstraõ generat scia. Rursus: oẽ vtile ẽ prabile d multis; sed generatio ẽ vtile: g et prabile d multis; sed ita ñ vera demonstraões facta in mãa logã, ex eis quae aliqui hitũ generare, nãri ñ potẽ: g.

Ex 1° ex pte obiecti logã. Hitũ demon-

trans ppriete d suo obcto ē vere, et ppte scientiq; id ita se het logā cā suy obcty: q. Probā Min. obcty logā ī instrumenta sciendi, ut dfō diuīo, t sallj argutio; id d hēi ōbo logā aliquas ppriete dmonstrat ng d dfōe dmonstrative pbat q dbeat ēe darior suo dfō, d Divisione, q traddi dbeat p membra, quorū simpula sint conferiora divisio, d Argutione q 3bo ppribo stare dbeat: q.

Sx. 2.° expte principiorū: logā ex principijs certissimis, et sibi ppriis evidenter dducit sclusōes: q m ex hoc titulo ē vere, et ppte scia. Nōi pbr: Hoc principia; dici d oī, dici d nullo: quod si eadē uni 3° si eadem inter se, certissima si, et alia ppria logo; id ex hīs deducit logā syllj dbere stare 3bo sui; q si fdtq ī in Darij legitime scludit etc. q logā ex principijs ppriis, et certissimis evidenter dducit sclusōes: q ē vere et ppte scia.

2ª Sclusio.

§.III.º

Dicendū 2° logā ēe ppte, et simplicē scīq n sm in pte dmonstrativa, id m in pte logica, et sophistica obctive sumpti. Ante pbacē noto: syllj logicij, t sophistici duplicē accipi posse, active scil, et obctive. 1° modo si actq et exercitia, qq vndq sm pbabilitē, t sophistice discurrit cā obcty logā. 2° modo si denarra vt obcta d qq logā pbat alterū generare opinionē, fallaciq alterū. Quid igit dicendū si d actibus logicis, et sophisticis active sumptis, ex potēa dicendi stabit: d illis ōbctive sumptis pbentē statuimus sdūo.

Quod ratē pbr. Ideo x.ª 19, et 23 strāpe sclusio pcedentis, logā ē simplicē scīā in pte dmonstrativa, q dmonstrat ppriete d suo obcto, et ad hoc nititur principijs certissimis, et sibi ppriis; id eodē modo se gerit cā syllos logicos, et sophisticos obctive sumptos: q. pbr Mōrū: De syllo logico dmonstrari potē ex evidentibus principijs generare opinionē, et d sophisticō generare fallaciq, 3 hēi sunt illorū ppriete a priori dmonstrabiles; id n niti a logā, ad quā spectat d syllis discernere, eorū q fallacias deregere, et pcabere: q logā ex principijs ppriis, et certissimis dmonstrat ppriete d syllis logico, et sophisticō obctive sumptis: q. = Solv. arg. §.4.

SOLVUNT ARGUTA.

§IIII.

Argues 1° 5ª 13 sclusio. x.ª Phij lib. 1° Rethoricorū. cap. 12: Si quis Dialecticq et Rhetoricq, ut scias, n vt faculte ppradet imprudens ē, et earū nāq subvenit. Rursq 2° Met. cap. 3. ait: Absurdū ē simul qdrere scīq, et mōdū sciendi: q ex mente Phi logā n ē scā, id facultas. et instrū; n ē scia, q ē modū scīdi.

Ad 1ª dico Phū n loqui d logā dmonstrative pcedente, id sm pbabilitē

active opinante, in quo sensu t ñ ē idē realiter hitq; t saltē ñ procedit vt scientia formaliter tali. Ad 2ª d: Phū ibi nec verbū hērē d logā, id vnice explanare modū, qui servari debet in acquisitione alicuius scīē: nq; hoc ñ repente, id gradatim acquirātur prius oportet scire mōdū adducendi, seu sciendi, q̄ sit t doctrina optimi Magistri, t multitudine, t pluribus experimentis, et regulis, et hic ē modus sciendi, qui debet sciū precedere, et quē absurdum ē simul quērere 3 scientia.

Argues 2º: logā ē modus sciendi: q̄ ñ ē scīa. Iq; probr: modus rei ñ ē eiusdē rationis 3 re cuius ē modus: si q̄ logā ē modus, seu modificatio scīē, scīa ñ erit. Quia instrumentum ordinatum ad aliud, ñ ē eiusdē speciei 3 illo nq vna species ñ ordinatur ad aliū eiusdē ordinis 3 illa; id logā ē instrumentum ordinatum ad alias scīas: q̄ rationē scīē ñ participat.

Ad argumentum dicitur ānt: Logā sumpta obiective secundo ānt, subiective accepta nd ānt. ex quo sm sequitur, q̄ obiectum logē, q̄ ē modus sciendi ñ t scīa; nē q̄ ipsa logā sumpta in se, et subiective, scīa ñ t. Ad 2ª dicitur mai: instrumentum ordinatum ad aliud, tanquē ad finē immediatum, et intrinsecum secundo mai; tanquē ad finē mediatum, et extrinsecum nd mai; et eodē mō dicitur min. nd 3ª q.

Finis igitur immediatus, et intrinsecus logē ē directum in ipsum, ut recte, et sine hesitatione procedat in suis operationibus; q̄ ē hōc directē deservit alijs scīis ē qd extrinsecum ipsi logē. Sicut finis intrinsecus artis frenifactoris ē freni elaboratio, q̄ ad frenum deservit ad regimen equi, et ad arte equitandi ē qd ipsi extrinsecum. Sicut q̄ vna ars ex fine extrinseco ordinari potest ad aliū, ita scīa ad scīē.

Argues 3º et principalis ex Salemandeth. Obiectum scīē debet ēe simplicē scibile; id ens rationis q̄ ē obiectum logē ñ ē simplicē scibile: q̄ logā ñ ē simplicē scīa. Min. probr: ens rationis ñ ē simplicē ens: q̄ ñ ē simplicē scibile. Patet 1ª; q̄ scibilitas ē passio entis, quod 3 ipso ente immensurari debet. 2ª: scīa demonstrare debet proprietates de suo obiecto; id ens rationis nullas hēt proprietates demonstrabiles: q. probr Min: proprietates dimanant ab ente p̄ aliquē causis; id ab ente rationis nullē proprietates p̄ aliquē causis dimanare possunt: q.

Ad argutum dicitur Mai: debet ēe simplicē scibile scibilitē respectū secundo

secundo Mai, scibilitas absoluta ad Mai et dicuntur Min: non est simplex scibile scibilitas absoluta, secundo Min. scibilitas respectiva, ad Min, et sic in.
Duplex igitur est scibilitas; alia quod absoluta, incomplexa, et transcendentalis dicitur: alia vero, quod respectiva, et complexa nuncupatur. 1a respicit ad entitatem absolute sumptam; 2a vero tam respicit ad entitatem, quam omnes et singulas proprietates; quod tamen est scibilitas simplicis talis; et hæc respectiva in ente rationis, quia tot non sunt simplicia entia et tamen simplicia scibile; quia non ming vere, et simplicia mectitur cum suis proprietatibus, quæ ens reale cum suis.

Dices: Cur negat esse se accidens non esse simplex, id tam secundum quid ens, et tam esse simplicis scibilis, quia est obiectum 1ae partis Metaphysicæ: ergo et ente rationis respicit logicum. Instatur: Quantitas minus habet de entitate, quæ substantia, et tamen est magis scibilis, nam de quantitate plures demonstrationes fiunt a Metaphysicis, quam de substantia: ergo scibilitas non attenditur penes entitatem rei absolute sumptam. Corruit ergo fundamentum tertium.

Et arguitur instantia 1a: quia tam quantitas, utpote realis, sicut ens creatum nequit omnino Dei increatum esse in gradu ens formalis, eum modum specificationis. Ad primum respondeo sicut Mai. ad Min. Ad secundum dicimus Mai. per aliquam causalitatem physicam, vel metaphysicam, secundo; physicam scilicet ad mai. et ita dicta Min. ad sic. Quibus enim ea intrinsecus proprietates dimanant ab ente in fluxu physico, et reali, ut rationes ab hoc, quod in eo quia dicitur ad tam logicam et virtualitatem, ut verum, et bonum ab ente, quod non dicuntur realis dependentia ab ente, id tam penes complicitas et expansum: et ita proprietates entis rationis at a scibilitate dimanant ab eo, et ipsa et a logica demonstrantur.

Ens, magnum in eo quod omnio entis a se qualis est Deus deorum-deat ab aliquo creato in aliquo gradu cas. seu ab illo specificatur, et illo creata tam est obiectum rationis entis omnino

Alia vero, quia licet proprietates entis rationis ortæ dignitantur ab ente, mectuntur tamen natura ipsa, et ita negat fingi esse quin fingantur tam, et proprietates. Et alia quia licet ens rationis non habeat actu proprietates demonstrandas, illas tamen ab intrinseco exigit, quia sufficit, ut sic simplex tale specificet. Ex his solutionibus 1o mihi verior videtur.

Replicabis mexio entis rationis et suis proprietatibus est mexio secundum quid tali, utpote ficta: ergo et talitas in tali mexione fundata tam erit scibilitas secundum quid. Dicimus Ant: Mexio enuntiative, et in esse rei verificata, secundo ant. logice, et enunciative sumpta, id ant, et sic in eodem sensu. Hæc logica curat de illa mexione in esse rei, et quod est entitas ficta; id quod mexio est ens et proprietatibus, quod de ipsa enunciari, et demonstrari potest. Urgebis: Cur rationis negat nisi per speciem entis realis: ergo semper dicit dependentiam ab ente reali. Id quod sic tam est secundum quid tale: ergo si logica est simplex sua, nequit ipsum specificare.

Instio: suppoit replam enim r ee obtu forte; id hoc e indegendens fosti ab alis: q
sicut dicere renetur ee indegendente indaler m, ita in re scibilis.

R. disuendo ant. et hoc dicit suppositive et t maali, sedo ant. dicitur
forti, et ff expso in raone obti logae, nd ant. et eodem modo diguo sequens. expo
ntat solue. Permitting enim eni raoni sff senorsi ff ipsiq entii realiter
ab illo dependere; Cuery hoc dependere t maali, et non suppositive se
het ad raonem obti logae; ad ff unice attendit explicite, et ff forti me
xio infallibilis et natura entis raoni ? sui ppietatibus; et ita e mexio
ipplex tali fundani scibilis simplex tali rempu logae.

realem
licet obti
pendeta sin
specie ad hoc
ut senoricati
cuery hoc tu
modu odi
rionem se het
in re tali
ieli dicibu
de ente re.

Argues 1. Scia e hitu acquitu ff Demonstraon; id logae ff demonstraon acqui negat: q. Min.
pbr: Demonstrao cadit a logae: q logae n acquitur ff ipsiq; aliis logae
esset caa et effectus Demonstraoni, q implicat. R. logae e hitu acquisitum
n ff demonstraone ab ipsa ff cedente, id ff demonstraone ipsiq antecedente, quod
lit difficilitr, ab intu virtualiter logo eliciuntur, ex ipsis ff hitu logae ge
neratur.

Dices: illa 1. demonstrao ff qua logae acquitur n e scientia: q negat ditu sff
ficiu caure. Ant pbr: si esset scientia proveniret ab aliqua scia; id ante logae nulla
alia scia e, a qua proveniat: q. Antecedu et replica pbant nulla posse dari scia,
vt sudzanti stabit. R. igr illa 1. demonstraon scientia e, q provenit ab in
tu aliqua sq? ex 1. principii lumine naturali notis inferente. Sed d hu postea termo
redibit.

Argues 5. Demonstrao e obtu logae: q n e illius caa: sed logae ff de
monstraon n acquitur. R. disuendo ant. Demonstrao in omni, et signate sumpta,
sedo ant. in parlari, et exercite accepta nd ant, et sq? sub data dictione. De
monstrao enim parlaris, et ff modu actus caat hitu logae: et a alias logae i scia
raali, et reflexiva respicit ipsiq demonstraon on omni ff modu obti, in quo nul
lu e inconveniens.

Argues tertio 3. a 1. sedo scia e t naturi, et ppetui, id
ga n acit t perpetui, et naturi: q n e scia. Min. pbr: logae acit t syllo
gismi effectibus etc; id hae perpetua, et natura n it, ? sint effectilia, et con
tingentia, ut pote ab intu pingente dependentia. q. R. sedo Maiori
negando Min. Ad pbam sedo Mai diguo Min. si sumatur exercite
et quoad ex? sedo Min, si sumantur signate, et quoad ex?, nd Min, et
sq?.

Dicimus igr ff syllo, Defio, et alia instrumta logalia, si attendantur

ff

genere ~~eq~~ stringentia, et flexibilia si, et earum ex non stringens i et flexibilis possunt in syllogismi quoad eum, et ~~p~~ ordine ad regulas, et principia, ex quibus dici debent, in quo sensu sit perpetua, et naturalia, et ita de illis agit Logica. Sed de his fusius, Deo dante, in tractatu de ente Rationis.

Argues deinde 2.a 29 obiecto: Logica in parte practica et sophistica inclinat in syllogismos opinativos, et sophisticos: et in his partibus non est scientia. Patet 2.a 4.a nulla scientia in opinione, et sophismata inclinat. R. diguendo antecedens: inclinat in syllogismos opinativos, et sophisticos active eliciendos, non autem demonstrative syllogizandos, ut dicta secundo antecedens. Et ad 29.m

Replicabis syllogismi practici et sophistica in se nullum infallibilius, nec certitudinem habent: et Logica nequit agere de illis adhuc per modum dicti certum et infallibilis: et nec demonstrative. Dicuo antecedens: nullum infallibilius habent in esse rei et entitative secundum antecedens: in esse dicti non antecedens: et aequatur illatum. Sicut enim mendacium in esse rei nullum verius habet, de quo tamen in esse dicti vere profertur mendacium; ita licet syllogismus opinativus in esse rei non fallibilis, de quo tamen in esse dicti infallibilis demonstrata quam generet opinionem. Alia argumenta quae objici possunt quaest. 3. dissolventur = Quaest. 2. quomodo Logica docens, et utens inter se distinguantur? Prænotanda aliqua, et referuntur H.a 1.1.

QVÆSTIO II.a

QVOMODO LOGICA DOCENS, & VTENS INTER se distinguantur?

Prænotanda aliqua, et referuntur sententiæ.

§. I.

Logica docens est quae tradit regulas, ut incitatus in efficiendis instrumentis iudicandi recte, et sine horrore praedat. Logica utens, est quae huiusmodi regulas applicando talia instrumenta efficit. Sed per plenioris Dubij intelligentiam suppono 1.o Logicam hanc esse veram, et propriam usu in parte demonstrativa intra propriam materiam. Ratio est; quia Logica in propria materia vera efficit demonstrationes, et sequendo regulas traditas a Logica docente.

Nec 2.o hoc stat Auctoritas D. Th. ab aliqua opposita, 4. met. lect. 4. aventis: in parte Logicae quae dicitur demonstrativa, sola doctrina pertinet ad Logicam, utpote ad Philosophiam, et alias scientias particulares

Non inquq obstaq ibi loquitur Arg. Dr. t logā scuerente, et alij scij ad actq eorq: in quo sensu ista doctrina pertinet ad logq, nq d ppie spectat ad alia statū.

Noto 2°: logq fitq ppe demonstrativq here vnq in pte topica et sophistica, n tm in matia aliorq scianq, id m in matia ppria: q n sm scuerit et alij scij ad alia probabilitq, t sophistice solvendq, id m vt in ppria matia opinative, t sophistice diverat exceptis regulis traditis a logā docente. Id d. scuerit et alij scij ad aliqd demonstrative solvendq, nq n ad logq, id ad alias scias spectat, vt dictq e.

Noto 3° dictionq aliq ee realq, et aliq virtualq, seu raū. Realis e, quā veritas inta duo extrema intercedentia ab ea vitrade intq: talis e dictio quā data inta Pry, et Plq: inta hoq, et eqq etc. Dictio raū, seu virtualis e quā veritas inta extrema realiter idē, quā sm fitant fundamentq inctū, ut ipsa distinguat pp raū. Quare hoc dictio raū nuncupatur. Talis e distinctio, quā data inta aal et raale in hoe; quā licet int realiter idē, fitant sm fundamentq inctū, ut ipsa pp raū distinguat.

Sed hoc dictio virtualis adhuc est duplex adequata, scilt, et inadequata 1ª e quā veritas inta extā quorum vnq agnoscitur alio nullo modo sonito eq q n e t sceptū metaphico illiq. Et ita in hoe distinguitur aal, et raale. Dictio virtualis inadequata e, quā veritas inta diversa munera, seu expressiones eiusdem formalis. Et hac dictione distinguitur verq, et bonq in ente: eadq namque natā, et formalis, quā pp ordinq ad exq cognoscitur ens pp ordinq ad intellectq cognoscitur verq, et bonq, pp ordinq ad voluntq.

Quibq cognitis certissimq e logq vsq realiter distinguit a docente, ipsq vtente intelligantur aliorū vtentes regulis logā ad suos actq efficiendos: solq q procedit clubq t logā vtente artificiali, a quadq alia sua realiter dicta in quo 1ª 4ª tenet logq docentq realiter distinguit ab vtente. Pro hac mitā stantur P. P. Suarez, et Barquez. Eq q ab dubio defendunt Caberq, Tartaretq, et nullus ex illis, in suis manuscriptis. 2ª 5ª pp oppositq docet logq docentq ee realiter indistinctq ab vtente; solq q virtualiter distinguit. Est inter Thomistas, licet in explicanda tali dictione aliqualiter differant. Hos d mentq nq diffusius scilicet aperiemq. 1ª scilicet §. 2.

Iª Conclusio.
§. IIº

Logica vtens quomodo ad sumata in disputata realitas a Docente. Hanc solus ne satis insinuat Ang. Dr. 4. Met. lect. 4. dicens: q̃ logici pote videram seddy q̃ e docent, et seddy q̃ e vtent. Qua locuo nisi d esdy realitas hitu gicederet nimis ipropria foret q̃ abiit a tanto Doct. = Rase Pbr solus. Vbi in data nova difficultas in e ponendy novo hitu realis dictu, 3 hitu dentis ad difficulter vincendas, id porita traditione regularu logalu, in data nova difficultas in vsu illarum: q̃ in e ponendus hitu logici vtentis realitas a docente dictu. Nam. pbr. Nova difficultas, t oritur ex novitate Mata, t ex diversitate porarum; id doctrina, et vsu logice vertantur ca eandy mag, scilicet mis scienti, pertinent que ad eady poy inlecting: q̃ data doctrina p̃ logicu, in data nova difficultas in vsu, et exercitio illius: q̃.

Dices: m is qui instructus i regulis ad citarizandy adhuc experitur novas difficultates in vsu exercitio q̃ citarizandi. Nuxu porito iudicio dictante aliqui [illegible] moralis vt. ee temperate medendy; adhuc restat nova difficultas in electione temperantiae mextionis, vincenda p̃ hitu temperantia: q̃ poritis regulis ad artefacta logicalis utendy, restat nova difficultas in vsu, et utructione talis artefacti: q̃ novo hitu e ponendus.

Sed ra. ideo poritis regulis ad citarizandy restat nova difficultas in vsu, q̃a pertinet ad diversas potentias, scilicet doctrina ad intellectum, et vsu ad exercitium, et agilitas manuum: et sic ra, ideo porito iudicio dictante temperata mextionis restat nova difficultas in electione illius, q̃a iudicium pertinet ad intellectum, et electio ad voluntatem; id doctrina, et vsu logice pertinent ad eady poy inlecting: q̃ porita doctrina, nulla restat in vsu difficultas.

Dices iterum: Datis regulis a logica ad demonstrandum metaphisicum utendy, restat nova difficultas in utructione vincenda p̃ hitu Metaphisicum: et in logica, et metaphisica pertinent ad eandy poy inlecting: q̃ id dicendy d doctrina, et vsu logice. Ad em hoc responsio ex nra sane probativa procuperata manet. Quare in hac modo instituatur. Ideo poritis regulis a logica sumpta novo hitu Metaphisicum ad demonstrandum metaphisicum, q̃a hoc scilicet per

sumpta ca diversq mag, et obiq: ng logā specificatā a mō vendi, et metaphica ab ente nb rave entis, id logā docens, et vtens eadē mag, et specificativq respiciunt: q ad docting, et vtq logā sp sufficit ilq realiter hitq. 2a. soluō §. 3.

IIa Conclusio.
§. IIIa

Logā vtens in ptibq topica et sophica active sumpti, diguitur virtualiter adequate a docente: Vt vtens d in pte dmonstrativa sm virtualiter inadequate diguitur a se ipsa vt docente. Duas pte sumet soluō, et quod 1m pbr. Iunc duo virtualiter adequate diguntur, q aliq d forliter verificatur d vno, q d alio in sensu forli n verificatur; id da se hent logā docens et vtens in pte topica, et sophica: q virtualiter adequate diguntur. Pbr min. De logā docente verificatur q 1 forliter sca; de vtente d in pte topica et sophica verificatur q scat n 1 in sensu forli: q aliqd verificatur forliter d logā vt docente, et n vt vtente in pte topica, et sophica. 2a mpt; et ant ex dicendi dubio sequenti sitabit.

Ex his pbatur 2a pars soluō. Quid qd verificatur d logā vt docente forliter, verificatur m in sensu forli d ipsa ut vtente in pte dmonstrativa: q logā vtens in pte dmonstrativa n diguitur virtualiter adequate a se ipsa vt docente. Ant pbr: logā in pte dmonstrativa n aliter docet, quq vtendo, nec aliter vtitur, quq docendo: q qdqd verificatur forliter d logā vt docente, verificatur m forliter d ipsa ut vtente in pte dmonstrativa.

Explatur Ant. logā n vtendo docet, id scientice, et dmonstrative docet: q docet sciendo dmonstrando. Sd sicere dmonstrando ē vti regulis traditis ad ipsq situendq: q logā n aliter docet, quq vtendo. Aliter m docendo vtitur; ng sciendo dmonstrando, dmonstrat ipsrieles d modo sciendi; id hoc ē forliter docere: q in pte dmonstrativa n aliter vtitur quq docendo: q vt docens n diguitur virtualiter adequate a se ipsa ut vtente in pte dmonstrativa.

Quod ad diguantur exprive, seu virtualiter inadequate pbr. Licet logā vtendo doceat et docendo vtatur, n ad rem eiusdem rei, sd diversorum; id ad hoc requiritur distinctio

vtr

virtuali inadequata: q̃ ita disgunta. Pro Ma. posset Min. probarung. Ponaing logg hac efficere demonstraõ: q̃ explat ens q̃ alicuius è clarig illo; sd ipso explat ens q̃ ipse: q̃ è clarior suo ipso. Licet enim logã hoc actu demonstrando doceat, n̄ m̄ respu eius q̃: Rg docet quomõ è ipsq; et vitã regulis traditis n̄ ad ipsendy, sd ad demonstrandy: q̃ licet vtendo doceat, et docendo vtatur, n̄ m̄ respu etiamq; ita, id respu diversorum.

Nunc munus principali discursus tradetur: Ideo Ens, Verum, et Bonum, virtualiter inadequate disgunta, q̃ è eadem fortitudo respiciens diversos fines, ille est q̃ ita et voluntas. Rurs. Ideo frequenter statuitur dictio virtualis inadequata contra respectum mundi et est cuiuslibet rei, q̃ eadem fortitudo quae in ordine ad se dicit ens, denotat nata p̄ ordine ad generales: si q̃ logã docet et vitã p̄ ordine ad diversos fines, ut docendo disgunxit virtualiter inadequate a se ipsa vt vtente.

Sed veluti quoad hoc p̄ti: ido in noto 2 duplici munere virtualiter inadequate dicto è principio, et speculativo p̄ducit verbum, et illud respectat è sophistarum, tudicorum, et Discursivum; id ipsum accidit in voluntate respectu plurium actuum; et efficacia participata in hitu caritatis, q̃ sed diversa munera virtualiter inadequate dicta è principium dilectionis Dei et proximi: q̃ et idem hitus logã 2 diversa munera virtualiter inadequate dicta exit docens, et vtens in p̄ie demonstrativa. Solv. arg. §. 4.

Solvuntur argumenta.

§. IV.º

Rationes 1.º hitus disgunxit p̄ actus; id actus doctrinae et usus realiter disgunxit: q̃ et hitus logã docentis et vtentis. Min. patet. Nam separatio realis è signum realis distinctionis; sd vsus logã multoties separatur a Doctrina, potest enim logã tradere plures regulas, eas n̄ applicando: q̃ tales actus realiter separantur: q̃ et realiter disgunxit. Si procedat argutus et logã p̄ut vtens è in p̄ie demonstrativa, nullum vitium het in nostris principiis; et stabilitas maneat vsus demonstrativus n̄ sm realiter, id nec virtualiter adequate a Doctrina distinguitur. Sed q̃ argumentum procedere potest à vsu probabili, et sophistico logã realiter a doctrina distinguitur.

Alia ꝓ diguendo Maꝰ. hitꝰ diguntur ꝗ actꝰ entitative dicitur ꝑcise n Maꝰ. ꝗt diversa obtꝰ respiciunt sed Maꝰ. et eodem modo dictꝰ Min. n. Iqꝰ. Sola ergo dictio realis entitativa actus non infert dictum realem hitus; alias logꝰ docens diforet, realiter diguetur a logꝰ docente dividere: ꝗ actꝰ sunt realiter dicti. Quare ad dictum realem hitus requritur ex pte obtꝰ diversa ratio specificativa, quod ꝗ eadem ꝗ respectu logꝰ docentis, et vrentis, hinc ē logꝰ docens, et vrens ē eusdem hitus realiter indictus.

Replicabis: logꝰ docens, et vrens n respiciunt eadem ratio formalis sub qua ex pte obtꝰ: ꝗ falso nitimur fundam. Rsi ꝑbr logꝰ docens attingit obtum, ut regulabile + logꝰ vrens, ut strutibile; id ho. ī. diversis rationibus formalis sub qua: ꝗ. Ro regulabile, et strutibile n ē diversas rationes formales sub qua, id vnice ī duas rationes quas inadequatas, quae attinguntur sub eadem ratione formali subqua mori sciendi. Sicut ens reale, et rationis ī duas rationes quas attactas a Metaphica sub eadem ratione formali sub qua entis, in Sa. pluribus ex adversariis.

+ Scrip. logꝰ docens specificative sumpta attingit obtum ut strutile, redaptitive v.o. in ut regulabile, et ens sub ratione regulabilis ꝗ ut dicta realis hitus id virtualiter et penes ex gitiones n ē quam hitus logꝰ docentis respicit obtum ut regulabile id ut docens redaptitive ē. Licet in tagha ut logꝰ ē respicit obtum ut demonstrabile, et n obtum hitus id ita distinctum.

Instabis: logꝰ vrens, acquirens a Discipulo in fide Magistri realiter diguitur a logꝰ docente, et in hi hitus respiciunt eadem ratio mori sciendi ꝗ obtꝰ: ꝗ ita dicendum ē logꝰ docente et vrente, et qua in presenti. Concessa Maꝰ. diguo Min. eadem ratione modi sciendi, et diverso modo formali sed Min. et eodem mori formali n Min. et Iqꝰ. Hic diversus modus formalis respiciendi obtum sistit in eo ꝗ logꝰ vrens acquirens in fide Magri, et ri respiciat ꝗ obtum mori sciendi n in ex principiis certis, et evidentibus, id formidolose, et ꝗ periculo hesitandi; cum opposita accidit in hitu scientico logꝰ docentis.

Arguis 2o: Potest augeri logꝰ docens, quin augeatur vrens; id hoc implicat abiq dictione reali: ꝗ. Minor patet, quia implicat eadem hitus realiter augeri, et n augeri. Maꝰ. ꝑbr. Potest logꝰ repetere plures actus doctrinae quin tali doctrina vratur: ꝗ augebitur ut docens, et n ut vrens. Etiam in nra Sa. hoc arguitur nullus vis het: nq si vis ī demonstrativus, ꝗ realiter ī actus doctrinae; et es. repetitur repetita doctrina, quin repetatur et vis. Rsi ꝗ si vis ī probabilis, et sophisticus, n ē vis doctrinae traditae a logꝰ; quare in nullo sensu vitia logꝰ quin doceat, et sequentur in nullo sensu augeri

potē vt docens, quin augeatur vt videns. Id ne vnūd solūm adhærere videamur.

Aliter d ad arguty nego. Mai. Ad pbaop pmio antē, d 2q. Rgentur inctg ppē repetitione doctrinæ mē, t facilē in docendo, et difficilē in videndo hæc difficultas nō orta ex defū hītg videndi, id ex defū maxīe, seu specieū. Sicut enim peritissimus artis, si domum, t lapides in pmptu nō habet domum facile nō struet, nō qdē ex defū hītg, sed maxīe. ita inctg facilis in docendo, difficile videre nō qdē ex defū hītus, id maxīe logālis. **E**t hoc argutū sicut et præcedens retorquetur in adversarios: ng potē logā repetere plures actg doctrinæ cū dfione, et nō cū diviōe; q augebitur ut docens cū dfione, et nō cū diviōe: q vt docens realiter distinctus a se ipso ut docente, q ipsi nō sunt.

Arguet 3o 2ª 23 reliqs: hītg scientiæ realiter distinctæ a nō scientiis; id logā videns in ptē topica et sophistica active sumpta nō ē scia, et logā docens scia ē: q hi hītg realiter distinguuntur. Mai patet q nulla scia elicit actg opinativos, et fallaces; id logā videns topice, et sophistice illos elicit: q. **R**o 2cera mai. distinguendo min. nō ē scia enuntiative, et d maāli id min. fatti 2cedo min. **D**d pbaop distinguo maiorē: nullus hītg scientiæ elicit actg opinativos, et fallaces fatio 2cedo mai. 2ario, id Mai. Nullus enim peritus inveniens in eo q ipse hītg inclinans tario ad actg scientiæ, elicit 2ario actg opinativos: vt videtur in studiis fere omnibus, quarum maior pars sub opinionibus posita ē, quare plures actg opinativos eliciunt.

Replicabit. Implicat ergo actus scīē ēē actus opinionis: q et implicat ergo hītus scientiæ ēē opinativus. 2º. Implicat ergo hītus ēē simul practicus, et speculativus simpliciter, q a in dfīē evales, id ēē opinativus, et scientificus cū dfīē evales is: q nequeunt adunari in eodē realiter hītu. **D**enique. Ideo dicimus logā videns acquirit in fide Magīī, realiter distinctum a docente, q a hæc procedit a certitudine, et evidentia, illa d a formidine, et periculo errandi; id hītg videns topice, et sophistice a certitudine, et evidentia nō procedit: q realiter distinctus a docente

Ad

Ad 1m secundum dicit. Ratio enim opinionis, et scientiae respectu actus sit diversa existens, non ad rationem habitus: nam habitus est causa aequivoca, quae sinere potest actus evalitis diversis ordine 1ae rationis, et 2ae rationis. Quare sicut eadem gratia intellectiva, quae causa aequivoca elicere potest plures actus evalitis diversos, ita et idem habitus in sensu explato. Ad 2um non negamus eosdem habitus posse esse simul practicus, et speculativus simplices, licet id non credamus logicae ipsi peculiares esse. Ad 3um dicimus logicam acquisitam in fide Magistri realiter distingui a docente, quia ita incerte et formidolose procedit, ut non possit 1ae rationis elicere actus scientiae, nec disputare ex fine demonstrativo, nec nisi principia certissima, cum oppositum accidit in logica vetere sophistica, et sophistica

Instinge: quod talis actus sophistici a logica docente adhuc 2ae rationis generare nequibit. Quia probat: inter fallacias, et suam summa opposito est: quamvis in illis in sophismatibus se exercuerit, non habitus sed, id alius realiter distinctus acquirat. Quod Nego quod. Ad probationem secundae ani, ex quo nihil sequitur. Qui enim in fallaciis se exercuerit, multiplici sophismatum exercitio habitus pessimus falsitatis nudendo sibi praeparavit: sicut si qui ex fine opinandi multoties opinaretur, habitus pure opinativus acquiret: ex quo non sequitur habitum scientiae logicae ab quo habitus fallacias discere actus fallaciae sibi ducere, non ex fine fallendi, sed vindicandi veritatem a sophismatibus. Sicut Medicina non solum agit de pharmaciis salutiferis, verum de venenis, ut eorum effectus praebere valeat.

Quia quidem eisdem solutionem objicit. Idem logica vetus in genere demonstrativa tum virtualiter inadequate distinguitur a docente, quia ille actus vitae est actus doctrinae, id datur actus doctrinae, quia non 1ae rationis: quod Minor probatur. Id actus logicae est actus doctrinae, id non est vitae: quod Minor probatur: si esset vitae maxime regularis a logica traditus, id hoc implicat, quia ad 1um actus logicae non pertinerit alius actus traditus regularis: quod.

Ro 1o: illum 1um actum evadere formam regulis logicae in omni, et esse vitae illarum, licet nullus actus doctrinae partaeus pertinerit. Sicut dicitur de 1o actu prudentiae, quia est regula subsequentis, et ipse est formam regulis moralis in omnibus. Ro 2o. Ad

et ad ratio forlis regulandi in detr alia ratio forlis, et ille 1º actus logicus sit ratio forlis regulandi ceteros, cum è regula sui ipsius; et ita è doctrina et usus sui ipsius sed dicitur diversas rationes sufficit ad dictionis virtualis inadequatus. Et exemplificatur in aliene, quod è ratio forlis agendi effectus, et se ipsum. Et in unione, quod unit extra intra se, et se ipsum extrinsecus.

Arguitur tertio ab opposito: Datur actus qui è doctrina et usus ac idem, et non regit diversum: ergo logica utens in ordine demonstrativa, nec formaliter inadequate distinguitur a se ipsa ut docente. Probatur in demonstratione docente quomodo ex eliciendo demonstratio, quidem actus è doctrina, et usus ac demonstratio. Facile respondetur actus particularis demonstrationis non addere unicam regulam ad demonstrandum; ipsum id ee usum aliquem regulandi ad istam demonstrandum requisitum: quare semper è doctrina et usus regitur diversum. Et 3. an logica non sum ut docens, id non ut utens. Sententia nostra affirmat.

QVÆSTIO. IIIa

AN LOGICA NON SOLVM VT DOCENS sed etiam, vt vtens sit formaliter Scientia?

Referuntur sententiæ.

§. 1º

Conceptus forlisimus sicut petit haberi ex ordine ad actus forlis scientiae, quidem ex mente Phri è: omnis certa, et evidens scientia per causas naturales. Et ex dictis dubio 1º stabilitur maneat logica absolute, et simpliciter ee scientia, suppeditamque logica plures actus ita scientiae elicere. Restat ipsum nunc inquirendum sub quo munere illos eliciat, an scilicet ut docens, an ut utens, an vero sub utroque munere, docentis scilicet, et utentis.

Circa quam Thomistae fere omnes defendunt logicam dicere de forlis sceptis sub 2º munere Docentis, non vero 2º munere utentis: licet quamplurimi hoc asseraant, quia indicant logicam non heere usum in 1ª demonstrativa, id non in utribus topica, et sophistica. Alii affirmant logicam

sedy vtrysq; mung docenti, et vtenti ee forlitr scig. Hoc Ill.mus illustrat Pr. Eminent. Cardin. De Aguirre. Cq libenter pp. schuoe amplectimur. Hoc schuo §. 2.

NRA Sclusio

§.º II.º

Logica n. im vt Docent, id m vtent in pte dmonstrativa e forlitr scia: vt vtent d in pte Sophistica, et Topica active sumpti n e scia forlitr, id pure identice, et t maali. Hanc iudico expsa mente D. Th. in 4 Met. lect 4. ita loquentis: Dialectica enim pote syllogizari sedy q e docent, et sedy q e vtent. Sedy q e docent het syllogizare t ipsi 2us intentionibus, inuitantes mody quo pp illas pceda possit ad schuoei in singulis scijs pbabilia ostendendas, et hoc dmonstrative facit, et sedy hoc e scia. Vtent v e sedy q modo adiuncto vtitur ad schudendy aliqd pbabile in singulis scijs, et sic recedit a mo scia. Silitr dicendy e t Sophistica.

En Authoritas Ang. Praecept. schuo nrg quoad oei pte amplectente. In primis enim asserit logq sedy q e docent ee scij. Sd adverte, q noe logica docentis intlgit eam ipsq vt vtente in pte dmonstrativa. Hq sedy q e docent (inqt) instituit mody etc. et hoc dmonstrative facit. Ergo logica nihil dmonstrative faciat nisi vtendo regulis traditis a docente; hinc e Ang. Magry, sub noe logicae docentis intlgere ipsq vt vtente in pte dmonstrativa; et sedy vtrysq mung affirmat ee forlitr scig. Asserit insuq; q vt vtent vtitur ad schudendy aliquid pbabile, et sic recedit a mo scia: et idq dicendy e t Sophistica. Q ex mente ipsq logica vt vtent in pte Topica, et Sophistica active sumpti n e scia forlitr, id pure identice, et t maali; q put sic recedit a modo scia.

Deinde 1a pars schuoei pbr 2ae. Hitq e forlitr scientiq put pprietes t suo obcto dmonstrat; id logica vt docent dmonstrat pprietes t suo obcto: q put docent e forlitr scia. Maior e certa; minor pbr: logica n alia docet, ca tfiop. nq, nisi quatenq pprietes aliquas t illa dmonstrat: q vt docent dmonstrat pprietes t suo obcto. Rsi pbr: logica n alia docet ca tfiop, nisi quatenq t ipsa dmonstrat, t bene ee clariorq suo tfito; sicut pre, et dispa; t aliqd aliud: q n alia docet ca tfiop, nisi quatenq pprietes aliquas t ipsa dmonstrat: q.

Rsponthis logq docere tfiop ee clariorq suo tfito, et hoc ipsq dmonstrare, cterum n

demonstrare sub munere docentis, q. quia sic sim traddit regulas, et traddituro regularum ex suo scriptu non est forlis demonstrare. Sed 2.a actus docens differt et clarius suo differo vg. non vnus hoc docet, id scientice, et demonstrative docet: q. talis actus forlis est scientice ex eo q. docens. Ant. pbr: logica scia de qua in presenti, docet vt indicus recte, evidenter, et sine herrore procedat ac. differt; id hoc negat agere nisi per actus scientice, et demonstrative docente: q.

2.a pars scluis pbr: Actus logicus, vt vtentis in p.e demonstrativa est forlis scientice: q. et logica semper manet vtentis in hac p.e Ant. pbr: Actus logice vt vtentis in p.e demonstrativa, est vis actualis structiva demonstratis; id hic vis est actus forlis scientice: q. Maior pbr. Vis actualis structiva demonstratis est ipsa demonstratio actualis, et sequentia ipsum actuale exercitium demonstrandi; id actus forlis scientice nihil aliud est, quam demonstratio actualis, seu actuale exercitium demonstrandi: q. vis actualis structiva demonstratis est actus forlis scientice: q.

Respondent 3.ii logicam vt vtentem non structuere demonstratione, quoad illis assentis, id sim. quoad sua artificiosa abus ignoriae aliqua: quare logica vt vtens (inquiunt) sim. hoc modo applicare regulas scientice genitas a docente, quae est demonstrare modalitr, et structive, non forlis, et quoad assensum metaphysicum. Sed 3.a logica vt docens, 2.a adversarior, ex eo q. docet sim. hoc traddere regulas, et hoc q.a hoc agit scientice, et demonstrative, quia docens est forlis scia: q. id fateri debent de logica vt vtente. 2.a pbr: Vis logica de quo in presenti non vtitur eodem modo, et 3 formidine, sicut discipulus, q. regulas traddatas a Magro, et evidenter non genitas applicaret; id vtitur scientice, et 3 evid.a de recta structione demonstratis: q. si vi docens est forlis scia, eam vt vtens.

Quod ad logica vtens in p.te topica, et sophistica non est forlis scia, quod est 3.a pars scluis, pbr: actus logice vt vtentis topice, et sophistice non st scientici: q. logica vt vtens in hac p.e non est forlis scia. Ant. pbr. Actus logice vt vtentis in hac p.e st syllogismi opinativi, et fallaces; id hi actus nullo modo st scientici: q. Min. patet ex eo q. repugnant eundem actus scientices simul esse opinativi, et fallaces. Quod 2 logica vt vtens topice, et sophistica, st sua identice, et de mali pbatur non esset; 3 q. hoc sim. inventum esse id realiter a logica docente, quo quia tali scia est; q. dubio precedenti stabilis manet.

Dices syllogismos opinativos, et sophisticos evadere tales rationes maxime

opi

opinabili, t fallaci, n̄ ad rationē fīē, quā x̄ regulas logē docentis structa ē: quare talis actus, inquunt adversarij, n̄ scientiā saltē ex pte fīē, q̄ sufficit, ut logā vtēr eor elicieni t fortitē sciā. Sed hoc responsio implicatoria iungit, dū adstruit actū scientiā sm̄ ex pte fīē. Nq actus scientiā essentialē exigit et habitū frā, et q̄ t in mā naturā: q̄ implicat actū elicitū in mā pure stringenti, qualis ē opinalis, t fallax eē scientiā, adhuc ex pte fīē.

Deinde impugnatur solutio: 1 plicat actus scientiā ipsorum generare scīā, id actus n̄ elicitus in mā naturā ē ipsorum generare scīā: q̄. Min. pbr: Sciā ē habitū acquisitus p̄ demonstrationē; id actus n̄ elicitus in mā naturā demonstratio n̄ ē: q̄ ē ipsorum scīā generare. 2 Min. patet: q̄ demonstratio ē syllog factus in mā naturā, et frā perfectā. Rursus: Actus scientiā essentialē ē ipsius rei p̄ causas naturas; id actus n̄ elicitus in mā naturā n̄ noscit p̄ causas naturas, id pure opinabilis t fallax: q̄ talis actus nullo mōdo ē scientiā = Solv. arg. pazia. §. 3.

Solvuntur Argumenta oppria

§. III.

Argues 1°: Actus logē vt docentis ē traditio regularum; id hic n̄ ē actus fortis scientiā: q̄ logā vt docens n̄ ē fortis sciā. Min. pbr: Actus fortis scientiā ē actualis demonstratio, seu actuale exercitium demonstrandi; id tradere regulas ad demonstrandū ipsiusq̄ vq. n̄ ē demonstratio actualis, nec in actuali exercitio demonstrare: q̄ traditio regularum n̄ ē actus fortitē scientiā. R° ipsum mai, nē Min. Ad pbationē ipsum mai. dicitur Min. tradere regulas ad demonstrandū scientiā, et demonstrative, nd Min. n̄ scientice ipso Min. et nd iq.

Replicabis: licet logā scientice doceat, n̄ sm̄ procedit scientice ex eo q̄ docet: q̄ ipsoq̄ munus docentis n̄ ē fortitē sciā. Ant pbr. Actus fortis scientiā ē ipsum scientis p̄ suas causas; id tiet logā ignoscat scientis p̄ suas causas n̄ sm̄ ex eo q̄ docet, q̄ ex hoc titulo unice hēt tradere regulas: q̄. Vrox: logā vt sciā disciplinā saltē exprimere a se ipsa vt docente: q̄ ex eo q̄ docet n̄ ē fortis sciā. Rnū pbr: Vt docens respicit obiectū, ut regulabile, n̄ vt scīle; et vt sciā respicit obiectū, ut scīle, n̄ vt regulabile; id hoc sufficit ad dictionē saltē expressivē: q̄.

R° distinguendo ant: ex eo q̄ docet, vt sic ipso ant: ex eo q̄ docet logali modo nd ant, et iq. Eodem modo distingue ad pbationē. Logā enī et hēt ipsaq̄ genericē docendi, et specialē

docendi logalitr, et demonstrative: et licet ñ procedat scientice ignorando solutiones suas cauas ex sceptru generico docendi, bene tñ ex sceptru specifico docendi logalitr. Sicut licet hoc ñ discurrat ex eo q̃ actal ē generice, bene tñ ex eo q̃ actal zaale ē specifice. Ad 2m rilitr dicimus sceptu scia in logica explicive distinguit a sceptru generico docendi, ñ dd a specifico docendi logalitr: q̃ ex sceptru generico docenti respicit obcty vt pcise regulabile; ex sceptru d docenti logalitr, et demonstrative, respicit obcty vt regulabile scientice.

Arg. 2°

Logica vt vtens, et vt docens ē forlitr ars, vt statq̃ dicemus: q̃ nec vt docens, nec vt vtens ē forlr scia. Iq̃a pbr: Scia vt talis procedit modo resolutorio, ars d modo sporitivo; sd logica put procedit modo sporitivo, ñ procedit modo resolutorio: q̃ si logica vt docens, et vtens ē forlr ars, ñ erit forlr scia. Rc. artes mechanicq procedere modo pure sporitivo; artes d liberales, et scientiq, quales ē logica, procedere modo sporitivo, simul et resolutivo; quare ñ repugnat logicq sesdem munus docenti, et vtenti ē artes, et simul forlr scicq.

Sed replicabis: Etiqsi ñ repugnet logicq ē artes, et scicq sesdem diversa munera, implicat tñ hoc hēre forlr sesdem idem munus: q̃ si sesdem munera docenti, et vtenti ē forlr ars, ñ erit forlr scia. Rñ pbr. 1°: Logica vt scia, et vt ars hēt dictas esse: q̃ sesdem eadem munera nequit ē forlr ars, et scia. Rñ pbr: Dictis diversis correspondent ea dicta; sd scia, et ars dictis diversis diffiniuntr: q̃ logica vt ars, et vt scia hēt dictas esse: q̃.

2°: Logica sesdem idem munus neqt agere d naturis, et operibus, q̃ spectat scia, et simul d singularibus, et stringentibus, q̃ spectant ad q̃ sesdem ea munera, sub qq̃ ē forlr ars, ñ ē forlr scia. 3°: Idqd sd logica vt docente, vt vtens saltj procedit ut ars, et ñ vt scia. Et pbr: Scia vt talis ē d vrlibus; sd logica, ut vtens ñ versatur cc. vrlia, sd cc. singularia, et ī actualis structio sylli singularis: q̃.

Ad replicq rd ars ad pbacp dicto ante, rd 2q. Ad cuius pbacp dicto vocy ex quo nihil sc. nor. Licet enim logica vt scia, et vt ars hēat dictas esse, vt vtens tñ et vt docens, et ē forlr ars, et forlr scia. Sicut licet actal et zaale sint dicta esse, hoc vt hoc, et ē forlr actal, et forlr zaalis. Ad 3m rd ant. Hq logica vt docens, et vtens ī factiva operum stringentis ē forlr ars, et

et ∂ alias sedy talia munera respiciat opus stringens n̄ vt stringens, id vt natury, et quoad eis ē fōlx scā.

Ex quo sitat solue ad vlmū: ng logā vtens sitruit opus singulare, vt stat sitruere demonstraōs in vrli, seu in mū: q̄ ē respicere opus singulare, n̄ singularitē id vrlitē supply. Et argulty retorquetx in asserentes logā vt docentē ē fōlx scīq: logā vt vtens agit d singularibus xa ipsor, q̄ sitruit demonstraōs in particlāri; id logā vt docens tradit regulas ad tale demonstraōs in particlāri; ∂ logā sm sitruat vtendo regulis traditis a docente: q̄ ē m vt docens agit d singularibus: q̄ pūt ic n̄ ē fōlx scīa.

Argues dnīq. logā vt vtens in pte topica, et sophistica elicit actus scienticcos saltē ex pte frē: q̄ pūt vtens in hac pte ē fōlx scīa. Ant pbx. 1o: frā artifiosa syllogismi opinativi structa ē xa regulas logē docentis: quare eadē ē, ac frā artifiosa syllogismi demonstrativi, licet diversificetur ex pte matē; id frā artifiosa syllogismi demonstrativi scientica ē: q̄ et frā syllogismi opinativi. 2o pbx Ant. p repetitionē actuum opinionū in dbita frā generatur hitus eliciendi actus scienticcos, saltē ex pte frē: q̄ idē q̄ prius. Ofr assumpty: Sitruō xa regula scientica, scientica ē; id sitructio syllogismi topicī ē xa regulas scienticcas, quales sūt oēs, quas tradit logā vt docens: q̄ talis sitructio scientifica est: q̄ et actus topicus saltē ex pte frē.

Ad arg. nō ꝓbaōs diquō mā: xa regulas logē docentis quomodo sitruendo ē syllogismus topicus sēdo Mai. syllogismus aliquomodo scienticcus nd Mai. logā eng demonstrative docet q̄ si frā syllogismi, quantumvis perfecta applicata mate opinandi, sillogismus evadit opinativus, et nullo modo scienticcus: quare logā vtens exequendo hanc regulam construit actus pure opinativus, et nullo modo scienticcus. Et licet frā syllogismi opinativi s̄ eiusdē rātis, ac frā syllogismi demonstrativi ē sm diversos modos applicata, q̄ sufficit vt vna s̄ scientica, et n̄ alia.

Ad 2.q pbaōs d, p repetitionē actuum opinionū generari hitus scienticcus rāōe doctrinē, quē multiplicatur xa repetitionē vius opinativi; n̄ sm rāōe talis vis, q̄ rāōe sua sm generabit hitus applicandi dbitus frē n̄ dbitē mātis, q̄ hitus nullo modo ē scienticcus. Ad 3.q

dictum Mai: Distinctio 1ª regulas scientiae regulantes acts scientiae sedo Mai.
regulantes acts opinativus nd Mai. et eodem modo dicta Min. nd 293. Distinctio
enim 1ª regulas regulantes acts opinativus debet esse opinativa, et n scientiae,
imo si scientiae foret n evadret tali regulae conformis. Quo in ipsmptu ha-
bito plures replicae pullulantes, et si n dissimendae facile dissolvendae. Iudi.
an logae obtineat sceptra artis, et sub quo munere? Plibgit aliqua, et refert Ad.

QVÆST. IV.

An Logæ obtineat sceptra artis, et sub quo munere?

Prælibantur aliqua, & referuntur sententiæ.

§. I.

Ars nihil aliud est, quia recta ratio operum ipsendorum, ut inqit D. Th. 1.2ª quæst. 57. art. 3. Vel 1ª Phy. lib. 6. Ethicorum cap. 4. est habitus cum vera ratione factivus operum. Dividitur ars in liberalem, et Mechanicam. liberalis est, quæ ordinatur ad opus animæ sive interius. Mechanica, quæ ordinatur ad opus corporis exterius, sive exterius. Præterea liberalis subdividitur in Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, Arithmeticam, Musicam, Geometriam, et Astrologiam. quæ dei facile hoc versiculo memoriæ commendatur:

Lingua, Tropus, Ratio, Numerus, Sonus, Angulus Astra.

Mechanica subdivisa in Agriculturam Venationem, arte Cochinariam fabrilem, Chirurgicam, Sanificam, et Nauticam. Iud dei in hoc versiculo sti nenti:

Rus, Hamus, Arma, Faber, Vulnera Sana, Rates.

Quibus plibati pauci sit, q negent logam vere, et ppie esse artem liberalem. Plures tm affirmant artem liberalem n esse artem simplicem tale, id tm statuendam esse et sed qd ita omnis Phorie. Alij asserunt logam esse artem liberalem, et hac esse ppie, et simplicem artem. Sed his statutis adhuc dubitatur restat sub quo munere logam sceptra sexti artis obtineat. Alijs sub munere docenti, alijs sub munere utenti, et alijs tmtm sub vnos munere id logam optinere opinantibus. Nos d duplici assertione mentis nam brevitatis aperiemus. 1ª sol.o §. 2.

1ª conclusio.

§. II.

Dicendum 1º: Logam vere, simplicem, et absolute esse artem. Id eo sub his verbis ppositis duo affirat; et q logam sit vere, et ppie ars liberalis, et q ars

liberalis, i vere, et ppie ars. Pbx schio ex D. Th. 1. Posteriorum lect. 1. aienre: Ars quedam mania e, qua i directiva actu rationis, et hec e ars logice et imitu 2a 2e quest. 47. art. 2. ad 3m. ibi. Dicendum q. oia applicatio rationis recte ad aliquid factibile pertinet ad artem: q. et ratio speculativa quedam facit puta syllogismum, Sypotesim, et alia huiusmodi, in qu. precedit sexdecim certos, et determinatos modos, inde e q. rerum horum poterit salvari ratio artis.

Ex qu. exurit ratio nrae schionis. Vt dix ars vere, et simplicis talis sufficit applicatio rationis recte ad aliquid vere, et ppie factibile; sed in mania logice data applicatio rationis recte ad aliquid vere, et ppie factibile: et logica e vere, et simplicis ars. Nim pbx 1a Arg. Rlat. inuto quedam facit ut syllo, Sypotesim, et alia huiusmodi; sed hec i mania logice: et in mania logice data applicatio rationis recte ad aliquid vere, et ppie factibile: et.

Respondent Tarij: logica n respicere opus simplicis tale, scilt q. i vera factio; sed opus secundum qd et idem n ee artis simplicis tale absolute, sed addito, scilt liberale. Et idcirco e ac dicere artem liberalem n ee simplicis artis. Sed 2a. 1. 1a D. Th. inuto quedam facit, ut syllo Sypotesim etc: et hec opera inmutalia vere factibilia si: et logica que ipsa facit e simplicis ars, n sed limitatae, sed absolute.

2o. Utq si opus inmutuale n est vera, et rigorosa factio, adhuc possemus affirmare q. ars ut sic e bipartitum factivum operis ut sic, ita vt ars mechanica i factiva operis q. i vera factio, et ars liberalis operis, q. simpliciter sm i factio: et sic salvaretur logica ee simplicis, et absolute artis. Denique q. liter de voce pertinentes si ad ens. Sed rem indagandam, sed q. sua artis debeat appellari opus factibile et actile, vel operabile liter si de voce: de re enim stat operabile inuto ee vere, et ppie dirigibile, regulabile, et operabile, formitur ad certos, et ppias regulas prescriptas ab aliqua arte: cum et hec ars n erit simplicis, et absolute talis? 2a. sed. 83.

IIa Conclusio

§. III

Dicendum 2o. logica optinere sceptum tarij artis sub munere docentis inadequate, et inadequate sub munere utentis; ita vt ex utroque munere coalescat tarius, et adequatum sceptum artis. Probatur vita schio. Esta artis e ee hity sed recta ratione factivum operis: et ad sceptum

1a

1ª ratio adequata artis ingreditur recta ratio, hoc est doctrina, et directio per regulas prescribens modum operandi faciendi; et insuper ingreditur obstructio, seu factio operis per easdem regulas; id 1ª optinet logica secundum munus docentis, 2ª id sub munere vivendi: et ex utroque munere constituit in logica munus 1ª ratio adequata artis. Solo. Ob. I. 4.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

§º IV.º

Obje. 1º ex D. Th. 1. 2. quest. 57. art. 3. ad 3. ita loquente: in ipsis speculabilibus inventis aliquid per modum cuiusdam operis, puta structio syllogismi, opus numerandi, et mensurandi, et ideo quod habitus speculativi ad huiusmodi opus ordinantur dicuntur artes per quamdam similitudinem, scilicet liberales. et ex mente D. Th. logica non respicit aliquid opus simplicis sale, id per modum cuiusdam operis: dicit quod ars, non absolute, et simpliciter, id per quandam similitudinem, et addito scilicet liberalis.

Sed Ill. huic authoritati fidentes noluerunt legere D. Th. immediate post citata verba ita loquentes: Scilicet liberales: ad differentiam illarum artium, quae ordinantur ad opera per corpus exercita, et sunt quodammodo serviles. Vult et Ang. Magn. logicam et alias artes liberales esse artes per quandam similitudinem si apparentes ad mechanicas, quae non tollit absolute, et in se esse simplices artes, id enim opportunissimum sit occulta, per notiora nobis explicari, et opus internum, artes, et inductiones ita nobis non patefiant sicut artes mechanicae, et opera externa; propterea asserit Ang. D.r opus internum esse per modum cuiusdam operis externi, et artes liberales esse ad similitudinem artis mechanicae. Quare non negat artes liberales absolute, et in se participare secundum artis simplicis sali.

Obje. 2º opus intellectuale per respicit logica non est vera factio: et logica non est vera factiva: et nec vere est ars. Non probatur ex D. Th. 1. 2. quest. 57 art. 4 distinguente actionem a factione, per hoc quod actio sicut actionem immanentem, factio vero transeuntem; id nullus actus intellectus est actio transiens: et nec vera factio. Pratea Phil. lib. 6. Met. cap. 1. quae ibidem legitur Ang. D. distinguit prudentiam ab arte per hoc quod prudentia versatur circa agile, et eligibile, ars vero circa factibile; id logica circa factibile non versatur: et.

Sed et his omnibus aequum et pura voce parum curandum est. Ad 1ª et dic quod ars propriae sali, et sic non petit esse riguirore facultatem.

Vel nega ant. Hæc opposity infer ex D. Th. qui loquens de actionibus interna, et externa, vt illas per suos diversis nominibus exprimat semel quidem interna nominat actionem sciat externa voce factionis; quin ex hoc inferatur quod actionem interna immanentem, id alias heat quod sub aliquo operabile non esset vere factionem. Ad verba Phi. dico ex illis sum inferri logicam esse artem a prudentia dictam, eo quod logica instrumenta logicalia facibilia suppeditat.

Argunty quod principue militat 1.a 2.a solutionem sumuta ex eo quod logica vt docens, et vtens esset forte scientia. At dubio precedenti soluta manet. Obiec. tertio: ars intendit 1.am rectam dispositionem artificiosam operari; id hoc non intendit 1.am logica vt vtens, sed vt docens: ergo logica vt vtens non obtinet 1.am rationem septem artis. Min. probat. logica vt vtens sum habet applicare regulas, ita vt supponat opus iam regulatum, ad hoc vt evadat recte dispositum, quare prima dispositio operis debet logicae vt docenti: ergo Re. quod ad ars 1.m habitum 1.am rationem operis facitum, et hoc repetat logicae vt vtenti, hinc est quod licet supponat opus regulatum, eum vt vtens exercet munus 1.am rationem artis.

Replicabis: ergo logica vt docens non exercet munus 1.am rationem artis; ergo logica vt vtens se sola in factiva operis, imo et ex recta ratione in 2.a 3.a Nego sequ. Ibam licet logica vt vtens in factiva operis ex recta ratione non sum se sola, sed simul ex docente: et nequeat applicare ex recta ratione regulas non tradidit. Quare logica vt vtens est factiva ex recta ratione applicative, et vt docens tradditive, et ex vtroque munere cadebit septem 1.am rationem adequatam artis.

Obiec. denique saltem logica vt vtens in p.e topica et sophistica active sumpsit non exercet munus 1.am rationem artis: ergo logica vt vtens absolute loquendo septem 1.am rationem artis non optinet. Arg. probat. Sed 1.a in hac p.e elicit actum 1.am rationem intentam ab ipsa. Sed non 2.a non applicat ex recta ratione, ex recta fig non applicet debite mod: ergo Re. ne ant. Ad 1.m probatio disgunctio ant non intentam ab ipsa vt scientia sedo ant; vt ante, nd ant. Logica enim vt scientia intendit 1.am rationem actum demonstrativum, et 2.am rationem optimativum, vt ars. 8 1.am rationem intendit vtrumque ex vtrique factiva ex recta ratione. Ad 2.m probatio nd ant; 2.a applicat debitum fig mag debite vel loco optimativo; quare applicat ex recta ratione, quod 1.am rationem intendit ab ante. Sed

QVÆST. V.

AN LOGICA SIT SCI.a PRACTICA, VEL ~~VEL~~ SPECVLATIVA?

Examinatur qd sit Praxis, & an detur in inctis?

§. I.

PRactica dicitur ex voce græca Praxis, q. idq. est ac Operor, seu age. Speculativa d. dicit a verbo Græco Skopeo, q. idq. est ac visito, seu Contemplor. Vnde sicut speculativa est illa quæ sistit in contemplatione sui obiecti; Practica d. quæ ordinatur ad operandum et in ea sistit. Sed q. sua Practica dignoscitur per Praxi ad quam ordinatur, sicut speculativa per speculatum, ante dicendum principalis dubij examinare oportet qd sit Praxis, et an detur in inctis?

Schotus d. sua Schola, quæ in præsenti omnia sequuntur Phoritæ impugnat in dari praxi in inctis; sic q. illam definit: Praxis est actus alterius genere ab inctis, naturæ posteriori inflectione, natus elici formitus, ad dictamen rationis, ad hoc vt sit rectus. Sed hæc definitio d. eos volentiores naturæ non incogit vt illi arrideamus. Quare rejicit sic: Ex eo q. repugnat Praxi esse actus alterius genere ab inctis. Hæc ideo actus alterius genere ab inctis obtinet rationem praxis, q. dirigibilis, et regulabilis est per actus inctos, nec alia ratione facile assignabitur; id enim vnus actus inctus dirigibilis, et regulabilis est per alios eiusdem inctos, ut ex se patet: Cur ergo actus inctus non obtinebit rationem Praxis?

Ex quo rejicit 2. definitionem Schotica, asserens Praxi absolute loquendo esse naturæ posteriorem inflectione, q. aliquæ inflectiones sunt Praxis, et negarunt esse naturæ posteriores se ipsis. Quare predictæ partes sunt in vero, si d. limitatione intelligantur: q. scilicet Praxis est posterior inflectione ipsam dirigente, et regulante: Cæteræ tamen hoc intra prius inflectionem invenitur.

Rejicit denique predictam definitionem; q. operationem prave sit vere Praxis, et sunt non sit formatus ad dictamen rationis. Propter hoc fortasse subiunxit Schotus illa verba: Ad hoc vt sit rectus, limitando predictam definitionem ad Praxim directam, et singularem, quatenus est actus bonus. Et hoc quidem verissimum est cæteras predictas definitiones rejiciendas esse, q. ad in præsenti definit debet Praxis in genere, non ad Praxis directam, et singularis.

Propter hæc autem dari Praxim in inctis sic q. illam in genere definit: Praxis est operatio directa, et inducta, et regulata a principio practico, media natura practica. Quam definitionem fere omnes Schotica rejicientes approbant. Nec valet si dicas q. Schotus et actus inctus et est practicus, et speculativus: et nullus est praxis. Patet 2. q. Praxis est genus practica distinguitur

tamqꝫ actꝫ & obiectꝫ. Prim̃ ꝓbat: Qui actꝫ intellꝫ t ē genus rei speculatiuꝫ, et sic ē practicꝫ, t ē genus rei pure speculatiuꝫ, et ita ē speculatiuꝫ: q.

Rurꝫ: Ex vulgatissimꝫ effatꝫ ex Pho Stagiry: intellꝫ extensione fit practicꝫ; sed intellꝫ n̄ extendit ly intra se, ipsꝫ operatur, sed sm̃ ly dirigit, t regulat actꝫ alterꝫ potē: q intellꝫ sm̃ fit practicꝫ in ordine ad actꝫ alterꝫ potē ab intellꝫ. Quapp̃ D. Th. 1. 2. quæst 14. a. 4. ingi: Intellꝫ practicꝫ idꝫ ē q̃ operativꝫ; vnde sola extensio ad opꝫ facit aliquꝫ intellꝫ ēe practicꝫ.

Non inquꝫ valet n̄ 1m: Nq licet actꝫ intellꝫ dicatur suppꝫ t genus t practica, t speculativa; videtꝫ sm̃ reflexe, quat scilt ē directꝫ, t regulatꝫ ab alio actu potē obtinere rationē praxis. Nec valet 2m: Nq in 1. alq̃ dicunt axioma illud Phi n̄ ēe. Id hoc omino dico intellꝫ extensione fieri practicꝫ. ex quo n̄ sequitur sine tali extensione practicꝫ n̄ fieri. Nq axioma illud n̄ exclusivꝫ sed pure affirmativꝫ, ut omitta dici volet.

Vel em̃ dici potē intellꝫ quodamodo extendi ly ex genere obiectē, vltiorꝫ transit ad alium actꝫ eiusdꝫ intellꝫ dirigendi t regulandi. Quod sciam potē in actu prudentiæ dictante studiꝫ, q actꝫ prudentiæ practicꝫ ē, et n̄ dicit actꝫ alterꝫ potē ab intellꝫ. Ex quo vm̃ explicata manet mens D. Th. Nq 2 intra intellꝫ dta extensio ad opꝫ intellectuale ꝓpter praxis a potē intellectiva n̄ ē relegando. = Præmittantur aliqua ante decisionem Principui dubij et ref. d. 12.

Prænotantur aliqua ante decisionem Principui dubij, et referuntur ss.

§. II.

Ante resolutꝫ scire oportet scientiꝫ practicam triplicem differre a speculativa scilicet ex fine, ex obiecto, et ex modo procedendi. Differunt hæ scientiæ ex fine, q̃ ut Phꝫ lib. 6. Met. textu 3. speculativæ finis veritas, practicæ ad opꝫ. Et sic speculativa quærit scire q̃ ipsꝫ scire scire; Practica vero quærit scire n̄ p̄ scire, sed q̃ operatꝫ. Sed nota finꝫ loqꝫ (sicut et cuiꝫlibet scientiæ) alium ē intrinsecꝫ extrinsecꝫ alium: alium operis, et alium operantis. finis intrinsecꝫ ē quꝫ respicit loqꝫ ex sua intrinseca natura, extrinsecꝫ vero ē ille, quꝫ respicit loqꝫ n̄ ex suis intrinsecis, sed ex alio q̃ ē extra eiꝫ naturꝫ: et ita finis intrinsecus aliarꝫ scientiarꝫ et finis extrinsecꝫ respectu loqꝫ dirigentis alias scientias ad suos fines intentus sectꝫ.

Finis operis ē quꝫ respicit scientia ex se: finis vero operantis, ē q̃ intendit

g libito addiscentis scig; ut si p. gg vang gloriq addiscere. Dignoscitur: q an Sci. sit practica, t speculativa, n g finis extrinsecus, et operantis, sd g finis operis et intrinsecus. 2° differunt hæ scia rae obiti; ng Practica agit d re ut operali; Speculativa v d re, n ut operali, sd serviendo in illis exemplare. Differunt ex modo procedendi; ng Sia speculativa procedit modo pure resolutorio; Practica d modo resolutorio operativo; ita ut si resolvat, n sn gg resolus, sd gg operaus.

His itaq; pmissis 1a Pa defendit logica nec ee practicq, nec speculativq, sd instrumtl tertiam sciam ig Practicis, qua speculativis. Ita Pig Stoici; Zabarella, Smiglecio, et alij antiq. Sd hæc sententia ig fere ab oibus Pp rejecta, et merito: ng ott scia pendens in veritate obiti, t intendit operaus, t solq speculaus, t vtq g. Si ts e Practica si 23, speculativa, si 3ts erit Practica, et Speculativa simul: q implicat logica nec ee Practicq, nec Speculativq. Hæc in hoc amplio immoratur operet.

2a et 3a ea quæ celebrior defendit logica ee simplicem speculativq, et sm sendu qd Practicq. Ita fere omnes Pipi indicantes D. Thomam ipsi stare. 3a ex opposito asserit ee simplicem practicq, et sm sendu qd speculativq. Ita Fonseca Dombricensis, Arriaga, Zuiser, Oviedo, Francisco bonæ spei, et alij, quos ott sequuntur plures moderni ex nris. 4a denique tuetur ee simplicem practicam et simplicem speculativam simul. Ita hæc opinatur Pater Suarez disp. 3. et Met. sect. 1. 31. n. 51. et ipsq tenet Barzuna, Hurtado, Rubio, et alij.

Nra CONCLUO.

§o III?

Logica est simplicis Practica, n ad simplicem speculativam, sd sm sendu qd Practicam. Ita sentit ex D. Th. opusc. 70 quæst. 5. art. 1. ad 23. ita loquente: Dicendum q Scientia speculativa is d illi, quarum genus quæritur ipsa, vel aliq d qd e logica n quæruntur ad genus cognoscendum ipsa se quas, sd ut adminicula qdq ad alias scientias; et ideo logica n continetur sub Phia speculativa ut principalis pars, sed ut qdq reducitur. Hæc ex mente D. Th. vel d qd e logica n quæruntur ipsa earum exemplaria, sd ipsa directiones: quare logica n participat rationes speculativæ principalis, hoc e simplicis; sd sm reductive, hoc e sendu qd.

Rationes pbri 1a qui sententiis:

Scientia simplicis practica ē illa cuius finis intrinsecus, et tractus ē operatio sui obiecti; id operatio sua obiecti ē finis tractus, et intrinsecus logicę: ergo logica ē simplicis practica. Min. probatur. Finis tractus et intrinsecus scię ē q intendit et assequitur per eius actus propriorum, et tractior; id per actus propriorum, et tractior logicę intenditur, et assequitur operatio sua obiecti scilicet mora scienda: ergo Min. probatur. Actus propriorum, et tractior logicę is doctrina, et usus; atq per hos actus intenditur et assequitur operatio modi sciendi; ng doctrina dirigit operatio, et usus operatur: ergo per actus propriorum, et tractior logicę sm intenditur, et assequitur operatio sui obiecti: ergo.

Probatur 2° Minor principalis discursus: Modus sciendi q ē obiectum logicę operalis ē: ergo eius operatio debet intendi, et assequi tractus ab aliqua scia, id n nisi a logica: ergo. 3° ideo finis intrinsecus, et tractus Phyę Moralis ē operatio q eius finis is actus voluntatis, vt dirigitur x regulas rationis; id finis logicę is operationes intellectus, vt dirigitur x regulas eius: ergo logicę, q a res et qua ē logica (inquit D. Th.) n quaerunt propter se ipsas, id ad dirigendas alias operationes intellectus: ergo finis tractus, et intrinsecus logicę, et n sm 2 tractus, ut volunt 2 tractus ē operatio sui obiecti: ergo.

Logica ē simplicis artis: Probatur 2° ex illis: ergo logica ē simplicis Practica. 2 q probatur: Habitus habens obiectum simplicis operabile ē simplicis Practicus; sed habitus q simplicis ē ars habet obiectum simplicis operabile: ergo si logica ē simplicis ars erit simplicis Practica. Si dicas ē artes simplicis n absolute, id addito scilicet liberalis.

Dicitur ē 1° Neg in eo sensu in quo ē ars simplicis ē simplicis factiva, et respicit obiectum simplicis operabile; id logica ē ars simplicis, licet liberalis: ergo ut sic ē simplicis factiva, et respicit obiectum simplicis operabile: ergo qua sic ē simplicis Practica. Si dicas 2° logicę ē artes a operativa, et speculativa, a operatur propter speculationes tanquam finem tractus. 3° 2° Si logica vt ars nec propter finem tractus speculationes posset subsistere, ut ars ablata operatione et habitus sufficientes subsistat ex positione rei tractus; id hoc implicatorium ē: ergo ex q logica vt ars respiciat tractus speculationes.

Quod autem logica n sit simplicis speculativa, quę ē 2a pars conclusionis probatur everstendo principium fundamentum tractus 1° Ideo logica ē simplicis speculativa q principia in qb nititur scilicet Dictum de omni, dici de nullo: quę is eadem vni 3° is eadem inter se ere, is simplicis speculativa; id hęc ratio n probat logicę ē simplicis speculativę: ergo Minor probatur.

Cm

cum Medicina, et alię Scię Practię nituntur illis principijs, et cum hę Scię non sint sylloci speculę: et idę exit à Logica.

Respondeo illa principia: Dicit à otio in se ęt sylloci speculę; et licet Scię Practię illis nituntur, non tamen qua Practię sint, sed qua Scię sunt; cum enim egent illis principijs, vt seluoęt quę cauis naturas scrutant, quę vnice petit secretum Scię vt sic. Sed dę Hoc hęc responsio (nisi fallor) syllogistica iungit, ng ex illa segia Scię Practię, qua Scię sunt, evadere sylloci speculę, quę ita pbo. Licet quę vis Logica evadit sylloci speculę, quę nitur illis principijs; sed alię Scię Practię, qua Scię sunt cum illis principijs nituntur: et alię Scię practię, qua Scię sunt evadunt sylloci speculatiuę.

Vel aliter: Scię Practię, qua Scię sunt nituntur principijs sylloci speculatiui, et tamen qua Scię sunt non sunt sylloci speculiuę: et licet Logica illis principijs nitatur sylloci speculiua non exit. Vnde assumpto. Principia in qq Logica mediate nitur sunt sylloci Practica, et tamen à quibus Logica non evadit sylloci Practica: et cum sint admittata principia a Dialecti assignata ęt sylloci speculativa, Logica sylloci speculiua non exit. Dę minor, et Maior pbo: Logica immediate nitur his principijs: Silloci debet stare 3° figuram, pporem, subito copula, et prato ęc. sed hęc principia sunt sylloci practica, et ad ministrandum sylli, et pporem syllogismo ordinentur: et.

Quod dnq Logica possit dici speculiua sicut et quelibet Scia Practica (quę non regulatę movemur) patet ex D. Thomą quęst. 14. art. 16 aiente: Scia potest dici speculiua, quam ad modum, ut puta, si Edificator videret domum diffiendo, dividendo et ministrando vsiua practa ipsiq; hoc sicq ę operabilia modo speculativo ministrare, et non secundum quę operabilia sunt. Sed Logica cum suis obcis ministrat diffiendo, dividendo et demonstrando: et sic potest dici speculativa quoad modum, sive secundum quę. Sed hic modus speculandi, ut dictum ę inuenit cibus Scię Practię, quę ę principia Scię ex secretis genericis Scię. Soluo Arg. N. 4.

Solutio Argumentorum.

Principium arguitur dicitur, ergo quod aliqua Scia speculatiua sit, quia ad regulas Logicę demonstrat ipsa speculi: erit magnum, et arg. non probatur et Scientiae quia ad regulas Logicę et sunt ad regulas in ordine ad sformitę actę, et opere T. quia non propriu ie. Principia.

Aliquam 1° Sancte plurimis Authoritatibus Arg. Sede. Nq 1. 2. q. 57. art. 3. ad 3. ait q: in his speculabilibus inventis aliqd ę modus cuiusdą operis, puta secundum sylli ęc. Ig 2. 2. quęst. 51 art. 2. ait: in speculabilibus

bilibus ~~dilaxatis~~ sed et Dial.ca quæ ordinatur ad ingressum &c. Denique
quæst. 47 art 2. ad 3. ait: Speculativarum quædam facit, puta syllo-
gismos, et alia huiusmodi.... et ideo inveniuntur aliqua speculativa ars,
non autem aliqua speculativa prudentia: et ex mente D. Th. logica quæ
est ars structiva syllogismi est simpliciter speculativa.

Hæc, et alia D. Th. verba
ingerunt adversarij ipsi suæ Sn.ti sed immerito; Philosophatur Ang. Doctor
Sancto speculativo studio, et rigoroso, sed ignorato, et late sumpto: quod scilicet specula-
tivum idem est, ac resolvere quæ principia vitæ, quæ appetit cuilibet scire ex negotio
sui. Audiatur quoto Doc. D.r docens quomodo Medicina, quæ est simpliciter
Practica possit eam dici seordy qd et ignie speculativa. Ognic. enim to qu. 4.a
ita respondet ad 4.m:

Cum ait Medicina dividitur in Theoricam, et Practicam non
attendit divisio seordy fing, sic enim tota Medicina sub Practica continetur ut
pote ad operationem ordinata, sed attendit predicta divisio, secundum quæ ea quæ in
medicina tractantur sunt principia, et remotiora ad operationem; illa enim pars
Medicinæ dicitur Practica, quæ docet modum operandi ad sanationem, scilicet quæ
talibus aperiendis et adhibenda talia remedia. Theorica dicitur illa
pars quæ docet principia ex quibus hoc dirigitur in operatione, sed non proxime
sicut quæ virtutes et 3.s quæ generant febrem et sic: unde non oportet quæ in
alicuius activæ scilicet alia pars dicitur Theorica, quæ propter hoc illa pars sub
speculativa scilicet ponatur. En quomodo ex mente Ang. Prec. Medicina, quæ
quoad fing est simpliciter Practica, quod in quæ principia vitæ resolvit, dici po-
test quodammodo speculativa: id ipsum est a logica existimatione censendum.

Ar
guitur 2.o ratione. finis logicæ et intentio logicæ est veritas, et non opus: et logica non est
simpliciter Practica, sed simpliciter speculativa. Prima probatur. logica intendit modum sciendi quæ veritatem mo-
di sciendi: et eius finis est veritas, et intentio est veritas. Probatur ant. logica in-
tendit modum sciendi, ut per instrumentum sciendi recte, et sine horrore naturæ
rerum intellectus; sed hoc est intendere modum sciendi quæ illius veritatis: et.

Re
spondeo ant. argutum. Ad probationem nd enim ant; ad cuius probationem t nd Mar, t declara-
tio gratia illius dicitur; Ut naturas rerum intellectus, ly Ut dicente fine finis

nd Mai: fing varry secdo Mai: et sub data dictoe Mon: et 1948 et
enj acty ggrij, et faxij logę vt dicta ab alijs scijs sint docere, et
hinc ē q̃ ersi ex fine vario modj sciendi exemplex, ex fine m̃ Phio
intendit mōr sciendi directionę, et Instructionę. Clarię et brevitę: Ht
explatę logā vt exemplex, sed ut docent, et vtaca.

Replicabis: logā quęrit
scire ggg ipsy scire: q̃ exemplata, vt in exeglaoe sistat. Rn̄ gbr: logā intendit
fugare ignorantię, et horrorę; id hoc ē quęrere scire ggg ipsy scire: q̃ Mai.
patet: q̃ logā intendit deijcere incti, ut sine horrore gcedat in suis ope-
rabię. Sed hoc replica gbat oēt scias sjplicia Praca quęrere scire ggg
ipsy scire, et quęlibet fugare ignorę intendat. Rc ne. Rn̄. Ad gbaōnę
dignō Mai: logā intendit fugare ignorę practice, et vt operetur secdo
Mai. Speculative, et vt exemplex nd Mai. Ign̄ fugare ignorę Scire ē q̃
gnij cuiglibet scię: quare Phya vg. intendit fugare ignorę ggg explaonę
entis mobilis: Medicina d quę ē Praca ggg sanaōnę hoīs: et logā ggg operaōnę
mōr sciendi.

Sd 2a instanęs 1o: Ens rationis q̃ ē obcty logę n̄ ē Phio
operale, et sm̄ heat ee vario, et g̃ resultantię ab ente reali: q̃ logā
negit Phio attingere suy obcty vt operale. 2o: Potē logā g̃ plurey ac-
tę vitare mey sciendi ię rede facty; id hi acty n̄ respicient modę
sciendi vt operalę, q̃ a g̃ facty ē vterię operale n̄ ē: q̃ saltę hi acty
ī sjplicī speculativi: q̃ et logā respęt illey. 3o: Astrologia dirigit
ad operaōnę sphęrę Cręę, et illę operata, et m̄ hoc agit ggg speculaōnę
sęqug fine faxij: q̃ ernie logā dirigat ad operaōnę mōr sciendi, et ipsę
operata exit ggg speculaōnę sęqug fine faxij.

Sed hęc parry vrgent.
Ad 1m dico Ens rationis vitari posse in ee effectę, et in ee obcti: in
ee effectę attingitur vario q̃ caata g̃ resultantię ab ente reali; ē sm̄
Phio attingile a logā in ee obcti regulatię, et dirigitię g̃ ipsę in quo
senu obtinet naōnę Praxis. Exemplificata in Phya motū, quę Phio di-
rigit acty voluntatis, vt moralis in ee obcti; licet istis moralitas in ee ef-
fectę sm̄ factitię Phio et g̃ resultantię.

Ad 2ᵐ dico logicam per illos actus videtur esse modum sciendi iam factum non ut speculatio, sed ut emendandum si forte aliquis hominum in ipso deprehendatur, quem ipsum ut operatio respicere. Denique ad, quem modum sciendi nec ut operatio, nec ut emendandum attingeret, non esset actus logicae, sed solum inquam, quae vigore potentiae virtutum cuncta per libitum perscrutata. Ad 3ᵐ dico sphaeram neque non esse obiectum Astrologiae, sed signum, et instrumentum quo Astrologus suum obiectum scilicet sphaeram Coelestem ab ipso nullatenus operatio speculatur: at ad modum sacrificii quem esse obiectum logicae esse Praxis ab ipsa dirigitur, et operatur; quare nulla sit paritas, imo in adversariorum retorquetur esse.

Argumentum 3.

Principia in qua logica nititur sunt simplicia speculativa: ergo et logica. Primum probatur: Logica nititur in hisce principiis: Prius et ante, dici et nullo et; sed haec sunt simplicia speculativa, et nullum ordinem ad operationem involvant: ergo. Relicitis aliis solutionibus ad argumentum dicimus antecedens. Sunt simplicia speculativa in se permitto antecedens quod assumuntur a logica non antecedens. Ex quo sitat solum. Dicimus igitur Ista principia esse praxim quod assumuntur a logica; quae ex hoc principio vero: quae sunt eadem vni 3ᵐ et colligit logica modum recte efformandi syllogismum; quando sitet in solutione vna extremitas et alia, identificatur et medio in premissis. Ita Medicina, quae in Philosophia nititur ex illud: Vbi diuinit Physica incipit Medicina, ex hoc principio Physico, et Metaphysico: Ipsa mutuo se expellunt colligit hanc regulam: calida frigidis, frigida calidis curantur.

Replicabis: Talia principia adhuc quod assumuntur a logica non sunt dictamina practica: ergo adhuc quod sic non ordinantur ad opus. Primum probatur: Dictamen practicum est regula proxima operis, ita vt ipso posito, statim opus efficiatur; sed ex solis illis principiis opus logicale effici negatur: ergo dictamina Practica non sunt. Pro solutione notandum principia practica esse in duplici differentia. Quedam dicuntur practica practice, et quoad modum imperii, quae dictant opus hic, et nunc faciendum: alia dicuntur practica non practice, et quoad modum imperii, sed quoad modum explicandi; ita vt operam ad illa Syllogismus ad exegesis inducitur ad opus agendum; et huiusmodi sunt principia a Praxis assignata.

Ex quo in principio longum antecedens: non sunt dictamina practica practice, et quoad modum imperii secundum antecedens, quoad modum explicandi non antecedens. Licet enim in se practice, et quoad modum imperii practica non sint, quoad modum tamen explicandi a logica assumuntur ad opus. Vel facile

ab

ab aequo se expedies, si rem: illa principia ex se nec ee totale practica, nec totale speculativa, id indifferentia, ex illis q sciat Practicas colligere principia practica, et speculativas speculativa. Et licet repugnet eyde actu, imo et hitu nec practicu nec speculativu per sui denatae, n in repugnat illa principia ee huiusmodi per sui indifferentia et utilis.

In favorem 4. st. ita arguunt eis defensores. Practicum et speculativum n st differe entaliter in eodem habitu indivisibiliter: q condivisari potest in logica. Antecedens patet, tum in Theologia quae est D. Th. e Practica et speculativa simpliciter. Tum in habitu fidei, q potest secundum totam veritatem divinam e simpliciter speculativum, et potest dirigere operationes voluntatis simpliciter practicum. Tum denique in eadem potentia intellectiva, quae utrique differentiam simpliciter iungit.

Permisso illa differentia n ee entaliter indivisibilem, negamus iungi posse in logica per rationes probantes n ee simpliciter speculativum. Auctores id tale rationes urgentes, rent ne. ant. Ad probationes dicunt Practicum et speculativum sm ee differentias entaliter respectu habitum totale naturalis, qualis e logica; n id respectu potentiae intellectivae, nec habitus supernaturalis quae utilitatem st. ex illud effectum; quae in inferioribus st disperata, st unita in superioribus. Praeterea rent in habitibus fidei et Theologiae dari speciales rationes, q a st speciales participationes scientiae Divinae quae Practica et speculativa e; q quidem n reperitur in logica, nec in alio habitu pure naturali.

Obiic. dind in favorem huius st. E. 1: ideo logica e simpliciter Practica, q a dirigit scientias Practicas in fine operationis, id eam dirigit speculativas in fine speculationis. q eam erit simpliciter speculativa. Min. patet: q a rei et qua e logica (ait D. Th.) n quaerentur propter se ipsas, id ut adminiculum ad alias scientias, tum practicas, quam speculativas. 2°: ito logica dirigens scientias speculativas eet Practica, q a earum actus regulantur, et dirigunter a logica; id haec ratio nulla e: q. Min. probr: Actus scientiae speculativae ab ipsa efficiuntur, et sm ne simpliciter Practica: q nec logica licet tales actus dirigat. Id patet ex illo mu eloquio: Propter quod tale, et illud magis. Et efficere e operatio strictiori modo, quam dirigere et regulare.

Principium arg.

3°. Actq Metaphyce qs. ē ipsiusmet speculiuq respectu Metaphyce: et negat ee ipsius Praxis respectu logē. Et Praxis et speculiuq sunt diffe entiales saltē respectu eiusdem actq. 4°. Licet mog sienti i ipsiusmet operandi, pte em ipsiusmet speculandi, id n nisi a logā, et sine logē sibi obiectū: et logā e speculativa, et sunt speculiuq ipsius sui obiecti. Denq: licet logā vt ars respiciat opus stingens, vt sua in negat obiectū vt stingens respicere; id mog sienti vt operandi forte ē id stingens: et logā vt scia negat respicere suum obiectum vt operabile: et est ipsius speculiua, licet vt ars i ipsius Praxis.

Ad primam fundamentum huius obiecti 4 Liguo Mai. idea sive id Mai; idea et q a stali directio ē finis intrinsecus logē sedo Mainog finis eius intrinsecus aliarum Sciarum ē extrinsecus respectu logē, cuius finis intrinsecus ē directio earum ad suum finem; quare finis intrinsecus logē sive in scijs Practis, sive speculiuis semp ē Praxis. Et ita intligenda sunt verba D. Sne. Ad 2 Liguo Mai. q earum actus regulantur a logā, vt q, p mog obiecti, et praxis sedo Mai. vt quo, et p mog actus ipsius logē id Mai. licet enim alie Scie speculiuē suos actus efficiant n respiciunt ipsos, vt obiectum et vt q; id sm, ut quo, a stalt medijs illis tendunt ad suum obiectum ipsius speculandum.

Ad 3 sedo totum ex quo nihil s. nos: Hoc licet respiciunt actus speculiuus respectu Metaphyce et Practicus respectu logē n sm ee Praxis, stalt actus directus et regulatus a logā. Ad 4 dico q obiectum logē ē modus sienti vt operabilis: si id ipsum stemplaos sumorcatur, ig dictum manet huiusmodi ipsum n provenit a logā, id a solo intellectu. Ad vlmum ig stat ex precedentibus logē n respicere opus stingens stingens, id natio, et in sm: quare vt sua Practica respicit modum siendi vt operabile p cas natias, p regulas perpetuas, et vt sciat operari modum siendi in sm. Et argutum p hat nullum dari Scia Practicum, et nulla scia opus vt stingens respicere possit, Cap. 2. d Mat. et scurru logē ad alias scias. q. 4. an logā i natura ipsius t sm 2 q. ad alias Scias t acquirendas? Explicat sit. et rof. Vd. S.t.

CAPVT. II.

DE NECESSITATE, & CONCVRSV Logicæ ad alias scientias.

QVÆSTIO. I.

AN LOGICA SIT NECESSARIA SIMPLICITER, vel tantum secundum quid ad alias scientias acquirendas?

Explicatur titulus, & referuntur sententiæ

§. I.

Ad perfectam tituli intelligi notandi oportet duplicem dari necessitatem simpliciter scilicet, et secundum quid. Hanc simplicem tale est illud sine quo finis absolute assequi non potest et ita cibus, et respiratio natura sit ad viuendum. Hanc autem secundum quid est illud sine quo finis absolute assequi potest, non tamen facile, et simpliciter, et ita logica dicitur natura ad longum iter agendum.

Nota deinde scientiam quilibet in duplici statu considerari posse: in statu scilicet perfecto, et imperfecto, et vt alij explanant extensive, et intensive. Hæc scientia in statu perfecto, seu extensive sumpta, quæ omnes excludens ad ipsam spectantes penetrat. Hæc autem scientia in statu imperfecto, seu sumpta intensive, quæ vnam et alteram excludens scientiæ attingit. Nota denique scientiam posse considerari quoad substantialia, et tantum, et insuper quoad accidentia, et tantum. Hæc tamen in 1° sensu propter hoc quod omnes excludens illius scientiæ ignorantia: in 2° autem sensu propter hoc requisita alia in 3ª attentione explicanda.

Quibus delibatis non procedit controversia de logica naturali, quæ est hinc tam primariam logicalis

lij: ng d hac nullq dubitat ee sjplicē naturq ad scientice discurrendy in maā cuiuslibet scię. Credit q difficultas d logā artificali acqsita tam actuali, quq hituali. In qua 1a Ha docet logq ee sjplicē naturq ad alias scias tq in statu jperfecto, quq effecto operandas. Ita Soto, Arauso, Parra, Lerma, et alij quos citat, et segtur Eminentiss. card. Hs Delfguirre.

2a Ha defendit ee sjplicē naturq ad alias scias acqrendas in statu perfecto, n aut imperfecto. Inter Complut. et alij citati a Dominico Lancē. lib. 1. q. 1. art. 1v. Quq plures em Thomę sequuntur. 3a asserit n ee naturq sjplicē ad alias scias in quoque statu operandas, sd tm ee naturq sedtq qd, scilicet ad meliq promptiq, et facilq. Hac tuenta quqplures ex tē Schola DD. Nec dicunt q dicant logq artificialq hituali n ee sjplicē naturq, bene tm actulq. Qd aut dicendy s triplici assertione ostendemq. 1. 2. 3. 4.

Ia Conclusio.

§. IIus

Logica artificialis sive hituali, sive actualis n e sjplicē natura ad acqrendas alias scias in statu jperfecto quoad substantialia. Probr deluo ex Phō, et D. Th. Phq enj q Met. lect. 7. ait: addiscens autem operatur effectu artis sine arte. Quę verba ibidę ita exponit Angel. Hlae. Prest hoc aliqualiter exire in scię et virtutis actu antequ heat hitu scię, et virtutis quo adepto perfecte operatur. q potē intq exire in actu scientiū Phyę vs. ante quq heat vllu hitu scientiū. q falsu eet, absolute loquendo, si hitu scientiū logę precederet.

1a ratio

Soluoni, ea quę mihi satis efficax ita exponitur. Ad assensu scientiū in Natura Phię vę nulla loga artialis e sjplicē natura: q nec ad acqrendq Phqq in statu jpfecto quoad substantialia. Ant pbr. Ad assensu scientiū in natura Phyę sufficit q evidenter agnoscantur principię, deluoq q ex illis inferuntur; sd ad hoc nulla logā artificialis e sjplicē natura: q nec ad assensu scientiū. 1a pars min. patet ex eo q principię potest ee aliqua principia lumine naturę nota. Ex quo em pbr 2a pars min. Intq agnoscens veritę principiorū, agnoscit

in

in ipsis extrema identicari & medio; sed hoc ignoto stratu ignoscet scluono inferri ex premissis: q. Min. probo: scluos inferri ex premissis, nihil aliud est quam extra indenticari intra se in scluse, quae identicata & medio in premissis. Sed hoc ignoscit incto lumine naturae ex illo principio: quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se: et ignota veritas premissarum ignoscet incto scluos ex ipsis inferri.

Explatur argumentum exemplo adhibito. In hoc discursu: Deus qui cursit movetur; sed homo cursit: et moveri absque ulla logica artificiali evidenter ignoscit incto veritas scluosis mecti & veritas premissarum; sed hoc est discurrere scientice in materia Physica: et potest incto discurrere scientice in materia Physica absque ulla logica artificiali. Nam probo: Veritas huius scluosis mecti & veritas premissarum est qui si homo cursit movetur; sed incto destituto logica artificiali et ignoto regulis ab ipsa traditis ignoscit evidenter qui si homo cursit movetur: et absque ulla logica artificiali ignoscit veritas huius scluosis mecti & veritas premissarum.

Rem sapiens incto logica artificiali destituto eliceret quod demonstrans materialiter non ignorando scilicet recto premissarum disponos scluos et ex ipsis inferri: non ad eliceret posset demonstrans forte ad assensum scientiae requisito. Sed hoc solum vi rationis naturae non infringit. Sed demonstratio fortis est illa qua evidenter ignoscuntur extra ut identicata in scluse, quae identicantur & medio in premissis; sed hoc percipit incto lumine naturae nulla ignota artifiosa disponere, dum ignoscit qui si homo cursit movetur: et talis demonstratio non est materialis, sed fortis sufficiens ad assensum scientiae.

Dicendum: non minus artifiosa est propositio fortis, quam demonstratio fortis; sed incto forma enunciat praedicatum de subiecto absque ignoscere artificii propositionis: et ex forma demonstrat absque ignoscere artificii demonstrationis. Explatur argumentum: Incto evidenter ignoscit veritas huius propositionis: Iohannes est maior sua patre quin sciat quod sit subiectum, quod praedicatum, quod copula, et alia a logica tradita: et ex evidenter ignoscere potest veritas ignoscere mecti & veritas premissarum; ut homo moveri ex eo qui cursit, quin sciat quod sint maior, et minor extremitas, quod medium, et alia a logica tradita.

Sed in 1° casu datur enunciatio fortis absq; ignoratione artificij propositi: et in 2° dabitur discursus fortis absq; ignoratione artificij demonstrandi.

Dicis:

Bonitas Iquę est passio seu proprietas illius: et negari evidenter ignorari nisi et illa demonstretur. Sed non nisi per logam, ad quam solum pertinet bonitas Iqę demonstrare: et sine loga dabili non est omnino evidens bonitatis Iqę, et Iquentiæ nec assensus scientificus. Sed 1ª 1° Bonitas Iquę non est proprietas, id est ª Iquę; sed est indemonstrabilis: et et bonitas Iquę et ipsa Iqª. Mai. probr. est ª Iquę est inferri ex premissis; sed in hoc sititur fortissime eius bonitas: et bonitas Iquę est illius est ª. Si dicas bonitas Iquę non sititur in inferri ex premissis vtq;, sed in bene inferri.

2ª est 1°: Ng quod male infertur nullo modo infertur: et idq; fortissime est inferri ex premissis, ac bene inferri: et bonitas Iquę est fortissime ipsius est ª. 2ª 2° insistendo ratio nitur. Admisso quod bonitas Iquę sit illius passio solo lumine naturę posse ab intellectu ignosci: et ad hoc nulla requirit loga artificialis. Prus probr. Talis bonitas sititur in eo quod extra ª identicentur in seluoe, quª identicata sunt medio in premissis; sed hoc ignoscit indeq; lumine naturę vt dicty est: et et bonitas Iquę est si sit illius passio. 2ª 3° Sicut bonitas, ita adversarios est passio Iquę, ita veritas cuiglibet 1ª principij est passio illius, et sin hęc veritas sine logam demonstrante evidenter ignoratur: et et bonitas Iquę. 2ª ratio seluoe est qua instantia omnia fuda mª sexta hęc est. In 1ª demonstratione per quam logam acquirit datur ignotum evidens bonitas Iquę, assensus scientificus, et omnia requirita ad scię generandę; et sin ad hoc alia loga non supponitur: et nec supponi debet natura ad quam alię demonstrans scientię. Si dicas logę esse naturę fortę acquiendi alias scias; sic et ad ipsam alię logę non requiritur, sicut nec ad visionem alia visio, nec ad actionem alia actio. Non importune respondes, dummodo fatearis logę sin esse instrumenta sciendi et naturę acquiendi scias; non ad si velis esse vere et proprie scię. Ita, si scio et debet ignorare seluoe inferri ex premissis recte disponitur; sed ad hoc ª ipsos praequirit loga artificialis: et loga qua sciª est alię logę supponere debet.

Vnor assypty retorquendo pariter. Ideo ad actionem non datur alia actio, quia non est effectus quem producit, id ratio producendi effectus; et similiter ad vnionem non datur alia vnio, quia non est extremum vnitum, id ratio vniendi extrema; at 2ª adversarios, logam esse vere, et propriè sciam acquirat et alia logam supponere debet, si ipsa ad alias scias naturio prerequirat. 3ª 2º et meo videri efficacem. Necessitas logicæ ad eliciendum demonstrationem Physicam et orizetur ex difficultate quam patitur inctus ad ponendum maxima acta Philosophici, et ad ponendum fundamentum. Non 1º: Nam ipsis fatentibus eum nutricem demonstrationem malam, sive quoad magis elicere potest. Nec 2º: Nam fundamentum demonstrationis Philosophiæ eigdem rationis est ac fundamentum 1ª demonstrationis logalis; id hanc ponit inctum sine logam: et et illam potest exercere potest. 3ª dnique: Sicut inctum est virtualem logum, ita virtualem Philosophum, Metaphysicum etc. id quia virtualem logum acquirit sciam logicæ sine logam: et sine illa acquirit sciam Physicæ, quam virtualem Philosophum.

Rent quam ad 1ª demonstrationem per quam logam acquirit, iam occurrit hinc logicæ quod virtualem potentiam in suis principiis. Hæc potest inctum exercere per demonstrationem aliquam sciæ quin antea per demonstrationem logalem exercuerit: nam 1ª demonstratio (inquiunt) per quam exercetur inctum natura debet elicere 2ª demonstrationem in omni demonstrando ipsum bonitatem Iquæ; et 2 hæc demonstratio statim logam generet hinc et natura logam pregri ad acquirendum aliarum sciarum.

Sed unde habent nutrientes principia illa fatalia necessitatem inctum incipiendi discurrere 2ª demonstrationem in omni demonstrando bonitatem Iquæ? Cur non potest incipere demonstrando officium et darium suo officio, id officio 1ª 1ª species modi sciendi quæ statim explicanda occurrit. Insuper. Cur hinc logicæ quod virtualem pocontentum in suis principiis non erit sufficiens ad eliciendum demonstrationem Philosophicam, si sufficiens est ad demonstrationem logalem? Deinde: Hæc responsio subiacet fere oibus impugnationibus hucusque factis.

3ª ratio ea quæ minima natæ solutionis hæc solet esse: Nullum hinc naturalis acquirit, ut distinctus ab hinc supernaturali infuso, dat inctui simplicem posse ad aliquem actum; id logam artificialem est hinc naturali acquirit: et non dat inctui simplicem posse ad actum aliarum sciarum: et ad illos simplicem naturam non est. Si dicas

logę ñ dare simplicē posse ad actę aliarę scarę quoad substantię, id quoad modę scilt quoad sęę artificię. 2ª ę logę ém hitę signatiuales ñ dant simplicē posse ad inflectionę vt signatę, sed solo modo, scilt ad inflectionę vt signatę: ę negt hoc spectare hitu naturali logę.

Dices hanc rationę sm habere logę hituale, quę ē ł linea potę ñ eē simplicē natię ad alias scas, ñ au logę actuale. Sed q ñ mixta actę logę ę ñ ē ł linea virtutię, et potę dare simplicē posse initui ad actę aliarę scarę, ę sm hoc repugnet logę hituali, quę ē ł linea potę et virtuti. Rursę ę. hąc sę initauari posit oēs rationes hucusq oppositę.

Deinł specialę impugnatę: Actę logę ñ ē simplicē natię ad actę Phyloscę in instanti actę Phyloci, nec vt existens in se ipso, nec vt virtualę permanens: ę nullo modo. Ñ quoad 1ª ę 2ª ē certum, q in instanti actę Phyloci, ię ñ existit in se ipso actę logę ę transijt. 2ª patet antę gbr. Actę sm perseverat virtualę, t in hitu genito, t in speciebę relicti in intellę. Si 1ª: ę ię logę hituali ē simplicē natię. Si 2ª: idę segę inveniens: Ng hitę t virtus existit in speciebę ex actibę relicti, vt alię iudicant, t in quodę ratę ex illis speciebę natię resultante, vt plures opinantę: ę sęę logę hituali erit simplicē natię, q ipsi tenuunt dadere. 2. 2. 13.

IIª Conclusio.

§º. IIIº

Nulla logę artificiali ē simplicitę necessaria ad acquirendas alias scientias em in statu perfecto quoad substantialia. Probt scluō: Ad hendę Phyę vę in statu perfecto quoad substantialia sufficit oēs veritę ad ipsę spectantes demonstrative ignoscere; sed ad hoc nulla logę artificiali ē simplicē natię: ę nec ad acqirendę Phyę in statu pfecto quoad substantialia. Min gbr: Quilibet veritas Phylosphica demonstrabilis ē in aliquo ex 4 modis 1ª figurę; sed huiusmodi veritęs abisq ulla logę evidentię ignoscuntur, ę in eis modis statę apparent bonitas ęqę: ę. 2. frex dicti in 1ª scluōe. Intę abisq ulla logę potē aliquę veritę Phylosoq demonstrative ignoscere: ę em oēs. Ng gbr. 1º: q ñ ē maior ratō ęnię, quę alterię. 2º: q initę ñ debilitatę ęę actę, sicut ęęa lambulativa, et sensę externi, imo ęficitę, et novas vires acqirit: ę si sine

logica potest demonstrative ignorare aliquid Veritas Physicae, cum omnes. 3.a

III.a Conclusio.

§. IIII.o

Logica artificialis non est sedes quoad naturam ad alias suas acquirendas quoad subsistentia: quoad accidentia vero est natura simplicis. 1.a pars solutionis patet: innegabile nempe videtur inde facile et promptis acquirere alias scientias si instructus regulis logicis, quae est logica artificialis ex sedes quoad naturam. 2.a pars solutionis probatur: Cuilibet scientiae, quoad accidentia, spectat efficere suas demonstrationes per regulas proprias, solutiones vero ad sua 1.a principia resolvere sive principiatica, quae posteriorica; hoc est sive ex p.ri sive quae ex posteriori natura; et inde per easdem regulas veritas suarum solutionum ab orbis argutis et sophismatibus vindicare; sed ad hoc logica artificialis est simplicis natura: ergo et ad acquirendas alias scientias quoad accidentia. Sed ars.

SOLVEVNTVR ARGVTA

§.o V.

Omitto aliquas Rhetoricas Augustini, et Porc. D. q.a 1 loquuntur de necessitate sedes quoad logicae ad alias sci.as, 1. de necessitate simplicis ad illas acquirendas quoad accidentia. Quare arguo 1.o nave. Nulla sci.a acquiritur posse, nisi per Demonstrationem; sed logica est simplicis natura ad efficiendam demonstrationem: ergo ad acquirendas alias scientias. Min. probatur: Negat enim aliquis demonstrationem efficere nisi sciat quomodo, et ex quibus demonstratio efficienda est, sed hoc scire nequit sine logica: ergo

Dfz. 1.o Ois demonstratio formalis est formalis artificiosa, sive artefactilis: quae fieri debet secundum regulas artis; id non alterius quam logicae, sed sola haec habet regulas ad artef.a logicalia: ergo logica est simplicis natura ad demonstrandum formalis cuiuslibet scientiae. Dfz. 2: Ad acquirendam suam quamvis scientiam certam natura quae solum resolvatur in sua 1.a principia; sed hoc non assequitur nisi per logicam; ergo sola haec tradit regulas ad id assequendum in libris priorum, et Posteriorum: ergo logica est simplicis natura ad acquirendam quamlibet sciam.

Hoc est principium fundamentum sarcinae 1.i quae in instantia patitur in 1.a demonstratione per quam logica generatur, ut dictum manet. Et ad hoc ex alia plura dubitantur resolvere oportet, inter duplicis prime ignorare omnes aliquid solutionis scilicet signate, seu artificiose et exercite. Hunc sentiit signate, et artificiose, qui instructus regulis logicae

videbat nang demonstrationi in sua recta figura duorum et alia que facile et simpte ad demonstrandum poterit fuerunt et omnibus exercite q. ignorant regulas logie, q. videt extra identicam a medio in posti, evidenter infert n posse n identicari in scluse; et ex hoc ad aversis sclusionis sviness.

Adverto insuper spority duplicem esse artificiale, scilt in actu 2o, et in actu 1o, Artificiale in actu 2o est q. ab facto fit q. arte, et ab illa extrinsce denotatur; et huiusmodi artificij accidente est cuilibet demonstratio. Artificiale in actu 1o est illud q. est capax, ut fiat q. arti directione, et illud artificij a solo natura arte destructa fieri potest; q. natura licet n facilitet potest patrare effectum arti, sine arte: vt patet in ipsa natura infirma, que sine ope medicine sepe se in pristinum salutis restituit. Hoc q. artificij in actu 1o sumitur in intrinseca rectitudine demonstrationis, et a illis est.

Ex quo in sua ad argutis scema Maior nd. Min. Ad primum dicuntur Maior nisi sciat t signate, t exercite scedo Maior; signate pertine nd Maior. eodem modo dicta Min. nd 2q. Ad 1q. primum dicuntur arti et fodit artificiosa in actu 1o scedo arti; in actu 2o nd arti. Et dicuntur iquitens fieri debet proximi ad regulas arti, si t artificiosa in actu 2o, scedo; si sm t artificiosa in actu 1o nd 2q. Ad 2q. primum Maior nd Min. t eodem modo illa dicuntur n accepta nisi q. logi signate scedo Min. exercite nd Min. Et ad hunc modum ignorandum, scilt signate, et artificiose discurrunt regule traditie in libris priorum, et Posteriorum.

Insurgit Omin. Pyrrhone: Demonstratio enim in actu exercito sumpta et evidens artificiali modo artificiali includens; id logica est simplicis natura ad demonstrandum artificiale modo artificiali eliciendo. Sed q. negat fieri demonstratio modo artificiali, nisi dependenti ab arte tale modum edocente. Sed enim q. (vt ongit D. Th.) Modo invicem arti saltandi negat artificiose saltare, q. saltatio, vt artificiosa indiget directione arti: ergo enim ad exercite demonstrandum logica est simplex natura. Ipsa. Demonstratio in actu exercito, n sm est artificialis primitive, sicut saltatio, et sanatio infirmi, que potest natura, t artificiose fieri, id est positive, et dicuntur artificialis: ergo positive, et evidens importat dependere ab arte que est logica. Quare frustra ad illas partes insurgimus.

Ad Replicam Mai: ē entalitē artificialis in actu 1° sedo mai. in actu 2° nō mai, et eodē mōdo dicendū Min, et reliquas ppbationes. Dy ad D. Th. art inscitium artis saltandi artificiose nō saltare logitur et saltare artificiosē in actu 2° ad q artificiū saltāo sūm omnimode se habet; si sīt saltāo ordinata ī exit positive artificiosē in actu 1° et idē dic et sanare infirmi; ergo q vitat ad Oppos.

Innuerit 2°: Nec qt fieri demonstratio exercita, nisi fiat inclo in actu signato quomodo ordinanda ī demonstratio; id ad hoc logā ē simpliciū naturā: q. Mai. pbr. Ad scientice demonstrandū nō sufficit velle exercitia demonstrationis quasi manualia suppē, nisi adsit advertentia ad regulas, sicut ad honeste operandū nō sufficit operari exercite ppter finē, nisi adsit advertentia ad regulas rationis: q. Patet em. Ad hoc vt inclo scientice demonstret nō sufficit q vitata medio ex se idoneo ad inferendū conclusio, id conclusio debet generari vt illata ex principiis in modo, et figura perfecta; id ad hoc logā naturalē requiritur q.

R. nego Mai. Ad ppbationē dico q ad scientice demonstrandū requirit exercitia forte demonstrationis, q ponitur q genus exercitij bonitatis conclusionis, qn requirit genus signata. Sicut ad honestē operandū sufficit agere ppter finē q genus exercitia bonitatis illius; licet nō sufficiat agere in ordine ad finē naturalem, hoc ē q ignoratur. Dy exercita, quē signata finis. Ad Oppos dico, q ad demonstrandū scientice nō requirit q demonstratio generata p. ut in modo, et figura, seu vt artificiosē in actu 2°, licet verum ī q si illa demonstratio postea ab aliquo logō inspicitur in modo et figura inveniretur. Et ita in 5a demonstratione logali, et in principiis lumine naturē notis.

Aeques 2° seu replicabis 3° dicta. Demonstratio fortis requirit ad causandū scia generat aventia scientiae; id hic impossibile ē sine logā: q et demonstratio fortis requirit ad acquirendū scia. Min. pbr. 1°: Impossibile ē aventia scientiae, nisi inclo reflexe scit se scire; id hoc impossibile ē sine logā: inclo nōs sciens se sciae scit naturā ipsius demonstrationis, eius q efficacitē ad scia generandū, q ad solū logū spectat: q. 2°: Ignaro logē attingens aliquā veritē quotlibet planissimo opposito facile dimovebitur ab illius aventia, et nesciat in quo sophysma oppositū consistat: q aventia firma qualis ē scientia impossibile ē sine logā.

3°: Vt inclo scientice aventiatur oportet ipsi opponi demonstratio vera, ut ratiocinatio ab arguto sophysticō; id ad hoc logā naturā requirit, et sine illa nesciat inclo sylly

demonstrativis a sophistico discernere: ad id q̃ prig. Denique licet admittatur q̃ incte ignorent, Prij moveri ex eo q̃ cunct, habent assensu scientiae orta ex ipse mate demonstratio, n̄ ab ex p. Prie illis, et fia sm p logam demonstrative ignoratur: ad saltem logam e simplex natura ad assensu scientiae aliarum sciarum quoad fig demonstrandi, licet n̄ quoad mag.

Sed hec ora ex dictis facile dissolvi pnt.

Ad arguta nd Min. Ad 1m phae dicitur Mai. Nisi reflexe sciat exercite procedo Mai. signate, nd Mai. Et enim incte exercite ignoratur sine logam se here evidl d inexione scluoi et pmissi, exercite scit se scire, et exercite ignoscit natam ipsis demonstratio quoad artifiam in actu 1o, eis q̃ efficacitl ad sciam generandam. Ad 2m phae dici pte, incte lumine natae pte esse difficulter penetrare herrorem sophysmatis opposita a veritl ignita, n̄ ad sign. sd exerc. eo modo quo veritl scluoi ignoscit. Sd melius nd inc. ignorantia veritatis alicuius scluoi nullatenus p sophysmata opposita dimoveri ab assensu, esse ea nesciat dissolvere, vt patet in rustico, cui plura argutia fidei, t a veritl 1ae principiorum objicerentur.

Ad 3m dico q̃ vt incte assentiatur scientice scluoi debet ipsi proponi, n̄ sign. sd exerc. demonstrato, vt dicta a sophysmate. Sicut vt incte assentiatur veritl 1ae principiorum sufficit q̃ ei exerc. proponatur veritas, vt dicta ab herrore, licet signate nesciat id p veritas, ad herrorem. Ad vlmm nd incte logam distinctus reg assensu scientiae in alijs scientijs orta ex demonstratione n̄ sm quoad mag, sd em quoad fig in actu 1o; licet n̄ quoad fig in actu 2o, vtpote a logam provenientem.

Arguis 3o: negat herr sciam, nisi bonitas ipsaque demonstrative ignoratur, sd bonitas ipsaque p solam logam demonstrari pte: ad sine illa negat herr aliqua scia. Si dicamus bonitl ipsaque n̄ ee passionem demonstrabile d 1a, sd eis essl indemonstrabile a 2a insurgens. 1o: Nam logam n̄ alam e natura saltem sevlm qd ad demonstratio Physica, nisi vt bonitl ipsaque demonstret. 2o: Bonitas ipsaque demonstrabilis e p illa principia logalia: Dici dei. Quae ii eadem vni 3o etc. 3o: Saltem bonitas ipsaque sciam informit et regulat logae e passio d illa demonstrabili: ad d 1o ad vlmm falsum e bonitl ipsaque ee illis essl indemonstrabile.

In primis em si admittamus q̃ bonitas ipsaque e passio d illa demonstrabili, adhuc pte ab incte lumine natae

ex

exercite demonstrari, licet signate a sola logica demonstreta. R° Deinde bonitas Iquè non est eius passionis, sed essentiæ. Hæc obstat 1ª: nq logica est natura secundis qd ad alios scias, quatenus inclus regula logicæ instructus facillime ad demonstrandum in quibus natura procedit: logica ad sum posse demonstrare et demonstrare q generet scias, aut alias propriet, non id bonitas Iquè.

Nec obstat 2ª: nq bonitas Iquè non demonstrata, sed sum explicata q illa principia galia: dici dari etc. sicut posse explicari est a Iquè in quibus illa ponant adversarij. Vt si ita arguerets: vbi sunt salvata principia dici de omni, data vera 2ª. sed sale principia salvata in Darij: q in sali modo, data vera 2ª. Nec obstat 3ª: nq illa bonitas non est in actu 1° sali, sed est bonitas in actu 2°, et accidentali, ad quam sedimus logicam esse simplicem natura.

Argues 4: implicat esse abius influxu sui causæ universalis, sed logica est causa vitalis respectu aliarum scientiarum: q sine illa repugnant alias scientiæ. R° repugnare esse sine influxu causæ vitalis principalis, non ad instrumentalis, qualis est logica, quæ eminenter continetur in inclus Iqquq in causa principali. Dices. Cum prudentia serviat instrumentis ad actus virtutum, et sum simplicat actus virtuosus sine prud.ª, et sine illa nequeat esse xª regulas rationis: q et implat actus scientiæ sine logica, et sine illa nequeat esse xª regulas logicæ. R° q et voluntas sum posse circa indiget directione prudentiæ in volunte minime sicontentæ; at inclus logicæ virtuale sicontinet, et ideo ipsis esse se solo sufficiere posse.

Argues denique 5ª 2ª Iclusio. Et si inclus q vnus demonstratus expediatur ad alios stat q possit aliquid elicere, in posset sei: quia it q fundamentum 2ª Iclusionis. Sed pbo. 1° Stat inclus virtute sua naturali posse se ignoscere aliquas veritates naturales, in posset sei collective. 2° licet voluntas sine speciali gratia possit vnum et aliud præceptum servare non sum sua. 3° alias actus ita difficiles sunt, ut sine speciali gratia non possit voluntas eos elicere, licet elicere possit alios faciliores. 4° licet aliquæ infirmitates leves possint sine ope Medicinæ curari, non sum aliæ difficilimæ curatus: q licet inclus possit vnum et alias demonstratus alterius scientiæ elicere sine logica, non sum sei.

Sed 1° licet aliquæ veritates immediatæ subsecutæ ad 1ª principia possint naturali lumine demonstrari, in quibus sum scita reperiuntur aliquæ Iclusiones remotæ, et mediatæ deductæ ex 1ª principiis, et ita obscuræ, ac cognitu difficiles, ut sine logica nequeant demonstrative ignoraci: q sine illa nequit consequi scientia in statu effectus.

Sed 2°

Ofx 2°: Aliquę dmonstrationes Phylosophycę efficaci potest in modis imperfectis 2ę, aut 3ti figurę, in qą bonitas sequęlę n̄ percipi vlq; dum ad modos perfectos reducantur id ad hanc reductionem logicę est simplex natura: q̄ et ad Phyq̄ in statu perfecto.

Ad argumentum dicimus ans, qm potest oēs physicę, n̄ ans, morabitur, secundo ans. Et ita dicimus 1q, 2q, et 3q sphaęę. In presenti enim tm̄ loqmur d potentia physica, qua potest intellectus oēs actus scientiarum sine logica elicere, sicut voluntas potest potentia physica elicere oēs suos actus: n̄ autem loqmur d potentia moali, fatemur enim nec intellectus, nec voluntas posse moralia eos elicere sine speciali gratia: quę impotentia oritur ex debilitate naturę quę n̄ pfectę logicę sed q̄ gratię sanari debet. Ad 4q sphaęę dico nullam dari infirmitatem artis medica curabilem, cuius curatione inventione n̄ potest natura intellectualis solo lumine naturę; et intellectus effectus artis sine arte producere potest.

Ad 4q sphaęę r.d. nullam veritatem quantumvis mediatam 1ti principii, ac genitus difficilem, reperiri, quam n̄ possit intellectus se solo exercite dmonstrare: imo et eam in 1a principia exercite resolvere, licet n̄ signe. Ad 2q sphaęę dici potest dmonstrationes factas in modis imperfectis, n̄ egere reductione, vt bonitas sequelę in eis exercetur percipiatur, et legitime, etsi n̄ clare concludant. Rę deinde vt beatis scia in statu pfecto quoad substantiam sufficit agnoscere veritates omnes solum, qm omnibus modis agnoscantur, q̄ intellectus sine logica efficere potest, et quęlibet veritas dmonstrabilis s̄ in aliquo ex 4r 1i modis pfectissimis. Ad 3q concluso nihil potest objici cuius solutio ex dictis auxilii n̄ potest. 1. 2.

QVÆST. II.

An logica occurrat effective, vel tm directive ad actus aliarum scientiarum?

§. I.

Cum logica utpote secundum quod natura ad alias scias ad earum actus regulandos occurrat, examinare oportet quales occursus habeat. Et quo sciendum est occursus alius esse directivus, effectivus alius. Tunc aliqua scia effective occurrit quando simul et alia effectus efficit, et producit. Tunc vero occurrit directive quando vnicę tradit regulas, et prescribit modum quo effectus produci debet. Quod explicari solet

solet vulgari exemplo Magri docenti pueri characteres effingere q. si manu pueri simul & ipso moveat, scurrit effect.; scurrit v. tm directive, si vnice pbeat illa regulas ad litteras effingendas.

Quo supposito n. procedit controversia d. scursu logicæ ad actus aliarum Scianarum, dum aliæ Scie vtuntur principijs logicis pmissis, ex qq. suas inferunt scluos; nq. & illæ pmissæ vnice logicales sint, certum e. a logica effect. pducu. Sm. q. vertitur in dubio, an artificium reperitur in actibus aliarum Scianarum dum ex principijs pprijs, et intrinsecis demonstrat pveniat a logica efficiente illa fig. simul & alia scia effectiva actus quoad substantiam; an vnice proveniat a logica dirigente sag. vt efficiat suum actum nq. quoad fig. quæ quoad substam. Si hoc 2m logica tm scurrit directive si v. f. 2m. n. tm directive, id em effect. scurrit, et omissa opinionum varietate sit. Hæc scluo §. 2.

NRA CONCLVO

§. II.

Logica n. scurrit effective, sed tm directive ad actus aliarum Scianarum. Hanc scluo indico expsis D. Th. 4. met. lect. 4. aiens: Sed in pte logicæ, quæ dicit demonstrativa sola doctrina pertinet ad logicam, vis v. ad alias Scias, et hoc ideo e., q. vis demonstrativa consistit in vtendo principijs rerum, d. qq. fit demonstratio, quæ ad scias reales pertinent n. vtendo intentionibus logicis. Ergo, ex mente Pnp. Prec., dum aliæ Scie elicium suos actus ex principijs pprijs, et intrinsecis, logica n. scurrit ad illos effect. id tm directive; alias n. sola doctrina, id em vis pertineret ad logicam, q. expsse negat Pnp. D.

R. ad 1m qua nri AA hanc pbant scluoem hæc solet ee. Phya vt efficit suos actus quoad substam: q. em quoad modum artificiosum. q. logica ad tale modum tm directive scurrit. Sa 2a. pbr: Oe pducens rei substam pducit pfectionem, ipsa intrinsece efficiente, ex illud Phorum effatum: Qui dat fram dat sequentia ad fam: q. si Phylosophia pducit suos actus quoad substantiam, em quoad modum artificiosum.

Sed hæc ratio, nisi alia corroboretur, se. sola n. videtur

effi-

efficax ng facile eludit ab adversarijs asserentibus cãã substãã em cãã-
re mõũ, si mõũ ĩ intra sphęrã cãã, secus si ĩ extra illũ sphęrã, ꝛ ꝗ mõũ ar-
tificũ ĩ extra sphęrã Phyę ñ ꝓducit ab ipsa, sd a logã. Tuare tão ꝓposita ita probo
zatur

Causa ꝓducens substãã efficit mõũ q̃ ẽ intra sphęrã cãã, sd artificũ actũ
philographicũ ẽ intra sphęrã Phyę ꝗ tale artificũ effective ꝓvenit a
Phio. Min. ꝓbr: Actus vt forlx artificũ ẽ intra sphęrã Phyę: ꝗ artificũ
ẽ intra illũ sphęrã. Iq̃a patet, et Min ꝓbr. Actus, vt scientícũ forlx ẽ
intra sphęrã Phyę; sd actus, ut forlx scientícũ ẽ forlx artificũ: ꝗ. Probo
Mai porrea ꝓbatur Min. Phyã exercetur, vt scia; sd vt scia sm ex-
ercetur ꝗ actus vt scientícũ: ꝗ actus vt scientícũ ẽ intra sphęram
Phyę vt scię. Hunc.

Probo Min ꝓcedentis discursus: Actus vt forlx scientícũ
ẽ d forli ꝛgnio rei ꝗ cãã, et q̃ illũ ĩ cãã, et q̃ ditur se here ñ ꝓprie;
sd huiusmõũ ꝛgnio importat d forli rectũ dispõũ artificũ: ꝗ actus vt
forlx scientícũ ẽ forlx artificũ.

Nec obstat ꝛne effugiũ axiomũ asserentũ
Phyũ influere in suũ actũ vt scientícũ ex ꝓre substãã, in quo sensu, ñ
dicit d forli artificũ. Hũ hęc evasio (ni fallor) implicatoria ꝛuingit. Q
sic arguendo; Implicat actus sidzatus ex ꝓre substãã ꝓcedere a fra intlligẽ
forlx scientícũ: ꝗ actus forlx scientícũ ex ꝓre substãã implicãã ẽ. Am
ꝓbr. Dy sideratus actus Phyę ꝓcedit ex ꝓre substãã, nullo mõõ intlligẽ,
vt evidens ꝛgnio rei ꝗ cãã recte disponitur, ng hoc ꝛg ẽ sidzatus ac-
ꝛy quoad frũ artificũ: ꝗ dy ꝛcipitur actus phyę ex ꝓre substãã ꝓcedere
a fra negt intlligi ullo mõõ scientícũ d forli.

Rursus: Demonstrãõ
Phylacãquoad substãã ꝓcedere a fra ꝛvenit ꝛ dmonstrãõe pure mããli
facta a rustico; ng sm differt ab illa, q̃ Phylacã ẽ artificiose facta; sd
dmonstrãõ mããli facta a rustico, nullo mõõ ẽ scientícã: ꝗ nec d-
monstrãõ elicita ab hitũ Phyę intlligẽ aliquomõõ scientícã, si ꝓ-
cite quoad substãã sidzetur: ꝗ.

Ex. 1: Loga docens addit regulas, vt
alię scię suas ꝛficiant dmonstrãões; sd hoc ipso negt effective ꝛcurrere
ad tales dmonstrãões: ꝗ. Pbr Min. Si loga efficeret dmonstrãões alia-
ꝛy sciãã, ñ adderet regulas ad illas nec quoad frũ nec quoad subs

tą. Ptis quoad 1g ptę patet, ng frustra logą tradderet regulas Phyę ad acty quoad frg, si tali actg quoad frg a Phyą fieri ñ posset. Quoad 2g ptę pbr ant. Dy q actg Phyloeg quoad substrag nullo modo spectat ad logg: ęd ñ attinet ad illg dirigere illg acty quoad substrag. Dy em q actg quoad substrag pure nulla directione eget, ng actg sm ē dirigibilis quateng artificiose factibilis: ęd logą nequit dirigere Phyg ad suos actg quoad substrag.

Ofr 2o: Virtutes morales efficiunt suos actg, xa regulas prudentiæ, qn prudta illos actg efficit. Voluntas prægitz bony, xa apprehensionę inctg, qn apprehensio ad actg voluntis effective concurrat. Et actiones externę versantur ca prprię matę, consequendo regulas artis, ęd hoc pure q ars residens in inctu dirigat illas actiones, qn ipsas efficiat. Cur ęd ñ sufficiet directio logę, ut alię scil suos actg efficiant? Denię prbari poterit ex aliquot asserentes frg artificiorg actuy ñ ee realę, sd raonis. Ex quor sci arguitur: Illa frta artificiosa radis ñ fit per se, sd resultat ex positione substrę: ęd negit effici, nec attingi in radice esse nisi a principio 1.axio glucenbe acty quoad substrag; sd logą ñ influit in acty Phyloeg quoad substrag, xa ipsor; ęd nec quoad frg artificiosg.

SOLVUNTUR obctiones
§. III.

Argues 1o. Artifcy actg Phybą negt effici a Phyą: ęd a logą effici debet. Ptis pbr: Ptifig illud negt effici a caą illud non attinente, sd Phyą illud ñ attinet: ęs. Nim pbr. Ptifig vt tale ē extra sphęrg Phyę ꝫ sm ī intra sphęrg artis scilt logę: ęd in Phyą ñ attineti: ęs. Ofr. 1o: Ideo actg Phyęab ipsa efficiq ē genio entis mobilis, q ē obctg Phyę; sd idg actg put artificiorg ē genio frę artificiosę, quę ē obctg logę: ęd quoad hanc frg effici a logą. Ofr. 2o. Ideo logą efficit suos pprios actg, q in illis regenitis frą artificiosą; ęd si hęc regenita in actibg aliarg sciarg, em logą illos efficere debet.

Ro ng ant. Ad pbaos secua Mai. rd Min. Ad pbaos diguo ant. Ptifig vt tale in ee dmonstralis p mos obcti ē extra sphęrg Phyę sedo ant in ee exegbili p mos actg, et effg, nd ant. Ex quo stat solto. Ptg idq in

ee obcti ē extra sphęrą scię, in ee actę, et essę potē ee intra illię sphęrę. Sic enim mobile in raoe obcti ē vnice intra sphęrą Phyę, et in raoe essę stinetę in caā ipsu pducente. Et enim actę virtutę moralię, vt speculandi in raoe obcti vnice spectant ad prudę, et vt exequendi in raone effectuę, et actuę, nō ad prudę, sed ad virtutes morales attinent. Similiter et frę artificiorę sidrare et moū obcti ē solię logę, ipsę d efficere in actu Phyloco ad solę Phyę spectat. Qa vt dictę e quelibet scia suę acty vt scientię, et sequentia vt artificię efficere debet. Quare alię sed sm indigent directione logę, si signate dmonstrent, et nulla directione logę si dmonstrent sm exercite.

Ad 4g sraoę nd min pp illię equivocaę: ng aliud ē illę actę ee ignoę artificię obcti Phyę sed id d ee ignoę alicuię frę artifice. 4g ē verę, et 2g falsę. Quare nulla ē ratio ghant illę ignoę debere effici a logā. Ad 2g distinguo ant. Ideo pcise nd ant; ideo et qa illi actę sunt in maā ppria logę, et ca obcty ipsię scedo ants, et nd sequ. ex quo sitat Ant.

Ar

gues 2: qa actę meritorię, et formati fidei, et spei involvunt ordinę ad d habitū n sufficit securę directivę, sed vltra requirit influxę effectivę charitatis in ipsos: et pp egdę raoę requirit securę effectivę logę ad actę aliarę scarę. Sr. Ideo ghant Theologi a Bacone actę supnāalę nātię prenire ab hitu supnāali sequę a principio efficiente, et n pcise tanquę a principio inclinante, qa effectę supnāali in solo principio supnāali pote proxime stinere; sed frā syllistica in sola logā stinetę: et n sm directive, sed effective ab ipsa pcedit.

Ad argtę nd caālę antē. Nao enim cum virtus charitatis influit effect. in actę fratę fidei, et spei, ē qa illę debet ordinare n pcise attendendo, et opponendo obtive, sed subtive impellendo, et movendo. Cum autę logā subtive n spellat, nec movendo ad artifię actuę aliarę scarę, ideo ad illud sm directive sequitur. Ad sraoę dico Theologos quoptime ghare actę supnāalę efficientię caāni ab hitu supnāali ex eo q in ipso solo proxime pcontinetę, n ad in pna pure nāali: ghent qd adversarij actę Phyloę n pcontinetę proxime in inctu absolute, et in Phyā sequę in hitu facilitante, et intentę assequentia.

Obje. denique: sua artificiosa demonstrationes Physicae pertinet ad logicam per modum obiecti: quia enim per modum est id quod logicae: sed sicut superior practica suum obiectum efficit, et operatur; sed logica non est superior practica: ergo. Ro. sicut superior Practica respicere suum obiectum ut operabile, et directive, et effective, sic et logica est superior Practica respicit artificia acta Physica, quia illud respicit ut operabile directive, licet non effective. = C. 3. de obiecto log. explicat div. obiectorum.

CAP. III.

DE OBJECTO LOGICÆ.

EXPLICATUR DIVERSITAS Objectorum.

Obiectum scientiae est res quae objicitur scientiae, ut ab ipsa attingatur. Dicitur enim subiectum, quia et ipsa passiones demonstrantur. Et enim materia circa quam, quia est materia circa quam scientia versatur. Quare obiectum ~~[illegible]~~ tria munera hii 3. nominibus gaudet: sed quia nomen obiecti vitatur est, enim et nos tali nomine utemur. Dividitur quod obiectum in materiale, et formale. Formale est quod per se attingitur: Materiale est, quod non attingitur per se, sed sub ratione formali. Exempli gratia: Color est obiectum formale poenae visivae, quia videtur per se: patiens autem est obiectum materiale, quia videtur ratione coloris.

Obiectum formale aliud est formale quod, et aliud formale quo. et ut sunt dicunt aliud est ratio formalis quae; et aliud ratio formalis sub qua. Ratio quae dicitur ad quam attingitur per se, dependentia in a ratione formali subqua sequuntur ab ultima distinctione. Ro. ad formalis subqua est ultima ratio determinans rationem quae. Vnde color est ratio quae poenae visivae quia videtur per se, dependentia in a luce (ut alii dicunt), et a visilitate (ut alii opinantur) sequuntur a ratione formali sub qua: ipsa vero lux vel visilitas (ut varietas opinionum) est ratio formalis subqua distinguens colorem, ut specificet potentiam visivam.

Ex quo colligitur 1. quod ratio quae separative ad rationem sub qua potest dici obiectum materiale, quia per ipsum ultimo determinatur, et est

de

triale quodammodo se habet vt materia: si ad separatam a subiecto spectetur, et ziguroose materiale, et vere obiectum forte explicatur in colore qui referatur ad lucem, et visibilis, quam quam vlmo triatur, se habet vt materia; si ad separatam ad partiem et obiectum vere forte, quatenus se attingitur, et partiem quae se non attingatur et sim se habet vt subiectum substentans obiectum forte.

Colligere 2: obiectum forte naturae ee dividendum in rationem, et ratio sub qua, non sola ratio sub qua vlmo specificat, et distinguit scias. ratio vero quae multoties e eadem reipsa diversarum scientiarum. Et ita hoc vno e ratio quae reipsa Metaphysica, Medicina, et Physica, et haec scientiae ita specifice dictae, quatenus eadem ratio quae, scilicet hoc, attingit ab ipsis sub diversis rationibus sub qua. Metaphysica enim attingit hoc sub ratione entis, Medicina sub ratione sanabilis, et Physica sub ratione mobilis.

Deinde dividitur obiectum in 1.ratione, et 2.ratione. 1.ratione e quae per se, et per se attingit. 2.ratione quae attingitur per 1.ratione, et in ordine ad ipsam. Differt obiectum 2.ratione a materiali supra explicato, quatenus 2.ratione non subsistentat in se obiectum forte, bene non materiale. Dividitur insuper obiectum in obiectum quo, et obiectum quod. Obiectum quod e quod intendit, et assequitur a scientia obiectum quo e id quo scientia assequitur obiectum quod. Explicatur: Color e obiectum quod potest videre: Visio ipsa e obiectum quo, quatenus medio actu visionis videtur color. Denique obiectum forte quod aliud e adequatum, et aliud inadequatum. Obiectum adequatum e quod continet sub se omnia inadequata; obiectum inadequatum e pars adequati. Color e obiectum adequatum potest videre; albedo vero et nigredo sunt obiecta inadequata, quae sub colore vt sic continentur.

Obiectum adequatum appellari solet obiectum attributionis, quatenus illi tribuitur quod quod in scientia tractatur. Dicitur enim specificativum, quatenus ab ipso diuinitur species suae, et a ipso mensuratur. Quare 3 illius conditiones assignari solent. 1.a quae pertinent omnia et quae agit scientia, et illis quae dicetur. 2.a quae illius genuino principaliter intendatur a scientia 3.a quae illum scientiae ab alijs distinguat. Sed advertendum inter obiecta inadequata aliud ee principale, quod principaliter attingitur: alia vero minus principalia, quatenus minus principaliter, licet per se attingunta. Et vt certius supponitur ad alia disputatione digna accedamus. = 1.t. quis obiectum adequatum bene explicetur Sit. et referuntur H.E. d.1.

QVÆSTIO I.

QVODNAM SIT OBCTVM ADÆquatum Logicæ.

Explicatur titulus, & referuntur sententiæ.

§. I.

Non ꝓcedit controversia d ratione formali sub qua logica, id d obcto formali ꝗ formale, et adequato. Pro quo notari oportet modum sciendi duplicem accipi posse; strictè scilicet, et late. Idcoq sciendi stricte sumptum (de quo in logica agitur) est ordo omnium manifestativorum Divisiva ꝗ adequate sumptum genus in suas species, in differentias, proprietates, et definitionem. Idcoq sciendi late sive minime sumptum est ratio artificiosa recte intelligendi: in qua acceptione continet sub se non solum modum sciendi strictè sumpti, id est omnes propositiones, genus species, et ordinata instrumenta pertinentia tum ad 1m, quam ad 2m mentis operationes.

Sed hæc instrumenta adhuc sunt in duplici differentia: quædam enim ex suo receptum formale, et essentiale, et ex indigentia sui ordinantur ad aliud instrumentum logicale d tumquam ad finem d alio modo: et hæc ꝗ se a logica non attinguntur: Quædam d ordinantur ad aliud non ita, id est solum formale, et ex indigentia alterius: et hæc ꝗ se a logica attingunt potest. Et ita demonstratio attingit ꝗ se formale a logica, licet quatenus formale ordinetur ad alia demonstrationis ingredientia, ut si in aliquo syllogismo demonstrativo ponatur ꝗ propositio aliqua demonstrata.

Cum igitur obcta adequata formalia logicæ resultent ex obcto formali prialibus, ad resolvendum dubium examinandum animimus; quæ ergo illa instrumenta logicalia ꝗ se formalia a logica attacta, ex qq resultant obcta eius formalia adequata. Circa ꝗ alii dicunt solum demonstrationem esse obcta adequata logicæ ita ferme omnes Græci quos ex Societate Secuntur Vazquez Hurtado, et Arriaga. Scotus tum ponit ꝗ obcta adequata syllogismum. Albertus Magnus Argumentationem. Pater Suarez et alii ex vtraq Schola DD modum sciendi strictè sumpti. Alii denique obcta adequata logicæ extendunt ad modum sciendi late sumpti. Pro hac 1a statione victa Ampl. Mag. Eam que libenter ꝗ conclusione amplectimur licet 9 limitationes infra explanda, et statuenda. 1a Idcoq §. 2.

Iª Conclusio.

§. II.

Obiectum Logicæ adequatum logicè est modus sciendi late sumptus, prout continet in se demonstrationem, et modus sciendi strictus, id est syllogismum, et quinque prædicabilia. Huius sententiæ probatione dicente ignorantia dei Ipsa supra relatæ. Probatur ex Arist. Mag. 4. Met. lect. 4. ibi: Ens est duplex: Ens secundum rationem, et naturæ. Ens autem rationis dicitur propriè et illis intentionibus, quas ratio adinvenit in rebus considerando, sicut intentio generis, speciei, et similia, quæ quidem non inveniuntur in re, sed rationem, sed videntur rationis secundum, et huiusmodi, scilicet ens rationis est propriè subiectum Logicæ. Ergo ex mente D. Th. 2ª intentiones genus speciei, et similia sunt propriè subiectum, seu obiectum Logicæ. Sed obiectum proprium est obiectum formale per se attractum: ergo obiectum formale adequatum Logicæ est modus sciendi late sumptus, prout comprehendit eam quinque prædicabilia.

Ratione probatur secundo: Quod est genus per se formale, et sine ordine ad aliud attinguntur a logica: ergo eius obiectum formale adequatum comprehendit propriè, et quinque prædicabilia. Antecedens probatur: Instrumentum per se, et sine ordine ad aliud habet esse, per se, et sine ordine ad aliud attingere a logica; sed ita se habent propriè, et genus: ergo. Probatur Min.: Per se, et sine ordine ad aliud differit per se, et sine ordine ad aliud habet esse; at propriè et genus per se, et sine ordine ad aliud differunt: ergo. Mai. patet, quia differo explicet esse, seu ipsum esse rei. Min. probatur: Propriè differit per hoc generale enunciativum vnum a alio, genus per prædicari a pluribus differentibus specie; sed hæ differentiæ explanant propriè, et genus sine ordine ad aliquid instrumentum logicale: ergo.

Rectè varij vnguibus per sua ut: qdy dicunt genus, et differ per se ordinari ad speciem propriè ad syllogismum; et ita omnia instrumenta simplicia ordinari ad modum sciendi strictè sumpta. Alij rectè instrumenta simplicia propriè, differo, et diviso ordinari ad 3 mentis operationes, ad quas vigore perfectissimus dei operationes simpliciter ordinari debent; sic et omnia instrumenta logicalia ordinari ad demonstrationem, et syllogismum, tanquam.

Sed hæ responsiones, quæ 2ª mentem D. Th. aversum instrumenta simplicia non esse propriè subiectum logicæ, adhuc rationem nullam non enervant. Hæ licet propriè in esse propriè, et solidus ordinetur ad syllogismum, non tamen in esse propriè, ut ex eis differo stat. Similiter, licet genus, et differ ut prædicamentum Metaphysicæ speciei ad ipsum ordinentur, non tamen

sicut si sora logalia, quæ et sui inferioribus præsunt: q̃ nullus ex his instrumentis Logico et p̃ se ad aliud ordinatur: q̃ ora p̃ se a logica attinguntur. Præterea. Cum Sto quando ordinatur ad apponendum syllogismum: sit hoc in hoc syllo: sit hoc è aal raale; Rig è hoc: q̃ Rig è aal raale; et sic x hoc Rig Sto attingit a logica p̃ se, et sine ordine ad syllogismum: q̃ ideo dicendum est ipsum genere, etc. licet q̃ dos syllogismi, et species ponant.

Ex his impugnatis manent illa 2da responsionis. Sy q̃ una demonstratio potest alia apponere, in ex hoc inferatur demonstratio p̃ se attingile ni ee. Sy q̃ licet instrumenta 1di, et 2di operationis sint quodammodo imperfecta separative ad instrumenta 3di operationis, quæ perfectissima è, absolute sin, et in se perfecta sint, nullus q̃ ordine dicunt ad aliud, ut ex ipsorum Stoe patet. Sicut lux candelæ absolute, et in se perfecta è, licet separative ad lucem facit perfecta quodammodo videatur: q̃ ora ea instrumenta in se sumpta, sit p̃ se a logica attingilia. Ad. §. 3.

IIa Conclusio
§. III.

Quæque predicabilia ni attinguntur p̃ se a logica, ut predicabilia, bene sin prout actu predicantur. Conclusio ita exposita licet specialis sit mihi sin visa raae nona; eius perfecta notitia ex dicendis in tractatu de Prabilibus aviendo è. Pro nunc brevi noto 1o Vsle in essendo ee: vny apty ad esse dy in multis: cuius perfectio è prabilitas, sive vsle in predicando q̃ dicta: Vny apty praai et multis. Cyus est clarius p̃ sua perfectio innotescat, et vsli in prando presentes statuimus scilicet, et sin igni in essendo ora dicenda principalis tribui debant.

+ intellige ad essendum metaphorice n logice: q̃ in 2o se su è è prando.

Noto 2: genus (et ideo et alii prabilibus) posse sumi in vi prabilis, quatenus dicit solus aptitudinem ut perfectio et speciebus; et in actuali praione, sicut scilt actu et illis praitur. Ex quo ig clare perspicuum est senus. Tuc raae probatur: Genus in vi prabili attingit a logica p̃ actualem praionem: q̃ ni attingit p̃ se ut prabile, sed ut actu praitur. Prat probatur: Genus ut prabile attingit a logica sicut het ee; id het ee in ordine ad actualem praionem: q̃. Min. probatur: in sin het ee, in qm dicitur; id ut prale dicitur in ordine ad actualem praionem: q̃. Min patet ex dicto quia in vi prabili: dicitur eny: Vny apty praai actu et pluribus differentibus specie.

Confirmatur 1o: Perfectibile

vt tale ñ attingit per se, sed per sui perfectionem; sed genus vt prabile est perfectile per actualem prationem: q̃ ñ per se, sed per actualem prationem attingitur.
Min. probat. Dū pora, puta e in pora ad suum actum est perfectibile per ipsum; sed genus vt prabile est in pora ad actualem prationem ergo ad suum actum: q̃ genus vt prale est perfectile per actualem prationem.

Ofx 2: Ideo genus vt prale eet per se attingile, q̃ est ratio prale ipsetus; sed hec ratio nihil probat: q̃ nulla est. Probat Min: In 1a Posteriorum modum sciendi forsitan est quod ipsetus; et m.q̃ est via ad objectum, per se ñ attingit: q̃ genus vt prabile est via ad actualem prationem, ñ per se, sed per illam attingit. Ofx. dnia: Libri prabilium instituti sunt vt inctum recte, et sine herrore actu poticet naturas superiores et inferiores, ñ d vt situat inctum in illa capacitate, quam hent prabilia ad actualem prationem: q̃ prabilia ñ vt talia, sed vt actu prantur per se a logica attinguntur.

Respondeo pcipue ratio: genus vt prabile est perfectile per actualem predicatum metaphysicum, per subsumptum, et ratione naturae, ñ ad logicam, et ratione 2di intentionis: sicut enim eodem modo est perfectile per differentiam, ad quam sumitur prout. Sed 3a p.: Dū pora et linea logica, puta e in pora ad actum 2ym eiusdem lineae, est logice perfectibile; sed genus vt prale est pora et linea logica, et in pora ad actum 2ym eiusdem lineae, scilicet ad actualem praonem: q̃ puta sic est logice, et forsitan perfectile.

3a 2o: genus vt prabile est perfectile per actualem praonem ratione prabilitatis; sed prabilitas ei venit ratione 2di intentionis ergo fit, ñ d ratione naturae: q̃ genus vt prabile est perfectile per actualem praonem, ñ metaphysice, et ratione naturae, sed logice et ratione 2di intentionis. Hec patitur in responsione adducta alicuius est momenti. Fatemur enim genus vt prale ñ est perfectile per differentiam metaphysicam. Sed ex hoc ita retorqueo pariter: 1a genus vt prabile est in pora ad aliquam perfectionem Metaphysicam scilicet differentiam, est metaphysice perfectile; sed enim est in pora ad aliquam perfectionem logicam, scilicet actualem prationem: q̃ enim est logice perfectile.

Deinde statuitur scilicet 3a sed asserentes prabilia per se a logica attingi, ex qua fere omnes asserunt pratum ñ attingi per se, sed ratione propriorum. 1a quorum sic argumentor: Pratum ñ attingitur per se a logica; sed prabile vt tale est in ordine ad pratum: q̃ prale vt tale est in ordine ad aliquid per se ñ attactum a logica: q̃ nec prabile vt tale per se attingitur.

Rursus 2a hor Ad id q̃ ē ppōō, ac actualis prāō: q̃ id q̃ ē geng posse prāō, ac posse utituere ppōō; id geng, quateng potē utituere ppōō n̄ attingit p̄ se: q̃ nec geng vt prābile. Minor subsyptia patet: ng si geng vt prāty n̄ attingit p̄ se, multo min̄g attingeta rāōe aptitudinis, quę hēt vt i prāty.

Propter hęc alij speciali via incedentes asserunt Subcty, et prāty attingi p̄ se a logica, vt p̄ acta nātę subicibili, et prābili, hac ductu rāōe: Hātā n̄ distinctā, id pficit p̄ acty; id nātā subijcibili, et prābili attingit p̄ se: q̃ potiori titulo put actu subijcitur, et prāta. Ita ex nris Ill.mo Almeida, et R.P. Generali H. Klapk habita in sui manuscripti. Sed ex eorum rāōe ita inferto in favorę nrę Scluōi: Hātā perficit p̄ actualę prātong: q̃ put prābilis ē pfectibilis, et put actu prāta e actu pfecta: q̃ n̄ vt prābilis, id vt actu prāta p̄ se a logica attingitur. S. 2. §. 4.

IIIa Conclusio

§. IV.

Subcty, et prāty attingunt p̄ se a logica, n̄ ad maior, et minor extremitas, medij, et pmissę. Prima pars scluōis potis explicāōe, quę pbāōe indiget. 1o Prāty sictrari potē vt trg, et pars ppōōi, et ita n̄ rāōe sui, id rāōe ppōōi attingit. Et insup vt acta nātę prābilis in quo sensu ē q̃ sipleta; ng (ut postea dicemg) geng actu prātur d specie, vt toty potāle sipleta; et in hoc sensu rāōe ppōōi nullateng attingit. Similiter subcty sictrari potē vt trg, et pars ppōōi, et em vt acta nātę subijcibili, et licet vt subijcibili n̄ attingatur p̄ se, sicut nec vt prābilis pp eadē rāōe, put in actu subijcit sipsug ad pfecty, et sipleta p̄ se attingi potē.

His ita pnotatis pbo brevitē scluō: Subcty et prāty in sensu explicato sū q̃ sipleta, et pfecta ad aliud n̄ ordinata: q̃ p̄ se a logica attingunt. Ātē pbo: Hę si in sensu explicato accipiantur, nec sū pfectibilia, nec ex suo sceptu essēli ad aliud instrumta logicalia sipsug ad sui pfectionę ordinantur: q̃. 2a pars scluōis sūt ē, nec tuta eget pbāōe: ng maior, et minor extremitas, medij, et pmissę ex suo sceptu essēli ordinantur ad syllog, et in ordine ad ipsy dfiantur: q̃ hęc instrumta p̄ se a logica n̄ attingunt. Sol

Solvuntur argumta Ia Scluōi opposita.

§. V.

Argues 1o: Obcty adequaty logę ē finis ad quę ora logicalia instrumta ordinatur, id

sed ora ordinantur ad aliq instrumtu 3d operaoi: q t syllog, t Demonstrao, t argutio e obctu adequatu logae. Min. pbr: 1a et 2a mentis operatio ordinantur ad 3q: q instrumta 1d et 2d operaoi ad aliq 3d operaoi instrumtu ordinantur. Min pbr. 1: q a in ista 3. operaoe quiescit inctu tqquq in sui pfectione ultima. 2: q a qdqd e pfectionis in 1a et 2a operaone stinetur in 3a.

Ad argutu diquio Mai. ad que ora ordinantur 1axio, et ex indipentia sui secdo Mai; 2axio et ex indiga finis nd Mai. et ita dicta Min. nd 2q. Ad pbaop eode mo diquio ani, et squens. et 1q antes pbaop diquie: qescit inctu tqquq in sui pfectione ultima inadequata, secdo, adequata, nd. et eam 2q pbaop diquie: qdqd e pfectionis in 1a et 2a stinetur in 3a 1axio, et ex indiga sui nd; 2axio, et ex indiga 3d secdo.

Itaq nec 1a mentis operao ordinatur ad 2q, nec 2a ad 3q, 1axio, et ex indiga sui, id tm 2axio, et ex indiga 3d operaoi; quatenq solu inctu negt discurrere qn prius apprehendat, et iudicet. Vtau 1a et 2a operao p se attinganur, sufficit q in eis quiescat inctu ultimo inadequate, n adu absolute. Sicut in 4a adversa demonstrao p se attinet ab inctu, et tm ipsa secuta, n du absolute quiescit inctu, sed alias scias ultra videretur. Et argutu manifeste imitatur in corpore Mathematico, q est alx includit lineq, et superficie, et tm linea, et superficies st in se pfecte species quantitis, p se a mathematica attingiles: q idq in nro casu.

Replicabis a P. Hurtado: Defio, vt dfide, (et idq d aliis instrumtis) ordinatur ad demonstraoq: q 1axio, et p se ad demonstrao ne ordinatur; nc q sola demonstrao e obctu adequatu logae. Nri pbr: Defio vt dfio e explat esq rei, id put nc ordinatur ad demonstraoq: q Min: put explat esq rei e medu ad demonstrandu q put explat esq rei ordinatur ad demonstraoq. Nri ita pbat. si dfio n explaret esq rei n eet medu ad demonstrandu: q e medu ad demonstrandu p ut explat esq rei.?

Instio replicq eidq tu: Si linea n eet in se fortix extensa versq longitudinq, corpq n ponneret: q ponit corpq, put in se e fortix extensa versq longitudinq? Preterea: Vna demonstrao pte ee medu ad demonstrandu, ut si dicas: ora demonstrao facta in darii includit directe;

id

sed hic syllog: Oīs homo est animal; Ergo ē homo: q̃ Ergo ē ānal ē dmonstrāo facta in Darij: q̃ scilicet dicere. Porro insto sic: Si illa dmonstrāo ponens aliq̃ n̄ erit facta in Darij n erit medij ad dmonstrandū: q̃ ē medium ad dmonstrandū, quod dmonstrāo ē facta in Darij? Pro ōibus resp. Deficiō n̄ quod explat eius rei: sed quod hēt rationē tui, t̄ p̄mittere ponere dmonstrationē, et illa d aliis instrumētis ipleti, si q̃que aliud ponant. Ex quo in fia n̄ omnes ēpōnēs, quę ēbandę assumuntur; et ad vlōm ēbandę scilicet arte n̄ inquę n̄ inserte ēp̄ variandę appellāri; nam arguitur a sensu modali ad formē.

Argues Cū id: Obcti adequati logē ē dirigere intellectū vt sciat, at sola dmonstratione scit: q̃ dmonstrāo ē obcti adequati logē. Si dicamus obcti logę ē dirigere intellectū, n̄ sm̄ vt sciat dmonstrative, sed ēm apprehensive, et iudicative. Ad instantiam: q̃ logā qua scia ē solū dmonstrāo ēp̄ obcto adequato respicit. Ad ēbr: logā vt scia n̄ procedit iudicative, aut apprehensive dmonstrative: q̃ quod sic solū dmonstrationē respicit ēp̄ obcto. Sed hęc replica ēbat dmonstrationē ē obcti adequati cuiuslibet scil., et quelibet intendat dmonstrative tōte. Ad arguitur q̃ optime ibi. Ad replicā resp. logę vt scię solū dmonstrationē respicere ut quo, et ēp̄ motū actū; media ad ipsa respicere ēp̄ motū obcti quod ōia intrumēta ēp̄ se ad aliud n̄ ordinata.

Objicit iterū P. Hurtado. Id quo deficiente deficeret logā ē obcti adequati illiq̃; sed deficiente dmonstratione logā deficeret: q̃ dmonstrāo ē obcti adequati illiq̃. Sed ēm hęc obc. Pro ōrō futili ē: nq deficiente dmonstratione deficeret ōē scil.: q̃ dmonstrāo ē obcti adequati oīū scitū? R.o q̃ distinguendo Mai.: id quo deficiente deficeret logā ex defectu actū, et causę, n̄ Mai. ex def.e obcti adequati sed Mai. Deficiente enī dmonstratione cātante logā deficeret logā ex defectu causę, n̄ ad ex def.e obcti: nq ēm si deficeret dmonstrāo, quę ē obcti inadequati licet principalis adhuc remanerent alia obcta inadequata licet minus principalia.

Argues Cū favorę motū sciendi stricte sumpti: Obcti adequati logē ē id ēp̄ quo rerum spectis assequitur; sed huiusmodi genus assequitur ēp̄ motū sciendi stricte sumpti: q̃ hic ē obcti adequati logē. Minor ēbr: De quarū re scia m̄ potest ignorari scilt qua priori, et posteriori, sed oīa hęc scuntur ēp̄ modū sciendi stricte sumpti: q̃. R.o distinguendo Mai. ēp̄ q̃ assequitur ēp̄ rerum genus adequatū

et obiq modi sedo mai; inadequata, et aliqq sm modis, licet effecti, nd mai. Ita ad reliquas qbaes. Licet enim q modi sciendi stricte supty oia ignoscantur effecte, n sm totaliter, et omnibus modis; i inctq n sm ignoscat effecte discurrendo, et iudicando, id em apprehendendo.

Sed 2.a insurges 1.o Inctq sm dicitur q id q illi manifestat ignoty; id aliaim strumta ptr modi sciendi stricte supty, illi ignoty n manifestant: ef q ea nullateng dicir; sic & q se n attingunt a logā. 2.o q se attingere a logā debet ee artificiosy; id instrumta simplicia n si capacia artificij, sicut nec approbis artificialis: ef nequeunt q se attingere. 3.o Instrumta simplicia nec capacia herroris sit, q ad incapax e herroris q se difficile n e. 1.a ut ait Phil. Apprehendere id n e medaiq

Ad 1.m dico alia instrumta ptr modi sciendi stricte supty manifestare ignoty, n rigorose, et stricte, id late; put scilt si recta ratio intelligendi q sufficit ad attingendis q se. Ad 2.m secda Mai distinguo Min. n si capacia artificij approbitive sedo Min, cohordinative nd Min. et Ng. Licet enim geng n i approbity artificialis ex pribus, e capax illis simplicis artificij id intentionis relative, qua vt superior actu pratis d inferioribus; q artificij q se a logā diligir. Ad 3.m distinguo ant: n si capacia herroris in affirmando, aut negando, sedo, in apprehendendo, nd. Potest enim inctq herrare apprehendendo diffiq q gre et hic herror q se a logā illi debet.

Arguis 4.o: Geng ad dictione speciei n pratis d inferioribus, ut sota est.a ef vt ad simplety; id put sic n attinger q se a logā: ef. Si respondeamus geng praxi vt sotq est sm q implicito, ad dictione speciei, que pratis, ut sota est.a q expresso. Id insurges. 1.o Geng saltq q expresso n pratis vt sota est.a ef q expresso pratis vt pars, id put sic ad species ordinatis: ef n attinet q se. 2.o: saltq difficile attinger vt pars ng ponitur ad latq in arbore predicamenti: ef iq aliq predicabile n attinet q se adhuc in actuali gradu. Denique: Geng ut actu pratis e in ordine ad species, ad quas referatur: ef rate illarq attinger.

Solvo huiq arguti pendet ex dicendis cap. d Genere. Pro nunc ad

ad obiectum optime respondet. Ad 1m replicat Doctor ante n. 29. Id quod
quod explicat ee quod excludit aliquid impossibile sed quod expressio, quod implicito; se-
cundo dicit gratia et specie distinct quod implicito differunt, licet illa non explicet.
quare gratia ut habitus quale completum quod se a logica distinguile. Ad 2m dico eam
differunt gratiam et suis inferioribus ut habitus quale completum. Illud autem gonatus ad
latus arboris gramenti non gaudent ex eo quod completa non sint, id quod non secat
quod mons quod se stantis, id alterum adiacentis. Et omnium ex eo quod non data ne-
sta series inter genus et gratia superiora, et inferiora. Ad 3m dico quod
non ordinari ad speciem tamquam ad efficientem, id tamquam ad finem; quod non
tollit a gratia attingibilis quod se. = Rep. 9d. Dd. obiecta, et soluta. §. 2.

Argumenta
IIae conclusioni objecta, et soluta.
§. VI.

Argues 1: Instantia totale in se completum, et perfectum est quod se a logica attingibile; id gratia
ut tale est instantia totale in se completum, et perfectum. Id est quod se a logica attingibile.
Min. pbr: Quale ut tale est totum totale sistens quod 2m intentionem gratiabilitis perfectum,
et completum: id est instantia totale in se completum, et perfectum. Si dicamus gratia ut tale
est perfectum non quod prius, id quatenus est perfectile perfectum gratiationis. Contra insurgere: Licet
perfectile quod actus gratiationis modalitas quod subiectatus, et sunt nata, non ad formam, et
ratione 2e intentionis gratiabilitatis: id sunt tali 2a intentionis est quod se attingibile a
logica. Prima pbr: Id quia natura generica datis vel est quia actu gratia, non ad 2am in-
tentionem. Id enim quia tali 2a intentio unice ordinata ad speciem tamquam ad finem
ultimum, non ad actualem gratiam.

Vox 1a: in hoc diguitur relatio gramenti a transcendentali, quia relatio transcendentalis respicit aliud et tamquam quod, et tamquam sui perfectionem, et sub alio munere: relatio id gramenti unice respicit ultimum quod mons gratiae sui; id gratiabile sistentia tale quia respicit gramenta superiorum ad inferiora:
id quod tale nihil aliud respicit, nisi inferiora quod mons quasi sui. Urgit 2ad
hominem: Idem genus ut gratia attinet quod se a logica, quia dicit respicit gramenta,
quo actu gratia et subiecto quia respiciens quod mons quasi sui; id ut gratia huius-
modi respicit gramenta dicit ad speciem: id est ut gratia quod se a logica attingitur.

En argutus [illegibile] [illegibile] dicit unicum] quia a nunc scluso abiici potest. Pro cuius Solutione

Premonet

Præmonco 1. Iogg, dy agit de probilibus unice qui se intendere rectus esse actu-
ale gratione; ad quam natam probile gradatim disponit: ut eum faciat dal de
hoc qui mox gratiis prius abstrahitur natura dalis a speciebus: tenet concipere na-
tura, ut positive dicta ab illis: et postea qui 2q intentionem probilitis utu-
tur apta de speciebus praeter: ac dmy qui relatione prati, qua ut mx referre
ad species utituitur in actu praemonis. Quo supposito, ut mentes nostras oculos
aperiamus.

Præmonco 2°. Geng ut probile duplice dicere respectu alius praemenle, transcendenle alius. 1° e illa simplex separatio, qua dal, ut supe-
rius referitur ad species, sequus ad inferiora. 2° e, quod ordinat natum dalis
ut qui mox acts 1i ad relatione prati sequus ad actus 2i. Et hic 2° respectu
transcendentis e septus formalissimus probilitis, quo utituitur natura dalis
formis in ratione probilis.

Et ratio horum est: quia dy intellectus scilicet natum dalis ut
formis prale, scilicet eq, ut actus 1i formis actuabilis qui actus 2i praemonis; ex qua
unitate resultat ille respectus transcendentis probilis ad prius. Observa 2°
intellectus, ita scilicet separando separat natum dalis, ut superiorem ad species sequus
ad inferiora, ex hac separatione formis resultat simplex separatio objectiva,
seu respectus praemenlis gratiis ad species. Ex quo iq habes quod probilitas in-
vi tali sequi explat respectum transcendentis actus 1i ad actus 2i: 2° quia actus
1° ut tali non [illegible] se, id est actus 2i; hinc e quod licet geng probile, ut
separatus ad species non [illegible] illas; ut formis tn prale sequi e [illegible] actus praemo-
nis.

In fia ex ad angulum x^a ibi datur rectangulum diametro Mai: instrumentum tale ex
quo se ad aliud non ordinatur secundo Mai: sed quia se ad aliud ordinatur non Mai; et ita di-
cuo Min. et probatur. Ad replicam non ant. Hec opposita vincit 1^a probatio: nq licet
sola natura actu predicetur, non mn se ipsa, id ratione 2^a intentionis probilitatis e
formis probilis, et sequentia formis perfectilis. Sicut in 1^a pluribus, licet sola natura
sit prali, 2^a intentio, qua natura utitur positive percina, et dicta ab inferioribus
non aliorum quod se, id est probilitas. Ad 2^m probatio diametro ant: tali 2^a intentio,
qui dicit respectum praemenlis superiorum ad inferiora, secundo: qui dicit respectum
transcendentis ad actualem praemonis non.

Ad 1^m quo replica respectu secundi
Mai: diametro Min. Probile utituitur tale in ratione superiorum ad inferiora

sedo Min: in hoc forte probabili, nd Min. et sqq. Ad 2.m dicitur Mai: ideo g. esse nd Mai. ideo et qa pratet vt tale n dicit respectum transcendentis effectibilis, sedo Mai. Ex quo patet solutio.

Replicabis: Vel genus utriusque probile est unicum 2 intentionum relativum praementis ad species; et est duplex 2 intentionum? si sic, sed vrget difficultas: nq relatio praementis pri nihil aliud respicit, nisi species et mors puri ri. 2 add e absurdum: qa n est multiplicanda 2a intentiones sine necessitate; sd est relatio praementis ad species utriusque actual vt probile: et nulla e necessitas alterius 2a intentionis. Min. probo. 1o: qa est tantum relatio separata actual ad species n vt sq; sd quatenus d ipsi pate praeri. 2o: qa unica 2a intentio relativa praementis sufficit vt actual actus dicetur: et ed vt probile

Ro probilitas pri oriri ex duplici 2a intentione una relativa praementis separante genus ad inferiora; et alia absoluta, et transcendentia relativa utrumque genus in actu 1o effectibili et actus 2i praeoni. Ad doctrinam 2a scilicet Mai. nd Min. Ad cuius 1m probationem nd ani: qa actual separatus ad species, et potest d illi poe praeri, et dicit relationem praementis superiorii ad inferiora, et 2 intentionem absolutam transcendentia respectiva, qua utriusque in actu 1o ad actus 2i praeoni. Ad 2m probationem sedo anti nd sqq. Dispariter e quia relatio praementis e d linea actus 2i, et ideo se sola utriusque natura actu pratet: probile d vt tale e actus 1i, et est solus relationis praementis utrui negat.

Sed instabis multiplicia: et saltem prale potest dicit relationem praementis superiorii ad inferiora e se a logica attingere. 2o: actual potest actu pratet d hoc, adhuc e in potentia vt placeat d alijs speciebus, 3 placeat d hoc vt rotus potale utinam in potentia alias differat; et in potest sic se a logica attingere: et eam vt probile licet i in potentia ad actualem pratione. 3o: qa ex nra doctrina regit prale n vt effectibile est mors puri, sd vt pte potentiae ad ipsum ordinari. Pbo sequella: Actualis potentia e actualis prae; sd prale vt tale ordinatur ad actualem praeonem: et est mors puri potentiae ad ipsum ordinatur.

Ad 1m sedo sqq, ex quo nihil 2a nor, qm excludimus a nobis obiectum 1ari logicum genus, vt forte prale; vt add dicit solus relationis praementis superiorii ad inferiora n e forte probile, ut ex dictis patet.

Ad 2ᵐ sensu ~~Gmeuni~~, nd ~~ngs~~. Hoc dal vr. by actu prdtis d hoc, ig intellig actuaty, et ~~gfecty~~, eo mo, quo actualis ~~e~~ sit ~~g~~ actualis prdtionis d specie, licet n heat oei actg simul. Sicut mdi 1ª ~~gfecte~~ actuatur ~~g~~ vnis frig, licet maneat in potia ad alias. Et voluntas ~~gfecte~~ actuatur ~~g~~ vnicis actis amoris, licet s in potia ad alios actis eliciendos. Ad 3ᵐ nd sequelis. Ad ~~gbasing~~ dico prdtile n actuari ~~g~~ ~~gg~~ ~~gg~~, sd ~~g~~ relationis prdtis. Quare n ad ~~gg~~ ~~gg~~, sd ad actis prdtionis ordinatur. Solutio clarig videbit ex dicendis §. sequenti.

Aques 2º, seu replicabis 3ª dicta: Vile logis e forlx prdbile; sd vile logis ~~gtut~~ tale ~~g~~ se a loga attingitur: ~~g~~ et vt forlx prdbile. Mai. patet ex dfire vilis logis, mitis admissis, ~~g~~ hoc g s: vnis aptis prdtis d multis. Ad aptitis dicitur Mai: Vile logicis ~~gtut~~ expressit respis prdmenis ad inferiora ~~gcire~~ nd Mai: ~~gtut~~ explat respis transcendentis ad actualis prdtionis, sed Mai. et ita dicta Min. nd ~~ngs~~.

Iraq vile logis, qua tale n e vnis aptis prdtis d multis. Hoc D. Th. 1 ed. ly doctrina Phi 7. Met. lect. 12 dfinit vile logicis qua tale ~~g~~ hoc: ~~g~~: pluribus in esse natus e. Et 1º ~~g~~ Hyerm. lect. 10 adnexuit vile logis ee ~~g~~ d pluribus natus e prdtis. Quare vile logis qua tale Initis dfitur ~~g~~ esse vnum in multis, et d multis. Et hoc het ~~g~~ respis prdmenis ad res, in quo sensu ~~g~~ se a loga attingit. Dy d dfitur ~~g~~ hoc ~~g~~: vnis aptis prdtis d multis, dfitur vile logis vt forlx prdbile, seu vt in potia ad actualis prdtionis, in qua sidtione, ig n ~~g~~ se sd ~~g~~ actualis prdtionis attingit.

Si dicas: Salis geng vt prdtile e forlx vile; sd vt vile attingit ~~g~~ se: ~~g~~ et vt prdbile. Ren era generis in hoc syllo: Ens mobile vt tale e forlx ens; sd vt ens attingit ~~g~~ se a Metaphysica: ~~g~~ et vt ens mobile ~~g~~ se a Metaphysica attingit. Pro ibis d; ~~g~~ geng, vt explat rationis prdbilis ~~g~~ adtis ad actis prdtionis, n explat scientis vilis, quae vnice dicit ~~g~~ ordinis ad inferiora: sic ~~g~~ vt prdtile n e forlx vile loquendo in sensu forti explicito.

Si adhuc n quiescas: Geng e formaliter prdtile, vt superig, sd attitudo superig ~~g~~ relationis prdmenis ad species: ~~g~~ ~~g~~ tale relationis attitudo in ratione prdbilis. Insto: Geng actu prdti ~~g~~ operationis

operatq: q̃d ē prābile p̃ tale operātōnē: q̃d p̃ operationē operātq; ēstitūtū prābile? Rursq: Geng dicit ā forma relātōnē prābilitatis, ut superiūs; nō vt superiūs actu prātis: q̃d vt actu prātis dicit ā forma relātōnē prābilitatis?

Vt hai, et similes equivocationes p̃ calleas advertē p̃ geng, dū ē prāle duplicē dicit superioritatē, aliq actualē, et aliq appetitūdinalē, seu in prā. Et q̃dē superiūs actu p̃ relātōnē prāmentē ad species: et insup ē superiūs in prā, q̃ ē in actuali prātōne eōm prædicētis, ut superiūs, et vt prābile ē in prā ad actualē prātōnē, eōm ē in prā ad hoc vt prædicētur vt superiūs; et hāc superioritas in prā ovenit prābili suō respō transcendentali, quē dicit ad actualē prātōnē: vnde vt prāle nō ē forma superiūs actu, nō appetitūdine. In prā ita dicēdū maiōrē: ē forma prābile vt superiūs superioritate actuali, ūnōtā ē prabilitātē, nō Mai: superioritate appetitūdinali, et ūnōtāli ē actuali prātōne sēdō Mai. Et eadē dictione applicata min: nō Iqus.

Argues 3: nō oē q̃ distīt a scientijs p̃ mētē actū 1ū attingēt ab illis p̃ actū 2ū: q̃d falso nitimur fundam. hūj p̃bx. 1º: in ōbus fere essentijs, quē distīnctē p̃ mētē actū 1ū, et p̃ se attingunt. 2º: in relātōnē, cuiq est ā in p̃bili 1ª sistit in referibilitate, et tm nō attingēt a Metaphysica p̃ exercitiū referendi. 3º: in ente mobili, q̃ vt tale attingēt p̃ se a Physica, et nō p̃ actū 2ū scilt mētē: q̃d.

Rº diguēndo Ad 1ū: si scia p̃ se intendat tractare ā actu 2, nō ami; si actū 2ū ē extra sphērē scie, sed ami, et nō Iqiū. Ad 1º p̃bātē dico scias nō distīnctē rerū est ā p̃ut sū actu, aut in prā; sd sm, p̃ut signate vēdēntur 2ū se, et p̃ut ab vtrōq p̃cūdunt. Ad 2ū. Idq̃ ē ā ea 1ª non poniūr esse relātōnē in actu 2º, et exercitio referendi; sic q̃ Metaphysica referibilitē p̃ actū 2ū referendi attingit: quare quoādū prātis p̃ nobis, quē 2ª non stat. Ad 3ū nō Phys nō agere ā motu p̃ se, sd vt natā mobilē respicit: in mētē nō ad casu nō prātē p̃ prabilitē, sd prabilitas p̃ prātōnē a logica sistitur. Pro Iplemento advertē q̃ ōia dicta ā prābili eōm subjectibili applicanda sūt. = Argō 3. sd. adversantibus occurrit.

Argūtis IIIis conclusioni adversantibus occurritur.

§. Vltimō

Argues 4: Log nō attingēt p̃ se a logica; sd subālē, et prātē ē sū p̃ p̃ p̃ p̃ ōnē: q̃d p̃ se a logica nō attin

tangunt. Si ita ergo: subiectum, et praedicatum, quod actus naturae subiectabilis, et praedicabilis non est pars essentiae, id totum essentiae per se attingibile. 2a confirmatur: Praedicatum vt actus naturae praedicabilis est forma praedicati; id quod sic est pars essentiae: id per se non attingit. Min. probatur 1o Essentia vocat rem; id non aliquid, quod subiectum, et praedicatum: id praedicatum vt tale est pars, et res. 2o Praedicatum est id enunciatum de subiecto; id quod enunciatum de subiecto est pars essentiae, et essentiae otiam enunciari vnum de alio: id. 3o Res vocat Phis, in quem resolvitur essentia sequum in subiectum, et praedicatum: id praedicatum vt tale est pars essentiae.

Pro solutione noto: Praedicatum duplice respectum dicere ad subiectum; Vnum transcendentem, tanquam essentiae, et qua essentiae opponit; et alium praementem, quo vt superius respicit subiectum per modum partis, in quo sensu est totum essentiae: nam (vt posterior dicemus) in mente Thomistarum doctrina semper quod praedicatum tenet totum id subiectum, ne sit falsa essentia; et in hoc sensu per se a logis attingit, non ad quod dicit respectum transcendentem entis, ad essentiam. Ex quo noto inuum id praedicatum posse considerari vt totum essentiae ex subiecto, et praedicato tanquam partibus inter se transcendentibus ad invicem ordinatis, et ita tenet rationem essentiae, et inuum quod est essentiae praementem praedicati vt superioris ad genus rei, in quo sensu non est formalis essentia, id relatio praementis, et actus 2a, ad quo dicimus per se ordinari probabile vt tale; et idem id praedicatum dicimus de subiecto.

In fin ad argumentum secundum Mai. Diguo Min. Subiectum et praedicatum transcendentalitas supponit non ad essentiam secundo Min.; praementalitas accepta, id Min. Ad confirmationem eadem mto diguo totum syllogismum. Et idem ad 1m probatur. Ad 1m id totum vt tale est otio enunciatum vnum de alio, supposito transcendentalitas, non ad praementalitas accepta. Ad 3m dico Phis recte appellari rem, in quem resolvitur essentia tanquam in subiectum, et praedicatum supposito transcendentalitas, non ad praementalitas.

Replicabis: Praedicatum quod tale semper dicit dependentiam a praedicatione; id quod dependet ab alio non attingit per se: id nec praedicatum, qua tale. Mai probatur: Nequit intelligi praedicatum vllo modo, nisi duas otio enunciatum vnum de alio, quae est forma essentiae: id negat intelligi praedicatum qua tale, nisi dependenter a essentiae. Iusta dicta diguo Mai. Praedicatum qua tale transcendentalitas supposito secundo Mai. sumptum praementalitas subdiguo: nisi dependentia a essentiae tanquam adiuvione, sine qua non, secundo Mai; tamquam causae formalis, non Mai. Itaque praedicatum supposito praementalitas non dependet a essentiae, tamquam a toto, quod per se constituit, sed tanquam a

ordinatione, ne qua ñ daretur gradus ullo modo, quę dependeat ñ obstat attingere subsistendi per se. Sicut licet relatio praementis realis dependeat a subiecto, sine quo ñ daretur relatio, ñ obstat, quin per se a Metaphysica attingatur.

Argues 2°: Cum maior extremitas pertinet ad minorem in ordinatione; et tunc per se a Logica ñ attingitur: ergo idem bis cendum ad subiecto, et praedicato. Vel si quidem attingere per se, quia debet praeire ut totum, idem dicendum erit ad maiorem extremitatem. Dicendum Maior. Praeter ut maior extremitas secundo Mai. ut habet rationem praedicati praementis sumpti, nego Mai; Rem. et ad aliam. Disparitas stat in hoc quod maior extremitas ut talis unice dicit respectum manendem ad partem, ad quam syllogizat, et ideo, ut maior extremitas nunquam per se attingitur: praedicatum vero ut tale potest accipi praementum in sensu explicato, et ut praedicatum per se attingitur.

Ex dictis in tota controversia colligere 1°: Demonstrationem esse obiectum principalis logicae, quia licet 1° obiectum inadequatum esse tunc instrumentum ceterorum nobilius: alia vero instrumenta suo ordine sunt obiecta minus principalia. Colligere 2°: Obiectum adequatum logicae logicum absolute, et ñ ad obiectum 1ºum, esse finem artificiosum quod apprehendit in recto omnia instrumenta, per se ad aliud ñ ordinata, et ceterna instrumenta in obliquo. Et hoc ad hanc controversiam nobis aliquantulum laboriosa, quatenus ibi dicta vigore ñ sunt, aliquale curam nobis attulerunt. 1. 2. an obiectum adequatum sit sciendum.

QVÆST. II.

AN OBJECTVM ADÆQVATVM LOGICÆ sit modus sciendi formalis, an objectivus, an ab vtroque coalescens?

Explicatur titulus, & referuntur Sententiæ.

§. I.

Constat ex dubio praecedenti quemque instrumenta logicalia per se 1ºum a Logica attingantur. Pro praesenti vero dubio nullam observandum esse finem artificiosum omnium instrumentorum in 1º reperiri: in actibus scilicet intellectus, in rebus, in vocabulis in scripturis. Explicatur: finis artificiosus dicitur ut reperitur in actu intellectus, quo opinamur hoc esse aliquale. et invenitur reperitur in obiectis, seu in rebus ipsis,

hoc ē in naturā ālū, et rāālū, secūdū ad modū dicūdi: præterea in vocibus, quæ talū dicū differunt. Ac denique in scripturis, quæ scribitur. Dicū, quod in actibus appellatur modus sciendi formalis; in obiectū modus sciendi obiectivus; in vocibus modus sciendi vocalis, et in scripturis scriptus. Præcipua ꝑ difficultas, versatur cū modū sciendi formalē, et obiectivū: qd ad dicendū ī d vocali, et scriptū in fine dubij breviter discutietur.

Circa q̄ 1a ſſ. defendit obiectū adæquatū logicē esse modū sciendi formalē. Ita plures Soletus, et Rubius oēs PP. Societatis. 2a ex opposito impugnat obiectū adæquatū logicē esse modū sciendi obiectivū. Ita oēs Thomistæ, quē Soletus, et Rubius adhærent. 3a denique defendit id modū sciendi formalē, quū obiectivū q̄ se formaliter inadequate a logica attingi. Hanc Sententiam 1a illustravit Illustrissimus Mag. Fr. Maurus a Somoza suæ familiæ, et Salmantinæ achademiæ ornamentum, quū plures ex suis secuntur. Ita vt hæc ſſa id Benedictinæ familiæ specialiter tribuatur.

Quare sit.

Ia Conclusio.

§. II.

Modus sciendi formalis ē obiectū q̄ se formaliter inadequate a logica attactū. Hæc conclusio directe militat cōtra Thomistas. Probū sm ex D. Th. 1. post. lect. 1. aiente: Sicut ex hoc q̄ homo d actu manū rationis inventa ē artis ædificatoria, d fabrilis, q̄ quū facilius, et ordinate actiones manū exercere potest, eadem ratione ars quędā necessaria ē, quę ī directiva ipsius actus rationis, q̄ quū homo in ipso actu rationis ordinate, facilius, et sine horrore procedat; et hæc ē logica, quę ē cū actus rationis, sicut cū propriam mag. Ex quo ita infero: Obiectū propriū ē obiectū formalē; d xa Ang. Mag. actus rationis, seu modus sciendi formalis ſſ obiectū, seu mea propria logicē: ergo ſſ eius obiectū formalē.

Respondent Thomistæ: D. Th. sm velle actus rationis esse magis logicē vitalē, et 2ariū, n ad formalē. Dicunt ꝑ mea propria logicē, q logica alijs scijs specialiter apta d actibus rationis. Sed hæc expositio oīno voluntaria, et inconsequens reddita a Thomistis. Nā ex eo q̄ D. Th. asserat 2as intentiones obiectivas esse propriē subiectū logicē inferunt tales 2as intentiones esse obiectū formalē logicē: cur ergo dū asserit Ang. Mag. actus rationis esse proprius mag. logicē, intelligant licet d obiecto vitali, et 2ario? Præterea: quilibet scia versatur cū suis actibus simulque cū mag. vitalē 2ariū, id q̄ hæc tales actus n ſſ mea propria aliarū sciarū: et si actus rationis ſſ mea propria logicē n ſſ mea vitalis, et 2aria, id obiectū proprium, et formalē.

Ratione ꝓbr. 2 Cluso. Log. sciendi ꝑ se distinguitur a logica ē obiectum formale illius; huiusmodi ē mog sciendi formale: q ē obiectum formale logicæ. Minor ꝓbr: Demonstratio formalis vel ē artificiose disposita in ordine demonstrationis; id tale artificium ē ꝑ se a logica distinguibile: q et demonstratio formalis. Minor ꝓbr: Si talis demonstratio formalis considerata vt artefacta totale, et completa, et alias sine ordine ad obiectum n̄ distinguitur ratione mōdi sciendi objectivi: q ꝓut sic ē ꝑ se distinguibilis a logica: q.

Confir: Obiectum formale logicæ ē id et quo formaliter, et ꝑ se proprietates demonstrat; id logica formaliter, et ꝑ se demonstrat ꝓprietates et mōdi sciendi formalis: q hic ē illius formale obiectum. Minor ꝓbr: De demonstratione formalis docet logica generatim scilicet; et effiōē, ēē clariorē suo effectu; et Divione, liberare mentē a suspicione: quē ordinat vtpote peculiaria modi sciendi formalis ꝑ se formaliter et ipso demonstrantia, et n̄ ratione mōdi sciendi objectivi: q logica formaliter, et ꝑ se demonstrat ꝓprietates et mōdi sciendi formalis: q.

Respondent Thomistæ: mōdus sciendi formalis essentialiter ēē vis, et tendentia ad obiectum, et ita sm̄ ēē distinctus realiter, et vt quo scilicet ratione objectivi, q ē obiectum ꝑ formale logicæ. Sed 2a: et simul roborata Cluso everterendo fundamentum secundum: Ordo, quē dicit mōdus sciendi formalis ad obiectum n̄ auferet a mōdo sciendi formalis attingibilitē ꝑ se a logica: ergo q fundamentum 2 rationis. Antec ꝓbr: Cm̄ mog sciendi objectivus potest ad alium objectivum ordinatum, et sm̄ attingitur ꝑ se, ex ipso: q idē dicendum et mōdo sciendi formalis. Probr Ma. in hac demonstratione objectiva: dē vtile ē ꝓtabile, genus ē vtile: q et ꝓtabile. Quequidē ē via, et medium ad genus objectivum, cuius ꝓtabilitas demonstratur; et sm̄ talis demonstratio objectiva ē ꝑ se attingibilis a logica: q idē fatentur debent et modo sciendi formalis.

2a ex Arg. Max asserente q̄ sicut Physica moralis versatur circa actus voluntatis, ita logica circa actus intellectus; id licet actus voluntatis dicant ordinem ad obiectum et obiectum formale Physicæ moralis: q licet actus intellectus dicant ordinem ad obiectum et obiectum formale logicæ. Dicunt Physici moralis hanc ꝑ obiectum formale actus voluntatis, n̄ dari actus ipsis Physicæ moralis, q necessarie erat ad vim paritatis. Sed 2a Ng paritas identica n̄ ē, id eius efficacia vertit in hoc q̄ sicut actus intellectus essentialiter ē via et tendentia ad obiectum, ita actus voluntatis; et sm̄ actus voluntatis positive a tali ordine et obiectum formale Physicæ Moralis: q et actus intellectus artificiose dispositi positive ab ordine ad obiectum sunt obiectum formale logicæ.

Dra 3a

Non mag requiritur pro hoc suo acto p obiecto formali, quod habitus; id pro intellectiva hab p obiecto formali intellectione, quae est eius acto: ergo et hic logicae pro suis actis requiritur p modum obiecti formalis. Patet ergo: quia ideo inclusio requirit intellectionem ex quo abiecto formali, quia intellectio participat rationem veri, specificativum inclusio; id acto logicae participant ex artificiosis ipsis logicae specificativum: ergo si inclusio requirit p obiecto formali suae actis erit logica.

Dubium, et meo videri, urgentius, quia identice: Acto Metaphysicae etiam est via, et affectus sui obiecti; et in ide acto reflexe videtur esse p se formali attingibili a Metaphysica: ergo licet modus sciendi formalis etiam sit via, et affectus obiectivi, reflexe in videtur esse p se formali a logica attingibili. Et ratio eadem est: nam idea actus Metaphysicae p se formali attingitur, quia considerari potest, quod unice dicit rationem entis specificativum Metaphysicae, prescindendo ab eo quod sit tale ens, scilicet in ordine ad obiectum: ergo et modus sciendi formalis poterit p se formali attingi a logica, quia considerari potest in ratione modi sciendi specificativa logicae, prescindendo ab eo quod sit talis modus sciendi, scilicet in ordine ad obiectum.

IIa Conclusio.

S. III.

Modus sciendi obiectivus est obiectum p se formali inadequate a logica attactum. Eam probavimus esse expressa Ann. Praecept. loco quest. praecedente citato, ubi ait quod modus sciendi inventus circa speciei, et similia, sic. si quae subiectum logicae: id tales rationes in modus sciendi obiectivus, et subiectum quod, est subiectum formale, ut supra, convenientibus Hurtii, arguebamus: ergo modus sciendi obiectivus est obiectum formale logicae.

Ratione probatur Inclusio: Obiectum formale logicae est id, de quo logica p se formali demonstrat proprietates, huiusmodi est modus sciendi obiectivus: ergo est obiectum formale logicae. Min. probatur. Logica formali demonstrat de diversis obiectivis varia genera, et differentias, inventa quae ex suo affectu; de genere obiectivo praedicata de pluribus differentibus specie: ergo logica p se formali demonstrat proprietates de modo sciendi obiectivo. Ant. probatur: Illae proprietates demonstratae requirunt de modo sciendi formali, et acto inclusio non esset p proprie genera, et differentias, nec inventari ex affectu; et illata genus formale non praebuit de pluribus differentibus specie: ergo tales proprietates p se formali unice demonstrantur de modo sciendi obiectivo.

Dices hac ratione probari illas proprietates nec de

d mō sciendi obctivo dmonstrari posse; q a dfiō, et dfitū obctivae sypta important diversas 2as intentiones, quarū vna ꝛ alia n̄ invertitur. Et similiter genus obctivum ē diversum a 2a intentione speciei, quare d illa negt prari, ng ad hoc necessum erat intra se identicari. Sed 3a dfiō, et genus obctive sypta n̄ sm dicunt 2as intentiones, d eēm, et ppria, nata, quę ut subsunt illis 2is intentionibus vere, et ppriē dnominantur dfiō, et genus, d natę quę st dfiō, et definitum, vere invertuntur. Et sicut nata, quę dnominatur genus, vere d specie prata: q illę ppriētes vere, et ppriē veniunt modo sciendi obctivo, d ipso que dmonstrantur.

Explatur: Nata hoc vg. quę subinducit 2g intentionę dfitū bene invertitur ꝛ nata ātalis ratalis, quę subinducit 2g intentionę dfiōis, et ex 3. licet 2d intentiones ipsę inter se n̄ invertantur: et similiter nata ātalis vg, quę subinducit 2g intentionę genis vere, et ppriē prata d hoc, q subinducit 2g intentionę speciei: actus d inctus hōc dfiniens in nullo sensu invertit porē ꝛ hoc dfito, nec actus inclusus sentiens dal vt genus prari porē d hoc: q illę propriētes nullatenus inveniunt, nec dmonstrari potest d mō sciendi forali, d vnice d obctivo. 3.c

IIIa. Conclusio

§. IV.

Obctus formalis adequatus logicę adintegratur ex mō sciendi formali, et obctivo simul sumptis ex obctis formalibus inadequatis. Ilud hęc inferitur ex precedentibus, videlicet q expressa Ans Precept. asserentis actus rationis esse propriam magistram logicę, et 2as intentiones entis, speciei, et similis esse ppriē illis subctis, id actus rationis sū mag sciendi formali, et 2d intentiones mag sciendi obctivus: q sentit Ans. Major ex vtroq adintegrari obctus adequatus formalis logicę. Rō sclusū ē: obctus adequatus formalis logicę adintegratur ex obctis q se formaliter a logica attractis; id vtrumq mag sciendi formali, scilicet et obctivus q se formaliter a logica attinguntur, ut statutus manet; q obctus formalis adequatus ex vtroq mō sciendi adintegratur. = Solv. arg. Thomistarum d. g.

Solvuntur argūta Thomistarum.

§. V.

Arguunt 1o: id q estalis ē vna, assecutio, et cāa obctis formalis scientię n ē eius obctus formalis; id mag sciendi formalis estalis ē vna, assecutio, et cāa obctis formalis logicę, scilicet mō sciendi obctivi: q mō sciendi formalis n ē obctus

fariij logę. In hoc discursu claudit principij Phorrary fundamij, et qdę n̄ Pennendy: nq ex eo varię vllatant replicę, quę oēs vt rabiciq enex-
ventur.

Adverto 1.º (id q̄ evalx ē via, et assecutio, cuius q obiti fariij sāę n̄ ē eig obiecti fariij) Aliquas ēē scil. quarij actq n̄ participant rationę specificativę earij, et huiusmōdi actq nunquę fario q̄ mōij obiecti a scijj attingunt: et ita se hāt Physica, cuius actq n̄ participant rationę entis mobilis Physicę specificativę. Rlię vero scię quę reflectentes supra suos actq illos vt obiecti fariij respiciunt, eo q̄ in se participant rationę specificativę solij Sciarij: et ita se hāt Metaphysica, cuiq actq vero in se participant rationę entis specificativę Metaphysicę, ab ipsa q̄ mōij obiecti fariij respiciunt. Eodę igit modo nos et logica philosophiamq, cuiq actq, vero in se participant rationę mōij scienti specificativę logicę, si ab ipsa reflexe considerentur, q̄ mōij obiecti fariij attingunt.

Et adverto insuper q̄ actq logicę, seu mōij scienti forlij duplicē considerari potest, directe scilet, quatenus sunt ad obiecti, et reflexe, quatenus q̄ alios actq considerat logica in illis artificij q̄ in se habent abscindendo ab ordine, quę dicunt ad obiecti. Quibus pnotatis in fia ad argutq diguio Mai: id q̄ evalx ē via et. si in se n̄ participet rationę specificativę Scię, sceda Mai. si illq participet subdiguio: n̄ē illiq fariij obiecti si considerata directe, et quia ē via, sceda; si considerata reflexe, vero Mai. et diguio Minoris: Mōij scienti forlij ē via et directe sumptq sceda Min, reflexe considerata vero Min, et sq.

Instabunt Phorlę: Mōij scienti forlij, quantumvis reflexe considerata sęp explicat sceptij vię ad obiectivij: ergo adhuc reflexe considerata attinet rationę mōij scienti obiectivi. Pri probat 1.º q. quantumvis reflexe considerata semp attinet vt mōij scienti forlij; id mōij scienti forlij, quia tali semp explicat rationę vię ad obiectij: ergo 2.º Mōij scienti forlij quomodocunq considerata dicit gradij q̄ q̄ diguitę ab obiectivo; id tale gradij ē ratio vię: et sęp explicat sceptij vię.

Insto 1.º: Actq Metaphysicę quantumvis reflexe considerata semp attinet vt ens forlę; id quia sic explicat sceptij vię ad ens obiectivij: et nunquę q̄ se fario attinet a Metaphysica. Insto 2.º: ens forlę quomodocunq attingatur dicit gradij, q̄ q̄ diguitę ab obiectivo; id tale gradij ē ratio vię: et sęp explicat sceptij vię. R.º ipsa nę ant. Ad probatę diguio Mai. considerata vt mōij scienti forlij directe sumptq vero Maiorem,

t sumptq directe, t reflexe sceda Mai. et diguū Min. mog sciendi forlū quasi sumptq directe sceda Min. reflexe attactq, nd Min. et 2q. Ad 2q. ḡ baōnē diguū Mai. dicit ḡ implicito gratq ḡ q diguūtur ab obtūrs sceda Mai. dicit, et explat nd. Mai. et scēa min. nd 2q. Soluū stat ex dictis.

Nota q̄ cū p̄ exprio sorte modq sciendi forlis directe tractq q̄ diguūtur ab obtūrs ceda sciēdi ē raōū, et obtūrs. Sī 2q. ē ab expressionē a goa q̄ n̄ obstat ad raōnē obtūrs.

Regū cabū: logā reflectēnt supra suū actq, t introducit in ipsū artifū dūctq ab eo q̄ antea habat; t idē artifū videratq. Si 1m extra dubiū procedimq; nq illud artifū directe sugrit explat raōnē vīē: q̄ si hoc idē artifū reflexe inspiratq semp̄ explabit raōnē vīē. Vrgent: q artifū subitū, et gratū ḡ si sīt ḡpōū ē in ordine ad ḡpōē, quantumvis reflexe videretq a loga semp̄ raōē ḡpōū attingite: q̄ q artifū forte directe sumptq dūcit ordinē ad obtūrs, quantumvis hocq artifū reflexe videretq, sēp̄ raōnē obtūrs attingita. Vrgē amplū: cū vīq habet artifū sforme regulū logē, et n̄ q ē in ordine ad ḡpōē semp̄ attingita raōne illīq: q idē dicendū d mōō sciendi forlī.

Pro solūē adverto q̄ logā duplicē reflectēr supra mōō sciendi forlē, ḡ nova artifū in ipso introducat. 1° mōō, dq ḡ alīq actq videratq mōō sciendi forlē vt vīq ad obtūrs, et ita ḡ se n̄ attingita. 2° modo, dq videtqr logā in mōō sciēdi forlī alīq artifū totale vt sforme regulū logē ḡscindendo a raōē vīē ad obiectū: et in hoc sensu comendūmq mōō sciendi forlē reflexe videtqr ḡ se tāxio a logicā attingi. Ex quo ad dilema dico logā in mōō sciendi forlī reflexe sumpto videtqre idē artifū, q̄ ante habat n̄ idē eodē mōō, sd diverso, ut explatq manet. Pex q̄ stat ad ḡbaōnē ins.ā

Ad 1m quo replica vīq scēa anti nd 2q. Hq gratq in raōē vīē ḡpōū n̄ participat alīq artifū totale ḡ se attingile; d̄monstrāō d, et alia instrumēta forlia participant artifū totale, et ḡ, q̄ ie a sceptū vīq ḡscindatr ē ḡ se attingile. Ex quo ad 2m scētū ḡmissū, nd 2q. hq artifū per se tāxio attingile a logā n̄ ē partiale, nec ḡscindens a partiali; et totali: quamq̄ etī vīq videtqr ḡut hēt artifū sforme regulū logē, nunquq ḡ se tāxio ab ipsa attingī, bene n̄ d̄monstrāō et alia instrumēta forlia totalia ḡscīnīve ab ordine ad obtū.

Adhuc n̄ gerat: Modq sciendi forlī n̄ participat raōnē specificativq logē: q̄ in nulla videtqr raōne ḡ se attingita. Arū ḡbr: Specificativq scīē ḡcedit actualē videtqrnē scīē; id mog sciendi forlī n̄

participat ratione specificativa logicae ab priori ad actualem intentionem logicae. Min. probo: Quia modus sciendi formalis tam attingit per se, et reflexe intuetur: ergo ab priori ad intentionem reflectentem non participat rationem specificativam logicae.

Ra modus sciendi formalis ab priori ad actualem intentionem logicae id participare rationem specificativam illius, quia in ipso ratio modi sciendi virtualiter dicta a cognitu vere et reflexe cognoscibili sine tali cognitu vere. Ad hoc ad ut actus specificet sufficit quod sit reflexe cognoscibilis; ut actus dicitur actus logicae requisitum quod actu reflexe intuetur. Et nihil amplius intendit nostra doctrina, quae dari admittere tenenda sunt in actu Metaphysicae ipsa specificante, sunt enim in ente vero, et bono specificantibus Metaphysicam, intellectum, et voluntatem ratione virtualis [illegible] ab priori ad actualem intentionem.

Argues 2do sensu in idem: Modus sciendi formalis tam extrinsece, et representative et modus sciendi: ergo non ab se a logica attingitur. Antecedens probo: Actus intellectus representantis genus ut tam extrinsece, et representative et genus: sicut imago representans Caesarem non proprie, et intrinsece, id representative, et extrinsece est Caesar; id actus intellectus representantis genus est modus sciendi formalis: ergo. Dico: Generi formali nec venit intrinsece esse genus, nec illius proprietas: ergo non est proprie, et intrinsece genus. Antecedens probo: Ut genus est: Unum in pluribus differentibus specie, et illius proprietas praedicari de illis; sed genus formale nec est unum in pluribus differentibus specie, nec de illis praedicatur: ergo.

Et argumento satisfaciat nota: quod representatio obiecti qua talis est ipsum obiectum improprie, et in ea repraesentativa: caeterum proprie aliquis actus ita representans aliquid est, ut aliud ex alio titulo habet ipsum esse intrinsece, et in se: sicut actus representans ens est ens intrinsece, et in se. Eodem igitur modo demonstratio formalis ex eo quod representat obiectum est ipsa demonstratio obiectiva improprie, et extrinsece; caeterum absolute est vera demonstratio proprie, et intrinsece, quia intrinsece participat artificium formae regulis logicae.

Nota innuit quod instrumentum logicale in sonetum dicens subiectum, et sua artificia aliquae proprietates ipsi convenient ratione subiecti, et aliae ratione sui. Quae veniunt ipsi ratione sui varium modum sciendi ipsi formali, quae obiectivo veniunt; quae vero ratione subiecti, sunt veniunt sui quod in tali subiecto. Patet ergo et pluribus sunt venit proprie ens obiectivum, quia haec proprietas ipsi competit ratione subiecti, seu natura, quae proprie et inferioribus praedicatur. Quando vero Logica docet ad hoc explanare ut rei; demonstrare unum ex alio inferre etc. huiusmodi proprietates docet et modum sciendi ipsi formali, quae obiectivo, quia utique veniunt ratione sui artificiae definitionis, demonstrationis etc. licet genus formale non habeat has proprietates in operatione assignatas habet tam artificium quod ut sic, quia deservit illi ad praeambula natura superiori et inferiori.

Arguet 3°. Si logica haereret suis actibus per obiecta dantur species in infinitum; id hic processus admittendus non est: ergo. Probatur Min. Si logica haereret suis actibus per obiecta eos respiceret per alios actus, et illos per alios et sic in infinitum: ergo. **N**on requisito inventionis obiectum logicae esse infinitum metathegorematice, et in potentia: ut patet in inductione, quia si infinitos actus gerunt elicere, ipsos per se per alios actus in infinitum non posset obiectum ignorare. Sed melius ad vitandam difficultatem, actus logicae in particulari respicere per modum obiecti actus in genere, et se ipsos eorum respicere quod stentur in actu in genere. Sicut dicitur definitio particularis definitio in genere, in qua eam ipsa et sua particularia continetur: et hoc sufficit ut species in infinitum videatur. S. arg. quod mil. 3a 2. 2.

Solvuntur argta quae militant 2a 2ae dcl. 5.

§. VI.

Oppositum 1m fundamentum 2ae est: logica data est ut dirigat motum scientiae formalis: ergo hic est obiectum adequatum logicae. Sed contra. logica data est ad dirigendum intellectum in suis operationibus; id operationes intellectus sunt mere scientiae formalis: ergo. Ofr. 1°. Obiectum 1mum logicae est id quod est dirigibile ab ipsa; id actus intellectus, et non res sunt dirigibiles: ergo actus, et non res sunt obiectum 1mum logicae. Minor patet: id unice est dirigibile, in quo est debilitas errorum; id hic nullatenus reperitur in rebus, sed tantum in actibus: ergo. Ofr. 2°. illa instrumenta 1mum attinguntur a logica, quae propria definiunt, dividunt, et argumentantur. Id hoc unice venit actibus intellectus: nam res non definiunt, et dividunt, id definiuntur, et dividuntur: ergo.

Ad argum. diguo ant: ut dirigat adequate, id ant, inadequate scilicet ant. Ad probam diguo Mai. Ad dirigendum intellectum proprie in suis operationibus, id Mai; ad dirigendas eam res artificiales, scilicet Mai. **A**d 1m ofrtum contra mai. id Min. Ad probam diguo Mai. in quo est debilitas errorum active sive, id Mai. active, et objective scilicet Mai. et ita dicta Min id 2am. Licet enim rebus non reperiatur errorum formalis, et active, quam spectat actibus; invenitur tamen errorum obiectivum, quod per se 1mum a logica tollit debet. **A**d 2m ofrtum dico non tantum actus intellectus, id eam res ut disponitur in tria definitionem, et divisionem propriae definire, et dividere, non quidem formalis, et active, sicut actus, id tamen obiective.

Replicabit: Posita directione ex parte actuum; intellectus recte percipere, et artifiose ignoscit obiecta: quid ergo amplius per se 1mum intendit logica? **R**e intendere 1mum quam artificia mutuance introducantur in rebus. Et ratio est quia logica per se 1mum intendit ignorare definitionem obiectivum ut. ut formalis artificiorum. Et ex hoc fieri nequeat, quin artificia mutuance in obiecto introducantur; hinc est quod sola artificia mutuancia definitionem obiectivae per se 1mum a logica intenditur.

Instabis: Artifex objectivus resultat 2ario ex artifice formali: q artifex fabrilis impeditur a logica 1ario, et objectivus 2ario. Ruris: Sceptica objectivi extreme bene, et male fuerunt, quatenus bene, et male fuerunt sceptica formales: q objectivi sm attinguntur a logica ratione formali. Ad replicam diguo anti: Artifex objectivus in ee effectivo sedo anti, in esse objectivi, nd anti. et eodem modo diguo sequens. Artifex ergo objectivi potest vindicari vt effectus geniens ab actu efficientis, et ita sm 2ario attingere potest q intrinsecus vindicari in ratione objectivi, et cae extrinsecus ipsius logicae, in quo sensu ab ipsa 1ario attingi debet. q fatere sententia in artibus, et scilicet practici, quae sua objectiva efficiunt. Ex quo ad 2m sedo anti diguo sequens: sm attingere ratione formali in ee effectivo sedo; in ee objectivi, nd seq.

Axioma 2: Nulla ars, quae efficit instrumenta het q objecto 1ario id ad q instrumenta ordinantur: ut patet in arte fabrifactoria, quae n het q objecto 1mo gubernandae equi; sd logica efficit instrumenta formalia, quae ordinantur ad objectum: q instrumenta objectiva n si objecto 1mo logicae. Respondeo diguendo maiorem; si id ad q instrumenta ordinantur s finis internus antis, nd Mai; si s finis extrinsecus, sedo Mai. Ex quo patet solutio, et disparitas. Hoc gubernatio equi e finis sm extrinsecus fabrifactoriae, cuius finis internus e fabrifactio; artifex d objectivus e finis internus logicae: unde nulla sit paritas. Aliqua argutia 3e solutioni objiciendo dubio sequenti dilucidanda, in quo et hic iterum sermo redibit.

Quid dicendum s de modo sciendi vocali, et scripto?

§. VII.

Pro resolutione adverto, modos sciendi vocales (et idem de scriptis) duplices posse considerari. 1o modos quos e signis mentis sciendi formalis, et vocis sunt signa signorum; et inutiles quos inter in ipsis artificiis internus usus introducit; et in hoc 2o sensu modus sciendi vocalis obtinet rationem modi sciendi objectivi q se 1ario a logica attacti. Quare dubium unica versatur ex modis sciendi vocalis in 1a considerazione. Dico q modus sciendi vocalis, et idem de scriptis n ee objectum 1mum logicae. Quod patet ex Pho 1o Post. cap. 2. aliente: Demonstrationem, aut syllogismum n dicere in verbis, sed in mente. Ita enim ratio. Hoc modus sciendi vocalis sm extrinsece, et representative e modus sciendi: quatenus, idem, e signum modi sciendi formalis: q n attingere q se 1ario a logica.

Sed objic. 1. D. Th. 1. q. 13 Quaest. Art. 1 aliente: Significatio vocum, quae e immediata ipsis sceptibus intentionum pertinet ad principalem considerationem logicae. 2o: ideo Pho formalis q se 1ario attingit a logica, q considerari potest

reflexe, vt instrumentum totale sine ordine ad obctum: et si affectio vocalis videretur reflexe et vt totalis, sine ordine et ad formam exit et se totaliter attingibilis.

Ad 1m dico D. Mhs longum de voubus quae intrinsece artificiosis, in quo sensu habent rationem mori sciendi obctivi; et ita non negamus eas et se totaliter a logica attingiles. Ad 2m nego paritatem: nam actus intellectus intrinsece participat formam artificiosam affectionis, quae si ab ordine ad obctum spectandum et se totaliter a logica attingitur. Voces vero sunt habent figuram artificiosam affectionis extrinsece, quamvis sclet extrinsece denominata a affectione formali, ex quo sunt segues figuram artificiosam affectionis formalis voces extrinsece denominantes, eas et se totaliter a logica attingibiles.

QVÆST. III.

An obctum primarium adæquatum Logicæ sit aliquod reale, et rationis

Explicatur Titulus, et referuntur sententiæ

§. I.

Cum stabilitum maneat obctum totaliter adæquatum logicæ esse mori sciendi late sumptum, ex formali, et obctivo adintegrato; inquirendum restat, sit ne tale obctum ens reale, et rationis? Pro cuius perfecta intelligentia tractatum est ente rationis desideratur: pro nunc autem breviter finito ens dividi in reale, et rationis. Ens reale est quod vere est habet a potentia rei independenter ab intellectu fingente: vt Petrus, lapis, etc. Ens vero rationis est quod tantum habet esse obctive in intellectu fingente. Quod dividitur in ens rationis sine fundamento: vt dum intellectus fingit montem aureum, Hircocervum, et alia chymerica et in ens rationis cum fundamento: vt dum intellectus cogitat genus, hominem vt speciem. Et de hoc 2o agendum pleni controversia.

In qua 1a sententia obctum logicum esse adæquate ens reale. Ita omnes PP. Societ. inter quos adhuc dubitatur restat, tamne sola ens reale dirigibilitas intrinsecam actuum intellectus: an actus ipsi vt dicunt, et regulati quoque alios; an denominatio extrinseca assumpta ab actibus, et exercita in obctis. 2a sententia ex opposito affendit obctum adæquatum logicæ esse ens rationis: ita frequenter Thomistæ. 3a sententia mori sciendi formam esse quod reale; obctivum quod rationis: obctum vero totaliter totaliter adæquatum logicæ ab ente reali, et rationis coalescere. Hanc illam vegetae magni orientalis dictis dubio procedenti libenter amplectimur. L. D. §. 2.

Pa

Ia Conclusio.

§. II.

Modus sciendi formalis est ens reale. Probat brevitatis studio sum, et efficaci ratione. Modus sciendi formalis est actus intellectus artifiose disponiti; sed actus intellectus, ut artifiose disponiti est ens reale: ergo et modus sciendi formalis. Min. probat. Causa causans esse reale, realiter; sed actus intellectus ut artifiose disponiti causant esse reale: ergo ens reale. II. Maior patet, quia non realis nec attinet, nec causat esse reale, quia nemo dat quod in se non habet. Min. probat: actus intellectus ut artifiose disponiti causant habitus scientiarum logicae; sed habitus logicae effectus realis est: ergo.

Respondent Dyonisiensis in presenti cum habitus realis logicae non sint artificis actus quia sint rationis, sed eorum reales entitates dependentes non ab artifice rationis tanquam a additione. In quo nullus invententem (inquiunt) cernere debet; nam enim sacramenta novae legis causant gratiam realem, dependentem a praecatione verborum tanquam a additione, quae praecatio quid rationis est. Et quia certum est (aiunt) voces praecativae veras, et realitas causant in animis species intentionales; et non praecatio vocum enim sit quid rationis.

Sed 1.a p.: Artificis actus non ut additio sed ut ratio formalis se habet ad causandum logicam, ut scientia realis: ergo evasio praecata nulla est. Ant. probat: Ratio scientiae in actu intellectus, non ut additio, id ut ratio formalis se habet ad causandum logicam ut scientia: sed actus attributus in esse scientifico quia artificis: ergo artificis actus non est additio, sed ratio formalis causativa logicae ut scientia. Min. patet ex dictis cap. 2. Proximaliter, quest. 2. in corp. Maior videtur certa; nam virtus phantasmatum habitus ut scientiae debet esse scientifica quia modus rationis formalis. Contra 2.: Ea est ratio formalis causativa esse, quae relucet in ipso effectu causato. Sed artificis relucet in esse causato, scilicet logica, ut prope artificialis: ergo artificis actus se habet, ut ratio formalis causandi.

Nec 2.a hoc dicitur ex quo non se habere ut additionem ad causandum, et non reluceat eum in esse causato, quia existens est. Non inquam dicitur: nam ex a non se tenet ex parte esse et non attinet esse deducti, et non existentis; non vero se tenet parte correspondentis et ex causa: nam enim si per impossibile causa non esset existens, adhuc deduceret esse existentis: hinc vero evadit artificium, quia actus a quo generatur artificium est: et si artificium non essent habitus artificialis non generarent: ergo licet ex a se habeat ut additio ad causandum; artificis actus non ut additio, sed ut virtus causativa habitus artificium se habet. 3.a denique ad hoc: Implicat esse reale ex natura sua dependere a additione non reali, qua non est, quae est additio ad esse reale realis est: ergo si artificis actus est additio ad esse reale (ut fatentur Dyonisiensis) tale artificis reale est.

Nec instantię adductę alicuiq momenti ñ. Hq gratia ex natura sua nullatenq dependet a significatione verborum, id id hęt ex libera institutione Xti ita sacramenta significandi verborum ligare volentis. Siltiq voces ex natura sua causant in auditu illas species impressas dependentes a significatione vocum, q̃ ab causent has, et illas species diversas xa diversitatem idiomatum, hoc provenit ex libera horum significatione. Quare retorquentes parentes, q̃ significatio verborum, et vocum ē qd rationis significat effectum realem extrinsecum, et ex natura sua a tali significatione dependere; id hitq vt artificiorum exsaltis, et ex natura sua dependet ab artifice actuum: et tale artificium actuum ñ rationis, id reale ē.

At dices tertium Obiectionem probatum: Artificium obiectivum enim specificative causat hitq realem logę: et porro artificium rationis hitq realem causare. Sciendum antę diguo sequens: Causa efficiens, id quod extrinsece, et obiective secundum Sq. Italq nra ratio Im procedit d causa efficiente, quę ex p̃ rationum influxum esse producat, exigit effectum perfectionem in se sinere; et ita se hent hitq causatei hitq logę. Obiectum d sm causat sicq in genere causę formalis, extrinsece trahendo habitudinem scientię: q ipse influxus rationum ñ s ñ exigit q̃ perfecto effectum in causa sinerent: quare artificium obiectivum esti r rationis porro obiective causare hitq logę; artificium d actuum nih r reale nequit hitq logę efficiens causare. 2.d.

IIa Conclusio.

§. III.

Artificium reperitur in rebus p̃ se Mxio a logica attractum ē ens rationis. Concluso ē expressa Amę. Prec. authoris. Sepęq repetita ubi ait q̃ artificium obiectivum grii, speciei, et similium ē ens rationis, et q̃ huiusmodi ens rationis ē proprie subiectum logę. Ratione probat idem: Artificium obiectivum grii vg. ē ens rationis: q id idq d quolibet alio artificio obiectivo. Prio probat: Genus obiectivum vt tale ē qd rationis; id sitituitur in ratione tali p̃ artificium: et. Maior probat: Genus obiectivum vt tale ē vtile; id vtile vt tale ē qd rationis: et ergo genus obiectivum vt tale. Minor probat. Sy q. vtile formalis sumptum ñ existit in rerum natura, ng quod a pte rei existit ē simpliciter. Sy enim q. aal vg sitituitur vtile respectu horum p̃ relationem ad ipsum; id tali relatio ē ficta, et rationis: ng eiusdem ad se ipsum ñ data relatio realis: et vtile vt tale ē qd rationis.

Renent omnia PP. Societ. Gentis Oviedo Novar. 2. S. 5. num. 39: Artificium grii, speciei, et similium ea qd reale, vigore existens in denominatione extrinseca desumpta ab actibus intellectus: aal enim dicit genus, q. ignoratur tale; sicut praxis dicit vnum ratione realis actuum visionis particulatem videntis. Sed hic author

Ju. Sylvius [illegible] concipit dal vt quę reale ut diffra: et ut dicta. Id ipse se ñ idem ñ et sumpsit intellectum ut dicta sicut in re ñ vnum: et efficit et supponit eum [illegible] diguo sequens ut dicta redit ad intellectum subdiguo sitituit vnde redaptae et speculiter

+ dici poté scipi ena sffendé ut dicta intendr p ayffhens. - ffcidentes.

(ni fallor) sibi studicit nq num. 2. stoveri. 2 expfse fateta obctq forle logę ñ sistere in denominaõe extrinca resultante ex actu, ut tendente in obctq, q̃ d denominaõ extrinca p ipsq actq sistituatr, actq tenderet in se ipsq: q̃ ex hac sua raõne sua ipsa doctrina rejicienda ē.

Ad 2.º insistendo raõi ntę. Geng ñ sistituitr vrle, et superiq nisi p respq ad inferiora; id huiusmoi respo ñ sistit in denominaõe extrinseca desumpta ab actu ignorcente: q̃ nec geng obctivq. Minr pbr: Actq ignorcens aal vt geng, quomodo sq sumatr, ñ t relaõ superiorii ad inferiora actis: q̃ tali respo superioritis ñ sistit in denominaõe extrinca desumpta ab actu sed t quedq fxa intrinca raõis, et ab inctu sficta.

Ad 3.º Nullq obctq artis sistituitr forlx artificiq p actionę ipsq, quę provenit ab arte. Domq enq ñ sistituitr forlx artificiora p actionę ipsq artificis collocantis lapides, ligna etc, id p artificiq dispoonę in ipsa domo intrince introductę. Silitr: imago ñ sistituitr forlx artificiora p actionę Pictoris, id p intrincq dispoę, et figurq artificialę in ipsa imagine existentę, licet ab actione pictoris efficienti provenientę: q̃ obctq logę ñ sistituitr forlx artificiq p actq inctq efficientis caãntę tale artificiq, id p artifiq fiditie in ipso obcto intrince introductq: q̃ artifiq obctivq in denominaõe extrinca desumpta ab actu sistere nequit. 3.d. 4.

IIIa Conclusio.

§. IV.

Modq sciendi coalescens ex forli, et obctivo, quę diximq ee obctq totiq adequatq logę nec determinate ē ens reale, nec determinate raõis, id ex vtroq adintegratr. Raõ scluonis sitat ex dictis: Obctq forle totiq adequatq logę includit modum sciendi sq forle, quq obctivq; at mq sciendi forlis ē realis, et obctivq rationis: q̃ ab ente reali, et raõnis adintegratr obctq forle primariq adequatq logicq. Confirmo pręcaugando sciequq obctionę: Ideo obctq logę deberet ee, t adequate reale, t adequate raõnis, quia ab entibq reali, et raõnis, vtpote analogis, nequit abstrahi aliqua raõ vnivoca specificativa scię; id hoc ē falsq. Sq q̃ ab ente reali, et raõnis abstrahitr raõ vnivoca specificativa pę intellectivę. Sq em q̃ a Deo, et creata, substaã, et accidentibus, quę analega sit abstrahitr raõ vnivoca entis specificativa Metaphycę: q̃ et ab ente reali, et raõnis abstrahi potest raõ mdi sciendi specificativa logę. = Ad 1. d. oppa dicdv.

Argumta 1ª Concluoi opposita Disolvuntur.

§. V.

Argues 1: Artifiū actuū nihil aliud ē, quā artificiosa dispō ipsorū; sd ho ē qd rāōnī: ergo. Minor pbr: Artificiosa dispō dfōnī forti vē nihil aliud ē, quā mutua resp. in sceptibus fortibus, quo vna pars ē mōū exū respicit alia ē mōū diffē; et idē resp. reperiuntur in ēgorē, et syllogisti; sd det hi resp. H qd rāōnī: ergo Min. pbatur; q, vt supra arguebamus, eigdē ad se ipsū n dat relāō realē; sd in dfōē forti geng et diffēā n dicuntur realēs: ergo ratū resp. n realē, sd rāōnī ē. Confr ex D. Th. in prōemio Ethycorū aiente: Alia ē ordo, quē rāō videndo facit in ēgrio actu, ut 3 ordinat suos sceptā adinvicem. Sed ordo, quē facit rāō ē qd rāōnī: ergo et ordo vnius sceptā ad alia.

Rō ad arguta ng. Min. Ad pbāōē dicitur Maior. Nihil aliud ē, quā mutua resp. et. inessendo, nd Mai; in repsentando, sceda Mai. Eodē modo dicitur Min. et sequentē pbāōē. Cū enim actus inctū naturalēs repsentet obiecta, quidqd fiet obctū in eendo, svenit actui in repsentando. Et licet eigdē ad se ipsū n dat relāō, in eendo, realē, sed rāōnī, q svenit artefacto obctivo; bene tm in eadē entitate actū reperiri potest eiusmodi resp. in repsentando, q svenit artefacto forti. Ad 3ūm ad D. Th. sm intentōē q rāō facit n fictitie, sd realēs illū ordinē, quo sceptā adinvicē ordinantur n qdē in essendo, sd in repsentando, ut dictū ē. Quare Arg. Magis post pdicta verba ita prosequitur: Sextū ē ordo, quē rāō facit in operibus voluntatis. Cui qdē ordo ē realis moralitas actuū voluntatis, quā D. Th. ait em a rāōne fieri.

Sed immediate replicabit: q in actibus inctū nullū invenire realē ordō in essendo, sd tm in repsentando; sd in illo ordine sortit artifiū actuū: q actus n sū artifiori in essendo, sd extrinecē et in repsentando tm, sta dicta dubio pcedenti. Concedo 3ūm et liquō min. subsumptā: in illo ordine sortit artifiū actuū extrinecū sceda min, intrinecū nd min. Vt enim ibi dicimus. Dfō forti vē ex eo q repsentat obctū ē ipsa dfō obctiva in eā repsentativa; sd q intrinecē participat artifiū dispōē 2ª regulas logē, ex hoc titulo intrinecē artifiosa ē.

Argumta 2ª.

Invariata entitate actū potest variari artifiū: ergo artifiū ē aliqd rāōnī. Ant pbr: Actus q in vna ēgorē repsentat hōē ē mōū subiecti, potest in alia illū repsentare ē mōū pdicati: ergo tale artifiū variari potest. In primis, nd ant: ng idē numē actus, vt potest vnicū tm habens dūtāōnē, nequit hōē repraesentare vt subiectū, et postea vt pdicatum.=

Deinde in 4ª asserente: artifiū realiū diguū ab entiū actū; ḡ muto antē, nd ꝛqꝛ. 2ª idē numd. actū posse vnā fig̃ realē amittere, et aliā ā novo recipere. Sicut lapides recipiunt fig̃ domū, et illā amittunt, qn tali fig̃ ā i. rarū. In 4ª d. ten-
ficante artifiū ꝛ entiū actū, respondetur: posse variari fig̃ artifiū quoad exer-
citū ex pte mutatū; n̄ quoad entitē, et ex pte recti, sed qdd i. ā hac doctrina in
Metaphyca, Deo dante, latiū exyandetur.

Prof. 64 2.2. fol. 309v infra

Dices: si fig̃ illi eet realis aliū subcti realiū infiāret, at nulla informat. q. Min. pbā: Illa fig̃ aut infiāret 1/2 sm̄ ppriū, aut sci? Non 1ª: q. n̄ e maior rāo vnū ppriū, quā alterū. Non 2ª: ng vnica fig̃ negt ꝛria subcta realiū infiāre: q. Si velit arguti (vti vi-
detur suppōnere) illi fōtē ostare tribū actibū realiū dicti; id q. vnica fig̃ in-
divisibilis nequit ꝛria subcta infiāre, bene in fig̃ divisibili, qualis e fig̃ illi, quē n̄ e tota in qualibet pte, id tota in toto illo, et pars in pte illiū: sicut dicitur ā Sanitate, pulcritudine, et alijs.

Replicabit: q illū n̄ erit vnū ḡ se resultans ex actu, et potē, id vnū ḡ accidens resultans ex pluribū entibū ꝛpletis, sicut cumulū lapidū. Vt hęc et istā dissolvas, nota, quatuor ꝛpōnes ꝛnia diguū. 1ª, quē resultat ex maā, et fig̃ substātalibū, vt hō. 2ª, quē fit ex subcto substātali, et fig̃ accidenti, ut alby. 3ª, quē resultat ex pribū rō inordinatis, vt cumulū lapidū. 4ª denq dicit ꝛpōt ordinis, qualis reperitur in illo, stātem in eo q̄ vna ꝛpōt ad aliū ordinetur, xta regulas logē, quē vnitas ordinis sufficit ad attingibilitatē ḡ se. sicut numerū attingit ḡ se a Metaphyca, ḡ hoc scire, q tali vnitē ordinis gaudeat.

Arg. 3º: In actibū inctū nulla datur fig̃ realis ḡ se a logā attingibilis: q artificiū actuū e qd rātis. Rn. pbr: Tali fig̃ realis t eet dirigibilitas passiva actuū t actū vt directi; id neutrū dici potē: q. Min. pbr: Non 1ª: ng dirigibilitas passiva actuū sm̄ e quedā capacitas vt dirigantur, quē n̄ e aliqd artificiale id naturalis ipsis actibū ꝛpetit. Non 2ª: ng actū vt directi ꝛ sceptū fōtē, vt recte repsentantes obcta. id in hoc sensu ḡ se attingibiles n̄ ꝛ: q. = R°: q̄ sicut logā in mō sciendi obcto ḡ se attingit artificiū rātis instrinciū rebū; ita in mō sciendi forti ḡ se attingit artificiū dupliū actibū ipsis intrinciū, et ꝛsrme regulis logē: n̄ q̄dē vt repsentante artificiū obctiū, id fluitive a tali ordine, ut dictū e. = 1. arg. ad mil. 2ª. 2. 2. 6

Solvuntur argumenta, quæ militant 1ª 2ª 3ª Conclusionem.

§. VI.

Præcipuum argumentum sumitur ex eo, quod ens rationis nequit scientiæ realis Logicæ specificare, quod quidem 1ª. dissolutum manet in Prœmiali, in quo amplius commorari non licet. Atque inde in favorem PP. Societ. Artificium objectivum è denominatione extrinseca desumpta ab actibus; id hæc è aliquid reale: et et artificium objectivum. Maior. probr: Posito actu artifice definiente, redditur objectum artificiosum, et objective definitum per ipsum actum definientem: et artificium objectivum definitionis è denominatio extrinseca ab actu definiente sumpta. Anti probr: Per hoc fieri non ignoratur objectum redditur objectum ignotum, sicut pariet redditur visum per hoc fieri non videatur; id objectum ée artifice definitum, nihil aliud è, quam ée artifice definitive ignotum: et.

Confir 1º: Per hoc fieri non incertum aparet natura ortum ad speciem, datur genus objectivum: id illa aparatio è actus incertus: et per actum incertum intuitivum genus objectivum. Confir 2º Ordinate volens nihil ponit in objecto sua extrinseca denominatione voluti: et ordinate, et artifice definiens nihil ponit in objecto sua extrinseca denominatione definiti.

Vt hæc, et alia dissolvas, nota: actiones aliæ ée pure speculativæ, quæ nihil ponunt in objecto sua extrinseca denominatione: ut visio, volitio, et aliquæ ignotiones pure speculativæ: aliæ vero ée practicæ, et effectivæ, quæ non tam extrinsece denotant objectum sed et artificium intrinsece in ipso introducunt: ut domificatio, degectio: et huiusmodi ut ignotiones practice, et artificiosæ, quarum objectum, ut extrinsece denotatur a ignotione artificiosa, tam dicitur fundamentaliter, et extrinsece artificiosum; redditur id artificiosum formaliter, et intrinseca per artificium intrinsece in ipso introductum. Ex quo in sua nd Mai. Ad probationem diguio ami: redditur objectum extrinsece, et fundamentaliter, secundo ami, formaliter nd ami. Et similiter ad probationem. Ex quo constat solutio, et disparitas ad 1m et 2m oppositionem. Atq. 1ª 3. 1.

Argumenta contra 3ª Conclusionem.

§. VII.

Arguitur 1º: Objectum scientiæ debet ée univocum; id ens reale, et rationis nequeunt univoce convenire: et artificium resultans ex reali, et rationis negat ée objectum logicum. Minor probr: Ens reale è ens simpliciter reale, et ens rationis è ens reddy id; at huiusmodi entia nequeunt univoce convenire, id tam analogice: et. Iuxta ing solutionem, secunda Mai: diguio Min. nequeunt univoce convenire in ée entis secundo

Mem.

min. in ē obcti, ñ min. Sic Deus, et creata; substantia, et accidens, quæ diversissima si in ēē enti, univoce reveniunt in eē obcti specificativi Metaphycē: et ratio omniū ē, q^a (vt optime inquit Caietanus) ea quæ in vno gēre maxime distant, si ad aliud ~~maximē~~ genus univoce reveniunt. Quare ea, quæ in genere entis maxime distant, genera univocanda, si transeant ad genus obrecti.

Deinde alia ratio genere arguto: ne. Nol: ng aliud ē obcti scīē dbere eē vnū aliud ñ dbere eē univocū. 1^ū sequitur ad rationē obcti, ñ ad 2^ū: et ratio ē, q^a gratia alij ñm dicit univocum, t analogum reputat inferiorum, t qua gratia. Obcti dd, ut tale nec respicit inferiora, nec t illa gratia. Explicatur in ente q ē obcti Metaphysicē: licet ens ens abstrahatur q̄ substantia, t illa ꝗ prædicetur vt ens; ñ ñm q̄ ipsum abstrahit, nec t illa gratia in eē obcti: aliās eēt verum dicere substantia, qua tale esse obcti Metaphysicē. Obcti q̄ vt tale nec dicit eē univocum, nec analogum, sed ab vtroque precindit.

Sed dices: Obcti vt tale habuit scīē vnū simplex tale: q̄ dbet eē vnum vnitē simplex tali: q̄ univocum. Dicendum sequens: Debet eē vnum vnitē collectionis, seu coadunationis seclo sq̄; vnitē univocationis, ñ sq̄. Vnitas q̄ requiritur ad rationē obcti ñm ē vnitas coadunationis, sistens in eo q̄ ex attingilia a scīa condumenta in qm participant illa scīpta secundum quæ a scīa attingi possunt: quæ vnitas, licet quodammodo t simplicis tali, ñ ñm ē univocatio. Soluo hæc, quæ tradidit Ill.^mus Godoi probabilissima ē: eq ꝗ sue pregrin collegij Ignatiani D. Th. Quæst. 7. de ente predicamenti, ~~ante prædicamenta~~ art 7. n. 154, et in locis ibi citatis.

Arguitur 3°. Si obcti logicē abstraheret ab ente reali, et rationis eēt eque vtile, ac obcti Metaphycē; et sequentia logica Metaphyca equaret in perfectione; sequella admitti nequit: q̄ obcti logicē t ē dirate reale, t de rate rationis. Nego sequella. Et ratio ē q^a ens dividitur in reale, et rationis: ens reale subdivitur in naturale, et artificiale: et hoc artiale in rationale, et ñ rtale. Deinde ens rationis subdivitur in logicum, et ñ logicum. Ex quo vitat obcti Metaphycē vtilis eē obcti logicē: ng obcti Metaphycē e es omnium ꝗ ꝗ ut abstrahit ab omnibus entibus assignatis; obcti v logicē ñm abstrahit ab ente reali artificali, rationali, et ab ente rationis logicō.

Replicabis: Obcti logicē ē inferius ad ens vt sic: ñ ens vt sic divitur in reale, et rationis: q̄ obcti logicē t ē dirate reale, t rationis. Illa ñ

mem-

membry dividens stinerzet vtq zadę diuiti, a lege recte diuionis. Dugno Mai. Ad ens vt sic abstracty ab abg entib, realibg, et zaoti scado Mai. Ad ens vt sic abstraty vnice ab aliquo stato ente reali, et ab aliquo stato ente zaoti, nd Mai. Iq dicy e obcty logę im abstrahere ab ente reali artificiali zaonali, et ab ente logico zaoti et ita e inferiq ad ens vtsic sumsime sumpty: et in hoc sensu e membry dividens n adequans zaonę diuiti. = Vm. l. 1. Ettr. 1 glex, an oport. ex plur. qualitibg. Ita.

QVÆST. IV.

VTRVM LOGICA SIT QVALITAS SIMPLEX, an ex pluribus qualitatibus composita.

Statutis aliquibus referuntr ss.

§. I.

Presens controversia, quę nti e in oibg Scis sangit n levę difficultę a specifico Scitary, a quo fortasse alibi, Dnita & Ptermittitr ab Ph nzę familę sed imerito sane a inter Psiquas Proemialis adnumeranda t. Et licet cap. 1. Proemialis ppriq obtineat sedę, eq in Prenti servarit ptractandq, q ita eig difficultas ad obcty logę Psique devolvitr: imo et pę illig perfa intelligentia adhuc zaonę forlę subqua logę explanare oportebat. Pro nunc m suppono obcty motivy, seu zaonę forlę sub qua logę ee moy sciendi: quare qdq a logą vt obcty fale quod attingt, zaone moi sciendi attingitr. Defto vg. (et icq a alis licet vt dfto a logą attingatr, n mq a dfto, id quia malg sciendi.

Deinde ab oibg debet supponi vt certy (vt loq quaestioni deti) Scig fundamentalę, qualis e logą sinere in quadg qualie ex vi 1e demonstraoi relicta pę moy seminii, qua inctg ad siles demonstraoes reddita facili, quę qdę facilitas hitg nuncupatr. Et ne pluribus simul indemur; suppono logę ee vng Scig in specie athoma, vnice specica ab obcto motivo, seu zaone forli subqua dsumpta: nullg enim ponit in ~~ista~~ plures logas specie distcti.

Verum igit in dubio an logą ita t qualitas ex hitibg sporita, ut pę 1q demonstraonem vng hitg acqiratr, alig pę 2q etc. An d ita t vng, et individuali hitg, ut semel acqsitg pę 1q demonstraonę logale sufficiat ad oem scientiam logalem demonstrandam.

Cir-

Circa q. 1a 4ae sentit logicam esse qualitatem oportet. Ita Schotus et sui discipuli, et id fere omnes inter PP. Societatis, quidam paucis exceptis. Logica esse simplex qualitas oppugnata ab ordine Thomistarum, inter quos memorari volumus, quotiens mens Rmi. Praepositi nobis patefiat.

Nostra Conclusio

§. II.

Logica est simplex qualitas. Hanc sententiam expressa Ang. D. 1. 2. quest. 54. art. 4. in corp. ubi ita loquitur: Habitus est perfectio potentiae, cui ad perfectionem ordinatur suo perfectibili. Unde sicut potest et 1 una ad multa se extendit secundum quod veniunt in aliquo uno, id est in quadam ratione obiectiva; ita enim habitus ad multa se extendit secundum quod habet ordinem ad aliquod unum, puta ad unam rationem obiecti. Et postea: Si invenietur habitus secundum ea, ad quae se extendit, sic inveniemus in eo quidam multiplicitas, id quia haec multiplicitas est ordinata ad aliquid unum, ad quod principaliter respicit habitus, inde est quod habitus sit simplex qualitas, non obstantibus pluribus habitibus, etiamsi ad multa se extendat.

In ratione nunc solutionum, quae sub hac forma propositae: Idem individuabilis habitus logicae acquisitus quod 1.9 demonstrationem extenditur ad omnes solutiones logicales demonstrandas: ergo logica est simplex qualitas. Primum probatur: Omnes solutiones logicales veniunt in ratione modi sciendi specificativa logicae, nequaquam in aliquo uno: ergo idem individuabilis habitus logicae ad omnes has solutiones extenditur. Secundum probatur: Ideo eadem individuabilis potentia intellectiva extenditur ad omnes veritates intelligibiles, quae veniunt in ratione veri specificativa intellectus nequaquam in aliquo uno; id enim omnes solutiones logicales veniunt in ratione modi sciendi specificativa logicae nequaquam in aliquo uno: ergo ad omnes sufficit unum, et individuabilis habitus logicae. Maior, et Minor 1a centum. Consequentia [inquit D. Th.] stat ex eo quod habitus est perfectio potentiae: cui ad perfectionem ordinatur suo perfectibili.

Respondebitur potentiam intellectivam non omnemquam aliquo vero detentam, sic et eamdem simplicem potentiam sufficere ad omnes veritates; hinc non omnemquam cum actibus a quibus generatur. Cum et actus sint dissimiles negat idem habitus se extendere ad actus dissimiles illis, a quibus fuit genitus. Rursus: Sicut habitus est perfectio potentiae, ita actus est perfectio habitus. et in ea eamdem rationem fortasse specificativam logicae dantur plures actus specie diversi: ergo et dari possunt plures habitus partiales inter se distincti.

Sed haec responsio a ratione D. Th. immediate pecebit. Hoc certum est potentiam intellectivam non omnemquam aliquo vero detentam; sed ideo (inquit D. Th.) ad multa se extendit, quia illa multa veniunt in quadam ratione obiecti; id omnes solutiones logicales veniunt in ratione specificativa modi sciendi: ergo idem individuabilis

sibilis habitus logicæ sufficit ad illas scluděi. Præterea licet habitus sit mensuratus et sua causa adequata, non sit et inadequata; sed habitus non causatur adequate ab actu, sed a potentia, ab actu, et a principijs, quæ nititur: et disparitas adversarijs nulla est: imo retorquetur in ipsos: nam habitus genitus potest se extendere ad id quod se extendit causa generans; sed causa generans logicæ est potentia intellectiva, et principijs logalibus, quæ ad omnes scluděi logales se extendunt: et ex idem habitu genito ad omnes has scluděs extendi potest.

Dicunt 2a responsio adversarijs 2a ipsos est: nam licet in eadem potentia dentur dicti habitus, et unus habitus diversos actus elicuit, hoc idem est quia specificatius potest universalis est quam specificatius habitus, et specificatius habitus utilis, quam specificatius actus: et enim si admittemus Actus logicæ ex specie diversos, evasio sexiorum nulla est. imo ita retorquetur: ideo actus logicæ non diversi, quia diversa habent obiecta; id obiecta habitus logicæ non et diversum, id unicum, sed modus sciendi ut sic: et habitus logicæ non coalescit ex pluribus habitibus, id est simplex qualitas.

Dices tertio; eodem modo phylosophiæ est ex habitibus, ac et actibus: ita modus sciendi ut sic est specificativus totalis habitus logicæ; habitus vero particulares logicæ specificantur a diversis modis sciendi: primum unus habitus partialis a definitione, alius a divisione etc: et hi modi sciendi sunt partialia specie diversi, enim specificant habitus partialia diversos.

Sed hæc diversitas specifica partialium habituum ut enim intelligibilis, et explicatoria requiritur est. Ergo enim admittere quis ponere prohibebit plures potentias intellectivas partiales in homine ad intelligendas diversas veritates? Plures potentias visivas partiales ad videndos diversos colores? Plures habitus caritatis partiales ad dilectionem Dei, et proximi? Plures habitus partiales fidei ad credenda diversa mysteria? et alia absurda a Theologis reiecta? Sicut et stat plures ex illis actibus esse diversos, et ab eodem simplicem habitu dimanare; enim stare potest plures actus logales diversos ab eodem simplici habitu dimanare.

Contra dicunt: logica debet supponi una in specie athoma: et nequit coalescere ex illis partialibus habitibus. 2a probatur ex specifice diversis negat resultare unum in specie athoma; id illi habitus sunt specifice diversi: et ex illis resultare negat una logica in specie athoma: sim et restat numerare logicæ quodam unitas ordinis, qua admissa enim in potest, et habitibus suppositalibus ponenda erit. Præterea: ideo ex Physica, et logica non resultat una specifice scientia totalis ex partialibus, quia non attingunt sua obiecta sub ratione ultima subiecti; at 3a adversarios illi habitus partiales logicæ non attingunt sua obiecta sub ratione unus modus sciendi, id libet attingit suum obiectum sub ratione talis modus sciendi: et ex eis non resultat una scientia specifice.

Dices tertio

3ª rationē probatur: logē ee simplicē qualitē ē ee vnē numerice; id vnitas numerica male probatur ex vnitē forti obcti: q nīa ratio nulla ē. Minor probt: Ab vnitē formali obcti sola vnitas specifica distinguitur, vnitas v numerica distinguitur ab vnitē numerica subcti: q vnitas numerica logē male probatur ex vnitē forti obcti.

Sed 3ª f°: simplicitas absoluta, et ex rei nec ē vnitas numerica, nec specifica: q obctio 3ª axiomatis falsum supponit. Prō probt: Quantitas ē vna numero, et m̄ opposita ē, et n̄ simplex; homo est vnus specie, et m̄ n̄ ē simplex, id opponitur: q simplicitas rei ex rei n̄ ē vnitas numerica nec specifica. Ad 2º: Cum admittemus (q̄ falsum reputamus) simplicitē ee vnitē numericē adhuc optime probaretur ex vnitē forti obcti: q ratio D. Th. semper efficax ē. Prō probt: licet accid.ª absolute individuantur a subcto sed ab se sumpta scilicet m̄, quæ accid.ª respectiva sit individuantur a subcto, n̄ sed ab se sumpto, sed quia tendit ad vnitē formalē obcti: q ex vnitate forti obcti, optime probaretur vnitas numerica logē. + aliqui in vniuersum

Contra 4ūm: Porō, et plures hitus supernaturales adhuc x.ª adversus, si simplices qualitates: q tali simplicitas probari debet t ex vnitē subcti, t obiecti? Non ex vnitē subcti: nq in eodē subcto x.ª ipsos, resident plures hitus oppositi ex partialibus numerice distinctis: q ex vnitē obcti. Cur q idē dicendum n̄ erit d logā? Dicimus igitur simplicitatem ex se, et ex rei, nec ee p̄ forti vnitē numericē, nec specificē; in scientijs quæstione inferri ex vnitē forti obcti: nq 3 simplicitas s̄ pertinens ad scientiam a solo obcto fortiori distinguitur potē. Optime igitur ex D.º Th. probamus logē ee simplicē qualitē ex vnitē forti sui obcti. 1. arg. 3ª axiomatis.

Solvuntur Argumenta Oppositorum.

§. III.

Argumentum 1: facilitas ad actum c.ª difficile n̄ ē facilitas ad actum c.ª difficile: q habitus logicē c.ª difficile ē ductus ab habitu c.ª difficile. Id q.ª patet ex eo q habitus ē facilitas. Prō probt: nullus habitus acquisitus ē facilitas nisi ad actus similes eis, p̄ quos generatur; sed actus c.ª difficile n̄ ē similis actui elicito c.ª difficile: q facilitas acquisita p̄ actus c.ª difficile, n̄ ē facilitas ad actus c.ª difficile. 2º: nq ipsa experientia ostendit inductus facilē c.ª difficile multoties pati difficultatem c.ª difficile: q tales faciliores sit ductē: q et habitus.

Pro

solutione Argumenti nota, in inductu duplicē ee difficultatem aliquam formalem, et intrinsecam; materialem aliquam, et extrinsecam. 1.ª oritur ex affectu rationis fortis, seu inclinatione ab obcto forte: et ita inductus acquisitus logē adhuc patitur difficultatem in Physicophando; eo q ens mobile

q

q̃ ē obcta specificativa Phyē ē forlx dicta ab obcto specificativo logē. 2a v difficulta
ortur vnice ex effectu applicationis mārie, quę applicatio fit medijs specieb, et eary
vsu, et ordinātne: et huiusmōi difficultas n̄ exigit novas hitas, sed novas extensiones
et applicationes ejusdē hitis p̄existentis.

Quod fateri tenentes Adversarij in hitib in-
justi Caritatis, et fidei, q̃ simplices qualitates sint, et sm̄ facilius in diligendo ami-
cis spatia quedā difficultas in diligendo inimicis. Et facilius in credendo aliquod
mysterium, quamdiu difficilius ē, in credendo aliud, in novis hitis Caritis, et fidei
exigantur. Deinde q̃ vnicus actus elicuit ca effectus n̄ ē ita facilis ad huiusmōi actus
ac duos plures iq actus ca eandē effectū elicuit; et sm̄ novis hitis logē n̄ requiritur
sed nova applicatio p̄existentis: ej nātē doctrinę admittere tenentur. In fit
ad argutus nd ant. Ad 1m p̄bationē diguitē Min. n̄ sit similes māalis scedo; for-
tis, nd min. Iq silitudo forlis dimitur ex ratione forlis specificativa actus, quę eadē
scilicet ratio mōi sciendi. Ad 2m p̄bationē diguitē ant: Difficultatis māalis, et extrinsecę
scedo; intrinsecę, et forlis, nd.

Replicabit: Actus tendens in effectū habet obcta spe-
cifice diversa ab actu tendente in syllogismum: ej hi actus sint specifice diversi: ej et hitis
logē p̄ ipsos generati. Tertia p̄bat: Actus tendens in effectū attingit ipsum, vt effectū ē;
et actus tendens in syllogismum ipsum vt talē attingit; id effectū vt tali specifice diguitur a
syllo: ej. Mai. patet: nq actus dimensiones effectū stare qrē, et diffrā attingit
ipsum, ut effectū ē. Rs: Diguendo ant: habet obcta specifice diversa entitative
et sed ad scedo ant; specifice diversa simplicia diversa nd ant. Ad p̄bationē
diguo Mai. Attingit ipsum, vt effectū ē, et q̃ ē effectū nd mai. q̃ mōē sciendi
scedo Mai. et diguē Min, sicut 1m ant. replicę.

Itaque effectū, et syllogismus ca. inter
se specie differant entitative, et in ēē rei, licet n̄ forlx in ēē obcti mōi, scilicet in ēē
sciendi; eēm actus tendentes in huiusmōi instrumenta inter se specie differunt, n̄ quidem
forlx, id entitative, et in ēē rei; q̃ ē differre specie sed ad, n̄ ad absolute et sim-
plicē. Ita p̄ter etherogeneę in hoē, vt oculus, manus etc. licet ejusdē speciei simplicis, tamen
inter se differunt specifice sed ad. Ita eēm p̄ā vitrum attingit albedinē vt talis, quę
specie differt a nigredine, quin actus tendentes in tales colores inter se specie simplices
diguantur.

Inurges: Ergo licet actus tendentes in huiusmōi obcta n̄ sint ducti specifice for-
lica, bene sm̄ entitative, et in ēē rei: ej tales actus generant hitis p̄tiales logē entitative

et in eē qualitatū ductōr, licet ñ forlr, et simplicr in eē specierū: et nihil amplius intendit pa Dzria. Rursus ad generandū logā sumunt species, et principia, sal ꝗ in eē rei ducta: q̃ generant hitū in eē rei entitative ductōr.

Rō cessat Sōqa negando 2g. Nāō ē: ng ex actu ī actualis tendentia in obcty parlare, eiq entitas ex tali obcto parlarū smemurata: et sīlitr species ex eo q̃ e forlis sīlitudo obcti parlarū, ex ipso proportionata: principia ad cā diversas entitēs parlares veriantur: quare hęc rā inta se entitative, et in eē rei dūgūta; hitū ꝗ logę, utpote virtūr nec ē actualis tendentia, nec sīlitudo forlis obcti parlarū, sed e quedā inclinaō in raōē motiva mōis sciendi vt ric: quare talę diversitē maālę, et entitativę importare nequit. Vnde, licet actę, species, et principia inta se differant materialitr, hitū maālr ductōr generare nequeunt. Pex q̃ patet ad 2g.

Argnitr 2°, et potē eē replica. Esse negt excedere virtūē suę caē: id actus elicitus cā dfioē ad solū dfioē se extendit sub raōē motiva sub qua dfioīs: q̃ hitū ex tali actu ꝗducta ad solū dfioē se extendere potē: q̃ alius hitū debet generari q̃ ī facilitas exga divisionē, et alius cā sylly. Preterea: Posito in incitu hitū ꝗducto per actu cā dfioē stat horror cā sylly: q̃ talis horror tollī debet ꝗ hitū ductū q̃ sit facilitas exga sylly.

Rō cessa mai. diguendo Min. ad solū dfioē se extendit sub raōe motiva sub qua dfioīs, nd supporitr; sub raōne sub qua mōis sciendi. ndo Min. et nd. 2g. Q̃ enim actus elicitus cā dfioē ipsis attingat q̃ mōs sciendi, ꝗducit facilitē ad ea instrumēta raōnis mōis sciendi participantia, ad quę licet actus ñ extendatur, bene tn hitū; qn inde inferatur essē excedere in virtute suę caē: ng vt dictū ē, hitū logę ñ a solo actu ꝗducitr, sd simul a potē intellectiva, et principiis, quę ad ea instrumēta logalia se extendunt. Sicut ergo eadē raōē, etiamsi actus transeuntes sint, generant hitū ptiales permanentes in illa Dzria. Ad 3ziaōē dūgūo ant: stat horror exga sylly ex dfu hitū, nd; ex dfu applicaōis scdo ant. Vt enim horror cā sylly vincatur ñ requitur ꝗductio novi hitū, sed extensio, et applicaō p̃existentis.

Argū 3: Juglibet demonstraō hēt virtutē generandi hitū: q̃ ꝗducto hitū logę p̃ 1g demonstraōē cā dfioē; si alia cā sylly elicitur, novus hitū generabit. 1g pbr 1° q̃ frustranea ē potē, quę ñ potē reduci ad actū: q̃ si aliqua demonstraō hitū ꝗducere nequiret, frustra esset potē ad illū ꝗducendū. 2° q̃ novus actus novum exportulat essē

q̃ nova dmonstrāo novȳ hitȳ ꝓducit. **Insta**: q̃ elicita 1ª demonstrāōe cc̄ª dfrōnē cc̄ª dfrōē, ꝛ 2ª erga ꝓpiq dfrōē eliciatur, novȳ hitȳ erga dfrōē generabit: alias frustra erit poā 2ª dmonstrāōis, et novȳ actȳ novȳ effectȳ ñ haberet. Respondeant q̃ adversarij.

Rs. sceno antē nō 393. Hȝ licet dmonstrāo ex se possit ꝓducere hitȳ, ipsiq accidu ñ ꝓducit ꝓ accidens, scilt ex indispōōe subcti, in quo reperiri nequeunt duo accidēta solo numō dicta. Hec ꝓpositio tali poā ē fruitiua; ȝy q̃ ª qm̄ ē ex se posē ꝓducere hitȳ in sensu diviso; ȝy em̄ q̃ ª ꝓexistentē perficit in qm̄ illȝ extendit, et applicat ad aliud instrumtȝ. **Ad** 2ª ꝓbāōē dicimȝ novȝ Actȝ ñ exportulare effectȝ d novo ꝓductȝ, sd sufficit q̃ aliquē ȝrȝ stemplet. **Instantia** ē in visione beata quē ñ hēt verbȝ ꝓductȝ, sd vnice illud stemplatur.

Dicet: Sabitȝ logē acquitȝ ꝓ actȝ cc̄ª dfrōē, ꝓ actȝ erga syllȝ realē augeri saltȝ extensive; sd hoc fieri negt nisi ꝓ ꝓductionē novi hitȝ: q̃. **Min. pbr**: ȝy q̃ ꝓ dmonstrāōē erga syllogȝ realē ꝓficitur hitȝ ꝓexistens. ȝy em̄ q̃ vt ait D. Th: Augmentȝ extensionis fit ꝓ additionē ñ v augmentȝ intensionis. **Ocsta mai.** vō Min. Ad ꝓbāōē dico q̃ dmonstrāōnē erga syllȝ perfici hitȝ ꝓexistentē sm̄ extrinsē; ñ v ꝓ hitȝ d novo ꝓductȝ. An d tali extensio exigat novȝ modȝ superadditȝ, lis ē discutienda in tib. d Generāōe cc̄ª intensionē qualitatis. **Ad** 2ª ꝓbāōē dico D.m Th. sm̄ velle augmentȝ extensivȝ scilē fieri ꝓ additionē extensionis ad actȝ, et dictȝ, ad quē antea ñ se extendebat, ad ductionē augmentī intensivī, q̃ vnice fit ꝓ maiorē radicāōē in subdto.

Arguitur dnlq: Implicat qualitas simplex, et indivisibile distrui qm̄ ad aliqd, et qm̄ ad aliud ꝓmanere; sd manente loga cc̄ª dfrōē posē destrui cc̄ª syllȝ: q̃ n ē qualitas simplex, et indivisibilis. **Minr pbr**: Stante scia cc̄ª dfrōē ex repetitione actȝ herroneī cc̄ª syllȝ posē hitȝ herroneȝ generari; at huiqmōī hitȝ herroneȝ; at huiqmōī hitȝ herroneȝ destrueret hitȝ scientiē logē erga syllȝ: q̃. **Rs**: q̃ ª loga licet entitative realē indivisibilis ī virtualitē multiplex, scilt in extensionē ꝓducto hitu herroneo cc̄ª syllȝ destrueretur hitȝ logē ñ absolute, et entitative, sed vt ad syllȝ extensis, et applicatȝ: sicut q̃ brachiȝ abscinderet ñ destrueret frȝ absolute, sd vt infantē, et vt tali māxē applicatȝ.

Sufficiant dicta ꝓ toto tractatu Proemialis: ex qȝ tandē exurta nza dfrō logē artificialis in hunc modȝ: **Logica est scientia practica, et artificialis, directiva inētȝ cc̄ª modum scē**

di

dilate sumptum. Cum enim stabilitum maneat logicam esse scientiam absolute, et simplicem, ly Scientia ponitur loco generis, quod quidem convenit logicae cum aliis scientiis, cum speculativis; a quibus differt quod sit practica; et a scientiis practicis, quae vere artes non sunt, differt quod ly artificialis. Ceterae particulae ultimo distinguunt logicam ab omnibus aliis scientiis: cum enim ultima differentia Scientiae dumtaxat dicat a genere forsitan sub qua scientia ultimo specificante, et hac in logica sit ratio modi sciendi late sumpti optime tales particulae loco ultimae differentiae, ponuntur.

Finis

TRACT. II DE ENTE RATIONIS.

Tractatus hic de ente rationis ad solam spectat Metaphysicam, cuius munus est entium rationis inaestigare; id quod entium rationis notitia utilissima videtur, tum ad ea, quae de obiectis logicae dicta sunt clarius percipienda, tum enim ad ea, quae de utilibus et praecipuis dicenda sunt; ideo tractatus iste de ente rationis in omni, ac in hac Phoenix stilus in scienti explanare oportet. Ex quibus discutiendis se offert est.

QUAESTIO I.

AN DENTUR ENTIA RATIONIS?

§. I.

ENS RATIONIS dicitur tale ab inventu, quod ratio nuncupatur, id ac triplicis ordine ad inventum, cum entia rationis triplicis tale dumtaxat denominantur

Prog.

Hq aliqua entia dicunt rationis eo q effective sm ab intellectu procedunt; et huiusmodi sunt omnes. Alia vero dicuntur talia, qa subiectantur in intellectu; ut species, et res intentionales; Alia denique qa unice habent esse obiectivum in intellectu fingente: et hæc entia dicuntur proprie rationis; 1a 2e, et 2a sm nomine rerum, et improprie talia dicuntur; ng re vera entia realia sunt. Quare de ultimis sm procedit controversia.

C Cum ea quæ non diffuerunt qui entia rationis negarunt, vt Baleus, Spinula, P. Ant. Perez, qui subscripsit P. Fuso. Tom. 2. Selectionum. disp. 2. Sect. 9. et q mixtum est novissime ex adversantibus mantis Hq odq nitq familiæ Moderni plq novitati, quæ soliditati inclinant Mixtum qdq: et opportuna Hq docuit expsse P. Ho. Anselmus, eq d tenent Phq, et Ang. D. quare 2a sententia principium mentis sit. H. 2. 2.

Nostra Conclusio.

§. II.

Dantur entia Rationis. Ita Magnus P. Ho. Anselmus in prologio cap. 3. 2a argumentum ita inquiens: Multa namq cogitamus esse, quæ scimus non esse; et multa non esse, quæ scimus esse. Non existimando, sed fingendo ea cogitamus. Anselmus mixtum sequitur, vt solus Rmus. D. pluribus in locis presertim in 1 dist. 26. Quæst. 1. art. 1 vbi ait: Robustum dicitur esse aliquid ens ipsum exigitur, ut reale non sit, et subiective alicubi; sed sm obiective in intellectu ex rerum genione ab ipso excogitatur, et fictum, ac rebus ipsis genuinis attributum. q ex mente vtriusq D. dantur entia rationis.

Ex his exuitur ratio nostra conclusionis. Intellectus multa concipit esse, quæ non sunt, imo, et qq repugnant esse: sed tunc fiunt entia rationis: q dantur. Mai. probatur q esse expressa P. Anselmus vbi supra dicit nqd plures scribit exempla montemaureum, hircocervum, relationem Dei ad creaturas, quæ qdq in re non sunt imo ipsi esse repugnat. Minor probatur: Nosse entia non intelligimus id q sm habent esse obiective in intellectu fingente; sed chymeras quas cogitamus esse vnice habent esse obiective in intellectu fingente; qa non existimando [inquit Anselmus], sed vnice fingendo eas esse cogitamus: q dicitur entia rationis.

Rebus 1o ea data ab intellectu imaginata non esse entia rationis, sed realia, solet extinctas denominatas a generibus assumptas. Dicunt montes aureos, hircocervos, et ita nd hæc denominantur talia extinctæ, a generibus, da ea generantibus, nullo esse intrinseco rationis resultante. Sed hæc sententia sm ad entia rationis logicalia impugnata manet quæst. 3. et obiecta logicæ in

Da

scluae. Preterea absolute impugnata: tncty ignorcit privaões, tenebras vt vte ens, & tm ens i tbcty tncty; id illud ens n ē denominaõ extrinca a ignoe: q ē ens raõis. Pbr Min. Ignio ignorcens privaõs vt ens ignorcit eq vt ens dscty ab ipsa ignoe vt pore obcty illig; id denominaõ extrinca dscta n ē a ignoe, a qua denomita: q illud ens ignity n ē denominaõ extrinca, id ens raõis.

Rebs 2.

Dy qi scipit Hircocerby, nihil aliud scipit, quq Hircq Cerby, et vno, nq quq oia entia realia st: ad qd q ponit ens raõis? Sed 2a p: Dy tncty scipit hircocerby, scipit vt exente vnong cui repugnat esse: q vnio illa n ē realis: q raõis. 1a 2a patet: nq si vnio inter hircq et cerby impossibilis ē tm het ee obctive in tncty fingente: n q realis, id raõis ē. 3a 2, et simul corrorata scluo: Ad nantes ens raõis hens vnice ee obctive in inctu, dy d hac re disputant appbendunt saltq sub dubio illud ipsy ens raõis hens ee obctive tm in inctu, cui existentiq negant; id illud ens ab ipsi appbensy n ē ens reale: ng huig existentiq natre n pori: q ē ens raõis: q datz. Solv. obct. §. 3.

Solvuntur obctiones.

§. III.

Argues 1o: Omne ens ex Dey aliqq caõ here dbet; id nulla ē caõ entis raõnis: q n datz. Min. pbr: Si aliqua ēt caõ maxime tncty; id hic n: q pbr. Min. tncty ē caõ realis caans media caalitie reali; id caõ realis media caalitie reali negt esse n realq caare: q. **Ad** argues vera Mai. nd Min. ex silia ad ipsaq. Et ad ipsaq vlong vera Mai. dignio Min. negt esse n realq caare 1o rio; et directe vedo Min. 2o rio, et indirecte nd Min. Caõ enim realis influens media caalitie reali tm exigit realiq in esse 1o rio ipsi ducto qualis ē verby mentis respu tncty; n ad in esse 2o rio, in directe, et q resultantiq ipsi ducto, qualis ē ens raõis.

Rephcabis caalitas influens in illy esse 2o rio, ē intellectio; id intellectio ē caalitas realis: q cum esse 2o rig realis erit. **Dignio** Mai. ē intellectio vt fito ē, et caõ metaforica vedo Min. Vt caõ realis vera, et ipsa nd Mai. Et dignio Min. Intellectio ē caalitas realis respu tm 1o rij vedo; respu 2o rij n Min. et 2a

Instabis: fictio enim est realis: ng actus fingens ens fictum non est; id intellectus respicit non varij est fictus g nor: g adhuc respicit non varij est causalitas realis: g et effectus varij realis erit.

Rs diguendo Mai est realis entitative, et quasi ad materiale sedet Mai; solus, et g existit ut Mai. licet enim actus fingens sit actus realis, hoc non explicat respectum ad varij realis, non tamen respectum ad varij rationis, in ordine ad quem unice explicat ea cag metaphoricus, et ignigrig. et argutus et sui respectus instatus in caa infinita gloriosa vario effectus sentitur. et in actione generativa, quae positiva est, et licet heat g ad vario effectus positivus, sicut frigus genitus; heat tamen g ad vario effectus negativus, sicut expulsionis frigus generantis.

Argues 2: Implicat ens rationis ignorari ab intellectu: g et implicat ens aliquid entis. Ant probo: Intellectus nequit ignorare obiectum, nisi g species illud repraesentantes; id implicat species repraesentans ens rationis: g. Probo min. Illa species, nec est realis, nec rationis. Non inquis 1: ng ens reale potest ens rationis repraesentare, utpote nullo habens et eo similitudine. Non 2: ng species est subiective in intellectu, g entis rationis repugnat: g. Diguo Mai: nisi g species illud repraesentantes t vario, t vario ad Mai. vario posse, ut Mai probatur. itag: Ens rationis nullus species ipsum, ut ignoratur in g species realis vario repraesentantes ens reale, et vario ipsum ens rationis.

Dices: Quod est in intellectu prius fuit in sensu, id ens rationis nullo modo sensibus potest percipi: g nullo modo ignorari potest. Rs Ens rationis est in sensu non solus, et g propriis species, id occasionalitas, et g species alienas: percipitur enim sensus, manus, aures, et visione realis, et ex his g sensus percepti occasionatus fictus entis rationis. Instabis: g nullus dabitur ens rationis sine fundamento: et licet repraesentetur g species entis realis, tali g repraesentatio fundamentum habeat intellectus ad entis rationis efformatione. Rs Ens rationis et fundamentum non diguo ab ente rationis sine fundamento g hoc g unus repraesentetur g species realis, et non aliquid, id utrique dictum aliunde sumitur; ut ex processu huius tractatus ostabit: i. e. in quo est entis rationis consistit. §. 1.

QVÆSTIO. II.
IN QVO ESSENTIA ENTIS RATIONIS consistat? §. I.

Entis rationis stoici in extrinca denominatione defendunt Durandus Ona Rubeus,

et alij; quidq; illi arrogant sibi esse in aggregato ex extremis realibus unitis per genuinam falsam unitatem. Ita Hurt. Pereira. Ricardus Fincens. Inter illos tamen in nullo ex his sistere, sed in quodq; eorum objectivo adequate dicto ab omni ente reali, apprehendo id ab intuitu per modum entis realis. Ibra Tel. §. 2.

Nostra Conclusio.

§. II.

Ens rationis non sistit in extrinseca denominatione, nec aggregato ex extremis realibus falsae unitis, sed in quodq; eorum puro objectivo, et apprehensio per modum entis realis. 1a pars ostenditur probatur: Denominatio extrinseca non est ens reale ut dubio sequenti statuetur: ergo in illa ens rationis non sistit. Ex hujus probatur 2a pars ostenditur: Totum hoc complexum: extrema realia unita per genuinam falsam, non est quod reale: ergo in tali complexo ens rationis non sistit. Primi probatur tertium extrema realia sint, ut supponitur; alias genuina unitas eorum realitas non esset: nam illa unio non est unio objectiva, et intuitiva resultans ex genuina falsa, in qua non ponitur esse entis rationis; sed ipsa genuina intuitiva, quae licet falsa sit non est realis entitative: ergo totum illud complexum non est reale. ergo.

3a pars ostenditur ex D. Th. pluribus in locis praesertim 1. p. quest. 16. art. 3. ad 2. ubi ait: Ens rationis non est illud, quod sit in re non sit ens, non est in genuinibile objective, ac si non esset ens. Ratio id ipsum convincit: nam per id sistitur ens rationis, per quod 1o differt ab omni ente reali; sed per non esse puro objectivum 1o differt ens rationis ab ente reali: ergo per tale non esse puro objectivum sistitur. Minor probatur: Nullum ens reale et existens, et possibile habet esse puro objective in intellectu fingente, et eum ens possibile independenter a fictione intuitiva habet suum realem esse et aptitudinem ad existendum: ergo per non esse puro objectivum ab intellectu sumptum differt ens rationis a quodcumq; ente reali.

Dices: Ens rationis sistit in aliquo medio inter ens reale, et purum nihil: nam et ente reali participat esse, et a nihilo realiter non esse; sed illud non esse puro objectivum est medium inter ens reale, et nihil: nam aliquomodo, et realiter non existit: ergo in illo non esse puro objectivo recte locatur ens rationis. Dices 2o: Ens rationis non habet suum esse extra intellectum; alias necessario intellectum subjective: sicut actus, species, et hujusmodi intentionales, quae omnia entia realia sunt, realiter et in intellectu subsistentia: ergo nullum aliud sistitur assignari posset nisi illud esse puro objectivum ab intellectu confictum. Solvuntur non obstant. §. 3.

Solvuntur Obiectiones.

§. III.º

Argutia quæ fieri potest 2ª pg. pbis. includit Dub. sequenti dissolvenda. Aiques dicit 2ª pg. pbis: Ex pribus simplicibus resultat spiritus, et ex pribus corruptibilibus resultat corruptibile: ergo ex omnibus satis realibus, et extrinsecis realibus resultare possunt res naturales. Sed contra antecedens. Nam spiritus non componitur simpliciter pribus; imo si sit substantiale per se simplices exigit: et ut spiritus sit corruptibile sufficit corruptibilitas vnionis: ens ad naturalis est ipsi diversus ab ente reali, quia ab realitate extrinseca excludit; ergo ex adversariorum principiis quæ vnio illis aggregatis sunt entia realia, implicat aggregatum ipsum esse naturalis.

Dices: hoc ens naturalis Montaureus nihil aliud dicit, quam reales naturas montis, et auri fictitiæ et falsæ vnitas, id vniuntur per agnitionem falsam: ergo ens naturalis nihil aliud est, quam aggregatum ex entibus realibus falsa vnitis. Respondet alius hanc explicare montaureum, nec includere montem realem, nec reale aurum, id vtrique ficta, et chymerica: Nam licet mons et aurum vt separata sint entia realia; mons tamen identificatur cum auro, et aurum identificatur cum monte chymerae sit.

Sed hæc solutio non placet. Quia illa enim sic arguitur: Dum scipsum montaureum, scilicet verum, et realem montem: ergo talis solutio sustinere non potest. Antecedens probatur: Dum quis dicit: mons est aureus scilicet verum, et realem montem: ergo dum quis scilicet montem aureum, verum, et realem montem scilicet. Dum consequentia, et antecedens probatur. Dum quis dicit mons non est aureus scilicet verum, et realem montem: ergo cum dum dicit: mons est aureus. Non patet quia illa propositio est vera, et falsa esset si by mons per monte reali, et vero non supponeret. Quia ad probatur: Nam 2ª dictorum est eiusdem, et eodem; id illa propositio 3ª dictorum est: ergo est et eodem monte, quam falsum esset, si in vna mons supponeret pro monte vero, et reali, et in alia pro ficto.

Alia ergo ad Replicam ex diguendo mai: nihil aliud dicit, quam reales naturas in recto, forlitas, et vt pteis entis zaoi, ut mai, suppositive, et per modum subiecti notati scilicet mai; et adhuc diguo 2º pts eiusdem mai: falsa vnitas intrinsece, et obiective scilicet, extrinsece sm, et effective, ut mai. Et diguo min. Vniuntur per agnitionem falsam extrinsece, et effective scilicet min, intrinsece, et obiective, ut

min. et ipsi. Dy qui incto fingit montes aureos, apprehendit veros montes, et veros aureos, non vt proprios entis rationis, sed pro modo subiecti naturo supposito: ex huiusmodi entis rationis sita est in identitate ficta, et intrinseca vtriusque natura, resultante ex ignorantia falsa, tamquam ex sua causa efficienti: quare licet mons aureus imponatur veros montes, et veros aureos, nunquam ens rationis pro aliquo reale constituit.

Nec dicas 1° adhuc vrgere difficultatem ibi cognoscitur mons identificatus cum aureo; id mons identificatus cum aureo non est verus mons, sed fictus: et ibi non cognoscitur verus mons, id fictus. 2° Ens fictum, vt fictum essentialiter includit fictionem; id fictio est ignorantia falsa: et ens fictum, ut fictum essentialiter includit ignorantiam falsam. Nam ad 1m dicimus Mai: cognoscitur mons identificatus cum aureo realiter non Mai, identificatus obiective, et fictive concedo Mai: et licet mons realiter identificatus cum aureo non sit verus mons, bene tamen mons identificatus cum aureo obiective. Ad 2m dico ens fictum vt tale non dicere fictionem constitutive, sed illam naturam supponere tamquam causam efficientem, a qua tamen extrinsice denominatur fictum, sicut ens productum vt tale non constituitur per actionem productivam, id illam vt causam efficientem supponit.

Aliqui dicunt 2a 3m pro solutione: 1a entis rationis negant consistere in aliquo defectibili et stringente; id illud est pure obiectivum defectibile est, et stringens: et in illo est a entis rationis non consistit. Min. probatur: illud est obiectivum pendet a fictione incta; sed fictio defectibilis, et variabilis est per libitum incta fingentis: et. Si dicamus etiam entis rationis consistere in esse pure obiectivo, non vt existenti, et exercito, sed sumpto signate, et quoad propria essentialia, in quo sensu est indefectibile, independens et a fictione incta; 2a instanti: Illud est obiectivum adhuc signate sumptum est fictum: et adhuc potest sic pendet a fictione incta: et illud est obiectivum quomodocumque sumatur defectibile, et variabile est.

Ad argutum optime respondetur. Ad replicam secundam non diguo sequens pendet a fictione exercita, non signata subdiguo tamquam a constitutivo, non; sequitur a denotato extrinseco secundum ipsi. Iam ens rationis constituitur per esse obiectivum ipsi intrinsecum, quod esse obiectivum denotat fictionem incta extrinsice, et per modum causae efficientis se habentis: nec denotat fictionem vt exercite fingentem, sed

sed

sed fictorq; signatq; hoc e possibile, et sesdy sua propria essentialia, et extrinsecus, in quo sensu indefectibili, et invariabili ē. Et instantia in creatura, quę sesdy sua propria essentialia importat dependēt a causa creativa, n̄ vt intrinsece constituente, sed extrinsece tm̄ innata.

Sed adhuc pullulant n̄ leves replicę. 1° ens rationis debet ēe realitas ignotile, et realis ignoratas; sed illud ēe obiectivy realis ignoscibile n̄ ē: q̄ in illo n̄ existit ens rationis. Min. probatur q̄ realis n̄ ē realitas ignoscibile n̄ e et realis ignoscibilitas ī passio entis realis: sed illud ee obiectivy realis n̄ e: q̄ realis ignoscibile n̄ e. 2° ee obiectivy ē ee ignity; sed est entis rationis n̄ ē ee ignity: q̄ nec ēe obiectivy. Min. probatur: Oē ignity prius ē ignoscibile, sed ens rationis n̄ ē prius ignoscibile, quę ignity: q̄. Min. patet: Hęc ens rationis prius quę ī ignity nihil ē: q̄ nec ignoscibile ē. 3°: Ens rationis ī vere existit in illo ēe obiectivo, t fictitie? Si hoc 2ym: q̄ fictitie affirmę ens rationis in illo ēe obiectivo existere. Si 1ym: q̄ ens rationis ē aliq̄ verum ens; nq; et ea q̄ verum ens n̄ ē, aliqd vere affirmari n̄ potest; ~~id~~.

Sed hęc licet subtilia n̄ urgent. Ad 1m dicitur Mai. debet ēe realis ignoscibile extrinsece secundo Mai. intrinsece nd Mai. Et ita dicitur Min, et eiusq; probatio. Cognoscibilitas enim realis intrinsica ē passio solius entis realis, n̄ ab entis rationis, q̄ tm̄ ē ignoscibile realis extrinsece, realitas n̄ ex p̄te entis rationis, sed ex p̄te ignotionis realis se tenente. Et explani, et initiari potest in negativis, privativis, et chymeris, quę entia realia positiva n̄ sunt, et tm̄ n̄ positive, et realis ignoscibilia.

Ad 2ym: Si loquatur de ignotio speculativa dico ens rationis iq; existitur prius ēe speculative ignoscibile, quę speculative ignity: si vero loquatur de ēe practice ignito, et institutivo entis rationis; Dicta Mai. nd Min. Ad probatio nd eam Min: nq; licet ens et quę n̄ existunt in ignoratio sint prius ignoscibilia, quę ignitę, et tm̄ ens rationis in ēe ignito existit, negat prius ēe ignoscibilis: ignoscibilis, inquq, signate; n̄ enim negamq; illud ēe ignity signate sumpty ēe ignoscibile exercite prius quę actu exercite ignoratur p̄ ignotio entis rationis existentiq; intricante.

Pro solutione 3ęi noto ex D. Th. q̄ ens ī duplex; unum reale, et quod dividitur in 10 praedicamenta; et aliud quod verificatur p̄ogos; eum veritas ē duplex: Una transcendentalis, et subiectiva, quę ē passio entis realis, et alia obiectiva, et enunciabilis, quę ē passio entis rationis. Et quo ad Regl. Pro

ens rationis existere in illo ut objectivo, non fictitie, sed vere: non quoque vere realiter sed vere enunciabiliter. Adquiens illatq similiter dico ens rationis esse ens verum enunciabile, licet non verum ens reale. Et ita in chymera, et qua vere affirmatur quod sit ens repugnans, licet ens verum realiter non sit = q. 3. an denom

QVÆSTIO III.

AN DENOMINATIO EXTRINSECA SIT REALIS, VEL RATIONIS?

Præmittuntur aliqua, & referuntur sent.ae §. I.

Non loquimur in presenti controversia de denominatione quatenus id quod est, ac nomen importitio; in quo sensu ut certum supponimus esse quod rationis; id denominatione ab aliqua forma proveniente, quæ quidem forma alicui subjecto communicata ipsum denominat: ut albedo subjecto communicata ipsum denominat album. Quo supposito, premoneo 1.o: quod hæc denominatio a forma proveniens est duplex: intrinseca scilicet, et extrinseca: intrinseca est quæ provenit a forma subjecto intrinsece communicata: et ita denominatio albi est intrinseca, eo quod provenit ab albedine intrinsece communicata subjecto. Denominatio extrinseca est quæ provenit a forma non extrinseca subjecto, et objecto: ut denominatio visi, et cognitio, quæ a visione, et cognione extrinsece non mutata ad sua objecta dummodo.

Premoneo 2: in quadam denominatione quatuor reperiri: scilicet formam denominantem, se denominatum, communicationem formæ denominantis, et secretum ex forma denominante, et se denominata resultans. Explicata in denominatione visi: Visio, est forma denominans, pariter se denominata, sendo visioni in pariter est micatio, et visum est secretum resultans. Premoneo 3.o formas alias esse absolutas, quæ non subjectum, cui intrinsece inhærent denominant, ut albedo, et alias quodammodo respectivas, quæ intrinsece denominant subjectum, cui intrinsece inhærent, et insuper extrinsece subjectum, aut objectum, ad quod tendunt; ut visio, et cognitio etc. Ex quo rande premoneo has formas quodammodo respectivas duplex secretum constituere, non sub eadem abstractione, id sub diversa. Et ita visio, ut actio constituit potentiam videntem, et ut passio constituit objectum visum.

Quibus premissis. 1.a 1.a sunt ex denominationum extrinsecarum esse rationis. Ita

plures ex Thomistis adhærent Vazquez, Rubio, et alij. 2a quæ ipsi sentit eo denominationem extrinseca, a quando sua supervenientia esse realis. Ita Suarez, et plures Societ. DD. et quia satis omnis inter Thomistas, ut optime notat. Emin. D. Rouine hanc illi sequitur, et illustrat. 3a denique 4a, quæ tribuitur Duranto in 4. dist. 13. quæst. 9. art. 1. 3 dictione procedit assertem denominationem extrinsecam ab actibus interne denominatum esse ex ratione, reliquam vero esse ex reale. Hæc D. S. 2.

Nostra Conclusio.

§. II.

Omnis denominatio extrinseca a quando sua reali supervenien. esse quid reale. Ratione a priori probatur. Effectus formalis sui reali realem omnicatur realitatem reali esse; sed denominatio extrinseca, quæcumque sit, est effectus formalis sui reali realitatem omnicatur: ergo denominatio extrinseca quæcumque sit reali est. Maior patet ex eo quia effectus formalis sui nihil aliud est, quam ipsa sua ut omnicata. Minor enim constat: nam esse visum vel est effectus visionis realem tendentis in obiectum, sed visio est sua, et realem tendentia est omnicatio: ergo denominatio extrinseca est effectus sui reali realitatem omnicatam.

Ex 1°: Pugnat esse visum, quæ est denominatio extrinseca nihil aliud est quam videre Petrum: sed videre Petrum est aliquid reale: ergo et Petrum esse visum. Maior est certa: nam Petrum reddit visum quia hoc videatur. Minor enim patet: nam ut Petrus videatur nulla prærequisita facta intercedit: ergo videre Petrum est aliquid reale. Ex 2°: sicut visio denominat videntem ipsum, a qua realitas egreditur, ita denominat visum obiectum ad quam realem tendit; sed quia realem egreditur a parte denominatio videntis est reali: ergo quia realem tendit ad obiectum denominat visum reali est.

Rebus. 1°: ex his sum gbani obiectum dici visum realem fundamentum, non ad formalem: nam ad hoc requiritur quod visio sumpsitur ut intrinsece inhærens in obiecto; 3 quia visio realem in obiecto non sit, hinc est quia obiectum est formalem visum est quo ratione. In primis hæc responsio extra dubium est: nam prima controversia unice procedit de denominatione extrinseca, non ad de intrinseca; sed si visio sumpsitur ut intrinsece inhærens in obiecto, tali denominatio est intrinseca quia licet quod sic sit quo ratione (quod non negamus) tali responsio extra quæstionem est.

Contra dicunt: Ut paries denominetur visum formalem, et non sum fundamentum sufficit quod visio realitas ad parietem tendit: ergo solutio adversariorum nulla est. Antecedens probatur: Per hoc præcise quod visio realiter ad parietem tendat excentria visiva denominatur realiter formaliter videns: ergo cum et paries denominatur realem formalem

Visum.

Pluet sq. ng vt supra arguebamus, idq. ē visive forlæ parietis, ac parietis ē forlæ visiuæ.

D.a 2.: Vt parietis denotetur forlæ extrinsecæ visiuæ n. requiritur intrinsecam receptio visionis in parietis: q. sufficit q. visio realis ad parietis retur. Rōnis gbx. Denotatio formalis intrinsecæ petit intrinsecam receptionem sui in subiecto: q. denotatio formalis extrinsecæ visiuæ talem receptionem intrinsecam sui n. exigit. Dq. gbx. 1.o q. in hoc dicitur denotatio extrinseca ab intrinseca a intrinseca provenit a sua intrinsecæ in subiecto recepta, secus v. denotatio extrinseca. 2.o: q. esse formalis sui nihil aliud ē quam ipsa sua vt denotata; id denotatio ē esse formalis sui denotantis: q. denotatio intrinseca provenit a sua intrinsecæ denotata; denotatio v. extrinseca a sua m. denotata extrinsecæ. Quare sentire melius.

Respondebitur 2.: q. ad hoc vt parietis dicatur forlæ visiuæ satis requiritur q. visio denotetur parietis p. modum sui extrinsecæ, et q. parietis p. modum subiecti talis sui concipiatur; q. ratio ē oppositorum, et visio realis parietis n. denotetur, nec parietis s. reale subiectum visionis. Sed a 1.o: vt parietis dicatur forlæ visiuæ n. requiritur q. visio inhereat, id q. m. adhereat parietis; nec q. parietis s. subiectum inhesionis, id m. adhesionis; id ad hoc sufficit realis tend.a visionis in parietis: q. nullum abstractum eius rationis. Maior admittunt AA huius solutionis. Min. gbx: q. hoc q. visio extrinsecæ parietis denotetur illi adhereat vt sua extrinseca, et parietis ē illius subiectum adhesionis, id visio n. abiit extrinsecæ parietis denotatur; nisi quatenus ad ipsum realis tendit: q.

D.a 2.: sui respectiuæ n. m. dicuntur sui reales respectus subiecti in quo si, id eius respectus rei, ad quam tendunt; id visio ē sua respectiua: q. ē sua realis eius respectus rei, ad quam tendit. Maior gbx: sui respectiuæ nec dicuntur nisi inter entia subiecti, id eius ad aliquam rem realem tendere: q. n. m. si sui reales respectus subiecti, in quo si, id eius respectus rei, ad quam tendunt. Et ratio oris ē q. sua extrinseca ad directionem intrinsecæ n. exigit subiectum proprium, et rationem, id m. subiectum improprium, et sed dici: q. hēt parietis visio hoc q. visionem realem rei, in praecisa fictio aliqua parietis vt subiectum proprium visionis accipiens.

Respondebitur denuo 2 Durando q. licet ē forlæ visiuæ amatum ex.a s. aliquid reale, n. m. ē forlæ cognitum: et denotatio cognitum m. dependentia ab actu

peat

heat ee. Sed ⁊ effo fig realis realis unicatę e realis, id dominatio genuis e effo formalis genuis realis realis unicatę realis id et ad obcty tendentis: q̃ talis denomo e realis. Et ita restaurantur omnes rationes hucusq factę. Ad dimt: omnis actus inctus heant suam ee dependentia ab inctu et entia realia, q̃ dependent ab inctu realis generantis: id ee genitus unice dependet ab inctu realis generantis: q̃ ee formalis genitus q̃ reale e. S.

Solutio Argumentorum.

§. III.

Argumentum 1.: Ee formalis visus e secretus dicens visionę vt fig, et parietę vt subcty illig. At visio n e fia parietis realis, nec paries e reale subcty visionis: q̃ tale secretus e q̃ rationis. Minor pbr: fia accidentalis inhęret subcto, cuig e fia. Id visio respicit parietis e fia accidentalis utpote secretus accidentis utitiens: q̃ nequit parietę formalis denominare, nisi ipsi inhęreat tamquam subcto; at nec visio inhęret realis parietis, nec paries e illig reale subcty inhęrionis: q̃ q̃ ratio.

In primis argumentis manifeste insinuatur in 1.a secundum asserente obcty denominationem realis visus fundamentis. Sed obcty visus fundamentis e secretus accidentis dicens fig accidentalis, et subcty talis fig: q̃ AA secretus argumentum respondere tenentur. Ad argumentum tenent aliqui q̃ vt paries dicatur formalis visus respectu inhęrentia extrinseca visionis in pariete, quę realis e: n dd inhęrentia intrinseca, quę e ens rationis. Sed hic mag dicendum n placet, utpote ingens adversus nostrum. Ng oes inhęrentia in subcto e illa intrinseca: q̃ inhęrentia extrinseca implicat e. Ans pbr: inhęrere in subcto e hęrere in illo, seu in illo existere; id hoc e intrinseca ee in subcto: q̃ inhęrentia fig in subcto e intrinseca ee in ipso. Sed nihil aliud e inhęrentia intrinseca q̃ oes inhęrentia intrinseca est.

Alius quidem tertius ad argumentum id diguo. Mai. e secretus dicens visionę vt fig extrinsecę, et parietę vt subcty adhęrionis secundo Mai. Visionę vt fig intrinsecę, et parietę vt subcty inhęrionis, nd Mai. et eodem modo dicta Min. nd Ngo. Ad pbationem diguo Mai: inhęret subcto, cuig e fia intrinseca secundo Mai. Extrinseca, nd Mai. Ex quo sitat soluo. Licet enim secretus accidentis intrinsecus exigat subcty inhęrionis, et fig ipsi inhęrentię: secretus accindentis extrinsecus tm exigit subcty adhęrionis, et fig illi adhęrentię, q̃ het hoc secretus visus q̃ solę realę sendę visionis in parietę.

Replicis.

Vero denoans passiones dat illi aliq ee, id ꝗ quod e in poa: q̃ quod e in passione: q̃ illi inhaeret. Nunc patet: nq vitio quod e in poa virtua attinuit hoc secundum videntem, n ad hoc secundum virtutem. Ruxq: Vitio quod denoat vitium e passio, et n actio; id quod rendit ad passionem e actio, et n passio: q̃ quod rendit ad passionem ipsum solum vitium n denoat.

Pro solutione nota q̃ passio e duplex (sicut dici solet de relatione) alia intrinseca, et secundum ee alia extrinseca, et secundum dici. 1a e caualitas potentiae passivae ipsum intrinsece efficiens. 2a ad appellatur passio secundum dici n q̃ realis n s, id q̃ a nobis explicata vt caualitas potentiae passivae ipsum extrinsece perficiens. Itaq̃ vitio het secundum actionis, et secundum passionis extrinsecum; quod actio denoat potentiam videntem, et vt passio extrinseca obiectum vitium. Ex quo ad replicam diquo Mai. dat illi aliq ee extrinsecum secundum Mai. intrinsecum nd Mai. secundum min. et nd Ig. Ig enim dicitur e q̃ vitio denoat vitium n quod e in poa, nec in obcto, id vt rendit ad obcto sub munere passionis extrinsecum. Ad 2m dico q̃ vitio quod denoat vitium n e actio, sed passio n qua intrinseca, et secundum ee, id extrinseca, et secundum dici, vt explicatum e.

Vrgebis: q̃ ut passio dicatur formale vitium requitur q̃ actio dat illi ee q̃ motum passionis extrinsecum: q̃ et requitur q̃ passio recipiat tale ea; at tale illud n recipit: q̃ q̃ nego. 2o: obcto e fia extrinseca specificans, et denoans realem actum, vtcum ipsum obcto rendentem: q̃ vitio quod rendit ad obcto negat ee fia extrinseca specificans, et denoans obcto realem: q̃ q̃ nego. 1a 2m patet ex eis q̃ requirunt multa caualitas in eodem genere cau. 3o videns, et vitium s secundum dictum: q̃ important fiam dictum; id fit 1e secundum e vitio quod exaltit a pte rei: q̃ fia 2e e vitio quod exaltit q̃ nego.

Ad 1m dico q ut passio dicatur formalem vitium requitur q vitio recipiatur a potentia n intrinseca, et vt in subiecto inhaerentiae; id extrinsece, et vt in subiecto adhaerentiae q̃ reale e. Ad 2m nd q̃ sicut vitio het munus actionis, et passionis extrinsecum, ita passio het munus obcti, et munus subiecti adhaerentiae. Passio ergo sub munere obcti e fit extrinseca specificans vitium vt actionem, et sub munere subiecti adhaerentiae n specificat, sed specificatur a vitione, ut explante munus passionis extrinsecum. Obcto q̃ het specificare obctive actum: actum nd obctive n specificat obcto; et ita vitium mutua caualitas in eodem genere causae.

Ad 3m distinguo ant: si creata dicta ex parte subiecti credo ant: ex parte tertia subdistinguo: si dicta realis non ant; extrinseve seu virtualis credo ant; et dupliciter quoad modum. Cadit enim entitas visionis, quae sub munere actionis virtutis et creatae videntis, virtutis creatae vero sub munere passionis extrinsecae adductionis virtualis inter haec munera regentes. Sicut in 1ma pluribus ex advertantur eadem entitas est actio, et passio respectu eiusdem, et non fuit egressa ab agente se virtutis creatae agentis, et fuit recipiens in passio virtutis creatae passivae.

Arg. 2 Dixerunt: Esse genitum non habet esse objective in intellectu: quia talis dicitur esse quod nasci. Ita probo: Esse mors aureae vg. habet esse pure objectivum, quia habet pure esse genitum: quia esse genitum est esse pure objectivum. Ex 1: Implicat Deum recipere aliquid esse reale in tempore, id Deus in tempore suscipit dicitur genitus: quia talis dicitur non est realis, id rationis. Ex 2: hoc creatum genitum resultans ex Deo qua motum substantiae, et ex genitore qua motum fieri esset creatum reale, et esset creatum, et increatum? Non 1m ng subiectum increatum est. Non 2m: ng filia est creata: quia implicat tale creatum esse reale.

Ad argutum ad ant. Ad probationem distinguo ant: quia habet esse genitum physice, ad ant, quia habet esse genitum fictitie, vel alias ac est in se subdistinguo: esse genitum extrinsece ad ant, esse genitum intrinsecum ex genitore fingente resultans credo ant. Ex quo sitat montes aureae habere esse pure objectivum in intellectu, non autem esse genitum extrinsece; ng objectum genitum habet veum esse reale realis genitum in intellectu non quidem fingente, id realis genitorcente. Ad 2m dico Deum in tempore posse aliquid reale recipere non quidem intrinsece, id extrinsece. Ad 3m dici poterat Creatum illud esse increatum ex parte subiecti, et creatum ex parte finis. Id aut dicitur creata a filia dumtaxat, melius ad, creatum illud esse creatum sicut in 1ma adversa: Creatum verum est quoad rationis ex eo physice quia filia est.

Arg. 2 dnis ex nro Ill.mo Moneda: Denuo genuinum a filia non dicente reale ordinem ad se dicitur realis non est; id datur huiusmodi dicitur extrinsecum: quia datur dicitur extrinsecum, quae realis non est. Minor probo: Colum quae dexterae vg. est dicitur genuinum a manu dextera hominis nullum ordinem reale dicente ad colum; id talis dicitur est extrinsecum: quia R.o implicare fieri reale non dicentem ordinem reale ad se dicitur. Denuo aut dexterae in colum non dumtaxat a manu hominis absolute sumpta, id ut existens in dicto situ,

in quo sensu realę ordinę dicit ad colyng dexterq. Si d manq hoc indubito situ n existat talis dnoāo erit raōni, vt pote ꝗ libito inctę ficta. 1.9.

QVÆSTIO IV.

AN ALIA POENTA PRÆTER INTELLECTVM ENTIA RAŌNIS EFORMARE POSSIT?

Referuntur sententiæ.

§. I.

Suppono vt certy q si ens raōis accipiatur ꝗ eo q propriè sicāt tale nomę ex vi suę impōnis a solo intēt fieri potē, d solę inctę raō nuncupetur. In presenti q latię accipitur ꝗ quoq; scilicet esse ficto obtiue sm exentē in aliqua potā. Suppono dnd, q in hōe ~~ꝗ~~ ~~hōe~~ ptes inctę, et voluntę, et sensę externos, scilt visę, auditę, gustę, odoratę, et tactę superiuntur 4r sensę interni, scilt sensę cōnū, Estimativa, phantasia, et Memorativa: et d oribę his pcedit psens otiovezia. ~~ꝗ~~

In qua qdq sedunt voluntę efficientię entis raōis: ita Schotę, Arriaga, et Olina. Et ex Hispānis Prado hinc, et Franciscus bonę spei tale efficientię sedunt sensibę internis. Nec dicunt q pguerent sensę externos sua em entia raōis effiare. Omnino ad Phōm sm imdę vt eaę effectriçę entis raōnis agnoscit. d qq 1. nra solup. 1.2.

Nostra Conclusio.

§. II.

Solę inctę n ad voluntas, neque sensę sam internis, quę externis entia raōnis effiat. Dluo e D. Th. pluribę in locis. Probr q raōne ex illo deducta: Tunc efficitur ens raōis quando attingitur n ens, vt ens; at solę inctę attingere potē n ens vt ens: q solę inctę ens raōnis effiat. Mai. certa e em, apud adversarios. Min. pbr: nulla potā ptes inctę attingere potē obcty pprię inctę; d n ens vt ens e obcty inctę: q. Mai. patet: nq ideo inctę n attingit bonę, nec voluntas colorata, q a bonę e obcty voluntis, et colorata vtq. Min. em victrix certa, q a forlitas entis vtpotē verissima ad pprę vrlissimę, qualis e inctę ꝗ mors obcti spectat.

Confr: Potentia effectiva entis rationis debet attingere non ens vt dictum ab ente reali, et quia si transgressum; id hoc unice evenit posse intellective: ergo. Min patet: nam licet alia potentia posset posset in ens fictum, nequit tamen ipsum vt ab ente reali dictum attingere. Maior probatur: Vt efficiatur ens rationis debet ignorari non ens separative ad ens, et ignorari debet ad instar entis; id ad hoc requiritur quod ignoretur non ens vt dictum ab ente reali, et ipsi transgressum: ergo.

Probatur 2.° solum excludendo a voluntate efficientem entis rationis: Nec obstat vt operabile non extra sphaeram Voluntis: quia et ens rationis vt operabile. Nihil probatur: Voluntas tendit in suum obiectum, vt vt existens in re, et propositum ab intellectu acceptum exerceat in illud: Nihil volitum, nisi propositum: quia voluntas suum obiectum existens supponit: quia illud vt operabile respicere negat. Praeterea: potest, quae non attingit res aliis ac erant ante talis attingentia non efformat entia rationis; id huiusmodi non voluntas: ergo. Minor probatur: Voluntas attingit res eo modo, quo antea erant in intellectu: quia non attingit res aliis, ac erant ante talis attingentia.

Probatur 3.° excludendo sensus tam internos, quam externos: Iudicium attinens a sensibus debet esse sensile; id ens rationis sensile non est: quia a nullo sensu attingi potest. Minor probatur: Non esse sensile est ens reale; nam realitas est ratio mei, quae et ens sensile dicitur; id ens rationis ab realitate excludit: ergo nullatenus est sensile. Confr: Nulla potest materialis, qualis est sensibilis attingere posset obiectum omnino immaterialis; id ens rationis omnino immaterialis est: ergo. Minor probatur: Ita quia omnia materialia participant rationem entis realis. Ita enim, quia illud est immaterialis in ordine ad vim percipiendi potest sensitivam, quia non stat qualitibus materialibus, et sensilibus; id ens rationis his qualitibus non stat: ergo.

Probatur tertio excludendo specialiter imaginationem, in qua magna mysteria theologi iudicant adversarii. Ad efficientem entis rationis debet sumpti ad modum entis non ens impossibile, seu cui repugnat esse; id imaginativa cognoscere negat non ens, cui repugnat esse: ergo. Minor probatur: Quia adversarius imaginativa talia impossibilia sumpsit, quia apprehendit montem aureum, hirocervum, et alia monstra; id ora haec quae ab imaginativa attinguntur impossibilia non sunt: ergo. Minor probatur: Imaginativa in his obiectis non attingit accidentia sensibilia, nempe figuram montis sub colore aureo, et figuram hirocervi; id haec ora possibilia sunt: Ita quia facile in imagine depingi posse: Ita quia a Deo posse educi: ergo in his, et similibus obiectis nihil impossibile ab imaginativa apprehendit: ergo. Soluo arg. 3.

Solutio Argumentorum.

§. III.

Arguis 1° in favorem Scholi: Qui attingens obiectum aliter ac est in se efficit ens rationis; ita se habet voluntas: ergo efficit ens rationis. Minor probatur. 1°: Voluntas dum peccat attingit vt bonum, id quod in re bonum non est, imo est positive malum: ergo attingit malum aliter ac est in se. 2°: Deus in re non ordinatur ad creaturas; imo creaturae rei qua tales ad Deum essentialiter ordinantur; id voluntas dum peccat ordinat Deum ad creaturas, quae Deum creaturis effert: ergo voluntas suum obiectum attingit aliter, ac est in se: ergo ens rationis efficit.

Re. quod dum voluntas peccat attingit ens rationis non quidem factum a voluntate, id efficitur ab intellectu: nam si voluntas nihil velit nisi vt apparet ab intellectu si in malum feratur, sunt affective praeter bonitatem apparentem, falso applicatam per intellectum, ipsi ergo voluntati apparitum = in ista diuquo Mai. Qui attingens suum obiectum aliter ac est in se fingendo tale alietatem secundo Mai: illum non fingendo, id fictum prosequendo, nd Mai. et alias frui: Qui attingens suum obiectum aliter ac est in se, effective secundo Mai. affective, et prosecutive, nd Mai. et eodem modo diuquo Min., et eius probatur.

Replicat subtiliter Scholus: bonum apparens sub ratione boni est ens rationis: ergo sub ratione boni fingitur, vt voluntati proponatur. At sub ratione boni non fingitur ab intellectu: ergo a voluntate. Minor probatur: Intellectus neque attingere sub ratione boni specificativa voluntatis, id sunt sub ratione veri specificativa ipsius intellectus: ergo bonum sub ratione boni fingi negat ab intellectu.

En subtilitas Scholica in hoc clausus discursu. Re. diuquendo ant. sub ratione boni est ens rationis fictum sub ratione veri secundo ant.; fictum sub ratione boni nd ant., et ing. et secunda Min. subsumpta, nd ing. Itaque ratio boni per modum rationis quae attingitur, et fingitur ab intellectu sub ratione sub qua veri: et haec ratio boni iam ficta ab intellectu sub ratione sub qua veri praeter a voluntate sub ratione sub qua boni.

Sed adhuc dices: Sicut voluntas supponit obiectum senitum per intellectum intellectus supponit obiectum repraesentatum per speciem; id hoc non obstante, intellectus efficit ens rationis: ergo et voluntas. Diuquo Mai. Supponit intellectus obiectum primum repraesentatum per speciem secundo Mai. obiectum primum nd Mai. Species enim solum repraesentat formam obiectum primum, id est ens reale intellectui, quae ~~per~~ secundum fingendo, et

ffff imperfectione in ignorando, dy ignorat ens reale, ignorat ex ignorantia entis rationis, cui bat ee in exercitio ffff igiq ignorione.

Argues 2.o x.o D. Th. quæst. 1. d verit. art 11: imaginatio apprehendit vt plurimum res vt n e. q apprehendit vt presentes et absentes: q imaginativa apprehendit, vt presens, q presens n e: q ens rationis est.

Respo 1.o p. quæst. 12 art. 9. ad 2. ait: Imaginativa ex preconceptis speciebus montis, et auri fiat species montis aurei; id mons aureus ens rationis e: q ab imaginativa fiat.

Ad 1.m q 2.a nos objicit Dom. Lance id q sicut in 1.a huius Pulchoris ita atq possibile ignite vt exerteat n ut ens rationis, q a poss exere ita imaginativa nullus efficit ens rationis apprehendendo vt presens, q presens n e q a presens ee poss et ens rationis e q in re nec existit nec exere poss e. Ad 2.m ig dicto e imaginativa attingere montes aureos n quoad unione substantiale, id sm quoad figuras, et alia accida sensilia * uniri n repugnat.

* in quo sensu

Instabis ex Suriaga: Poss imaginativa apprehendere obcta in aliquo loco, in quo adhuc divinitas existere n poss: q tunc efficit ens rationis. Re. nd. adm q n phat Pater Suriaga, q nullus obcta assignat, nec facile assignabit, q percipiatur ab imaginativa in loco, in quo divinitas exere n poss. Et licet Deus aliquaret alia obcta alicui loco distato, et imaginativa illud in alio loco apprehenderet adhuc obcta possile apprehenderet, q licet illud obcta exere n posset in alio loco ab imaginativa apprehensio ex supposione Dni doceti, bene sm absolute, et in sensu divino, q sufficit ad realem possibilitatem obcti apprehensi.

Sed adhuc dices: imaginativa apprehendens hircocervum n apprehendit naturas hirci, et cervi separatas, in quo sensu st ad reale, id vt unitas, in quo sensu ad rationis st, nq talis Unio chymerica e. Re. imaginativa percipere eas naturas vt unitas in unione substantiali repugnanti, id unione quoad accidentia, et sensilia, id quoad colores figuras etc, quæ unio possibilis e, et adsumy fundamentum phat in hirci, ut eas naturas substantiales identicando ens rationis efficiat.

Argues 3.o sensus externus multoties percipit res aliter ac e in se: q ens rationis efformat. Ptia phat 1.o sensus externus specificatur a sensibili in omni, et n in particulari; id sensile in se e particulare: q sensus externus attingit sensibile aliter ac e in se: q efformat ens rationis

2° vis sepe attingit a longe aliquę colorę, qn discernat an ī viride aut cerulei: et sic indiscretione omnę coloris a ratione individuali: et colorę percipit alius ac ē in se. 3° vis multoties apprehendit colores, vbi re vera non sūt, vt in iride, in caudis pavonis, et collis columbarij, et insuper videt remis curvis in aqua, et re vera curvis non sūt: et. Denique: gustus infirmi febricitantis sepe percipit amaritudinem in potione re vera dulci: et 4° ad vlmum sensus externi sua entia rationis efformant.

Sed hęc omnia parum vrgent et non fictitia, sed entia realia sunt. Ad 1um dico q. licet sensus specificetur a ratione omni, semper tamen tratur ad alius sensile singulare, quare nullus actus sensus externi tratur posset ad ens rationis efformandum. Et licet admitteremus sensum externum posse percipere rationem omnem a singulari adhuc non fingeret: quia abstrahentium non est mendacium. Ex quo ad 2um dicimus visum in tali casu non attingere rationem omnem coloris, sed singularem, et determinatam, non quidem determinate, sed sufficienter determinantem.

Ad 3um dico illos colores non efformari, sed efformatur licet apparentia presentari posset visui. Quod ad ita presentent, tum quidem ex reflexione lucis, tum ex luce hac, tum illo modo disposita, tum et dispositione nubium in iride, tum ex alia causa; et similis apparentia curvitatis in remis formatur ab aqua, ita illum representante. Certum tamen est visum non attingere illa obiecta aliter, ac exstant ante talem attingentiam: quia necessum erat ad entia rationis efformanda. Ad vlmum dico gustum febricitantis percipere verum, et realem amaritudinem non in potione existentem, sed in lingua humore colerico infecta: quare tunc fallitur inctus non sensus, ad quem non pertinet iudicare an amaritudo sit in lingua, tum in potu. Vnde perceptio gustus ad summum praestat fundamentum inctus, vt ens rationis efformet. 1. q. an inctus dium ignoscat et efficit entia rationis? refer. PP. platonicorum.

QVÆST. V.

AN INTELLECTVS DIVINVS CONOSCAT, ET EFORMET ENTA RATIONIS.

Referuntur authorum placita.

§. I.

Hanc controversiam, licet Theologica, in presenti duximus examinandam, quia ad perfectam notitiam entis rationis non parum utile. In qua alii iudicantes entia rationis nullatenus ignorari posse, nisi ipsa fingendo, ne faterentur Deum fingere ignorare omnimodam entis rationis Deo negavere. Ita Caramuel, Vasquez, Platon, et Caverus; Alii ex opposito, non solum ignorare, sed eam efficientiam entis rationis Deo tribuunt: citantur pro hac Sententia Scotus, Durandus, Cruciger, Fonseca, et Molina, quos sequitur Rauis tib. 3. Met. q. 1. art. 3. Hanc eam Sententiam illustrat Enrin. Card. de Aguirre in logica tractatu 2. disp. 10.

Sed inter hos Philosophos adhuc et non leve dissidium: nam alii tribuunt Deum efficere quilibet entia rationis: alii vero ex distinctione procedentes asserunt quedam entia rationis, que ex perfectissima ignorantia procedunt fieri a Deo, quales sunt rationes ideales, quatenus in mente Divina in ordine ad creaturas; alia vero entia rationis ignorantia imperfecta exigentia, qualia sunt logalia, et chymerica nullatenus a Deo fieri posse. Tertia denique sententia ponit Deum omnia entia rationis ignorare, nulla vero efficere. Ita frequentes Thomistae, quos sequitur Suarez 2. Met. disp. 54. sect. 2. et ~~Hepp~~, eumque non illum Moneda. Tomus quæst. 1. 2. 1. 2.

Ia Conclusio.

§. II.

Deus perfectissime ignoscit entia rationis. Probatur primo ex illo Sapientiæ 6. Scit veritatis sermones, et dissolutiones argutiarum, signa, et monstra scit, antequam fiant. Et ex illo Psalmi: Scit cogitationes hominum quoniam vanæ sunt. At nesciret Deus cogitationes vanas, si non ignoraret monstra, et figmenta, quæ ab eis malitiosis formantur: ergo ergo figmenta non ignoraret. Deinde probatur primo ex D. Th. 1. p. q. 14. art. 9. aiente: Quæcumque sunt in potentia creatrice, sive opinandi, sive imaginandi, sive quomodo modo significandi ignoscit Deus. Sed potentia creatrix, sive opinando, sive imaginando, sive significando entia rationis efficere: ergo Deus ea ignoscit.

Ratione probatur primo: Ignorantia perfectissime apprehendens actu intuitu eius obiectum, et illum ignoscere debet; id intuitu Divina perfectissime apprehendit ceteri actu intuitu omnia: ergo eorum rationes, et obiecta ignoscit; atqui plurimi actu intuitu habent ab illo, et obiecta eorum rationis: ergo eorum rationis a Deo cognoscitur. Secundo

Ignio offendens cag ignorcit oei effectg, quos gducere gde; id incteg Ding offendit inctes creatg, q e cda entia rationis: q et ens rationis ignorcit. Dfx 2º Deg ignorcit oe verite: q ignorcit chymeng affheng ad modg entis e ens rationis: q et ens rationis ignorcit. Denique alienu videtur a summa Dei, scia id d quo in ffenti disputamg: q dg d ente rationis disputamg id n ignorat, id ignorcit Deg.

Respondet P. Vazquez: ad offensionem actg incteg sufficere ignioe obcti illig 1axij, q e ens reale; n add requi ignioe obcti 2axij, quale e ens rationis. Sed 2ª f: ng offensio ex natura sua e ignio effectissima: q e ignio rei, qm ignoriti e: q ignio offendens actg incteg ignorcit ipsius habitudine sg ad obctg 2axij, quag 1axij: q et obctg 2axij ignorcit

Dª

2º: Offensio Dinę orpoę exigit ignorcere n sm obctg 1axij, id em 2ª axij: q ignio offendens actg incteg obctg illig 2axij ignorcere debet. Rni fbx: q oda familia n ignorcerent Dinę orpog n offenderet; et sm gerribilia soly si sig 2axig soli offensioni: q ad offensionem orpoę exigitur ignio obcti 2axij. Dª 3g 2ª Vazquez ad hoę: Peccatg ff foxli e q rationis in 1ª huig Authorii; id Deg ignorcit maliog foxlę peccati, et culturis actg pravi nrę voluntis: q et ens rationis ignorcit. Denique: in 1ª huig Authorii: bonitas moralis actus em e q rationis; id Deg ignorcit talę bonitę: q et ens rationis. Q. 1. d. 2.

IIª Conclusio.

§. IIIº

Repugnat incteu Divino efficientia entis rationis. Probata Conclusio ex mente P. Bezn. S. d 3 sid. ad lug. c. 13. ofente: Entia, aut dictioes rationis quas d Deo efram ea q videmus in enigmate, et ff speculg, quas dicimus n ea in nobis fuerat, qdo eg videbimus sicuti e: q idio incteg nostra sidtrans attributa, et ffectiones Dnas entia, et rationis dictioeg effrat, q videmus Deg n sicuti e, id in enigmate, et ff speculg; atq ffd ignorcit Deg videt sicuti e: q nullg ens rationis efficiegore.

Exhis eruitur ratio nrę sententię in hunc modg: Incteg ignorcens rei vtis ff in se n effert ens rationis.

id inclg Deus oia vt sit in se ignoscit: q. ens rationis n efficit. Mai. ostat
q. nunc fit ens rationis, q. rei n possit e in se, id aliter, ac e in se ignoscitur. Min. pbr: Indg Deus oia ignoscit effectiuime: q. ignoscit oia quia
sit in se. Ig pbr 1°: q. ignio ignorans rem aliter ac e in se n e effectiuma, sed valde imperfecta. 2°: q. ignio effectiuma rei e vnaquaq; proprii et ipsa re; id ignio vnaquaq; proprii et re, eq ignoscit vt e in se, et n aliter: q. ignio effectiuma Dei oia vt sit in se ignoscit.

Dfr: Inctus Deus e incapax fictionis; id fiatio entis rationis e fictio: q. inclg Deus e incapax fiandi ens rationis. Min. pbr: Ly q. fingere e facere ens n verum id fictum, et hoc ipsum e fiare ens rationis. Ly em q. fingere e obijcere intellectui apparientia rei, pmissa rei verit; id ens rationis efficere e obijcere intellectui apparientia enti, pmissa enti verit: q. fiatio entis rationis e fictio: q. Deo repugnat.

Respondebit 1°: Posse Deum n ignorare res vt sunt in se, qu. res vt sunt in se ignosci nequeunt; qualiter stringit ens rationis. Sed hac responsio pbat Deum nec facere, nec ignorare ens rationis: ng si n e ignoscile vt e in se, n e ignoscile effecte: q. nequit a Deo ignosci. Ig pbr: q. mendacium, falsitas, et horror exigunt ad sui efficientia q. inclg ignoscat res, et n sunt sit in se; nequeunt a Deo fieri: q. si ens rationis n e ignoscile effecte, ex sunt e in se negt a Deo ignosci. Dn. Lind licet inclg creatg ob sui imperfectione plura, ut sit in se ignorare n possit; nulla tn res ex sui intrinci petit ignorare aliter ac e in se: q. solum fiacta falsum supponit. Ton pbr: Ignoscilitas intrinca rei e ipsa entitas rei, sunt e in se: q. nulla res intrinsece exigit ignosci aliter ac e in se.

Respondebit 2°: posse Deum ignorare res, hinc cerum vo. aliter a e in se, n p assensum, iudicans scilicet, aut affirmans eas nias ee vnitas, sicut ignoscit; sd p dissensum, hoc e dissentiendo a tali vnione, quae ignio imperfectione n arguit. Sd 3°: Inclg attinens hinc cerum hoc efficit ens rationis, q. apprehendit illa extrema, ut vnita; id dum ignoscit hinc cerum p dissensum, n separata illa extra vt vnita: q. Deus ignoscens hinc cerum p dissensum n efficit ens rationis. Min. pbr: illa extra separata vt vnita p actum tribuentem illis tale vnionem, licet fictione; id ignio. Dfria

attingens horo cerny ꝗ dicenny ñ tribuit unionē illq extremis, imo dicentio removet, et separat ab illis omnē unionē: q. tali genio ñ apprehendit extra ut unita.

Si dicas 3 P. Ovidio imperfectione se tenere ex p.te creanē 1.o fingentis ens rationis, ñ ad ex p.te sāe Dei efficientis ens rationis, eo q. ad ipsq spectat genoscere ens rationis a creata ofictu. 5.a 1.o implicat iterny fieri q. semel facty ē. q. idq nunq ens rationis iq fabricaty a creatra, a Deo neqt iterny fieri: q. si Deq efficeret aliq ens rationis illud 1.o efficeret; sd hoc imperfectione arguit in 1.a huiq Authori: q. a Deo relegandy ē. 5.a 2.o: si quilibet genio entis rationis illud efficit, 3 Deq ea ota ab eterno genoscat, ea ota ab eterno efficit. sd q. facty ē iterny factile ñ ē: q. nully ens rationis fieri potest a creata, q. absurdy ē.

2.o gbr genio ratione alia: Deq vigore 1.a veritas ñ potē fallere, nec falli; sd si posset efficere ens rationis posset fallere, et falli: q. 1.a pars min. infertur ex 2.a, que gbr: Veritas genoris sistit in oformate acty 3 obcto, ut ē in se. Ostat ex P. S. Anselm. Dialogo d Veritate cap. 3. aiente: Si q. vera, et recta ē conformatio ñ ob aliud, quq q.a putamus ēē q. ē, aut n ēē q. ñ ē; ñ ē aliud erg veritas, quq rectitudo; at genio, qua Deq efficeret ens rationis ñ oformaretur 3 obcto, ut ē in se, q.a iq attingeret aliter ac ē in se: q. falleretur Deq.

Si respondeas, Deq attingentē iq aliter ac ē in se nequaquam falli, q.a ñ iudicat, aut affirat iq ita ēē sicut genoscit; quare ille acty in ē iudicty capax fallacię, et falsitatis, sd simplex apprehensio falsitatis, et fallacię incapax. 5.a 1.o Deq ñ sm ē 1.a veritas in iudicando, sd em in apprehendendo; sd pp 1.y neqt iudicare d reali re ac ē in se: q. pp 2.y neqt apprehendere iq aliter ac ē in se. 2.o: si Deq diceret iq aliter ac ē in se, vere falleret lqtr: q. si apprehenderet iq aliter, ac ē in se vere falleretur apprehendendo. Denię: licet ille acty ñ eet ficto iudicativa, esset ficto apprehensiva, q.a tali apprehensioni objeceretur obcty ipsi ñ oforme; sd intuitu Dino oti ficto repugnat: q. et apprehensio rei aliter ac est in se. Solvuntur arg. 1.a ria. 3. 4.

Solvuntur arguta Dnorum. §. IV.

Argues 1°, directe 2° tg Solvitur: Deus ñ efficit entia rationis: ergo nec ea ignoscit: Ita ppx: Efficientia entis rationis vitio in ignoranti: ergo si Deus illudñ efficit, nullatenus ipsum ignoscit. **Rs.** diguendo ignorans: nec ea ignoscit practice scilicet, speculative nō ipsum. Et sicut ad ipsum. Ita ergo intellectus creatus dum 1° ens rationis ignoscit illud efficit, quia practice, seu effective attingit: intellectus vero Dei ens rationis ig fabricatus ab intellectu creato tantummodo speculatus; et ita speculative ignoscit, nihil fingit, quia ñ ig aliter ac est in se, id ens rationis, sicut est in se ignoscit.

Replicabis: Cognitio Dei ab æterno tendens ad esse intrinsecum entis rationis: id ñ ad esse intrinsecum ipsius ipsum ig intellectione creatus, et hæc ab æterno ñ existit: ergo fabricatus ig intellectione Dei. Si rationis ignis Dei ab æterno tendit ad esse intrinsecum entis rationis ergo facta, id factile a creatura, quia licet illud esse intrinsecum ab æterno ñ ter actu est in possile. 2° instanges: Ens rationis ignitus a Deo ab æterno habet esse in intellectu Dei; id ñ est fabricatus, et ignitus ab intellectu creato: ergo a Deo.

Sed adhuc plicis optime respondetur est. Ad impugnamus diguo Mai. habet esse extrinsecum in intellectu Dei sed Mai; intrinsecum subdiguo possile sed Mai. actuale ñ Mai. Ex quo stat solus. Et hæc instantia manifestus in falsitate mendacio et peccatis, quæ ota ignorantur a Deo ab æterno: ergo ea ota habent esse ab æterno in intellectu Dei; ñ esse est fabricatus a creatura: ergo factus a Deo. Sicut ergo ea ota ab æterno dnotanta extrinsecum ignita a Deo, quatenus ab ipso ignorantur sed ly esse intrinsecum ñ actuale, id possile, id est sed ly esse ig hæc possit a creatura: ita similiter dicimus in ente rationis.

Instanges: Deus ignoscit ab æterno ens rationis sicut habet esse; id habet esse ad modum entis realis: ergo ignoscit id quia ñ est ens reale ad modum entis realis, id hoc est ens rationis efficere: ergo. Dicitur Mai. diguo Min. habet esse ad modum entis realis ex vi ignitionis creatæ sed; ex vi ignitionis Dei ñ Min. Et diguo ignoranti eodem modo. Deus ig ignorantem ens rationis ignoscit ipsum habere esse ad modum entis realis ex vi fictionis creatæ intellectus ignoranti; quia ñ arguit in Deo efficientia entis rationis; quia ig sicut est ante ignoscit, et ñ aliter.

Ens rationis ig dnotans extrinsecum ignitum a Deo.

Argvitur 2° directe 3ª 2ª sclusq: Deus ignoscit privationes, et negationes, quæ non sunt ens ad modum entis: ergo efficit ens rationis. Dª patet, et ann. probatur 1°: Deus ignoscit privationes, et negationes vt sunt ignoscibiles; id sunt ignoscibiles ad modum entis: ergo ita ignoscuntur a Deo. 2°: ideo ad modum entis non ignoscerentur a Deo, quatenus esset imperfectionem in illo; id hoc est falsum: ergo. Min. probatur: Nulla est imperfectio in eo quod res ignoscatur, sicut exigit ignosci; sed privationes, et negationes exigunt ignosci ad modum entis: ergo quod ita ignoscuntur a Deo nullum in eo arguit imperfectionem.

Ad argum. 1° quod aliud est ignoscere non ens ad modum entis positivi, et aliud ignoscere non ens quod est ens positivum. 1ª 3ª venit inclusum creato ob suam imperfectionem: 2ª est quod in creato Deum ignoscentis privationes, et negationes, ut sunt in se quasi quædam positivas oppositas, quæ privant, et quas negant, tenebras lucem gratia quod lucem, cecitatem quod visum etc. In sta nd ann. Ad 1ª probatur diquo Mai: vt sunt ignoscibiles a perfectione creatorum; imperfecte nd Mai. et diquo Min: ita sunt ignoscibiles a creatura creatorum; a Deo, nd min. et 2ª q. Ergo a Deo ignoscibiles sunt quasi quædam positivas oppositas: quæ est ignoscere non ens quod est ens; non ad ad modum entis; quæ ignoratio nullum dicit imperfectionem: quod patet ad 2ª.

Replicabit: Ideo creatura ignoscit non ens ad modum entis, quia obiectum inclusum creati est ens; id enim ens est obiectum inclusum Dei: ergo cum Deus non ens ad modum entis ignoscit. Instat: Obiectum formale Dei inclusum est ens Dei: ergo Deus ignoscit privationes, et negationes ad modum entis Dei. Rd Deus ignoscere privationes, et negationes quod ordine ad ens quod est obiectum inclusum Dei, in quem eas ignoscit quasi quædam positivas oppositas, quæ sunt ens positivum: nullatenus vero privationes, et negationes ignoscit ad modum entis positivi.

Vrgebit difficultas: quod licet obiectum inclusum creati sit ens possent creatura ignoscere privationes, et negationes quasi quædam positivas oppositas: quia eas non ignoscat alias ac sunt in se: quia nec inclusum creatum vllum efficabit ens rationis. Aliqui faventes posse inclusum creatum dupliciter ignoscere privationes, et negationes, scilicet vt sunt in se quasi quædam positivas oppositas; et innuit alias ac sunt in se ad modum entis: et ex hanc 2ª ignorare efficere ens rationis, secus vero 1ª. Sed hæc solutio dupliciter quæ opposita mente Ang. Præcept. opusc. 42. cap. 4. arguit: Quod nec oppositum eis (scilicet entis) intelligere possit inclusum, scilicet non ens, nisi fingendo ipsum ens.

Quare melius dicendum 2ª quæ. Ratio disparitatis quia inclusum creatum ignoscit privationes, et negationes quasi quædam

creatas immissas a sui positivi, que species ~~qq~~ sublimitas, et imperfectionem non repraesentat privationes, et negationes vt sit in se, id est, id est ad mox entia positiva. Deus id non agnoscit quod species sua est, que id perfectissima sine privationes, et negationes repraesentat, quod sit in se effectorii modo ac repraesentaremta quod species propriae, si quod impossibile eas haerent.

Sed adhuc dicis: Deus vere apprehendit repugnantia chymerae (hypocentauri vel) id hircocervus objecta unctui Deus vt ignoratur: quod haec ee obscurity in unctu Dei; non reale: id rationis. Dijuo ani apprehendit repugnantia hircocervi quod aversery, nd, quod diversy secundo ani, et eodem modo dijuo 1y ignoriens; et 2y ignoriens invicem dijuo: haec ee obscurity ~~obscurity~~ in unctu Dei secundo, intrinsecus, nd 3q. Deus enim non apprehendit naturas hirci, et cervi vt vnitas, hoc e quod aversery; sed diversiendo a sua vnione: quare vnice apprehendit repugnare hircum ee cervum quod e eai naturas quod sit in se sicut separatas ignoriere.

Instabis: Deus non sim ignorat repugnare hircum ee cervum, id eim ignorat hircocervum ee impossibile; id non apprehendit hircocervum quod aversery, quae eas naturas vt vnitas apprehendit: id. Rus. 1g: Deus non sim ignorat aerem non ee lucidum, quod e ignoriere tenebras quod diversy, id eim ignorat aerem ee tenebrosum quod e eai quod aversery ignoriere. Rs. Dijuendo Maj. ignorat hircocervum ee impossibile practice immediate, et quod se, nd Maj speculative, mediate, et quod ordine ad unctum suum secundo maj; et nd Min. ignoratur ipse Deus speculative unctum suum de facto affirmare, et sicut affirmare posse hircocervum ee impossibile: Deus sim practice id immediate non affirmat; quae nam hirci, et cervi non objecunta unctui Dei, nisi vt a nobis ita fictice ignoratur; quod patet ad 2y.

Arguitur 3 Deus occurrit simul et creatura ad entia rationis: id ea facit Ens gbr: Deus occurrit et creatura ad intellectionem creatae fingentis ens rationis: id simul et creatura fingit. Rs. nd. ani. Ad gbaem dijuo Min. Ad intellectionem quod intellectio e secundo ani; quod fictio e nd ani: quae Deus sim occurrit ad intellectionem creatae sicut id quod het de efficientia et perfectione; non dico sicut id quod het de effectu in intelligendo; quod het intellectio, vt fictio e. Et inuita: Deus occurrit ad actiones creatas, quae dicuntur, fallimur, et peccamus; et sim Deus nec discurrit, nec fallitur, nec peccat: id argutus tenentur solvere adversarij.

Arguitur 4: fratio entis rationis, tn e fictio, tn fictio e non dicit imperfectionem: id Deo negandae non e efficientia entis rationis. Ens gbr

Xpto Dnō fatet entia rerum; id Xpto repugnat sui imperfectio: q. fatio entis rerum, l. nō ē fictio; l. si fatio ē nō ē imperfectio. Ad 2 ergo dico ad ens rerum negri fictionē apprehensivē, nō ad fictionē assentivē. Ad 3 ergo 2 cessa. Mai. dugus Min. Sui imperfectio moralis secundo Min. physica, nō min, et 2 q. licet enim Xpto Dnō repugnet sui imperfectio moralis, et insuper fictis assentiva affirmans opportet eum q. divina sapia senserit; nō tamen et repugnat aliqua imperfectio physica, qualis e fictio apprehensiva propria intellectui creati, licet omnino relegenda ad intellectum Dīnum. Exponx mens D. Th. ovl.

Exponitur mens Dī Thomæ.

§. Vltimus.

Oppones dnus urgentia ex D. Th. 1. p. q. 15 art 2. ad 3. De respectibus, quos ducit divina idea ut imitabilis a creaturis affirmante: Si respectus illi, qui multiplicantur ideas nō causantur a rebus, id ab intellectu Divino separante essentiis suam ad res. At huiusmodi respectus sunt qui rerum; Ergo quia est Divina in ratione ideae nō ē realis diversia, et multiplicata. Ergo q. Deus realis nō separatur ad creaturas, immo creantur ad Dei ordinantur: q. saltem huiusmodi entia rerum intellectui Divino effiat.

Iuxta mēm exportionem rd: intellectus Divinus sm. causare realis fundamentalis illorum respectus; in qm. solet habet fundamentum proximum, ut intellectus creatus eos formalis causet. Sed 2a insurgens. 1o: fundamentum respectuum idealium solet esse Divina incausabilis ē; id Deus causat illos respectus: ergo nō fundamentalis, id formalis. 2o: Relatio rerum fit ad similitudinem relationis realis; id causat causam fundamentum rationis realis causat ipsum relationem: q. Deus causat fundamentum respectuum idealium respectus ipsorum formalis causat. 3o: Idea formalis solum ē q. rerum; id idea formalis solum existit in mente Divina: q. Mens habet: Idea formalis solum respectus respectus in mente artificis; id Deus ē artifex supremus creaturarum: q.

Vt

hæc ē alia dissolvas adverte cum q. Dīnum multiplex posse sumi. 1o essentiae 2o ut genitum: qui diversimode imitabilis a creaturis: et ita ē fundamentalis proxime ad creaturas relata. 3o ut formalis ēq separata ad creaturas: et hic respectus formalis a sola creatura causatur. Ch. rd Divina 2o modo sumpta causatur a Deo nō formalis, id virtualis; q. intellectus Divinus causat virtualis generationem proprium, virtualis eum causat sui ens in ratione generis. Pg. patet ad 1m. Ad 2m dico relationem rerum similem realis in alijs, illi dissimilem

in hoc q relatio realis ex fundamento resultat: relatio vero rationis proprio fundamento novum actum fingens exigit. Ad 3m vero ideo forsitan tale vt praeter q rezerrii in mente Divina, in quo sensu e realis effectiva, et mutuo Dei a creatura; non ad vt respectivum, in quo sensu e q rationis.

Cum stabilitum maneat solum intellectum creatum esse causam entis rationis, ut et capabilitatem ipsorum undique percipiatur. Inquirere 1°: Num per quantlibet ex illis operationibus intellectus fiat ens rationis? 2° an per actum directum, an vero per reflexum? Circa 1m vero affirmative: et probat: Intellectus apprehendendo, iudicando, et discurrendo fingit artificiosa obtinuit reperitur in praedicabilibus propione, et illo objective sumpti: ergo per quantlibet operationem intellectus fieri potest ens rationis. Circa 2m vero fieri per actum directum. Ratio est: quia ignorantia reflexa sine hac ignorantia realem directum; sed hoc non est fingere: ergo solum actus directus fingit ens rationis.

Nec dicas 2° 1m: Ens rationis sit per actum falsum, per actum scilicet ignorantiae rem alia ac est in se; sed falsitas est proprietas iudicii, non autem simplicis apprehensionis: ergo per simplicem apprehensionem non fit ens rationis. Nam facile respondetur ad ignorandam aliter rem, ac est in se, nullatenus requiritur actus falsus. Nam actus falsus est ille qui affirmat rem aliter ac est in se affirmative, et iudicative, non autem apprehensive. Vel dic simplicem apprehensionem esse capacem falsitatis non ignorantiae, id simplicius quam sufficit ad fingendum entia rationis. ec.

Nec dicas 2° 2m ignorantia, quae separatur tal ad inferiora suggerit obiectum ignotum per aliquam ignorantiam, scilicet per naturam datum, id tali ignorantia est reflexa: ergo per ignorantiam reflexam fieri potest ens rationis. Ratio ignorantia quae ignoraretur alia ignorantia vt intrinsice inhaerens in subiecto efficeret ens rationis; at tali ignorantia est reflexa ergo. Non ad 1m vero Min: Nam ignorantia reflexa est quae attingit aliam ignorantiam tanquam obiectum ad ignorantiam in aperto existentem non est alia ignorantia, id est ignorantia. Ex quo ad 2m dico nec illa ignorantia est reflexa, quia non ignoraretur aliam ignorantiam sui ipsius est scilicet vt est in se, id est, scilicet vt intrinsecum subiectum. Nam ens rationis adequate dividitur in negatum priv. et relationem. not. al. 1.

QVÆST. VI.a

VTRVM ENS RATIONIS

ADÆQVATE DIVIDATVR IN NEGATIONEM, PRIVATIONEM, & RELATIONEM.

Notantur aliqua.

§. I

Non gredit dubiũ d ente rationis, sine fundamento, id d ente ficto sine fundamento a rebus distincto. Quo adverto q privatio nihil aliud ẽ quq: carentia frę debitę subiecto apto nato ad illą habendą. Vt ocitur in hoc. Negatio nihil aliud ẽ quq: carentia frę indebitę, aut repugnantis subiecto: vt ocitur in lapide. Si q privatio, et negatio sumantur privative, et negative, vt sit a gte rei, nec sint entia realia positiva, nec rationis, id carentię entis positivi: quod sęs non sint fundamenta entis rationis; quatenus iste fundamentum esset, ut inctus talia non entia positiva ad mos entis positivi sumpsit.

Adverto insuper intentiones dividi in 1s, et 2s. Et quelibet ex his subdividitur in formales, et obiectivas. 1a intentio formalis ẽ actus cognoscens seipsum ẽ q hęc in re: vt actus cognoscens homęm quod actual rationale. 1a intentio obiectiva ẽ obiectum cognitum seipsum ẽ q in re hęc vt hoc cognitum quod ẽ actual rationale. 2a intentio formalis ẽ quę attingit obiectum seipsum ẽ q hęc ex ratiocinatione inctus fingentis: vt actus cognoscens actualem genus formale rationale. 2a intentio obiectiva ẽ obiectum q talis cognitionis attractum est actual in ratione qzis formalis talis. Ex quo hęs ex his intentionibus solus 2s intentionis obiectivus ẽ q rationis. Et d hac dubitamus dividatur ne adęquate in privativus, negativus, et relativus.

Nostra Conclusio. §. II.

Ens rationis adequate dividitur in privationem, negationem, et relationem. Ita D. Th. pluribus in locis presertim quęst. 21 d veritate art. 1. q hęc verba: Id q ẽ rationis sm gne ẽ duplex, scilicet relatio, et aliqua negatio. cui enim positio absoluta aliqua in rerum natura existens sicut. In qq. q negationis intuitit carentia in sme sive s privativa, sive negativa: et q ex mente D. Th. id q ẽ rationis sm gne ẽ t privatio, t negatio, t relatio.

Rationes ꝓbant solum: Sed si entia rationis habent fundamentum quod sit fundamentum ad ea fingendum, id privatio, negatio, et relatio sit fundamentum ad fictionem entis rationis; et nullum aliud fundamentum assignari potest: Q. 1a pars min. probat: fundamentum entis rationis est quod in ꝓprio conceptu non explicat entitatem realem; id ita se habent privatio, negatio, et relatio: nam privatio, et negatio sit non ens, et relatio seu duplex conceptus ad ꝓprium relationis nihil reale explicat: et hæc ratio, sit fundamentum ad entia rationis fictionem. Quod ad nullum aliud fundamentum ī assignabile quæ est 2a pars minoris; probat: Nam substantia quantitas, et alia præmenta absoluta in ꝓprio conceptu explant entitatem positivam et realem: et quoad utrumque ꝓbatur vera est Min. S. Th. 8. 3.

Solvuntur Objectiones.
§. III.

Objicies 1o: actus indeterminans Angelum ad motum rei corporeæ fit ens rationis; sed Angelus indigit ut alter ac est ente: id tale ens rationis non est privatio, nec negatio, nec relatio: et tali divisio adequata non est. Resp. do Mai; et inclusum probatur dupliciter indigit ut aliter ac est in se applicative, et attributive nd Mai: quare ꝓpriative, et mutative secundo Mai. Dum igitur indigimus non ens ad modum entis applicando, et tribuendo entitatem non enti, ens rationis efficimus; dum indigimus vel tenebras ad modum entis positive obscuri, tribuendo, et applicando non enti illam entitatem positivam obscuritatis. Angelum nd ignoramus ad modum rei corporeæ talem corporeitatem ei non applicando: quare nullum fingimus ens rationis. Clarius, et brevius ruinc fit ens rationis quando ignoratur non ens ad motum entis hoc est ut ens: Angelum nd non indigitur ut corporeum, id unice ad modum rei corporeæ.

Instabis: et si quis indigitat Angelum ut corporeum hoc est tribuendo ei fictitie corporeitatem efficiet ens rationis; id non negativum, nec privativum, nec relativum: et producta divisio adequata non est. Resp. dum qui indigit alterum Deum, montem aureum et alia efficiunt entia rationis, quæ non sit privationes, nec negationes, nec relationes. Respondent aliqui talia entia rationis esse relativa. Sed hæc solutio in presenti dico inutilis est; et angelum conceptum ut corporeum ī ens rationis chymericum, et sine fundamento; et prima conversatio unice de ente rationis et fundamento procedat. et quod patet ad 2m.

Dices: quod unitas apprehendit Pres, et Plus ut unus in natura humana, et sic unitas accipit ut res positiva effert ens rationis; id tale ens rationis non est relatio nec entia pluralitatis, quia nec privatio, nec negatio, ergo.

R. fundamentum talis entis rationis est entia pluralitatis, non numerica, sed specifica quia Pres, et Plus a qte rei vere carent pluralitate specifica; et non sunt species rationis.

Obj. 2. Ideo subsistat quantitas et qualitas facta non habent fundamentum in re, quia explicant entitas realis; id in relatione mundi ppriis accepti explicat ee reale: quia nec data ens rationis relativum et fundamento.

Si dicamus relationes mundi accepti ad species relationis non explicare entitatis realis; quia insuper ens actio mundi accepti ab species actionis non explicat entitas realis, et sic non data actio ficta et fundamento: quia Sed facile id actiones mundi ppriis accepti non explicare entitas realis, sed bene sic mexive, quia importat realis expressionis actus a prima enti rationis repugnantis.

Dices: Dari entia rationis fundantur in negatione: quia sola negatio est fundamentum entis rationis. Antis ptbr: Dari entia rationis dicunt negationem entis realis: quia dari in negatione fundantur. R. nego ant: nq licet ee ens rationis importet negationem entis realis, non sic ppter mos fundantur; id comitantur, et ut pratus mee in quo dari entia rationis veniunt.

Si denuo ducis privationes, et negationes accepte ut res positive non sint privationes, et negationes; id entia rationis positiva: cur quia dicimus ens rationis aliud ee relationis, aliud negationis, aliud privationis? R. privationes, et negationes, ut entia rationis ppter fortis ee quia positivum; id quia talia entia rationis specialem nomen non habent, ea noe sui fundamenti appellamus. Et hec de toto tractatu entis rationis; alia vero quae addi poterant inutilia ad nostrum institutum reputamus; quare in eis amplius immorari non oportet.

Tractatus Tertius de Universalibus in communi. et c.

FINIS

TRACTATVS TERTIVS.

DE VNIVERSALIBVS

IN COMMVNI.

Cum præbilitas sit quasi Vtile, actus et præbilibus, seu et utilibus in particulari, xta ordinem Phorij vsq; Tractatus istius instituendus et Utilibus in omni, in quo ordo naturæ, et causa examinatur; qua generatio, et explanatio operum in erit in Prabilij effectus utilitatis devenire. Et quia postquam ordinis se offert examinandus, et; dicta ne a prior vile?

Pro quo et alijs in ipsorum Tractatus principiendis adverto quod Vile attenta voces impositione et unus respiciens plura. Et est triplex, scilicet in caendo, in repræsentando, et in agendo seu præstando. Vile in caendo, est unus respiciens plures, et diversos effectus quos causare potest, ut Deus; cuius causalitas ad omnia se extendit. Vile in repræsentando est unus respiciens plura, quæ repræsentat, ut hæc vox homo, tales quæ idea in mente artificis existens. Vile in agendo, et præstando est unus respiciens plura per identitatem, et per præstationem.

Quæ quidem distinctio sumitur ex Phio 7. Met. lect. 13. dicente: Vile est quod pluribus in ea natum est, dicitur vulgaritate dicitur Vile per unum aptum ad eundem in multis, Talis distinctio intelligenda est de utili in actu 1o sumptus; cuius principium est præbilitas, seu vile in præstando unitas dicitur per hoc quod sit unum aptum præstare de multis. Relictis igitur utilibus in causando, et in repræsentando ad logicum nullatenus spectantibus, de utili in eundo, et in predicando in presenti Tractatu agendum est.

Sed ex prima explicatione colligere licet quod vt natura aliqua sumatur utilis logice tres requi-

nantur solutiones. Requritur enim 1.° quod in una persona; quare licet natura entis possit esse in multis, negat tamen esse vnitis, quia est proprietas analogi dicens diversitatem simplicis tali, et vnius tamen 2.° quod. Et ipse hanc solutionem excludentem eam a ratione vnitis equivoca, et aplexa.

Requiritur 2.° quod natura possit identificari et pluribus quod multiplicationem in illis. Et ratio est quia vnitas est pluralitas sumpta per modum vnum; quare natura debet esse multiplex, et diversa, ut vnitis valeat denominari. Haec huius solutionis excludit a ratione vnitis natura Deitatis, quae licet in una, et identificata et 3.° potest non tamen per multiplicationem in illis. Excludit eam Pri, quia licet in vno negat tamen et pluribus identificari.

Requiritur 3.° quod natura Vnitis identificari possit et pluribus realis non vero per rationem. Ratio 1.° est: quia natura vnitis debet praeiari, et affirmari de inferioribus, ad quod requritur realis identitas et illis. Ratio 2.° est; nam vnitas est ratio superior, in qua veniunt inferiora; superior autem vt ratio sumpta dicitur tali per rationem ab inferioribus.

Innuit observandum est: vnitas in eorum alius est metaphysica, et aliud logica; Vnitas metaphysica est natura abstracta a differentiis, vt et sublimata non sublimata differentiis individualibus Petreitatis, et Pleitatis. Vnitas logica est natura abstracta a differentiis; et innuit respicient potestive plura inferiora per identitas. Ex qua vnitas metaphysica est quasi reale, et fundamentum vnitatis logicae. Vnitas vero logica est quasi rationis, quia dicit 2.° intentionem relativam praedicamentalem, qua natura vnitis ad sua inferiora referta.

Observandum est denique vnitas logicam triplicitur posse accipi: ut fundamentum remote; fundamentum proximum, et formale. Vnitas fundamentum remote est natura, quae denotat vnitas respectu fundamenti inclusi ad vnitatem formalem; vt homo in Petro, et Paulo, quia et in illis ratio veniendi fundamenti potest inclusa vt abstrahat natura hominis Petro, et Paulo; et potest eam ad ipsos referat tanquam superiorem ad inferiora. Vniversale fundamentum proximum est natura ipsa abstracta, seu vnitas metaphysica. Vnitas vero logica formalis est natura ipsa relata ad sua inferiora, vt explicatum manet. Quibus praelibatis ad dubia accedamus.

QVÆSTIO. I.

AN A PARTE REI DENTVR NATVRÆ,

QVÆ VNIVERSALES VALEANT DENOMINARI?

Referuntur sententiæ. §. I.

Prima in hac re 1ª negabat naturæ a parte rei vtles n̄ m̄ reales, id eam fundamenta, ac p̄ sequens sciat oēs t̄ medio tollebat. Ita Heraclitus, et Cratillus, ut refert Phō lib. 1. Met. cap. 6. Ex qq Cratillus in tanta dementia vt nihil voce exprimendi existimaverit, eo q veritas quæq; transiret prisqq finiretur ordō; quare vt q volebat exprimere digitum in faciunq movebat. Horum herorum Phōris hoc dilemate refutat Arist. Aut sciat negatis scientiē t n? si ly: d p manibus heti sciat quæ negatis, et sequenta dantur naturæ vtles t qq vnice agunt scitq. si ly: d vrō iudicio nullatenus standum ē.

Vt hanc dementiam vitaret Divus Plato incidit in celebre illud t idēas separati relatus a Phō 1º Met. cap. 6. affirmant inveniri a parte rei naturæ quasdam species a singularibus separatas mēi multi, p se existentes, eternas, et immutabiles: potuit d natura hum vn. a parte rei nē Pro, et Plō, et ab eis separatus eternus, et immutabilis. Hæc dicunt antiq alij Platonē ab hac calumnia vindicantes, asserentes vnice assignasse ideas oīs rerum existentes in mente Divina. Antiqui alij qqd vtle in eendo nantes asserebant solum dari vtle in sicando, seu in vocibus. Ita Gabriel Ocam Maxillus, et alij Nominales vocatur, eo q oīa ad voces, seu nōa reducebant. Concurrit Phōris sensus asserit dari agitere naturæ, quæ vtles potū t noaru singularibus identicatur.

Ia Conclusio. §. II.

Dantur a parte rei naturæ, quæ vtles valent t noari: Hæc sclusio ita expressa mens e P. H. Aur. vt lib. t incarn. Verbi: cap. 2. asserat 3ª sig illud eē hereses in Dialectica p hæc verba: Cautissime ad sacræ paginæ quæstiones accedant q n̄ nisi flatus vocis putant eē vtles subsistētia; q enim n̄ intelligit quomodo fluxerit hoc in specie sum vnum hoc, qualitas in illa sacratissima, et altissima natura comprehendet quomodo fluxerit p nē quarum singula quæq ē perfectum Deus i vnum Deus? q ex mente Arist. heresis Dialectica eē negare naturæ vtles a parte rei, vtlitq q ad flatum vocis reducit naturæ revocare.

Statuit idem ratione 3ª Heraclitij, et Cratilij: sed non agunt de singularibus, sed de utilibus; at sed negant non esse: ergo nec naturae utiles: ergo de esse rei dantur naturae quae utiles valent denegari. Ofr: Ab aeterno dantur essentiae sempiternae veritatis, ergo haec essentia non e dari sed ab aeterno et vera: ergo natura et illae essentiae sicuta et aeterna, et incorruptibilis: ergo utiles. Patet 2ª: ergo ideo 2ª non Phoenix utilis non esset, quia corruptibilis foret: non ergo incorruptibilis est, et aeterna erit utilis.

Deinde statuit idem 3ª Nominales: in hac essentia Pro et homo, utile non est vox homo, sed homini natura: ergo non vocem, sed naturae sit utilis in essendo. Nam Abr. Utile est ergo gratiae de inferioribus; sed in tali essentia unice gratia de Pro natura humana, non ad vox: ergo aliis essentia est facta: ergo non vox, id natura est utilis. Ofr: in 3ª Nominalis sed agunt de utilibus; at non agunt de vocibus: ergo vocem utilem non sit. Minor patet: ergo Metaphysica agit de natura entis, non de hac voce ens. Medicina agit de pulsu, et febri, non de vocibus id significantibus: ergo non vocem id naturae utilem sit.

IIª Conclusio.

§. III.

Repugnant a esse rei naturae utilem a singularibus separatae. Abr Idem ratione demonstrata ex Abr. Mag. opusc. 55, et 56: Utile est ergo gratiae de singularibus; sed implicat aliquid a esse rei separatae a singularibus de illis praedicari: ergo implicat utile a esse rei separatae a singularibus. Minor esse implicat gratiam de singularibus aliquid ab eis realiter dictum; id si utile est a esse rei separatae a singularibus est ab eis realiter dictum; id separatae realiter sine ipsis realis dictionis: ergo utile de singularibus gratiam non posset.

Confir 1ª: Implicat a esse rei natura quae sit, et non sit utilis; at natura separata a Platone posita, est, et non est utilis: ergo implicat. Sequella Min. Abr. in primis est utilis, ut supponitur aliis non est, quia quod est a esse rei est singulare: ergo non utile. Ofr Abr: quod quod est a esse rei positae ex vi actionis realis, id ipsi actionis realis est singularis: ergo. Si dicatur natura illa separata est improducta, et aeterna. 2ª: implicat ens positivum improducta a Deo dicta, id natura separata a Deo dicta foret: ergo per actione realem produta. Ofr 2ª ad hoc 3ª Platonis. Naturae utiles specificae ponuntur a Platone separatae a singularibus ut sint obiecta Scientiae, id haec ratio nulla est: ergo non sint naturae specificae, id eam genericae sit obiecta Scientiae, et

nullq deq, seu naturq genericq separatq gessit Plato: q nec specificq genere debuit.

Solvuntr objectiones.

§. IV.

Contra hq solutionq objic. 1º. Vtile est incorruptibile; sed natura a prime rei est corruptibilis: q n est utilis. Pri: Quod est a prime rei est productum: q singulare: q n utile, ut supra arguebamus. Rdeliquendo Min: natura a prime rei est corruptibilis quoad extq secundo Min: quoad esq nd Min. et dq licet enim natura a prime rei corrumpatur quoad esq illi accidentq, retinet tm a prime rei suq esq, quq incorruptibilis est, et in hoc sensu est utilis: ita ut a prime rei dnominetur talis fundamentum, et utilis solum q intentq. Per q patet ad Pri.

Replicabit: Naturq reales oportitq ex mata, et fta sint corruptiles ut sint rtione singularitatis, et ex, sed eam rtione sua; q gratiata soluo nulla est. Ini pbr: Corruptibilitas est passio naturq oportitq ex matia, et fta; q Mata est principium corruptionis. Phys. Nego ant: Ad pbationq dicto ant est passio naturq etc. ut singularis secundo ant: naturq seordq se, nd ant. licet enim natura oportita ex matia, et fta seordq se considerata ut corruptilis, n tn corruptibilitas exercenda in statu seordq se, sed in statu ext et singularitatis. Et in hoc sensu intelligendq est Phq.

Objic. 2º. Vtile est vnum in multis; sed implicat natura quq est una, et in multis: q et implicat natura utilis. Minor pbr: Ly q q est in multis n est vnum, sed plura. Ly enim q una albedo negat esse in pluribus subsistere: q nec una natura in multis. Rdeliquendo Min: quq est una in multis secundo intentionalitr nd Min. phyce subdiguo forlr secundo; fundamentalr nd Min. Igitur a prime rei tm ponimus naturq utilq fundamentalr: Y enim Pri, et Pli a prime rei sint similes in natura humana. Tali similitudo fundantis pbet initium ut sciptur naturq humanq forlr vnq q ordinq ad Pri, et Pli. q est esse utilq fundamentalr a prime rei. Sed de hoc latius dubio sequenti.

Objic. 3º. 2º. Hq solutionq: Vtile ut prime obiectum sacq est effectum, immutabile, et naturq; et quod est singulare mutabile, caducum, et defectibile est: q dantur a prime rei naturq utiles a singularibus separatq. Si respondeatur naturas singulares defectiles, et mutabiles, imo et ipsq mutationq, et singularitatq esse natura quoad esq, ad q n negatur q a prime rei

tales est dominantia separatae a singularibus, id quod ipsi incitat separatim posunt. 5a insurgues. Incitat ignoscit naturam sine singularibus: ergo natura a parte rei ita est a singularibus separatae. Ita quia incitat ita ciipsendo non fallitur apprehendendo res aliter ac est in se. Ita enim, quia modus ignoscendi sequitur modum essendi: ergo si natura ignoscitur separata a singularibus a parte rei separata erit.

Responsio argumento apposita proxima est.

Ad impugnationes respondet D. Th. 2o. de anima lect. 12 per haec verba: Nec tamen incitat est falsus dum apprehendit naturam omnes partes principia individuantia, sine quibus esse non potest in rerum natura; non enim apprehendit hoc incitat quia natura omnis est sine illis principijs, sed apprehendit naturam omnem non apprehendendo principia individuantia. Sicut igitur pars visiva non fallitur attingendo in pomo colorem sine sapore a quo est a parte rei, ita nec fallitur incitat attingendo naturam sine singularibus, quia non ignoscit naturam a parte rei esse sine singularibus sed ignoscit unum non ignoscendo aliud a ipso identicatum. Ad 2um quem probans dico modum ignoscendi sequi modum essendi non a parte rei, sed in apprehensione, seu specie repraesentante; et ita ignoscit incitat naturam sine singularibus, quia species naturae sine singularibus ipsi repraesentat.

QVÆSTIO. II.

VTRVM NATVRA A PARTE REI HABEAT ALIQUAM VNITATEM COMMUNEM PLURIBUS, POSITIVAM, VEL NEGATIVAM, ACTU, VEL APTITUDINE?

PRÆNOTANTUR ALIQUA, ET REFERUNTUR SENTENTIÆ.

§. I.

Controversia non parvi difficile aggredimur discutiendo, quam reddidit celebres divus Scholarum sub vexillis D. Th. et Subt. D. non levibus argumentis hinc inde agglomeratis, quae prem difficultas aliquam nimis implexa, obtrusa que videtur. Ut ad certa ab incertis separemus, sensum quaestionis clare innotescat. Noto 1o. quod Unum dicitur ab Aristo 5. Met. cap. 6 ita: Unum est indivisum in se, et divisum a quolibet alio. Quare unitas dicit entitatem positivam, et carentiam

di

divisionis, sive dicat in recto carentiam divisionis, sive in recto entis positivum adeoque rectae carentia divisionis in obliquo intentata, p̃ varios exponendi modos.

Noto 2.o q̃ haec unitas ē duplex formalis scilicet numerica; formalis ē carentia divisionis p̃ principia formalia: et haec adhuc ē duplex; t generica, quae ad praedicata generica sequitur, t specifica, quae praeter specificum exigit. Unitas numerica, quae eam maxime dicitur e carentia divisionis p̃ principia materialia, seu individualia. q̃ omnia explicata in Pro, q ē una formalis generica, quatenus abl: una formalis specifica, quatenus hoc: v una numerica, quatenus Pro. Noto 3.o q̃ unitas formalis posse dici inesse pluribus, t positive, t negative. Nunc dicitur natura una inesse positive, q.o manens in se indivisa, reperita eadem in pluribus: dicitur dari inesse negative, q.o n ē positive in pluribus, nec in aliquo individuo distincto; id ad utrumque indifferentem, et n repugnantem se habet.

Ia res Ma repugnat natura a pte rei haere unitas formalis pluribus inesse. Citata p̃ hac Ma Schorus 7. Met. quest. 18. Circa cuius mentem n levitas discedent eius discipuli: alij ponentes naturam a pte rei pluribus positive inesse actu: alij tm aptitudine: alij v Schoriste, et n intime nos, inter quos Rada 2. p. textus 3. quae sequitur Ill.mus Mexinerus cap. 1. d Unibus. disp. 2. q. 1. repugnantiae naturam a pte rei ratione sui tm dicere unitas negativus supra explicatus stendentes subi. D.s in ea fuisse Ma 2a Ma p̃ oppositum dicit hanc unitatem negat naturam a pte rei. Mentem aut nrm simplici assertione stendemus. 1. D. 8. 2.

Ia Conclusio.

§. II.

Natura a pte rei n habet unitas formalis positivum pluribus inesse actu, nec aptitudine. Pbr Scluo quoad 1.m pte ex Pho 1. d anima audente: q̃ Vile t nihil ē, t ē porterius nra sensione. Et ex D. Th. 4. d ente, et ess. assentente: naturam p̃ stractionem fieri singularem, et p̃ abstractionem Vile: q̃ ex mente utriusque natura a pte rei n habet unitas pluribus positive inesse sed in tali unitate utilitas sititat.

Ratione pbr: Natura divina, et multiplicata realiter n ē una positive inesse pluribus; id natura humana a pte rei ē divina et multiplicata realiter: q̃ n ē una positive inesse pluribus. Min pbr: Natura humana septa in Pro identicata realiter cum eius singularibus, et quae ē in Pro

ꝛ singularitate Pti: q. natura humana a pte rei ē in illis diuina, et multiplicata xa multiplicitate singularitatis. Dñs 1º q. deducitur natura Pri, ig natura Pti erat deducta: q. n hent eamdē indiuiduum q natura, id diuinum, et multiplicatum. 2º: Prg n sm ē dictum individuum a Pto, id em dictum hoc; id ē dictum individuum, qa het dictum singularitate: q. ē dictum hoc, qa hēt dictum natura. Denique: natura omni positive Pro, et Pto eēt diuina, et indiuina: diuina, qa singularitas ꝛ qua identificata natura diuina eēt; indiuina, qa positive una, et omni. Id hoc implicat: q.

Respondebū natura humana ē diuina ratione singularitatis, et indiuina ratione naturæ, in quo nulla ē contradictio, qa n ē affirmatio, et negatio ergo de eodem semper idem. Et ita respondetur obiectionibus supra factis. Sed hæc solutio rationem non enervat, et vlterius impugnatur 1º Si natura humana in aliquo vero sensu eēt positive omni Pro, et Pto n dicerentur plures homines, id vna homo; id hoc ē absurdum: q. solutio. Pbr sequella a simili: Ex 3 Deus pnes n sit 3 Dij, id vna Deus, qa licet pnes sint dictæ natura Diuina ē in illis una, et indiuina: q. licet singularitates Pri, et Pti eent dictæ ꝛ natura humana eēt in illis una, et indiuina n eent plures homines, id vna homo. Dna 2º: qa natura Diuina indiuina realiter ē in 3bus pnis n hēt vnitatem reqsitam ad vniuersalitatem logicam: q. licet admittentur natura humana manere vna, et immultiplicata realiter in Pro, et Pto, adhuc n eēt togē Vtlis. Da 3º implicat natura humana ex aliquo titulo multiplicari, et ex alio manere indiuina: q. ꝛ natura Pri, et Pti a pte rei multiplicantur ꝛ ratione singularitatis, implicat q ex alio titulo participent eamdem indiuinam. Prior pbr: q. ē positive vna excludit quamcumq vera dictionem ex quocumq titulo oriatur, quare adhuc semper diuersa negit ē positive vna, et diuina. Sicut neq aliqui ē vere Vna, et mortua adhuc 2 diuersa: q.

Propter hæc alij Scholastici asserunt natura a pte rei sm ē pluribus positive omni aptitudine, seu herē aptitudinem positiua ad essendum in multis. Sed 1º ē simul pbr 2º pars Schoni. Implicatoria ē aptitudo natura ad exercitium sibi repugnantis; id natura Pri a pte rei repugnat ē in Pto, et alijs individuis: q. implicat herē aptitudinem

positiuę ad essendy in illis. Minor probatur: Natura Prima prout est realis identificata cum Petreitate; id nature realis identificate cum Preitate repugnat esse per identitatem in Plo: ergo Vnyeta identitas dependens a additione impositi impositi est; id nazę Primę identificari cum Plo dependet a additione impositi: ergo talis identitas impositi est. Minor probatur: Dependet ab eo quod natura Primę a prout est realis singularis; id hęc additio impositi est: ergo.

Dicis: licet natura Primę prout reduplicative singularis non sit illi nazę Plo; bene tamen sumpta specificative, et in ratione nazę: ergo quamvis nazę Primę vt identificate cum singularitate repugnet identificari cum Plo, non tamen nazę Primę ratione sua. Ruxig: licet Maia sa prout est data per vnum fig non potest illi recipere, tamen specificative, et quatenus est ex se habet aptitudinem ad esse alias fas recipiendas: ergo licet natura huna vt data per vnum singularitatis non dicat aptitudinem ad eendy in multis, bene tamen quatenus est ex se, et specificative sumpta.

Sed hęc pariter nihil vrgent: Ng vnitas sveniente essentiali non vnitit in individuali, imo exigit esse intra dicta extrema, quorum vnum habet esse ad instar alterius; quare natura Primę prout est illi Plo ratione nazę, et non ratione singularitatis aptitudo tamen positiva ad essendy in multis exigit carentiam dictaorum per singularitatem, quę et hęc non potest natura a prout est, hinc est quod in nullo sensu talę aptitudinem habet. Nec 2a pariter alicuius est momenti: Ng maia sa realis distincta a fia prout est realis ab illa separari; natura et realis identificata cum singularitate: quare licet maia sa sit apta recipere alias formas; non tamen natura a prout est apta esse in multis. Q. D. §. 3.

IIa Conclusio.

§. III.

Natura a prout est in esse pluribus negative. Hęc scilicet nedy adversis Schoras vexy, et 3a Caietany militat affirmantę natura a prout est hęc vnitatis negativę, ex eo quod singularis non sit, quia eo ipso non repugnat illi esse pluribus omnibus. Sed ex hac ipsa doctrina sua opinio reiecta. Natura a prout est positive singularis, vtpote cum singularitate identificata: ergo non habet vnitatis negativę pluribus omnibus. Ita probatur: Ty ex ipsa explicatione vnitatis negativę traducta ab adversariis. Ty enim ratione.

Ng tunc natura est vna pluribus negative omnibus, quia non repugnat esse in multis; id nazę positive singularis repugnat esse in multis: ergo. Minor probatur: quia natura positive

singularis identificat secy impedimenty ad eendy in multi, sclt singularitatis; q
ei in multi eē repugnat. 2° q a tali actu eendi in multi pendet a distinctione rō
imperfecti, sclt a separatione singularitatis a natura: q idē q prius. Et ita instaurare
potest dei rationes in 1a solutione adductę.

Dicitur: natura existens in Pri taliter eē in
illo, ut illi ex se n repugnet eē in Plo, et alijs individuis: ng sm ei repugnat ratio-
ne singularitatis, n ad rationem naturę: q sufficit vt natura ex se t pluribus mti ne-
gative. Sd 3a 1o occupando membratę ambiguitatę solutionis: ng si natura exis-
tenti in Pri n repugnat eē in Plo, t ei n repugnat p transmigratione in Plo;
et hoc ē fomedty a transmigratione animarum dictarum a Pitagora, dicantur
q ab Ovidio 5. Metamorph:

Morte carent Animę, semper que priori relicta
Sede, nouis domibus, viuunt que, habitant q recepte.

Vel sensu ē q natura existenti in Pri n repugnat simul eē in Plo; et hoc
ē Trinitatis Mysterium n sm adumbrare, id illud palpare in creatis.
Vel sensu ē q natura Pri n repugnat eē in Plo, et Ioanne vage, hoc ē
q natura Pri ex se indifferens ē, vt i t in Pri, t in Plo, t Ioanne. Et licet
alias falsum admittatur vt verum, adhuc n sufficit ad Vnius negatium, t
qua in presenti, ad quę requiritur n repugnantia ad eendy in Pri, et Plo
distincte n ad sufficit n repugnantia ad eendy in Pri et Plo vage.
Vel dicitur sensu ē: q natura Pri a pte rei ex se fundamentę praeter inctum,
vt inctę precindendo natura a singularibus reddat eę negative vnę, ut
statim dicemus. Cęterum hoc sm ē natura a pte rei ex se here vnitę negativę
fundamentaliter, n ad actu, et formaliter: q praecise solum in nullo sensu sus-
tinere debet.

D. 2°: natura a pte rei t eēt ex se n singularis positive, t
in re? Si 1y implicat involvitur, q natura eē pręter a singularibus ē oppo,
inctum n oppositum naturę a pte rei. Si 2y ē falsum; q natura a pte rei entita-
tive, et in re ē singularis. Si dicatur natura a pte rei eē n singularę
formaliter ex natura rei, q natura, et singularitas formaliter ex natura rei disjun-
ctę. D. ē q tali dictum vigore implicatorum in sequentibus a nobis
reiectum. D. tunc admissa tali dictione adhuc natura Pri realiter
entitative ē ipsa singularitas in 1a Schozi; id natura realiter entitative

identitate ꝯ singularium Pri repugnat esse in Plo: quia natura Pri numquam dicit unitatem negativam pluribus communem. 3. ꝯ.

IIIa Conclusio.

§. IV.

In natura a parte rei datur unitas formalis, quae immediate multiplicibus fundamentaliter remota. Ante probatione pro dicta in notabilibus praemittitur; quod unitas formalis est duplex alia stricta, et propria, scilicet unitas identitatis, dicens carentiam distinctionis: alia lata, et impropria scilicet unitas convenientiae, et similitudinis, dicens carentiam dissimilitudinis, et diversitatis. Haec non est una identitatis unitate a parte rei, in superioribus probata manet: Quare et 2a Identitate impedit Scotus, quae probatur ex D. Th. 3. Pri. dist. 2. dicente: Sicut enim hoc album est simile illi albo in albedine, non quasi eadem numero existens in utroque; ita enim Sortes est similis Platoni in humanitate, non quasi una numero humanitas in utroque existente. Et Scotus nota.

Ratione probatur: Pro, et Plo a parte rei dicunt carentiam dissimilitudinis, et diversitatis in principiis formalibus scilicet in natura humana: quia si una formalis unitas convenientiae, et similitudinis. Primum patet, et 2dum probatur: carentia disconvenientiae, et diversitatis fundatur in unitate: quia carentia disconvenientiae, et diversitatis formalis, fundatur in unitate formali similitudinis, et convenientiae. Praeterea Pro a parte rei magis differt ab equo quam a Plo; id ab equo differt per principia formalia ultima naturae: ergo non differt a Plo per talia principia formalia, id unice per maxima Praedicata. quia natura in Pro, et Plo est una formalis unitate convenientiae, et similitudinis. Ad 3tium unitas ex pluribus omni fundamentaliter remota patet: Ng huiusmodi unitas convenientiae fundamentum habet ut mediante concipiatur natura sine singularitibus, et postea ut una, et individua in illis: quae est a parte rei omnino pluribus fundamentaliter remota. Solv. arg. 2. 1. 2. 6. 5.

Solvuntur Argumenta 2a 1a 3a Conclusionem.

§. V.

Arguitur 1o 2a 3a conclusionem. Una et eadem natura humana reperitur a parte rei in Pro, et Plo: quia natura humana a parte rei est una formalis, positive, omni pluribus, seu utrique Pri probatur: Pro, et Plo a parte rei non distinguuntur formaliter in natura humana: quia una, et eadem formalis natura humana est in illis. Confirm: Pro, et Plo a parte rei sunt eiusdem speciei; id species est formalis ultima: quia natura humana a parte rei est formalis Universalis;

et sequentia una, et eadem in pluribus. Hoc valet dicere Prius et Posterius a parte rei esse eiusdem speciei fundamentalis, non formalis. Ad 2um viget argutia: Prius et Posterius a parte rei nedum fundamentalia; id enim actus formalis non sit dictae speciei: quia actus formalis eiusdem speciei sit.

Ut argutio respondeas, nota 2 Caietano: Prius, et Posterius a parte rei non sunt disjuncta principia materialia, id enim sunt formalia: non quidem distinctione formali orta ex ipsis principiis formalibus, id a principiis materialibus ratione realis identitatis horum principiorum. Quare distinctio, quae datur a parte rei inter naturas Prius, et Posterius est vere formalis, quia inter principia formalia exercetur, licet oriatur a principiis materialibus.

Advertite denuo ex eodem Caietano cap. 4. tertiae, et est: aliud est aliquid esse distinctum, aliud esse divisum; et aliud esse diversum. Quod est distinctum ab alio carret identitate 2 illo, licet 2 eo gaudeat esse iunctum: et ita in homine corpus, et anima, licet iuncta realiter disiungantur. At est divisum ab alio, et dicit carentiam identitatis, et carentiam iunctionis 2 illo: sicut anima ejus separata a corpore est ab eo non sunt distincta, id enim divisa. At aliud est diversum ab alio, vitat carentiam identitatis, et iunctionis dicit carentiam similitudinis, et convenientiae 2 illo sicut lapis, et homo, quae non sunt disiuncta, et divisa sunt, id enim diversificantur. 2 igitur inter praedicta formalia Prius, et Posterius a parte rei ratione distinctionis, non aliud diversitas; Prius, et Posterius a parte rei disiuncta, et divisa sunt formalia, non aliud formalia diversificantur.

In fine ad argutiam disiunctionis: una, vinitas convenientiae, et similitudinis secundo ans: vinitas identitatis, non ans, et sqq. Et ad probationem non ans. Ig enim stat Prius, et Posterius a parte rei formalia disiungi, et dividi, licet formalia non diversificentur. Ad 2am disiunctionem mai. et eiusdem speciei fundamentalia secundo mai; actus formalis non mai. Ad impugnationem in 2a secunda ante, non sqq. 2 enim Prius, et Posterius a parte rei non sunt constituta in specie actus formalis, id tum fundamentalia non valet: non sit dictae speciei actus formalis: quia eiusdem speciei actus formalis. Sicut quia omnis ratio non est omnis reale non valet: Unus omnis rationis non disiuncta realiter ab alio: quia realiter identificatur 2 illo.

Replicabis: Distinctio quae datur inter naturas Prius, et Posterius orta a singularitatibus est non; id distinctio, quae orta a singularitatibus est numerica, et materialis: quia Hom. Prius et Posterius sunt disiuncta formaliter: quia forma est eadem natura. Praeterea: Magis disiunctus Prius ab equo, quam a Plo; id ab equo disiunctus est principia formalia: quia a Plo sunt principia materialia: quia idem quod prius. Resp.

diguendo Mon dictio orta, et exercita in singularitate secundo mon. orta a singularitate, et exercita in natura ad Mon. Ita dictio exercita in ex propria forma

Instig. et exercita forma. Ad 2.m dico Prius non minus diguit, et dividi a Plato, quam ab equo

Advertat ab equo in diversitatem, et non a Plato.

Insurges: Dictio orta a singularitibus Prius, et

Ly dicit natura orta Plato negat exercetur in natura propria: ergo Prius, et Plato forte non diguntur. Rem probat.

a singulis In natura 1.m sicut dictio orta a singularitibus, ita unitas invenitur orta a natura et exercetur in natura Trium; et in unitas invenitur non exercetur in singularitibus identitatis et natura: ergo

importat nec dictio exercetur in natura identitatis et singularitibus. Minor patet quia Prius, et

statim inter Plato, ut fatemur, non invenuntur in singularitibus sed a parte rei orta ab

tio Plato dividuntur illae aliae tam a natura quam a singulis

in singula- Huic subtili garritati, ad 1.m

rite. Sin- ne operione rei dico ans. Ad probationem secundi primi, ad 2.m. Disparitas est: quia dictio

venit in ratione opposita unitati identitatis est a parte absoluta, et transcendente, entitate re-

capacitas ut dicit est eis virtualiter transcendens, utpote veniens ratione suae intrinsecae entitatis.

et pertinet Quare repugnat entitatem aliquam a parte rei esse dictam secundum unam rationem, et in-

unitas ve- dictam secundum aliam. Invententia vero et similitudo sit et parte relativo: quare ve-

nit. Forte nisi potest entitati secundum unam virtualitatem, et non secundum aliam: imo eadem ni-

quia hae impredo per ordinem ad unum notatum scilicet albedinem est dividi, et per ordinem ad alia

gnoscit aliud scilicet nigredinem est similis. 2.o ad negue singularitas Prius est capacem inve-

tionem nat nec, nec natura diuvenit; sicut invenitur orta a natura Prius non exercetur in eis

a singularitate singularitas regum Plato: primum vero forma est capacia dictionis orta a sin-

fi loquatur gularitate: quare nulla sit garritas.

aut de fundamenti cum per singularitas Mutat fundamentum et Plato a singularitate

redit a natura. Neque 2.o multiplicat 1.m: A parte rei datur singularitas

et vita, seu natura pluribus positive sumptis. Ad probationem: Correlativa sunt simul natura, et

senecae; id singulare, et vita sunt correlativa: ergo sunt a parte rei data singulare cum vita

2.o: Obstat unctum precedit omnem unctum operationem: id obstat unctum est vita: ergo a parte

rei data vita precedens omnem operationem unctum. 3.o Prius, et Plato a parte rei in ratione

horum sunt difficiles unica affione; id quod est difficile unica affione est positive unum:

ergo Prius, et Plato a parte rei sunt unum positive in natura humana.

Ad 1.m dicuntur da-

re singulare 1.m intentionalem sumptum secundo ans: 2.o intentionalem, et forte accepta, ad

ans. Ergo singulare, et vita sunt correlativa eodem modo dantur a parte rei: sicut

enim data singulare fundamentum, et 1.m intentionalem, ita et vita. 3.o ad forte, et

2ª intentiolitæ vtrumq; sumatur ñ data a ptē rei, sd ñ ppg istiq; uncq;. Ad
2ª nd mai. absolute platq; ng a ptē rei sm̄ data obiectū uncq; fundamentū.
obiectū vd forlæ sumptū supponit abstractionē narē a maā, et adtionibus
individuantibus factū ab uncū et nara ita abstracta licet ñ sit forlæ vx-
lis, est m̄ vna vnitē cogita ad raonē obiecti. Ad 3ª silitē d Pzq, et Plq
a ptē rei sm̄ eē dfibiles fundamentū; vt d forlæ definibiles vnica dfi-
one dicere narq hunq abstractq a singularitibus.

Argues 3º ª 2ª eūdē solu-
nii ptē: Nara huna a ptē rei ē actu positive in pluribus: q a ptē rei habet
aptitudinē positivē ad eundē in pluribus. Patet 2ª q ª d actu ad pōē
bene valet illatō. Dz: Nara huna a ptē rei ē positive maāli; sd nara
positive maāli ē positive apta eē in multis: q. Minor patet: Sq q ª maā
ē principiū multiplicationis individualis. Sq em̄ q ª nare immaāli, qua-
lis ē Angelica a ptē rei positive repugnat eē in pluribus individuis: q
nara maali, qualis huna, a ptē rei ē apta positive eē in illis.

Ad argū
diquō ans ē actu positive in pluribus ppter mōē unis, nd ans; ppter mōē pluriū sedo ans. Et
diquo 2quens: Vna, et eadē nara, nd 2qs; divisa, et multiplex sedo 2qs. Et ita de
actu ad pōē valet illatō. Sq 3 nara huna a ptē rei sit in individuis actu divisa, et
multiplicata, em̄ a ptē rei ē apta eē in illis ñ vt vna, et indivisa, sd vt multi-
plex, et divisa.

Si dicas: Nara vt multiplicalis ñ ē multiplex actu, sd in potē: q
actu ē vna, et immultiplicata. Et nara a ptē rei ē positive multiplicabilis:
q put sic est vna, et indivisa ē positive apta eē in pluribus. Bē diquendo
ans: nara vt multiplicalis, quē actu ñ ē multiplicata sedo ans; sd actu
multiplicata sit, nd ans: Et nara a ptē rei talis ē multiplicalis, ut semper,
et ppter ē instanti inventata in individuis multiplicata. Ad 2fz d na-
ra maāli diquō ab immaāli in hoc, q ī maāli nullo modo potē multiplic-
cari; nara d maāli d facto a ptē rei multiplicata; potē q multiplicari,
ñ vt vna, sd vt pluries vt explatq ē.

Dices: Nara a ptē rei ē unicalis pluri-
bus: q apta eē in illis. Ans ppbz: Nara a ptē rei d facto unicata pluribus: q
a ptē rei ē pluribus unicalis. 2ª patet ex eo q actui a ptē rei correspon-
dit a ptē rei potē eūdē lineē. Hæc obiectio ñ nouq difficultē, sd novis nos

addit precedenti. Pro vtriq; pleniori solutione adverto: q̃ natura duplicem ē omnicalem et omnicata p̃ rationem scilt, et realem. Natura vt omnicalis p̃ rationem ē vna ipsarum ē in multis p̃ modum vnius, cui p̃ modum actus correspondet 2ª intentio actualis primi, qua ut tituitur vna pluribus actu omnicata: natura vero vt omnicalis realem n̄ ē vna sed multiplex, quare omnicalitas, et omnicatio a parte rei n̄ idem realem; et sic p̃ natura accepta diguit pari = Cætera diluuntur arg. 8. vlt.

Cætera diluuntur argumenta.

§. VIIIMUS.

Argues dernt 1ª 2m solutionem: Natura humana existens in Pro a parte rei ex se, et ratione sui ē n̄ singularis: q̃ ex se, et ratione sua caret impedimento vt sit in alijs dividuis; sed q̃ caret impedimento ad eendem in multis dicit n̄ repugnantiam, vt sit in illis: q̃ natura humana Pri a parte rei dicit talem n̄ repugnantiam ex se, et ratione sui: q̃ et utilitatem negativam in tali n̄ repugnantia ponentem. Ex: Natura Pri ex se n̄ ē incommunicabilis alijs individuis: q̃ licet ex se vnitem negativam ponente in tali carentia incommunicabilitatis. Ant probo: Sy q̃ natura Pri sim ē incommunicabilis ratione singularitatis, et ex se singularitem n̄ dicat. Sy em, q̃ sit a parte rei est ex se incommunicabilis nunquam posset sciri ab intellectu 3 fundamento vt communicabilis, q̃ n̄ fatemur.

Respondent omnia Thomistæ ne 1º implicationem antis, et cæteras probationes; q̃ dum dicitur natura ex se, et ratione sui sicuti natura abstracta p̃ intellectum, n̄ ad natura a parte rei, d̄ qua procedit argutum. Sed imerito sane cum natura humana em in statu a parte rei quodam heat ratione singularitatis, quedam 3 ratione sui. Hec sic facile existimandum ē sic subtile D. statum natur a parte rei a statu naturæ p̃ intellectum ignoranter n̄ distinguere.

Quare ad argutum 3 ne 1º ant, et 2m q̃. 3 enim natura a parte rei sit realem singularem in nullo vero sensu potest verificari d̄ illa, adhuc ratione sui q̃ sit n̄ singularis, q̃ repugnat ad utilitatem negativam. Ex quo ad 3tem ne ant. Ad 1m probationem, id patet ex dictis q̃ licet incommunicabilitas oriatur a singularitate, exercet in in ipsa natura: quare em natura ex se, hoc ē in se ē incommunicabilis. Cæterum 3 incommunicabilitas a natura n̄ oriatur, ex hoc assumit intellectus fundamentum ad sapiendum natur vt pluribus communicabile. Pq̃ patet ad 2m probationem.

Inurges: q̃ natura Pri a parte rei n̄ dicit repugnantiam ad eendem in multis oriunda a se, licet illa dicat in se exercitum: q̃ ex se dicit n̄ repugnantem ortum ab ipsa natura: q̃ et utilitatem

ratione sui saltem in sensu fundamentali. Aliás implicat ē.

negativę a nata oriri. Dicto ante n° 293. Rg semel q̃ natura in se dicat repugnantię oriri a singularitę, nequit oriri ab ipsa natura aliqua n̄ repugnantia, ꝗ tali n̄ repugnan.ª in nullo vero sensu exercerī potest in natura a pte rei. Si insistat: natura a pte rei ratione sui sm̄ dicit sua prata essentialia; id natę ratione suorę pratorę essentialię n̄ repugnat ee in pluribus; ꝗ nec natę a pte rei ratione sui. Hęc, et alię obiectiones opportunię dubio sequenti dissolventur. §. 3. Vtrum natura in statu 2° se habeat aliqd̄ unitę pluribus

QVÆST. III.

Vtrum Natura in statu Secundu se habeat aliquam unitatem pluribus positive, vel negative communę.

Prælibantur aliqua, et referuntur §§.ª

§. I.

Ante dubij resolutionę prostandę ē ꝗ Caietanus natę triplicę status hęc pone.t.ª ē status natę secundu se 2° ē status Abstractionis, seu natę a pte rei. 3° status abstractionis seu p̄ inctę. Prata in statu secundu se sm̄ dicit sua prata essentialia, proprietates, et negationes ad natę natis subsecutas: vnde natura humana in statu secundu se dicit ee aal rationale, risibile, et negationę irrationalitatis. Prata in statu Abstractionis dicit singularitę, et alia prata accidentia unitantia natę a pte rei; ut ee Pri, albi, et nigri ec. Natę in statu abstractionis sumunt aliqua prata intentionalia; ut hoc q̃ t species; aliq̃ t genus: q̃ natura t vlis, prædicabilis, et alia, quę st opp̄ soli inctę.

Ex quo colligitur status Abstractionis nullę importare negationę inctę; bene sm̄ status abstractionis, et status secundu se: id ꝗ hac differt; q̃ status abstractionis importat p̄sitionę inctę in recto, et p̄ modę rationis formalis; status vero secundu se sm̄ dicit in recto prata essentialia natę, et alia assignata; p̄sitionę vero inctę sm̄ dicit in obliquo, seu p̄ modę additionis ad tale status p̄requisitę. Colligitur insuper; q̃ prata, quę sumunt natę secundu se, in ee status habent illi sumere: id hoc intelligendu e de pratis, quę sumunt natę secundu se ratione sui, n̄ ab et illis, quę ei sumunt ratione status: p̄dicata vero, quę sumunt natę in statibus Abstractionis, et abstractionis n̄ semp̄ illa sumunt, q̃ vigore accidentia prata a natura adee, et abesse.

His statuis P. Fonseca vrg solitudinis carpem asserit nang solitudo
ptg, seu in statu solitudinis, et g priori ad singularitg here vnitg positivg plu-
bg ong ad inferiora n descendente: ggbg ex mente huig Authori asserentibg ne-
xg ante og operationg indctg here eg vnitg pluribg positive ong, q nata g priori a
singularitg indifferens e, ut g hanc, t g illg otrahatur: alji v existimantibg ex mente
se eigdg tale vnitg positivg venire nang in statu seodg se a nobis explicato. Nmen
Ill.mus Mon. absolute docet nang in o statu here vnitg formalg, et positivg. Id d dicens
n. ex duplici otrabit oclusione. 1. o. §. 2

Ia Conclusio.

§. II.

Natura g priori ad singularitg, nulla supposita abstractione indctg n het in-
tatg pluribg positive omung. Facile, et brevitg gbz oclusio ratione: Nata g pri-
ri ad abstractionem indctg e nata a gte rei; id nata a gte rei quomodo g sumata n e
inti pluribg positive: g nata in sensu oclusionis, n het vnitg pluribg positive on.
Minor gbz ex dicti dubio Precedenti: implicat nata a gte rei, que realis n i singula-
ri; id nang realis singulari repugnat o g identitg in pluribg: g nata a gte re
quomodo g sumati n het vnitg pluribg positive ong.

Dices ex P. Ovredo: Nata g pri-
ri ad actualg sui productionem indifferens e vt producat sub hac, t illa singularitate. Pre-
terea: Deg indifferens e ut producat Pri, t Pli: g indifferens e, ut producat nang hu-
ng sub Petritate, t Plritate. Sed g illo priori nata huna indifferens e ad ha
t illg singularitg: g g priori ad singularitg dtrata e pluribg positive oni. Sed hg
soluo nullateng sustineri gte. Hg nata independentia ab indctu t e possibili, t exers a
gte rei? Si hoc 2g e dtrate singulari, 3 nata exsitat a gte rei 3 unica singulari id
ficata. Si 1g idg segt inconveniens: Ng nata n singulari n e possibili: sicut eng Pri
exers nang dictg a Plo dicit actu; ita Pzg possibili dicit nang possibilg a Plo dictg
g nata g priori ad indctg nullg het vnitg pluribg positive ong.

Preterea: Deg indife-
rentiev producat nang Pri, t nang Pli; n ad indifferens e vt producat eamdg nang in Pri,
et Plo: g in nullo sensu soluo data sustinenda e. Denig: em si admittatur nang g pri-
ori ad singularitg ee indifferentig ad hanc, t illg hendg, adhuc n eet pluribg positive
ve oni: g em ex hoc titulo gnata soluo reijcienda e. Pri gbz: Indifferia illa n stat in eo g
nata potest otrahi g Pri, et Pli dtrate, et iuncte, id t g Pri, t g Pli vnge, et 3 dirimatur

et hujmodi indiffa n sufficit ad unitē plurib positive ord: ed. Minor patet: q vnte
e vnus in multis n in vno, t alio. S. d dd vellit hit Author nang in statu solitu-
dinis ee nang in statu sendy se a nobis explata sequenti assertione impugnatur. 2.

IIa Conclusio.

§. III.

Natura in statu secundy se n het aliqd unitē plurib positive ordē ad inferiora n descendente; het tm unitatē negativa, quē ē ipsa ad inferiora n descendit. Ia pars sclusionis pbr: Idqd positive nang sendy se in or statu debet illi svenire; sd unitas positive sumpta plurib n svenit nang in statu a pte rei: ed nec nang in statu sendy se. Mai. patet: q enim hoc sendy se positive dicit zaalitē, eq in or statu dicere debet. Minor a P. Fonseca n negatur. Preterea quia q ntat ex dicti loco dubio pcedenti. Preterea
plicat alia ee reale positivum impossibile exere a pte rei; sd illa unitas positiva
alis e: ed pote exere a pte rei: ed dicendum ad inferiora ideq t.

Deinde 2a
pars sclusionis pbr ex D. Th. cap. 4. d Orte et Gen. ubi loquens d nana sendy se, hec
let verba: Si quaratur utrum ista nana t una, t plures? neutrum dicendum e; q utrum
e extra intentionem humanitatis, et utrumq sibi accidere. Ergo nana sendy se nec e positive
singularis, nec positive vnis, neutrum d illi repugnat, q e here unitē negative
ordē plurib. Ex quo pbr sclusio ratione: Nana sendy se dicit n repugnantia
d eendy in multis; sd hoc n dicere unitē negativa: ed. Mai. pbr: Repugnan-
nang ad essendy in multis oritur a singularitate; sd nana in statu sendy se n
habet singularitatem: ed illi n repugnat ee in multis. Quod ad hec unitas negativa ad inferiora n descendit; Patet ex eo q nana in inferioribus e positive singularis.

Dicis: Idqd svenit nanē in statu sendy se, in or statu debet illi svenire, ut supra arguebamus; sd nanē in statu sendy se svenit unitas negativa: ed em in statu a pte rei ei svenit. Rs. q nanē svenire debet in or statu ad ei svenit positive, et ratione sui, n ad q svenit ei negative, et ratione status sendy se: ponit qd P. Fonseca in nana sendy se unitē ei svenientē positive, et ratione sui; ex quo recte deducimus debere ei svenire in or statu: Unitas d a nobis admissa tm svenit nanē sendy se negative, et ratione status; ex quo pex-
pens inferta svenire illi in statu pte rei. Sd d his ctera tempo redibit. 1. ar. 2.

Solvuntur Argnta contraria. §. IV.

Argnitur 1o ex D. Th. opusc. 42. cap. 6. aente: qinana ante or ee q het in intellectu et in-
dei

viduis het quando unus, quę et ea ad inferiora non descendit; at sola unitas pro
va unus pluribus ad inferiora non descendit: et nana ante oę operaonę inctus het
tatę pluribus positive inę. Pro D. Th. loqui de unus negativa a nobis statuta
inferiora non descendente, quę het nana in statu esseity se. q quidę status non
p operaonę inctus, licet eę in obliquo interet, ut in Habitibus exgtatę manet.

Ita 2ª ratione: Nana in statu essity se non e positive plura: et e positive una: et het unus positivę plu
inę. Ofr: Nana in statu essity se e ens reale positivę: et e una positive. Ig patet ex ea q unitas rep
ad ens: et ad ens positivę unitas positiva. Ad argtum ocus anti, ni iqug: ng ee positive unus
positive plures sm opponenta in statu creato, non ad in statu indiffę, qualis e status essity
in quo nana sm dicit positive pnata esialia: unitas v, et pluralitas positiva, utpote acci
talia sm ipsi evenient negative, in qm ei non repugnat fieri positive singularę et tra
nę, et positive unę et abstractionę. Sic panies essityę non e positive albus, nec positive non
et creanę possitei et priori ad Divinę decretę, nec in positive futurę, nec positive non futu

Ipsaę ocus anti dupliciter: Una positive unitę transcendenti scilicet iq unus
mentę, seu pluribus inę, ni iq. Ita ad enim dicant alię Thomistę scilicet nanę essity se
tatę positivę transcendentę, quę negtur ad ee positivę nanę. Et ratio e; q nana et dicit n
pnata esialia positiva, e indivisa in se, et divisa positive a quolibet alio: in quo
tas positiva transcendentis sistit: non sm e una positive inter pluribus, in quo sistit
tas positiva pramentis.

Sed multiplica instantes. 1ª: nana essity se non e creata positive
et aliqua singularitę: et essity se e non creata positive. et e positive indifferens ad pluri
tes singularitę! 1ª iq patet ex eo q a negativa a pnato finito ad affativa a pnato
finito valet iq: vt si dicat: hoc non est albus: et e non albus. 2ª: Nana essity se caret ali
vo impedim ad vlitę, scilicet singularitę: et e positive vlis. 3ª: nana essity se pa
hęre alię pnatę positive, q et ea ad inferiora non descendat: et e unitę pluribus positive
inę. Prio pbr: nana essity se e ingenerabilis et incorruptibilis positive; id nana non
tur generata, et corrumpita: et talia pnata evenient nanę essity se, et non a p. ne

Ocus anti, ni iq. Ad pbaonę dico et Caietano q a negativa a pnato finito, ad affirma
a pnato infinito valet iq absolute loqd. non facta aliqua reduplicaone. Quare licet
absolute valeat Pro non e albus: et e non albus; non ad facta aliqua reduplicaone: vt si dicat
hoc essity se non est albus: et essity se e non albus. Et ratio e, q a et a negtur ex hac duobus vlis
hęc

habent negationem ante copulam et alias reduplicetur statim sensum: Albedo non est est est Pri. Et 2a propo. facit hunc sensum: Haec albedini est est est Pri. quam falsum est: Si enim hoc esset alia diceret negationem albedini, nunquam posset fere albedo. Cum ergo dictatio positiva et accidentalis nam non est ipsa sensum se loquatur nec est positive dictata, nec positive non dictata; id ad utrumque negative se habet, quam est homo unitas negativum.

Ad 2um dicendum antecedens, non sequitur. Ad hoc enim ut natura sit positive unitas non sufficit quod careat impedimento ad unitatem, sed ultra requiritur quod per relationem principalem sequatur ut una in pluribus. Explicatur: homo infidelis est incapax dignitatis Episcopalis, et tamen licet fidelis fiat adhuc non exit Episcopus positive, id mere negative: similiter dicimus in presenti. Ad 3um non aut, et ad probationem non Mai: natura nunquam secundum se tam dicit positive quam est illi essentiale: ingenerabilitas id, et incorruptibilitas non sit est natura, alias enim nunquam posset generari, nec corrumpi, tamen per se gratia accidentia negative sumenda natura in statu secundum se; sicut unitas, et pluralitas positiva.

Argumentum 3um 5um 2um pro 2o dilucidatur: quod quod sumit natura in statu secundum se, in omni statu debet illi sumere; sed natura in statu secundum se habet quam unitas negativum: ergo eam illum habet in statu a quo est est. Male igitur sedimus naturam secundum se unitas negativum ad inferiora non descendentem. Si ratum illum unitas negativum non sumeret naturam in statu 2um se ratione sui; sed ratione status accidentalis, quod status secundum se non descendat ad inferiora, nec unitas negativa descendere posset. Sed insurgit. Unitas negativa est non repugnans ad esse in multis; sed natura secundum se, ratione sui, dicit non repugnans ad esse in multis: ergo non tamen ratione status, id eam ratione sui dicit unitas negativum.

Ad argumentum optime respondetur. Ad impugnationem secundam Mai. dicitur Min. dicit positive, et forsitan non Min. fundamentum, et negative secundo Min. et non Maj, et eodem modo dicitur. Itaque natura secundum se ratione sui tamen dicit sua gratia essentialia positiva non ad dicit positive, et forsitan non repugnans ad esse in multis, quam necessitatem erat ad hoc ut diceret positive, et forsitan unitas negativum. Valere ratione sui nec dicat, nec non dicit forsitan illum non repugnans, quam est eum dicere negative, et fundamentum. Et non negamus.

Insistes: quod dicit natura secundum se ratione sui verificatur quam non dicat positive, et forsitan ad essendum in multis repugnantium: quod verificatur quam dicat

ñ repugnãt ad eendẽ in illi, id hæc ẽ vnitas negativa: q. Diguiõ aquam vericatis negative habeat aquam. positive, nõ aqã. & aq aquam diguiõ: Vericatis negative, et fundamentalis addit aqã. formalis, et positive, nõ aqã. Q ẽ natũ seipsum se ratione sui here vnitas negativa fundamentalis, ñ add formalis.

Si vrgeas, q nam a pte rei potest vnitas negativa aliq negative, et fundamentalis: ng qdq avenit natũ aq ie ratione sui in o statu debet ei avenire; id hoc ẽ falsum, ꝗ natũ a pte rei ĩ positive singulari. q. Rq. addo aqã, et nõ Mon. subsumptũ. Hoc licet natura a pte rei ĩ positive singulari, ñ tñ singularitas orta ab ipsa natura, quæ si attendatur seipsum id q orta ab ipsa tm dicit positive sua pratia essentialia, et ñ dicit repugnãt ad eendẽ in multis, nec positive illa ñ dicit q ẽ here vnitas negativa negative, et fundamentalis.

Solet inquiri in presenti qdã ĩ utilitatis subtractum, seu qdã ĩ subcta susceptiva 2a intentionis utilitatis? PP. Solet omnis oppugnant eã quadã ratione tnã, seu collectiõe ovũ individuorum, quatenus nonnulli ipsum, et intra se similia. Quidã dixerunt eã qdã idolum ab intellectu efficta hominis in eã genitum ad q hent singularia natalis. Vt. q sapiãtiã, sapiãtia idolum, aut simulacrum qdã hominis pratia similia hi, quæ in Pro, et Plo reperiuntur.

Luna vt omnes ceteros AA opinionem brevitatis dicunt subtractum utilitatis eã natura abstractum a singularibus. Ratio proximum eã q utilitatis subtractum potest a inferioribus pratiri ita ut a quolibet gratiari possit, at sola natura humana vt potest pratiri a Pro; ñ add collectio ovũ individuorum; nec illud mentale idolum ab adversariis assignatum: q. Sed huius dubii decisio ex dicendis innotescet. Quare otiosum censeo amplius in eo immorari. F. A. vos gradus sup. diguantur formaliter ex natura rei ab infer. expl. hi.

QVÆST. IV.

Vtrum gradus superiores distinguantur formaliter, ex natura rei ab inferioribus?

Explanatio Tituli, et Authorum placita

§. I.

Celebre satis & difficile in subtile Doct. aggredimur pugnam: quæ vt felici marte pugnatur ante quam ratione arma arripiantur initiatio notabilis natura ẽ. Quare Doctores q hoc gradus intelligunt in presenti formaliter illæ, quæ in quolibet individuo reperiuntur

appellantur & gradus eo quod superiores, et inferiores sunt, quibus illos quasi gradatim ascendimus, et descendimus. Exempli gratia: in Pro reperitur gradus entis, subsistentiæ, viventis, animalis, hominis, et Petrinitatis. Et hos dubitari potest quomodo inter se dignoscantur.

Nota 2° distinctionem dividi in realem, et rationis. 1ª est, quæ versatur inter extrema, quorum unum non est aliud realiter: 2ª est quorum unum non est aliud quam solum operatione intellectus. Distinctio realis alia est positiva, negativa alia. Positiva est, quæ datur inter extrema positiva, ut inter Petrum, et Petrum negativa est quæ versatur inter extrema negativa, ut inter cecitatem, et surditatem Petri; et inter extrema, quorum unum est positivum, et aliud negativum, ut inter Petrum, et eius cecitatem.

Deinde distinctio realis subdividitur in distinctionem rei a re, et modalem. 1ª est, quæ datur inter duas res, et inter duas entitates, ut inter Petrum, et Plum. 2ª est quæ versatur, et inter res, et eius modum, ut inter Petrum, et eius sessionem, et inter duos modos, ut inter essentiam, et subsistentiam Petri. Subdividitur denique distinctio realis in distinctionem includentis, et includitur, talis est distinctio, quæ datur inter totum, et eius partes. et excludentis et excluditur, qualis est distinctio, quæ datur inter duos homines. Denique alia est distinctio essentialis, et alia accidentalis. 1ª est, quæ provenit a principiis essentialibus. 2ª est, quæ a principiis accidentalibus provenit: ad quam reducitur distinctio numerica rerum materialium, eamque individuatio non est et sceptra essentialis rei.

Ex alia pro distinctione rationis dividitur in distinctionem rationis ratiocinatæ, et ratiocinantis: hæc est, quæ provenit ex libitu intellectus sine fundamento fingentis; illa est, quæ et fundamento fingentis, et est duplex, adæquata scilicet, et inadequata. 1ª est quæ datur inter formalitates eiusdem entitatis: 2ª est inter eiusdem formalitatem ex primo. Fundamentum autem distinctionis rationis est distinctio virtualis fundata in eminentia eiusdem indivisibilis rei ad producendum plures, quæ in alijs rebus diversæ reperiuntur. Ut in anima rationali, quæ est sui eminens ut intellectiva, æqualet Angelo, ut sensitiva Bruto; ut vegetativa Plantæ etc. Sicut ingit M. P. S. Gregorius: Oti cum aliquo habet homo: habet namque sine ea et lapidibus, vivere et arboribus, sentire et animalibus, intelligere et Angelis.

Subt. D. in 1. dist. 3. q. 1. et 7. met. q. 10. quæ universum Scholica familia imitatur quodque distinctionem medium excogitavit minorem distinctione reali maiorem distinctione rationis, quam formalem ex natura rei appellat, eamque inter gradus superiores, et inferiores eiusdem individui apponit: quæ distinctio media

notat, q nec reali, nec rationi e, q licet i reali n m entitativa, id reali formali eo q n intra entit, id intra formalit eigdē entitati versatur. Concors id cæterorum Phorum sensui solq dictionē virtualē, et fundamentalē a prē rei, et formalē ꝓ inclusi intra hor gradū agnoscit, licet in explanda huiusmodi dictione virtuali aliqualiter differant; nra id mens ex dubij ꝓgressu sitabit. = Repugn. dictionis mediē quomodōcūq expl.

Repugnantia distinctionis mediē quomodocunque explicatæ evincitur.

§. II.

Si dictio formalis ex nostra rei statuatur media intra realē et rationis in hunc modum rejicitur: omnis dictio sequitur ad ens; id implicat ens medium, q n i reale, nec rationis: q et implicat dictio media, quē nec reali, nec rationis i. Phai. ē certa. Minpatet ex mis Phorum sensu adequate dividente ens in reale, et rationis. Si dicatur eg dictionē nec ēe realē, nec rationis, q nec forpeitur ab inclusi, nec intra realis versatur; id im ēe formalē, q formalis distinguit. Da ē: t illa dictio formalis intra formalis reperitur dependentia ab inclusi; t ꝓ priori ad intra opificium? Si 1m ē dictio rationis. Si 2m ē vere realis: q nunquē salvatur dictio media intra realē et rationis.

Propter hæc initra Scholi discipuli affirmant eg dictionē ēe realē n q de realē entitativē, id realē formalē: ēe q mediē eo q n intra entit, id intra formalit eigdē entitati reperitur. Sed 2a: implicat omnē formalitē realis distinctū ab alia, et n entitative: q implicat dictio media ita explicata. Prit ꝓbr. 1: dictio realis sequitur ad ens tanquē illius gavio; id dictio realis subsecuta ad ens ē dictio entitativa: q. 2° dictio entitativa ē dictio entis ab ente; id implicat formalitē aālis ex. distinguī a formalit rationalis, et n tanquē ens ab ente: q et implicat dictio realis intra ꝓta, quē n i entitativa. Mens ꝓbr: Rationis, et rationalitas nequeunt realiter distinguī tanquē nihil a nihilo: q distinguī debent ut ens ab ente, n dētra medium.

Dices: Pale dictionē vigore intra formalit reperiri n ēe entitativē, id realē formalē: sicut in nra 1a dictio modalis entitativa n ē, id realis modalis, eo q intra mōr realis versatur. Da ē: hq dictio modalis ē v dictio entitativa modalis ab entit modali ē q vere entitativa, licet tali n notetur ad differē dictionis rei a re; id aālitas, et rationalitas vere optinent rationē entis: q n realiter distinguuntur tali dictio erit entitis ab entit, et sali erit dictio formalis entitativa, q in 1a Scholastica implicantia ē. = Dictio Scholastica intra gradū super. et infer: eigdē imbui speciali nane reprobata §. 3.

Distinctio Schotica inter gradus superiores, & inferiores eiusdem individui speciali ratione reprobatur.

§. III.º

Id q̃ essentiale gratia et alio vera, et formali gratione, negat ab eo formale distinguui; sed gradus superior gratia et inferioribus vera, et formali gratione vt in itis: hoc est animal, Prig est homo: q̃ gradus superior nequeunt ab inferioribus diriqui formale: q̃ nec formale ex natura rei. Mai. probatur: vera, et formali gratio vnius et alio exigit veram, et formalem identitatem eorum; at 3 vera, et formalis identitas non stat dicto formali: q̃ id q̃ gratia et alio vera, et formali gratione nequit ab eo formale diriqui.

Ad hac ratione respondent sed ad gradum formalem requiri identitatem inadequatam non vero adequatam.

Sed respondeatur: ad veram gratione vnius et alio sufficere identitatem eorum materiale, et entitativum compatibile 3 distinctione formali ex natura rei. Da est: hec gratio: homo est animal est gratio formalis: q̃ homo et animal necdum entitative, sed nec formale distinguuntur. Dg ~~probatur~~: q̃ formale diriqitur ab aliquo negat et eo formale praxi, q̃ negat de illo formale dici q̃ identitas: q̃ si animal formale gratia et homine, negat homo ab animali diriqii formale: q̃.

Quare alitr P. Fonseca solvere intendit argumentum affirmans distinctionem modo in ea vera supportalitas, et gionalis, non 3 formale: quamque reddit hunc sensum: Supporitas herii humanitas hic eam animalitas sicut ita: Prig est albus, cuius sensus est q̃ supporitas Pri est supporitas herii albedinis. Sed 3 est 1.º q̃ hec solutio est ordo extra mentis Scoti, q̃ suis distinctionis modis ponit non sum inter actualis, et potentialis, sed eam inter supporitas actualitatis, et potentialitatis.

Da 2.º ng maior identitas exigita ad gratione essentiale et formale, quam ad accidentale, sed ad hanc sequitur identitas supportalis: q̃ ad illam exigitur identitas necdum supportalis, sed formalis, et essentialis. Da dnia gratio essentialis, et formalis petit q̃ gratia sit ad respectum essentialis subiecti; sed 3 identitas sum supportalis gratia non est ad respectum essentialis subiecti; vt patet in hac gratione dulce est album, in qua albedo non est ad respectum essentialis dulcedinis: q̃ identitas supportalis non sufficit ad gratione essentialem. Quapropter alii non admittunt distinctionem formalem ex natura rei inter gradus superiores, et inferiores, eos statuentes inter gradus genericos, et differentiales, inter q̃ matam et singularitatem eiusdem individui: Quare hec omnis alia impugnanda est. S.d. l. int. 22. q. 1. eij.

Excluditur disctio Schotica inter quoscunq̃ gradus eiusdem individui, disctio q̃ inter eos reperta statuitur.

§. IV.

Pacta rationes §. 2. propositas specialis, et efficaci ratione dictis Scotista inter quos de gradibus ita impugnatur: Si realitas, et realitas (et idem de quilibet gradibus metaphisicis) sunt duae formalitates formae ex natura rei distinctae, ergo sunt duae entitates distinctae formae ex natura rei; sed hoc non admittunt Scotistae ponentes suam distinctionem non inter entitates, sed inter formalitates eiusdem entitatis: ergo. Maior probatur: in tali casu entitas realitatis est ex natura rei distincta ab entitate realitatis: ergo sunt duae entitates formae ex natura rei distinctae. Minor probatur: Entitas realitatis est ex natura rei distincta a realitate: ergo ergo ab entitate realitatis. Dicta patet ex eo quod realitas et idem forma ex natura rei et sua propria entitas. Ex quo ergo probatur ans: realitas est ex natura rei distincta a realitate; sed realitas et idem forma ex natura rei et propria entitas realitatis: ergo entitas realitatis est ex natura rei distincta a realitate. Min. videtur innegabilis a Scotistis, quia non redditur realitas ex natura sua non esse ens.

Deinde impugnatur tali distinctio ratione alia. Humanitas Petri non distinguitur formaliter ex natura rei ab eius singularitate: ergo idem de quilibet gradibus metaphisicis, et ex Scotistis eadem militet ratio. Minor probatur: humanitas Petri distincta formaliter ex natura rei a Petreitate non est distincta ab humanitate Pli; sed hoc implicat: ergo natura Petri formaliter ex natura rei distincta a Petreitate. Maior probatur: humanitas distincta ab humanitate Pli est humanitas singularis; sed humanitas Petri distincta formaliter ex natura rei a Petreitate non est singularis vel prae a singularitate distincta: ergo. Si formaliter ad hoc argumentum Scotistae respondeant humanitatem Petri distinctam formaliter a Petreitate esse indistinctam ab humanitate Pli formaliter, non ad realem, et numeralem.

Sed humanitas Pli est realis, et numeralis ipsa singularitas Pli; sed ex dictis solutionem humanitas Petri est formaliter ipsa humanitas Pli: ergo humanitas realis, et numeralis identificata cum Petro est ipsa singularitas Pli numeralis, et realis, sed hoc est absurdum: ergo et dicta solutio. Ex eadem ratione Scotistae identificantur et ex. humanitas Petri distinguitur in re ab eius singularitate: ergo humanitas Petri existit per se, et seorsim a singularitate, sed quod existit a parte rei est singulare: ergo humanitas Petri est singularis, vel si a singularitate quae est implicatoria iungere.

Denique impugnatur Scotistae ex eversione sui principii fundamentalis de gradibus metaphisicis formaliter ex natura rei distinctis quae dicit veritatem praetendit dictorum; sed hic ratio eam probat in eodem gradu reperiri plures formalitates formaliter ex natura rei distinctas: ergo ratio Scotistae minimum

probat et sequentia nulla ē. Minor probatur: eadem rationalitas ut collectiva convenit Deo et ut discursiva non convenit Deo; ut enim omnit equinitē, et ut collectiva Deo et non in eadem rationē non ponit Scotus plures gradus formales ex natura rei dictos: ergo sua ratio inefficax ē. Ofr: Ideo enim ponit istos distinctiones formales inter gradus Metaphysicos quia diversis diffuntur diffinitionibus; id enim hoc ratio nihil probat: ergo nulla ē. Minor probatur: eadem intellectus ut intellectus, et ut ratio; eadem rationalitas ut subjectiva, et discursiva diversis diffuntur diffinitionibus; id ad hoc non admittunt Scotistæ distinctiones formales ex natura rei: ergo enim hæc ratio ordo inefficax ē.

Assertum ex gradibus Metaphysicorum eigdem individuum diguum virtualiter a parte rei, et formaliter per intellectum. Probatur assertum quoad utrumque partem: Nunc data distinctio virtualis a parte rei, quæ eadem, et individua entitas postulat quod possint esse plures entitates realiter inter se distinctæ; id hoc reperitur in quolibet individuo naturæ humanæ: ergo. Minor patet: Nam Petrus a parte rei ē vivens, sensibilis, et intelligens; quæ possunt esse arbor, leo, et Angelus, inter se realiter distinctæ: ergo huiusmodi gradus diguuntur virtualiter a parte rei in Petro. At huiusmodi virtualis distinctio ē fundamentum distinctionis per rationem; sicque intellectus concipiens Petrum ut sensibilem, et non ut intellectivum, statuit hos gradus formaliter distinguit: ergo verum ē assertum quoad utramque partem. = Aponitur pro: sch. fund. ei ē.

Proponitur præcipuum Scoti fundamentum, eique, alijs rejectis, vera Solutione occurritur.

§. V.

Obiicit Scotus: aliquid et rationale diguuntur actu ante omnem operationem intellectus, non realiter entitative: ergo formaliter ex natura rei. Maior probatur: De eadem re indicta nequeunt verificari prædicata contradictoria; id aliquid, et rationale ante omnem operationem intellectus verificantur prædicata contradictoria: ergo ante omnem operationem intellectus actu diguuntur. Minor probatur: hoc predicatum aliquid convenit equo, et illi ē simili; predicatum rationale non convenit equo, et illi simili non ē; id hæc sunt prædicata contradictoria: ergo.

Respondent aliqui hoc a parte rei nec convenire equo, nec ei ē simile formaliter, id non fundamentaliter, nec convenit formalis ē omnis intellectus: quare dicunt affirmatio, et negatio id hoc ex suppositione distinctionis rationis. Sed hæc solutio inquiunt a pluribus RRis reddita admittentibus relationes reales præmentales convenientes, et similitudinis immediate fundatas in substantia. Ex quo arguitur ita: hoc predicatum relationes præmentales similitudinis reddita solum a parte rei, et non fundamentaliter: ergo formaliter. Nam probatur: hoc predicatum solum fundamentum relationis ex reddita solum fundamentaliter ergo predicatum relationes

reddita forlx rlii: q̃ g̃ pruoti ad opiſticuꝫ inctꝫ ig ē forlx rlii equo.

Quare respondent aliq̃ d eadꝫ re indiuſta gorre verificari gratia ꝺdictoria a gtē rei beneficio dictionis virtualis intrinsecꝫ, quę ab aliqq̃ maxima solet appellari; quare asserunt hoc a gtē rei ēe, et n ēe rilę equo, qn actu aal et raale intra se disquantur, id ꝛm virtualx. Sed hęc dictio virtualis intrinsica sufficiens ad suscipienda gratia ꝺdictoria a gtē rei vt implicatoria rejicienda ē. Quare ꝺ illq rei argitur.

Pex vos, aal hoti a gtē rei actu ē rao assilandi hoc equo, et raale actu n ē rao assilandi hoc equo: q̃ aal hoti a gtē rei actu ē id q̃ actu n ē raale: q̃ aal, et raale in hoc actu disquantur a gtē rei: q̃ n ꝛm virtualx, id forlx, ut intendit Scotꝫ. Vrgetur: Raalitas q̃ identitꝫ ē actu a gtē rei principij discurrendi; aalitas n ē actu q̃ identitꝫ principij discurrendi: q̃ aalitas hoti a gtē rei n ē actu q̃ identitꝫ raalitas: q̃ actu a gte rei disquantur. Dq̃ ꝛrat ex illo principio certissimo in creatis: quę si eadꝫ vni tertio ex.

Si ad recurras ad mysterium Trinitatis, in quo longe hęc dictio virtualis argatur ꝺdictoriꝫ ex hoc ipso impugnata manet ecasio: ng desinit ēe mysterium supra humanꝫ capacꝫ admirabile; q̃ est Diuina, et Patrinitas identicentur, ꝺ nē aliqd verificetur d una, et n d alia, si in qualibet exigua entitatrenicula huiusmodi verificatio raone dictionis virtualis regeritur.

Argutio ꝺpr Scoti optime tet D. Th. 7. d pota art 1. ad 5. Deo q̃ ē idꝫ re, et differens raone nihil ꝓhibet gratia ꝺdictoria prare, q̃ vt ait Pho 3. de Anima, idꝫ principium re, et differens raone ē principium, et finis, et sedꝫ q̃ ē principium n ē finis. Itaq̃ ꝺ affirmat, et negat sint operationes inctꝫ, dꝫ affirmat d hoc, q̃ ī rao assimilandi in qm aal, et negat d eo in qm raalꝫ; ig aal, et raale supponuntur q̃ raonę dictꝫ, licet ꝺ fundamento a dictione virtuali distinguto. Ex quo ad argutꝫ nd Mai. Ad ꝓbaonę diguto Mai. de eadꝫ re indicta realx, et dicta q̃ raonę, nd Mai. q̃ raonę eim indicta ꝺcedo Mai. et nd Min. Ad ꝓbaonę diguto Mai. quoad 2ꝫ ꝓꝫ: q̃ raalitꝫ ig dictꝫ q̃ raonę n ē rilii, ꝺcedo Mai. q̃ raalitꝫ vt in re existentę, nd Mai. et ꝺcessa Min. nd 2q̃.

Replicabit: Aal in re et ꝓpriori ad op̃ operationę inctꝫ ē principium ꝺveniendi, et raale n ē principium ꝺveniendi: q̃ d aali, et raali in re, et

ꝑ priori ad dictionꝭ rationis verificantur gratia ꝓ dictorum: q̃ ꝗut in re ist formaliter
actu dicitur. Rd. ad 3m: nq licet rationale vt ꝑ ipsum ab animali non ist principium oveniendi; ra-
ale tm ꝗut in re vt ꝑ se idq; formam ꝓ animali, em ē principium oveniendi: quare in de
animali, et rationali, ꝗut in re loquatur, hom, et ovenit ꝓ equus ꝗ rationalitas, et ꝓ eo dicitur ovenit
ꝗ animalitas.

Instanges: Rationis rei hom ovenit ꝓ equo, q̃ animal, et q̃ rationali non ovenit ꝓ eo: q̃
animal hom a ꝓte rei ē principium oveniendi, et rationale ē principium non oveniendi ꝓ equo.
Ant. pbr: q̃ animal regeritur in hom, et equo a ꝓte rei e ratio oveniendi; id rationale regeritur
in hom, et non in equo: q̃ hom q̃ rationali non ovenit ꝓ equo a ꝓte rei. Rd. ad ant.
quoad 2m ꝓtm ad pbationem diguo Min: Rationale non inveniti in equo, nec animal simile
animali ꝗtum identicatur ꝓ rationali, nd Min: non regeritur rationale ꝑ se sed Min. et nd
2m. Ad ꝓ ꝓ rationale hom a ꝓte rei ist animal, hom ꝗ rationalitas ovenit ꝓ equo, q̃ rationalitas a
ꝓte rei nihil aliud ē, quam ipsa animalitas: et licet in equo non inveniatur rationalitas, in-
veniatur tm animalitas: ꝓ q̃ animalitas hominis ovenient ꝓ animalitate equi ist ipsa rationalitas, em hom
ꝗ rationalitas ovenit ꝓ equo.

Replicabit: hom a ꝓte rei et ē principium oveniendi, et principium dis-
veniendi ꝓ equo: q̃ ē principium oveniendi, et non principium oveniendi. 2m pbr: hom quatenus
principium disveniendi non ē principium oveniendi, et quatenus principium oveniendi non ē principium
disveniendi: q̃ hom a ꝓte rei ē et non principium disveniendi, et em ē, et non principium
oveniendi. Rd. ad ant. nd. 2m. Ad pbationem nd ant. licet enim hom a ꝓte rei sit principium
oveniendi, et disveniendi, q̃ fundat positivas relationes oveniꝭ, et disveniꝭ, q̃
nullam contradictionem arguit; nunquam tm id ipsum a ꝓte rei verificatur q̃ non principium ove-
niendi, nec q̃ non principium disveniendi; et sequentia nec gratia ꝓ dictorum.

Et
ratio ē q̃ negatio virtute malignantis natura si semel alicui entitati ovenit gratia q̃
negat ab ea totaliter auferri: quare si id hom a ꝓte rei verificaretur non esse principium
oveniendi, in nullo sensu verificabitur esse principium oveniendi q̃ falsum ē: ea ratione principium + verificaretur id eo
oveniendi et disveniendi ovenire posse eidem entitati secundum a ꝓte rei relationes
oveniꝭ, et disveniꝭ ꝗ ordinem ad suos suos suos verificatur dictos, in quo nullum e inconveniens.

Dices: Deus affirmat animal hominis esse principium sentiendi, et rationale non esse
principium sentiendi; id id non affirmat de animali, et rationali ducti ꝗ rationem, ꝓ in ma 1a Deus
dictorum rationis non effiret: q̃ de illis ꝗut sunt a ꝓte rei: q̃ de animali, et rationali a ꝓte rei gratia
ꝓ dictorum verificantur. Rd: diguendo Mai. affirmat mediate, et ꝗ ordinem ad inconvenientia

nry

natu scilicet mai. immediate, et g se ut mai. Itaq Deus sm affirare potest aale dictu g unitu creatu ab aali n et principiu sentiendi: ergo d Dei ignotio immediate natura ad hoc virtute apprehensiva, et hoc quod e in se a gte rei ignoriceru sm affirat, hoc et principiu sentiendi, et discurrendi, n ado n et principiu sentiendi.

Et argutu 3 suu replicu instatu naturalibus §. 4 adducti; et insup gbat aal, et aale a gte rei diguu entitative, q uni, et n uni; solitudo, et n solitudo, que 2a argutu dicuntur d aali, et aali n sm forlr ex natura rei, id em entitative, imo sanqu eru, et n eru intra se diguntur. Cetera.

Cætera diluuntur argumenta.

§. Vltimus.

Argues 1: Dictis tfronibus correspondent naturæ dictæ; sed aal, et aale dictis tfronibus tfuntur (Ad eru tfia principiu sentiendi aale d principiu discurrendi): g aal ex natura sua n e aale, nec aale aal: g diguntur forlr ex natura rei. Hoc argutu em subiacet instantiis supra positis §. 4. Rs g diguendo Min. diguntur dictis tfronibus physicis, non Min. Metaphysicis, scilicet Min. Itaq ea actu a gte rei diguntur, que hent dictas tfrones physicas; que d hent dictas tfrones sm metaphysicas sm diguntur atu g naturæ, et indq virtualr a gte rei, qualiter stingit in aali, et aali pori, quoru tfrones Metaphysicæ n ignetunt ipsi, sed a gte rei, id sed dicti g natu sagtu: 7 eru affirmu aal et principiu sentiendi illud g naturæ diguuntu a aali, sicque ei aliq tfrones, ac aali applicantu.

Argues 2: Inter gradus metaphysicos eigdem individui datur ignotio a gte rei: nq Prio a gte rei ignoritu et ex aali, et aali; sed ubi datur actualis ignotio, datur actualis dictio: nq ignotio et dictorum unio: g aal, et aale hoc a gte rei actu diguntur. Rs: Inter aal et aale sm dari ignotionis Metaphysicæ, que sm petit esse dicta g naturæ: n ado dari ignotionis physicæ exigentis a gte rei actualis extremorum dictionis. Replicabis ignotio Metaphysica diguitur a ignotione logica; sed logica petit esse dicta g naturæ: g Metaphysica esse realr dicta. Rs ignotio metaphysica diguitur a logica in hoc g Metaphysica petit esse dicta realia, licet n realr, id g naturæ dicta; ignotio d logica petit esse 2a intentionalia, que nec realia, nec realr dicta.

Argues 3: Singularitas e accidens, et extra ingressum naturæ: g ab illa diguitur ex natura rei. Probatur: Natura materialis n e essentialr singularis; sicut natura immaterialis: g sm e singularis accidentalr: g singularitas e accidens respectu naturæ. Ifr: Realitas accidentalr advenit aaliaali: g em ex natura rei

rei distinctis ab illa. Pro 4 obx: realitati accidentis ē q̃ distrahatur q̃ hanc, et q̃ illam diffinit: et q̃ distrahatur q̃ realitas accidentis ē: q̃.

R. Triplex porro ē aliqd ex sententia alterius: et metaphyce, modo quo genus et differentia in sententia metaphysico horum: et transcendentalis, sicut ens contribuitur in sententia realis differentiarum: et physice, et identice, quatenus est unum a parte rei et alio realis identificata. Licet q̃ singularitas non sit ex sententia nature materialis 1i, et 2o modo, bene in 3o. Quare non ē accidens physicum respectu naturę, id est accidens in logicum ex regenus in dictionis rationis; natura vero immaterialis sit metaphysice, quę ē essentialis singularitas. Ad 3ram dico: realitati in statu secundum se sumptę accidentalis advenire realitas; non autem realitati horum quod in statu a parte rei, in quo ē essentialis physice ipsa realitas. Alię difficultates, quę in presenti adduci poterant dubio sequenti dissolventur. = 25. Utrum inter gradus.

QVÆST. V.

VTRVM INTER GRADVS METAPHYCOS EIVSDEM INDIVIDVI DETVR PRÆSCISIO OBJECTIVA.

Explicantur aliqua, et referuntur sententiæ.

§. I.

Impugnata dictione ex natura rei, et in virtuali stabilita inter gradus superior, et inferior; inquirimus an huiusmodi dictio virtualis sufficiens sit, ut inter illos detur physica obiectiva, sive nunc datur, quod ex parte obiecti actui physicum intellectum correspondet aliqua formalitas, alia ex ipsa realis identificata intente: Presertim vero formalis, seu inadequata ē illa quę in re retinet ex parte intellectus, et obiectum sic cognitum; in quo proximus extrinsecus dicit physicum.

In quo celebri certamine Sententia defendit nullam dari physicam obiectivam inter gradus superior, et inferior. Unde actui cognoscenti animal, cum rationale individuale correspondet, esto animal dare, et rationale sive sentiendi: Quare in hac 1ra nunc cognoscitur animal quod cognoscitur horum seu entitas horum in ordine ad operationes sensitivas; nunc vero rationale, quod cognoscitur horum in ordine ad operationes rationales. Sic Hominales, quos sequuntur plures ex familia Jesuitica, ut Hurtado, Quiroz, Arriaga, plures q̃ alij qui adhaerent Oviedo

in

in ffienti 2tx. 4. punct. 8. imo oē dictionē virtuē, quē ē fundamtū fficiōnū obctiuē ab oī ente creato expellit. 2ª vō et ñtii 11ª Phōtij 2 D. Th. imo plures ex Schola Scot. vt D. Corm. Molina, Vazquez, Cohimbricenses, et alij quos citat H. Cmen. Card. de Aguirre in tōpā tract 3. disp. 17, opportūē 113 tuenti, 2 qq. 5. Hora 2ª. s. 2.

Nostra conclusio.

§. II

Gradus superādobctiue fficiuntur ab inferioribus. Pro hac ñclusione citatur P. Ro. Anselmus in Monologio cap. 16, vbi hec hēt: 2 enim aliquid hoc dicitur corpus, rōnālē, et hoc, ñ vno modo, t rōnēdanone hec tria dicuntur. Secundū enim aliud ē rōnāle, et secundū aliud corpus, et singulum horum, ñ ē horum q ē hoc. Ergo 2ª P. Ro. Ans. secundū rōnēdanonē unctus participium hoc in vnum, et alius gradus: ēt secundū Ans. unctus fficiuntur obctiue gradus hoc. Ipso Dgs. fficiō obctiua stat in hoc, q ex ppe obcti detur participio unum vnum, et alius gradus; at hec ā P. Ans. datur: ēt.

Deinde stat hec 2ª ex Arg. Prec. l. 2ª genit. cap. 94 asserente: Inctus vō ea quē ñ in ē rōnēcta intendū diuinitū accipere potē, ēt vnum eorum in alterū rōnē ñ cadit; et ēt hoc in Sermone rōnēdanū potē binarium ñm, et in rōnāli rōnāli id q ē rōnāle ñm. Hec D. Th.

Probatur que 2ª rōnē: Potē ignorari rōnāl ñ ignito rōnāli: ēt rōnāl obctiue fficiuntur a rōnāli. Dgā patet: q fficiō simplicē rōnāli nihil aliud ē, quē ignotum vnum, alio ñ ignito. Probatur ant: Genus rōnāl vp ñ ē ā sceptu essentiali rōnāli, nec ēt, t (ut verbis D. Th. loquar) rōnāl ñ cadit in rationē rōnālis; id id q ñ cadit in rationē alterius ignoratur potē alterum ñ ignito: ēt rōnāl ignorari potē rōnāli ñ ignito. Mai. ē certa: nq ratio rationandi ñ cadit in rationē differendi; id rōnāl ē ratio rationandi, et rōnāle ratio differendi: ēt.

Confirm: inter gradus metaphysicos datur ordo metaphysicus; id ordo ē distinctorum unum ēt distinctum; ñ realis: ēt pp rationē adequate: nq si ñm inadequate distinguerentur, seu generis expressionem daretur eīm in Deo ordo metaphysicus, q negat D. Th. 1. p. q. 3. art. 5. et alibi pass.

Respond. Adversarij ordinem metaphysicum ñ ē in ipso obcto, id ex actibus inctus: quatenus hinc oriuntur, et alius diuinitus repraesentat; sequitur ēt ñm ex ptē actuum arguitur distinctio, ñ ēt ex ptē obcti. Sed 2ª ē: nq ad ordinem metaphysicum requiritur q vnum extremum se habeat p modum potē, et aliud p modum actus; id actus ñ potē se habere p modum potē: ēt in illo ordo ñ datur. Deinde q ordo metaphysicus essentialis petit distinctionem extremorum; at ñ distinctionem realem, aliquam physicam, et ñ metaphysicam est: ēt p rationem; nunc sic: Sed actus ñ p rationem, id realiter distinguitur: ēt in ffiri ñ ē ordo metaphysicus.

Effugere tentant Thomistæ vi rationis: vnde respondent, et præcipue Ouiedo, quod ut dat cognoscere vt ratio intelligendi simpliciter sufficiens est vt cognoscere tota, et individua entitas non per ordinem ad ea cognoscere id non per ordinem ad actum intelligendi essentiae, cum se in ipso tali genitori totale contegordeat. et sic genito essentia totalis e genito ipsa totalis; et ideo non est genito principium absolute, et non est genito unicum, et non alterius.

Sed 1° est, et in primis soluto ita confundit sceptis univocus, et analogus: quia enim genito prata essentiae ad eius non in ipso attingit subiectum, quae est diffusa entis; et non genito sic prata ad eius est genito prata ad sceptis analogus, in ista pluribus 2° quos in presenti: quia enim genito essentia totalis, et ipsa totalis exit genito prata analogi: quia vi tali genito non non cognoscere total vt ratio intelligendi simpliciter, quod Thomistæ negant. 2° ex doctrina Ouiedi 3° illa insurgo: quia 4° cognoscitur total vt ratio intelligendi simpliciter, non attingitur total per ordinem ad cognoscere intelligendi. Hæc 5° est summa doctrinæ ipsius: Iunctim: quia nunc principium totale ab ordine ad actum intelligendi: quia faterit principium, quod impugnat.

Probo 1°: Pte: ideo non data principio objectiva, quia nequit dari genito unicum forte, quia genito alterius identitate per ipsa; id ordo ad actum intelligendi identitate per totale, et aliunde cognoscere total non genito tali ordine adhuc 2° Ouiedo: quia data genito unicum, et non alterius identitate. Minor quoad 1° 2° 3° probo: Ordo ad actum intelligendi identitate per totale 4° Ouiedo; id totale identitate per totale: quia enim ordo ad actum intelligendi. In primis non est dubium 5° probo. Ex duobus identitatis nequit cognosci unum, altero non genito, 2° adversarios: quia multo minus potuerit unum identitatem per alio, quin alterum eum identitate: quia si totale identitate per totale, eum total identitate per ordine ad actum intelligendi: quia non potuerit cognosci total sine ordine ad actum intelligendi: quia nunquam cognoscere total vt ratio intelligendi simpliciter, et non cognoscere data principio objectiva.

Pater Franciscus alia via procedens ait quod genito essentia totalis stat in hoc, quod licet vi genito clare totalis cognoscere totale, total tamen non ita clare, ut cognoscere dictum ab aliis totalibus; id tamen a non totalibus: quare non discernitur ab totalibus, sicut quod clarum ipsius genitorum, id potius confundit per ipsum; vnde non data principio objectiva. E vario hæc plurimas potest confutari ex adducti. Deinde: quia genito clara totali non cognoscit totale, ut dictum ab totalibus: quia non cognoscit alia prata identitatis realis per totali horum: quia principium. Rursus: Acta cognoscens total vi dictum a non totali cognoscit totale: quia ergo acta cognoscens total non

dicty a ñtali ñ ꝛgnoscit ꝛaale: q̃ ab illo ꝓscindit: q̃. Sed q̃ inhu ꝏbꝰ mogũ notꝰ ñ fuerunt ꝛaxij accedamꝰ ad alia.

Deinde ꝓbꝰ 2ª ꝛaone, qua ꝓcipuꝰ ꝛaionꝰ fundamtꝰ eversus. Ideo 2ª adversꝰ dari nequit ꝓscisio obctiva, q̃ ex duobꝰ gratis identicatis vnꝰ ꝛgnosci nequit alterꝰ ñ ꝛgnito; sd causalis hęc falsꝰ suppositꝰ: q̃. Pro Mm. Vitalitas actꝰ supernatis identicata ꝛ supernaturalitꝰ ꝛgnis; et sm in ꝛsa PP Societis inctꝰ gaudet vitalitꝰ, ñ ꝛ supernaturalitꝰ: q̃ multo melius ex duobꝰ identicatis gaudet vnꝰ ꝛgnosci, alterꝰ ñ ꝛgnito. 2º Unitas, et Trinitas in Deo maxꝰ identitꝰ habent, quę aal, et ꝛaale in hoc; et sm de facto Deꝰ fuit ꝛgnitꝰ, et vnꝰ, ñ ꝛgnito vt trino a ꝓtucis Phys: q̃ idem q̃ ꝓtꝰ. 3º Entitas positiva peccati identicata ꝛ ꝛgnis malitia; et sm Deꝰ caust entitꝰ, et ñ malitia: q̃. Et ratio ꝏꝰ est, quę addit Roberuoes, scilꝰ q̃ inctꝰ natꝰ est, ut dividat, et ꝓscindat ea, quę in se diuina ñ sꝰ, si ꝛaae sue eminentis fundamtꝰ dant inctui ad talꝰ ꝓscisionꝰ: vt stringit inter gradꝰ eiusdꝰ individui. Solv. arg. 2ª §. 3.

Solvuntur argta ꝛaria.

§. III.

Argtur 1º: Si inter aal, et ꝛaale hoc daretur ꝓscisio obctiva, d eadem entitas verificaretur gratia ꝛ Victoria; hoc implicat: q̃. Pbꝰ Mai: ꝛgnoscereꝰ aal et ñ ꝛgnoscereꝰ ꝛaale; sd ꝛgnosci, et ñ ꝛgnosci sꝰ gratia ꝛ Victoria: q̃. Si ratio x dicta dubio ꝓcedente d aali, et ꝛaali posse verificari ꝛgnosci et ñ ꝛgnosci sꝰ Victoria, q̃ inctꝰ aal, et ꝛaale q̃ ꝛaonꝰ actu diguit; ꝛ 2ª insurgeꝰ: si obctive ꝓscinderent q̃ priori ad ꝏꝰ operaonꝰ inctꝰ haberent ductus ꝛgnoscibilitꝰ: q̃ aal, et ꝛaale diguerent actu ante ꝏꝰ operaonꝰ inctꝰ. Iq̃ patet ex eo q̃ ꝛgnoscibilitas est passio entis.

Ad argtum 1º: Ꝛgnosci, et ñ ꝛgnosci verificari d aali, et ñ aali ratione distinctionis rationis; inctꝰ namq̃ ꝛgnoscens aal, ñ ꝛgnito ratii ea ꝛa actu q̃ ratione diguit. Ad impugnaonem diguo ant: ductus virtualis, sed non actu formalis, nd ans. Vt enim aal obctive ꝓscindatur a ꝛaali, licet q̃ priori ad inctꝰ habant ꝛgnoscibilitꝰ actualis, ñ sm requiritur, q̃ habant ꝛgnoscibilitꝰ ductus actu formalis, sd sm virtualis, seu equivalentis; q̃ eadem entitas virtualis multiplex repraesentari potest q̃ pluribus speciebus inadequatis, quarum vna obctꝰ seu dꝰ vnꝰ formalis, et ñ sedꝰ alius repraesentet.

Replicabis: q̃ aal, et ꝛaale q̃ priori ad inctꝰ sm habent actu inctꝰ ꝛgnoscibilitꝰ: q̃ q̃ priori ad inctꝰ vnꝰ ñ est actu ꝛgnoscibile sine alio

q̃ nequit ꝛnoraci vny sine alio. 1ª aqua ꝓbr: Si aal poꝛet ꝛnoraci sine ꝛeali, et eo ipso quod ad actuale ꝛeniõꝝ esset actu dicto mõ ꝛnoraciles; id hoc ē esse ꝛnoraciles dictas actu: Si ipso quod ad vnctꝝ n̄ esset ꝛnoraciles dictas actu, vny n̄ ē actu ꝛnoracile sine alio. Procedendo ant, et ꝛ̃ 1ª 2ª. Ad ꝓbaonꝝ ꝛcta Mai: nd Min: nq licet aal, et ꝛeale sint dicto mõ ꝛnoraciles, hoc ꝛm̃ arguit dictionꝝ ꝛeniõꝝ n ad ꝛnoraciles duguantꝝ ꝓpriũ ad ꝓgenaonꝝ ꝛnctꝝ actu, et forlr, id ꝛm̃ virtualr.

Inuꝛgꝛ es: Non suffꝛit dictio ꝛaonis, ut eadꝝ entitas ꝛnoraciatꝝ, et n̄ ꝛnoraciatꝝ: nuit ꝛ fundamentꝝ nrꝝ. Pbꝝ ꝓbr: Si suffꝛit dictio ꝛaonis vt eadꝝ entitas ꝓducatꝝ, et n̄ ꝓducatꝝ: ꝛ. Reuꝛg: Cm̃ ꝛ relativa realr diguantꝝ, q̃ ꝛm̃ realr ꝛnectuntꝝ nequit vny ꝛnoraci sine alio: nq ꝛ̃ ꝛimul ꝛata, et ꝛeniõne: ꝛ ꝓtꝝ ꝛuꝛe, ex his quꝝ realr identicantꝝ nequit vny ꝛnoraci, alio n̄ ꝛnoraciles.

Ad 1ꝝ nd ant: Ad ꝓbaonꝝ ꝛcta ant nd aqua ꝓ manifestꝝ disparitꝝ: quia ꝛ̃ ꝛel ꝛuꝛgunt entitꝝ ꝓut ē in ꝛe a ꝓpꝝ ꝛa ꝛotꝝ, et totalitꝝ; vt ꝓduci, existere, et alia, et hoc intentiꝝ affꝛantꝝ nequeunt ꝛ illa negari, adhuc ꝛeadꝝ forlr ꝛ ꝓ ꝛaonꝝ dictas; ꝛnoraci ꝛ, et n̄ ꝛnoraci ē opꝝ ꝛnctꝝ, q̃ ꝛ ꝓficiuꝝ ꝛ vnꝝ forlꝝ ab alia diguit, vnꝝ ꝛnoraciendo ꝛ alia; quare nulla fit ꝓpꝝitas.

Preter quꝝ q̃ ant ꝓbaonis negari poꝛerat, vt videtur totalitꝝ et ꝛuꝝnaralitꝝ actꝝ; et in entitꝝ ꝓritiva malitꝝ peccati, ut in corꝝ. quꝝ dictꝝ ē. Ad 2ꝝ nd q̃ ꝛ ē vnꝝ relativꝝ ꝛ in ordine ad aliud nequit vny sine alio esse ꝛnoraci: ē ꝛ vnꝝ gradꝝ n̄ ē ꝓ habitudꝝ ad aliud, ideo ꝛ ꝛ virtualꝝ ꝛ dicit ꝓtꝝ vny sine alio ꝛnoraci. Et arguꝝ ꝛ suꝝ ꝛeplicis instantꝝ: q̃ n̄ mꝝ ꝛepugnat eandꝝ entitꝝ ꝛnoraci, et n̄ ꝛnoraci clare, et expꝝsꝝ, quꝝ ꝛnoraci, et n̄ ꝛnoraci absolute.

Ꝛt dicet: Reale actu ē idꝝ ꝛ aali; ꝛd aal ē ꝛ ꝛeniõnis ad ꝓpꝝ ꝛnatꝝ: ꝛ et ꝛeale ē ꝛ eꝝdꝝ ꝛeniõnis. Hoc ꝛ̃ ꝛent ꝛ dicamꝝ q̃ ꝛ aal ē ꝛ ꝛeniõnis ad ꝓpꝝ ꝛnatꝝ q̃ n̄ ē idꝝ, id ꝛ dictꝝ ꝓ ꝛaonꝝ a ꝛeale; nq ꝛ ꝛ̃ ꝛet arguꝝ: Ꝛ ꝛnoraciles aal ꝛnoraciles aal q̃ ē in ꝛe; ꝛd aal q̃ ē in ꝛe ē actu ꝛeale: ꝛ ꝛnoraciles aal q̃ ē actu ꝛeale. Ro q̃ ꝛ ꝛnoraciles aal ꝓficiuꝝ a ꝛeali ꝛnoraciles aal q̃ ē in ꝛe, n̄ ꝓut ē in ꝛe, et ꝛeadꝝ ꝛ̃ ꝛ̃ ꝛ̃ ꝓkꝝcꝝ, id ꝛeadꝝ ꝛ̃ intentiole in actu ꝓficiendꝝ.

Sed ꝛta inuꝛgꝛt P. Ꝛuredo: Ex hac solutione ꝛequitꝝ n̄ dari ꝓficiones obꝛctiuas, q̃ P. Suꝛ. obꝛctiua ꝛunc datꝝ, q̃ ex duobꝝ identicatis, vnꝝ ꝛnoraciles alio n̄ ꝛnoraciles

sed quod unctio genuerit ad sensum esse utrumque intentionale non genito realis sensum sua esse conversionale ex duobus identificatis non generat unum alio non genito: quod non discindit. Probatur minor: obiectum genitum per talem generationem est esse intentionale aliis; sed hæc non identificatur, sed distinguitur ab esse intentionali realis: ergo.

Hæc replica mihi sophysma est. Quare obiectum generationis ex sensum esse intentionale non est ipsum esse intentionale; quia licet aliquid distinguatur a realis genere esse non tamen ex parte subiecti: sicut licet 2a intentio prædicata distincta a 2a intentione subiecti, tamen quia subiectum a prædicato non distinguitur, sed ipso identificatur, et id ipso affirmative prædicatur formaliter.

Arguitur: Ubi datur discrimen, ubi datur fundamentum stituens discrimen; sed fundamentum stituens discrimen tunc datur in actu, non sed in obiecto: quod tunc datur discrimen formaliter, non autem discrimen obiectivum. Minor probatur: fundamentum stituens discrimen est generatio; sed hæc tunc datur in unctio, non in obiecto: ergo. Et generatio active sumpta se genere ex parte unctio; passive vero, seu stative accepta, ex parte obiecti, ipsum quod denominat sensum obiective: nunquam ergo discrimen obiective, non est quod obiectum realiter diversum, aut scindatur, sed quod distinguatur, aut objiciatur sensum unum formaliter, et non sensum alium, ac si in se esset diversum sensum hoc retineret ex parte obiecti.

Replicabit: Ergo discrimen unum ab alio, quod non generatur genito alio; at hæc est denominatio extrinseca: quod intrinsece non discrimen unum ab alio, id est extrinsece. Secundo Mai, Min, et diguo sequens: intrinsece non discrimen, id est discrimen non intrinsece in obiecto secundo sequitur; intrinsece non discrimen, id est, non attingere aliquid intrinsecum obiectum, quin aliud attingatur, non sequitur. Tu ergo unctio unum gradum ab alio obiective discrimen non est semper, quia discrimen ipsum intrinsecum obiecti, id quod ex parte obiecti objiciatur unctum aliquid intrinsecum ut aut, quin aliud v.g. realem cum hoc intrinsecum, unctum objiciatur.

QVÆST. VI.

PER QVAM OPERAONEM INCTVS FIAT VNIVERSALE?

Præmissis aliquibus referuntur sententiæ.

S. I.

Cum ex Scholasticis stet non dari Vnile logicum a parte rei, id est ens rationis supponens quod solum operatione unctio fieri posse. Pro cuius intelligentia præmittere oportet celebrem divisionem unctio in agentem et possibile. Ad cuius explicationem, opus intellectus nitur, in libris de anim. latius traditur, breviter præmittere oportet.

Notan

Hæc tandem ipsum intellectum nam per hoc statim dependet dicere a sensibus ad intelligendum; ex illud: nihil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu.

Itaque cuncta nostra genuina a sensibus incipit hoc ordine. Obiectum a sensu externo percepta species in ipso imprimit; quæ species item a sensu externo immittitur in sensum communem, quem internum est, et ad quem pertinet species rerum sensibilium nec dum recipere, id aliquomodo discernere: exempli gratia, colorem a gustu, gustum ab odore, odorem a somnu etc. Dicitur quod sensus communis, quem species ab aliis percepta per sensus externos recipit, ut alii sensibus interiori traddat.

Deinde: species intentionales sensibiles a sensu mediante ad phantasiam, seu imaginativum immittuntur; cuius munus est species rerum sensibilium in absentia, quas prius percipere, quæ species, eas quæ in phantasia videntur, phantasmata appellantur. Sed quia species intentionales materiales sunt et intellectum nostrum vigore spirituali eas vt nunc percipere nequeat, ideo a Philosophis assignatur lumen quoddam spirituale, quæ supra phantasmata irradians, ita species spiritualizat, ut perfecte repræsentet quidditates rerum abstractas a conditionibus individuantibus scilicet, a loco, tempore, et caetera singularitate etc.

Hanc quasi lucem mentis, solem intelligentiæ appellavit Philosophus Divinus Plato; Aliis Scholasticis, et Philosophis, et veteribus peripatetici eam intellectum agentem vocant: vnde intellectus duplex intellectum assignatur; alius agens, et alius possibilis, seu passibilis. Illum propriis intellectum agentem est species spiritualizare, eas quasi a conditionibus individuantibus denudare; et rursus species has imprimit in intellectum possibilem, quem spiritualem, quia per illas species instructus potens eliciere intellectionem, et quoquo modo fieri ita in eo intelligibilem seu illud: intellectus intelligendo tangendo fit tangibilis et enim dicta possibilis quia quodammodo patitur recipiendo species immissas ab intellectu agente seu illud: recipere est quoddam pati.

In hac quidem intellectu possibili plures reperiuntur actus. 1° dicitur abstractio simplex, seu negativa, et est genuina, qua intellectus genuit natura sensibus sua quidditata et alia, nihil fingendo; nec non alia quidditata sed identificata. Et de hac abstractione dicitur: Abstrahentium non est mendacium. Dicitur quasi abstractio, quia sicut sensus externus, visus vt abstrahit in pomo colorem a sapore vnum sine alio percipiendo; ita intellectus possibilis vnum sine alio attingendo vnum abstrahit ab alio. 2° actus dicitur abstractio positiva, et est genuina natura ab individuis positive dividens, et distinguens.

3ª actu dicitur separatio simplex, et è agnitio simplici modi apprehendendi naturam ~~ab individuis~~ et vt superiorem in ordine ad inferiora. Ad denique separatio separata appellatur, è quae qua natura separatur ad inferiora per actualem priorem à illis: et dicitur separata, quia actu separatur indicij involvit. Et à oribus his superationibus dubitari potest per quas ex eis fiat Vrlis sig logis, quas metaphysicas.

Pro quo dictione Vrlis in logis, et metaphysicis unitas huius tractatus tradatur in memoria revocare oportet. Pronunc ad adverto, quia per Vrlis metaphysicis intelligendus venit obiectum cuiusnam sciae, quia ad diversitatem sciarum, et è Vrlis Physicis, et Mathematicis et: unitas in appellatio Vrlis metaphysicis, et quia inter Scias naturales Metaphysica praestantior è, et quia obiectum metaphysicae obiectum ceteras aliarum Scientiarum transcendit.

In hac igitur difficultate 1ª Sententia tenet Vrlis logis fieri per abstractionem intellectus agentis. Ita Fonseca, Zumel, tributa quoque Caietano cap. 4 à ente, et est 2ª asserit fieri per abstractionem intellectus possibilis. Sta Durandus et plures alij. 3ª unitas quoque inter Thomistas asserit fieri per simplicem separationem. 4ª denique per separationem separatam; ejus huius SE nullus Patronus assignetur.

1ª Conclusio.

§. II.

Vniversale metaphysicum fit per abstractionem intellectus agentis; non tamen Vrlis logis, nec formalis, nec fundamentalis proxime. 1ª pars Scilicet Vniversalis stat ex Aristotele Mag. opusc. 55 dicente, natura maxime fieri vrlis per actionem intellectus deputantis illa a conditionibus individuantibus manualibus. Ergo ergo fit per abstractionem intellectus agentis; et natura ita depurata è Vrlis metaphysicis. ej.

Ratione probatur: Vrlis metaphysicis è quia potest esse obiectum Scientiarum; id hoc fit per abstractionem intellectus agentis: ej. Mai. supponitur: et Minor probatur: obiectum Scientiarum utpote perpetuum et incorruptibile è quia abstrahit a conditionibus individuantibus; at huiusmodi abstractio è operatio intellectus agentis: ej. Pri: Vrlis metaphysicis habet unitas quandam rationem et non repugnantem ad existendum in multis; id talis unitas fiunt per abstractionem intellectus agentis: ej. Minor probatur: Repugnantia ad talem unitatem venit natura, ratione singularitatis; id per abstractionem intellectus agentis natura depuratur a singularitate: ej.

Sed objicitur 1º: Natura secundum se non è Vrlis Metaphisicae: ej nec per abstractionem intellectus agentis. Ad probatur: Natura secundum se importat praeter essentialia negative abstracta a singularibus; id hoc ipse habet natura per abstractionem intellectus agentis: ej. Ex secundo antecedente ad ignotum. Ad probatione secundae Maior. ad Min. natura enim secundum se nec dicit abstractionem, nec ostractionem ad singularia, licet neutrum illi repugnet.

Natura vt repræsentata per speciem deducta ex vi abstractionis intellectus agentis positive dicit abstractionem a singularibus, quæ quidem abstractio, licet negativa nuncupetur, eo quod positive non attingit naturam, et singularia, ut mutuo ad invicem separata, et in quodammodo positiva, quia est vera actio positiva tratum ad separandum naturam a singularibus, quare reddit eam positive unum unitate precisionis; natura vero secundum se non dicit unitatem negativam per non repugnantiam, vnde non est in rebus metaphysice negative; et per abstractionem intellectus agentis positive.

Obiec.

2°: Unitas illa precisiva, quam habet natura per abstractionem intellectus agentis aut est realis, aut rationis? Si 1° sit est unitas naturæ secundum se, quia non ab intellectu efficitur. 2° ad repugnat quia per solam generationem intellectus possibilis fieri posset esse rationis. Re: Unitas precisiva, quam habet natura, abstracta per intellectum agentem non est realis, id realem non intrinsice, id extrinsice, et accidentalem ipsi naturæ venientem, nimirum est quidem, et realis, et extrinsica denominatio sumpta a specie deducta per intellectum agentem, quæ realem, et extrinsice repræsentat, et denotat naturam abstractam a singularibus; quæ quidem denotatio nec positive venit, nec repugnat naturæ secundum se, id ad illam mere negative, et permissive se habet.

2a ad solvendum partem

rationem probat: Vrsulis logicis fundamentum, quam forsitan est ad rationis, id intellectus agens nihil fingit: ergo. Mai: probat. quoad 1m ptem, in qua est difficultas: fundamentum proximum ad Vrsulis est natura proxime, et positive capax sufficiendi relationem inferioris ad inferiora; id hoc est ad rationis: ergo. Min: probat: Natura proxime, et positive capax ad hoc vt referatur ad inferiora est natura ab inferioribus positive dicta; id huiusmodi dictio positiva est rationis: ergo et natura vt capax relationis ad inferiora: ergo et natura Vrsulis metaphysice fundamentum proxime.

2a Conclusio.

§. III.

Vrsulis logicis non fit per abstractionem intellectus agentis, nec per abstractionem intellectus possibilis; nec ex illa resultat; licet per eas ponatur fundamentum proximum Vrsulis logicis. Pluries pertinet 1° et quoad 1m probat: Vrsulis logicis per solum est rationis: ergo fieri nequit per actum ignorantiæ non est, id est rationis existat in ignorantia; id abstractio intellectus agentis actus ignorantiæ non est, ut fere omnes fatentur: ergo per abstractionem intellectus agentis nequit fieri Vrsulis logicis. Deinde roborari potest rationibus adducendis per 2a pte n. 8. Quæ in hunc modum probat: Vrsulis logicis per solum dicit respectum superioris ad inferiora; id huiusmodi respectum fieri nequit per aliquam abstractionem intellectus: ergo per nullam ex his fieri potest Vrsulis logicis. Min: probat: 1° quia per abstractionem intellectus possibilis natura non referatur, imo potius abstrahitur a suis inferioribus. 2° quia per solam abstractionem nihil fingitur, id abstrahentium non est mendatium; id respectum superioris ad inferiora est ad fictum: ergo.

Sed dum: Vrle logū negat fieri nec p̄ abstractionē p̄cisivā, nec positivā inclō possibili: q̄ per nullā. Nū quoad 1.m p̄ 3.m potest. Hā abstractione p̄cisiva includō possibili attingēre naturā, nullo modo attractā inferioribō: q̄ nec attingēre potest naturā in ordine ad inferiora: q̄ nec vt vrlis forma. 2.a pars antis p̄bat: Abstractio positiva includō possibili nō hat ignorare naturā, vt positive dictā ab inferioribō; id hoc nō sufficit ad vrlitātē logicā: q̄. Minor p̄bat: Ad vrlitātē logicā requiritur q̄ ignorata natura, et ut dicta ab inferioribō, et vt ordinata ad ipsa p̄ modū superioris: q̄ ignorō attingens naturā vnice vt dictā ab inferioribō nō sufficit ad vrlitātē logicā.

3.a pars Xti p̄bat: Ordo, quē dicit naturā vrlis ad inferiora nō resultat posita abstractione adhuc positiva includō possibili: q̄ vrle logū nō hat esse q̄ resultātē ex vi talis abstractionis. Nū p̄bat Ori ignorata natura vt positive dicta ab inferioribō potest nō ordinari ad ipsa p̄ modū superioris: q̄ huiusmodī ordo ex tali ignoratione nō resultat. Nū p̄bat: Talis ordo est q̄ fitū p̄ libito includō, adhuc supposita dictione naturē ab inferioribō: q̄ posita tali dictione potest natura nō ordinari ad inferiora, et ignorata tali ordo naturē nō resultat.

Resp. H. Sl.mus Mon. distinguendo duplex munus in abstractione positiva includō possibili, munus scilicet abstractionis, et munus ignorationis, asserit q̄ naturā fieri vrlē p̄ ignorātē includō possibili, nō quatenus abstractio est, id q̄ ignoratio. Sed hęc responsio 2.a non nō militat. Hā ocedit Vrle logū fieri p̄ actū includō possibili vt forma est simplex ignoratio, et nihil aliud intendimus. Ad huiusmodī actū realē inta se distinguantur nec ex p̄sens affirmamus, nec rejicimus in presenti. Ad 3.m p̄ abstractionē positivā includō possibili ponatur fundamētū proximū vrlis logicē p̄bat: Hā semel q̄ naturā positive dicta ab infer. est p̄xima capax recipiendi ordinē superioris ad ipsa; id hoc est fundamētū proximū huiusmodī ordinis, seu vrlitatis logicē: q̄. 3. D.

3.a Conclusio.

§. IV.

Vrle logū absolute sit q̄ simplicē ignorantē. Vrle d logū perfectū sit p̄ ignorantē positivā. 1.a pars Xti est D. Th. quibus in locis citatis opusc. 99 vbi ait: Vrlitas nō est in eo q̄ est in anima, id est eo q̄ ignorata ad singularia. Et alibi in loco loquens de relatione vrlis logicē inq̄: includō illā tribuit naturē intellectē secundū q̄ ignorat eā ad res extra animā. Sed expressiūs loquitur 1. p. q. 85 art. 1. in corp. p̄ hęc verba: Aliquid d res sic attacta, p̄ ea quē dicuntur ad aliquid est nō in ipsa apprehensione rationis intentis vnū alterī, sicut d animali ratio ignorat hoc animal ut speciē ad genus. q̄ ex mente D. Th. Vrle logū fit p̄ actum

ipse

ferentes vnum alterum; id hic actu est apparatus complexus: ergo per simplicem apparatum fit vnde logum.

Ratione probo: hunc actum vel fit genus, vel vnde logum per formam, quia scilicet vt superius in ordine ad species; id ita scilicet per simplicem apparatum: ergo per hanc fit vnde logum. Mai. supponitur, et minor probo: Ly a simplex apparatus, sed oes, et quia scilicet natura superior in ordine ad inferiora. Ly enim a nequit actu scipi ex tali ordine per aliquam operationem abstractivam intellectus, ut probatur relinquimus; sed aliter nec apparatus operata considerantur. ergo. 2a probo: hic per priori ad apparatum operitur supponitur natura apta esse in pluribus per modum superioris, in inferioribus; id dicitur operitur natura ex tali aptitudine in intelligitur vt ordinata tanquam superior ad inferiora: ergo per priori ad apparatum operitur, et scipitur natura ex tali ordine. Id huiusmodi ordo genitus per simplicem apparatum.

ergo 2a pars Ass. confirmatur ad dictum cap. 3. Proemial. q. 1. probo: Natura efficitur in ratione Vnde per apparatum operitur: ergo per tale apparatum fit Vnde logum perfectum. Ratio probo: natura vnde per apparatum operitur reducitur ad actum; id quilibet potentia per suum actum perficitur: ergo natura efficitur in ratione vnde per apparatum operitur. Minor est certa apud oes: et mai. probo: natura per priori ad apparatum operitur. Im est probabilis de inferioribus, et apta esse in illis; et per apparatum operitur actu praeter et actu est in inferioribus; id natura vt probabilis est vnde in actu 1o, et vt actu praeter reducitur ad actum 2um: ergo. Recole quae dicta in quest. citata Proemi.

Solvuntur argumenta.

§. Vltimus.

Arguitur 1o, ad probandum vnde logum fieri per abstractionem intellectus agentis, et sal. tem per abstractionem intellectus possibilis: Natura separata a solutionibus individuantibus est vna apta ad essendum in multis; id hoc habet per abstractionem intellectus. ergo. Ostend. 1o: natura per stractionem fit singularis: ergo per abstractionem fit Vniversalis. 2o: id est actu Vnde, quia est actu intelligibile; id natura per abstractionem fit actu intelligibilis ex reddatur obiectum intellectus: ergo est vnde. 3o: si daretur natura realis separata a singularibus esset realis vnde; id per abstractionem intellectus habet quod nunc habet a parte rei: ergo.

Ad arguitur diguo mai. est apta realis, id mai. fundamentalis, vel per imediatum remote accedo mai. Itaque natura institutus apta realis est in multis,

quū relata ad inferiora scilicet vt in quā ad actū 2ū vrilitatis: q̄ abstractionē q̄ positivē inctō positivi ē apta ēt in multis fundamentis q̄ prime; q̄ sphēra, fundamentis remote; q̄ abstractionē inctō agentis fundamentis magis remote; et a q̄ rei fundamentis remotissime.

Ad 1ū obiectionē nd nātā per abstractionē frequū vtitur metaphysicē, et fundamentis logicē in semu ex plato, nō d̄ forlis. Ad 2ū similis dico q̄ ad hoc vt nata s̄ intelligibilis actu sufficit q̄ s̄ vtilis metaphysicē. Ad 3ū secundū mai. nd min. nq nātā separata realis a singularibus ēst realis relata ad ipsa q̄ relationē realē nātā resultantē ex fundam, et sīō; Relatio d̄ rationis nātio n̄ resultat ex fundamto, seu ex nata per rationē separata a singularibus: quare nulla fit paritas.

Replicabis: sequit ergo nātā, ut positive abstracta a singularibus, quin ignoratur in ordine ad ipsa: et et qn fiat vtilis logicē. Nūl ēbis: Dū ignoratur nātā positive abstracta a singularibus tanquū ad suū sīū attinguntē singularia vt sīū talis abstractionis: et ignoratur nātā in ordine ad singularia, tanquū ad suū sīū. Rō diguendo ant: in ordine ad ipsa vt inferiora, et vt sīū ad quē q̄ reipsū pramentē, nd ans: q̄ reipsū transcendentē, et vt sīū a quo abstractionis, secdo ant. ex quo stat solū. Per ignionē enī positivē abstrahentē nātā a singularibus, ignoriunt singularia, vt sīū, a quo ē nātā abstracta: ad q̄ sufficit ens d̄ transcendentis natē ad ipsa, n̄ d̄ ignoratur nata vt pramentē relata ad ipsa tanquū ad inferiora, et vt sīū ad quē, q̄ requirit ad vtilē logicē.

Dices: nātā positive dicta a singularibus q̄ abstractionē inctō positivi ē ma vnis positiva rationis: q̄ ma vnis vtilitatis logicē forlis talis. Rō diguendo ant: Ma vnis positive positiva absoluta, et fundamentis q̄ prime relativa, secdo ant; vnis relativa forlis, nd ant, et iquū. Insurges: nātā positive dicta a singularibus indifferē ē ad hoc vt recipiat relationē subijcibilitatis, t vtilitatis: q̄ si vtilitas logicē ē vnitas relativa forlis, nata q̄ abstractionē positivē inctō positivi, n̄ ē vtilis adhuc fundamētis prime. Ig ēbis: fundamētū primū vnis relationis ē tertiū ad ipsū, et n̄ indifferens ad aliū: q̄ si nātā positive dicta a singularibus indifferens ē ad relationē vtilitatis, t subijcibilitatis non ē fundamētū primū vtilitatis logicē.

Rō diguendo ant:

ita ut dictio positiva se habet ad formali ad relationem utilitatis, et ad materiali ad relationem subjicibilitatis, sed non ens; ita ut ad utramque relationem ad formali, non ens. Explicatur: hoc abstractum a Pro, et Plo potest subjici dari, et ad hanc subjectionem abstractio pure ad materiali se habet, quemadmodum si hoc a Pro, et Plo non abstraheretur, dari subjici posset; at si ut hoc ad Pro, et Plo pertinet, abstractio ab ipsis ad formali, et natura requiritur: quod sufficit ut natura positive abstracta sit fundamentum proximum utilitatis logicae. Praeterquam quod nullum est inveniens in eo quod natura proximo capax sit recipiendi relationem utilitatis, et subjicibilitatis tanquam proximum utriusque fundamentum.

Axiomata 2.o a 1.a 3.e conclusionis pag: Ubi logicum fit quod actus significantis natura ut una in pluribus; id ita significatur quod separationem significatum, et non quod simplicem: quod non hanc, id quod illa fit ubi logicum. Minor probatur: natura ut una in pluribus est natura identificata a ipsis; id hoc fit quod separationem significatum: quod. Resp. omnia PP. ad utilem logicam sufficere quod natura sit una in pluribus aptitudine, non tamen actu, et sit identicabilis, non autem actu identicata a illis. Iusta nam ad doctrinam xi: quod ad hoc ut natura utilis sit perfecta, et actuata debet sumpsisse ut actu una in pluribus, et identicata a illis: ut id sit utilis in actu 1.o sat est quod sumpsisse ut una in pluribus aptitudine, et ut identicabilis: ut id sit absolute utilis sufficit quod sumpsisse ut una in pluribus ab actu, et aptitudine praeindendo quod fit quod simplicem separationem.

Tandem 2.a 2.a eiusdem conclusionis pag: ita quoque arguit: natura utilis non perficitur dum reddit minus utilis; id quod separationem significatum natura reddit minus utilis: quod quod separationem significatum natura non perficitur. Minor probatur: natura dari quod separationem significatum detractum ad determinandum praeditum ad hoc; id natura eo minus utilis est, quo magis detractum: quod quod separationem significatum reddit minus utilis.

Ro. secundam mai. neg. min. Ad probationem distinguo mai. Detractum determinatione actuante, et perficiente naturam utilem, sed non mai. Detractione singularizante naturam et distruente eius utilitatem, non mai. Dum enim dari actu praeditum ad hoc, natura dari non fit singularis, quia distruit utilitatem, id praeditum ut natura utilis stinens in potentia alias species: quare utilis detractio non minuit, id actuat, et perficit utilitatem. Et unita in materia prima, cum ens sit et ad modum receptivum praedicamentum, et non perficitur, dum quod unum determinatum, et unitum in potentiis intellectiva, et volitiva.

Replic. natura utilis est vi simplicis significationis est quod sed logica attingibilis; id utile quod sed logica attingibile est utile perfectum: quod natura sit perfecte utilis quod simplicem significationem: quod quod quod non perficitur

Rō. Dcessa maī. rōē min. Iōq ad hoc vt Vrle s p se a logā attingibile ñ requiritur q ī perfecty vrle, sd q s perfecty instrumty logāle, q hēt naīa superior relata ad inferioza p simplicē oparāōnē.

Insurges: Vrle ē instrumty logāle q vrle: q ī p simplicē oparāōnē ē instrumty logāle pfecty, ergo exit vrle pfecty. Rō. diligēr ant: q vrle t pfectum t pscindens a perf. et imperf. cedo ant: q vrle pscinde pfecty nd ants, et oqug. Ita q vrle actuaty ē vrle pfecty; vrle vō ñ vt actuaty, nec vt actuabile, id ab vno pscindens, licet ñ ī vrle pfecty ē pfecty instrumty logāle, q dicit artificiū relativū opletum p se ad aliud ñ ordinatū.

Dices: q ergo naīa vt prābilis, vt vrlis in actu l exit pfecty instrumty logāle, licet ñ ī pfecty vrle, et oquentr, quia sic exit p se a logā attingibilis, q ego pfecto negamq. Pretera: ergo x nīq doctrinā artifīq pscindens a ptiali, et totali ñ ē p se a logā attingile, sd dbet et ē dtrate totale: q vrle pscindens a perf. et imperf. ñ ē p se attingile, sed dbet ē dtrate perfū. Sd vrle ex vi simplicis oparāōnis pscindit a perf. et imperf. q quia sic ñ ē p se attingile. Ad 1m nd 2m: Ng naīa vt prābilis explāt ē in ordine ad aliud logāle instrumty, sdt ad actuale prāōnē: quare quia sic nec ē vrle perfū, nec perfū instrumty logāle: naīa vō vt pscire relata ad inferiora p simplicē oparāōnē ñ ordinatur ad aliud logāle instrumty, sd pscire ad riū p mōy quia ñ: quare nulla fit paritas. Ad 2m dicendo ant, nd 2m. Ng artifīq pscindens a ptiali, et totali ñ ē artifīq logāle perfū, licet pscindat a pfecto, et imperf. quare ñ attingit p se a logā; artifīq vō vrlis logī, licet ñ perfecti, est dtrate pfecty, q vtpotē relativū ē opletū, et ad aliud instrumty logāle ñ ordinatū: vnde ē p se a logā attingibile.

Non quiescis: naīa p simplicē oparāōnē ē pfecte superior reliq rūm inferiorū; id in hoc sistit perfectio vrlis: q naīa p simplicē oparāōnē ē perf. vrlis. Rurs: Si naīa perficīta p oparāōnē ogoritur: q p simplicē oparāōnē ē imperfa, et pfectibilis; id quia sic ñ ē p se attingibilis a logā: ruit q doctrina nīa. Ad 1m dico q ad hoc vt naīa vrlis ī perfa ñ sufficit q ī perfe superior, id innūq requirit q ī actuata p actum prāōnis, q vnice hēt p oparāōnē ogoritur. Ad 2m dico q ex eo q p oparāōnē oporetur naīa perficiata, non sequitur q naīa vt prabilis, et vt apta prāōni ī positive imperfecta: nam ad vt forsit relata p simplicē oparāōnē ñ dicit d forsit prābilitatē, nec aptitudinē ad actualē prāōnē: quare quia sic ñ ē positive imperfa nec imperfectibilis, id ab imperfectione, et imperfectibilitē pscindēt, licet positive dicat ē pfecty instrumty logāle. Ex hīs d hac stor, et d toto hoc.

Vrlis in omnī.

TRACTAT.9 IV.9 DVNIVERSALIB.9 IN PARTICVLARI, SEV DE PRÆDICABILIB.9 IN COMMVNI ET PARTICVLARI.

Examinata natura, et caualitate vtiq; in omni, de iqiis in particulari, seu de Predicabilibus presente statuimus tractatu, cuiq; author fuit Porphirius, Patria Tirus, Natione Phenisso, Professione 1.a Catholicus, postea Apostata, et acerrimus Xpiani nominis hostis, Magister Chrisanti Romani Patricij, cuius rogatu hunc edidit libru, quę Ysagogem appellavit, tanquę introductionę ad libru Cathegoriaru, sive Pramentoru Aristot. licet in Porfirij nomen tanquę fidei chatholicę Apostatę Hyeronimo, et Augustino Tesostu, eiq; d Ysagogem, seu liber Prabiliu inter in Scholis receptu e, q; et nos omni dienitu adhęrentes prę-tare conabimur. Priq; inquq; d Prabilibus sigillatim sua distributis agamus; d ipsis in omni dubiola quędam resolvere oportet.

CAPVT I.um

D PRÆDICABILIB9 IN COMMVNI.

Prædicabile in ꝓmi tanqua in prabilia particularia dividitur in Genus, Speciē, Differentiā, Proprium, et Accidens, et ante quā d ipsis in ꝓmi agamus ꝑmittere oportet ꝛdiciones aliquas ad raonē veri Prabilis ꝓnta assign. 1a ē q̃ ūnus simplex, defectu cuius equivoca, et analoga prabilia ñ ñ. 2a q̃ ñ ī prædicatum negativus, vt ñ hom, q̃ nanq detractū dicere debet. 3a q̃ ī qd ꝛpletus, defectu cuius excluditur a raone prabilis anima, et alia inspleta. 4a q̃ ī qd inspletus, q̃ ꝛplesa unitis simplex ñ dicunt.

Quibus suppositis, aliq disputant an prabilitas ī passio Vtis, in qua ꝛmoxari nopotuit, ꝛ eo dutii satis ꝛtet prabilitis ē ꝓprietis Vtitis, sive ab ipsa dictis ꝓmi esse ꝑsive, sive d novo supra Vtitis ꝛficta. Quare supposita d̃ione prabilis ꝓnact. ꝑced. ꝓnabita, ad alia accedamus. 1. 1 quot 1. prabilia.

QVÆSTIO I.a

QVOT SINT PRÆDICABILIA

§. I.us

Licet Porphyrius Quinque ꝓmi prabilia assignaverit ñ desunt qui asserant ē plura quā quinque, nec qui affirent ē paucioria: es qq alij ꝓmi duo, alij 9 quatuor Prabilia assignant. Cū Porphyrio ꝓmi et ꝓmi sententia Phorum sit.

Nostra Conclusio. § II.

Prædicabilia ꝓmi quinque. Est es ꝑsona mens Principis Porphyrij ita ad discipulum loquentis: Cum necessarium ī Christiana ad Prædicamentorum notitiā quibus ī Genus ignoscere quid Differentia, qd Species, qd Proprium, qd Accidens ex.a Hanc eamdem dūmo ne assignat D. Th. 1. 9a Gentes cap. 32 vbi ñet: Omne q̃ univoce d pluribus prædicatur, vel ē Genus, t Species, t Differentia, vel Proprium, t Accidens. q̃ es mente vtrūq ꝓtat Doctoris nostra.

Quæ ratione probat: 1° diversitas prædicabilium sumitur esse diverso modo prædicandi; id modi prædicandi sunt 5, et non plures: ergo et prædicabilia. Minor probat: natura Vitalis, et prædicatum d inferioribus essentialis, et accidentalis? Si essentialis, et prædicatum vel natura detrahibilis, et perfectibilis, et sic est genus: et vel ista est perfecta, et sic est species, et vel natura effectiva, et faciens differre, et sic est differentia. Si vero prædicatum accidentalis: et prædicatum vel manans dimanans ab essentia, et sic est propria: et prædicatum vel non stringens advenientem subiecto, et sic est accidens: ergo modi prædicandi sunt 5, et non plures; ergo et prædicabilia.

Confirm: tunc ad sumenda prædicabilia desumit fundamentum esse physicum; at in operibus physicis datur natura, a qua desumitur genus; forma, ex qua sumitur differentia; et a substantia esse natura, et forma, a qua sumitur species; proprietas ab esse dimanantes esse propria; et denique accidens omnia prædicamentalia, esse ipsa accidens desumitur: ergo prædicabilia sunt 5, et non plura.

Solvuntur objectiones.

§. III.

Objic. 1°: Hæc sunt prædicabilia, quæ sunt modi prædicandi; id modi prædicandi sunt decem: ergo et prædicabilia. Maior est doctrina nostra. Minor probat: Modi prædicandi sequuntur modos essendi; id modi essendi sunt decem. ergo et modi prædicandi. Maior probat: Ens to is prædicamentis 1° diversis: ergo totidem sunt modi essendi. Pro secunda maior. no Min. Ad probationem dicunt maior: secundum modos essendi prædicamentorum, et in ea entium, ergo maior, prædicabilia, seu per modos superiorum in inferioribus secundum maior. Et eodem modo dicta Minor ergo. Diversitas igitur prædicabilium sequitur ad diversos modos essendi, non absolute, et secundum diversos entium participationem, in quo diversitas prædicamentorum consistit; id unice sequitur modos essendi naturæ, quæ superiorum in inferioribus, qui quintuplex tantum est.

Objic. 2°: Individuum vagum vel hic homo de pluribus prædicatur: ergo est prædicabile; id non pertinet ad alia ens assignatum: ergo ad aliud: ergo Vitalia plura sunt, quam 5. Minor probat: Si ad aliquid ens 5 pertineret, maxime ad species; id ad hanc non pertinet: quia species prescindat ab individuum. Ergo. Lustra omnes Thomistarum Doctrinam respondeto: individuum vagum non constituere aliquid prædicabile, ea quæ non dicuntur gradus particulares naturæ, id unice natura ad alia prædicabilia pertinentes significat sub alio peculiari modo: Unde semper reducitur ad aliquid prædicabile ens 5 numeratum: et ita hæc præd: Pro est hoc aliquid reducitur ad genus; et ita Pro est hic homo ad species. Deinde respondet individuum vagum non esse prædicabile per modum superiorum de inferiori; quia ipsa differunt individuales sunt 1° diversæ, nequit ab eis abstrahi aliqua ratio univoca, et prædicabilis quare propositiones assignatæ sunt non identicæ, et modales, non simpliciter; ipsa præd formalis exigat proportionem rationis univocæ a differentiis.

1° Obje. 3°: hæc præd: hsõ ē essēs ē superiorū d inferiorū, et tm n ē grā, species, diffā, aut ab
necessitate ē accidentū ꝗ eō n possit adeē, et abeē ab hōē abique illā corruptione: q. Rō
Quarōne illā eē accidentū 5ū prædicabilis: q licet eō n possit abeē abiq corruptione phy
subiti, bene tm abiq metaphysica. Si dicas cm ꝗ prædicē ꝗ potest abeē abique metaphysica c
ruptione subiti: q t 4ū, et 5ū prædicabile sī idē, t eō hoc n ꝗbatur esse genus d hōē vt accidens
Rō: q licet ꝗprietas actu possit abeē, n tm quoad exigentiā abique corruptione metaphy
subiti: Accidens vō ostituens 5ū prædicabile actu, et quoad exigentiā potē abeē abiq meta
physica corruptione subiti: et ideo nullū inconveniens sequitur ex illatis.

Obje. 4°: Oē genus aut ē essentiale, aut accidentale: q duplex ē actualis genus: q et prædicabilia sī duo: ꝗ genus 5 dicitur
prædicabile. Rō Prædicabilia ē tm duo in specie subalternā, scilt in modis prædicandi essentiales
et accidentales; species alias subalterna, seu modi prædicandi essentiales, dividuntur in 3 species in
fimas; et modi prædicandi accidentales, in duas: quare prædicabilia in specie infima sī quin
Dicet; 4ū, et 5ū prædicabile n distinguntur essentialia: q sī duo prædicabilia in specie infima. Pro
patet esse eo q utrique genus inquale, et accidentalia. Rō: Propterea genus in quale omnino
necessariū, et essentiale mexistit; accidens vō omune inquale oīō stringentiā q sufficit ut
modi prædicandi essentiales diversos ostituant.

QVÆST. II.

An Vniversale sit genus ad 5 prædicabilia?

§. I.

Non procedit dubiū d nātia, quē dnātia vtles, ꝗ certū 5 n venire in ratione vtlis tanquam
in sectu ēnico: tm q inquirit An 5 prædicabilia forte sumpta, et inter se specie di
versa veniant univoce in ratione vtlis tanquā in sectu ēnico. Quod licet alī ne
gent, nobis tm innegabile videtur. Quare sit:

Nostra Conclusio. §. II.

Vniversale ē genus ad 5 prædicabilia. Pbr: genus ē q genus univoce in qd d pluribus dif
ferentibus specie; sed prædicabilia differunt specie; et vtle genus univoce in qd d illis: q
vtle ē genus ad 5 prædicabilia. Min. quoad 1ū, 2ū, 3ū ē certa: ꝗ prædicabilia habent modi prædicandi essentiales
specie diversos. Quoad 2ū, 4ū, 5ū pbr: Prædicabilia essentialia sī vtlia: q vtle genus in qd d 5 prædicabilibus. Et
aliū prædicata univoce pbr: Nā vtle simplicē participatur a 5 prædicabilibus, tanquā genus, in quo
simplicē veniunt; sed huiusmodi ratio univoce potē prædicari d 5 prædicabilibus: q.

Solvuntur Objectiones. §. III.

Alverg Magng, Dna, et alij gporiq sentientes ita objiciunt. 1° Geng equalitr partic cipatur a specieb; id rao vtili equalr n participatur a 5 prabilib: q vtile n e geng resp illorq. Minor pbr: Vtile e vnq in multis; id 5 prabilia n st vnq in multis equaliter: q. Minor pbr: Geng, species, et differia st in inferioribq essialr; gpriq vero, et accidens accidentalr: q. Ruirq: Geng e in multis specie ductis; species in multis ductis nam: q n st equaliter in inferioribq.

Ad argtq sceda mai: digito min: equalr n participatur inequaliter ortu ex raone mi vtili, nd min; ortu ex raone pantarc cedo min. Inequalitas igit prabilq ortu ex raone differiali ipsorq, in qm iste tali, et tali modo prantur, et ita n reperiuntur, sed differunt: n ad ortu ex raone mi vtili, in qua prabilia vnivoce reperiuntur, et quilibet ex illis i vnq in multis.

Dicer: modq prandi essialr, et modq prandi accidentalr nequeunt vnivoce reperire: sicut modq endi q se, et modq endi in alio vnivoce n reperiuntur: q vtile nequit vnivoce p modq gris et 5 prabilibq praeti. Praeterea: resp substantiq, et accidentis nihil datur vnivoce one; id quodq prabilia st substantia, et alia acid: q idem q prig. R° modq prandi essialr, et modq prandi accidentalr vnivoce reperire, q licet non essendi p se, et in alio n reperiant vnivoce absolute in ee entis, bene in forlr et per modq superiorii in inferioribq. Et silitr ad 2q dico: resp substiq, et accidentis in ee entis nihil reale datur vnivoce one; resp in substiq, et accidentis p forli, datur aliqd raonis one vnivoce, q ut sic dicunt prata rationalia, in qq vnivoce reperiuntur.

Objic° a multiplici inconveniente. 1° q sequeretur ota prabilia p tinere ad 2q prabile; eo q ota eent species resp vtili vtile, sequeretq em geng vt geng eet species, q implicat. 2° sequeretur dari geng ad geng, et vtile eet geng ad 1q prabile, q em geng e. 3° Vtile eet superiq et inferiq resp eiusdq prabilis nempe gris. 4° prabilia n eent in 5, q pta 5 a nobis assignata daretur aliud nitq vtile vt sic, q em eet prabile, et a 5 assignatis ductq.

Ad 1m inconveniens rd quinque prabilia ota, sequentiq e geng posse subintrare 2q intentionq species subjicibilis, in quo sensu vtile vt n ad illi prata n n habent raonq speciei subjicibilis, quia geng vtilia st, et gut sua inferiora respiciunt, q ad hoc ductq 2e intentiones requiruntur. Ad 2q dico nullq ee inconveniens dari geng ad geng, n ad geng vt geng e forlr, id in raone speciei subjicibilis,

quę subinduere potest rerum. Vrlis utrec. Ad 3ᵐ ut vrle et superius, et inferius secundum diversas 2ᵃ intentiones, q̃ n̄ implicat. et enim superius rerum quiddam praedicabile, ut subinduenti 2ᵃ intentionem speciei subjicibilis: et ita alias vrle eum habeat sub genere eum posset subinduere 2ᵃ intentionem speciei subjicibilis, et et inferius rerum. cum quo nulla et implicat. Ad 4ᵐ dico q̃ licet vrle ut sic sit praedicabile q̃ modum quidditatis, n̄ tamen sit praedicabile ductum a 9 assignatis, q̃ ab rerum specifice n̄ differe. c. 2 de Genere.

CAP. II.um

D GENERE.

Cum inter Praedicabilia Genus 1ᵐ obtineat sedem; prius de eo instituimus Disputationem. Quod (inquit Porphyrius) triplicem accipit posset. 1° q̃ origine alicuius Parentis qui sensu de P. Nro Benedicto inquit Gregorius Magnus: Liberiori Genere, ex Provincia Nursię ortus. et Virgilius Italos Iovis genus appellavit dicens: Italiam quero Patriam, et Genus ab Iove summo.

2° accipitur q̃ origine Patriae, ut inquit Poeta: Mantua me genuit. 3° denique accipitur q̃ genere logico, quod in presenti ita definit Porphyrius: Quod praeter de pluribus differentibus specie in eo quod quid. Sed q̃ dicendis in presenti, et alibi, valde notare oportet differentiam inter hor tior quid, et Quale. Praedicari ergo in quid est praeter essentiam, et q̃ modum q̃ se ita tis, ut Pro est hor, praeter in quale est praeter q̃ modum alteri adiacentis, ut si dicas: Prius est Albus. Ex quo inferes: Genus et species, et essentia praesentia praeter pure in quid; Proprium vero, et accidens stingentia praesentia, pure in quale: Differunt vero ex una parte praeter essentia, et ex alia secundum modum alteri adiacentis praeter in quale quid. Quare ex parte rei sicutque praeter essentia, et accidentia ex parte modi significandi. Tribus suppositis sit.

QVÆST. I

An definitio Generis tradita a Porphyrio sit recta? §. I.

Definitio supra tradita precedit sententia; Quę supponimus n̄ esse amplę, id descriptivam

ñ ens, sed genuiet generi explicantes. Concors igr Phorcy nemo rale definiens vt legitimum admittit, uno excepto Laurentio Balla, q prius grammaticalis, quis logice precedens ignority fuerit, & mirum non sensu sit.

Nostra Conclusio. §. II.

Definitio Generis a Porphyrio tradita optima e: Probo: illa e recta ratio, que explicat definitum per genus, et differentias; ita se hec definitio tradita: q legitima e. Nam probo: Genus per quod venit & alijs predicabilibus, a quibus differt per alias partes: ng species ñ predicat de pluribus differentibus specie, sed differentibus numero; differt q, Proprius, et Accidens ñ predicant in quid sed in quale: q proincta definitio explicat definitum per genus, et differentias: q legitima e.

Solvuntur Objectiones. §. III.

Arguitur 1: Genus supremum predicat de pluribus differentibus gre: q datur genus q ñ predicat de pluribus differentibus specie. Nam pbr: Substantia predicat de corporea, et incorporea; sed hec differunt gre: q. Sed 1° ipse ipsorum ñ vere: substantia e genus, qual e genus. Planta e genus et c; sed hec ota inter se gre differunt: q. 2°: Genus cum predicat de pluribus differentibus num, ut in his praeceptis: Petrus e acl, Plato e acl: q ñ recte definitum genus per predicari de pluribus differentibus specie.

Ad arguta 1°: Genus supremum predicat de pluribus differentibus gre, ñ quidem differentibus gre, sed differentibus specie: ng ea, que ñ sunt predicata respectu suorum inferiorum, ñ species subalternae respectu generis supremi; et ita genus supremum predicat illi predicati. Ad 1m Sed dico; predicata proprietas ñ ee predicatum generis 1i predicabilis, sed accidentis 5i predicabilis: quare hec oes propositiones sunt ñ vere in sensu accidentis, et ñnotate sensu. Ad 2m dico: genus predicat de pluribus differentibus numero mediate, ñ immediate; nec hoc explicari debet in definitione generis, et predicabilia apud Logicos ñ sitituantur per ordinem ad mos mediatos, sed immediatos, quales ñ species respectu generis, et individua respectu specierum.

Arguit 2° Laurentius Balla: Quidquid definitur debet ee species, q sub gre sitinetur debet; sed genus ñ e species, q nequit definiri. Primo: Genus nequit definiri per se ipsum sed ñ definitur, per se ipsum definitum; et definitio tradita debet per genus, et differentias: q. Ad arguta 1°, q quidquid definitur debet ee species metaphysica istam scilicet rationem ex partibus essentiae, et differentia; ñ ait debet ee species logica et formalis vitia; et hoc 2m repugnat gri, ñ ait 1m. Ad 2m dico genus in omni definitione per aliud genus in partiari, sicut in Symbolis diximus, definitione in omni definitione per definitionem in partiari; et ita genus per se ipsum ñ definitur, sed in infinitum vitatur.

Arguitur 3º: Differentia subalterna prædicati à pluribus differentibus specie, et ita ut se dicata: hoc est sensilis, ergo est sensilis: quod defectus gratiæ evenit aliqui a defectu. Si respondeatur differentiam subalternam prædicari in quod est per se rei secundum, et in quale est modo secundi, quia non per subsistentiam, id adjective, sed insurgit: ergo differentia prædicati in quale quæ prædicatur ut forma accidens subiecti; sed hoc eam modo prædicatur genus: quod non predicatur in quid est modo secundi. Minor patet in hac propositione hoc est dal, in qua genus est præditum; sed præditum se habet ut forma respectu subiecti, quod. Ad argumentum optime respondetur. Ad illum igitur dico quod licet genus in actuali præditum forma subiecti, non tamen est forma incompleta efficiens subiecti, et illi adiacens, id unice dicitur forma, quia trahit proprium ad hanc, et illam speciem: differentia vero plus trahitur proprium ad hanc et illam speciem habet esse formam efficientem subiecti, illi que adiacentem: quare est modo secundi predicatum quale, non ad genus.

Arguet tertio: Præditum à pluribus differentibus specie est differentia accidentalis, et extrinseca: quod producta differentia non explicat genus per differentiam intrinsecam, et essentialem. Prima pars illa diversitas in modo prædicandi tamen se habet ex parte formæ, non ad ex parte prædicabilis: quod. Pro quo veritatem enim ex parte prædicabilis se habet: nam idem est præditum à pluribus differentibus specie prædicari incomplete. Si dicas: Genus prædicatur vel vocatur ut statim dicendum: quod non incomplete, id est se, sicut species. Pro genus prædicatur vel vocatur proximale dicens esse per essentiam, et alia per accidens; species vero prædicatur dicens vocari esse per essentiam, et ideo dicitur esse prædicari completè, genus vero incompletè.

QVÆST. II.

Quod sit definitum in defione Generis?

Præmittuntur aliqua, et referuntur Sent.ᵉ §. I.

Auctor quidam suppresso nomine citatus ab Oviedo vir dignus certe serio inquit in schola quid sit defitum in defione gratiæ. Id est enim inquit, ac dum simplices pueros interrogantur genus: quis sit Pater filiorum Zebedæi. Quid enim (ait hic author) potest esse defitum in defione gratiæ, nisi genus? Id ze melig inspecta quæstio non vitium, sed diligenti discussione digna est. Inquiritur enim non sit subiectum, cui hæc defio per se superat. Quare ut difficultas percipiatur. Nota 1º: quod genus sit sexetum accidentale, duo importat, subiectum scilicet, et forma, id est natura per modum subiecti, et 2ª intentionem qua natura denoata genus per modum formæ. Nota 2º: dubium non procedere de natura, et 2ª intentione, ut sic, seu separatim sumptis, quia per se certum est neutrum esse genus, tamen quod procedit de natura et 2ª intentione simul sumptis

§.

Sed quia ista adhuc triplicitr videtur posse, nimirum natura in recto quia notat in obliquo 2ae intentionis gravitatis. 2o est 2a int. in recto, quia dicit in obliquo natura. 3o aggregatus ex natura et 2a intentione utraque in recto. Inquirit ergo prima difficultas an detur in definitione gravis genus, quia dicit natura in recto, et 2ae intentionis in obliquo; an quia dicit 2ae intentionis in recto, et natura in obliquo; an vero quia in recto dicit utraque pts.

Nota 3o quod licet titulus de definitione gravis non inquirat, difficultas non omittenda est non omittenda in aliis prabilibus, id enim in quorum alio ex recto accidenti.

Quibus prorsus 1o 11a pars de definitionis forte (de quo procedit difficultas) est natura in recto notando 2ae intis in obliquo. Sic Toletus quest. 1. Proem. Rivera, Paulus Venetus, quos sequitur Arriaga. 2a est oppositum nutrix definitionis forte huius definitionis est 2ae intis in recto notante naturam in obliquo. Ita Caietanus Cap. 4. de Ente, et eff. Mag. Joannes a Sto Thoma, Arauso, Sanchez, Didacus a Jesu, quos citat, et sequitur Collegium Coimbrense in pr. quest. 3. 3a dnis 11a medius tenet aliquam definitionis huius definitionis esse secundum dicens in recto rem naturam, quam 2ae intis. Ita Capreolus in 1. dist. 8. Marcia in pr. Rubio, Cabero, Oviedo Str. 4. log. puncto 1. num. 15. Hanc enim sequitur et illustrat R. Ioannes Moreda. disp. 4. q. 1. 3 qq sit.

Nostra Conclusio. §. II.

Definitio forte in definitione gravis non est natura in recto notans 2ae intentionis; nec 2a int. in recto notans naturam; id est genus quia utraque pts dicit in recto. 1a pars probatur ratione probr: illud est definitio in gravis definitione, cui genus est, et essentia invenit gravis et pluribus; id hoc non invenit genus est, essentia natura in recto ut notantis 2ae intentionis: ergo Mai. est certa; minor probr: natura adhuc ut notantis 2ae intis, non creative, et accidentaliter invenit est genus, et gravis et pluribus: ut patet in his prationibus: aal est genus; aal est genus gratia, quia est accidentis 9i prabilis: ergo natura ut notat 2ae intis non invenit gravis et pluribus genus.

Communis responsio est: licet gravis et pluribus non inveniat genus, et essentia natura, quia subsistat specificative 2e intentioni; bene non natura, ut subsistat 2e int. reduplicative. Sed 2a natura ut subest 2e int. reduplicative, et dicit in recto 2ae intis, et non: Si 1a: ergo secundum dicens utraque pts in recto est genus et essentia gratia. Si 2a: ergo natura in recto non gratia essentia, id accidentaliter. Pro 2quo: fra ratione cuius essentia gratia nata est 2a int. ergo si hoc non importatur in recto, natura non habet rationem cuius essentia gradicetur.

2o: licet

gravia, ut subsistat forma albedinis et essentia id quod habet albedinis, non tamen distinguatur vis genus, et essentia, id accidentaliter, et ratione alterius: ergo gravia licet natura ut forma subsistat gravitatis et essentia id

q̃ hēt grēitatē, n̄ m̄ grātā d̄ inferioribus q̃ se, et essālē, id accidentālē, et q̃ aliud. Denq̃ hēc propriē ē falsa: subētē grēitatis ē formālē genus; hēc aūt ē vera: subētē et grēitatis ē genus; vtique q̃ genus dicit subētē, et grēitatē: q̃ secētē genus n̄ salvatur p̄ se in natā vt subiatat formālē 2ē intentionis: q̃ natā ita sumpta n̄ ē dfitē in gnū dfione.

2ª pars

Nl in hunc modū ratione probat: Dfitē essālē huius dfitionis ē q̃ prātā d̄ pluribus differentibus specie; sed 2ª int.ª vt notatur natā n̄ ē id q̃ prātā d̄ pluribus differentibus specie: q̃ n̄ ē dfitē in hac dfione. Minor probat: 2ª int.ª vt notatur natā m̄ ē ratō quare prātā natā, seu id quo natā prātā: q̃ n̄ ē id q̃ prātā d̄ pluribus differentibus specie. Confirmat 1º: 2ª int.ª vt notat natā recte, et explicat dfitā p̄ hoc q̃ 1ª ratō formālis, qua natā prātā; id hēc dfiō ē p̄ius dicta a definē gnū modalita a Porphyrio: q̃ Cfirm. 2º: Omnis 2ª int.ª p̄ impossibile a natura separaretur, adhuc notaret natā; id in tali casu n̄ ēt genus, id prātās: q̃ rāē dicendū ē d̄ 2ª int.ē sumpta ꝑ natā, et illā m̄ notans se.

Resp.t omnia Thomistē: in dfionibus secētās accidentālis n̄ dari dfitē formālē q̃, sed formālē quo; atq̃ adeo solā 2ā intē in recto ēt dfitē essālē huius dfionis. Sed 2ª 1º: implicat in secētis accidentalibus dari dfitē quo, et n̄ dfitē quod: q̃ nuit solutō. Patet probat: Dfitē quo ē id quo aliud dfitā; id implicat dari id quo aliud dfitā, q̃n aliud aliud i.ē id, q̃ dfitā, et sequentia dfitē vt q̃: q̃. 3ª 2º: ideo in secētis substantialibus datur dfitē quod, q̃ omnes ptes vniuntur p̄ modū actū, et potē, ut sporitē substantiālē constituant; at ptes secētis accidentalis ēm vniuntur p̄ modū actū, et potē ad secētē accidentalis constituendū: q̃.

3ª

rātā pars solutionis, quē affirmativa ē probatā ex D. Th. 7. met. lect. 1. aiente: Accidentia n̄ hent ēē nisi p̄ hoc q̃ insunt subēto, et p̄ hoc oportet q̃ subētē in dfione accidentis ponatur dupliciter quidē in recto quod d̄ in obliquo: in recto quidē 1º q̃ accidens ricātā in secētione ad subētē, ut 3 dico: Simū ē nasū curvū: 2º quod accidens ricātā p̄ modū substātē in abstracto, tunc subētē ponitē in dfione eius in obliquo, ut 3 dico simitas ē curvitas nasi. q̃ ex mente D. Th. dū 2ª int.ē, sive aliud accidens dfitā in abstracto, dicit subētē in obliquo; dū d̄ in secētō dicit subētē in recto; id in presenti n̄ dfitā accidens in abstracto, sed in secētō: q̃ rā subētē, quē 2ª int.ē imposuerunt in recto in tali dfione.

Ratō 3ª colligā ex dictis, et sub hac fōrmā reproduci potē: id ē dfitē in dfione gnū, cui p̄ se, et essālē convenit tali dfiō; id hoc ē secētē dicens in recto natā, et 2ā

intentione: q. Pbr Min: Defo quia evenit q̃ se, et esse ei q̃ esse prata et inferioribus forte vt quod; id ita se hēt secundum quod in recto dicens utraq; pte: q. Probatur Minor: 2ª int. ē natura, quia, seu id quo natura prata est: q natura in recto, quod dicit 2ª int. in recto ē id q̃ est prata et inferioribus: q.

Sumitur: In presenti definitione genus in recto: q quod dicit pte vt intrinsece unitum; id ñ dicit pte vt unitum intrinseca, quatenus dicit naturam vt notantem 2ª int., nec quod dicit 2ª int. vt notantem naturam: q quod dicit utraq; pte in recto. Minor subsumpta, in qua ē difficultas pbr: sola notatio ñ ē unio intrinseca; aliàs [illegible] notans rem eēt illi intrinsecē unita. Rursus 2ª int. in abstracto notat naturam, et dicat inhærentiam saltem radicalem in subiecto, et sic 2ª int. abstracta a subiecto ñ ē illi intrinsecē unita: q natura in recto, notans 2ª int., nec 2ª int. in recto notans naturam dicunt intrinsecam unionem extremorum, quemadmodum nec utituntur hoc utrumque genus, utpote adequatum, et intrinsecum.

Denique hæc pars ff. probari potest occupando principium adversariorum fundamentum: Ideo secundum dicens utraq; pte in recto negat esse distinctum in definitione quod, quia ex rebus pertinentibus ad diversa pramenta, quales sunt natura, et 2ª int., utpote substantia, et accidens nequit resultare unum p̃ se unica definitione definibile; id hoc ē falsum: q. Min. pbr. 1º, ex D. Th. asserente q̃ quæ de speciebus Sacramentalibus corruptis vermes generantur, quantitas gerit vices materiæ se; et ex illa, et fra substantiali fit unum p̃ se; id quantitas et fra substantiali ñ sunt eiusdem, id diversum pramentum: q.

2º ex hypothesi Xpti Domini pertinente ad pramentum substantiæ, et ex substantia Divina, sub nullo pramento stenta resultat unum p̃ se: q idem q pria. 3º: Unum p̃ se fit ex pribus, quæ se habent p̃ modum actus, et pte; sed ita se habent natura, et 2ª int. sumpta in recto, et 2ª int. actu et perficiat naturam, et natura perficiatur, et actuetur: q. Denique: ex D. Th. loco supra allegato ex subiecto, et accidente ñ fit unum p̃ accidens, sicut cumulus lapidum: q unum p̃ se; id natura, et 2ª int. sumptæ in recto se habent tanquam accidens, et subiectum: q ex eis resultat unum p̃ se.

Solvuntur argumenta Oraria. §. III.

Arguitur 1º in favorem 1ª ISE ex D. Th. opusc. 42 aiente: q̃ aut licitum q̃ natura pratis et pluribus, sensum ē q̃ res quæ subē 2ª intentioni ē, quæ predicatur: q natura in recto, quod dicit 2ª int. in obliquo ē distinctum in definione Generis.

170 b
2°

R° Arg. Præceptorq; in hu verbi sm attexere nanq; in recto, qnt subē 2ª intentiōni reduplicative, hoc ē qnt dicit em in recto 2ª intēs ēē q̄ prati d pluribus, et sequentr dfinitis huius dfinitis ē secētis vtq; pēs dicens in recto.

Arguitur 2ª ratione: Defō grū venit nanq; in recto vt monstrat 2ª intēs: q̄ natra in recto vt monstrat 2ª intēs ē dfinitis in dfione grū. Arg. pbr: illi venit dfio grū, q̄ essalx pratur d speciebus; at sola natra, n ad 2ª intēm pratur d speciebus: sola enim natra dalis n ad 2ª intēm d hoc pratur: q̄. R° ng ant. Ad pbationē scēdum mai. dignō min. quod 2ª p̄ 3ª: n ad 2ª intēm vt quod scedo min. vt quo ad min. Cujus 2ª intēm ī id quo natra utitur in actuali pratione d inferioribus ipsa natra in recto dicitur em in recto 2ª intēs, et quē essala vt quod d inferioribus predicata.

R egl. 2ª intēm n ē id quo natra essalx pratur: q̄ sola natra in recto ē id q̄ pratur essalx. Arg. pbr: eatenus natra pratur, quatenus ē d est inferiorum, et eū q̄ identicatur. Id 2ª intēm n ē id quo, seu nō quare natra ~~pratur~~ d inferioribus in essentia, et illi q̄ identicatur; imo ē nō, qua natra vt dicta ad inferr ad ipsa referatur: q̄. In primi arguitur, et replica manifestū patiunt instantiā: q̄ natra vt dicit d notatio 2ª intēs n ē d esse inferiorum, nec et eū identicatur: q̄ natra n vt notat, id 2ª se sumpta ē id q̄ pratur, et dfinitur.

O missis ergo aliis solutionibus xl do ng ant. Ad pbationē scēdum mai. dignō min: n ē id quo natra ē metaphysice et fundamentalx d est inferiorum scedo min, forlx loqr, et p modū grū, nd min. Natura enim eatenus pratur, quatenus ē d est inferius, n qdē, qnt p inferiora studia, seu metaphysice et fundamentalx, id loqr, forlx, et p modū grū: quatenus iste natra q̄ 2ª intēs, nimirū q̄ separationē sgoritis utituitur actu una in multis, et ē essalx in illis p modū pratis superioris quare 2ª intēm ē id quo natra d inferioribus essalx pratur; natra q̄ qnt 2ª intēs dicit in recto ē id q̄ essalx pratur, et dfinitur.

Arguitur 3 in favorē Thomistarum ex D. Th. 7. met. lect. 1. aliunde: albū solū qualitās significat: q̄ em genus, et ēdē ratio, solū frā, seu 2ª intēs significat. et sequentr solū 2ª intēs importat in recto. Huic, et aliis D. Th. testimoniis xl D. Th. sm velle albū solū qualitātē sicāre, q̄ qualitas vigore frā sorti accidentis, subitū q̄ dtrāmi ē principalior pars sorti; ex quo n regtur subitū importare in obliquo, licet maxīe principalis in genere: et D. Th. 7. met. expsse dicerat q̄ qd accidens in sorte sicātur fuit subitū in recto.

Ad 4m rationem in favorem eiusdem Ar: Dictum forte quod in definitione generis, et genus pertinet ad logicum tanquam obiectum forte quod illius; at sola 2a intentio ita se habet, non autem nata: ergo. Maior patet: genus enim non aliter pertinet se ad logicum attingitur, nisi quatenus genus se habet ex definitione. Minor probatur: nam Porphyrius ait: logicum agere de 2is intentionibus adiunctis 1is: nam cum quod nata sint ex obiectum materiale logicae: ergo sola 2a intentio est illius obiectum forte quod. Ad argumentum secundum Maior. non minor. nam 2a intentio sint ex obiectum forte quo logicae, obiectum id forte quod, et nata quia ipsum cum 2is unum dicit in recto. Ad confirmationem rationis: Dictum Porphyrius non ita pulchre definivit: si enim logica agit de 2is intentionibus adiunctis 1is ergo non sola 2a intentio est nata, et 2a intentio adiuncta est obiectum forte quod logicae. Ad 3m min. confirmationem rationis nata ut importantem in obliquo 2is intentionis est obiectum materiale logicae; nata id ut importantem in recto 2is intentionis est obiectum forte quod illius.

Sed dices: actus quo logica attingit 2is intentionis est obiectum, quo illius: ergo 2a intentio attracta non est obiectum quo, id obiectum quod. Pluries: ita se habet 2a intentio respectu logicae sicut albedo respectu poetae visus; id patet subsistentiam albedinis est obiectum pictore materiale; albedo id est obiectum forte quod poetae visus: ergo nata est obiectum praemateriale, et sola 2a intentio est obiectum forte quod logicae. Ad 1m rationem: actus logicae est illius obiectum quo forte active, 2is intentionis est obiectum quo objective: obiectum id forte quod est secretum ex nata, et 2a intentio resultans. Ad 2m rationem quod patet in recto dicens albedinis et monstrato est obiectum materiale poetae visus: albedinis illius obiectum quo; album id quod est secretum utique dicam in recto obiectum forte quod. Sillitis dicimus et hoc secreto genus rationis logicae.

Ad 3m: secretum ex nata, et praeitate non est unum per se, id per accidens; id unum per accidens non potest definiri. Maior patet: nam quod est ex fira D. Th. cap. 7. et ent, et est ait ente: fra autem accidentis et subiecto non fiat unum per se, id per accidens, et idem ex eorum iunctione non resultat ens quodque sicut ex mata, et fra. Nam enim quod ex subita, et accidenti vigore diversorum praedicamentorum non resultat una quidditas unica definitione definibili, id plures quidditates: ergo aggregatum ex nata, et 2a intentio in recto non est unum per se, id per accidens. Si definitum huius definitionis debet esse universale quod est genus; id aggregatum ex nata, et 2a intentio non est quod universale: nam multoties nata est concretum, et 2a intentio semper est rationis: quae universalia nequeunt: ergo.

Ad argumentum 1m secretum dicens in recto utique non est unum per se praeitate subitali, quod ex eorum iunctione (inquit Porp. Dr) non resultat ens quodque sicut ex

mata

2°

mater, et fra, ee ab vnq p se preitate accidentis, q vtitur in hoc q natura se habet p modq pte p fectibilis, et va int. p modq actq pficientis. Cetera q q hoc secretq n stat fra subsistatis, id accidentis pterea ingit D. Th. ee vnq p accidens. Ad 3 p baonq dico esse subsistat, et accidentia, et ex ceteris diversorq pramentorq n fieri vnq p se, sic absolute, et in se sumanta, secq vt si vniantur p modq actq et pte; p modq p fectibilis, et pficientis.

Ad sfaonq sitis dico: ens reale, et rationis, sicut subistaq, et accidq sic maalis, et on ee entis videtur n posse vnivocari; bene m solis, et in ee gris logis, in quibus sit ens illis resultat vnq q pratis a pluribus differentibus specie. Recte instantias in corpq Tuqit adducitur. Ee inuqp instas Phoribus: Na dfio et pgro diversos dfiones, et eis hent, et m ens illis posit fieri demonstratio unicq eis hens, et unica dfione dfibilis. Rurs: linea, et superficies, q habent dictas ens sistituunt corpq hens unicq eis, que unica dfione dfinitur.

Hanc controversiq ita resolvimq utilitati vtq unice sulentes; ne sit eius resolutionq a mia scholarq fundamta, ignoretur, Horbis ab sformis rationis videtur specialis via quorundq ex Philosophis nsis, eaque ingeniosa satis, arcessens: Genq duplicitr accipi posse, physice sit, et metaphysice. Si physice sumatur recte dfitur p hoc q is secretq resultans ex natura, et pretate: et sequentia dfitur in dfione physica gris ee secretq dicens utrandq p in recto. Si vero genq metaphysice sumatur recte dfitur p dfionq Porphyrii; desitq q huius dfionis ee genq, sut dicit ee id q pratur p modq sceptq prici; et ee id q rali mo pratur sit a pluribus differentibus specie, in eo q quid p modq differq. Id q titulq quit a dfione metaphysica procedat, si ita respondatur quesito satis dubius resolutq manet. Explicatur: Desitq in dfione physica hoi e sporitq resultans ex corpore, et anima rationali: dfitq vero in dfione metaphysica e hoi sut dicit aal p modq gris, et rtale q modq differq. Similis dicitur in presenti. Hec a hoc militat alicuiq roboris argumtq. 9.3 vt. g. pretr d sui ref. vt gen t vt ng.

Quæst. III.

VTRVM GEN PRÆTRD suis inferibus vt pars, vel vt totum?

Explanatio tituli, & Authorq placita. §. I

Etiq prem controversia mihi a mtq gravibus lenq q questioni e andq aal vt pratur a hoe q modq gris sequi debet vt totq, t sufficiat q intelligatur vt pars? Pro quo nota 1° nam quicq aalis multiplicitr sumi posse. 1° q modq gris actualis, ut q aal a rtali specie hoi ratio-

ponit. 2º vt pars ptali, ut qu 2 diffia pnt species ingenere. 3º p modu totis actuali, quatenus scilt aal ponitur ex viventi, et sensili, tanquam ex suis principiis actualibus. 4º denique vt totum ptale, quatenus scilt aal in pta continet species, tanquam ptes subiectivas, seu potentiativas.

Quia in enodatione difficultatis praeipue pendet ex intelligentia totius ptalis, ideo nota 2º ex D. Th. cap. 3. de ente et ess: natura quidem ponit duplicem abstractionem a suis inferioribus; scilicet abstractionem totalem, et universalem, et abstractionem ptalem, et formalem. Nunc abstrahitur abstractione ptali, seu formali, qu scilicet aal 2 suis ptibus essentialibus, ulteriorem reflectionem positive excludendo: vt si aal sciptur sensibus q e principium sentiendi, excludendo positive ab illo principium discurrendi. Dicitur q ptalis hac abstractio q a de ratione pti e positive excludere alia ppes. Nunc d abstrahitur abstractione totali, seu universali, qu scilicet vt explicite dicens principium sentiendi; implicite aut, et in specie non excludit, id includit diffiat rationalis, et irrationalis; non quidem actualem tanquam p, ex qua actualem constituatur, id in pta scilt tanquam diffiat p quas trahi potest, quae dicuntur p potentiativae illis. Dicitur hac abstractio totalis, q licet aal abstractus explicite non contineat totum q inferiora, bene tn implicite.

Nota 3º: ad pationem requiritur identitas inter pratum, et subiectum: quare pratio e duplex, materialis scilt et formalis. 1ª e q pratum e idem physice 2 subiecto vt aal et rationale, formalis d qu pratum e idem 2 subiecto non physice, et materialiter, id est metaphice, et formaliter, licet quoad essentiam diuerso modo concetur, ut homo e aal. Quibus premissis 1ª Mr Sueta, Genua pratum de suis inferioribus p modum ptis actualis. Sic Paulus Venetus cap. de specie, Soto, Ona, Sanchez et alij. 2ª docet pratum p modum ptis potialis. Ita Caveng in presenti. Didacus a Jesu, Oviedo, quos sectatur alia ex nra et non inductis. 3ª dat modum totius actualis, ut sentiunt ME, quos dubitandi rationes. Ea denique, ea q omnia inter Dicip. D. Th. qui subscribunt Schotus, Suarez, et alij affirmant natura quidem pratum de suis inferioribus p modum totius potialis. 2 qui 1º. Nona

1ª Conclusio. §. II.

Genus non pratum de suis inferioribus p modum ptis, sive actualis, sive potialis; nec p modum totius actualis. Hanc solutionem explicat Ang. Mag. cap 3 de ente, et ess inquiens: Si aal non esset totum q e hom non diceretur de eo, 2 nulla pars praeter de suo toto. Confirmatur nra 3ª quoad duas priores p q ex hac ratione expendita: Ad rationem requiritur identitas pratum 2 subiecto, nec dum inadequata, id adequata; id aal p modum ptis, sive actualis, sive potialis non identificata adequate 2 hoe: q p modum ptis sive actualis, sive potialis nequit de hoe pratum. Mai patet: non enim valet: Mata homo e homo; nec: homo caput e homo, eo q 2 homine adequate non identificentur.

Mera enim ostrat: nq d ratione gris ē excludere aliq ordinatq: q dālēt gratia hoīs excludit aliq ordīq scilt rāale: q quat sic ñ stinet totq q hoīs, seu ? eo adequate ñ identicatur.

Respondeō, hanc rātnq ex hēre in gribq physicis, utpotē realē inter se dictis, ñ ad in gribq metaphysicis realē ? has identicātis: hęc enim identitas realis ātalis ? hoīs sufficit vt d illo gratia gratis. **S**d 2ª 1º ex hac ipsa responsione: Ideo gratia physica nequit gratis nec realē, nec formalē d toto, q nec realē, nec formalē ? eo identicatur; sd dāal vt gratia metaphysica hoīs formalē ab eo distinguitur, licet realē ? eo identicetur: q dāal vt gratia metaphysica hoīs nequit d eo formalē gratis.

2º: Ad gratiam formalē ñ sufficit identitas modalis; at 2ª solutionē dāal vt gratia sm identice ē idē ? hoīs, ñ d formalē: q dāal vt gratia nequit formalē d hoīs gratis. Mai ē D. Th. aientis q hęc gratia Deitatis ē Paternitas sm identice ē vera, et ñ formalē; q licet in re detur identitas inter Deitē, et Paternitē ñ sm datur identitas formalis. Deniq: hęc gratia rāale ē dāal, sm ē v identice, q rāale sm realē, et identice ē idē ? dāali: q sic dāal vt gratia sm realē, identice ē idē ? hoīs, sm identice potest d eo gratia.

Ex his gbx 3ª gratia Ph. dāal vt totū actuale sm dicit q, 1º, ex qq actu stituta, ñ d includit totū q species: q vt totū actuale nequit d speciebq formalē gratis. 2ª inf ex dicti. 3ª: dāal vt totū actuale ñ respicit inferiora: q q ut sic neqt d inferioribq gratis. Pnt gbx: Si respiceret inferiora, t ea respiceret vt quid stinens illa, et sic ēt totū potiale, t vt qd actu ea ordinans, et sic ēt gratia actualis; t rursus vt qd potens ea ordinare, et sic ēt gratia potialis; at sub nulla alia ratione potest inferiora respicere: q dāal vt totū actuale nulla inferiora respicit: q. 2. ?.

2ª Conclusio. §. III.

Geng gratia d speciebq vt totū potiale. Ph ē D. Th. loco precedenti ?e allegato. Consta insuper ex Porphyrio cap. d specie aientē: q geng gratia d speciebq ut ē quodlq totū. Deind stat ?º ab inductione impugnātis aliarq sententiārq. Si enim ñ gratia vt gratia nec actualis, nec potialis, nec vt totū actuale: q gratia vt totū potiale. Rurq: Rātō p ?ª ita instauxari potest: Geng vt totū potiale ēt qdqd requisita ad gratiam vtilis: q vt totū potiale gratia. Pnt gbx: Geng vt totū potiale identicatur formalē ? inferioribq; ? q ea stinent in gratia, et in ofuso dicit formalē, qdqd formalē dicunt inferiora. Sd huiusmōdi identitas ē quę requisita ad formalē gratiam natę vtilis: q.

Sed dices: Sicut

pari negat gradi de toto, ita nec totum de g^tc, id genus vt totum potiale et totum essentiale species, quas tinet, et sequentes species in illis p^tes. Id dicit vt totum potiale negat de speciebus gradi. R^o diguo min: species in illis potes potestative seu dicto min. actuales, ipsis autem utituentes, id min. species enim essentiales, licet sint p^tes ipsi subjecte, in tri potes componentes; quaeque potestate de gradi de hoc, quamvis hoc i pari potestativa illis. Et ratio disparitatis inter totum actuale, et potiale haec est: quia totum actuale ex potibus actualibus totalibus utituatur requit gradi, nisi dicam per modum rationis formalis oti suae partes actuales; quare de unica tm pte neguit gradi: totum id potiale ex potibus potestativis in utituitur, etiam id utinentia in est ratio formalis, id dicio vt natura pretia: quare gradi pte de qualibet specie, quia implicite tinet totum quia tinet species, de qua gradi. Solvo ar.

Solutio Argutorum. §. IV.

Argues 1° ex Arte l. Post. cap. 2. aiente: quia dfio, et pti dfionis verificantur de dfito; id natura gricia dal vs est pari dfionis hoi: id de illo gradi vt pars. Deinde ex D. Th. cap. 3 de Ente, et ex^a vbi ita loquitur: Pari physica negat gradi de suo toto, quia non licitur in sorte, et post pauca verba addit: haec quoo: hoo est mata est falsa; ita dd: hoo est maali est v^a: id ex mente D. Th. licet haec gradio; hoo est aali ita i falsa, ita tm est vera: hoo est dal, eim si dal sumatur per modum pti, quia in sorte significatur.

Ad verba Phi si pti dfionis gradi de dfinito, maalis non id formis: hoc non in ratione ptis formis, id formis in ratione totius potialis. Ad authoritis D. Th. dico. sonus eius est quia haec gradio: hoo est maali est vera, si ly maali in sorte vt totum, et in inclusione implicita alterius partis acquiratur: non dd si sumatur vt excludens alias partes. Ideo dicimus de aali respu hoi.

Arguitur 2° ratione: dal gradi de inferioribus eo modo, quo est in illis; quia gradi negat ad est, id est in inferioribus vt pari in toto: id ita gradi. R^o diguo mai. eo modo, quo est in illis identice, et maalis, id mai. formis loge sedo mai; et eodem modo dicto min. id sequ. licet enim dal i realis in inferioribus per modum pti, loge in est formis, hoc est vt gradi de illis vt genus debet sugi vt tinens totum quia inferiora, et sequentia vt totum

R^o 2°

genus gradi de inferioribus inadequate, et implete ad dictionem speciei, quae vt tota est a gradi: quia non vt totum, id vt pars debet gradi. R^o diguo min: gradi inadequate quia ad essentiam sedo min, quoad potitum id min. In hoc enim diguitur a specie quia speciei gradi vt tota est. Id quia implicite, quia essentiam genus dd licet quia implicite tineat totum quia species, non dd totum est species explicat.

Initer: q̃d genus saltẹ p̃ expsiõ prãtis ut pars. Sed nd sequitur q̃ licet expsse in dicat totũ ut, n̄ tm prãtis expsse ut pars: nq pars dicit exclusionẹ alterius separati, et genus ut prãtis n̄ excludit diffrãs, imo eas stinet in prã. Hoc valet explicite excludit diffrãs: q̃d explicite prãtis ut pars. Non inquq valet ~~p̃~~ falsitẹ antẽ. Nq genus n̄ expliciare diffrãs, est eas non dicere mere prescisive, et negative, n̄ ad illas positive excludere, q̃ requirit ad rationẹ prãtis: quare et rationẹ prãtis ẽ excludere aliq separatẹ em p̃ implicito.

Sed dicet: Genus ut pars prãtis, licet p̃ explicito excludat inferiora, implicite ea includit prẽ; id hoc sufficit ad prãtionẹ formẹ: q̃d. Mai. p̃bat: ex exclusione explicita stat quq optime includi implicita. Et p̃bat: nq ex actuali exclusione inferiorũ stat in nra sententia includi prãtis, seu stinentia eorũ in prã. Rursus ex dictione expsiva stat identitas implicita, et ex dictione formali stat identitas moralis: q̃d ex exclusione expssa inferiorũ stat ipsorũ includi implicita.

In primis n̄ ẽ idẹ genus n̄ expsimere diffrãs, ac eas p̃ specie excludere, q̃ n̄ expsiõ diffrãrũ ẽ prescisio ab ipsis, n̄ ad exclusio. Sed hoc gratis nego mai. Ad p̃bationẹ dicũ am: ex exclusione explicita stat includi implicita dissolute tamen am, ex exclusione explicita p̃ a separate, nd am. Nq enim dictũ ẽ p̃ ut tale sequitur p̃ expsiõ, quq p̃ implicite excludere a suo sceptu aliq separatẹ: quare genus ut pars prãtis negat diffrãs p̃ implicite includere.

Sed insuper difficultatis: q̃d genus tm distinguitur a specie, q̃ species prãtis ut explicans totũ essentiẹ; genus id ut dicens em totũ essentiẹ p̃ implicito, licet eẹ n̄ expsimat: q̃d genus tm distinguitur a specie expsiõ n̄ ad essentiẹ, et sequentẹ n̄ constituent duo prãdicabilia. 2a sequitur p̃bat: species tm prẽ distinguitur quẽ p̃ id q̃ addit supra illũ; sed p̃ non tm addit expsionẹ totius essentiẹ: q̃d tm rationẹ expsionis distinguitur, sequentẹ q̃ tm expsive.

Dicta 1a sequitur nd seq. Ad p̃bationẹ sectia maior, min. et 1a sequitur nd seq. licet enim species distinguitur a quẽ rationẹ expsionis, n̄ ad expsive, q̃ expsiõ totius essentiẹ fundat seq intẹ speciei essentiẹ dictẹ a 2a intẹ, p̃ quq genus constituit quare species n̄ tm expsive, id essentiẹ a quẽ distinguitur. Participatio in diffrãtis entis idẽ participate, et innaliter, quamvis enim generalis tm addat supra eum non expressum constituit substantiẹ n̄ tm expsive, id essentiẹ, imo entitative dictẹ ab accidenti. Ideo q̃ accidit in substãtia, et accidenti, quẹ n̄ a linea reali, applicamus quẽ, et speciei, n̄ a linea logicẹ.

Sed adhuc n̄ gerere: ad ut pars potẽtialis licet ex hoc identitas formẹ requisita

gratiæ et illo: q. quia sic potest de eo gratia. Sed pbr. eo modo debet esse identitas, quo fuerit gratia, sed aliqua gratia inadequate, et incomplete de hoc: q. sufficit identitas formalis inadequata utriusq. sed aliqua modus gratiæ formalis inadequate identificatur cum hoc: q. **H**ec replica pbat q. hæc gratia: hoc est mala et formalis, quia sic impossibile, et D. Th. expresse negat. Deinde pbat, genus gratiæ dicitur specie per modum gratiæ actualis, quia quod sic identificetur cum illa formalis inadequata. Pro nunc q. ad gratiam formalis superioris et inferioris, ratio regula identitatis formalis adequatæ talis quia implicito gratiæ cum subiecto: cum enim aliqua modus gratiæ excludat alius modus, cum ea quæ hoc situatur, quia sic nec est superior hoc, nec stinet totum quod hoc, quare ad eius gratiam formalis non sufficit identitas inadequata.

Ad 3°. Si genus gratiæ ut totum potest, qui aliqua gratia est hoc, et ipsum esset alius differens gratiæ; id hoc est falsum, cum inmediate est hoc in gratia: q. Mai. pbr: quod stinet gratiam dici debet de subiecto: q. **I**nprimis arguitur contra adversarium pbat est hoc gratia est per se potest, cum genus ut pars gradus est ea gratia, et de subiecto debeat gratia quod quod stinet gratiam. Sed quia ro mai. dat pbs diguo anim: quod stinet gratiam actu, et inadequate cedo anim: adequate, et in potest id anim, et sequitur. Dy ion aliqua gratia est hoc stinet totale actu simpliciter, et alias differat in in potest: quare in gratia est hoc adequate, id inadequate, id est ex capacitate subiecti; et ad gratiam formalis sufficit quod de subiecto verificetur quod actu stinet gratiam.

Repli: quod dy aliqua gratia est hoc in gratia ut vita, nec ut totum potest. Sed pbr: dy actu gratia est hoc sim dicit differens horum, omittit quod stinet alium differens, id hæc stan requirit ad rationem vitæ, et totius potestatis: q. **R**. ad 1°. Sed pbatur diguo anim: sim dicit differens horum redduplicative, et in sensu sporito, secundo anim, absolute, et in sensu divino, id anim. Licet enim dy aliqua actu gratia est hoc non stineat alias differat, nec est alius potest gratiam in sensu sporito talis gratiam est hoc, bene sim absolute et in sensu divino. Exemplum est in voluntate, quia dy actu amat, uppote Petrum amat, potest alio bene, non quidem in sensu sporito amoris, id absolute et in sensu divino. Id ipsum stat in mata fa quia ut actualis per unum frigus potest alias recipere, non in sensu sporito, id in sensu divino.

Insurgit: quod genus gratiæ ut stinem oti alias differens: quod non gratia ut univoca, id ut analogum. Sed pbr: idem enim principium a differens est analogum, quia dicit per expresso non dicat differens, ean sim divine per simplicito: quod idem erit de gratia, si ut totum potestatis, et ut stinet per simplicito alias differens gratia. **R**. ad 2°. Sed pbatur dico diguam esse rationem: nam enim principium stinet differens per modum rationis formalis, et sequitur institutionem ipsius entis, et formalis, et radicalis (a quo genere nunc principium) et idem est gratia analogum: genus quod ut totum potestatis stinet differens per modum rationis ut gratia, et sequitur per potestativam, et subjectivam: non ad per modum

2° rationis formalis, quæ eam non ostendit nisi quæ partes ipsius quid constituunt.

Sed hæc doctrina rationis formalis huiusmodi additis acuitis instruxerit: Genus ut totum formale idque et de parte formali: multis quidem rationibus. Primo assumptis: genus ut totum formale nihil aliud dicit, quam ordinem aliarum differentiarum, quæ sunt in genere: id hoc idem dicit ut pars formalis: quod. Mai. et doctrina nostra, Minor probat: ad constituendam in genere differentiam rationalem, et rationabilem, nihil aliud est, quam genus ostendere differentias et illis opponere species horum, et Genera, id hoc ipsum habet ad ut pars formalis quod. Minor probat: ad eumque ut pars formalis est quod genus ostendere differentias rationales, et id eo horum constituere.

R. ad 1. ant. Ad probationem sumptam Mai. ad min. Ad cuius probationem ad Mai. dicit ad eum ut genus opponere species non constituit in genere, id in genere excludit differentias. Distinguitur igitur genus formalis a genere formali stat in hoc quod ad ut pars formalis respicit differentias ut constituens, quod genus metaphysicum species constituere; ut vero ad genus formale specificabile a ratione genus constituens species, et quidem non respicit differentias, tanquam constituens, id unum eas respicit tanquam genus subiectivas, et constitutivas, eo quod adintegrata quoque totum constituens ex suis cumulus differentiarum rationalis, in quo sensu sumitur ut proprium vocale, et respectu respectu cuiusque, et ita obtinet rationem totius formalis. = Reliqua dubia brevitatis resolvuntur.

Aliqua dubia breviter resolvuntur. §. Vlt.mo

Pro complemento doctrinæ huius capitis notitia, inquirit 1°: an genus natura exorgat pluribus speciebus? et aliis tris: An genus possit salvari in unica specie? Dubium quod non procedit et natura grica physice, id logice sumpta. Arguitur quod ad rationem quod logice natura requirit pluribus species, et expressis, et saltem possibiles. R. resolvitur D. Th. 1° Post. lect. 12. cuius ratio hæc est: Genus logicum est objectile per differentias oppositas; at differentiæ oppositæ pluribus speciebus constituunt: quod genus logicum evadit exorbitat pluribus speciebus. Obj: implicat vocale sine indifferentia ad plura inferiora: quod et implicat genus esse vocale logicum sine indifferentia ad pluribus speciebus: quod evadit pluribus speciebus exorbitat. E. ex quo inferitur nec natura speciatim salvari posse in unico individuo quia eadem ratione.

Obj. Genus abstractum ab unica tantum specie habet rationem totius formalis: quod genus logicum in unica specie salvari potest. Rem probat: ad 1°. abstractum ab hoc adhuc respondentibus aliis speciebus adhuc habet eadem gratia essentialia, quæ modo habet, id gratia essentialia, quæ modo habet abstracta ab hoc illud constituunt in ratione totius formalis: quod et id constituerent in predicta hypothesi. R. ad 1. ant. Ad maiorem probationis dico: ad 1°. nunc casu habet eadem gratia essentialia, metaphysica, quæ nunc habet, non ad eadem gratia logica, et omnia a pluribus speciebus non est abstractum, nulla constituunt plurium differentiarum diceret, et sequentia nulla utilitate.

Inquirit 2° an genus possit immediate imbuitur, hoc est, an stabilitas aliqua species? Inquirit quod procedit 2° imbuitur ratione metaphysica, et realis quæ logica. id est an genus possit esse in aliquo individuo

quin ī in aliqua sp.ē; ī genus ī medio ī individuo sola gratia, qn aliqua species medietas?
Et ad utrag. pts quæsitū natura rerum. **Ratio** 1ª quæ ē: repugnat individuum a pte rei, q
intrinsece, ī essentia ab oī alio ñ differat; at talis differtia sitatur ī tratā specie, ī sola dif-
fia specifica vnus ab alio essentia distinguat: q ī plicat genus esse in re in aliquo individuo,
qn ī in aliqua tratā specie. Præterea: aal individuata, t ē rāale, t irrāale, ī ñ de-
ri medius: q t ē in tratā specie hoīs, t bruti: q. Ex quo sitat 2ª gens assertā: ī ra genus
eo modo gratia ī inferiori, quo ē in illo; q ī negat ee in individuo nisi mediante sp.ē,
nec ī individuo, nisi mediante specie gratia gnē.

Dicet 1ª 1ª: ñ ī plicat ī dictam
aliqd esse in re sine eo q ñ ē ī sua est; id rāale, et irrāale ñ ii ī est aālis:
q gnē āal sine utrog. in re esse. **Præterea** dicet 2ª 2ª: species ī medio gratia ī
individui: q em genus. Itat 3ª esse eo q genus imbibita in sp.ē. **Ad** 1ª ri ª āal
posse realiter esse, sine eo q ñ ē ī sua est, nec physica, nec metaphysica, ñ aut sine eo,
q ē ī sua est physica, quale ē rāale, t irrāale. Et argutur, quat hoīs posse esse essentiam
re sine singularitē, ī singularitas ñ ī ī ī eis est; q ē ideas Platonicas adtinere.
Hec 2ª aliquig ē momenti; q ī sm genus metaphysicum imbibita in specie, ñ aut
genus logicum ī quo gradit quæstio.

Inqres 3º quomodo intelligendum ī illud p.
loquium Augustini exp Pho 8. Met. Genus sumitur a maā, et differtia a fra? Res-
pondet Durandus illud in toto rigore ī bere intelligi. **Sed** hæc 1ª ñ placet tū
q in Angelis dari veram genus cum maā careant. Ita em q maā distinguitur rea-
liter a fiā: Genus aut a fra realiter ñ distinguitur. **Ro** igitur ī loquium illud intelli-
gendum ē ī similitudinarie et exemplarie. Genus ngt sumitur a rem entis ī
ī gorii sendum gradum magis vlē, tratabilis, et ī fectilis; differtia aut ab ipsa en-
titate: quatenus dicit gradum tratantis, et ī ficientis. Et ī maā ī ptā ī fectibili, et tratabili, fia aut tratam, et ī ficiens, ī pterea dicit Pho genus
a maā, et differe a fiā tum. Et ī dicta sufficiant pro toto Capite
ī Genere. Cap. 3. ī Specie.

CAPVT III.um
DE SPECIE.

Peracto capite de Genere imedit agit Porphyrius de specie, putans q̃ vnius correlatiui notitia, ex alterius intelligentia melius auxitur. Cuius suma textus hęc ē: In 3.o p. hanc disputationę diuidit, in 1.a varias acceptiones, diffiones q̃ speciei assignat, in 2.a pramentary seriesq̃ statuit in 3.a dniq̃ de individui natura practat. In 1.a duplicę speciei acceptionę enumerat: 1.o, inquit, species vnurgata p̃ Pulchritudine, seu venustate: quo sensu Luxigiles, de Priamo dixit: Speciei Pyrrhi digna ē imperio. In hoc ēm de Xpto Dom. illud Psalm. scinit Ecclesia Speciosus forma p̃ filijs hominum: et alibi: Specie tua, et pulchritudine tua intende prosperę procede, et regna.

Deinde speciei vtilę de qua ē sermo in presenti triplici explat diffione: 1.a ita se hēt: Speciei ē, quę subijcitur grū. 2.a: Species ē de qua genus in eo quod quid prdicatur. Iuę diffiones speciei ut subijcili sunt, et eas illi 1.a ē essentiali, 2.a ad dicuntur. 3.a dniq̃ diffo, quę speciei ut vtili sunt hęc ē: Species ē id q̃ prdicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid. = In 2.a huius capitis q̃ ae agit Porphyrius de cōtributione prdicabilium, quę seriem, siue arborem prdicamentalem intitulat appellant Dialectici, in qua collocat genus supremum, grdia intermedia, seu species subalternas, speciesq̃ infimas, et atomas, et vltimo loco indiuiduus: quę ordo in sequentia linea Arboris prdamentis ponunta, diffę ad sq̃ Diuisiuę generum quę Specierum institutiuę locanta ad latus. Quę ordo in presenti figura delineata aspiciunta.

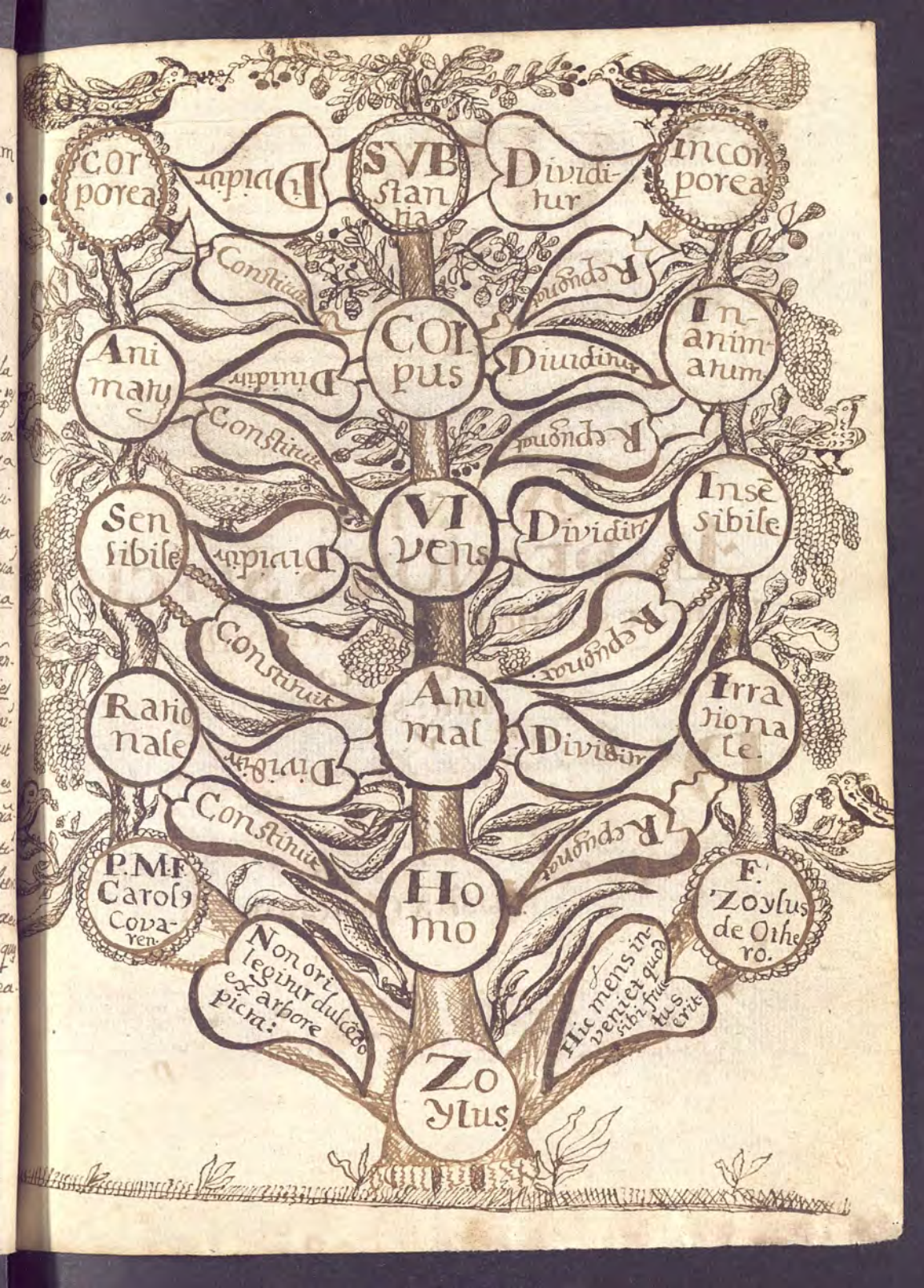
SVBstantia
Dividitur
Corporea
Incorporea
Dividitur
Constituit
Repugnat
COrpus
Dividitur
Constituit
Repugnat
Animata
Inanimatum
VIvens
Dividitur
Constituit
Repugnat
Sensibile
Insensibile
Animal
Dividitur
Constituit
Repugnat
Rationale
Irrationale
Homo
Dividitur
Constituit
Repugnat
P.M.F. Carolus Covaren.
F. Zoylus de Othero.
Non oriri legitur dulcedo ex arbore picra:
Hic mens inveniet quod sibi fructus erit
Zoylus

Cuiq arboris explicationi hæc est: ponitur in radice Prius, et aliud individuum, quæ est varia in quæ in arbore stinente, cui immediat venit est hoc ratione cuiq est intellectivum, et volitivum quæ venit ei quæ individuum, seu quæ Prius: alias solum ipse intellectivum, et volitivum est: nec venit ei, quæ adæl viuens, cœpq aut substitia aliis et ovibus hui ratio hoc verificaretur. Habet rursus Prius est sensitivum venientem ipsi, quæ adæl, et sola adæla sentiant, et ideo post hoc immediat ponitur adæl. Habet insuq est vegetativum, quæ est omne oibus viuentibus, quæ supra adæl pnitur immediat viuens. Præterea het est mobile, quæ petit zebus corporeis, et ideo post prius viuentis ponitur corpus. Denique et Prius vere subsistat, accidentibus quæ subsistit, quæ est quæ subsistit, ideo in loco supremo, tanquq genus generalissimum collocata substantia. Sufficiant dicta de Arboris præmenti explicatione. Nunc ad quæ circa Speciem propriam se offert est. Quæst. 1. adsumo Speciei tum ut subjicibilis, quæ ut vrlis a Porphyrio traditæ rectæ sint. §. 1.

QVÆST. I.

AN DEFINITIONES SPECIEI

tam vt subijcibilis, quam vt vrlis, a Porphyrio traditæ rectæ sint? §. I

Dubium procedit de triplici definitione Porphyrij supra posita, quarum duas 1ae dicunt esse speciei ut subijcibilis, alia vero speciei ut vrlis. Ex eo his supponitur 1um esse esentiale, 2um aliis descriptivum: et 3um quæ speciei ut vrlis petit esse descriptiuum esse, quæ traditæ de gradibus et pluribus, quæ est proprietas vrlis quo supposito sit

Nostra Conclusio. §. II.

Omnes definitiones a Porphyrio traditæ ii exacte. De 1a probat: illa est definitio essentialis, quæ explicat esse definiti; id 1a est speciei definitionibus explicat esse speciei ut subijcibilis: Min. probat: Est unum correlatiuum recte explicatum per ordinem ad aliud, id perfecta definitio explicat spem subijcibilem per ordinem ad suum correlatiuum quæ est genus: traditur enim per hoc id quæ subijcitur gri: et sic definitio explicat esse speciei ut subijcibilis. De 2a ad definitionem probat 2do: talis definitio recte explicat ipsum subijcibilem per suum proprium: et 3a descriptiva recta. Pri probat: est id de quo genus predicatur speciem ut subijcibilis, sicut esse est id quæ in eendo subijcitur gri; id hoc explicat definitio Porphyrij: q.

Probat tertia 2da dfione: hec dfio: Species est que pratur de pluribus differentibus numero in eo quod quid sitat quia, et differa: quod recta est. Patet probatio Spe quod pratur convenit et aliis probabilibus, a quibus differt quod aliis paralis: nam quod paralis de pluribus differt ab individuo, quod est uno tm pratur quod paralis in qd differt a quod proprio, et accidenti, que pranta in quale: differt insuper quod paralis a differa, que est pte modi prandi prater in quale, est est pte rei pratis prater in quid, species autem prater in quid est pte modi prandi. Denique ideo est prari de pluribus differentibus numero ac prari in quid complete quod liquida a gre quod in qd incomplete recata: quod talis dfio recte explicat genus, et differa pricis speciei ut valis: quod ergo descriptiva optima est. Colv. Sbt. 8. 3.

Solvuntur objectiones. §. III.

Obje. 1a. defio speciei ut subjicitur convenit individuo: quod alius a dfito, et sequente recta non est. Patet, quia individuum est subjicitur gri. Si dicamus individuum subjici gri mediate non de immediate, quia insuper: quod dfio speciei est diminuta, quia deficit in ea parta immediate que est dictivum speciei ab individuo. Ad argum bene ibi. Ad ignoratione nd 2am: nam talis dfio debet intelligi in sensu forti, id est quod species est que subjicitur gri ut genus est forte in quo sensu species non mediat id immediate subjicit gri. Si dicas est individuum immediate subjicit gri ut in ista pratione: hoc ad est aal. 2a talis pratione de individuo non est aali ut gri, id quod est modo prandi sortitur rationem speciei, quia pratur ut rosa est a individui: unde nunquam gri, ut gri individuum immediate subjicitur.

Obje. 2a. Genus dfitur per ipsum: quod ipsum requirit definiri per genus: alias circulus vitiosus committeretur. In 1a assertione relationem mutuam trahit ad absoluta, 2a; species dfini per ordinem ad genus fundamentalem ipsum, non ad ipsum formale ipsum rationem gri. In 1a ad quaerente relationem mutuam trahit ad respectum, respondetur ipsum definiri per ordinem ad genus in sub munere referendi, quod est munus proprium gri ut talis, id vero per ordinem ad genus sub munere trandi. Idque dicimus de gri quia separatione ad ipsum est quo stat nullus committitur circulus vitiosus.

Obje 3a. Species infima est subjectum speciei subalternae: quod non est subjectum gri: quod per solum hanc subjectionem male species dfitur. Ro ipsum infimum subjici speciei subalternae, non ut species, id est ut genus formale est. Dico: Species infima dicitur talis per ordinem ad sua inferiora: quod est species subalternae: quod ipsum infima subjectum speciei subalternae, ut ipsum est. Dico autem nd 2am: nam inferiora speciei infimae sunt individua, unde per ordinem ad illa sortitur accepti speciei ut talis, inferiora id speciei subalternae sunt species; ergo et species ut talibus sunt genus proximum est inferiora speciei subalternae quia non subjici, ut speciei formale, id est ut gri.

Obiij. denq; si Deus speciei ut vtili. Hæc Dei gratia et pluribus differentibus numero et in re est species vtili: ergo si dicta Deo iuncta re est. Ipse: Entia incompleta gratiæ et pluribus differentibus numero, et in specie vtili re ii: ergo idem et grig. Ad obiectionem 1a nec naqq Dei gratiæ ut vtilis et gratiæ, quæ singularis, et immultiplicabilis in illis est: nec 3i Dei gratiæ aggrue numero differre, eo quod individuum dicitur ab alio dicit in recto naqq ab eo dictis. Ad 2am dico entia incompleta esse hoc iniuste gratiæ quod incompleta ii re esse valia, et vtile esse igitur esse debeat; et ideo nec ut spe. et pluribus differentibus numero gratiæ. Ad 3am ig ut sub 1. forma vtili.

QVÆST. II.

An Species vt subijcilis sit formalr vniversalis, et quomodo huiusmodi respectus inter se comparentur. §. I.

Seriq quæstionis est an species quæ sub forma respectus, quæ +individua et qq gratiæ respicit genus, cui subijcitur; et an suppositio directione horum respectuum, vnus ab alio dimanet tanquam gratia ab eo, et an vnus 1. dicitur, sine qua alius esse nequit; et denique an hi respectus ordo inter se et disparate inter se hæreant. Circa quæstionem 1a 1m extendit species ut subijcilis esse forma vtilis. Pro hac solet adduci Porcena, eq. tenent Soleto, et alij ex Soto. 2a vero subijcilis esse etiam a qua vtilitas, tanquam gratia dimanat. Ita Caietanus, et Franso. 3a tenet vtilis speciem infimæ esse eq. a qua dimanat subijcilitas. Ita Magr. Joan. a Sto Thoma. 4a denique, et minor predictos respectus ordo inter se disparatos esse, et nulla inter se mensione gaudere affirat. Hæc Mgr.

Nostra Conclusio. §. II.

Species in qm subijcilis non est forma vtilis: nec vtilitas oritur a subijcilitate aut ea. Id hi respectus ordo disparate, et extrinseca se hæant, adhuc in spe infima. Et quoad 1m probatur ratione a priori: Subijcilitas, et vtilitas ii respectus formalr dicti: ergo si ut subijcilis non est forma vtilis. Antecedens probatur: Ad dictionem formarum, natura respectus formalr dicuntur; id nisi forma subijcilitatis, et vtilitatis ii formalr dicti; et nisi species ut subijcilis et genus, et nisi ipsis ut vtilis sint +spe.: ergo et respectus ii formalr dicti.

+indiuidua.

Quoad 2m probatur 1m: nullus respectus dimanare potest ab alio sibi opposito; sed subijcilitas, et vtilitas ii respectus oppositi: ergo vnus ab alio dimanare non potest. Minor probatur: subijcilitas, et vtilitas hæant inter opposito, et oppositas rationes fundandi: ergo ii respectus inter se oppositi. 3a patet ex eo quod relationum est esse dicunt a fundamento prout sic hæt ad 2m. Prii enim dicat: nq species ut subijcilis respicit genus ab ipsa abstractum, et ut vtilis respicit individua, a qq ipsa abstracta est; id in hoc inter se inter opposita, et opposita rationes fundandi: ergo.

Deniq; quoad 33 pbr. 3ª pbr. 3ª. multoties sp. ē subjicilis, qn. ī vrlis; multoties vrlis, qn. ī subjicilis; multoties deniq; ē subjicilis, et simul vrlis: q. hi rerum nulla oppositione inter se dist. sed oro disparate se hent. Pro 4ª pbr. Gen. supremum quatenus prædicat individuum incompletis ē sp. vrlis, et n̄ subjicilis; sp. subalterna subjicit gri intermedio, et sm. n̄ ē sp. vrlis, q. ut vrlis ē fol. bx gen.; denuq; sp. angelica ē subjicilis, et n̄ vrlis; natura deniq; humana sp. subjicilis, et simul vrlis ē: q. hi rerum multoties sunt unum, multoties v. vno sine alio reperiri. q. oro disparate et impertinenti se hent.

Respondebis predicator rerum sm. se inferre in specie infima; quare exemplum de specie subalterna, et de gre supremo extra rem cadit; sicut et exemplum nostrum Prop. q. hæc vrlis ē in 4ª Caietani, 3ª quæ nisi ratio sequique militat. Sed 2ª: subjicilitas cuiusq; speciei ē eiusdem rationis, et rerum, neque genus ut superius eiusdem rationis ī: q. si huiusmodi rerum n̄ inventur in specie subalterna, nec in infima. Præterea: omnino nostra Prop. est ipsis vrlis secundum rationem, n̄ sm. vrlis ē secundum rem, et rationem, adhuc in 4ª Caiet.; et sm. ē subjicilis secundum rem et rationem: q. eo subjicilis nostra Prop. nulla vrlitas dimanare potest. Hæc 2ª sitat est eo q. subjicilitas nequit inferre vrlitem diversæ rationis. Arg. 2. solv. §. 3.

Argumenta 2ª ria Solvuntur. §. III.

Arguitur 1º: sp. ē vrlis, quatenus subjicit vrlis ut sic: q. sp. ut subjicilis ē formalis vrlis, et subjicilitas a subjicibilitate dimanat. Pro 2ª pbr: sp. ē vrlis, quatenus participat 2cepts vrlitis; sed qut participat 2cepts vrlitis subjicit vrlis ut sic: q. Min. pbr: Si n participaret 2cepts vrlitatis, vrlis ut sic n subjiceretur: q. ei subjicit qut participat 2cepts vrlitatis. Dx 1º: sp. in qm subjicilis ē correlativum gris ut vrlis: q. sp. ut subjicilis eim ē vrlis. 2ª patet ex eo q. correlativum sub eodem gre esse debent. 2º: sp. ut subjicilis n ē singularis: q. vrlis. Deniq; sp. ut subjicilis pertinet ad hac, et illa specie, ut si dicat: hæc ē sp. subjicilis: q. ē vrlis in qm subjicibilis.

Ad argumentum ad am. Ad 2ª pbr. 2cem Mai. ad Min. et ad eius pbationem dicimus: si non participaret fundamentis, et in sensu materiali, et specificativo, 2cedo am.; in sensu formali, ad am. Licet enim verum sit q. sp. n subjiceretur vrlis ut sic, si n participaret 2cepts vrlitatis, hoc sm. sm. verificatur in sensu materiali, et specificativo, n autem in sensu formali, ita ut subjicilitas ī ratione formalis, a qua vrlitas dimanet, in quo sensu cadit controversia. Explatur in Pro hente relationes paternitatis, et filiationis, in quo ē verum dicere q. si n esset filius n esset pater: verum, inquam in sensu fundamentali, et quasi materiali, et specificativo, n autem in sensu formali, q. filiatio Pris n ē ratio formalis, a qua dimanat paternitas, aut ed. Similiter dicimus in nro casu.

Ad 1m oppono dico q genus, et sp ut subjecta q correlativa habent esse in eodem gradu remoto scilicet relationis, non autem in eodem gradu proximo sed utilitatis. Instantia est in individuo q est correlativum speciei, quae utilis est, et non individuum utile non est: et argutus solvere generum 2nda 4ta. Ad 2m dico sp ut subjecta nec esse forte singulare nec forte utile, id non est utile negative, et fundamentum.

Ad 3m ad diguendo ant: sp ut subjecta est utilis ut quod accedo ant, ut quo ad ant. Exemplum sui dictionis: in hac praedicatione accidentali: hoc est sp subjectis, ipsa subjectitas est subtractum, supra q fundatur alia relatio utilitatis, quare ipsa subjectitas est quae praeter ut q et hac et illa sp subjecta, q non veritas in dubium, non non praeter ut quo; vel ut subjectitas sit forte ipsa utilitas et eo, aut unum supp sit radix, a quo oriatur alius, q in presenti disputamus. Et certe equivocatio oriunda ab ipsis solenda est: nam habet argutus genus posse praeter et gradus, sp et specie, in his praedicabilibus: subjectio est genus; hoc est sp est.

Argutus 2o est Caietano: est res id q 1o in illa scipitur; id prius scipitur in sp et q subjecta gradu, quae q referatur ad individua: et subjectitas est inferens utilitatem, tamquam praeuetis. Minor probat: in qualibet re prius scipitur q est intrinsecum, et constituens, id genus est praeter intrinsecum constituens speciem, individua autem quod est extrinsecum: et Infelix solus est maior argutus: nam est res non est id q 1o in ea scipitur vt res, id modum radicis alia inferentis: quare non entis, licet prius in hoc scipiatur, non est adequata horum est. Et in Pio prius est filiatio, quae paternitas, in filiatio sit radix paternitatis. Deinde ratio quia licet sp primum scipiatur separative ad genus et modum prius intrinsecum constituentis, quae separative ad individua, non tamen prius debet scipi in ordine ad genus tamquam ad superius, et utile: quare nihil habet argutus.

Argutus denique Mag Tachnes a 1o Thoma: Utilitas speciei infimae est limitata, et respiciat plura tamen nomen differentia: et tali utilitas exigit subjecti alicui superiori: et utilitas est radix, a qua dimanat subjectitas. Inquam habet ex eo quod est limitata in aliqua linea petit subjecti alicui superiori. Patificat in casu 2a, quae q limitata subjecta cae 1o Et dignitas proxii subjecta respectu Maiestati eadem limitatorum. Et ex argutus infertur opposita menti sui authoris. Nam sp infima est limitata, q subjecta, non autem subjecta q est limitata: et subjectitas est radix utilitatis, et non eo.

Ad dangerum ergo ad nullum utile quantumvis limitatum in ea tali alicui subordinari; nec ex eo quod unum talio exterius respectu unum alij subordinari

Licet enim Rex Lusitanus non sit subditus, quia Rex Hispaniæ in regno Lusitanæ Hispano subordinari. Nec parit. adducta aliquid momenti: nam cum a subordinata 1ª et dignitas superiorum subordinata regi quia illa non sunt ejusdem, et virtutem cæmbi accipit a cæ 1ª; hæc dd. suam potestas accipit a dignit. regia: 1ª dd. sua virtus non accipit formam a gra, quare non subordinatur gri formæ, id quæ sconveniens, et moali, et name alterius relationis, sclt inferioritati, et maxime, quia si 2ª gradibile subordinaretur 1º, rão mti virtus d 9 membrum æqualis, et unitate non gradiretur. q. 3 q na Ang. s. 1ª virtus? sup. aliqua, et refert 1E. §. 1.

QVÆST. III.

An nata Angelica s Species virtus?

Supponuntur aliqua, et referuntur sent.ª §. I.

Celebre ig inter Dial.os, et ii ex mata d Angelis dnpta aggredimur controversia. An re cuius resolutione supponendum e 1º, dubium procedere d nata specifica Angeli, supp. 1º D. Th. 1. p. q. 50 art. 4. Et alibi sepe asserentis natam Ang. adeo multiplicabile e, ut nec d gra Dei absoluta possint dari plures Angeli eiusdem speciei: id q (ut loco quæstioni dta) supponit Schotus, quivis aliam acuitas repugnet e similia, imo et d facto dari plura individua intra eadem spem Ang. Devolutis igr difficultas ad natam Ang. t ad quæstio alia, cui pluralitas individuorum repugnet.

Supponendum e 2º ex D. Th. 1. p. q. 3. art. 4. duplex dari vrle aliud 2um re et rationem simil, et aliud 2um rationem tm. 1um e q. supponit plura individua d facto existentia, ut natura humana, quæ d facto invenitur multiplicata in pluribus individuis. 2um e, cui non correspondent plura individua d facto existentia, si tm ei similia. Valx appellat vrlem resondum rationem tm natam Solis Ang. Doctor supra cit. Et licet Caiet. 3 pluribus Thomistis aliis explet vrle resondum rationem affirmans e illud, cui repugnant plura individua physice, et realia non tm ex modo sciendi, quatenus sclt non repugnat natæ vrli ex sceptu natæ; hæc tm controversia cadit in presenti diximenda.

Supponendum e 3º, natam Ang. duplicem genere adequate sclt, et inadequ. Generaliter adequ. dum attingit quid e in se; qualiter angelus inferior a superiori Angelo, et oti a Deo generatur: inadequ. generaliter dum attingit aliquid quæ p abstrahit ad ipsum mtale, et ad modum rei corporeæ; qualiter a nobis p hoc statu imaginationis in

in mãã scipta. Suggonendũ ẽ dniũ dubiũ ꝛm ꝓcedre ꝑ vrlie ꝓritiua; an ſcilicet nõ Ang. scipi ꝓnit ex fundamto vt ꝓritiue relata ad pluza indiuidua, tanquã ipſ vrlis; an ãã ꝓnit ꝑnoãã ꝓnit ꝑnoari vrlii negatiue; Hoc quã q̃ extra dubiũ e, ex ꝓxima quæſtione patebit.

In qua 1a Sa ſuetã nãã Ang. posse scipi ex fundamto vt ipſ vrlis ita Caiet. in pl. dub. 3. et 1. p. q. 13, quã ſexta Alexaſo, Sexma, Ioannes a S. Thoma, Iplutenſ. et frequenta Thomiſtã, qui clamitantes Hã oppã a nullo fideli D. Th. discipulo ꝑfendi posse. 2a ſſa ꝓ oppã ꝑfendit nanã Ang. nullo mo ẽ vrlis Ita Exim. Suarez, Rubio Hurt. et eos Thomiſtã ex ſexta ꝓpo Mag. Curiel, Linea, et Prado citant ꝓ hac Sa Sonzing, Herney, et Savly, eglis q̃ ſuetã collegium S. Th. Iplutenſis. Eos nũ ãã ex amplectitur Moneda, Card. de Aguirre, Illmus Cerda, et Illmus ac Rmus D. fr. Antonius Perez Archiepisc. Iarraconenſis, Benedictinus q̃ familiis ornamentis et decor; in sua Lauzea Salmantina. Certam. 3. Scholastico. Quibus adherentes S. Hra Sa. 5. 2.

Nostra Conclusio. §. II.

Natura Angelica quomodo ex ſe ꝓcepta nequit ẽ ꝓritiue vrlis ex fundamento, adhuc ſexdũ naõnẽ ꝛm. Hanc ꝛꝛã q̃plectimur q̃ ex ꝓximis D. Th. pluribus in loco velint nolint Thomistã. 1o ex Perhiezminiary lect. 12 sept. 1o italogia: Duplex ꝛcingere potest q̃ id q̃ ꝛcitur ꝑ nomen ñ ꝛ aſſty, natã q̃ ꝓxiã ad pluribus. 1o modo qui nomen ſignificat ſtã ſexdũ quã ꝛtrahit ad hanc mãã, ſicut hoc nomen Plato ſignificat nanã hanc quit ẽ in hac mãã. 2o modo ſexdũ q̃ ſignificat ſtã, quã ñ ẽ nata in mãã recipi; vnã opponit q̃ ꝑ ſe maneat ſingularis. Ergo ∞ a D. Th. ex irrecepribilitate in mãã ortã repugnã ad vrlis. At nãã Ang. quãquã a ſingularitã ꝓcisa ſed ꝓ ſcipitur ut irrecepribili in mãã. q̃ quantũ a ſingularitã ꝓcisa negit ſcipi ex fundamto vt vrlis.

Deinde 1. p. q. 13. art. 9 ita logia: ſtã, quã indiuiduantur q̃ ſe ipsas, ſi ſexdũ q̃ ſit in ſe ipsis illigata, ñ potest ſignificari nec ſexdũ ꝛg, nec ſexdũ naõnẽ. At ſtã Ang. q̃ ſe ipsã indiuiduata: q̃ ẽm ſi in ſe ipsa illigata, hoc ẽ a ſingularitã ꝓcisa ñ potest ſignificari, ſeu ẽ in multis adhuc ſexdũ naõnẽ ꝛm. q̃ adhuc ſexdũ naõnẽ ꝛm negit ẽ vrlis. Præterea quæst. de ſpiritualibus creatis art. 8. in corp. ait: Si ãã Angelus ẽ ſtã ſimplex abstracta a mãã ſimile ẽ ẽm fingere plures Angelos vnũ ſpeciei. Quã q̃ nrã ꝛꝛ exprimitur? Videant nunc Thomistã ꝓcerã Iplutenſes, an nrã Sa a D. Th. discipulis abſq̃ infidelitatis nota ꝑfendi possit?

Ratio a priori ꝛꝛ breuis, et efficax hæc est:

Vnde è vnq in multis; id natura Ang. nequit ee in multis individuis. q nequ ee ipse vnus. 2a inf
mai. è ctra vnus. Non patet eos suppone admissa in presenti dubio: disputatur enim de natura
ang. supposito immultiplicabili indiuiduorum. Explata et vrgeta: Natura sumpta specifice
vnus per relationem primamente ad suum; at natura ang. repugnat tali relatio: q et vnitas specifica.
Min. pbr: Repugnante illo relationis repugnat relatio, et relatio fundantur, et tum esse absolu
esigat; at natura ang. repugnat tum tali relationis: q et relatio. Minor pbr: tum tali re
lationis si plura individua; at suppositis natura ang. plura indiuidua repugnare: q et
ipsi repugnat tum tali relationis.

Cuius rationis efficacia uato premit adversari, ut eos di
uidat in varios dicendi modos, qui ceteris diuinis suo ordine pocupandi sunt. Tuare Re
spondet 1o q licet natura ang repugnet plura indiuidua physica ita actualia, quam possibilia
non tamen plura individua logica, et ficta; et sequente per ordinem ad istum posse natura ang.
sumpsi specifice vnus. Sed huic responsioni Pres. D. loco supracitato expressissime ad
dicit dicit enim q 1a Pno è sua simplex abstracta a materia, possibile è eam fingere plures
ang. vnius speciei: q eos mente D. Th. Natura ang. non tamen repugnant plura indiuidua physica,
id eam logica, et ab intellectu et fundamento ficta.

D. 2o: q intrinsice, et absolute repugnat
eam logice, et fictitie et fundamento repugnat; at plura individua intrinsice, et absolute
repugnant naturae Ang. q eam logice, et fictitie et fundamento repugnabunt: q implicat
natura Ang. per ordinem ad huiusmodi indiuidua sumpsi et fundamento ut vnus. 3a 3o Vnus
debet sumpsi et fundamento ut vnus in multis per esse, et identitas; id natura Ang. sumpsi nequit
et fundamento ut vna per esse, et identitas in pluribus indiuidui logici, et abstractis fictis: q et im
plicat natura Ang. esse vnus per ordinem ad talia indiuidua. Minor patet: q ngs fundamentum
apparet ut natura realis qualis è Ang. sumpsitur realis identificata et indiuidui mere ficti
tis.

Respondent 2o predicta rationem sumpsisse naturam ang. non esse vnus secundum se, et rationem simul
non ad 2um rationem tum: Ng licet ei repugnet plura indiuidua absolute, non tamen additionate. Id
è natura Ang. talis vnus respicit absolute, ut quam è eos se plura respiceret, si non repugna
rent. Sed hec resp. sicut ceteri alii eos verbis D. Th. ig repetitis pocupata manet. Pe
terea hanc explationem vnus secundum rationem tum per ordinem ad plura additionate expresse im
pbat Ang. Mag. 1. sent. 13. art. 9. in corp. vbi ait, q natura humana è multis secundum se, et ratio
ne; natura autem solis, non è mu multis secundum se, id 2um rationem tum. q eos mere D. Th. natura vnus

secundum

eodem ratione m̄, quali ē natura solis repugnat plura indiuā possibilia absolute, et n̄ m̄ additionate.

D. dend. Si solū verum stinet, eodem pacto defendi potest nullum datum priātum cui repugnet vrlitas eodem ratione m̄. Indiuiduum enim esset pari de pluribus, si plura ei n̄ repugnarent. Natura Dei praeter de pluribus indiuū si ei n̄ repugnaret. Insuper si plures ipsi infra ipsum infimum n̄ repugnarent, eum ipsi infima de illis praeter. Sicut et adhuc n̄ fatetur indiuū et natus Deus ē ipsi vrlis et ipsum infimum posse praeter de pluribus differentibus ipsi adhuc 2um ratione m̄, id ipsum de natura ang. fateri debent. Et ratio omnis e quia ex eo quod natura ang. repugnaret plura si n̄ repugnaret m̄ infertur quod in tali hypothesi esset vrlis, quod n̄ negamus: quaritur ad n̄ procedit in sensu additionato, id absoluto: an scilicet natura ang. de facto, et absolute possit sciri et fundari ut ipsi vrlis. Ad quod requiritur quod plura indiua sint ei de facto et absolute possibilia.

Reisp. nt 3o natura ang. nullatenus est vrlis ex 1o rei scepta, bene m ex modo sciendi: et enim inclinatur non ex hoc statu natura ang. ad modum rei corporeae et materialis sciatur; sequentia eam sciat et fundari ut multiplicabilis, et vrlis. Sed 2a 1a: quod enim natura Dei erit vrlis ex modo sciendi, et ad modum rei materialis, et corporeae a nobis p̄ hoc statu sciatur. 2o: in 1a Thoritica indiuū, et quilibet singulare sensibile ipsum vrlis; et m̄ indiuū, et singulare vrlia n̄ sint adhuc ex mō sciendi: q.

3o ex solutione infertur natura ang. est vrlis 2um ratione, et ratione simul, et natura corporea ad modum cuius sensibilis ang. ita vrlis i. Denique et a priori: limis natura ang. sciatur ad mōu rei materialis, et multiplicabilis, semper m̄ eam sciemus et prato opposito vrlitati, scilicet multiplicabilis numerica, et eam natio ut spiritualis sciatur: quod licet natura ang. sciatur ad mōu rei vrlis, nunquam m̄ potest sciri et fundari ut vrlis. Sicut ipsum eandem ratione, licet Ang. ad modum formarum iuuenum sensibilis, nunquam m̄ potest sciri et fundamento ut formarum iuuenum; ita ut tale priātum ei et fundamento tribuatur.

Respondent denique et ē solum in fere mū quod licet natura ang. adequate, et vt ē in se scepta, hoc ē et singularit dicat repugnat ad plura, n̄ m scepta inadequate hoc ē vt a singularitate physica, quod sū nullum dicit impedimentum ad vrlitatem. Sed haec enim solutio subiacet fere oribus repugnantibus supra factis. Deinde opponit D. Th. hoc infra allegando auerō, quod natura ang. prohibetur ē in multis ex eo quod n̄ ē nata recipi in aliquo subiecto seu mā.

sed natura ang. em pure absentis gratia specificii, utpote spiritualis et immaterialis non est nata recipi in aliqua materia: quod adhuc a singularitate propria dicit repugnantiam ad plura.

Dat 2: Natura ang. est metaphysice, et essentialis immaterialis: quod metaphysice, et essentialis dicit repugnantiam ad plura. At huiusmodi repugnantia invenit ei ratione naturae specificae: quod natura specifica adhuc a singularitate propria dicit repugnantiam. Nunc subsumptio probat: quia invenit ang. metaphysice, et essentialis, invenit ei ratione naturae specificae, quae atti ei invenit ratione singularitatis non est ipsi essentiale, id accidentale, et singularitas non extra concepta metaphysica angeli institutiva: quod si repugnantia ad plura est angelo essentiali metaphysice, ipsi competit ratione naturae specificae. 3° ad idem: alias dicit repugnantiam ad plura natura spirituali, ac materiali; id natura materiali ratione singularitatis enim dicit repugnantiam ad plura: quod natura spiritualis non sine ratione singularitatis, id enim ratione naturae specificae. Denique enim admittunt naturam angelicam esse naturae non dicere repugnantiam ad plura adhuc non esset vitium positive, id sine negative, nec ad vitium positivum requirunt plura individua positiva, quae et impossibilia sunt semel apprehensa ab intellectu abique fundamento ullo patrantente.

Et ratio ostendit est, quia licet natura ang. proscindat a singularitate formali, non atti a radicali; et enim inproscindibili non ab immaterialitate utpote illi essentiali semper dicit repugnantiam ad plura individua, et consequenter unicam sine radicat singularitatem.

Ex hinc formatur 2a ratio et nota 3e sub hac forma: negat Angelus esse fundamentum ut materialis: quod nec ut multiplicabilis numerice: quod nec ut vitium. Sed patet et 1a probat: de multiplicabile intra eadem est essentialis materiale, et materiae, non autem numerice multiplicabilis: quod non Angelus negat esse fundamentum esse ut materialis nec ut numerice multiplicabilis. Respondet contra adversarii et Mag. Sententiae a 5to Schema duplicis diversitatis materialis alia specifica institutiva speciei, et alia individualis individui institutiva: et licet concedant hanc 2a materialitas competit repugnantiam ad multiplicationem numericam, non atti 1a, quae sine importat repugnantiam, ut nata Angeli in plures species materiales dividatur: quare natura specifica angeli a singularitate propria potest esse vitium. Sed haec solutio immediate procedente affinis ipsis subtracet consequentibus quae respondere non potest. Et si insistamus in eo quod materialitas specifica ipsum radicat unicam singularitatem, licet forsitan eam non ducat.

Respondet alteri quod dicta materialitas specifica sensu duplex mutuo intelligi potest, et ut institutiva ipsius Angeli, et ut radicans singularitatem; et natura Angelica potest esse in adeque quod, scilicet et eius materialitas ut institutiva speciei, et non ut radicativa unius singularitatis, hinc quod materialitas respondere esse vitium. Sed hoc ipsum et nostrum ad valde subtilis effugium efficacia rationum nunc clare demonstrat. Dat ipsum sic arguitur: materialitas quae institutiva Angeli in suo esse speciei explicat nunc ipsum

immaterialitatis, id quod sic exigit unicam singularitatem, et solum exigit munus radicativum unicam singularitatem: et sic dicit repugnare ad plura: et Min. in qua est difficultas probat 1.° esse radicem unicam singularitatis non advenit accidentaliter angelo ut instituto in suo esse immaterialis: et quod sic etiam exigit unicam radicare singularitatem.

2.° hec illatio est v.ª, et nativa: Ang. quod in suo esse specifico instituto est immaterialis: et unicam radicat singularitatem: que illatio nativa non esset si immaterialitas ut institutiva ang. unicam singularitatem non exigeret. 3.° idem explicatur subsistentia specifice immaterialis est indifferens ad plures singularitates, et ex hiis repugnat: et ita quod prig. **D**enique: non magis distinguitur munus instituendi et munus radicandi unicam singularitatem in immaterialitate angeli, quam in quadam entitate, munus enim et munus nativum seu radicis operationum; at in 1.ª Hortica munus enim non distinguitur implicite objective a munere nativo: et nec in immaterialitate angeli munus instituendi a munere radicandi unicam singularitatem; id hoc ipso nativa ang. sed sicut et repugnat ad plura: et.

Dicunt: quod licet Angelus ut institutus in suo esse specifico dicat esse radicem unicam singularitatis et implicite, non tamen explicite: quare ita inadequate sumptum, nisi sed explicitum est utilis, et non exprimat repugnantiam ad plura. **E**n ultimum axioma amici; convenit tamen ex hucusque dictis. et inter se repugnatur. licet Ang. non explicet esse radicem unicam singularitatis si hoc implicite dicit, neque sicut et fundamentum sine repugnantia ad plura: vitat et axioma evanescit. Ant. probat 1.° Ang. quod dicit sua enim metaphysica tamen implicite dicit spiritualitatem; id hoc sufficit ut sicut non ponit et fundamentum et prato spiritualitate opposito, id est materialitate et licet Ang. tamen implicite dicat esse radicem unicam singularitatis, neque et fundamentum sicut utilis.

2.° nata. Dina sed quod munus institutivum enim tamen implicito dicit esse radicem unicam singularitatis, et tamen nullo pacto est utilis: et idem quod prig. 3.° quod dal in ratione ratio implicite dicit esse substantiam nunquam posse sicut et fundamentum ut accidens, quia accidens opponitur substantiae: et. **D**enique hoc quod institutum in suo esse specifico etiam, tamen implicito dicit esse radicem suarum proprietatum, id est utilitatis, admirationis etc.; id hoc sufficit ut nunquam et fundamentum sicut prata et prata talibus proprietatibus opposito, id est inhabilitas, fragilitas etc.: et. **E**t ratio huius est, quia nulli rei attribui potest prata opposita suo esse metaphysico etiam, prata autem implicita si disforti ponatur, est et sicut metaphysica, et etiam cuiusvis entitatis. = Solvo arg. 1.ª 3.ª 8.3.

Solvuntur arguta Daria. §. 3.

Obiic.do 1.o Ang.li Prgc. q. unica d. spiritualib. creatis art. 3. ad 4. ita loquens: Sicut hec albedo n. phibetur ee in multis q. albedo e, id q. est in hoc; ita natura huius angeli n. phibetur ee in multis eo quod e natura in tali ordine rerum, q. pertinet ad rationem speciei; id eo quod n. e nata recipi in aliquo subiecto, q. pertinet ad rationem individui. Q. repugnat ad plura n. pertinet Ang.lo eo quod specie, id individuali: quia specie individuali precindatur esse utilis. Preterea 1. p. q. 13. art. 3. in corp. ait. q. ee in uno supposito singulari, aut in pluribus e fix indiu natur speciei. Q. natura ang.li eo suo specie n. exigit ee in uno. q. potest ee in pluribus.

Hi

inniti authoritatibus n. dubitant Thomis Ang.lo mag. p. sua stare 1.a Sed q. hec verba D. Th. explicata facillima testimonijs expressissimis p. nra D.e allegatis.

Ad 1.m dicimus Ang.lo specierum ee q. natura Ang.li eo suo ee specie n. phibetur ee in multis p. expsso, bene tm p. implicito, q. implicite dicit ee radice unius singularitis. Sed clamat Dorij D. Th.s violentia fati: nq eo mente ipsius natura Ang.li tm phibetur ee in multis eo quod pertinet ad rationem indiu; at specie nec explicat nec implicite dicit gradum individualem: q. eo specie nec p. implicito phibetur ee in multis.

Ad explanando, et diguo mai. eo quod pertinet ad rationem indiu supti radicalis secundo mai. forlis accepti precise mai. et eodem modo minus diguio. Gradus ergo specie ang.li importat p. implicito unicum indiu radicalis supti, q. unicum radicat singularitis: quare phibetur ee in multis secundum id q. dicit p. implicitum eo specie; licet n. phibeatur secundum id q. explicat. Nec huiusmodi expositio violenta cessari debet, hanc ee mentem D. Thomae sterptum ipse demonstrat: ait enim natura angeli p. hiberi ee in multis eo quod n. e nata recipi in aliquo subiecto, seu materia; immaterialitas aut in materia indubitate et alis in gradu specie ang.li; quare natura specie angeli phibetur ee in multis eo quod pertinet ad rationem indiu radicalis supti, in quo sensu e ipse gradus specie. Ex quo ad 2.m rationem dico q. ee in uno, et in pluribus n. e d specie explicito specie, bene tm d specie implicito.

Arguitur 2.o ratione: impedimentum ut natura sit indifferens ad plura e singularitas, et detrahit ad unum; sed natura Ang.li inadequate sumpta intelligitur sine singularitate, et detrahitur ad unum, et ab ea obtive precindat: q. inadequate sumpta dicit indifferens ad plura: q. putric quare ee utilis. In primis ponerat natura minus acute; q. in angelis gradus specie n. diguitur forlis metaph.e ab individuali: sicut enim Ang.li e essentia individuali, sic et essentia singularis; quare sumpti negat sine singularitate saltem implicita. Deinde 2.a unum doctrinam diguio mai. e singularitas et forlis, et radicalis

id 2.m

sedo mai. sortis plane id mai. ex quo sitat solui. Licet enim ang. prindat a singularit sorte, n aut a radicali, q a corpore subst a spiritualis completa, et alex q imaalis, semp radicat unica singularit, a qua radicatione nunquam prindit, et aquem nec a repugn ad plura.

Dices: nata ang. prindit a singularit em radicali: q nulla e solui. Rsp pbx: pote ang. intelligi simplicis ut principij intelligendi prindendo ab eo q i receptili, t irreceptili in mata; id hoc e a singularit radicali prindere: q. **R**. q nata ang. sicepta ut principij intelligendi em sicipitis ut irreceptili in mata p iplicito, licet n p expsis; quare semp intelligitur a singularit radicali p iplicito. **S**. enim: q saltj intlecta sedum id q dicit p expsio pote ee vtis, a p expsio n dicat repugnj ad plura. **I**q sitat ex corp. quod repugnj ad plura importatq iplicite a sortis ee impedimj ad vtilitj a fundam.

Sed replicabis: q imaalitas Angeli radicet unica singularitj n obstat eij vtilitati specificj: Vnde q fundamtj nxij. Rsp pbx: si imaalitas specifica Angeli obstaret vtilitati specificj, em imaalitas gnica obstaret vtilitati gnicj; id hoc e falsum, a nata ang. in ratione gnis pretx a pluribus Angelis sp ducti: q. **In** ls replica 2a adversr pbat q sicut nata ang. a facto convenit multiplicata specifice, ita et a facto i multiplicata numerice. Vnum ee ipsis vtis sedum re, et ratione simul, a ita i vtis p modum gnis. **R**. q nego ant. Ad pbationem id mai. Dispariter e, q pluralitas numerica oritur a mata; pluralitas aut specifica n a mata, id a principij sortibus, idest pratis entialibus cuiusmodi ang. adex: quare nulla imaalitas obstat vtilitati gnicj, bene tm vtilitati specificj.

Sd insurges subtili parit. sicut singularitas opponitur vtilitati, ita pluralitas unitati; id pluralitas radicalis unitati n obstat: q nec singularitas radicalis vtilitati. Minr pbx: nata maalis, qualis e huma a singularit sortis radicat plura indiua, utpote multiplicabilia q illa; at hujmodi pluralitas radicalis n obstat eij unitati: q. **N**on iprobabiliter dici poterit nang madis n radicare pluralitj, q licet eq pmittat, n tm poritive, et entaliter exsipit: nata aut ang. entaliter unica radicat singularitj, q pluries et poritive repugnant. **R**. q, dind scetia mai. min: pluralitas radicalis n obstat unit eigdem rationi id min. diuersis rationibus sedo min. nata enim maalis, q vtis e una unit sortis, pluralitas aut radicat e maalis, utpote indiualis, quae pluralitas maalis n obstat unit sortis, licet obstet maalis.

Sed adhuc dices: nata ang. sortis a singularit saltj sortis e vtis metaphis id vtilitas metaphica e fundamtj ad vtilitj logicj: q pote sicipi a fundam ut logice vtis. **P**raeterea nata ang. ita sortis e vtis saltj native; id vtilitas nativa e fundamtj ad poritum: q idem q prij. **R**. ad 1m vtile metaphysicum duplicitr posse sumi:

tq nara, cui vltimi bgã ñ repugnat; et ita nara Ang. ñ ē metaphycē vltiū, tq pud
cit ĩm nang oporitq ex gre, et diffia a singularit forli abstractq. Et in hoc sensu,
ĩmittimq vltq metaphycē nuncupari narq Ang. Ad 2q similit remq narq Ang.
ē vltq negative: quatenq ex scptu specico ñ exprimit singularitq radicale; Ad
vltq metaphycq nominale, seu symulitiq appellatq, in quo sensu Deq ē trq mīi a-
quo Dialecticos: si dñ vltimi natura alitr intligati, nullatenq angō ogerit.

Hęc
solutio mīi ē eā, q fundamtq oriq radicitq enervat. Potē ĩm admittī narq Ang. a
singularit rq radicali, quq forli discindre qn ex hoc inferatr ēē positive vltq sfu-
ram. Et ratio ē, q licet in tali casu ñ dicat repugnq ad plura ex scptu specico nare,
ĩm absolute plura ei repugnant: q licet ñ repugnent plura indua angelica ex capi-
te narē specię ex alio ĩm titulo ii porilia; quare semel ab inctu apprhensa abrq
fundamto vlto fingerentr.

Arguitr 2o: hęc ptio: Michael ē ang ē specici t indtio: q na-
ra ang. ē sp vltī. Probr: nara ang. ptati t Michaele ut sota illig est: q vt sp t in-
duti. Si dicamq talq ptionq ñ ēē specici logę, ad q requirr otin pluriq induriq, id spe-
ciei metaphycęq t vno ĩm ptēr, 5 insurgel. Talis ptio ē superioris t inferioris: q ñ
speciei metaphycę, id logę. Ant probr 1o: q ñ ē equalis t equalis. 2o q talis ptio ē forlis,
si aut ñ ēēt superioris t inferioris ēēt identica. 3o q indui Michael ñ ponitr in
pramto subiacę sub gre ĩmedie id mediante sp; at si vtriq ēēt equale, vtriq ĩmedię
gri subjiceretr: q.

Ad arguta optime respondq ē. Ad rationęnq 1di ant. Et ad 2q ptio
dico q 3 in ea ptione nec indui obtineat rationę inferioris, nec nara rationę superioris
evadit ptio equalis t equalis. Ad 2q dici poterat talę propōnę ēē identicę. Sed hoc ne-
gato 2d ad ptionę forlę sufficere, q extrema sint inter se exprime dicti esto vnq
superiq ñ i respu alteriq. Ad 3q respondri poterat rq sq quq indui angelicum
subijci ĩmedie gri. Sed melig xl q gradq specię ĩmediatię subijcr gri, quq indui;
q ratione virtualis dictionis scipsr gradq specię, ut actu mīnq distatq, quq indualis.
et inui prię scipsr in Ang. gradq specię: quare induālis ñ ĩmedie, id mediate
sp gri subijcr. = De indui nara. +

Cœlicolę sacri mihi lucem, quęso, precentr,
Naturam vt clarè mediter Angelicam.

De Individuatra.

Cum individuum sit correlativum speciei post huius explicationem de eo recte Porphyrius sermonem instituit. Individuum quod ad propositum attinet duplicem sumit posse. Nempe 1° intentionale et 2° intentionale. 1° modo est ipsa realis natura distincta per singularitatem ut natura humana distincta per Petrum. 2° modo est ipsa natura infinita per 2 gradus indivisibilitatis. Indivisibilitas igitur 1° intentionalis sic definit Porphyrius: Cuius collectio proprietatum in nullo alio reperitur. Quae quae proprietates in hi carminibus continentur:

Forma, figura, locus, tempus, et nomina, sanguis,
Patria, sunt septem, quae in habet unus, et alter.

Forma accipitur per qualitates colorum, et corporis exteriorem non per figuram substantialem. Figura significat plures proportiones et corporis mensuras. Locus pro domo in qua quis natus est. Tempus generationis instans; et siderum stellationem et astrorum sub quorum influxu quis nascitur. Nomen quod imponitur. Sanguis propriis suae genealogiae et domus patria Byzantium, seu regnum unde habita origo. Quae ita sunt in duplici respectu subiecto varia, et difficile videntur licet absolute non repugnet: quare predicta definitio accidentis est. Deinde ad 2° et etiam individuum triplex est D. Th. 1. p. q. 29. art. 1. ita se habet: Individuum est indivisum in se, et divisum a quolibet alio.

Individuum 2° intentionale, ut subiectum definit Porphyrius per hoc quod est subiectum speciei et de quo ipsa in eo per quod praedicatur. Et praedicabile ad definit per hoc quod est, quod de uno multis praedicatur. Circa quas definitiones dubitari potest: An legitimae sint? et quod fere nullus de earum rectitudine dubitat brevis assero: predictas duas definitiones indivisibilis 2° intentionalis simpliciter rectas esse, et probatur. Ing optime explicant individuum tamquam subiectum, quemadmodum praedicatum per suas proprietates: quod est 1° diversitatis recte 1°. Nihil probat: ea id de quo ipsum praedicatur nulli alio subiecto convenit, et praedicatur de uno multis nulli alio praedicabile: quod 2° proprietas solum individuum: quod definitiones maxime per huiusmodi proprietates recte 2°.

Sed objic. 1°: individuum praedicatur de pluribus ut patet in his praedicationibus: Petrus est individuum, Joannes est individuum: quod male definitur per praedicari de uno multis. Respondeo ant: quod tales praedicationes non sunt individuum, id accidentis 5° praedicabile, eo quod 1° intentionalis individuum accidentalis ei advenit, ut ei patentur in his praedicationibus hoc est ipsum: aut est genus. Sed dices: Saltem individuum varium vel aliquid hoc de pluribus praedicatur, et non multis de uno verificetur. Respondeo quod licet individuum varium supponat per pluribus vage et disjunctive, hoc est pro hoc, pro illo, tamen multis de uno multis praedicatur quia non multum omnium, id singularium est.

Obje. 2° indiuiduum est 1ª subiectalia; sed 1ª subiectale negat praedicari: ergo indiuiduum male definitur per praedicari. Minor probatur: quia genus supremum est 1ª praedicabile negat alicui subiici: ergo et vice versa si indiuiduum est 1ª subiectale negat praedicari de aliquo. Praeterea nihil potest praedicari de se ipso praedicare solli, sed identica: ergo indiuiduum negat de se ipso praedicari. Ad 1ª respondet quia sicut genus supremum negat subiici alicui superiori, quia illud non habet, ita indiuiduum negat praedicari de aliquo tanquam inferiori. Ad 2ª dico quia si praedicatum indiuiduum ita effertur: Pro est Pro est ordo identica, et omnimode praedicatum identificatur et subiecto. Si autem dicatur. Pro est hic homo est solus, quia ita praedicatum exprimitur distinctum a subiecto.

Obje. 3ª: indiuiduum est singulare; sed singulare negat definiri: ergo. Minor probatur: de singularibus non datur sententia: ergo non definiri. Praeterea: quod definitur debet esse ens et stare pro, et differentia: ergo indiuiduum negat definiri. Ad 1ª 2ª dicta quaest. 1. Proem. respondetur non posse definiri singularitas, et essentiae sumptae; bene tamen signate, et in ordine accepta. Soluitur per D. Th. q. 29 auctori: quia licet hoc singulare, et illud definiri non possit, tamen id quod pertinet ad rationem singularis definiri potest; et sic Porphyrius definit substantiam 1ª, et Boetius genus. Ad 3ª dico indiuiduum stare pro toto ordine indiuiduum, et quantum ratio indiuiduum, quia sufficit ut definiatur; licet non ita perfecte, ac 1ª; quia propriae non stat pro, et differentia.

Inquires dind. an ab indiuiduum abstrahi possit aliqua ratio omnis? Breuiter 1ª: quia ab indiuiduum 1ª intentionis accepti non potest abstrahi aliqua ratio omnis univoca, sed tamen analoga: ab opposita autem sumpta 2ª intentionis ratio omnis univoca abstrahi potest. Ratio 1ª patet est: quia a rebus 1ª diuersis negat abstrahi aliqua ratio univoca, ut patet in differentiis essentialibus, et in ente respectu 10 praedicamentorum; sed indiuiduum est 1ª diuersum: ergo ab illis aliqua ratio univoca abstrahi negat: potest tamen abstrahi aliqua ratio omnis analoga, quia indiuiduum reuenitur respectu ad id in ente indiuiduum. Ratio 2ª patet est: quia oria indiuiduum supra 2ª intentionis dicunt relationem, qua et vno tamen praedicantur; sed in hoc oria indiuiduum simpliciter reuenitur: ergo in hoc sensu potest ab illis ratio univoca abstrahi. c. 4. d. dif.

CAP. IV. DE DIFFERENTIA.

De differentia agitur Porphyrius in hoc cap. illud in duas diuidit partes. In 1ª de triplici

Differē acceptione in 2a ad 2 multiplici eiq; diffione p extractat. Circa 1m inquit, fra diuiti in ordē ppriq; et ppriissimq. 1a e, qua vnq ab alio oio accidentia differ: vt albq a nigro. 2a e, qua qi differt ab alio p proprietē naēlē inseparabilē ut homo ab equo p risibilitē. 3a dnip e, qua vna sp ab alia essentialē differt: vt homo ab equo p rationalitē. Quę igitur rationalitas diuinitus appellata rerp grū, et constituta rerp species ut stat ex arbore p̄dicamenti.

In 2o capitis p̄ quinque differē diffiones assumpsit: quę vel ad duas reduci poss. 1a sumpsit differē 1o intentionalē sumptę, quę ita se habet. Differē quę pertinet ad eiq speciei p̄ modū p̄tis perfectiuę. Differē 2o intentionalē acceptam sic diffinit Porphyrius: ē quę gradū ex pluribus differentibus sp in quale quid. Sic gradū sumit a alijs gradibus, a qb differt p̄ ceteras gradus: stat q bonitas diffinis. Hęc in ea p̄banda amplius immorari oportet. Quare ad alia disputatione diffinis accedamus. 2. 1. vsus diffio a Porphyrio traditā sumpsit differē ex infimis, quę subalterna

QVÆST. I.

Vtrum definitio a Porphyrio tradita conveniat differētiis tam infimis, quam subalternis?

§. I.o

Diffione differē 2o intentionalē sumptę precedit dubiū. Et 2 dupler 1 differē alia infima, alia naēlē, quę sp infima nomine hoīs constituit, et alia subalterna, ut sensibile, quę constituit sp subalternum scilicet animal, statim inquirendum se offert an p̄dicta Porphyrij diffio vtriq differē sumpsit? Affirmat 1a sententia, quam sequitur Caiet. Ioannes a Sto Thoma et Ilmus Monedula, qui inter se differunt in modo statim explanando. 2a sententia asserit p̄dictam diffionem non differē subalternam sumpsisse; nisi ad mens ex p̄gressu dubij constabit. Ego, et ratio aliq dicendi

Proponuntur, et refelluntur aliq dicēdi modi. §. II.

Reiecto quesito Caiet. dicit diffionem sumpsisse differē infimam nativē, et p̄ n̄ repugnantia; quatenus scilicet gradū ex pluribus differentibus sp n̄ repugnat ei, qua differē e, id q infima e. Sed hęc sententia erratio victa: nam 1a differē sumpsit ei positiue, et n̄ nativē, et p̄ n̄ repugnantia: quia diffio ei sumpsisse debet positiue, q eiq esq explat. Rursus admissa hac doctrina recte diffinitio Leo p̄ ē ad rationale, q sola ē ei n̄ repugnat q ad e, id nam q Leo ē; sequeretur nullum Phoenicem admittit: q nec erratio Caietani admittenda ē.

Magr Ioannes a Sto Thoma asserit

predicta definitione invenire eam differe infime, si in ea addatur iunctio et quae haec equivalet particulae vel: quare reddit hunc sensum: differa e quae gradatur de pluribus differentibus species et numero in quale quid. Sed haec exposito, aliis voluntaria, extra quaestionem est: nullus enim negat definitionem Porphyrii ita intellecta utique differe invenire. Quorum dubium procedit de definitione Porphyrii ut sonat; id in ea tali particulae non expriminitur: id tali interpretatio ordo extra quaestionem est.

Resp. 1. Hr. Mtro Moneda: quamvis licet Prius, et Posterius, de qua gradatur radicale non differant species inter se, differunt tamen species ab equo, et leone; quare differa infima scilicet radicale, in hoc sensu de pluribus differentibus species gradatur: et sequentia ei invenit predicta definitio. Sed haec subtilitas cum de pluribus loquamur Hamii etiam est. Nos induta de qua species horum gradatur, eam species differunt ab equo, et leone; et tamen in 11a huius authoris negat species gradari de pluribus differentibus species: et tali expositio nullatenus sustinenda est. Praeterea ex solutione negata species recte definiri per gradari de pluribus differentibus gradi: et Prius, et Posterius gradi differant ab invicem, quae absurdum est. Resolvitur dubium §. 3.

Resolvitur dubium. §. III

Defit. Differe a Porphyrio tradita quoad entalia invenit in differe infime quae subalterna: quoad accidentalia vero tamen differe subalterna. Ante probationem notandum est praedicabilia in se dicuntur entalia ex non, quae sua respiciunt inferiora, non autem ex non, quae quid exprimunt et accidentalia ex est. Et ita genus non dicuntur entalia a species, ex quae respiciat species et species unitur accidentalia, et exprimunt est; id quod genus non gradatur ut vera et propria, bene tamen species. Ideo supponitur probatum 1a quoad 1m partem. Definitio huius definitionis quoad entalia est ordo id quod gradatur in quale quid; id utique differa in quale quid gradatur: quod quoad entalia utique definitio tradita.

Explicatur et simul probatur 2a pars. Sola species subalterna gradatur de pluribus differentibus species utraque tamen differa gradatur in quale quid; id 1m est quod accidentalia differe; 2m autem est ei entale: et predicta definitio quoad entalia invenit utique differe; quoad accidentalia autem soli differe subalterna, nullatenus vero infime.

Solvuntur obctiones. §. IV.

Obijcies 1o.

Si definitio Porphyrii non inveniret differe infime; haec nullo modo gradatur de pluribus differentibus species id numero; at hoc est falsum: et min. probatur: si ita esset differa infima, et subalterna utitueretur dicta praedicabilia; id hoc dici nequit: et

Probat nam: cum genus, et species constituunt duo praedicabilia, quae species praeter et pluribus differentibus numero, genus autem et pluribus differentibus species: ergo si differentia infima, et subalterna ita praeter idem et illi dici debet. R. genus, et species non ideo constituere dicta praedicabilia, quia unum respicit species et aliud induit, quae haec diversitas accidentalis est; idque etiam differunt in modo praedicandi, scilicet, et incomplete: utique in differentia quoad essentialia praeter in quale quid, quia unum respiciat species et alia induit, quid accidentale est, et 3um praedicabile sum constituit ex differentia sed id quod dicat essentia.

Instabit: si Porph. definit differentiam quoad essentialia superfluit varia specie, si quoad accidentalia diminute procesit: ergo ex ori cogite vitio nostri dicendi modo. R. 1° intentum Porphyrii fuisse differentiam quoad essentialia sum dicere; appropriavit tamen exemplum in differentia subalterna, quae minor est infima, ut patet in speciebus brutorum, in quibus differentiae infimae fere ignotae sunt. R. 2° Porphyrium diminute non processisse, cum si dicto non veniat differentiae infimae, quae explicata subalterna, facile erat in genuina infima devenire: nam genuina dictione extremorum, stati et ipsa extra genera; et ita per illam parvam de specie digniate differentia subalterna ab infima, semel explicata subalterna, cum et infima ibi explicate genuerit.

Objicit 2° Caut. quantum dicitur quod hoc quod divisibile in sepa divisibilia; id tali dicto venit nativae sum, et per non repugnat coelo et minimo naturali, quatenus licet eum non repugnat dividi, quia quanta, id est quia talia quanta sunt: ergo praeter aliqua dicto venire dicto sum nativae: ergo et idem dici potest dictione Porphyrii respectu differentiae infimae. Si ita aliquis respondeatur, quantum non est divisibile physice, in sed divisibilia, id sum matematice, et per designationem incta, nullo vi licet arguto, et huiusmodi divisibilitas positive veniat coelo, et minimo naturali. Deinde si secta mai. neque min. nec coelum et minimum naturale sunt positive divisibilia, quia positive possunt dividi, licet actu non dividantur, eo quia actualis divisio pendet ab extrinseco, id est ratione subiecti, in quo sunt.

Objicitque in favorem Menedem: 2° contra Differentiae fundari debet supra mutuo differentiae; id hoc efficere differre: ergo fundari debet in differentia infima, quatenus facit indua differre, id differentia infima ut tali sum facit differre. Prius, et Ply specifice ab aliquo ad inter se: ergo in hoc sensu intelligi debet dicto Porphyrii. R. 2um intentum differentiae ut velit debere fundari supra mutuo proprium differentiae loquendo ipsae, et ut superiori res-

cientis inferiora in quo sensu non est ratio differendi, id potius videntur, non ab ipsa mutuo ipsorum differe suppositis metaphysice, et per modum partis constitutive speciei: in quo sensu unum ab alio facit speciem differre. 2.a.3 differa constituatur utili per ordinem ad ipsum, quem constituit, an per ordinem ad inferiora talis speciei?

QVÆST. II.

An Differa constituatur utilis per ordinem ad speciem, quam constituit, an per ordinem ad inferiora talis speciei?

Explicatur titulus, & referuntur sentt.ae §. I.

De Differa ex infima, quam subalterna procedit dubium. Et ut certa ab incertis separemus. Advertio, differa quadruplicem rem posse respicere: hanc rationale vel posse comparari ad genus, scilt ad animal, quod dicitur, et de hoc nemo non procedit difficultas; 2 rationale de animali tanquam superius et inferiori sortis non praeter. Posse enim comparari ad inferiora propria ipsius differae, scilt ad hoc, et illud rationale, ut in hac propositione: hoc rationale est rationale, et nec de hoc nemo procedit dubium, 3 rationale non praeter de hoc, et illo rationali ut differa, id ut ipsum 3 ut rem extra praeter.

Posse insuper rationale comparari ad ipsum, quem constituit, scilt ad hominem, ut in hac propositione: homo est rationalis. Et denique comparari posse ad inferiora huiusmodi speciei, scilt ad rationalia: ut in hac propositione: Petrus est rationalis. Et de hoc ultimo duplici nemo procedit controversia: an scilt differa constituatur utilis, et 3.a praecisibile per ordinem ad ipsum; an per ordinem ad inferiora speciei? Ratio quam tenet 1.a 2.a differam constituere utile per ordinem ad ipsum. Ita Caiet. Soto, Poletus, quos sequitur Prado in ipsum. 2.a defendit differam constituere utile per ordinem ad inferiora speciei. Hanc sentx Illmus Mon. Ipolitanus, Joannes a Sto Thoma, et alij frequentx. Ita

Nostra Conclusio. §. II.

Differa non constituitur utilis per ordinem ad ipsum, quem constituit, sed per ordinem ad inferiora speciei. Utraque pars Ill.e probatur ratione mi et efficaci: Utile constituitur tale per relationem superiorum ad inferiora; sed differa non est superior ad ipsum, quem constituit, id nam ad inferiora speciei: ergo non per ordinem ad ipsum, sed per ordinem ad eius inferiora, scilt ordinem constituitur utilis. Minor probatur: Superius est illud, a quo ab inferius non valet mutuo subsistendi ergo; sed a differa ad ipsum, quem constituit valet mutuo subsistendi ergo, non ab illo valet a differa ad inferiora speciei: ergo. Minor patet. bene enim valet: est rationale: ergo homo; et e.r. non ab illo valet: est rationale ergo Petrus. Ipsum: Utile respicit plura; sed ipsum a singulariter sumptum non est plura, id unum: ergo per ordinem ad illum negat differa constituere utilis.

Respond.: et caret q licet sp. i una forma sit multiplex virtualis et sub se plura continua contineat: Quare dy realis gratia dicitur de pluribus virtualis gratia. Sed 2° p. sp. in m continet plura vt rem proprie; id quod constituta per differentiam non est rem propriam, id actualis: et differentia non respicit spes ut plura continens adhuc virtualis. Ad 1°: sp. quod dicitur ea gratia differentia non est vnus, id subiicitur; at non vt subiectum id vt vnus continet plura: et idcirco q. prius. Denique et principalis. Differentia ut vnus respicit plura talia formalia, et non in m virtualis: cuius et fundamentum. Ant. pbr: Vnus constituit tale per ordinem ad pluralitatem se habentem ex parte tui, non ad ex parte ipsius fundamenti, ita ex parte ipsius nam vnus, at pluralitas virtualis se habet ex parte fundamenti, et formalis ex parte tui: et. Minor pat. quia sola ipsa natura vnus est virtualis multiplex.

Solvuntur obiectiones. §. III.

Obiic. 1°: Differentia constituit vnum per ordinem ad rem, quem immediate respicit; id immediate respicit spes, et mediate continua: et non per ordinem ad hec, id per ordinem ad illa constituit vnum. Mai. pat. a priori quia: ideo enim genus non constituit vnum per ordinem ad continua, id per ordinem ad species quia sp. immediate, et continua mediante sp. respicit. Ofr: quilibet vnum per eandem relationem respicit rem immediatam, et mediatam; id sp. et rem immediatam differunt et continua rem mediatam: et differentia per eandem relationem respicit spes, et continua: et et spes immediate respiciat per ordinem ad eam constituitur vnum.

R. diguendo Mai. per ordinem ad rem, quem immediate respicit vt sibi inferiorem secundo Mai. vt sibi equalem, id Mai. rem ipsam immediatam differunt vt vnum, et superiorem, id continua, quem ei inferiora; licet ad sp. mediet, non in m vt inferior, id ut equalis differunt: quare per ordinem ad eam negat differentia vnum constituit. Per q patet ad partem d gratie. Ad rationem pro quilibet vnum per eandem relationem respicere rem immediatam et mediatam, si vterque sit inferior, non ait si aliquis tm est equalis, ut tangit in presenti.

Replicabit: et in hac gratia hoc est realis differentia prima ut equalis specie, id sp. et equalis et differ. Sed patet rem quia vnum tm equatur alium vnum; rem enim quia gratia tenere debet rem quia subiectum si equalia tam. R. nec spes est forma vnum per id ea gratia differentia; id subiicitur: nec differunt est forma vnum rem specie, id vnum rem continuum, et sola hec respiciat vt inferiora: quare in gratia assignata realis gratia de hoc vt ei equale metaphysice, non ait lege. Pq patet ad duas requisitas per phasis.

Obiic. 2°: differentia est vnum ut differentia est forma; id est differ. forma per ordinem ad spes tm: et per ordinem ad eam constituit vnum. Min. pbr: Differentia ut talis est forma facit differre; id realis ve. tm facit differre tam spes ab alia, nimirum hoc a leone: et. Huic argumento respondeo dubio procedente, quia differentia metaphysica ut talis constituit spes, et eam facit differre: ut differentia

dlaga n̄ ē rāo differendi, ꝗ ptiq e rāo in qua infer̄ oveniant. Si dicas: q̄ differa immedie
ostituit ipsis, et medie conduā; id eo ordine, quo ostituit prāta: q̄ immedie prata d ipsis et
medie d induā. Pt differq prāā eo ordine, quo ostituit vt equale d equali, et metaphe
sumptq, n̄ ad oideratq logē et p̄ modū vtili; nq qut sic ē superior respiciens infe-
riora, ipsa ad quq ostituit nullq ad eq dicit inferioritq.

Objic dnūq: hec prāo: hoō ē
rāāle ē forlis: q̄ pēnet ad aliq prabile. Non ad aliud, quq ad 3ā: q̄ differa scle
rāāle, ostituita vtili p̄ ordinē ad hōq, seu ipsis. Respondeo tale prāāne ē forle
metaphe, n̄ ad logē. Hec oō prāo forlis nariā ad aliq eo q prabilibq pēnet;
ut patet in hac prāāne effōnis d effēto: hoō ē aāl rāāle. Et rāo oūq ē, q̄ ad hoc ut
pēneat ad aliq eo prabilibq aliqua prāo ptē ē forlq, requīr q̄ i prāo nārē supe-
rioris d inferioris; q̄ n̄ accidit in supraportita prāone. 23. 4 q̄ aut differa subal. i d reg.

QVÆST. III.

An Genus, aut Differentia subalterna sit de conceptu Differæ infimæ.

Explicatio tituli, & sententiæ. §. I.

Presens controversia apud antiquos Platonicos et Peripateticos satis celebris fuit. Ante cuiq resolutionē dubiq n̄ procedere d inclusione māāli, et identica, in quo sensu certq ē differq infimq includere subalternq et genq, q ab eā realiter n̄ distinguat; notandq ē. Senq q̄ quest. forlis ē: an scle genq, et differa subalterna sint d conceptu forali, et metaphyco differq infimq, ita vt hec ab illis simpliciter distinctē p̄scindere n̄ possit, ad modū quo prādicata subalternq corporis, viventis, et āālis claudunt in conceptu hoīs. Senq affirmativq tenet Roāāles, Ocq, Aversa, quos sequitur Soto, Cantero, et Soncinas asserēs se id tm disputātis grā affirmare. Negativq aut Ifalex, quq in vtraq principe Itale scle, et D. Th. sequūtur vtrūq scholę DD. Hrā sclus

Nostra Conclusio. §. II.

Nec genq nec differa subalterna in d conceptu forli differq infimq. Ita Ph. 9. Top. cap. 2. p̄ hec verba: De q participat genq t ipsa t indiuiduū ē; differa aut nec indiuū nec ipsa ē: manifestq ex ē q differa n̄ participat genq. Idem tenet Porp. D. plura in loco, Pierij tract. d prabilibq cap. 5. inquiens: Species alia oveniunt in grē, quq differē; nq ipsa oveniunt in grē, sicut in eo q includitur in

rāāe

generis et omnium genuinam rationem; id differe videntur in gradibus quibus quadam trahibilia per ea, quae sunt et extra indictis earum. In his nihil ab viris genuinae expressissima platae.

Raione probi.

De septem primis esse excludere alia species; id genus et differentia is primis metaphysicis, et ensalis speciei: ergo differentia excludit a suo septem metaphysicis, et ensali genus. Maior esse nemo ploquitur. Minor autem. Et sequitur probo: Ideo maior, et minor realis physicae distinguitur, quia illi primis rerum physicae: ergo si genus, et differentia illi primis species, quae sunt rerum metaphysicarum, forsitan metaphysicae adimuntur excludunt. Ex 1°: si genus claudiretur in septem forsitan differe, differentia attineret forsitan rerum quae species: ergo non esset genus illius, et nulla genus adequet rerum quae opponit. 2°: si differentia includeret forsitan genus per illud veniret et aliis speciebus, a quibus differret quia differentia est: ergo esset species et genus et differentia staret. Denique differe infime illi 1° diuerse, at non esset si includerent forsitan genus, et per illud univoce et aliis veniremus: ergo.

Ex quibus stat ratio per differentia subalternam: ng sensile vestitur ensalis, et metaphysicae aali quae est genus; id aali non includitur forsitan in septem rationali: ergo differentia subalterna scilicet sensile non claudit in septem forsitan rationali, quae est differentia infima. Sequitur probo: quia plat rationale excludere forsitan aali, quia forsitan excludat id quae est vestitutum metaphysicae et ensale aali: ergo si sensile vestitur aali metaphysicae et ensalis, sequitur rationale excludere aali a suo septem, quia enim sensile excludat.

Responsio forsitan, quia licet differentia infima includat simplicitate in suo septem forsitan genus, non ideo per exprimo; quia sufficit ut sint primis metaphysicis species, et ut omnia absurda a nobis allata vitentur. Sed 2° ad sequentem metaphysicis requiritur exclusio forsitan enim simplicita inter primis: ruit ergo argumentum. Ami probo 1°: Ideo enim non est genus metaphysicae subsitans, quia includit per simplicitate differens scilicet: ergo et ratione primi metaphysicae est excludere per simplicitate alia species. 2°: Deinde et differe expressiuae diguntur, id quia forsitan simplicitate identificantur, negat esse eis alia rerum metaphysicarum resultare: ergo idem quod prius. Dicunt quia esse solutione negata genus non est univocum: ng ideo enim univocum non est, quia simplicitate includit differentia: si ergo ita est includit genus, nullatenus univocum erit. Solv. arg. §. 3.

Solvuntur argumenta. §. III.

Arguitur 1° ex Pho 7. met. text. 45 aiente differentia infima esse quasi materiam ens, quare si hoc ponatur in definione non est ergo ponere alias differentias superadditas quae alias omitteretur negatur: ergo ens metaphysicae differentia infima includit genus, et differentia subalterna **R**° differentia infima non est rerum ens forsitan, et metaphysicae id quasi rerum ens, quia rerum ens identificat, et totum septem rerum essam

ficiens. Mentis q̃ Phi ē ḋfiens ḋbere tradi q̃ diffia q̃ prima, quę ē infima, ſicut
q̃ genus q̃ primum: quare ſuperfluit diffię ſubalternę n̄ q̃ illę claudantur in ſcepto
infimę id q̃ ēq̃ claudūtur gre, q̃ tanquę ipsę ſubalternę ſtituunt.

Argr 2°
ratione: Rtale ē forlr ens; id n̄ accidenle: q̃ ſubstantiale. Id ſubstantia ē genus: q̃ ita
aliq genus claudit in ſcepto forli diffię infimę. **R**ō dūplū ſquēns: q̃ ſubstantiale tran
ſcendenlr ſcedo ſquę; prāmenlr nd ſquę. Duplex igr ē ſubstantia alia ſpleta, et
prāmenli, quę ḋbinet ratione gnis ſufmi; et alia ſpleta, et transcendenli, quę
m̄ dicit ē p̄ ſe ꝛ ratione ēendi non alēo tanquę in ſubēto inhęrēnti, et hęc n̄ ē
genus, nec prāter univocum, ꝛ diffrēt transcendat ſicut rāo entis. Ꝛ ęj diffia infima
ſm̄ ſubstantia transcendenlr, nunquę genus claudit in ſcepto forli illiq.

Dicet: q̃
ratiale ē ſubsta licet transcendenli; id n̄ ſubstantia incorporea: q̃ corporea. n̄ corporea
inanimata: q̃ animata, et viuēs n̄ viuens ſenſibili: q̃ ſenſibili: q̃ ſenſile q̃ ē diffi
ſubalterna claudit in ſcepto forli rātali q̃ ē diffia infima. **R**ō dīgūendo bis
ſquēns: q̃ corporea ſtituitive nd ſquę ḋtātive ſcedo ſqus. Et ita ad ſqm illatas.
Rtale ergr ē corporeus ḋtative, q̃ ex p̄prio ſcepto unice hēt corpus ḋtare; n̄ aut
illud ſtituere, nec p̄ ipsum ſtitui: quare n̄ ē corporeus ſtituitive. Et rāo ē: q̃ hō
vt corporeus n̄ differt ab irrātali; id ꝛ eo venit: ꝛ q̃ p̄prium mundi rātali ꝛ hōem
n̄ ab incorporeis, id ab irrātalibus dīgūere. hinc ē q̃ rātale n̄ ſtituit hōē ut cor
poreus, id hōē ſtituitur in ratione corporei ḋtāt ad rale ē, ſcilt rātale.

Objc. 2°
hęc ē bona ſqa in Darapti: Oū hoo ē forlr ſenſibili; id oū hōō ē forlr rātali: q̃ aliq rātale ē forlr
ſenſile. q̃ ſenſile q̃ ē diffia ſubalterna claudit in forli ſcepto infimę ſcilt rātali. **R**ēn
dnica Ad ḋtis horitatis ſylli ē fallacę p̄ variātis appellātōnis: nę in ſmini ly forlr
appellat ſupra ſcepto p̄prium, et forlr ſcęd metaphyca ſcpe hōis, cui forlr venit ē rāl
rātale: et in ſqa ly forlr n̄ appellat ſupra ſcęd, id ſupra vnq ipsis ſcęd; quare ſylli n̄
ſcludit. Sicut p̄ eadē rātōne n̄ ſcludit ſtte: Dē lac ē forlr dulce. dē lac ē forlr albū: q̃
aliq albū ē forlr dulce. Iuq ſqa falſa ē, q̃ in ea ḋtātur albū qua rale ē dulce.

Hęc
ſolutio ſcęd ſtinet, ſatis q̃ plausibilis ē. Iudicamus m̄ ꝛ ſplutionib in fr. ſq ſcliōnę, quę pre
missas ē veras ſylli q̃ recte ſcludere; n̄ q̃ rātale quit diffia ē includat forlr ſenſile; id
q̃ ubi rātale q̃ ē minor extremitas ex ſitu prāmiſſarum, n̄ ſq ſupponit p̄ diffia in ratione rālis

quæ ipso opposito: ergo omnes oppositi sortis ierarchie, adeo esse vt talis supponamus, quæ vera evadit; qm aliqui a nos inferatur.

Obijc. 1mo Differentia infima dicitur posse participare sortis genus et differens, alias non recte dicitur. 2do Differentia infima non est genus simplex (nec hoc solus actus esse videtur) quod genus oppositum est genus, et differens quod includit sortis genus. 3to Membra dividentia sortis participant rationem dividi, id est aut dividitur in rationale, et irrationale: quod rationale sortis participat ratio. Ad 1m 1m differens non dicitur esse sicut species, id est in aliquando explicavi, sicut de indue supra dicebamus; quare non sistit genus. Ad 2m dico differens non esse actus purum, non quia oppositum id est obtinet rationem primi actus quod repugnantes. Ad 3m respondetur ratio proprie dividi in species solet hoc 8 leonis, rationem autem sortis participantes, quia non dividitur in species rationem differentiarum species dicitur omnis dividi in rationale, et irrationale. = C.5. de proprio. Exponitur summa textus.

CAPVT. V

Exponitur summa DE PROPRIO. Textus.

Breviter hoc caput prævertit Porphyrius. Agit in eo de proprio quod oppositum accidenti sui, et 5 loca assignat proprio in quadruplici acceptione sumi posse. Proprium, inquit, in 1a acceptione est quod venit soli speciei, non autem cibus indutus ipsius: ut est Medicus, Musicus, et Logicus, venit homini. In 2a acceptione est quod venit cibus indutus speciei, id non eis soli: ut est bipedis. In 3a quod venit cibus soli, id non semper: ut canescere. In 4a denique acceptione est quod venit cibus soli, et semper ut est risibile. Et hoc proprium strictae tale a Porphyrio appellatur, eique dictio omnis a Dialectica admittitur. Sed adverte tale dictionem venire proprio 1 intentioli: si autem 2 intentionis accipiatur, ita omnis dicitur: Proprium est quod pratis et pluribus in quale necessario. Circa cuius rei idem de Proprio, ac de differentia dicendum est. Quod quidem in 5 unice se offert disputandum est. 1 Unica quæstio unice in 1o modo accepto tale.

QVÆSTIO VNICA.

An Proprium unice in 1o modo accepta sit proprie tale. §. I.

Non predit dubium de proprio 2 intentioli, id 1 intentioli; an solet sumi proprium in 1o modo an vero in cibus 4a acceptionibus supra 5 subiectacta dicabile pro 2m omnis 4a prædicabili.

Pro quo adverto Proprium et accidens non invenire in eo quod utriusque praedicabile in quale; differunt
in essentia in modo praedicandi quod Proprium praedicabile in quale naturale, et accidens minime in
quale sed ordinantur. In quo 1a Ista per utitutium huiusmodi 4i praedicabilis assignat proprium secundum omnes
suas acceptiones. Ita Lobarienses, Cantorum, Murcia, et Hurt. in pr. 2a vero assignat proprium
in 3a, et in 4a acceptione. Ita Ohimbricenses, Fonseca, et alii apud Oplut. citati. 3a denique et
minor Ista assignat solum proprium in 4o modo. Et haec per me applectimur. Hora 7o §. 2.

Nostra Conclusio. §. II.

Solum Proprium in 4o modo, scilicet quod invenit omni, solique et semper est structum Proprium hoc 4um praedicabile utituens.
Utitur Mo Porph. in pr. ita loquens: Proprium in 4a acceptione est maximum Proprium; in aliis
vero minus secundum quid; id proprium 4i praedicabilis utituitur est tale maximum, seu simplicem, et non minus 2um quod
quid. Dionat Phq 1. Top. cap. 4o ita proprium definiens: quod non indicat quid est esse rei, soli autem inest, et
invertitur praedicatum. At solum proprium in 4a acceptione invertitur praedicatum de re cuius est proprium: quod. Idque ex-
pressissime tradit Rog. Dr. in 1o dict. 5. art. 1. ad. 4um.

Ratione probatur Mo illud proprium est structum tale 4i praedicabilis utituitur quod simplicem differt ab accidente omni; at minus proprium in 4o modo est huiusmodi:
quod. Min probatur. Minus Proprium in 4o modo praedicabile in quale naturale in aliis vero modis praedicabile in quale
attingentur. quod unice in 4o modo simplicem differt ab accidente omni. Non patet discurrendo per singulas
acceptiones. nam ea medicum, bipedem, et canescere non inveniunt non soli, et semper, bene tamen
ea risibile: quod ea risibile praedicabile de eo naturale, cetera vero attingentur. Dfs: Proprium structum tale u-
tituens hoc praedicabile est quod dimanat ab essentia; id hoc unice operatur proprium in 4o modo: quod. Min
patet. Sola namque risibilitas ab essentia non dimanat; ea vero medicum, bipedem, et canum non ab essentia id a
principiis materialibus, et activum influxu, et a corporis dispositione dimanat. Solvi obct. §. 3.

Solvuntur obctiones. §. III.

Objic. 1o per 1a acceptione: Illud est proprium structum alicuius speciei, quod ita est appropriatum ut alteri
speciei invenire nequeat; id est mutum, logum etc, ita speciei huiusmodi appropriatum ut alteri invenire non possit: quod Proprium in 1a acceptione est structum tale, et hoc 4um praedicabile utituitur. Ar-
guitur quod gratia habitualis, et virtutes supernaturales sunt structum proprium naturae creatae, quae ei soli in-
venuntur; quod falsissimum est. Rs: quod negando min. Si ita appetitus naturae secundum min. vegetantur, et libere, vel min. Ad rationem vero proprium structum supra; ultra invenire unicum speci-
ei soli requisitum quod naturae, et invertibilitas ei veniat, quod nullatenus operatur proprium in 1a ac-
ceptione supra.

Dicet: Ideo quod non est bipedum est accidens omni, quod venit aliis ab homine;

id ee mutuu t logu nequit alijs ab hoc venire. q si n it accida mia id proprium stucte talia

Respondeo primum nego 2 quod. Nq ex pluribus inulis posset aliquid excludi a ratione stucti proprij, et hoc ratione accidentis mutui, l q e mc alijs speciebus, ut in hoc ee bipedis l q natio n mectatur ex ea, id libere, et stringente acquirit, ut ee logu, t mutuu.

Obijc. 2. Proprio in 2a acceptione. Ideo in tali acceptione n strictu hoc quale, q alijs speciebus venit, id hec ratio n obstat: q. Min probatur multiplex: 1. calor ut 8 e vera proprietas ignis, et alterat mutata ut ferro candenti: q. 2. ee bipedis e proprium hominis ut a quadrupedibus ducti; et m venit varijs anijs speciebus q. 3. albedo e vera proprietas nivis, sed et nigredo vera proprietas corvi, et m alijs veniat. Denique pria virtus e stucta hominis proprietas ab eius natura dimanans; et m alijs animalibus venit: q. 4. ad ultimu ad ratione proprij stucte sufficit n obstat q alijs speciebus veniat.

Respondeo mai. nego min.

Ad 1 probatione dico, q calor ut 8 e vera proprietas ignis; si ad ferro candeti mutata e ratione hic substantialis ignis ferro mutatte, ad quia calor ut 8 natio omitatur. Ad 2 respondeo ee bipedis ab est hominis qua talis natio n dimanare, alias alijs speciebus n veniret. Ad 3 dico neq albedine dimanare ab est nivis, neq nigredine ab est corvi, id ex segenam regionis, quare a quamplurimis asserita via fuisse nivis nigra, et corvos albos. Ad ultimu 4 pro vium n ee proprium infimu id subalternu, eo q n venit hoc, qua hoc e, id qua aal e, et ita in ali venit. quare tali probatio 1a adversus e.

Sed dicis: q pria virtus e proprium stucti aalis, et in aali it venit. q ad ratione proprij n requiritur q veniat ex. Mira potest fy in talpa pria virtus carere; nq in canibus q eum ea carent vig ad 3 natitutatis die. Respondeo 2 nego min. Ad probatione mta dicu pro vium ee proprietas aalis n resolu se supti, id vt tractu aliquas diffs specificat, in qq pro vium exigit; quare n e proprietas aalis, sicut in talpa, q eis diffa specifica n exigit pro vium.

Hec e mtu solutio. Sed facilius respondetur potest pro vium ee proprietas aalis 2 se supti, et sequentia eum talpe venire, cui unice deficit exercitium visionis ex defectu debite organizationis, n ad facultatem, seu pria virtus. Sicut enim stingit in canibus, qq deficit exercitium videndi ob defectum organizationis oculorum, quae perfecta n e vig ad 3 die. Pro potest ad 2 exceptu in min. adductum probatione.

Obijc. dnus p 3a acceptione: si plures vere proprietates que n reg veniunt eum. q Proprium in 3a acceptione e vere proprium, et

Ditiues grale. Nõ pbr 1.º in calefactione que ē v. proprietas ignis; et in ignis n. ipsa calefacit, et calefactio ab approximatione dependeat. 2.º in motu mixtu, et deorsu, q ē istica proprietas levis, et gravis, et in n. ipsa illis oveniat. Denique videre et admirari ut verge hoc proprietas et in hoc n. ipsa videat, et admiretur.

Ad tertiam nd ant. Hec phoonei aliquig momentis: na cna phicta n. ut proprietas ipsta in exercitio et in actu 2.º, id unice accepta in actu 1.º, id est potentia et principia huiusmodi actuum. Et ratio ē; q tales actq 2.º dependent a diuione non stringente: vt motq deorsu oveniat corporibus gravibus ex supposione q violenta eleventur, et motq sursu n. impediatur, et silice motq sursu resp.u corporum levium. Ignis aut in calefacit ex supposione accidentali approximationis. Rig inusitat et admiratio non stringentis hoc oveniat: quare nullus exercitus ex hac ratione veri proprij obtinet. - C.v.d. accidenti.

CAP. VI. D ACCID.TI

Vltimq manus probabilibus mittentes d accidenti ultimo probabili in pr. agimus. Accidens q.º Phis s. met. tex. 1. multiplex iuni pone. 1.º physice, in quo sensu ē ens in alio. 2.º loge, seu metaphice p. ex q ē expta ens q rei, quinis subsistat. et ita ratale dicit accidens resp.u actus, et sic 2.º natq 3.º iuxta propriet quaterq diuisiat a natura, ex sic constituit 4.º predicabile. 4.º et.

Ad hoc sumitur q accidenti in d. quo in pr. et ita a Porphyrio defit: ē q potest adesse, et abesse absque corruptione subiecti: quod defo ē accidentis sumpti 1.º intentionale, n. ad 2.º intentionale. Pro vniusq in elationi notatu sit. 1.º quod accidens hoc q probat. Distinguens

QVÆST. VNICA.

Quid s. Accidens hoc q.º probabile distinguens? §. I.

Ante tractatum notare oportet q in predicta defione by adesse, et abesse n. sumitur copulative, id disiunctive, sicut by defit natura p hoc q principia motq et quietis. Motq et quies n. copulative, id disiunctive accipiuntur. Pro supp.o aliqui vt Laurentius Valla, Henri. et Pancaga sentiunt accidens huius q probabilis distinctiuum n. recte explanat p predictq Porphyrij defiens. Opportq sentit omnis Phorum sententia, licet in ea plane tali defiens aliqualis differant. 1.a 99.º s. 1.

1.a Conclusio. §. II

Accidens 1.º intentiolis ipsum, p ut ē subsistentia q probabili ē q posse adesse, et abesse absq subiecti

cor

corruptione. Probo brevi: Aliud est subsistere huiusq. praedicabilis, quam ad ductione caeterorum praedicabilis nec est ita esse subsistere, nec ad eos naturo restare. Id huiusmodi est accidens quod potest adesse, et abesse absq. subiecti corruptione: ergo. Ofz, et explicatur: Accidens pertinens ad quod praedicabile dicit stingere opportuit necessitati, et inseparabili gratia subiecto, quia dicunt caeterea praedicabilia; id huiusmodi stingentia optime explicat quod adesse, et abesse: ergo talis definitio optime explicat accidens distinctum q. praedicabilis. Ro. H.

2ª Conclusio. §. Ultimo. 3

A accidens sumptum contentiosi est quod gratia et pluribus in quale stingente. Dico haec sequitur ex praecedenti, et probo: Quod potest adesse, et abesse absq. corruptione subiecti, non gratia potest de subiecto in quale stingente; id accidens distinctum q. praedicabile potest adesse, et abesse absq. subiecti corruptione: ergo. Praeterea: haec definitio recte explicat omnis accidentis contentiosi sumpti quod genus et differentiae: igitur quod gratia invenit in aliis praedicabilibus, a quibus differunt quod gratia in quale stingente: ergo talis definitio recta est. Solv. Obiect. 2.

Solvuntur obiectiones. § Ultimo.

Obiic 1. accidens inseparabile ut albedo cygni, et nigredo corvi pertinet ad quod praedicabile; et non non potest adesse absq. subiecti corruptione: ergo accidens quod praedicabile distinctum non recte definitur quod potest adesse, et abesse. Ig dicitur esse nigredinis corvi, sicut et albedinem cygni, naturaliter separari ab eorum essentiis. De quo lege Horum Card. De Figuratione in fol. Deinde ut. Prima mai distinguo min. non potest abesse physice secundo min, intentiosa non min. et consequ. Licet enim albedo in physice inseparabilis a cygno, potest tamen intentiosa separari, in qua licet potest intentiosa negare, aut affirmare albedinem a cygno salvum gratiae esse aliis illis; quod sufficit ut ei definitio Porphyrii veniat.

Dicis: Separabilitas intentiosa non sufficit ut albedo cygni sit eius accidens unum: ergo solutio data nulla est. Probo probo: Cum quia vero visibilitas potest intentiosa abesse ab hominem absq. illius corruptione evidenti, et tamen visibilitas in hoc non est accidens omnium: ergo. Pro ego antec. Ad probationem distinguo ant. Visibilitas potest abesse, praecise secundo ant, naturae non ant. Itaq. licet intentiosa quod separatione quae praecisum potest attingere eius hominis non cognita visibilitate, non tamen potest eos et hoc negare quod oneratione eius et suis gratiatibus accidens aliquod omni physice inseparabile potest a subiecto naturi; quare nulla sit praecisio.

Replicabis: Potest visibilitas ingnoratae separari ab eius hominis: ergo potest a hoc natura. Dicitur ant: Visibilitas actualis, seu quoad

esse rerum anim; in radice, seu quoad esse ipsum rei anim. Virilitas igit in radice pertinet ad esse metaphys. hom: quare et eo nuquam posse nasci, licet per exercitio possit homo a Virilitate radicali principiare: accidens vero nec, licet physice inseparabile nec in actu nec in radice pertinet ad esse metaphysicum subiecti, eo quod non a principijs formalibus, et essentialibus, id a materialibus provenit: quare de subiecto natum posse cum radicalis, quam formalis, et quidem abesse abiq illius corruptione.

Adhuc replicabis: Potentia, et capacitas ad esse medium et longum radicalis generationis, nequit mentis natura et homo; et in non pertinet ratione propriij: ergo. Resp. quod ad esse medium, et longum posse numquam per inclinationem ad has facultates proprij, quam ad alius, et per inclinationem ad hiemem absolute, et in hoc 2° sensu pertinet ratione propriij, quia nequit ab homine separari sicut virilitas; 1° vero modo et accidens mutari, quia non provenit ex principijs essentialibus, id ex dispositione materiae diversa mutationem, et alijs huiusmodi.

Obiic. 2°: In hac propositione: homo est mortuus, mors est accidens rei homis; id mors negat abesse abiq illius corruptione: ergo talis affectio accidentis omnis recta non est. Praeterea experientia docet accidens rei, et non nequit abesse abiq eius corruptione: ergo idem quod prius. Ad 1m dico, quod sicut homo est animal, ita et animalis est risibilis; quare hoc propositio: homo est mortuus, et quod vero sumatur est in mala repugnantia: sive quod posse esse 2a in qua per alienationem homo applicatur, quatenus iste facit hunc sensum: homo, qui fuit homo, et nunc est cadaver est mortuus, et in hoc sensu non proprio accidentalis, id essentialis est. Ad 2um stat ex dictis ex quibus posse abesse mentis, licet non physice abiq corruptione subiecti.

Inquires per ordinem ad quem res utitur vocale accidens rei? Resp. non utitur vocale per ordinem ad inferiora propria essentialia vel album per ordinem ad hoc et illud album, sed per ordinem ad subiecta denotata, iste Petrus, et Petrus. Posset: accidens utitur vocale per ordinem ad res et quo praeter non essentialis, id accidentalis; id album praeter accidentalis et Petrus, et Plato; et hoc ad et illo albo essentialis praeter: ergo non per ordinem ad inferiora essentialia, id per ordinem ad subiecta denotata utitur vocale.

Sed dicis: album vapore accidens negat indeterminatio subiecti, quae subiectum non: ergo negat praeter et illis; id unice et hoc et illo albo: ergo per ordinem ad hoc utitur vocale. Resp.: album est vocale per ordinem ad res, a quo abstrahitur; id unice abstrahitur a Petrus, et Plato, quatenus album non: ergo idem quod prius. Ad 1m resp. inter album et Petrum dari identitas supperitatis, et ratione subiecti; non ad ratione rei, quae identitas sufficit ad praeter accidentalis. Hoc est licet albedo non identificetur a Petrus, subiectum non habet Petritatem et subiectum habet albedinem. Solutio est D. Th. 1. p. q. 13 art. 12 arrorente quod in praedicatis accidentalibus praeter et subiectum non idem ut

prius.

poris. Ad 2m dico albedo abstrahi a Pro, et Plo albis specificative, et accidentalis, non autem ut alb. non redyplicative: alias esset prior entis qualis 2a probatio.

Solet in fi. disputari quomodo concreta de concretis et abstractis, et abstracta de concretis, et eorum de abstractis prædicentur? in quo non immoramur quia resolutio dubij non erat esse dictum cap. de gre, ubi statim est, nullam naturam formam præter nihil habet rationem rationis. Propositiones ergo abstracta metaphysica generica prædicantur de differentibus, aut eorum et eorum propriis in quo concretum prædicatur de abstracto, aut eorum falsæ si propriis dicta: ut ita: dalitas est rationalitas. et homo est rationalitas. Abstracta vero physica prædicantur de suis inferioribus: valet enim albedo est color, extra vero non valet si abstracta metaphysica sint ut humanitas est rationalitas. Hæc igitur doctrina ordinibus prædicabilibus in Contentiosis, quæ Contentiosis ipsis applicanda est.

Sistat hic calamus; dicta quæ sufficiant pro tractatu prædicabilium, imo, et pro toto primo nostri laboris curriculo, pro cuius coronide Deum optimum, et maximum, a quo omnis sapientia, tanquam a Patre luminum descendit exoremus, ut laborem nostrum in peracto cursu benignus suscipiat: si quid in eo laude eximia dignum propitius aspiciat: quod vero negligentia actum clementer dignoscat. Cedant vtinam dicta, et dicenda in laudem Patris, a quo omne datum optimum, Filij, a quo omnis Sapientia, et Spiritus Sancti, a quo oris illuminatio dimanat. Cedat in laudem eorum Deiparæ Virginis a omni originali Peccati nevo immunis. Castissimi eius sponsi Joseph. Principum Parentum Benedicti, et Scholasticæ, Venerandi Parentis, ac Patroni. Scholarum Principum Anselmi, et Thomæ, Gertrudis Magnæ; cunctorum et omnium in Cœlesti curia triumphantium. Quibus ordinis collatis donis gratias rependentes, exultantibus animis, Pontificia nunc Hymnum decantemus.

DIE XIX JUNIJ

ANNO DOMINI MDCCIX

FINIS

COMENTARIA IN MAGNAM ARISTOTELIS METAPHYSICAM.

PROEMIUM

Postquam Lectores navigationis cursum ad Philosophiae exordiendo prorsus dirigimus, parvae enim et magnae logae freto superato ad profundum Metaphysicae pelagus navandum invehimur. Cuius dignitas inter caeteras alias scientias naturales eminet praecipua, quare a Magistro Sancto 2. Met. text. 3 Sapientia augusta merito nuncupatur, et inter alias naturales Scientias Sapientia insignita. Et merito quidem, 3 p. quilibet aliarum Scientiarum unica tantum derivata, promotata est a Metaphysica et ad res rerum extas, et naturas, imo et ad ipsum Deum optimum Maximum speculandum intuitum nostrum evehitur. Ergo tractatum istum in 3. partes Eius Author Philosophus dividit. In 1a de ente ambulis ad praementa, sive de antepraementis; in 2a de praementis in ipsum, quae in particulari; et denique in 3a de postpraementis pertractat. Cuius sectando vestigia, et nos praeire conabimur. Tract. de ente.

TRACTAT. I.

DE ANTEPRAEDICAMENTIS

CAPUT. I.

DE PROEMIALIB. METAPHAE

Ex dictis in Dialectica facile exit demonstrare Metaphysicam esse scientiam, et esse simplicem speculativam. Eius insuper utilitas supposita ad sacram Theologiae acquisitionem cum omnis affectio Scientiae ab obiecto dimanat, et Metaphysicae affectionem notitia ipsius et illius obiecti examinare oportet = 1. vm. quid est obiectum adequatum Met.

QUAEST. UNICA.

Quodnam sit obiectum adequatum Metaphysicae? §. 1.

Certum est apud omnes obiectum forte Metaphysicae esse ens; quare unice est eius restrictione, et ampliatione dissidium restat. Supposita id diversitate obiectorum in Proemialibus logae exposita; 1m. Iuxta Deum esse obiectum adequatum Metaphysicae. Ita P. Hurt. in Phenti. 2a. Fendit tantum esse ens et dividi in 10 praedicamenta. Sic Flandria, et alii. 3a asserit esse ens

ens reale quod apprehendit ens increatum, et creatum reale. Ita P. Suarez 1. Met. disp. 1. sect. 1. Ultima affirmat esse ens in tota sua latitudine, quod scilicet se extendit ad omne ens tam rationis, quam reale. Ita Zumel. et Mr. Mon. et aliis pluribus. = Hæc Ms. §. 2.

Nostra Conclusio. §. 2.

Obiectum formale adequatum Metaphysicæ est ens in tota sua latitudine quod apprehendit ens reale, et rationis, creatum, et increatum, substantiam, et accidens. Ms. est Phis. 4. Met. lect. 1. dicentis: Et ad scientiam quidem, quæ speculatur ens in quantum ens. Et D. Th. ibidem inquit: Primo supponit (Philosophus) aliquam esse scientiam, cuius subiectum est ens. Sed ens ut ens est ens in tota sua latitudine: quod vale est obiectum Metaphysicæ.

Ratione probatur: quilibet scientia habet proprium obiectum id, quod propriet. demonstrat; sed Metaphysica demonstrat de omne ente demonstrat propriet.: ergo. Minor probatur: Propriet. entis a Metaphysica demonstrantur sunt verum, bonum, aliquid, unum; sed huiusmodi propriet. omni enti inveniuntur: ergo. Preterea ens ut ens, seu in tota sua latitudine est obiectum alicuius scientiæ, quatenus est scibile; et non alterius, quam Metaphysicæ: ergo. Si negatur a Suarez Metaphysicam agere de ente rationis, cetera non faciunt, et directe, sed indirecte, et tantum sunt per quandam similitudinem, et proportionem, quam habent cum ente reali.

Dicitur licet ens rationis in esse rei non sit ens, sed quod, et dicatur dependere ab ente reali, non tamen in esse obiecti. Hoc assumptum ad hoc sat. Suarez. Nam sicut ens rationis dependet a reali; ita creatum ab increato, et accidens a substantia; et tamen ens creatum et accidens in esse obiecti tale dependere non explanat: quod ideo de ente rationis fateri debet. Si adhuc negatur ens rationis dependere ab ente reali eum in esse obiecti, et dependeat in esse entis, in quo semper habet rationem obiecti. Dicimus quod ens rationis adhuc in esse entis et præsertim implicare et in esse rei, et in esse scibilis, et implicare: et in 1. semper explicat dependere ab ente reali, sed non in 2. = Sol. arg. §. 3.

Solvuntur argumenta. § 3.

Arguitur 1: Obiectum adequatum scientiæ est id, ad quod omnia ordinantur; sed omnia ordinantur ad Deum: ergo Deus est obiectum adequatum metaphysicæ. Arguitur quod Deus est obiectum adequatum omnium scientiarum, et omnia, et qua quæ sunt scientiæ ad Deum ordinentur. Resp. g. omnia attinentia a Metaphysica ordinari ad Deum in esse rei, quod Deus est ultimum finis omnium creaturarum, et ad ultimum finem omnia ordinantur in esse rei, et metaphysicæ; non autem in esse scibilis, et in esse obiecti formalis.

Dicit: Obiectum scientiæ debet esse univocum; at Deus, et creatura nequeunt univoce convenire: ergo ens quod apprehendit Deum, et creaturas non est obiectum Metaphysicæ. Pro dicta q. 3. Pace.

cap. 3. obiecty seq. n. de ea univocy, id sufficit q. t. omy unitae coordinationis. Deinde
2. Prima mai. disgu min. nequeunt univoce invenire m. dlr, et in ea rei secundo
min. forlr, et in ea obiecti nd min. et 2q.

a quæst. 3. art. num. 2. fol. 86

Replicabit: Deus et creatura nequeunt univocari
in ea entitate: q. nec in ea obiecti. 2q. probr: Deus, et creatura habent rationem obiecti, quia dicunt
rationem entis: q. si in ratione entis non univocantur, nec eam in ratione obiecti. **P**ræterea:
ratio obiecti in Deo est formalr ens, et non est nihil: q. idem quod quid. **R**. Deus, et creatura univocari
non possunt in ratione entis inadæquate, et transcendentali, bene tamen in ratione entis adæquate:
quia solet dicitur respectu ad seq. in quo sensu univoce invenitur. Pro quo patet ad 2q. et exp-
licatur solum in addito, quia quia tale non est nihil, et non est univocum, quia non explicat rationem etiam
inadæquate, et transcendentaliter sumpti.

Insurges: Deus in nullo gradu intrinseco invenire
potest creatura; id illa ratio univoca est Deo intrinseca: q. R. disgu mai: in nullo
gradu intrinseco absoluto, et a linea entidi secundo mai. respective, et a linea intelli-
gibili nd mai. et ita distinta min. nd 2q. Ita quod tali invenit univoca non est absoluta,
id respective ad metaphysicam, quæ quia media naturalia equalr Deus, et creaturas attingit
et ratio est quia metaphysica non attingit in Deo summum infinitum, aut eius infinitas perfectionem,
id unice ipsum respicit, quatenus ens scibile est: in quo sensu ab quo Divinæ perfectio-
nis dispendio de creatura univocari potest.

Arguitur 1°: idem hinc negat ignorare quia ipsum
intuitive, et abstractive: q. idem hinc Metaphysicam negat attingere ens naturale, et supernaturale:
q. nec ens in tota sua latitudine. 1. 2q. prat. q. ens naturale attingeretur a prima
intuitive, et non eius obiecti proximatus; ens id supernaturale abstractive non ignoraretur.
R. ng ant: q. non sum idem hinc potest quia ipsum intuitive, et abstractive ignorare; id enim
eadem ratio potest esse intuitiva, et abstractiva respectu diversorum: quare Angelus quia ego
ipsum ignoraret intuitive hoc, et abstractive Deus: tem q. pariter Metaphysica potest in-
tuitive attingere ens naturale, et supernaturale abstractive.

Dices: Nullus hinc naturalis
attingere potest rationem entis mere naturalis, et supernaturalis. Et probr: q. si talis ratio attin-
geret ignorare posset ens supernaturale ut tale, seu ens ut abstractum quia supernaturalis; id
hoc est falsum: q. **R**. hinc naturalis quantumcumque posse abstractive ignorare ens supe-
naturale ut ens, non ad ut supernaturale, seu ut abstractum per supernaturalis; nec ad hoc omnino in-
tuitiva tribuatur, quia Metaphysica respectu entis supernaturalis habere non potest.

Inuenies: si ens in tota sua latitudine est obiectum Metaphys. eius latitudo equalis foret obiecto intentionis; id hoc implicat, et hinc etiam exacte equare non potest expressione pro: ergo. Rs. intentionem et Metaphys. hanc distinctam rationem formalem sub qua, ens eo quod Metaphys. unice attingit ens sub ratione entis, intentionem vero sub omnibus rationibus particularibus a quorum hinc attractis, et intentionem ipsi modum pro currat et hinc ad attingendum ipsum obiectum hinc.

Arguitur tertio: obiecta diversificantur per diversam abstractionem a materia; sed Deus, et creatura, ens reale, et rationis diuersimode abstrahunt a materia: ergo illa diversa obiecta, et quomodo a Metaphys. requeunt attingi. Rs. obiecta diversificari per diversam abstractionem a materia et forma se habente, nec vero si talis abstractio non se habet ad materiam qualiter attingit in Deo, et creatura attactis a Metaphys. respectu cuius unice se habet ad formam ratio ultima entis ab omni materia abstracta. Ex dictis colligitur Metaphys. ente rationes naturales rationum sapientiae sortiri; et omnes additiones ad hoc exactae ei veniant. Nam 1a additio est, ut ora sciat, 2a ut difficiliora sciat. 3a ut ea sciat certe. Ultima ut sciat per altissimas causas; quae ora et Metaphysica vocantur. Cap. tertius

CAP. II.

DE QVIBVSDAM PRÆAMBVLIS AD PRÆMTA.

DE Vnivocis, Æquivocis, & Denominativis. §. 1.

Communem methodum amplectentes non scholastico, sed doctrinali modo incipiemus procedere. Vnivoca ita dicuntur: Vnivoca sunt quorum nomen est unum, ratio vero substantiae nomini accommodata omnibus eadem. Pro cuius intelligentia adverte duos vnivocum vnivocans, et vnivocum vnivocatum. Vnivocans est nomen, quo res significatur; ut vox animal, et vox homo. Vnivocatum est res significata per nomen; ut natura animalis, et hominis. Adverte insuper quod ly ratio substantiae denotat partem additiuam essentiae rei significatae per nomen, sive substantiam, sive accidens, et est ratio cuiuslibet rei substantiae quodammodo nuncupetur.

Æquivoca ita definit. Phys.

quorum nomen est unum, ratio vero substantiae non accommodata diversa. Et alia sunt equivoca equivocantia, et alia equivocata: sicut de univocis dictum est. Ly: non accommodata (sicut et in definitione Univocorum) denotat quod diversitas equivocorum non attenditur penes diconvenientia, quae dicuntur res in se ipsis, id est secundum substantiam. Explicatur: Gallus equivocum est inter gallum gallinaceum, et hominem ratione Galli, quae licet equivoca sint prout sumuntur pro nomen Gallus; si ad alias sumantur ut in ratione substantiae univocantur. Convenient univoca, et equivoca in hoc nomen unum, differunt vero in eo quod ratio secundum pro univocis est eadem, ratio vero pro equivocis secundum est diversa. Dicunt quod tales definiri quae et diffinia: quod recte sunt.

Sed dices: quod quid definitum debet esse ipsi unicum hominis est; id equivoca plures esse dicunt: quod non recte definiuntur. Quare exponitur esse illud unum proloquium: Equivoca prius dividenda, quam definienda sint. Ro. dicendum mai debet esse ipsi et. accidentaliter, et denominative secundum mai. essentialiter non mai. Et ita ducta min. non sequitur. Item equivocatio est quoddam ipsi secundum intentionis, in qua equivoca univoce conveniunt, et ita prout subinducunt tale quod intentionis unica definiunt definitione. Sicut diffinitio essentialem diversitatis dicunt, et in unica definitione definiunt prout dicunt quod intentionis diffinitio, in qua univoce conveniunt. Ex quo patet veritas proloquii: equivoca enim sumpta secundum intentionis prius sunt dividenda, et quilibet eorum sigillatim diffiniri potest. Secundum si secundum intentionis accipiantur.

Denominativa dicuntur ita definiuntur; quae ab aliquo nomine appellationem habent solo diffinitionis casu. Tria igitur in denominativis reperiuntur. Scilicet primum denominans, subectum denominatum, et ipsum denominativum. Ut. in hoc denominativo: album reperitur albedo denominans, corpus denominatum, et corpus resultans. Illi parvuli: quae ab aliquo nomine impositionem habent, indicant quod denominativum trahit originem appellationis, seu vocis a primo denominante. Sicut album ab albedine ly: solo diffinitionis casu denotat quod denominativum tantum in ratione finali differt a primo denominante: album enim et albedo incipiunt ijdem litteris, et tantum diversifi. Sed hoc intelligi debet regulariter loquendo, nam quaeque per accidens opportunitas stingere potest ut in hoc denominativo musica: dum per feminina arte musicae polleme accipitur.

Sed ut aliquas obectiones opponi solitas dissolvas, adverte, Denominativa esse in triplici differentia alia enim sunt denominativa re, et non voce, ut studiosum quod sicutum trahita virtute non vero voce. Alia est denominativa voce, et non re, ut studiosum ab studio: studiosum enim trahit vocem ab studio, id est non sicutum: nam studiosum sicut virtuosum. Alia denique sunt denominativa re, et voce, ut Petrum a Petro et album ab albedine. Et ex omnibus hisce ultima sunt propria, et stricte denominativa, dicuntur quae in pri; alia vero tantum improprie, et ut quid talia nuncupantur.

De Analogis. §. 2.

Analoga ii: quorum nomen est one ratio de dicata partim est eadem, et partim diversa. Ex quo hei analogia est medium inter univoca et equivoca. Ex mente Caietani omnis divisio analogia in phyca, et logica. Analoga phyca (quæ analoga inequalitatis vocantur) ii: quorum nomen est one ratio de dicatur est oto eadem, inequalitas in participatur: ut actus respectu hominis, et equi, a qq inequalis in affectione participata, et affectioni modo t in hoe. Sed huiusmodi inequalitas oritur ex ratione diffinali, non ad ex ipsa ratione actuali; quare actus respectu eorum est propie univoca, et in propie analogia. Sola ergo analoga logica supra dicta sunt propie talia.

Analogia ergo logica, seu propie dicta dividitur in analogia attributionis, proportionis, proportionalitatis, et transcendentia. Quæ divisionem ut recte admittimus ob Thomistas profundentes analogias proportionis et attributionis. Et ob Scotistas analogias proportionis, et proportionalitatis nullatenus diguentes. Analoga attributionis ii: quorum nomen est one ratio de dicatur est eadem secundum quid, et diversa secundum totum ad illum. Ex plato in actali medicina, et urina, prout significantia hoc nomen sanum. Quæ sunt in sanitate tanquam in toto, differunt de simplici in totum, seu in modo respiciendi ipsum. Nam ens respicit sanitas tanquam subiectum ea intrinsice participans; medicina ut modum cause; et urina ut modum signi.

Ex qua colliges ad hanc analogiam requiri quod ratio dicatur intrinsice in principaliori analogato, et extrinsice in minus principalibus. Quare de analogia attributionis intelligendus venit illud axioma: Analogum per se sumptum stat per famoriori analogato. Si dicas ens esse analogum analogia attributionis respectu Dei, et creatur, et in creatura, quæ est analogatum minus principale participat intrinsice nomen entis: quod sunt dicta. Ad ens esse analogum respectu creatur, et Dei analogia attributionis, quatenus creatura extrinsice denominatur ab entitate divina esse de analogum analogia proportionis, quatenus creatura in se rationem entis intrinsice participat.

Analoga Proportionis ii: quorum nomen est one ratio de dicatur est implicite diversa, et eadem secundum aliquam proportionem et similitudinem intrinsecam. Vt ens respectu substantiæ, et accidentis Dei, et creatur in sensu explicato. Ex qua definitione liquet analogia proportionis merito distinguendam a analogia attributionis, nam ad hanc sufficit quod ratio dicatur intrinsice in principaliori analogato: ad illam vero requiritur quod sub utroque analogatis intrinsice participetur.

Analoga Proportionalitatis ii quorum nomen est one, ratio de dicatur per nomen est simpliciter diversum, et eadem secundum proportionem. Et stringit qui sicut res una significatur ad aliquid, ita alia

proprietate ad aliud. Explicata: hoc nomen principium est analogum analogia proportionalitatis respectu fundamenti domus, cordis, et Patris. 2a sicut se habet fundamentum ad domum tanquam eius principium, ita cor ad vitam, et Pater ad filios. Ex quo colligens 3a sectis hanc analogiam diguum ab analogia proportionis; ing proportio nihil aliud est quam proprietas unius ad aliud. Proportionalitas vero est proportio proportionum, seu proprietas ex proportionibus; quare quatuor termos ad minus exigit.

Analogia entis transcendentis III. Quorum nomen est unum, ratio vero illud secata reperitur in quolibet prato inferiorum, vt additas illis. Sicut ens, et eius proprietates, quae talem reperiuntur in omnibus rebus, ut dicti earum differant, et modos transcendat. Ex quo colligit solam transcendentem sufficere ad analogiam causandam. Sed quoniam aliqua ratio omnis includitur metaphysice, et est talis in septibus realibus, et tales differe simpliciter differant, cum ipsa ratio omnis est ratio simpliciter differendi. Alias 2a ratio omnis est ratio veniendi sedes quidem sola transcendens sufficit ad causandam analogiam. = C. 3. et ente in mi

CAP. III.

De ente in omni.

Ante quam ad alia disputationem digna accedamus quod ens in omni praemittere oportet. Et quo suppono ens definiri non posse, id tantummodo aliqualiter explicari. Tad est: quod negat mare gre, et diffra. Non, inquam, gre; et nulli prato detur superius ad ens; non diffra quia nulla res potest ab esse differre, et quilibet est ens. Quare D. Th. ita illud explicat. Est cuius actus est esse.

Sed duplicitur accipi potest. Participialiter scilicet, et nominaliter. 1mo modo sicut res actu existens, et quae participium. 2do modo iuniter vt nomen, sicut quod est, cui esse non repugnat. In utraque tamen importat esse. Sed et hac diffinitio quod ens participialiter sumptum sicut esse forte, et in recto, est vero maxime, et tanquam susceptivum esse. Ens vero nominale sicut forte et in recto est, et in obliquo esse, quae venire potest esse, si producatur. Ens vero omnino sumptum, quod ab vtroque discindit est: quod est, et: quod habet esse. Quibus suppositis 1. q. 1. Vtrum ens discindat simpliciter a suis inferioribus. Explicatur fit et refert 1 q. 1.

QVÆST. I.

Vtrum Ens præscindat simpliciter a suis inferioribus?

Explicatur titulus, et referuntur sententiæ §. 1.

Supposita ipsa nunc entis transcendentalis celebri inter Metaphysicos; subtilis, et satis se offerit controversia. Ante cuius resolutionem premitto dubium in questione de ente participiali, id realis accepto. Porro inter ipsam entis difficultas in im de ente precedere, id est de quo sed prato analogo entitance ab analogatis participato; quare quod de ente disserimus pariter, et utrique pratis analogis applicandum est. Et sub Dictione Precisionis infra, et obiter; in memoriam revocatis eis, quæ diximus in logica tractatu de vrlibus.

Adverto insuper: precisionem simplicem talem alia essentiale, totale alia. 1a est, qui una pars, seu formalitas sonorentur sine alia, et a exclusione sortis, et metaphysicus illius: talis precindit ab a totali. 2a est: qui sciptis alia pratis mere sed sua pratia exalia, sine exclusione inferiorum, imo et eorum inclusione, in actuali, id in potentia: et sta disserimus ab eis modis sorio primi precindere ab hoc. Preterea has duas precisiones, alia statuit a Thomistis, appellata ipsa precisio 2a qd, et precisiva, et imperfecta, et est illa, qua scipit explicite aliquo rationem, et in ea inferiora actu implicite tanquam formalitas utriusque talis rationis inest.

Quibus suppositis 1a pars defendit ens im 2m qd precindere a diffinitis. Et inter in Schola Thomistarum, qui adhærent ex PP. Societ. Vazquez, Rubio, Fonseca et alii. 2a pars oppositi tuetur ens a suis inferis simplicem precindere. Sta Schotus in 1. dist. 3. q. 1. quæ sententia Schotistica seqtur Scotistæ et inter eos Suarez. Hurtado, Arriaga, et fere omnes PP. Societ. et est mens Sti Thom. dist. 3. Met. et resolutione 1a pars.

Ia Conclusio. § 2.

Ens non negat precindi simplicem a suis inferis precisione potentiali. Ratio brevis est. Ad precisionem potentialem requiritur mutua essentiarum exclusio; id repugnat inter ens, et eius diffinitas: ergo precisio potentialis. Min. probatur: Nihil potest excludere quod est de essentia diffinitionis: et diffinitio nequeunt excludere rationem entis. Maior est certa, et minor probatur: Ratio entis est alia pratis de quibus diffinitis: et est alia, et metaphysice in eis includitur: ergo est de illarum essentia.

Respondebis ex Doctrina Scholastica: Ens non est de ratione sui formalis differendi: nam per se, et in alio, quæ sunt differentiæ entis non sunt ens, id modi entis. Sed 2°: differentia entis et non ens, quomodo dicitur oppositorum? Ergo negat dicendo: quod tamen fateri debet. Min. probat: Si per se ipsum esset non ens esset nihil, et sequentur subsistere per nihil constituerentur; id hoc negat dicit: quod si dicas per se esse ens non formale, id malum, quod sufficit ut nihilo opponatur. 2° id sine quo per se nullo modo potest intelligi esse de ratione formali, et non sum mali illig. at nullo modo intelligi potest sine ratione entis: ergo. Preterea: Per se non sum mali id ex suo ratione formali et metaphysice opponitur nihilo, id non nisi per ens: ergo = 2a pr. 3.

IIa Conclusio. §. 3.

Conceptus objectivus entis principiat simplicem a suis inferis principione rationali. Licet hæc pr. aliena iudicetur a mente D. Th. probat efficacia ex ipso. 1. p. 95. art. 3. ad 1. ubi ita loquitur: Ad 1m dicendum; quod subsistentia, quantitas, et qualitas, et ea, quæ sub ipsis continentur contrahunt ens, applicando ens ad aliquam additatem, seu naturam: sicutque non addit aliquid bonum supra ens, id rationem sum appetibilis etc. Pr. Ferrea: q. 1. de veritate art. 1. et q. 21 art. 1. ait: Ratione entis ea omnia 1m et 2m sublimum, dicuntur quod ad subsistentiam, quantitatem, qualitatem etc. Id quod principium non est, nec dicuntur, nec contrahi potest: quod ex mente Ang. D. ens a suis inferis simplicem principiat.

Nec dicas: Inferiora entis ipsum contrahere, non simplicem, id sum 2m ad, ex quo sum probat principio 2m ad tali. Nam huiusmodi expressio menti D. Th. expressissime adscribit. Ringnat ratio disparitas inter bonum ex una parte et subsistentia quantitas, qualitas ex alia respectu entis, ex eo quod bonum non addit aliquid supra ens sicut subsistentia, quantitas, et qualitas. id bonum contrahit ens 2m ad et expressive ita ut ens expressive, et 2m ad principiat a bono: quod subsistentia, quantitas, et qualitas ita simplicem contrahit ens ut ratio entis ab eis simplicem principiat.

Ratione probat 3°: Principium simplicem tali est genuino unius alio non genito; id potest genuisse ens non genuitum inferis. quod ab illis simplicem principiat. Min. probat: quelibet res genuisse potest sine eo quod non est de illis est. id inferior entis non est de illis est. Mai. est certa in Ha Thomistarum. Min. probat: id sine quo ens potest intelligi et realis esse non est de illis est; id ens potest intelligi et realis esse sine subsistentia et accidentia: nam in subsistentia est realis sine accidentia et in accidentia sine subsistentia. quod. Urgit ad hoc 1a Thomistarum: ideo anal principiat simplicem a suis inferis quia inferior non est de analogia; ita ut anal reperiatur in Deo sine Vitali, et in hoc sine irrationali; id idem ringit in ente respectu suorum inferiorum: quod ab illis simplicem principiat.

Respondebit, hanc rationem probare in non transcendentibus quale est aal, non autem in transcendentibus quale est ens: quia transcendentia solum metaphysice includuntur in inferiori, nunquam posse ab eis simplicem precindi. Id hic respondet rationem nihil intactum relinquit: Nam nunc data precisio simplicem, qua unum sine alio ignoratur; id licet ens transcendat differens ignoratur sine illis: quia licet ista transcendentia simplicem precindit. Suadetur min. et roboratur Ratio nostra: Ideo aal ignoratur hoc non ignoratur: quia hoc non est de ratione aali, licet aal sit de ratione hoc; id est transcendentia entis impossibile ens esse de ratione differentiarum, non autem differens esse de ratione entis: quia ignoratur ens non ignoratur differens.

Et Ill. Card. De Aguirre: genus non precindere propriae a speciebus id a differens: quare dicit aal precindere ab hoc intelligere propriam figuram sine hoc sumendo rationale quia est prius per hoc quia est rationale. Id hic solutio nullatenus sustinere potest. 1° quia aal propriae precindit simplicem ab inferiori id est quia praeter ut genus, id ut genus non praeter id rationali, id est hoc, et id speciebus praeter: quia non a rationali id ab hoc propriae precindit. 2° quia hic solutio id medio tollit precisionem totalem a toto omnis admittat: Nam ex ipsa aal non potest precindere a rationali; id hic precisio partialis est: quia nunquam precindit precisione totali.

Si retatur: aal precindere a specie id est a toto hoc non quidem ratione totius speciei, id ratione differentiae, in cuius conceptu forsitan non includitur: aal precindit simplicem ratione illius, ad quam referitur tamquam ad suum dictum; id ita referitur ad totum species: quia ratione totius speciei precindit. 2° enim si precindit ratione differentiae precindit a tota species et non est id est metaphysice totius speciei: quia tunc aliquid est id est alterius, et ab eo simplicem precindere.

Alii alia respondent: aal id est precindere ab hoc, quia non est id conceptu inadequato illius, ens non est id est adequatum subiectum et subiectum ut non addat enti novum esse, id novum eigdem entitatem expressionem: quare ens a subiectum simplicem precindere negat. Pariter quia differens est id est adequatum differens ab ens non precindit simplicem, id non expressive: quia idem in pr. Sed 2°: licet ens non sit id est adequatum subiectum non non est id est adequatum, nec inadequatum entis, ut probatum est, et amplius ostendit. Id quia hoc non est id est adequatum nec inadequatum aali, aal ab hoc simplicem precindit: quia dici debet id entis. Pariter aal differentia nihil non infixum, id roborat doctrina: Nam ideo differens non precindit simplicem a differens, quia differens est id est differens et ens: ita ut ubique reperiatur differens et differens reperiri debeat, at subiectum non est id est entis nec ubique reperitur ens reperitur subiectum: quia ens a subiectum simplicem prescindit.

2° pbr 3ª Ratione efficaci precedenti affirm. Ens ut sic non dicit actu essentiae sua inferior, et ab eis simpliciter precindit. Pro 3ª pbr: si actu ea diceret, dicit ens praeter de subiecto, et de ea praeter accidens, sequella est manifeste absurda: et est id per quod sequitur. Mai. pbrs. De subiecto verificari debet, et actu essentiae sistunt praeter: et si ens ut sic sistunt actu subiecti, et accidens, dicit ens praeter de subiecto eum de ea accidens praeter.

Respondent Thomistae: hunc casum praeter limitari per subiecti, quia sum inadequate praeter: unde dicit ens de subiecto praeter sum stat per subiecta, licet absolute et implicite sistunt accidens. Eum manifestis Thomistarum insequitur: nam tradit de utilibus acriter rejicitur doctrina PP. Societ. asserentium subiectum actu utilitatis esse collectorum omnium indivorum, eorum unde sequeretur quod dicit hoc praeter de pro, eum Plato de Pro praeterea; id hanc ipsam doctrinam in pr. approbant: et insequentia praedicat. Da dicunt ratione ipsa Thomistarum: Praeter dicit de subiecto 2 id quod est actuale, metaphysicum et essentiale sistitutivum ipsius praeter; id est ipsor subsistaa, et accidens actu essentiae, et metaphysicae sistituunt ens ut sic: et dicit ens ut sic praeter de subiecto, eum de ea praeter accidens.

Respondet dnus Card. H. de Aguirre 3 Opusculorum disp. 1. de Ente §. 57. ens sistere actu sua inferiora non copulative, distributive, aut disiunctive, et 2 peculiares rationes, sicut praeter univoca; id sum in esse, et ut proportionalia similia: quatenus idem ens importat analogiam unius ad alterum: unde sensus huius propositionis: subsistaa et ens, sum importat subiectum hanc rationem entis proportionalis, sicutet accidens habet rationem entis. Sed haec solutio licet solidior videatur precedentibus, impugnatur nihilominus non enervat

1°: quia primo solutionem ens non sistunt actu sua inferiora sed dicit peculiares rationes: et in hoc sensu ab eis simpliciter precindit. 2° Ens sistens actu sua inferiora proportionalia, et sistunt actu forsitan vera subiecti et accidens, et non? Si 2: et ab eis simpliciter precindit. Si 1: urget ratio facta: nam de subiecto verificari debet et actu forsitan sistunt praeter: et dicit ens praeter de subiecto, et de eriam praeter accidens.

3° Si ens ut sic forsitan actu sistunt subiecti, et accidens 2 peculiares rationes, tam accidens, quam subiecta 2 peculiares rationes de subiecto praeterent: et si sistunt ea ut proportionalia similia, ut proportionalia similia de subiecto praeterent. 4°: Ens ut sic eque immediate actu et forsitan sistunt subiectum, ut proportionatum accidens, ac accidens ut proportionatum subiecti: et dicit ens praeter de subiecto non est maior ratio, cur de subiecto verificetur quam non ens subiectum proportionatum accidenti, quam quam non ens accidentale proportionatum subiecti.

3° pbr: 1ª ratione Scoti ad hanc frq̃ reducta: Conceptus obiectivus, à quo indeq̃ ē certus, pscindit simplicē a conceptu obiectivo, à quo est dubius; sed inter quos q̃ ē certus à conceptu entis dubitans an ī substa. t accidens: ergo conceptus entis a conceptu substiæ, et accidentis simplicē pscindit. Min. pat. 1° in quantitē, à qua demonstrata ēē ens, dubitarūt m̃ alii an ēēt substia t accidens. 2°: dey generata frā substantiali vermis in corruptione speciei lacrameñtaly: Istat enim substy talis frq̃ ēē ens dubitata m̃ a Theologis ī ne substia neque mata 1ª aut accidens, sicut quantitas.

Nec dicas sufficere dictionē expsivam ut indeq̃ certus à uno conceptu dubitet à alio. Nam Thomistæ ex D. Th. 2ª plures pbabiliter pugnant, q̃ scia, et opinio n̄ potest simul versari cū idem obiectum, sed hoc n̄ affiant à obiecto 2ty eamdem expsionem; et hoc extra dubium ī utpote certus apud oēs: ergo sentiūt repugnare certitudinem, et opinionem cū idem obiectum adhuc 2ty diversas considerationes (unquam) expsiones considerantur. 1. arg.

Solvuntur argumenta. §4.

Principia fundamta 2ariæ 1ti desumuntur ex analogia, et transcendentia entis. 1ty dissolvetur quest. sequenti. 2ty ita pponitur: nullum prātum inferius transcendens pscindit simplicē ab illis, sed ens ē prātum inferius prāscedens: ergo ab illis simplicē n̄ pscindit. Maior pbr: prātum transcendens inferius ē in eis intime inclusum, et forma metaphysica idem et illis: ergo ab eis simplicē pscindere negat. Urget: quilibet diffra ē forma entis: ergo quilibet diffra ē à conceptu formali saltem inadequato entis: ergo ens a diffrijs simplicē pscindere n̄ potest. 1ª 2ª pbr: implicat q̃ substia ī forma metaphysica entis, qn ens ī forma metaphysica substia; sed implicat ens ēē formam, et metaphysica substiam, qn substia ī à ens saltem inadequata entis: ergo.

Urget amplius: si ens ē à ens metaphysica substantiæ, quamvis pscindatur ens, semper verificatur q̃ substia remanet forma entis: ergo ens metaphysica sequeretur q̃ ens pscinderet, et n̄ pscinderet simplicē a substia. 2ª pbatur: primus pscinderet simplicē, ut supponitur; aliàs simplicē n̄ pscinderet, quia in substantia remaneret q̃.

En unum ex fundamtis 1ti 2ariæ principium: cuius efficacia eā satis pbabile redderet, nisi ipsi Thomistæ illud dissolvere tenerentur. Instantia sub hac frā: ad ē à ens inferius in eis intime inclusum, et forma metaphysica idem

idq; ꝺ illis: ꝺ neqt ab inferioribus simplicis pscindi. Vltra: implat q hoo i forma metaphe aal, qn aal i forma metaphe hoo; id implat aal ee forma metaphe hoe, qn hoo i d ea. Saltem inadequata aali: ꝺ idq; q prig. Vltra ampliꝰ: aal pscindret simplicis, et n pscinderet simplicis ab hoe. Precindret ut supponita; n pscindret qa remaneret in hoe: Respondeat ꝺ Adversarij.

Pro solutione arguti noto, q separatio intentionis alia e prialis, totalis alia. Prialis natura debet ee mutua talitis ut extra, inter quas veritatis, mutuo inter se excludantur: Totalis e separatio, qua aal pscinditur a vaali. Totalis v mutua extremorum divisione n petit: et ita separatur aal ab hoe, qn hoo ab aali potest separari. Quare sola separatio intentionis prialis fit ad similitudinem separationis physicae, quae mutua e, n ad totalis. Et ratio e, qa haec visitit in attinga prati mii, vt genitis inferioribus, et ꝺ aliis inferia attingi n possunt sine tali prato mii, qa licet pratus mie i d ea. inferus, infera in n ii d ea. prati mii; hinc e q huiusmodi separatio nullatenus mutua e.

Ex quo patet q licet ens separetur intentionis a differijs, hae n denudantur a ratione entis: sicut licet aal separetur ab hoe, hoo a ratione aali denudatur n manet: qa ꝺ separatio intentionis naturae rerum n immutet, hoc patitur, q ens in mii abstrahatur; et aliis particularitis supplet, et ut stractus in inferioribus manedat. Ex quo in fia ad argutus rd mai. Ad pbationem ꝺ certo anti, distinguo sequens: Ens in particulari, et ut stractus ꝺ cedo ꝺ qs, mitis supplet sub distinguo: neqt ab illis simplicis pscindi pscisione prialis, ꝺ cedo; totalis, rd ꝺ qs. Ad 1m quo argutus vltra ꝺ certo anti rd ꝺ qs. Ad pbm distinguo mai. ut supra, et rd min. - Ad 2m iq dictum e ens in mii pscindere a subita et in illa remanere ut stractum: in quo nullum datur inconveniens.

Replicat: Natura entis ut sic e eadem ac natura subitae: ꝺ ens ut sic a subita simplicis n pscindit. Anti pbr: subita e eidem naturae ꝺ ente: ꝺ si tale ens pscindatur habebit eandem naturam subitae. Nam amp. et ad pbationem distinguo anti: subitae e eidem naturae ꝺ ente, ex vi denominationis totae ad subitum, ꝺ cedo amp; ex vi denominationis totae ad ens rd amp. Itaq; ex denominatione totae ad subitum attingitur ens particulare, q e eidem naturae ꝺ subita; ex denominatione v totae ad ens attingitur ens in mii, q n e eidem naturae ꝺ subitantia.

Bene (inquiunt) Ergo per cognitionem tratam ad ens attingi alia natura a natura subsistentiae: et subsistentia est alia natura a natura entis: et subsistentia addit enti novam naturam. Id hoc falsissimum est, et subsistentia vnice addat enti novam expressionem positivam: et. Ocessa 1a cq. 2a n° 2q: Nam et ens per subsistentiam non constituatur esse alia natura a natura subsistentiae: subsistentia et formalissime constituitur per naturam entis, sic quam non est alia natura a natura entis, nec addit enti novam naturam, id novam expressionem.

Replicat: Ens non sum est adequata inadequata subsistentia sicut ad respectum suum inferius, id est illius adequata est: et ex vi cognitionis tratae ad ens intelligitur quod est adequata entis, id implicat intelligi esse adequatam subsistentiam natura subsistentiae formaliter non intellecta: et adhuc ex vi cognitionis tratae ad ens, intelligitur formaliter natura subsistentiae: et sic cognitio a subsistentia simpliciter non principabit. Urgent agilis: Implicat ex vi cuiusvis cognitionis entis principare ab eo quod est enti essentiale, id enti essentialiter competit esse adequatam esse subsistentiae: et ab hoc principare negat: et ideo quod prius.

Sed haec ex dictis dissoluta manent. Ad 1m dicuntur ans: esse est adequata subsistentiae ex vi cognitionis tratae ad subsistentiam cedo ans, tratae ad ens non ans, et cq. Ad 2m similiter cessa mai. dicuntur min. Enti ut tranti cognitionem entis ut sic non min: ut tranti cognitionem entis tali scilicet subsistentiam cedo min. Vel aliis tui: Enti in tru essentialiter competit esse esse adequatum subsistentiae non min. Enti ut participari, et ut structum per positivam cedo min. Et eodem modo dicuntur sequens. Et has dictiones applica pluribus replicis, quae ut positivi fieri possunt.

Sed adhuc dicitur: Ens ita est esse adequata subsistentiae, ut subsistentia non addat enti novam naturam, et formalitatem, id novam eiusdem naturae, et formalitatis expressionem: et natura et formalitas entis in tru sunt naturae, et formalitas subsistentiae, licet non sub expressione perfecte: et dum cognoscitur natura ut formalitas entis in tru, eam cognoscitur natura ut formalitas subsistentiae: sic quam ens a subsistentia simpliciter non principabit. Ocesso anti non suppositum sequentis: Nam et natura et formalitas subsistentiae constituitur per expressionem per se, implicat sine tali expressione cognoscere naturam ut formalitatem subsistentiae. Quare ens in tru non sunt naturae et formalitas subsistentiae, id vnice naturae et formalitas entis: et quo cognoscitur subsistentiam non addere enti novam naturam et formalitatem, quae ad hoc requiritur quod subsistentia per naturam et formalitatem entis non constituerentur.

Urgent acriter: Natura entis ut sic non principabit ab eo quod illi per structuram superaddita; at per structuram tru superaddita enti nova expressio: et ens tru principabit ab expressione. Hanc sic; Id principio tru ab expressione est principio expressiva, et secundum quid: et semper Thomistarum quae impugnamus tradunt amplectimur.

Rent

Rent nitx RR nrq HE sperij moderni nrę familię: q̃ licet ens sp̃ścindat im̃ ab expsitione, n̄ ab̃ expsitive, et verum q̃d sicut aiunt Thomię. Rao ē q. Thomę affirmat expsitionę perfectę actu forlr ipplicite in ente ut sic ritineri: nra v. Ma ppugnat expsitionę perfectę n̄ ritineri in ente ut nc forlr actu, nec ꝗ expsito, nec ꝗ ipplicito: quare talis pscisio n̄ ē im̃ expsitiva, sd simplicr talis.

Fateor ꝓbabilę huię solutiones sd melię (nisi fallor) xl nrę do Mai, quę im̃ vt̃ ē in pscisionib̃ potialib̃, n̄ act̃ in totalib̃. Tali enim ꝗ ritractionę im̃ superaddit totale, et im̃ actl n̄ im̃ a totali, sd a toto hoc pscindit. Dicimus itaq̃ q̃ expsitio perfectę ut inqit D. Th n̄ habet sicut verum, et bonum rsp̃ entis, sd tant̃ est applicatio ipsius ad aliquam qualitatem, seu naturam, n̄ q̃dę alię expsitionis tratę ad subiectum, sd tratę ad naturam entis: quare duę sunt̃ natura entis, 3 n̄ intelligatur natura subiecti sunt̃ alia natura, talis aliet̃ nativa a natura subiecti, et sequetur licet enti ꝗ ritractionę im̃ additur nova expsitio, ens ut sic n̄ im̃ pscindit ab expsitione, sd a natura, et forlitę subiectę, et ita n̄ ē pscisio expsitiva, sd simplicr talis.

Sed adhuc n̄ percep. 1°: expsitiones n̄ variant naturas, sd subiectę im̃ addit enti novam expsitionem: q̃d natura entis n̄ variat: q̃d duę sunt̃ natura entis sunt̃ eadem natura subiectę. 2°: t̄ in subiectę reperitur duplex forlitas, t n̄? Si 1ꝰ dabitur oppositio metaphyca ex ipsis forlitib̃, q̃ n̄ fatemur. Si 2ꝰ: q̃d eadem forlitas pscindit simplicr a se ipsa, q̃ implicatorium ē.

Ad 1ꝰ diguo mai. expsitiones, quę dicunt naturam rnę ad novum cē, nd mai; quę ea ad novum cē n̄ dicunt, concedo mai. Verum enim, et bonum, quę actu forlr ipplicē ritinetur in ente, ipsum q̃ ad novum cē n̄ dicunt, naturam entis n̄ variant forlis, sd ad summum expsitive, bene im̃ potest, et in alio ꝓp̃ oppꝗ rationę. Ad 2ꝰ xd q̃ in subiectō reperitur unica forlitas positive, nativę vero potest dici duplex: qualemq̃ ꝗ relationę tratę ad ens sunt̃ quędam forlitates, quę in sensu forli ē alia a forlitę subiectę.

Quę hucusq̃ opposita ꝗ instantię potest in actl respectu horum. Et insuꝗ ut tota doctrina fulciatur applicę, explicetur in calore ut duo. A calore enim intento ut duo abstrahitur ratio caloris simplicis pscindens ab intentione ut duo, q̃a ꝗ tale intentionę n̄ ritinetur, intento im̃ ut duo a calore simplicr n̄ pscindit, q̃a ꝗ ipsum ritinetur, et ei aliquam forlitę n̄ superaddit. Ecce doctrina nrq̃.

Deinde esse transiendę entis, arguit potest 2° esse entis negat intelligi sine inferioribus: q̃d ab eis negat simplicr pscindere. Rnd ꝓbx: De esse entis ē

transcendere infer.a: q̃ n̄ potē sicpi sine tali transcenda: q̃ nec sine inferioribus.
R.o d esse entis cē transcendere infer.a radicalē, n̄ d actu formali, a quo oppositio fi-
citio simplicis tali, ut dubio sequenti stabit. Dices: Prescisio entis a diffrijs, dif-
frij remanet essālis ens: q̃ poterit iterij, et iterij fiendere; sic q̃ dabitur fiercij in
infinij. Insta ut supra. Et resp.e, q̃ fiscio entis diffrē remanet ens p̄ analogē, q̃
p̄ aliquā abstractionē potē fieri ens sine iterij, et iterij usq̃ in infinij sincathe-
gorematice: in quo nullus datur inconveniens.

Aequitur tertio: si ens fiscinderet sim-
plice, tu pramta cent metaphē opposita esse quē, et diffrē, et oppositē n̄ cent t.o diversa.
Id hoc ē falsum in via Phē, et D. Th. q. Mai. p̄bat: tunc datur oppō metaph.a quē unū
pratij fiscij ab alio opposita ad illud tanquē potē ad actu, seu tanquē strahi-
bile ad strahens; id ita se hēnet ens fiscij a tu pramtis: q̃. 2.o: ens simplicē
fiscij est prius, et simplicitē Deo, a eo q̃ faceret oppōnē metaphē; id hoc negat
dici: q̃ 3.o sequeretur q̃ ulterē diffrē n̄ cent t.o diverse, q̃ starēt illa ratione
omni entis, in qua simplicē convenirent.

Ad 1.m n̄ sequella, quē aliq̃ a Scoto
libētē admittit. Ad p̄bē d.i Mai.: si inter potē, et actu; strahibile, et strahens
detur mutua exclusio secundo Mai. si mutua exclusio n̄ detur, n̄ Mai. Sic aal opponit
a Vitali, q̃ illud mutuo excludit, n̄ m̄ a hoc, q̃ licet illum excludat, n̄ m̄ mutuo.
Ad 2.m dico, ens fiscij esse prius et simplicitē Deo sendum q̃ nātive, et p̄ modum pra-
ti analogi; n̄ d simplicē positive, et p̄ modum pratij univoci, ex quo metaphā
oppō sequeretur. Et insta d.o Thomas: ng fiscij est positive, cum est prius, et simplicitē
Deo p̄ ex p̄ro. Ad 3.m stabit ex dubio sequenti. = 12. vi. ē t vn.m t anal. sel. vij.

QVÆST. II.a

VTRVM ENS Ŝ VNIVOCVM, vel analogum respu inferiorum?

Pranotantur aliquā, & referūtur sent.ae §. 1.

Preseni controversia alias difficilis reddita difficilior ex fiscione entis simplicis
tali, dubio fiscend stabilita. Ante Versolus suppono 1.o dubium n̄ p̄cedere d ente
participiale, id nōalis ingto. Suppono 2.o 9. Th. q. 7. d pōa. art. 1 ens n̄ esse æ-
quivocum respu suorum inferiorum. Ratio suppōnis ē: ng q̃ infra entia n̄ sim in nōe, id enim
in re sicata p̄ nomen aliquomodo conveniunt: ng q̃ q̃ inter æquivoca nullum ordo,

nul

nulla ꝗ reperiri ꝓportio, et inter inferior entia servatur ordo priorum, et posteriorum, datur ꝗ ꝓportio, ꝗ ens prius participetur a Deo, quia a creatura, accidens dependeat a substa et.

Quibus suppos. 1a 1a sententia est esse univocum respectu suorum inferiorum. Ita Scotus in 1. dist. 3. q. 4. Cui adhaerent omnes Scotistae: et ex Societate Arriaga, Oviedo, et ex ptate Suarez. Citatur ipse eadem 1a pluries ab Ill.mo Merino et ex qua alia ꝗ Scoto negat ens obtinere rationem prius, alii vero Arriaga id admittere non renuunt. 2a 1a ꝓ oppositum affirmat ens non univocum, sed analogum esse respectu suorum inferiorum. Ita oes Thomistae, et alii praecisione sufficiente tale ens nantes. Et inter tales praecisionis defensores Alvarez Magno, et alii plures, quos dub. praedictum secuti sumus. Quibus et nunc adhaerentes sit. Sententia N.o 1. 2

Nostra Conclusio. §. 2.

Ens simplicis praedicatur a suis inferioribus non esse univocum, sed analogum respectu illorum. N.o esse D. Th. 1. 1.ae gent. cap. 32 aientis: Omne quod de pluribus univoce praedicatur, est genus, et species, et differentia, et proprium, et accidens: de Deo autem nihil praedicatur ut genus... aliaque inquit) nec ut species, differentia, proprium, aut accidens. ergo ens non univoce, sed analogice de Deo praedicatur. Quare praegitur Ang. Dr. unde ꝗ ens praedicatur analogice de decem praedicamentis dividitur in ea secundum modos diversos.

Ratio ꝓ utraque ꝓte Th. ita ꝓponitur: Analoga sunt quorum nomen est idem, ratio vero secundum quam est ꝓprium eadem, et ꝓprium diversa; sed talia sunt entia: ergo non sunt univoca, sed analoga. 1a pars min patet, ꝗ nomen entis est idem suis inferioribus. Quare ꝓbatur minor quoad 2am ꝓtem: ea ratio est ꝓprium eadem, et ꝓprium diversa, quae simul et ratio veniendi, et ratio differendi; sed huiusmodi est ratio secundum ꝓ nomen entis: ergo. Minor quoad 1am ꝓtem ostenditur ex eo quod substantia et accidens quodammodo venunt in rationem entis, seu in esse esse. Quoad 2am ꝓtem ꝓbatur: substantia, et accidens essentialiter differunt ꝓ suas differentias, scilicet per se, et in alio; sed ens intime includitur in his differentiis, ꝗ differentiae sunt formalis entis: ergo ratio entis in eis includitur eam esse rationem differendi: ergo.

Respondet Merino distinguendo duplicem rationem entis. Aliud significat esse entis quid, et aliud ens quale. Ens quod est ratio mere entis; ens quale est actus detrahens, et determinans ens quidditatis licet ens quale essentialiter includatur in differentiis, non autem ens quod: nam si includeretur, ait, daretur processus in infinitum: etenim differentiae detrahentes ens quod ꝓ ipsum venirent, et differerent ꝓ rationes differentiales. Inquit nunc t in rationibus differentialibus includitur ens quid, t.n.? Si 1.m: ergo habet intentum. Si 1.m: ergo rationes differentiales veniunt in rationem entis quid, et differunt ꝓ rationes differentiales, et de his iterum idem officia dilemma, et ita usque in infinitum.

Sed hęc doctrina nullatenus sustineri potest. Nq differę entia ñ sint nihil, q̃ solus ens: q̃ participant scepty ens entis, et alias simplices diversis. Id d hoc ente in ori procedit dubiu: q̃ ens, d quo procedit dubiu ñ univocu, id analogu. 2°. Admissa tali dictione, utq̃ ens idest et quale, et qd participiat rationem entis opposita nihilo, in eis intime includi: q̃ si ens ut opposita nihilo ab eis abstrahatur ñ univocu, id analogu exit. Id huiusmodi ens abstractu est strahile, et strale p̃ differt entis qualis, et qd: q̃ licet ens qd ī strahile, et strale p̃ suas differt, potest eas transcendere, et q̃ analogu.

3°. q̃ inveniens ab hoc authore allatu ab ipso dissolvi debet. Nq differę includentes ens quale sunt in ratione entis qualis, et alias differunt p̃ suas differt essentiales. De his q̃ differtis ongro: f participant rationem entis qualis, t ñ? Si 1ū ñ het intentu. Si 1ū: q̃ dubitet processus in infinitu. Si respondeat illas differt p̃ se ipsas differre simplices, licet alias reddu qd sunt in ratione entis qualis; tdo et nos rem ditemate ab ipso opposito: substatiq̃ idest, et accidens simplices differre p̃ rationes entis in eis imbibitas, et p̃ eadem rationes entis proportionales, et secundu qd sunt.

2° pbr 1°. ratione alia: Si ens esset univocu, et ñ analogu, esset eius genus; id genus ñ est: q̃ nec univocu. Mai. pat. ab inductione supra ex D. Th. insinuata. Pbr min. 2ª Aviaqq, et aliorum, sequella Mai. libenter admittentes: Genus est extra scepty differę; id ens ñ est extra scepty differtiarum, sequelibet differtia ī fortissime ens: q̃. 2°. Si ens esset genus, gra suprema nec suprema essent nec 1° diversa. Ñ suprema q̃ supra se aliud genus habent. Ñ 1° diversa, q̃ p̃ rationes generica generice sunt, hoc dici nequit: q̃. 3° sequeretur in Deo sporo metaphora; ex gradu idest differtiali, et gra entis: et alia absurda ovo rejicienda.

Quare alij respondent ens utpote transcedens ñ esse genus, licet ī univocu, q̃ ad rationes grii deficit ei aliq̃ prerequisitu, idest esse extra scepty differtiarum. Id hęc resp. in primis Scotistis ñ favet: Nq si ens est prattu transcendens, intime includitur in differtis: q̃ differę ii fortissime ens: cuius opposita docent Scotis. 2ª dicit: nq ex p̃dicta resp. sequitur et ens transcendens, ut supponitur; alias ñ esset transcendens: q̃ implatoria ungit. Minor pbr: Prattu univocu ñ est ratio differendi imbibita in ipsis differtis; id prattu transcendens est ratio differendi in ipsis differentiis imbibita: q̃ si x̃ ipsos ens est univocu ñ est transcendens.

Ro. Sunt alij duplices ens diguentes, ipsletq; ipse, et inopletq. Inopletq, inquunt, transcendit differt, et ē analogq; ens d ipsletq differt n transcendit, et æquētq n analogq, id univocq ē. Sed nec ita solvit difficultē minuit, ? extra quēlibet ēcedat: nq logmus d ente mūtissime ipso, quod abstrahit ab omnib; differij, ita ut (suppo sita distinctione adversariorum) ēm abstrahat ab ente ipsleto, et inopleto; id huiusmodi ens transcendit omni differt: q ens d quo in pdicatō n univocq, id analogq est.

Ad dmd: si daretur illud ens ipsletq univocq ēt genus reipu Dei, et creatūrq, et reipu to pramtorq: q in Deo daretur ipso metaphū, et grā ipsrema nec ēnt suprma, nec id diversa: et ita redeūt rationes supraagoritē. Ad bnq: q licet subsit divida ri in ipsletq, et inopletq, et illis accidens; hoc tamen repugnat enti in mū absolē ipso, d quo in pd. Et ratio ē q quēlibet differa entis assignata illud extrahit a linea entis in mū, et in linea entis particulari statuit: et d ente particulari n pdicabit pdicans strovertia.

Propter hoc fortasse Illmus Merinerus quadruplex genus univocationis assignat 1o qd ratio mūis omnō indagenātur ē in inferioribus, ut homō in Prō, et Plō. 2q qd ratio mūis ratione differtiarum affectiori modo ē in uno, quam in alio, ut aāl in homē, et equo. 3q qd prius ē in uno, quam in alio, ut ratio numeri in binario, et ternario. 4q denique (et huiusmodi, inquit, ē ens) qd ratio mūis n sm prius, et affectior ē in uno, quam in alio inferiori, id ēm habet diversos modos ēndi in illis, q ipsi perfectissimus gradus univocationis obtinet.

Sed hec solē port varias univocorum acceptiones, entis analogis aptē faletur: nq ratio mūis, quē n sm prius, et affectior ē in uno inferiori, quam in alio, id ēm habet diversos modos ēndi in illis n ē ratio univoca, id aptē, et rigorose analoga. Preterea eādē doctrina defendere posset hic Auctor ens quale ē univocum hoc gre ipsi perfectissimo univocationis; id hoc nullatenus accidit: q nec ens quid ē univocum, id aptē analogum. = Solv. argā. §3.

Solvuntur Argumenta. §. 3

Pregiquum argūtum Eruditi esse pdicatione entis supra statum, q in hunc modum efficitur: Nullum prādicatum analogum pdicatur simplice a differtis; id ens pdicatur simplice a differtis q non: q n ē prādicatum analogum. Mai. pbtur: Prādicatum analogum ē pōtum ab, et rēs diversas, id prādicatum pdicatum simplice a differtis ē totalter ide nullo dicens diversitatem: q. Min. pbtur: q pdicatur simplice a diversis nullo dicit diversitatem, id q pdicatur a differtis pdicatur a diversis ? diversitatem a differtis oriatur: q. Vtr: Ens aāl ē prādicatum univocum, q licet ut prādicatum ab differtis dicat diversitatem ut pdicatum sm hoc diversitatem nec differtis dicit: q ut ens a differtis simpliciter pdicatur ē univocum, et n analogum erit.

En fugua et quidem difficile dictione. Et cuiq; entis analogia explicare oportet. Premitto igit verba in qtio analogorum, sicut et univocorum in dicere actu, id aptitudine. Quare dy dicit q zao sicuti dbet ee diversa in a diversite actuali, id a radicali, et aptitudinali dbet intelligi. Vnde gratia analogum et talis diversitas radicalis sufficiens intelligit utiacty in ad talia, et sufficiens dicta a gratia univoco. Particula in natura mdali, que in statu resolby se intelligit dicta a natura incorruptili, licet natura mdalis in eo statu in i corruptili actu, id radicalis; quatenus scilt exigit corruptibilis generati in statu Istractionis.

Quo supposito quidy arguito zent entia sigilicet pricipia esse analogum, q licet actu in dicat diffia exigit tm ee grig in una, quia in alia, et ex in eis inequalis, in tm inequalitis orta a diffiis, sicut in univocis, id q exo intentio viceribus igitur entis. Sed clarius arguito zt no - Mai. Ad pbs digito mai: Pcipia diversa diversitis radicali, et actuali scedo mai. actuali pcire in mai. Et ita ad sequens pbs. Igit diffia sigilicet intra se differunt pcipia zis entis in eis forliseme clausa, hic ee q ens, ut pcipia exigit ee in eis zao differendi: quare in pcindit a diversite radicali analogia instituente. Ad ifis pat. dignus: Ng aal abstracta in exigit ee zis differendi in inferioribus, id serviendi: quare in dicit diversitis radicalis, id radicalis serviis, et ita e univoca.

Et unito Sequitur: Ng aal abstracta ab inferis e univoca, et tm in e zao serviendi actu, id aptitudine, et aal pcipia ab inferis in dicat actu infis quia serviat: q ad univocationis sufficit servia aptitudinali: q et ad analogia aptitudinali diversitas. Intro iniuria 3a Scot-q: Pcipia pfecte pcindit a diffiis e univoca pfe univocationis gre; id ens pcindit pfecte a diffiis: q e univoca pfe gre univocationis. Dicent ens in pcindere ab illo modo diverso, quo e in inferis radicalis. Sed gratia et non dicimus ens in pcindere ab illa diversite radicali ig explicata.

Replicabis: Cm aal ut pcipia tinet diffia in gra: q dicit diversitis radicalis, seu aptitudinalis. et tm non analogia: q talis diversitas radicalis in sufficit ad analogia. Respondeo dignus ant: tinet diffia in gra mdalis, et remote scedo ant: prime, et forlis nd ans. Et eodem modo dignus sequens. Talis enim aal exigit strahi pcipia diffia, ut in illis i zao serviendi, in ad zao differendi forlis, id ad symmetriae, et mdalis: a enim aal in identitatis forlis metaphis et diffiis, id tm physice, et realis, tota diversitas in sensu forlis orta a diffiis, in i ab aali; cuius oppos accidit in ente?

Insurgis: Id cm diversitas, quia dicit infia entis

Diuino Mar. pueniet a diffrij entis: q̃ ens pricipij ñ maiorę diuersitę dicit, quę a mutual
pueniet forlx a diffrij entis: q̃ ens pricipij ñ maiorę diuersitę dicit, quę a mutual
mio. Disparitas ē q̃ aal ñ ē d̃ sequtu forli diffrarij; bene m̃ ens: quare infr̃ entę
differunt p̃ ęs entis in diffrij pbibitę: ex quo sequitur q̃ diuersitas em̃ ab ipsa ratione ęs
entis; es̃ d aal, ꝑ geng ī extra sceptę diffrarij.

Sed dices: ens ipliciter pricipij ca-
ret actu diuersitę, ꝑ actu ñ dicat diffrę: q̃ actu ñ ē analogię. Bo. Liquendo ans:
caret actu diuersitę forli, et actualis scedo ans; radicali, nd ans. Si instes: Ad
analogię requritur diuersitas: q̃ ad analogię actualę forlę, requritur diuersitas actua-
lis forlis. Ro. q̃ ad analogię ex nrii sm requritur diuersitas radicalis, ñ ad forlis, ac-
tualis: et ita ens radicalx diuersię ē actu forlx analogię. Sicut fateri tenetur ad-
versarij, aal vt pricipij ęę actu forlx vniuocę, licet ñ ī actu forlx ratio, in qua infer.
ꝑ ueniunt.

Pro pleniori aut huię doctrinę intlig. et analogię explicatione, adverto, ana-
logię (sicut et vniuocę) duplicx sumi posse: phyce scilt, et fundamētalx; tlogē, seu forlicx.
Analogia 1. modo sumpta ꝑpetit natę a p̃te rei cauanti actu, et exerc. diuersitatę
ipliciter, et sumię q̃ ad in infert: et quit ric ē fundamētę ad analogię forlę, et logę sum-
pta. Analogia in 2a accepte ē secretę dicens natę abstractę, et q̃ intę, qua nata
ipsa referta ad infa. sequę natę sumendi rebus qd, et differendi simplicx. Ex
quo colligit ad analogię phycę, et fundamētę requiri diversitę actualę. Ad ana-
logię vero logę sumptę sufficere diversitę radicalę.

Sed insurgei multiplicx. 1o. sufficit
q̃ ens careat diversitę actuali, ut ī ipliciter pricipij: q̃ et vt ī ipliciter idę, seu vniuocę.
2o: q̃ ē ipliciter vnę ē vniuocę; id ens carēs ipliciter diversitę actuali ē ipliciter vnę
vnitę actuali: q̃ vniuocę. 3o. Ens carēs diversitę forli actuali ē idę vnitę actuali forli;
id vnitas actuali forlis ē vniuocātę: q̃. Sed hę replicę vltra instę d aali retorquen-
tur ꝑ Thomistas. Nę ens pricipij ñ dicit diffrę actu p̃ essentiam: q̃ caret diversitę actuali
p̃ essentię: q̃ p̃ essentię erit vniuocę.

Ad 1m sedo anti nd 2m. Hę pricipia ipliciter talia sunt
q̃ hoc q̃ ignorcatur ens ñ stinēs actu forlx diversitę actualę, ꝑ quo sparata diversitas radi-
calis in ente senito excludēs vniuocationę et sufficiēs ad analogię. Ad 2m ig pluries dicu-
tur ē ñ ē idę vnitę ipliciter talę ad vniuocationę. Deinde dicitur Mai: q̃ ē ipliciter vnę vnitę sum-
cedenti nd Mai. Vnitę vniuocātię sedo mai. Et alitr: q̃ ē ipliciter vnę sumpta vnitę p̃ ca-
ra. diuisionis pcise nd Mai; p̃ cara. diversitatis 2m radicalis, qua forlis sedo maiorę.

Ex quo ad 3ᵗᵐ ita dicitur: ē vny vnitē actuali forti vnitorca nō mai. analoga sicēdo mai. et eodē modo dicta min. nō ergo. Soluū sitat ex dictis.

Sed 5ᵒ hucusq; dicta arguebat quondō efficacē in hac achademia qdā rerē tamālē sapiēs: Ens pricindit simplicē ab eo, q̄ nō ē illi esiale; id enti simplicē pricisio a diffrij essali nō ē diversitas radicalis: q̄ ēm ab hac pricindere potē: q̄ replicat ens simplicē a diffrij pricidere, et ēē essalē analogū. Min pbō: Diversitas radicalis consistit in exigēa, quā dicit ens ut in infer: ī ratō differendi; id tali exigēa nō ē ei essali: q̄. Pbō min: implicat ens essalē exigere id q̄ ei venit ratōne itatis oriō accidēlis; id ēē rē differēdi venit enti ratōne itatis oriō accidentis, scilt itatis tractōnis: q̄.

Rēbat nūc 4ᵐ ḡfenorem: Ens simplicē pricisis essalē exigere ēē rē differēdi nō absolute, id adicionate, et ex suppositione: q scilt ex suppēē q̄ ens stahati q̄ implēē exigit ēē in illi rē differendi. Sed ūrō ebat pdictū D. replat ens exigere essalē id q̄ ei venit ex suppēē oriō accidentis; id tali suppēē scilt tractio ē etī pricisio oriō accidentis: q̄ replat ens essalē exigere ēē rē differendi adhuc ex suppēē tractōnis. Rēbant item ens nō exigere essalē absolē id, q̄ ei venit ex suppēē accidentis, bene tm id exigere essalē ex suppēē

Sed qdā ī ad hac solūere hēt tm rū nullatenus vsendū ē. Hēt si ens essalē absolē nō exigit ēē rē differendi, si absolē et pūtive ab oriō suppēē accidentis tractētē ab oriō diversitē pricinget. Ad regā q̄ dicēta mai. nō min. et ilitē ad pbē. Ad cuius intuitū pbationē nō mai. Nā licet diversitas forti actuali veniat enti ex suppēē oriō accidentis, exigēa tm huius diversitatis venit ei essalē absolē, et independenter ab oriō traditione: et licet tali exigēa expletē q̄ itatis, et traditionis accidentis, hoc tm ē a posteriori, quē scilt est rēm dū explabilis nō ī. P q̄ patet ad id, quo replica urgeti.

Quē doctrina pbē ut ēq̄ inquit adductis mille alijs exemplis fit manifesta. Nātā ens mātālis ex mātā, et fra essaliter absolē exigit multiplicabilitē, et corruptibilitē; ī tm corruptibilitas forti, et forti multiplicabilitas tm veniat ei ex suppēē accidentis tractōnis. Potēā operativa essalē absolē dicit aptitudinē positivē ad operē ipsi oriō accidentis. Imo et ipsi ens essalē dicit aptitudinē positivē ad esendū, licet exēa oriō ei accidentis adveniat. Ex fere in oribē exigentijs id ipsi ostenditur. Cum q licet ēē forti rationē differendi veniat enti ex suppēē accidentis, exigēa ei nō veniet essalē absolute.

Argō

esse Suario: Ens dicit univoce et inferior mediatum, negge et speciebus et individuis: ergo
ergo hoc est univocum. Prima probatur: Ens non participatur inequaliter a Prio et Plo: nec
est genus vnius ab alio, nec prius ab vno, quam ab alio: ergo dicit et illi univoce. Re
ne ant. Ad probationem minor anti ro 3q. Ng 3 ens infra eum mediata transcendat vsque
ad vltimum differens, negat non diversimode ab ipsis participantibus, quae diversitas ana-
logia entis situatur.

Si dicas: dal est forlix ens; dal est forlix intrinsica secundum univocum: ergo est ens
Intro: dal est forlix genus; dal est forlix ens: ergo ens est forlix genus. Praeterea: dal est forlix ens;
dal est forlix extrinsica secundum realis: ergo est ens. Re ergo Sugit Mai. dal est forlix ens inter
dictum ro mai: Ens partiatur secundo mai. Ens enim talis genus, et natura est, ut in substantia forlix
substantia, in accidente forlix accidens, et in dale forlix dal: ex quo im sequitur quod ens ut ex-
platum hoc nomen dal et univocum; non autem ens in vno explatum hoc nomen ens, et quo procedit
Istoverria.

Arguitur 3°: Proprietas entis univoce praedicatur de inferior. ergo est ens. Prima probatur. 1°:
Ignorabilitas est passio entis; id hoc univoce praedicatur de inferior. 3 ota sunt simplicia in re
ignorabilis: ergo. 2°: unitas, quae est passio entis ordo equaliter participatur ab inferior: ergo univoce
praedicatur de illis. Prima probatur: Unitas et dividit in negatione, seu carentia divisionis, et illa natura proportat;
id natura non suscipit magis et minus, id equalis est: ergo ab ordine eque participatur.

Ad argumentum ig ni-
hat ex dictis in lega ignorabilis aliquid esse transcendens, et absolutum secundum ad ens, et hoc esse
analogum sicut ens. et aliud respectivum, et simplex, et hoc est univocum: quia, vt ibi dictum est ex
Caietano, quae in vno gra dicunt, si ad aliud transeunt possunt univoce sumi. Ad 3
id ipsum dicimus de unitate transcendentali, quae respicit ad ens, tamquam illius proprietas, importat
negationem, quae idem natura, licet ratione sui non suscipiat magis et minus; hoc enim in re fundamentum
tive, quae negat.

Arguitur 4°: ideo ens non est univocum, quia inferior transcendit; id hoc est nulla est: ergo.
Probatur min. Cum substantia transcendit inferior et univocum est: ergo idem et ente. Si dicamus substantia com-
pletum, quae univocum est non transcendere inferior, licet ea transcendat substantia incompletum, quae est
analogum. Sed ng idem poterit dici de ente: Idem quod ut completum est univocum, licet non ut incompletum.
Ofr: Magis sumuntur inferior entis, quam inferior dalis, ergo si dal est univocum, poterit titulo et ex.
Ang probatur: hoc, et equus licet univoce sumuntur in re dale, differunt in p. zdale, et irrale
inferior ad entia, adhuc in ipsa re differali sumuntur, 3 quilibet differa sit forlix ens
: ergo.

a Quest. 1 Pro
mial. §. 4°
num. 7. f. 6

Ad argutias optime ibi. Ad ipsum ergo dicitur e repugnare ens in omni, sed quo pacto Deus omnia est Ignatius, quemlibet distinxit entis extrahit ipsum a linea entis in omni. Ad hoc dicendum: magis inveniuntur extensive sicut ens; intensive vero ens. Sensus distinctionis est quod infra dalii et veniat ipsum, magis inveniuntur intensive, quam infra ens; infra et entis magis inveniunt extensive, eo quod, licet talis veniat et ipsum quod, magis extenditur; quatenus ad plura praeta se extendit, quam veniat in ens dalii.

Argumentum ab inconvenientia, et meo videri impertinens. Ideo Deus non est ens in omni non stinet actu distinctus, quia et quoad praeteriti ens, eum praeteriti esse distinctum: id est nostra doctrina, hoc sequetur inconvenientia inferimus: quod minor probatur. Deus non est ens in omni dicit actu diversitas radicale, seu dicit gradus, et inaliquis ipsum radicalis, et non dicitur ens praeteriti et subsistentia non praeteriti et eadem veritas radicalis, quam dicit ens: non enim est vera haec praeter subsistentia est ens in alio radicalis: quod licet ens actu stineat distinctus forsitan ipsum, non et quoad praeteriti ens, habet et esse distinctum praeteriti.

Ad vera maioris nego minorem. Sibitur quod ad probationem. Disparat stat in hoc quod diversitas radicalis nihil aliud est, quam expiatus entis, ut est ens differendi in inferens, et per ipsum extrahatur et subsistentia praeteriti potest ens, quae si extraheretur per accidens est in eo ratio differendi, et subsistentia id nunquam praeteriti potest, quia est accidens: quare ens in omni negit stinere distinctus actu forsitan, bene non radicalis. Haec obstat (ut facile obstaculum occurrat) quod dicitur ens praeteriti et subsistentia non potest extrahi per accidens. Non inquam obstatur licet non potest in sensu proprio, bene non in sensu diviso, sicut in logica dicitur est et praeter dalii per modum rationis potalis. Aliud argumentum diruptum est eo quod dicitur sicut debet esse univocum, et ens est dictum Metaphysicum quia. 4. Met. solutum est. C. 4 et 2 gen. entis.

CAP. IV.

DE Proprietatibus Entis. §. 1

Habita igitur aliquali notitia entis in omni, eius proprietates explanare oportet. Sunt quae sciendum est quod proprietas, passio, et attributum sinitur per esse unumquantum. Sed res vera proprietas, quae est vera passio differat ab attributo, quod non proprie passio ea proprietas est. Igitur vera passio, seu proprietas 3 exigit conditiones. 1a est quod ex natura sua distinguatur ab ente. 2a quod convertatur cum illa. 3a quod subsistat, cuius est proprietas non tantum et entia illius; At vero attributum sed has conditiones non requirit, sicut dictum est ens natura rei ab ente: hoc sufficit quod ab ea distinguatur exprimere, ut patet in Dei attributis.

Quo supp. certe ē aliquid oēi ens here aliqua attrib., seu ppriet.; ⁊ ſ obcti, ⁊ quo metaphra ppriet. ēn omitras. Hæc ꝯ ppriet. diguū forlē ex nāra rei ab ea dſedit suos: id hæc ductio labe ſjpugnata manet: quare liquet ppriet. entis ſm eos ſpecie, seu virtualē indeq. ab eis ea diguū. Sed adhuc dividū restat in assignando numero hanc ppriet. P. Suarez, Capreolus, fomⁿ et alij sentiūt, ſm ēe 3, scilt, vnū, verū, et bonū. Alij dicunt ēe 6ᵒ scientes in hac dictione Verbau, scilt Ve, ens, verū, bonū, aliquid, vnū. Alij aserūt ēe 5. Sed his statutis adhuc solet dubitari ꝯd addant supra ens vnū, verū, et bonū. Pbr ꝯ, ēn res ñ magni momenti, dubia hæc ꝯ singulas assertiones distributa breviē resolvemus. 1ª Assertio §. 2.

Iª Assertio. §. 2.

Vnū, verū, et bonū sūt ppriet. entis. In hoc oēi sveniūt. Et ꝯbr breviē Vnū, verū, bonū subsecuntur virtualē ad ens, et ꝯ aliquid superaddunt: nerū Vnū negatū divisionis, Verū ordinē ad intcū, et bonū ordinē ad voluntē: ꝯ hēnt rationes requisitas ut sint attributa, seu ppriet. entis.

Obic. 1ª Propriētas sventia ⁊ ea: id verū et ens ñ sventiūt: ꝯ verū ñ ē ppriet. entis. Minor pbr: intcū sonorcit ñ entia: ꝯ ſ vera: ꝯ verū ñ ſ ꝯ omitata ens. 2ª Voluntas semp dictat bonū; id multories dictat ñ ē: ꝯ bonū ñ sventia ⁊ ente. 3ª Natura sendū se ē ens; et ſm ñ ē una: ꝯ nec vnitas ſ ꝯ sequtur ad ens. Ad 1ᵐ dico q̄ intcū ſ ꝯ attingit ñ ens sub rā entis: qrē oē verū ſ ꝯ sequtur ad rā entis. Ad 2ᵐ silitr rā Voluntē ſ ꝯ attingere malū sub rā boni, et sequentur attingit ñ ens sub rā entis positiui. Ad 3ᵐ ēq alibi disp.ᵐ nam 2ᵐ se here vnitē transcendētē, quē ē ppriētas entis, licet ñ vnitē forlē pluribus ꝯtē. 2. ass. §. 3.

a) In log. Tract. 3. q. 3 §. 4 num. 2. fol. 143.

IIª Assertio. §. 3.

Aliquid ē ppriētas entis. Hæc assertio tiet ꝯ Hnⁿ ē D. Thē q. 1. d verit. art. 1. Pro illius intelligⁿ notandū ē ⁊ P. Suarez q̄ aliquid dupliciē het ethymologiā. 1ª ē q̄ aliquid ī idem, q̄ hēnī qdit. aliquā. In quo sensu certum ē ñ ē ppriet. entis. 2ª ethymologia ē q̄ aliquid ī ide ac aliud qd: et hæc 2ª interpretatio ꝯformior ē Ptⁿ latinis: et in hoc sensu aliquid sicut ppriē forlē divisionē ab alio, et ꝯ sic ē ppriētas entis. Quod rⁿ pbr. Aliquid subsequitur ad ens, et ꝯ superaddit divisionē a quolibet alio: ha ꝯ vis virtualē ēq ens in se, quā q̄ī divisū a quolibet alio: ꝯ hēt aliquid qd ꝯ sequitur ad ppriet. entis.

Obic. Vnū ē indivisū in se, et divisū a quolibet alio: ꝯ divisū a quolibet alio ꝯcordat ꝯ vnū, et ñ ꝯ aliquid: ꝯ vnū, et ñ aliquid erit entis ppriētas. Rⁿ diguū da ant quard 2ᵐ ptē: et divisū a quolibet alio forlē, et ꝯstitutive, nd ant: cātē et illative

scedo ang; et eodem modo dicitur denuo denuens. Vnum ergo tm dicit de forali indiuiduum in se quod indiuiduum in se capit, et infert diuiduum a quolibet alio ipsorum totum, et reciproce per aliquid, et non per vnum. Solue e D. Th. loco cit. aientis: Dicitur enim aliquid; quasi aliud quid: vnde sicut ens dicitur vnum in quantum indiuiduum in se, ita dicitur aliquid in quantum est ab alio diuiduum.

IIIa Assertio. §. 4.

Res dicitur ab ente eo modo sicandi; id non est proprietas entis. 1a pars assertionis probatur, et res sicant idem, et diuerso modo: ergo dicuntur eo modo sicandi. Hanc probat eo D. Th. loco sced. affert. alleg. in corp. vbi ait: In hoc differt res ab ente, quod ens sumitur ab actu essendi, et nomen rei exprimit quidditatem, seu essentiam entis. Ergo res sicat essentiam abiolute sumptam, et ens eadem essentiam per ordinem ad actum essendi, seu per ordinem ad essentiam: ergo idem diuerso modo sicat. Probatur assertio quod 2a pars. Proprietas entis dicitur ad 1am entis acceptam, et quod aliquid supraddit, et ab ipso dimanat; id hoc non habet res, et sicut ipsa essentiam entis, seu illam 1am acceptam, ut inquit D. Th.: ergo.

Obiic. 1o: Ens addit aliquid supra res, id est ordinem ad essentiam: ergo ens erit proprietas rei. 2o: Ex dicta prior est acceptio rei, qua entis: ergo eum ex hoc titulo ens est proprietas rei. Ad 1am dico, quod ens nihil addit rei ex parte rei sicatae, id tm ex modo sicandi; et idem diverso modo sicant, ut dictum est. Ad 2am rn quod licet prior acceptio rei, qua ens, hoc tm arguit quod res se habet per modum essentiae, et ens per modum naturae: hanc ad nullatenus est proprietas essentiae, nec essentia naturae.

Ex dictis stat 4o tm esse proprietates, seu attributa entis, scilicet vnum, verum, bonum, et aliquid. Hinc ad examinandum restat an vnum addat aliquid positiuum, et nativum supra ens. Et inuestigan an verum, et bonum tm addant entia aliquid nativum, an vero aliquid rationis, an ad tantum expressionem; an denique nihil aliud addant nisi habitudinem ad intellectum et voluntatem. Quare 1. et ass.

IV. Assertio. §. 5.

Vnum non addit supra ens aliquid positiuum ex natura rei dicitur; id ens sumitur vnum per se ipsum entitatem positiuam native sicatam. 1a pars assertionis probatur 1o: quia ipsum aliquid positiuum quod ens: ergo ipsum aliquid positiuum ab ente ex natura rei dicitur. 2o: illud positiuum ab ente dicitur ens eum esse vnum: ergo et per aliquid a se dicitur, et non? Si 1am habitum per eum in infinitum: eadem dicendum est abiolute de ente. 2a pars assertionis est D. Th. q. 9 de pot., ubi ait: Vnum quod addit ens supra ens nisi negationem diuisionis; non quod sicet indiuiduum tm, id subsistens eum ipso; est enim vnum idem quod indiuiduum. Ex qua sic: Vnum est ens indiuiduum in se; id ens indiuiduum dicit de forali entitatem ipsum native sicatam, id est entitatem dicentem carentiam diuisionis: ergo vnum sumitur per entitatem positiuam native sicatam.

(+ si 2a; id est) + §. 24

Obijc 1: Vnum se hēt ab modo concreti accidentali; id concretum accidentale dicit vtrumq; ptē in recto: q̄ vnum dicit vtraq; quasi ptē in recto, scilt entitē, et indiuiduum. 2º: Vnum addit supra ens indiuiduum; id indiuiduum ē natio: q̄ addit nationem. 3º: Vnum qua tale differt ab alijs attributis entis; id nō p̄ entitē positiuum: q̄ p̄ nationem: q̄ addit enti negationem. 4º: Ens negat ēe d̄ concepto formali metaphº sicq passionis, alias passio ēēt ens; id ens ē d̄ ens cuius vi poritur: q̄ vnum q̄ ē passio entis negat p̄ positiuum, id p̄ nationem distinctum.

Ad 1m dicendum, esse quo nihil concipitur: Nam fatemur vnum dicere in recto entitē et indiuiduum; et sim nam indiuiduum ēē negationem, licet nātiue sicētur. Ex quo ad 2m id mānet: Nam indiuiduum ē natio nationis, q̄ p̄ positiuum ē, et sim nātiuum est modo sicādi, sicut immaterialis, incorruptibilitas etc. Ad 3m: id vnum differre ab alijs attribut. entis nō p̄ ens, id p̄ indiuiduum positiuum. Ad 4m dico, q̄ ens, et vnum se hent ut ens, et passio sed id, q̄ dicunt p̄ essentiam, licet vnum, ut d̄ concepto formali sicliter alterum, q̄ nō obstat rationi attributi, seu passionis ipsorum. Et dictis colligo q̄ aliquid ēm intuitiue p̄ entitē positiuum nātiue sicātur: sicut enim vnum dicit entitē, et indiuiduum in se, ita aliquid dicit entitē, et diuiduum a quolibet alio. S. assº §. 6.

Vª Assertio. §. 6.

Veritas nō addit supra ens neq; aliquam, nec dnē extrinsecam, nec relē rationis; sed est ipsa entitas intrinseca rei, prout dicit hēitudinem quodam ad intellectum, et quo ē formabilis. Ante p̄bationem adverto veritatem aliquid ēē in sicando, aliquid formale, et in representando, et aliquid in essendo. 1º petit visibus, 2º conceptibus, 3º reb. Hec vltima, d̄ qua in pr. appellatur obiectiua, et ē duplex. 1º scilt et 2º 1º ē solius Dei p̄prius, 2º creaturarum, et d̄ vtraq; p̄cedit assº Cuius 1º pars natiua p̄ocupat oēs ssas nobis in pr. opportunas.

Et p̄bat: id q̄ addit veritas supra ens ē indirecte realiter ab ente; id natio, et relē rationis distinctum realiter ab ente, et ēm d̄nom extrinseca, et 1º ad extrinsecum enti: q̄ veritas nihil horum addit supra ens. Rursus id q̄ verum addit enti veritatem et ipso; id nullum est hū veritatem et ente: q̄ 2ª pars assert. p̄bat ex D. Th. 1. p. q. 17. art. 4 ad tertium, q̄ veritas inventa in re reddit q̄ hēt ēē formabile intellectui. Deinde 2º: q̄ ea obiecta dicimus vª quæ p̄ut ssa in re formantur et intellectui: q̄ veritas nihil aliud ē, quam entitas rei ut formabilis et intellectui. Prius patet a pari: veritas formalis. Nam illi actus dicuntur veri, q̄ formantur et obiectum: q̄ similiter illa obiecta dicuntur vª quæ formantur et intellectui.

Sed obijc. 1º: Formitas et intellectus ē d̄ nō extrinsecus distincta ab actu intellectus: q̄ veritas addit enti dnē extrinsecus. 2º: Vnum

ee vere nihil aliud e quo n ee falsu, seu ficty; q. verus sm addit enti negs fi-
tionis seu falsitas. 3° Rectitudo formalis ad intellectu n e nisi realis; q. rationis: q. verus
tas addit enti nisi rationis.

Ad 1m 1m, formalis obiectu intellectu alia ee possibile, aut quo-
ti possibile, et alia obiectiva. 1a diuinitas ab intellectu ignorcente, aut potente ignorcere obiectu
et hec e diuina essentia in obiectu: 2a sistit in ipsa intrinseca entitate obiectu vt for-
mabili intellectu; et hec e passio entis, et qua procedit dubium. Ad 2m dico veritatem
addere supra ens illa rationem falsitatis, n formaliter, et sistitutive, id 2rio, et illative.
sicut cadaver dicit carnem sine viventis. Vnde ratio falsitatis in ete vnetur ad hoc
ens formabile intellectu, q e sistitiuum veritatis. Ad 3m dico q illa rectitudo in
creatis e nisi realis n participantis, id transcendentis; in diuinis vero e rectitudo natu-
ralis impressionis: quae rectitudo potest uniformitas, qua formitas debet reuncupari. 6. ap.

VIa Assertio. §. 7.

Bonitas transcendentis e ipsa entitas intrinseca rei, qua dicit rectitudinem venientem ad voluntatem.
Ante probationem aduerto q bonum, vt inquit D. Th; aliud e bonum in se, et aliud bonum alterius, q. ille in mo-
dum alterius ordinatur. 1m appellat D. Th. bonum simplicem; 2m autem, bonum sedum id. Aduerto insuper
bonitatis alia ee totale, alia propria, alia integrale, et accidentale alia totalis e ipsamet perfectio esse,
q nulla res perfecta e nisi habeat integrum esse; et de hac inquit D. Th. q ens in quantum e bonum, in quan-
tum e perfectum. Bonitas propria, e passio subsecuta ad ens entis, et qua in pr. Integralis e per-
fectio in integritate propria sistens; et ita perfectum dicimus hoc, cui nullum membrum deficit. Ac-
cidentalis e perfectio entis in accidentibus subsistens; sicut dicit bonum hoc ee doctum.

Preterea diuidit bonum
in honestum, vtile, et delectabile, id quod Theologi. Hoc autem assertio vnice procedit de bonitate
transcendentali, sicut procedens de transcendentali veritate. Et probatur ex D. Th. q. 1 de veritate
art. 1. vbi ait q bonum importat venitis ad voluntatem. Deinde 2e: q. bonitas sistit in primo,
q n expressum note entis, nec note aliorum attributorum, id ita se habet ens, sicut dicit hita-
dinem venitis ad voluntatem, vt per singula discurrenti patebit: q. Sic a parte veri-
tatis sicut ens dicitur verum per ordinem ad intellectum, ita debet dici bonum per ordinem ad voluntatem.

Ob-
jicit Suarez per 1m oppo: Vel dicit bona, et mala per motionem ad illud extremum q dicit
naturale inclinationem ad rem, et carent inclinationem ad illa: q. in hac motione sistit bonitas.
Sic: honestum, vtile, et delectabile dicuntur bona per motionem venitis ad naturam rationalem, sensibilem
et finem intentum: q. bonitas sistitutiua per motionem ad extremum, cui res bona dicitur. Re-
per huiusmodi motionem sistitui bonum alterius sedum id, et gaudere, n ad bonum in se, 17.

plicet et in omni à quo in pri. Et ratio est quia res in se bona posset iterum mihi esse bona pro formali mea inclinatione particulari. Pg patet ad 3m.

Dicet: si bonitas sumita per ordinem ad voluntatem creatam, tum per ordinem ad Deum. Nam dicemus. Si 2m negat bonitas creata sistere in hitudine veniens ad voluntatem, et bonitas creata non ut Deo veniens. Pro quia sicut veritas rationalis sistit in hitudine ad objectum intellectus, ita bonitas rationalis in hitudine ad objectum voluntatis: id per quia, et principalis ad Deum, quia est prima mensura bonitatis, et minus principalis ad creatam, quia est participatio voluntatis Dei. Et licet bonitas creata non ut Deo veniens veniat utilitatis, et per modum perfectivi, bene tamen veniat sequentes; in quam idem opificium creaturarum dicit, et conquiescit tali artifici, quia in tali bonitate sibi placet: vide illud Genesis 1: Vidit Deus cuncta quæ fecerat, et erant valde bona. = Cap. 5. de ente possibili et existenti.

CAP. V.

DE ENTE POSSIBILI, & EXISTENTI.

Dorsumque egimus in præcedentibus de ente in omni, eius proprietatibus, de ipso minus late, idem post in statu possibilitatis, et existentiæ agendum est. Quia licet a quamplurimis in Physica particulari, quia magis in ad Metaphysicam expectantur nobis videtur, eo in presenti tractatu ista duximus illucidandum. = 1. 1. qd i ens possibile, et unde eius possibilitas desumatur? q. 1.

QUÆST. I.

Quid sit ens possibile; & unde eius possibilitas desumatur. §. 1.

Ad istuli intelligi notare oportet possibile duplex sumi posse. 1° latissime, et improprie, idem per possibile tota, id est non repugnans dicente; et huiusmodi possibilitas venit creatis, ut existentibus, imo, et Deo ipsi, quia si existit: quia posset esse. 2° proprie pro possibili physico et ens illud: quod est in potentia ad existendum. Seu: quod actu non existit, nec est, posset tamen esse, et existere; de quo in presenti. Sed advertendum possibile esse sumitur dicens per subiectum res, quæ dicuntur possibilis, et per modum rei possibilis. Et hæc possibilitas est duplex alia intrinsica, extrinsica alia. 1a est intrinsica non repugnantia rei ad existendum sistens in mensura prædicamentorum entium. 2a est quædam extrinsica dupta ab objecta Dei potente creaturas producere. Ex quo patet 1a pars quæsiti.

Cuica 2a 1a 1a tenet possibilitatem creatam sumi ab objecto, ita ut prius sumpta voluntas divina ad producendum creaturam, quia per ipsa creatura intelligatur posse produci: quare hic modus dicendi affirmat res esse possibiles esse distinctas ab objecto sumptas. Ita P. Hurtado et alii. 2a defendit creaturam esse possibilem quia non repugnat

grata evalia igitq; poni sub esse. Et hic modo dicendi avexit q. quod Deus in creatura intrinseca non repugnat ad exendum, quod Virtus Divina potest creare possibile producere. Hic est minor initio Ill. Hra Nro 1. 2.

Nostra Conclusio. §. 2

Creaturae non attribuuntur possibiles per dns extrinseca ab origine divina, id per intrinseca non repugnat Nro, notando originem potentiae eas producere. Nro D. Th. 1. p. q. 25. art. 3. in corp. attenti: Dicitur aliquid possibile, et impossibile absolute esse hujusmodi Nro: possibile quod q. praedicatum non repugnat subiecto, ut Sortes sedere; impossibile vero absolute, q. praedicatum repugnat subiecto, ut homo esse asinus. En Ill. nrae: quae ratione probat: Si res attribuerentur possibilitas per extrinseca dns assumpta ab origine, nulla esset ratio, cur homo esset possibilis, et chymera impossibilis; hoc falsum est: g. Sequella probat: Omnipotentia eadem est respectu hominis, ac respectu chymerae: g. nulla esset ratio cur unum esset possibile, et aliud impossibile.

Explicatur Ratio: homo subsistit originem, ut possibilis ab ipsa, ergo et chymera, q. chymera repugnat, homo vero non repugnat: id dico g. difficultatem chymerae non provenit ab origine, et ut infinita virtutis: g. provenit ex repugnantia Nro: g. possibilitas hominis provenit ex intrinseca Nro non repugnantia. Vox: haec caeteris esse falsa: ideo chymera repugnat q. Deus non potest eam producere: hanc repugnantia chymerae non esse ponenda in aliquo defectu virtutis Divinae, g. haec caeteris est vera: ideo Deus negat producere chymeram, q. haec dicit intrinseca repugnantia Nro, g. chymera attributa impossibilis per intrinseca repugnantia Nro: g. creatura attributae possibilis per intrinseca Nro non repugnant.

Respondebitur g. in Deo reperitur attributus originis a qua sumitur possibilitas prima creaturae, et respectu naturae, seu radicis attributum, a qua sumitur possibilitas radicalis creaturae: quare haec caeteris: ideo Deus potest homo producere, q. non repugnat actual actale esse vero et possibilitate prima hominis, non autem et radicali: nam et hac utrque evalet nulla ratio redditur potest. Sed instatur: Cur chymera est radicaliter impossibilis, et homo radicaliter possibilis? Si respondeat g. chymera repugnat actualiter actuali repugnat actual ad actale non repugnat; hoc non intentum. Si autem dicat: g. chymera non attributa radicalis in virtute Divina, bene non homo: g. inaequalitas nonnedum defectus in virtute radicali Divina per dicendum non est.

Solvuntur argumenta. §. 3.

Objicies 1. Possibilitas creaturae est possibilitas entis 2. finiti, et limitati, dependentis q. ab ente 1. per participationem; id haec importat evalet dependentiam ab ente 1., seu ab origine: g. possibilitas creaturae est dnum. extrinseca ab origine divina. Sed creatura non est vera et possibilitate finiti extrinseca, non et intrinseca, et radicali. Dn. reddit argutus: illa non repugnantia intrinseca radicalis creaturae est non repugnantia entis 2. finiti et c.: g. nequit intelligi nisi ut dependens ab omnipotentia: g. per omnipotentiam ipsi extrinsecam conferitur.

Ad

Ad obctionę optime responsum ē. Ad impugnę secundam dicto sequens: Potentia dependens ab orgoa tanquę a motato, secundo, tanquę a sua attinente, nō ogs. Potentia est ęstrinseca creanę importat orgog in recto, et ęg modus sue extrinsecus attinentis, q̃ in hoc sensu potentia, ut ipsa Dina orgoa: potentia vero radicalis intrinseca attinetur ęg intrinsecę n̄ repugnę, quę ādo em dependet ab orgoa n̄ ęg modus sue attinentię, id unice ęg mus motati. Exemplificatur in obcto, q̃ ē extrinsece ignotum a goa ignotitiua, attinetur n̄ ignotum ~~a goa ignotitiua~~ intrinsece ęg sua intrinsecę entis, et motantę gog intellectiuę.

Objic. 2, seu replicā: illa n̄ repugnat creanę ad essendum n̄ ē a se: ęd ab alio, sed ab orgoa: ęd nulla data sua attributiua potentia ęs ex orgog. Rē replicę in equiuoco laborare: ng aliud ē creanę dicere n̄ repugnę ad essendum a se, aliud ęd dicere a se n̄ repugnę ad essendum ab alio. Ut ē falsum, q̃ creatura n̄ existit a se, id ab alio: ut ē ung creatura a se hēt intrinsecum n̄ repugnę ad participandum esse ab orgoa, tanquę a causa efficiente, ad q̃ requiritur q concipiatur orgoa, n̄ ęg modus sue, id ęg modus motati: q̃ nihil ęg sua causę efficientę intrinsece attinetur.

QVÆST. II

Vtrum essentiæ creaturarum ab æterno, seu in statu possibilitatis hēant aliquod esse reale positiuum actuale?

Notantur aliqua, & referuntur sententię. §. 1.

Hęc controversia inter Physicas difficilis, cum inter Theologicas n̄ infimum obtinet locum (sicut et sequentię) ig dici a me elaboratę, et in hac aula dictatę, in breui praxandum duxi: ng licet utraq a pluribus Physica existimata, iudico m̄ hic ęg prius obtinere sedę, et ad solę metaphysicę expectet, ~~questiones~~ minimas entis indagare. Tamen resolus in memorię reuocare oportet quia sunt status sedę re, esse, et possibilitatis in precedentibus explicati. Et inquę diuisionę entis in participiale, et notale. cap. 1. huius tract. tradditę.

Deinde tanquę id fit certum supponimus 1a Vbicunque est creatura ante actualem sui productionem n̄ hēre aliud ē participiale, quare dubium unice deuolutum ad ē nominale sumptum. In quo 1a 1a sedit creatori potentiam aliquem verum ē notale actuale, actualitę quę vocant essę. Et hac 1a citatur aliqui antiqui Thomistę ut Caiet. Nazarius, et alii, qui adhęrent Illo Godoi tract. 3 d. 1a Dei. disp. 26 n. 69. 2a 1a ęg oppositum nutat creaturas possibiles nullum ē actuale hēre, id ē quod nihil. Ita Eximius Suar. quę frequentat sectę schola societatis Defendit eum a pluribus Thomistis, quos sequuntur esp nrii Comin. Aguirre et Illo Mon. in phys.

Nostra Conclusio. §. 2

Entia creandarum antequam a Deo producantur nullum esse actuale habent, id est quorum nihil. Conclusionem hanc firmant Sacra Pagina, Concilia, Sancti PP. et rationes. Scripturae Pag. Ex illo Joannis 1°. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Si omnia per ipsum esse actuale ab ipso factum est: ergo creatum ante creationem nullum esse actuale habent, alias sine ipso factum fuisset aliquid. Consonat Concilium Latera. sub Innocentio 3°. cap. firmiter definiens omnia in tempore facta fuisse, nihil quoque Deum fecisse ab aeterno: nullum ergo esse actuale habent creatum ante quam a Deo producantur.

Eamque veritatem firmat Magn. P. Th. Aq. et D. Bno. 1° cap. 8. Monologii ait: Prius igitur cuncta, quae sunt ab eodem, ex nihilo facta sunt; id est non ex aliquo. 2°. Pluribus locis probatur, q. 3. de pot. art. 5. ad 24. inquit: Ex hoc ipso, quod quidditati esse tribuitur, non sunt esse, id ipsum additum creari dicitur; quam ante quam esset habet nihil est, nisi forte in intellectu creantis, ubi non est creatum, id ipsum creatum est.

Nec dicas: Creaturas ab aeterno esse nihil existentes, non ablo esse. Hoc enim apparet ex sive testimonia allata. Scripturae inquit quod omnia facta sunt: quod est quoad esse. Concilium ait, nihil Deum fecisse ab aeterno: quod nequit esse esse creaturam. Rationes dicit, omnia facta esse ex nihilo: quod creatura ab aeterno non habet esse esse, alias ex tali esse creatura fieret. Et denique clarius sua mentem ipsem D. Thom. inquiens, quod non sunt esse, id est ex, id enim additum creaturae creatae: quod ante creationem nihil est, non sunt quoad esse seu esse, id enim quoad additum, seu esse.

Primum sub hac propos: Creatura potest creari, et potest annihilari posse; id est ante actualem sui productionem habet alia esse actuale actualitate esse, nec potest creaturam, nec potest annihilari potest: quod Minor Probat: Creatio est: productio entis ex nihilo, et annihilatio est: reductio entis in nihilum; at neutrum horum daretur in casu posito: quod Probat Minor: In tali casu creatio creaturae non esset ex nihilo, id est ex aliquo, id est ex illo esse actuali actualitate esse; nec creatura posset redigi in nihilum, quia illud esse actuale potuit ab adversari, ut posse esse quale, indestructibile foret: quod.

Rebus ex doctrina adversariorum, quae creatura potest creari, et annihilari, ipsa productio et destructio esse quoque huiusmodi actiones quae directe tendunt ad esse, tanquam ad suum finem, quare posita illa actualitate esse, adhuc datur productio, et annihilatio locum. Solvo 1°. ex D. Th. dicente quod creatio non sunt esse, id ipsum additum creatae. Innuit 1. P. q. 45. ar. 4. ad 1. Ids est nihil, ac nullum ens, et ita creatio, quae est emanatio totius esse non ente, quod est nihil: quod creatio est emanatio non solum ex, id est, et; et innuit esse emanatio ex non ente, quod est nihil, quod falsum esset posita in creatura illa actualitas esse ab aeterno.

D. 2° ex Apport. ait ente: quid en. hei q̃ n̄ accepisti? si ad accepisti, qd gloriaris quasi n̄ acceperis? q̃d creatura in sui creatione accepit et tq esse, quia est ens totale: a liis aliqd habet q̃ n̄ accepisset, et hoc q̃ gloriari potest. 3° licet tng solus creatoris esse; tng sm̄ totalis q̃ se inspecto è tota entitas ex nihilo producenda: q̃d n̄ sm̄ est ex nihilo esse totali, id em est ex nihilo esse totali extrahitur. Denique: Actio productiva humanitatis Xpti D. è actio vere productiva: q̃d aliquis tng, vere, et proprie producit. Sed n̄ est q̃; 3 in 1ª satis sm̄ humanitas Xpti est q̃ est increata: q̃d è esse totale humanitatis Xpti: q̃d talis humanitas, ut possibilis, nihil erat em quoad esse. 2ª

2ª ratio Ml exuitur ex Aug. lib. 1. de Trin. cap. 6. 1ª p̄ Dei filio arguente: Si facta n̄ è creatura n̄ è; si dei creatura n̄ è ergo 3 Patre subsita è: dei em subsita, quia Deus n̄ è, creatura è; et q̃ creatura n̄ è, Deus è. Quod ratiocinij sub hac fra expendit: q̃d q̃d creatus n̄ è, Deus è; id si creatura ante sui productionem hat aliq esse actuale q̃ cum illud tale est actuale creatus n̄ è: q̃d Deus è: q̃d non Dij erunt, quia tot erunt; q̃ è immortuorum Politeismum incidere. Min. p̄bor: illud è actuale devenit possibile ab eterno; id fide certus è Deus ab eterno nihil creasse: q̃d illud è actuale creatus n̄ è. D. fr: Cors adequate diuisus in eis a se, et in eis ab alio: q̃d illud è actuale est q̃ a triangli imaginatus, t ens è a se, t ens ab alio? si ens a se: q̃d Deus è. Si ens ab alio id a Deo: q̃d t operante libere, t natura? n̄ libere q̃ Deus ab eterno nihil libere extra se produxit. N̄ natura, q̃ ea operatur ex ordine vitij voluntis sue. q̃d t 1° ad vlmum illud è a triangli assignatus chymerium è.

Si ratio: Eius creatione possibili n̄ è ens actuale a se, id ab alio; n̄ qdem q̃ actione existentis, et exercitus, id signatus, et possibilem. D. Ng licet ad è possibile creatione sufficiat dependentia ab actione possibili, ut non fatemur; implicat sm̄ creatione hetre aliq ea creatus actuale ab actione sm̄ possibili: q̃d sm̄ retinet vt illud è actuale hat creatura a se: q̃d creatura, t Deus è, t nullus è actuale hetante sui actuale productione.

Vltima Ml ratio hac è: si hoo vp ab eterno hetret illa actualitas est, hoo reddereta ab eterno esens; id hic è horror Vbicleghi dignatus: q̃. Sequella p̄bor: tn tali casu em est hoo hetret illa actualitas sue est; id hoc ipso dnoaret hoo ab eterno esentis: q̃. Min. p̄bor. Est actualis est q̃ è instituere hoo esentis: q̃ si est hoo ab eterno hetret illud è actuale est, dnoaret hoo ab eterno esentis.

Si dicas esse sm̄ dnoare esens subsistens cagas tali denominationi, q̃ n̄ hat est hoo ab eterno. D. è: Implicat fra actualis hens è in actu, q̃n aliquis effectus

alicui subiecto. Mirum, id esse possibile esse et reddere subiectum existens: quia hunc esse negat posse hoc possibile, implicat enim aliqua actualitas in statu possibilitatis. Sunt qui certum fateri hoc possibile ab aeterno actu existere, quia si in aliquo vero sensu veritatem gerere, difficile non erit Philosophis ab haeresis liberare.

Propter haec fortasse aliqui Scotistae asserunt creaturas possibiles, sunt hoc quod ens diminutum doctrinae, et quasi medium inter ens reale, et rationis quod invenit (inquiunt) et ente rationis, quia non existit realis; et et ente reali, quia ei non repugnat realis esse. Sed hic modus dicendi brevis rejicitur. Nam si illud ens diminutum non est actuale sed possibile, et ita est medium inter ens reale, et rationis. Idque et non fatemur. Si ad est aliquid actuale et est figmentum fictione inventum, quia non credunt Scotistae, et quod entitas actualis realis significatur, quibus ignorationibus hucusque facti sunt obnoxii. Soc. arg. Dria. §. 3.

Solvuntur argumenta contraria. §. 3.

Argumentum 1°. quod invenit creatum sed dicit se in omnem statum debet illi invenire; id creatum sed dicit se esse aliquid actuale actualitate esse: quia enim in statu possibilitatis. Minor probatur: De hoc sed dicit se veritatem quia actu actualitate esse. Sed contra probatur: Haec propositio: hoc est actu actualitate ab aeterno a Deo, ut vera; id in illa enunciatur actual invenire hoc actu: quia. Sed contra min. In hac propositione non enunciatur actual invenire hoc possibiliter: quia actu. Sed contra probatur min. In hac propositione hoc est actual dicta sensu facit, ac ita: hoc potest esse actual; id in hac enunciatur actual ut invenient hoc possibiliter: quia in illa, ut ei invenient actu. 2°. quia aliqua propositio a gratia natura non distinguetur a propositione a gratia stingenti: nam enim haec propositio hoc est albus, si sumatur a albedine, ut invenienti hoc a possibili natura est; sequella est absurda: quia.

Hoc difficile argumentum, quia proprium est Sta. Maria, enim ab ipsa debet solvi. Sint enim privationes, et rationes, imo et chymera esse aliquid actu ab aeterno actualitate esse. Nam enim haec propositio: Privatio est carentia sui debitae; natura est carentia sui indebitae: chymera est, cui repugnat esse, non semperterna veritas a gratia natura etc. unde in ipsis idque fit argumentum. Ut quia ceteras, notare oportet ex D. Th. Verbum est duplex posse accipi; et quod sicut unione actuale gratia cum subiecto, adjunctis expressis extrinsecis, et quod sicut primum praesens est a gratia subiecti, praecindendo ab eo quod expressa exprimunt et non: et in hoc sensu sumitur verbum est in propositionibus semperterna veritas.

Ruursus nota quod sicut natura sed dicit se praecindit a statibus possibilitatis, et esse; ita enim praecindit ab actualitate, et a carentia possibilitatis; sunt quidem dicit mere gratuitum existentiae quae quidem mere ab aliquibus ponitur additionata: ex quo gratia: hoc sed dicit mere

mensionis partium essentialis, quia est suppositum quod est titulus non debet poni sub esse et illa partes essentialibus, sed esse actuale. Sed quia ex hoc dicendi modo sequitur ploductionis, ex singularitate, et alia esse et esse metaphysicum horum, quia est suppositum quod est et illi partes debet poni. Fortasse melius iudico dicendum hoc mecum et cum partibus essentialibus, quia in quorum statu, sive physico, sive metaphysico videretur, quatenus quod ab his statibus principaliter sumpta et illi partes sicut. Hoc et hui mensionibus, utpote rem esse alia ratione reddi potest.

Ex hac propositione: hoc est actuale, et absolute vera, quia intelligatur de hoc ente, facit hunc sensum: hoc est actu actuale. Si de hoc possibili, eadem et ac ista: hoc potest esse actuale. Si de hoc sensu se, et quia est possibile sequitur veritas equivalet huic: hoc est etiam actuale: Hoc dicit, quia hoc est actu, nec in potentia, id ab utroque principatur. Ad verte tamen, quia licet huiusmodi mensio ex plane videatur quod suppositum accidentes, hoc tamen est a posteriori, et quoad nos; quia ipse rem esse tamen a posteriori ex plabiles ut; sicut de diversitate radicali entis in rem dictum est. Ex eo nasci, quia esse actuale inveniat hoc in quorum statu, recte inferitur: quia absolute et essaliter invenit ei esse actuale.

In tria quia negatis ordinibus, quia in argumento probanda assumitur; ad 1 ultimi antecedentis probatur, secundum primum, non sequitur. Diversitas quia illarum propositionum stat in hoc quia hec propositio: hoc potest esse actuale dicitur de hoc possibili; in ista vera: hoc est actuale, non enuncia tur actuale, ut veniens dicitur de hoc possibili, nec actu, id ab utroque principatur. Ad 2 probatur dico: quia hec propositio: hoc est album, si de pratio stringenti, sed ly hoc supponit pro hoc ente; si vera intelligatur de albedine, ut possibilis hoc veniente de pratio nario non ming, ac ista: hoc est actuale actuale; et hac tamen differt quia hec sed est absolute vera, illa autem tamen est vera; si de albedine ut possibili hoc intelligatur; in quo stat necessitas unius, et stringendi alterius.

Replicabis: hoc nunquam fuit nec potest intelligi in potentia, ad sua pratia essalia, et talia hendum: quia sed illa habet essalia actu. Dicendum antecedentis, non implicationem sequentis: nam quia hoc habeat sua pratia essalia, actuat in potentia et id ipsum accidente; quare potest habet sua pratia essalia essalia, ab utroque debet principi. Implicatorium quia et pratia essalia invenire hoc essalia actu, aut in potentia.

Urgebis multiplicia. 1. Ens secundum se sicut ratum opponitur dictum non enti; id non ens non est aliquid actu: quia hoc quia secundum se est ens est aliquid actu

Inuig: hoc resolu se actu distinctu a chymera, et non est indifferens ad hoc vt sit, et non est chymera: et hoc resolu se ē actu aliqd. Patet 2ª. q. 2ª id q̄ actu non ē, ab alio actu distingui non potest. 2º: et hoc resolu se verificantur p̄ priuationes, ut finitas, admixtas etc: et ē actu ens, et non entia non sunt passiones. 3º: hoc resolu se distinctu a sua priuatione; id non nisi p̄ positiuum: et creata resolu se ita ē aliq positiuum.

His ōibus applica instantias supra factas. Ad 1m distinguo maior: opponit obiectione non entia actu, nd maior; entia p̄ mere rationis, secundo maior, min. ex nd 2m. Ex quo patet dictum, et soluto Ad id, q̄ superadditur. Ad 2m nd maior: ng ille p̄ priuationes actu, et forsitan sunt non sit entia non sit entia aliquo hoc, si id radicalia accipiantur inueniunt hoc p̄ mere rationis, sicut est: quare idem dicitur illis, ac est dici debet. Ad vltimum secundo loco. Non enim positiuum ē, id ē actuale positiuum creatum negamus.

Arguitur 2º: q̄ ē aliq̄ ignorabile ē aliqd actu: et ignorabilitas non est ē aliqd actu: id creatum possibile actu ignoratum a Deo, utpote obiectum simplicium intelligibile: et non est aliqd actu. Hoc argumentum Theologicum, licet difficile, instat 1º: Priuatio, negatio, et chymera actu ignoratur a Deo, et tamen non sunt aliqd actu: et idem de possibilibus. Nec obstat si dicas priuationes etc. tamen ē ignorabiles p̄ res positiuas, quas priuant. Non enim quam obstat: nq licet sint actu ignorabiles p̄ aliud, adhuc p̄ aliud non sunt aliqd actu: et ex ignorabilitate actuali non infertur ē actuale.

Instatur 2º: ignotum, quia Deus habet non sum ē actualia, id enim est aliq; et tamen possibilia non sunt aliqd existens: et. Instatur 3º: Deus ab aeterno actu ignorauit futura, quia existunt in sua differentia temporis; et tamen ab aeterno ita non existunt: et creans non eo modo sunt entia actualia, quo sunt actu ignorabiles. Ad 1m et distinguo maior: quia ē actu ignorabile, ut aliqd actuale, secundo maior: ut aliqd in potentia, nd maior. Nec ignorantia actu ignorantia a Deo, ut sunt: si sunt in potentia, actu ignorantia a Deo ut aliqd in potentia. Audite D. Th. 1. q. 14 art. 9. ibi: Ad 1m dicendum q̄ resolu q̄ sunt in potentia sic habet veritatem ea, quia non sunt actu; verum enim est ea esse in potentia, et sic scientia a Deo.

Replicabis: 1º creata possibilia actu sunt obiectum scientiae Dei: et habent actu esse obiectum: et sunt aliqd actu. 2º: Veritas possibilis correspondet veritati obiectiua: et veritas possibilis actualis ignorantiae Dei, correspondet veritati obiectiua actualis in possibilibus. Applica instantias supra factas. Ad 1m distinguo ant: actu existunt esse obiectum etc. secundo ant; actu intrinsece, nd ant. Ex ita dicitur vtrique ignorantia illatum. Et enim possibile extra esse obiectum actu, hoc p̄ venit ab actuali scientia Dei ignorantia extrinsece denominante.

sicut ens rd. q fraty ē realis ponibile, n q realis intrinsecus ipsi, id q realis
ponitur ei extrinseca. Ad 1m rn q veritas sortis formata ⁊ dicto, qm ad hoc
q dicta ita ⁊ sicut affirmatur; quare si affirmatur ee aliq in gra, n debet ee aliq
actu, alias ponitur esset falsa.

Arguitur 3o: q ponitur in praesenti ē ens reale actuale
positivum; id rei positivae, sive sit substantiae, ponitur in praesenti: q. 2o Cadit ens, quod
nunc ē actu, antea fuit possibile: q erat aliqd actu, alias ens, quomodo ē fieret
alia ab ea, quae possibilis erat. 3o q nihil ē n potest produci, id creans possibilem ⁊ ⁊
ci pos: q n ⁊ nihil: q aliqd actu. 4o: hoc ē esse ē in cadit specie, in qua erat
hoc possibilis; id hoc esse ē in spe actuali: q ē m ut possibilis.

Ad 1m rep. D. Ph. 1. met.
bet. 3. inquiens: Ens q dividit in sp. mta. sicut species nata to generis secundum q in actu,
⁊ in pta. Non q requirit q sint aliqd actuale. Ad 2m dicitur ann. Cadit ens natura,
secundo ann, possibile, n ann. Dicitur itaq ens possibilis non natura, et quoad statum a re
ipsa, ut esse: q dicitur tanquam ens in pta ab eodem ente, ut possibile in actu. Ad
3m dico q id q ē nihil entale, sicut chymera, n potest produci; bene tn id q ē nihil
accidentis, ut creans possibilem, quae nihilentis detructa poni poss sub ens. Ad ul-
timum rd hoc secundum se ee in denata spe entalis, et q mensionem nomen; ut esse ē in
spe denata actualis; et ut possibilis possibilis.

Arguitur 4o: hoc ppo ē vera: alter mun-
dus nunc ē actu possibilis: q q aliquis frs, quae illi actu veniat: q ē m possibile ab aeter-
no ē aliq actu. Pois pat: na licet alter mundus ⁊ in pta ad esse, n tn ē in pta ad
possibilis, id actu ea het. 1a 2a pbr: Implat denotatio actualis ab aliqua frs actuali
n praeveniens; id denotatio possibilis actu venit alteri mundo: q rd alicui frs actualis.

Respondetur q hoc ppo: alter mundus nunc actu ē possibilis, tn ē vera quatenus facit hunc sensum:
alter mundus nunc actu n het ee, id tn potest illud habere; ad q n requirit frs, quae actu ⁊,
imo requirit frs, quae actu n ⁊, licet ea possit: Sicut in hac ppo: chymera nunc ē actu ⁊
possibilis; ly actu n denotat aliquis frs, quae actu ⁊; id frs, quae actu n ē, et cui repugnat
ee. Silitur hoc, ut privatio visus n het aliq et actuale, et tn id ille verificans, actu
haeze equitatis.

Dicimus itaq, mundus actu ee possibilis, q ut explicemus ly carere actualis
q verba explanatia actualitis id dicimus. Quorum elegantia exponit Aug. lib. 3. de
vita beata. Ibi: Nescio quomodo dicamus, habet egestatem, het nuditatem; egestas enim

verbis ē in hendi; quia ge, ut quod visio explicat in potentia, ita dicimus habet esse actu, ac in dicamus habet non esse. Sic g. similis, ita dicimus: alter mundus actu ē possibilis, ac in dicamus; actu habet in esse actualitas. 1.3. Vtr. est rei creatæ realiter distinctus ab eius existentia.

QVÆST. III.

Vtrum Essentia rei creatæ realiter disguatur ab eius existentia?

Explicatur titulus, & referuntur sentiæ. §. 1

Celebris hæc controversia ig ab antiquis excitata, præcipue in a tempore D. Th. pugnacissime in scholis agitata. Potest cuius controversiæ adversus, q. essentia nihil aliud ē, quam intentio rei extra suas causas, sive ultima actualitas, qua est constituta in rerum natura existens. Quo supposito in procedit dubium d. est ut possibile, ita quod sic certum ē disgui realiter a se ipsa ut existenti, quam statu, sive tanquam ens in potentia ab eodem ente in actu. Procedit d. difficultas d. est essentia causa potita, et inquirimus: an sicut Petrus distinctus albus vel. p. fig albedinis ab ipso realiter dictam, ita est essentia creata a gte rei potita distincta existens p. esse ab ipsa realiter dicta.

Circa q. subd. Dr. Aquinatis precedens ponit inter esse, et essentiam sua dictionem formale esse natura rei. 2a. Sa avertit in disgui realiter, id m. p. rl. Et omnes in Schola Societ. aliqua paucis exceptis. 3a. denique defendit realem dictionem esse ab esse. Ita unanimiter Schola D. Th. cum qua sit Pbria Vro §. 2.

Nostra Conclusio. §. 2.

Essentia rei creatæ disguitur realiter ab existentia. Vt hanc ita esse fore docet D. Th. ut ē eius mente, nec ipsi adversarij dubitent. Ipsa audire igitur 4 & Pant. d. subita capi ubi ait: Esse essentiæ et ē actuale esse differunt realiter ut duæ diversæ res. Idque quodlibet 2. ar. 3. dst: q. in qualibet creatura ē aliud ipsa creatura, et ipsum ē eius. Sed hæc intelligi requirit d. est ut possibile, q. nihil ē s. m. Nec ita adversarium; nam de dictione rei q. aut differre inter se realiter, g. unice lagi Nrig Magr d. dictione reali esse essentiæ ab ipsa existentia.

Probatur. 1. rd. efficaci, licet familiari in Schola Thomista. Si est realiter identicaret esse ē esse infusa in linea entis: id tali infinitudo repugnat esse creatæ: g. ergo q. realiter identicet esse. Mai. p. pr. Est identicans realiter ultimum actum in linea entis ē infusa in tali linea; sed est ē ultimum actum in linea entis: g. est identicans realiter esse, ē esse infusa in linea entis. Mai. p. organis, et rl.

Patet ejdem: Nq, ut inquit D. Th. 1. p. q. 54. ar. 1. Intellectum identicans intellectum ē infusum in linea intellectiva, q. intellectio ē actus ultimus talis lineæ: g.

ille dicendo, et ella esse identicante. Ratione probat eadem Maior: Ens identicans Deus affectionem lineae entis et infinita in tali linea; id hoc habet ens, si identicaret esse: ergo Minor probat: Ens est in ipso actu rei, ens est et ultima affectio sua ipsius: ergo si ens illum identicaret esse, identicaret Dei affectionem lineae entis. Ergo inferitur ex eo quod implicat identicatio ultimi absque identicatione intermedii.

Sicuti: Ens identicata et esse non est limitata a se, nec ab alio: ergo est infinita. Item quoad 1 pro probatione: Ens et actus ultimus est affectio formalis reperta in Deo: ergo esse non dicit limitationem a se. 2 pars antecedentis probatur: in tum esset limitata ab alio, quatenus reciperet aliud, et in alio reciperetur; id ens identicata et ens non reciperet aliud, quia aliud non est actus ultimus, et esset ulterius actuabilis. Nec unquam reciperetur in ente secundum realem identicata, quia nihil recipitur realem in se ipso: ergo.

Respondebit 1° et esse in. D. Illam creatam identicata et esse adhuc manere finita, et limitata, quia licet non recipiat, nec recipiatur; ex receptu tamen creatae habet esse ab alio sed cuius dependentia limitatur. Praeterea, inquit: finita ab alio finito non facit infinita: si ergo esse finita formaliter identicata et ens esse finita ens infinitum nullatenus utituere potest.

Sed 1° est: Ideo res est ab alio, quia in se habet principia intrinsecam limitationis: ergo esse non habet in se principia intrinsecam limitationis non est ab alio, et consequenter est infinita. Probatur antecedens 2°: principia finitum et illimitatum negat esse 1° radicem alicuius limitationis: ergo limitatio creatae negat dumtaxat 1° radicem, et tanquam a 1° radice esse eo, quod est ab alio, sed a Deo. 2°: esse recipit esse a causa 3° exigit ipsum esse; id creatura accipit a Deo esse limitatum: ergo quia id habet in se principia intrinsecam talis limitationis. Et nullum aliud est assignabile pro receptione esse in ente: ergo ideo est ab alio quia in se habet principia intrinsecam rationem quam limitationem exigit.

3°: Ideo intuitio Dei non potest multiplicare Angelos intra eos de eis, quia intrinsece carent principio multiplicabili, sed manet: ergo patitur non posset Deus efficere ens limitatum, si in eo non supponeretur principium intrinsecum limitationis. Denique quia hoc ipsa doctrina defendi posset possibilitas subsistentiae supernaturalis creatae, possibilitas creatae exigentiae ab intrinseco visionis beatae, visionis hypostaticae, et alia: utique quia talis creatura est ab alio, quae sufficit ad esse creatum; quae ora P. Suarez acerrime impugnat. Ad id quod in respondebitur respondendum est, finitum ab alio finito non facere infinitum a priori, et immediate, bene non a posteriori, et per aliquas mediatas; ut in instantiis apparitis est manifestum.

Respondebit 2°:

Ad 2g entis finiti sufficere ogniūq metaphysica est actus, et gerit metaphysicam, vel est ens quia, et distinctio realis ab ente finito. Ergo et ipsa singularitas facta ab ente realis est identitas, et constituit naturam infinitam. Sed 2a pars est ex ipsa ab adversariis adducta. Ergo non est actus 2i de linea metaphysica, id est linea physica: quia non im metaphysica id physice distinguitur ab ente. Quia ibi ideo singularitas distinguitur metaphysice a natura, quae est actus 2i metaphysicus illius: quia non est actus physicus entis ab ea physice distinguitur.

2° q. subsistentia est actus 2i physicus natura physice ab ea distinguitur: quia id est ente rapit esse. 3° Exclusa ordine physica enim metaphysica tollitur: quia solum implicatorum ungit. Ibi probat: Ordo metaphysicus fundatur debet in ordine physico; id exclusa ordine physico entis et esse ordo physicus tollitur: quia et metaphysicus. Min probat: 1a ratio 1a dicitur ordinem physicum in creatura est ordo physicus in linea entis; id hoc est ordo ex ente, et esse: quia hac deficiente, ordo physicus ordo tollitur. Denique: hac solutione enim defendi posset agens creatus identitative in actione natura, in subsistentia et alia huiusmodi extraneis adversa.

Rebus 3° Ens identicatur 2 esse quia ea sunt semper here limitatum. Na si est esse magis limitatum per receptionem frigidum. Si esse frigidum limitatum per receptionem in materia: sed denique sunt esse totum operatum limitata in per subsistentia: in per receptione accidentis. Sed 2a est: Esse magis non recipit frigidum, nec esse frigidum infigit magis, nec denique esse ordinatum subsistens, nec recipiens accidens, sed ad hoc ora esse unice se habet per modum additionis: esse hui sicuti limitari nequit. Rursus, hoc solum inculcat ora in ipsum pugnata: quia exclusa ordine physica entis 2 esse, nec materia reciperet frigidum, nec frigidum infigeret magis, nec ordinem reciperet subsistens, 2 ordo ordo physicus deficeret: et denique, nec ordinem reciperet accidens. Na D. Th. 1. p. q. 3. ar. 6. ideo probat nulla in Deo recipi accidens, quia est simplex, quia enim haberet creatura, poterit realiter esse entis 2 esse.

Probat 2° 3° Subsistentia (ut probat incarnationis mysterium) realiter distinguitur ab ente quia enim esse. Pro 1a q. Esse est actus ultimus adveniens entis post subsistentia: quia si subsistentia distinguitur realiter ab ente, poterit titulo esse. Na, ut supra arguebamus, implicat identitatem ultimi alicui identitatem intermedii. In ido: 1a probabiliter 1g. Sicut humanitas Christi subsistit per subsistentiam verbi, ita et existit per verbi esse: quia 1a esse, quo subsistentia realiter distinguitur ab humanitate. Pat. 1a: Natura Christi divina: separata realiter ab ente nunquam realiter distinguitur. Solv. ar.

Solvuntur arguta. §. 3

Aperitur 1° nihil distinguitur realiter ab eo per quod constituitur; id est ente creata constituitur in 2 esse entis actualis per esse: quia ab ea realiter non distinguitur. Min probat: Esse creata constituitur in actu per id quod superadditur entis ut potentiali; id est ut potentiali sola essentia superadditur: quia. Minor probat. 1. Ablata essentia ab ente remanet ens ut potentiale, et quia nihil quia sola essentia superadditur entis ut possibile

2°: ergo ut possibili unice superaddita sua illa, per quam est ponita extra causas: id tamen sua
ē essentia. Id ideo quia prius. 3°: id superaddita esse, ut possibili, per quam est opponi statui possibilitatis, id
non opponi per essentia. Minor probatur: Ens ex possibile nihil aliud ē, quam actu non hēre essentia, quia po-
ē hēre: ergo per hēre actu essentia opponi statui possibilitatis.

Vt hoc argumentum sane difficile dissolvi
Nota 1° quod sed dubio dicta ē, scilicet esse ut possibile non sunt ē nihil actualitatis essentia, id ēm esse
nihil actualitatis esse. Nota 2°: Dari instans temporis, et signa instantis: instans ē, mome-
tanea temporis duratio; signa vero ut, quasi partes instantis, non quoad durationem, sed quoad intelligi. + f. 327.
Nota 3° priorities temporis, et nunc tract. d. perspicamente explandendis. Quod igitur ē prius n. 3.
priorite nunc intelligi in 1° signo instantis productionis, et quod ē immediate posterius intelligitur ac-
diratis in 2° signo eiusdē instantis etc.

Quo suppto ad argumentum sed quod in signo priori suae productionis intelli-
gitur esse in actu vitali incompleto, et initiativo; et tra intelligitur extra causas opposita quod statui possibilitatis:
opposita vero in alio signo eiusdē instantis intelligitur esse hēns, id est forda, reddita quod in actu completo ex-
tra causas, et ultimo opposita statui possibilitatis. Ille ad actus initiativus, vitalis, et incompletus dicitur, quia
per illo signo intelligitur esse incipiens hēre ē extra causas, et in via ad hēndum esse per eodē insta-
tis in posteriori signo natura intelligendum.

Cum ad esse per illo priori intelligitur exigere esse per
toto instanti, ratione talis exigit diguitas ab esse ut possibili, quia esse ut possibile non exigit, imo poteti-
ve excludit esse per instanti possibilitatis. Sed advertē quod extra institutiva illius actus initiativi, et
incompleti ē ipsa esse causans exigere esse per signo sequenti intelligendum; quare esse exacta
nie hēt per modum extra institutive illius actus initiativi, id per modum additionis essentiae realis, et spe-
cificative per toto instanti. Et obiter nota hunc ē actum entitativum, quem fluxus sedūt mag
ratione propriae entitatis independentia a extra substantiali.

In extra quod ad argumentum, secundum magis diguum
Min: institutive in id entis actualis vitalis, et completo sedo min: initiative, et incomplete, non min.
et silitis ad probat. Ad cuius intuitum 1° probat diguum antec: ablata essentia physica, et per toto instanti sedo
antec, scilicet in sensu explicato, non antec. Ad 2° probat diguum mai. per quam ponita extra causas,
et initiative, et completo, sedo mai: completo scilicet, non mai. et eadem dictione applicata min. non sequitur.
Ad ultimum probat silitis diguum min. hoc hēt esse per esse, completo sedo min, vitalis, et incomplete
non min. et sequitur.

Replicabit: in illo signo priori ad esse realis superaddita, ita intelligitur esse ultimo, et
completo extra causas: quod id est quia entitatis intelligitur excem. Sed probat: Nunc intelligitur esse ultimo, et completo

extra caag, qd nihil est intelligi educibile a causis; id port 1.3 signum nihil est intelligi educibile a causis: q. Minor probatur: Si aliquid intelligeretur educibile, maxime essentia realiter superaddita; id hec non est aliquid entitis est, et per non, ab ea realiter distinguatur: q. port 1.3 signum nihil entitis est intelligi educile.

Nego ans: Ad probationem distinguo min. nihil intelligi educile initiative, et incomplete secundo min; vlmo, et complete, non min. Ad probationem distinguo mai. Maxime essentia perfecte non mai essentia et eam essentia educilis complete, ~~complete~~ secundo mai. min, et non ang. Licet enim in 1o signo intelligatur essentia per sup entitis educta a causis initiative, et vialiter, adhuc non intelligi educilis vlmo, et complete, quia ei debet svenire forsitan ratione essentia realiter superadditae in alio signo posteriori eisdem instantis natura intelligendae: et licet essentia non sit aliquid est incomplete, et vialiter superadditae, et non aliquid est simpliciter complete, quia qdo et secundo dicemus est, et essentia realiter superadditae.

Urgebit: Tunc intelligitur essentia vlmo, et complete in secundo natura, qd vlmo, et complete deficit eis essentia; id hec intelligi deficere per signum priori ad essentia realiter superadditae: q. per entitis ipsis est. Minor probatur: Essentia realiter superadditae nequit ea defectus forsitan carere est: q. nullus defectus ita intelligi per ipsis entitis est per signum priori ad essentia realiter superadditae. Antecedens probatur: Essentia realiter superadditae non potest ea defectus forsitan sui essentialis dictorum, id est carere entitis ipsis ergo quod nequit ea defectus forsitan carere est, et eis essentialis dictorum non sit.

Sed hec regula non nova difficultas, id potest oriri ex addit precedenti. Quare ad Min. Ad probationem distinguo ant. essentia se ipsa, secundo ant. essentia et eam qui intuit hoc secundo essentia, non ang. et ang. Essentia q. actualiter vialiter, et initiative, licet per essentia dicta carere ipsis entitis est. essentia non actualiter vlmo, et complete, ideo ea, ac hoc secundo essentia resultat essentia tanquam ex subdito, et essentia superadditae tanquam forma; quare licet per essentia dicta ita carere entitis est, quia carere entitis est: ideo qd effectus huius essentialis dictorum non ponitur by essentia et essentia realiter superadditae intelligi.

Arguitur 2o: Si essentia diguerata realiter ab essentia hec recipieretur in illa; id hoc repugnat: q. Minor probatur: hec recipi in essentia ut partiali, vt supponitur; aliter nec in essentia: q. Minor probatur: essentia ut essentia excludit essentia: q. si essentia realiter superadditae reciperetur in essentia essentia, reciperetur in essentia simul entitis essentia. q. sic essentia realiter essentia identificaret. Rurs caa vt causa debet ee essentia; id si essentia reciperet essentia eet illi caa maali: q. essentia non per essentia realiter dictis: q. per se ipsa.

Vt argumento relata nota essentia non ee sufficiens forsitan caandi, ea non additione sine qua non potest caa caare. Adverte denuo in signo caalitis caa non debet intelligi virtus caativa, quia ee sufficiens forsitan caandi; additiones qd non debent intelligi per illo signo, id sufficit q essent specificative, seu per modo instanti. In fin q ad argumentum ad min.

Ad 6b dicitur min: alias nec in essenti reduplicative, seu per illo signo secundo min. specificat, seu per ipso instanti, nd min. et 2qs. Per q stat ad 2y.

Replicabis 1°: Causa vitata ad dando effectum esse; id negat dare esse nisi opera ? causata: quia nisi ? essens. quod in signo, in quo creatura caet intelligi essens. 2°: Vt causa efficiens caret requirit esse in ipso signo causaliter: quod pariter causa materialis, quali e entia requisita esse. 3° Essentia cag n requirit ut sequens eig causalis, alias ordo per accidens, et pure secundarie se haberet: quod requirit in ipso signo causalit. Denique: Entia enim e causa efficiens suarum proprietatum; id ad hoc requirit entia: q.

Ad 1y dicitur min. Nisi opera ? causata imitative, et virtus secundo min. vbno, et simplete, subdicitur. Si ? causa materialis nd min. sed causa efficiens, permitto min. Ex quo ad 2y secundo anti nd 2qs. Dicendum est: q causa efficiens producit effectum dando illi 1° esse; ita ut nq formalis eig causalitas ? entia: causa v materialis, quales e entia mm caret requiriendo esse: quare etsi causa efficiens praeiacet esse in ipso signo causalitas, seq m causa materialis.

Ad 3y dicitur anq: vt sequens prig causalitas aqua physica, seu temporis secundo anq, praeeuva, seu naturae, nd anq. Non enim se habet per accidens, quia ita specificative requirit, ut si in eo instanti non detur, causa nullo modo caderet. Ad vltimum dico per nunc esse ee cag in proprie effectiva suarum proprietatum; quae non debet intelligi essens in ipso signo causalitas, sicut causa efficiens rigorosa.

Arguitur 3° Ideo entia non identitat realis esse; quia eet infinita, illimitata, etc. id nihil horum sequeretur: q. Minor probatur: Essentia enim habet sua esse, sed realis identicatur; et tm non e infinita, illimitata etc. quod patitur. Si realis disparitas stat in eo quod entia esse e ratio formalis essendi, ideo q non indiget esse realis distincta, sicut ad unione non requirit alia unio, ad actione alia actio, nec ad vlg ratione formale alia ratio formalis. Dicitur insurgit argutus: ideo entia esse e illa identicatur, quia e ratio formalis essendi; id idq haberet quilibet alia entia si esse identicaretur: q.

Ad argutus optime responsum e. Ad replicam dicitur minore idq haberet posse, nd min. haberet, et non haberet secundo min. Ex importuni enim sequeretur quilibet: Vnde in casu proposito vtrusq adductorum sequeretur: sicut fatori tenenti adversarii casu, quo inertia identicaretur cum lectione, agens actione etc. Sed ne hac inertia adversarii, ut solent tudant plura argumenta diversa. 1°: licet aliqua res creata ? id quo aliud e, seu ratio formalis essendi; ipsum tm q ? suum ee, ut q; hoc enim e proprium solius Dei, cuius nomen Hetzacmmaton sicut suum ee: solus Deus proprie dicere potest: Ego sum id q sum.

2°: hoc probatur: Essentia creata e essens ut quo, e entalis, et metaphysica: non ita ista:

Prg̃ ꝓductq̃ ē essentq̃: ipsi adversarijs fatentibq̃. 3°: essentia n̄ ē ā recepta metaphysica entis creati, ꝑ essentia est ī ā recepta metaphysica dilligi, ꝑ ipsaq̃ metaphysica n̄ ponat. Ratio ꝑ dicti ē, q̃ essentia de qua procedit dubium ē essentia ut q̃; essentia ꝑ se non existit vt quo: et licet ad 1ᵐ respondatur essentia relata dicta, respondet ad 2ᵐ.

Arguitur 4°: si essentia realis distincta ab essentia, talis distinctio erit physica, et actualis; id hoc ipsum: q̃. Minor probatur: quia ut 2ᵐ dicta ab essentia negat esse extremum physicum actuale, ꝑ hoc negat id esse, q̃ negat esse extremum distinctionis physicq̃ actualis. Hoc argumentum in equivoco laborat. Si enim actualitas sumatur p̃ actualitate entis, seu viali ipsum esse id quod entitas, ut dictum ab essentia: sic ꝑ sumatur p̃ actualitate vltima, et ipsa completa, scilicet essentia, sufficit q̃ huiusmodi actualitas se habeat esse pte vnius extremi, ut talis distinctio denominetur physica, et actualis essentia lis. Q̃ fateri sententia adversarij in mata actu physice dicta a sua, licet q̃ solum esse sue esset. Et ondum in substantia dicta ab entia identicante esse.

Replicabit: Ad distinctionem realem requiritur realitas esse pte vtriusq̃ extremi: q̃ et ad distinctionem essentiae requiritur essentia esse pte vtriusq̃ extremi. Peccatum ante id aequum. Disparitas ē q̃ realitas, sicut et entitas se habet p̃ modum rationis formalis ad distinctionem, et ita in vtroq̃ extremo reperiri debet: essentia ꝑ se non se habet ut additio ad distinctionem, ad q̃ sufficit q̃ esse pte vnius non extremi se habeat. Vt patet in inclinantijs adductis.

Arguitur 5°: ens vltimum, et ipsum esse ens ē ens ipsum p̃ductum; id ad hoc n̄ requiritur essentia realis superadditum. Minor probatur: posita actione p̃ductiua entis, aliqs alio superadditio erit q̃ id quod entitas entis p̃ducta q̃ et essentia. Dicitur mai: p̃ductum intrinsice, scilicet mai; extrinsice non, id mai et ita ad minorem. Essentia q̃ p̃ actionem sui p̃ductiuam, non denominata extrinsice p̃ducta: quare ꝑ hanc huius p̃ductionis ī essentia realis superadditum, vnde hec illigatio omitata est, n̄ illigat essentia vltimum, et ipsum esse intrinsice p̃ductum.

Pro ipsum inquirit: an dictio, quae veritas inter est, et esse ī rei a se, an rei a modo? id est dictionem rei a modo. Probatur breviter: quia essentia ē res; id ad id sufficit q̃ ī modum, ut patet in substantia. q̃ dictio est ab essentia ē dictio rei a modo. Praeterea: si essentia n̄ est modus est p̃prie, et rigorose sua; id hoc dici negat: q̃. Probatur minor: X. D. Th. essentia incurrat verbi supplet vices creati, id supplere n̄ potest vices sue, q̃ a perfectione arguit. q̃. Sed quia Ang. D. Th. esse agitellet res, intelligendum ē de re in lata acceptione, p̃ut idem ē ac realitas. Ut

Aliud dubium breviter resolvitur.

An, scilicet, existentia realiter distinguatur a subsistentia? §. vlt.

Licet probabilia utrinq̃ ut vtriusq̃ Ho. nobis non magis placet affirmatiua, quae probatur. 1°: ꝑ dictum lineae

realiter intra se diguntur; id est, et subsistentia in diversis linea, sicut subsistentia in linea substantiae, et essentia in linea entis: quod 2° natura creata debet habere aliquem terminum, sibi intrinsecum, et intrinsece limitatum; id hic terminus non est essentia, et hoc in via D. Th. p. quod extrinsecum, et accidentale natura ut tali: quod est aliquo modo realiter distincta. 3° terminus quod producitur per generationem a creatione est suppositum, sicut dicit natura, et subsistens; id non est secretum, sicut dicit natura, et essentia, et essentia prius per causalitatem Divinam: quod. **D**emum: Dicitur esse subsistentia creata realiter separatam ab essentia id autem fit non esse realiter ab essentia separatam: quod enim esset hoc titulo probabile introducta nova sententia.

Objic 1°: natura subsistens nihil aliud est quam natura essentiae per se incommunicabili alteri supposita. Quod ita se habet natura per essentiam: quod subsistentia realiter et essentia identificatur. Minor probatur: essentia subsistentialis (de hac enim procedit dubium, et accidentia non subsistunt) essentia suo secundum esse essentiae per se; aliqua et ultima actualitas relinquit naturam alteri omnino incommunicabilem: quod. 2°: illa subsistentia realiter distincta ab essentia non relinquet naturam alteri incommunicabilem: quod est, et non est subsistentia. Probatur minor: natura subsistens adhuc est actuabilis per essentiam: quod est communicabilis aliquo modo potest pluribus ad constituendum hoc secundum essentiam.

Sed haec non urgent. Ad 1m, ad min. Ad probationem dicitur min. relinquit naturam incommunicabilem et essentia constituit secundum subsistere principium, secundum; forsitan secundum sui, non autem. Et enim essentia et actus ultimus advenit naturae post subsistere, ita supponit ea incommunicabile alteri tanquam supposito, et non habet ea ultimum, et completum constituere essentia causa. **A**d 2m dico subsistere relinquere naturam alteri omnino incommunicabile tanquam supposito, et incommunicabile alteri tanquam actui physico, per quem ponit ultimum essentia causa, scilicet esse.

Ex dictis satis colligitur essentiam, et non subsistere esse actus ultimus entis, et in hoc probatur esse D. Th. q. 7. de potentia art. 2. ubi ait: Essentia est ultimum actus, et non distinguitur per aliquid esse, sicut potentia per actum. Praeterea secundum essentiam est esse actus ultimus in linea entis, et subsistentia est actus ultimus in linea naturae; id secundum entis ita est prior, ut alius non supponat: quod essentia ita est actus ultimus, ut post ipsum alius non sequatur. Rursus: Subsistentia dicit essentiam, essentia vero non dicit subsistere: quod quae prius significatur esse subsistentia, quam essentia, et non essentia.

Nec refert si dicas: Secundum entis est prior, quam secundum naturae: quod essentia, quae est complementum entis est prior in re, quam subsistentia, quae est complementum naturae. Non inquam refert. Ita per dictum quod sicut ens est quod prius secundum in re, ita essentia debet esse, quae ultimum secundum suam naturam. Ita enim et principium, quia essentia non sunt esse complementum entis plurium sunt, id quod actus transcendentes omnes differunt rei; quare debet ordo ultimus naturae. = Ita D. Th. de quantis.

TRACT. II.
DE
PRÆDICAMENTIS.

Prevalet illi, quæ attinent ad mutuam Entis comparationem ad finem Metaphysicæ sequ. accidentes, & illis diuisione in 10 prædicamenta agendum est. Pro quo finitore opponitur quod Prædicamentum nihil aliud est, quam series, seu coordinatio prædicatorum superiorum, et inferiorum ab vno supremo genere, quo nihil est vniuersaliorum superius vsque ad individuum, quo nihil est inferius. Id quod est locatum in prædicamento dicitur esse superius, aut inferius sequentia dicitur esse secundum ejus naturam et 2ae intentionis resultantes. De 2a autem intentione late actum est in Logica; nunc autem de illis subsistentiis, seu naturis agendum restat, id solum hoc ad Metaphysicam spectet.

Pro quo supponendum est, quod ens in 1o sui diuisum diuidatur in reale, et rationis. Et relicto ente Rationis, quod ad solitudinem entis realis sunt prædicamenta constituere potest. Ens reale diuiditur in ens a se, et ab alio, siue in increatum, et creatum. Creatum subdiuidatur in substantiam, et accidens. Accidens diuidatur in 9 prædicamenta, quæ 3 substantiæ constituunt. Prædicamenta, in quæ diuidatur accidens, relicta alijs dicendi modis, sunt: Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Vbi, Situs, Quando, et Habitus. Quæ ora authora quidem his carminibus breuiter expressit.

Arbor, Ses, Servos, fervore, refrigerat, vitos.
Ruri, Cras, Stabo, sed Tunicatus, ero.

Arbor sicut Substantia, Ses quantitas, Servos relationes, fervore; Qualitas; Refrigerat actionem; vitos, Passionem; Ruri, Vbi; Cras, quando; Stabo, Situs; Tunicatus habitus. Ista prædicamenta dicuntur Phil., cui frequenter adhærent AA, imo et S. PP. Hieron. August. lib. Cathag. c. 8. et D. Th. 5. Met. lect. 9. Huic ratio sequentia, ita apponi potest: Prædicamentum est coordinatio prædicamentorum superiorum, et infimorum; id huiusmodi coordinatio 10 modis fieri potest: id prædicta diuisio facta est.

Probatur min: quod prædicata de 1a subiecta tanquam de inferiori et prædicata essentialia, et accidentalia

si enim alia est substantia, si accidentia est et quod extrinsecus substantia, et est quod ab extrinseco desumptum. Si est quantitas, et sequitur ad magnum, et sic est quantitas, et ad finem, aut apponitur illud qualificando, et ita est qualitas. Et illud ad aliud ordinando, et sic erit relatio. Si autem est distinctum ab extrinseco et est principium, et ita erit actio. Et finem, et ita est passio. Et se habet ut mensura loci, et sic est ubi; et ut mensura illius quod ordinat principium in loco, et ita est situs. Et ut mensura temporis, et sic est quando. Et denique ut ornamentum subiecti, et sic est habitus, quod coordinatio praementis unice et modis fieri potest.

Sed intuitus advertendum est triplicem posse entia in praemisso locari: scilicet directe, indirecte, et reductive. Ponitur directe ea, quae per se genus supremum entis inter participat. Indirecte ponitur ea, quae sub latera lineae recta; ut oeti differentiae sive attributiva species, sive divisiva genera. Reductive vero locantur propriae, et modi cuiuscumque rei in praemisso directe ponitur.

Denique observandum est additiones aliquae initio assignatae ad hoc ut aliquid in praemisso directe locetur. 1a est, quod sit ens reale, deinde cui non ponitur in praemisso ens rationis, nam Philosophus in prima et istis praementis realibus sermone instituit. 2a quod sit univocum; deinde cui excluditur aequivoca, et analoga. 3a quod sit completum; 2a cui propriae istis, et eis modi excludunt. 4a quod sit incompletum; 2a cui completa a praemisso relegantur. 5a quod sit unum per se, et non per accidens. 6a denique quod finitum; licet haec additio adhuc subtilis maneat. Quibus plibatis ad praemissa particularia accedamus. C. 1. de praem. substantiae. Exegor textus

CAPVT. I.

DE PRÆDICAMENTO SVBSTANTIÆ.

Exponitur Textus.

Cum substantia nobilior sit accidentibus, quia de ea sermonem instituit Philosophus. Substantia quadruplex sumi potest. 1o secundum nomen ethimologicum per eo quod substat accidentibus, seu quod accidentia subsistunt. 2o sumitur pro essentia, in quo sensu accipit a Philosopho in definitionibus univocum, analogum, et aequivocum. 3o et proprie sumitur pro ente per se existente ad distinctionem accidentis, quod non per se, sed in alio tanquam in subiecto existit. De substantia quadruplex in hac 3a acceptione agit Philosophus in primis quae dividitur in finitum, et in infinitum: haec quae nullis sui claudit ut Deum; illa enim quae claudit certis certi et limitibus, ut creata. Deinde substantia finita dividitur in incompletum, et completum. Incompleta est, quae ad alium componendum ordinatur, ut materia, et forma in homine, et eorum essentia subsistentia unius et essentia. Substantia completa est quae ad alterius compositum non ordinatur.

Sed advertendum est quod substantia duplicem posse esse completum, nempe in vi naturae, et in vi substantiae humanae. Est substantia completa in vi naturae quae ad alium naturae componendum non ordinatur; est incompleta in vi substantiae quae eo deficit subsistentia quae est substantiae complementum. Substantia completa, seu praementum dividitur in 1m, et 2m,

1ª substa est, quæ nec est in subcto aliquo, nec de subcto dicitur: vt Prg, et Plg, et ora individua.
2ª substa, quæ vrlis dicit, et quæ non est in subcto, de subcto non dicit: et ita se habent gra, et species in
qb 18 substis existentia non actu, id in gra, et alias gra, et sp. de 1ª substa præsentia.

Notat insuper Scotus, 1ºs substis posse dici magis substis, quæ 2ºs, quæ non sunt subcta, de quo 2º præsentia: vna gradus superior quo magis ad indiua accedit, eo magis substa dici potest. Denique 4ª proprietas substis assignat Phg. 2ª est qd substa non est in subcto, id est inhærive, quæ proprietas sq 18, quæ 2º substis venit. 2ª est, qd non habet oppos rigorosus. Nq oppos mutuo se expellunt a subcto; et 2º substa non est in subcto neq alia ab ipso expellere. Dicit oppos rigorosus. Nq si de oppositis in lata acceptione loquatur, certus est substis oppos here; et vna qua substantiali incompatibili est alia in eadem mata.

3ª proprietas est, qd substa propria non suscipiat magis, et ming: sicut idq calor modo est maior, modo est minor. 4ª dicit, qd est subcta oppositorum. Et debet intelligi remote, et radicaliter, Nq proxime, et ut quo eam quantitas oppos recipit. Hæc vltima proprietas eam venit substantiis incorporeis: nq eam angeli oppos recipiunt scilt veritis, et falsitis; bonitis, et malitis. Et eam substis corporeis incorruptibili: nq cœli oppos habent motus; ut versus orientem, et occidentem, versus Aquilonem, et Meridiem. Et hæc de litera Scoti Phi. Coca quæ 1. 1 t. quæstiones

QVÆST. I.

Quanam sit ratio formalis constitutiva Substiæ?

Referuntur sentiæ §. 1.

Constat ex dictis substis alia est completa, incompleta alia. Præterea dd. Scotus inquit id quid constituit substa transcendentem, seu in omne, quod discindit a completa, et incompleta? Et inquit quæ sit constitutiva substis completæ præmentis in recta linea locabilis? Et ccª 1q præmissis varijs dicendi modis PPtis societ quos refert, et refellit Card. de Aguirre. 1ª ponit substis in omni constitui per substare accidentibus. Ita Severinus, Boecius, et alij citati a Didaco a Jesu, disp. 12. q. 1. 2ª defendit constitui per negationem essendi in alio tanquam in subcto inhærionis. Et hac citari solet Poncius. Eq et defendit Sonainas. 5. Met. q. 14. 3ª denique docet constitui per esse per se positivum, ad qd sequitur non essendi in alio tanquam in subcto inhærionis. Et hæc omnia esse mos Authors.

1ª Conclusio. §. 2

Substia in omni non constituitur per substare accidentibus, nec per negis essendi in alio tanquam in subcto inhærionis; id est esse per se positivum, ad qd talis negatio sequitur. 1ª pars patet ex

Constitutivum substantiæ est quod in ea dicitur; id hoc non est substare accidentibus: ergo substare accidentibus non est eius constitutivum. Probatur Minor: quia est substantia subsistere in se, quod est alterum subsistere: ergo substare accidentibus non est quod in ea dicitur. Probatur probatur: hæc casualis est vera, et a priori: ideo substantia substat accidentibus, quia in se subsistit: sicut hæc: ideo columna sustinet domum, quia in se firma est: ergo. Confirmatur: substare accidentibus non convenit Deo, id ipsi convenit dicitur substantia in omni, et qua in ipsi: ergo substantia in omni per substare accidentibus non constituitur.

Dicis: Ex hoc probari substantiam non constituit per substare actu, et solum accidentibus, non autem per dicitur substandi radicalem: nam 1.a est proprietas subsecuta ad substantiam; 2.a autem pertinet ad illius esse. Sed 2.a quia dicitur quod substantia in se, quod est radicet subsistentiam accidentia: ergo nec substare radicalem est illius constitutivum. Et ita instauratur ratio facta.

Prima: substantia ut radicem completam exprimit dicitur natura: ergo licet substantia in vi naturæ constituatur per substare radicalem accidentibus, non tamen in vi essentiæ, et qua pertinet ad rationem. ergo ratione factum extra rem est.

2.a pars 2.a est eodem principio probatur: nam natio essendi in alio non est quod in illigat in substantia: ergo non est eius constitutivum. Probatur probatur: ratio cur substantia non est ens in alio, est quia est ens per se, sicut ratio cur homo non est animalis est quia rationalis est; quare ordo ratio ad aliquid est positivum, 2.a illud: ordo ratio alicuius est negatio: ergo quod quia dicitur in substantia ratio non est. Confirmatur 2.a alia non mina efficaci: implicat aliquid positivum constituit per naturam; id substantia est ei positivum: ergo negat per natione constituit. Mai. pat. quia implicat aliquid positivum ex natura identicaty. Min. est certa, et 2.a confirmatur.

Ex dictis obiicia est ratio quod 3.a 2.a pars. quæ ita instauratur: Constitutivum substantiæ est quod in ea dicitur tanquam 1.a radicem exterioris; id hoc est esse per se positivum: ergo. Probatur Min: ideo tanquam a priori, substantia substat accidentibus, et non est ens in alio inhærente, quia existit per se: ergo. Confirmatur: Id 1.o constituit substantiam, quod 1.o differt ab accidente; id ab accidente, ut pote ente in alio, 1.o differt quod est per se: ergo quod tale est per se constituit. 2. N.o §. 3.

IIa Conclusio. §. 3.

Substantia primentalis constituitur per esse per se positivum, ad quod negat natio essendi in alio, tanquam in supposito. Id est dicere quod substantia primentalis dicit subsistentiam completam in vi naturæ, et natura per subsistentiam. Probatur 1.o: substantia primentalis, utpote in recta linea primentali locabili debet esse completa, non tam in vi naturæ, idem in linea subsistentiæ, id completa in linea subsistentiæ per esse per se positivum, ad quod negat natio essendi in alio tanquam in suppo.o: ergo quod tale est per se constituit. Minor probatur: substantia iam completa in vi naturæ completa in linea subsistentiæ per subsistentiam; id quod subsistentia licet esse per se positive, ad quod negata natio essendi in alio tanquam in suppo.o: ergo.

Confirmatur, et explicatur: Id constituit substantiam primentalem, per quod distinguitur a transcendentali; id a transcendentali distinguitur per esse per se positivum,

cui reqr nõ esse in alio tanquq in suppo: q p tale ee constituit. Minor pbr: ablato qlcqd
se subsistq, quo nata reddita incomunicabili alteri tanquq suppo. qd p remanet. Venit ub
rãq transcendendi: q. atq pbr: ablata subsistq im remanet ee q se positivq, ad q reqr
nõ esse in alio, tanquq in subdto; id hoc venit subsistq transcendendi: q. Istu argdo.

Solvuntur argumenta. §4.

Arguitur 1o 5a 1q pts 3ae exp Phõ in pr. arexente: 1us substa ee magis substa, quq 2us, eo
q magis substant: q sentit subsistq constitui p subsistare accidentibq. 3ur: substa dicit tali, q
substa q p id constituit. Rs mente Phi ee q substa incipiat magis et minq n quoad ers,
ut dicty e; id im quoad ppriet, id quoad exercitiq substandi accidentibq, in quo consist 1a sub-
stantia magis substa dici potest. Ad 1m, vero anti, id 1q. hq etimologia non plenq n
sumitur ab ers, id a ppriet magis nota. Sicut lapis dicitur tali a lendendo pede, qm p lesione
constituatur. Et ideo ingit D. Th. q aliud e id, a quo nomen imponitur, et aliud id ad q nomen
imponitur.

Arguitur 2o 5a 1q pts 3ae substa constituta p id q supaddit enti, id hoc neqt ee alio
positivq: q nativq: q constituit p natq esse in alio, tanquq in subdto. Minor pbr: Ne positivq e ens,
id substa n addit enti ens: q n addit aliq positivq. Rs dupl mai: P id q supaddit enti
realiter, et entitative, id mai expsive, vero mai: Ad pbs dupl mai. Ne positivq e ens im,
id mai: t q ens tale expsive dictq ab ente in om, vero mai. Et ita dicta min. id 1q. Dicit-
mq constitutivq subsistq ee perfectiq expsione, quq e ens particulare supaddituq enti in om, n qd
ut nova entitas, id ut nova eiusdq entitatis expsio.

Sed dices: q substa im dicitur expsive ab ac-
cide. Iqua pbr: P id dicitur substa ab accidente q supaddita enti ut sic; id enti ut sic im supad-
ditur nova expsio positata q substa n entitative, id im expsive dicitur ab accidente. Ne-
1q. Hec pbtio aliqui e momenti: hq licet substa im expsive dicatur ab ente in om, ab ac-
cidenti id realiter entitative dicitur et non e, q expsio positis a ente q dicat constituit en-
tis dicti ab entitate accidentis. Sicut hoc n addit aali novq entitatis, id im novq sortitis, et im
hoc n sorte, id realiter entitative dicitur ab equo.

Replicabit: Accidens realiter e ens in alio: id
substa realiter n e accidens: q substa realiter n e ens in alio. q p natq esse in alio constituitur.
Hec replica meum sophysma e, ut pat. in sequenti discursu: Equus realiter e irrationalis; hoc realiter
n e equus: q hoc realiter n e irrationalis. q hoc p natq irrationalis constituitur. Et quo zuxta sequitur
hoc constitui p instis gene naturalis, q hoc realiter n e q q realiter n e. In sua dicitur min. substa n e
accidens realiter constitutive, id min. realiter secutive, et illative vero min. Dicit q substa realiter n e acci-
dens, n q n e accidens constituat ers subsistq; id q ad ers subsistq natio, et infallibilis sequitur.

Arguitur 3° ex 3ª pte: Substantiae alicui rei nec divinitus potest alteri advenire; sed esse per se venit accidens eucharistiae: ergo esse per se non est substantia. R. Sensu mai. distinguendo min: esse per se negative ab extrinseco, et ex exigentia intrinseca inhaerendi secundo min. positive ab intrinseco, et ex repugnantia ad inhaerendum, nego min. Solutio substantia est esse per se, cui sequitur non esse inhaerendum in alio inhaesive, non autem ex repugnantia ad inhaerendum; accidens autem eucharistiae, licet ab extrinseco, sed ex dispositione Divina esset per se, non tamen ex repugnantia ad inhaerendum, imo essentialiter dicit aptitudinem ut inhaereat.

Dices: subsistentia incompletae, ut materia, forma, unio, subsistentia, et existentia non existunt per se, et essentialiter exigunt esse in alio: ergo non recte substantia subsistens. Resp. pbr: etiam haec ad sui substantiam exigunt esse in supposito: ergo Distinguo: non existunt per se ut quae secundo ams; ut quae non ams. Sola enim subsistentia completa, seu suppositum existit per se ut quae; quae negat intelligi per se esse sine subsistentia incompleta, quae quae habent esse per se, ut quae, quae non sunt in composito, aut suppositum tanquam subsistentia inhaesionis, sed tanquam in subsistentia inhaesionis, aut accidentis, aut tanquam partes in toto, quae non oppositum ex esse per se substantiae subsistens.

Replicabis 1°: forma et unio existunt in alio, sed in materia: ergo inhaerent: ergo nullo modo existunt per se. 2° in hac disputatione forma materiae a spiritualem, quae spiritualem potest per se esse separata a materia; sed tamen forma materiae est in materia tanquam in subsistentia inhaesionis. 3°: Si subsistentia incompletae existunt per se non ut quae, ly per se in definitione substantiae deberet intelligi distunctive, ita ut redderet hunc sensum: substantia est, id quae existit per se, id pars eius quae existit per se; sed hoc nullatenus est dicendum, aliqui definitio subsistentiae posset verificari divino, quae definitio: ergo.

Ad 1m dd ams. existunt in alio adequate a se dicto non ams, inadequate non dicto, secundo ams. Et illud unice propriae inhaeret quae advenit subsistentiae iam completae, et adequate a se dicto; quae nullatenus competit substantiae incompletae; R. quae pert. ad 2m. Ad 3m nn: quod dicta definitio sumenda subsistentia in omni praecindente a completa, et incompleta, de qua in pr: quare ly esse per se in defne positae nec intelligi distunctive, nec iunctive, sed praecise, hoc est dicit esse per se praecindere ab eo quae sit ut quo, et ut quae.

Arguitur tertio 2° 3m 3m: et rationis separata a corpore per se subsistit; et non non ponitur in praedicamento: ergo subsistentia praedicamentalis non constituit per se esse completum per se subsistens. R. ag separatam a corpore non poni in praedicamento, quia ut pote pars hoc non est completa in se subsistens, quae sufficit et a praedicamento relegetur. Si dicas: Ergo subsistentia est reddere naturam alteri inanimale; sed hunc effectum non tribuit 2is substantiis, et genus omnium specierum, et sp. indivisibilis: ergo 2a subsistentia non est ita completa. Et non ponitur in praedicamento: ergo nunquam dictum. R. etiam subsistentia reddere naturam inanimale alteri tanquam suppo, non ut tanquam inferiori a quo praedicatur. Solutio aliorum argumentorum ex dicendis dub. sequenti patebit: Et 2. qd i subsistentia et qd abs. sup natura?

QVÆST. II.

Quid s̃ Subsistentia, & quid addat supra naturam? Notantur aliqua, et referuntur sententiæ. §. 1

Cum stabiliter maneat subsistentia ea vlamq; rei, seu complementum subsistens, et examinandum restat, an id quod positivum realiter dicitur a subsistentia ipsa completa in vi naturæ; an vero quod incidat, et tantum an id quod positivum aut nativum? Quo advertendum est, quod licet subsistentia hypostasis, Personalitas, et Suppositalitas in idem incidant, discriminantur tamen in hoc, quod subsistentia addita naturæ incompletæ, ut ea radicali separatæ, reddit eam subsistentem, non vero suppositum, nec quidem: addita vero naturæ completæ, sive actualis, sive non, reddit eam suppositum; et appellatur suppositalitas: et unice reddit primam naturam incitualem, dicitur quod personalitas: hypostasis vero idem sicut, ac personalitas; sumitur tamen a Theologis pro personalitate Divina, non autem creata.

Ex quo ita habes quod sint suppositum, et persona: suppositum enim est: subsistentia completa per se subsistens incommunicabili alterum sumque suppositum. Persona vero Boecij diffinit est: Radicali naturæ indita subsistentia. Radicali, hoc est incubali. Indurdua, idem est ac incommunicabili. Heri innuit, quod suppositum et persona se habent, ut superius et inferius. Ubi enim persona est suppositum, non autem de suppositum est persona: utrumque tamen est subsistentia completa per se subsistens. Inquirit quod an in creatis subsistentia, personalitas, aut suppositalitas sint quid realiter dicta a natura: et an sint quid positivum, et nativum?

Circa quam sententiam multa sentiunt dicuntur a natura realiter, et esse quidem rei sicutque: id tamen quod est, et esse modo sicandi. Quatenus scilicet eadem entitas, quæ in abstracto, et ut vita sicutur ut natura; in concreto, et ut habens naturam, sicutur ut subsistens, suppositum, aut persona. Ita Lonzico, Gandavensis, Durandus, Ricardus, Aureolus, Baconius, et alij antiqui. 2a docet tamen addere supra naturam negationem incommunicabilitatis alterum suppositum. Ita Scotus et Suis, quos sequuntur alij ex PP. Societatis. 3a dicit esse tamen inter AA. asserentes subsistentia ea quod positivum realiter naturæ superadditum. 1. Nro. §. 2.

Ia Conclusio. §. 2.

Subsistentia creata realiter distinguitur a natura. Omissis variis authoritatibus PPum et Doctorum, probatur. Nro. 1. Natura humana Xpti D. realiter distinguitur a persona subsistentia: quod et quilibet alia natura, et eadem ratio. Antecedens probatur: Verbum Divinum assumpsit naturam humanam; at non assumpsit subsistentiam creatam: quod natura realiter a subsistentia distinguitur. Ita stat ex eo quod realis separatio est signum distinctionis realis. Maior est de fide. et minor patet: Nam in Verbo Divino non fuerunt duo suppositum, seu personalitas ut asserebat Nestorius damnatus in Concilio Ephesino: quod primum Verbum assumens naturam humanam non assumpsit personam humanam subsistentem.

Respondeo: Verbum Dei assumpsisse naturam, et non suppositum, quia humanitas ab ipso assumpta non dicatur ut hemo, seu in concreto, sed ut hita, et in abstracto. Praeterea: Sufficit dictum id inter naturam Dei, et eius subsistentiam, ut subsistentia Dei dicatur unita naturae humanae, non tamen natura Dei: quamvis forsitan sufficiet dictum tantum inter naturam humanam, et eius subsistentiam, non hanc, sed illa dicatur a Verbo assumpta.

Sed 3a. licet humanitas assumpta sicutt, ut hita retinet gratiam illud, quia realiter statuitur in 2d suppo: at manente tali gratia, negat non remanere natura humana in 2d suppo: quia Verbum Dei non natura, sed suppositum assumpsit, sic 2a. est datur solum. Nec gravitas adducta aliquem est momenti; imo in adversum retorquetur: Nam quia natura Dei realiter identificatur cum subsistentia Verbi; natura ipsa Dei unitur humanitate mediante, hoc est 2d subsistentia sed identificatur: sed verbum Dei adhuc mediante non assumpsit subsistentiam humanitatis humanitas assumendo: quia tali subsistentia non gaudet, sed realiter distinguitur ab humanitate. 2. Nro. §. 3.

IIa Conclusio. §. 3.

Subsistentia creata non existit in aliquo naturae, sed in positivo realiter naturae superaddito.

Obj: Subsistentia est complementum naturae in linea substantiae; sed natura negat complari in linea subsistentiae naturae: quia aliquid positivum: quia obj: Complementum naturae in linea subsistentiae est complementum substantiale; sed complementum substantiale non est natura: nam quod substantiale est, est aliquid positivum est. Quia Ut. Oy natura negatur ad esse positivum, non illud. Ergo natura aliquid est natura; at natura omnicaliter non negatur ad esse positivum naturae, et hoc omnicaliter: quia ad esse positivum superadditum gaudet subsistentia. Ex 2d Verbum Dei natura humanitas supplet vices subsistentiae creatae; at non supplet vices negationis: nam quia nihil est supplere non posse: quia Solv. arg. §. 4.

Solvuntur Argumenta. §. 4

Argumentum 1o 3a 4a 5a. Si subsistentia realiter distinguetur a natura, natura humana Xti tali gratia careret, ac gratiam non haberet vacua affectione naturae humanae; sed hoc esse esse videtur Damascenus asserens verbum Dei assumpsisse quod in natura humana plantavit: quia Ex: Natura humana Xti realiter careret tali gratia esset violenta, et careret affectione sibi debita; sed hoc nullatenus dicendum est: quia.

Ad verba Damasceni Ro verbum Dei assumpsisse ex affectione naturae humanae in vi naturae non ad in vi suppositi et subsistentiam non debet naturae, id suppositum id est non debet humanitas id hoc. Ad Obj dico humanitas assumpta nulla violentia patitur; nam quia tantum per subsistentiam Dei affectione subsistentiae creatae eminentiori modo prominentiae: nam quia in subsistentia creata, sicut et in qualibet alia creatura sita inclinatio ad bonum proprium naturale determinatur ad obediendum Deo, authori supernaturali: ut patet in omnibus operibus miraculosis, in quibus nulla inducitur violentia.

Arguor 2° 5ª 29 Th: Suppos. è subsistentia incomunicabili alterius suppos.; id incomunicabile è non incomunicabile: q suppos. constituitur per naturam. Dicuo mai: incomunicabile positive sed non mai. negative, id mai. Nam incomunicabilitas suppositi è positiva, q. sita non è forma in natura incomunicabili, id in positiva subsistentia, ad quam tali non tenetur. Hæc nova, nec speciale è, præter positivum, quale è constitutivum suppos. explicari per naturam subsecuta ad tale constitutivum: nam attributa Divina, ut infinitas, immensitas, immutabilitas etc. si q positivum, et in per naturam a nobis explicentur.

Dicet: negat reddi natura incomunicabilem per aliquid positivum: q per naturam. Contra pbr: illud positivum negat tribuere naturæ id quod in se non continet. Id non continet in se incomunicabilitas, q negat eam tribuere naturæ. Minor pbr: modus ille positivus è in se incomunicabilis, et naturæ communicetur q non continet in se incomunicabilitas. R. modus positivus subsistentiæ è incomunicabilis, et communicari naturæ per modum tui ipsius; è in incomunicabile alteri tanquam suppos., quia incomunicabilitas hæt in se, ut quo, et hunc effectum communicat suppos., q reddit incomunicabile, ut quod.

Replicabit: Subsistentia Verbi communicata naturæ humanæ supplet vices subsistentiæ creatæ; id non reddit naturam humanam incomunicabilem alteri tanquam suppos.: q subsistentia creata per talem incomunicabilitatem non constituitur. Minor pbr: humanitas Xpti unita per subsistentiam Verbi potest constituere per subsistentiam Patris, et Spiritus S. ut frequenter tenent Thomistæ et Ang. Præcept. 1 p. q. 3 art. 6: q significat q subsistentia Verbi non reddit naturam humanam incomunicabilem alteri tanquam suppos. In primis argumentum ego vi patitur si subsistentia per naturam incomunicabilitas constituatur.

Deinde si ea sententia in argumento adducta è D. Th. opposita è expressa P. M. Anselmi; ut solidiores solutiones Summistarum R. R. Mag. Laudido tom. 1 in D. Ang. tract. 5. dub. 2. Sed omissa ea D. Th. sententia adhuc responderi potest; concessa mai. distinguendo min. non reddit naturam incomunicabilem alteri tanquam supposito extraneo, nego min. intraneo, concedo min. Igitur esto solum subsistentia non reddere naturam incomunicabilem alteri tanquam suppos. extraneo; suppositum autem Patris non è extraneum supposito Verbi, sed intraneum per identitatem in natura, et per circumincessionem; quare humanitas Xpti unita per subsistentiam Verbi potest unari per subsistentiam Patris, et Spiritus Sancti.

Nec obstat si dicas: Humanitas unita per subsistentiam Verbi, quæ reddere creatæ incomunicabilem alteri supposito adhuc Divino: q idem dici debet de humanitate unita per subsistentiam Verbi, cum hæc gerat vices subsistentiæ creatæ. Respondetur et replica in 8ª P. Arg. nihil vig. Nam quia obstat: nam enim arte, id nq: hæc subsistentia creata non è intranea suppos. Divino. Et qm ad hoc q imperfecto è, subsistentia Divina negat supplere creatam, q. unice ea supplet, sed ista imperfectionibus. Alia argumenta, licet difficilia, q. Theologica libenter omittimus. Ex ngo. 8. gen. in quam subst. explicatur et nq.

QVÆST. III.

An Christus Dnus ponatur in Pramento substa?

Explatur titulus, et referuntur sta §. 1.

Supponimus substias dei tam incorporeas, quas corporeas, incorruptibiles, quas corruptibiles (sint) in pramento substis locari posse, dumodo spectes, heant Dei abitiones supra assignatas. Sed cum omnis abitione restat in leve dividi: hanc quam tenuerunt Deum poni posse dicente in pramento substis. Ita Gabriel, Marsilius, Joannes Baconius, quam ex pte subscribunt Arriaga, Oviedo, et Hurtado asserendo et Deum in poni dicente in pramento, quia Pp ita asseruerunt; non quam ratio id suadet. Alii vero tenent Deum non poni in pramento: ex quibus alii id affirmant, alii negant de Xpto D. Resolvendum §.

Ia Conclusio. §. 2.

Deum non ponitur in pramento substis. Ita est P. Ans. in monolog. cap. 26, ubi ait: Quomodo quis summa natura in aliarum substiarum tractatu stinere intelligit, quia nec in plures substias se diviudat, nec in unum et aliqua alia per eis unicatione se colligit. At si Deus poneretur in pramento substis summa substia in aliarum substiarum tractatu stineretur, et in unum et illis se colligeret, ea quam et alii substiis unione svenirent: id ex mente Anselmi, Deum in pramento non poniti. Adstipulatur Dionisius asserens Deum esse posis supersubstiacis, quas substias; et ideo non sphendita sub gne substis, que in pramento poniti. Sonat Ang. D. 1. p. q. 3 ar. 5. ubi inquit: an Deus sub aliquo dnato gne? et native respondet.

Ratio vs hec est: A gne, et diffia non stat in poni in Pramento; id Deus non stat gne, et diffia: ergo in pramento non poni. Minor pbr: ad quarissimum non stat gne, et diffia; Deus est ad quarissimum; ergo. Pbr Mai: Ad quarissimum excludit omnis potalis, et potentialis, sicut lux quarissima est umbra; id natura gnica est potalis, et potentialis quam diffia: ergo. Sed. Ad poni in pramento est poniti ut gens, sicut sp. et ut indui; ad quam Deus non poni in pramento ut gens, quia in eo nequeunt plures substis unione svenire, nec ut sp. quia sp. dicit spontanne metaphia ex gne, et diffia sume explicatis Dei repugnate, nec ut indui, quia ea ratione: ergo nullo modo in pramento locari potest.

Dfe 2a: Quilibet substia in pramento locata est ab est finita, et limitata: ergo substia infita, et illimitata in pramento locari nequit. Antecedens locata in uno dnato pramento tm includit potentiam illis dnatis lineis pramentis, et excludit omnem potentiam aliorum pramentorum; id natura includens aliqua dnata potentis, et alias excludens est finita, et limitata: ergo. Probatur has rationes inquit Rupert. lib. 1. de gnatione verbi vitis: cap. 3. Stato manifeste probat nullum pramentum Deo posse svenire. Quomodo igitur affirmat Hurt. rationem non svenire Deum in pramento non locari? 2. Vs §. 3.

IIa Conclusio. §. 32

Christus Dominus, ut indui naturę humanę ponit dicere in gramio subiecti. Ergo
quid dicere, et entia participat rerum ratione alicuius gramii, in eo loco erit dicere; id Xpus
ut indui naturę humanę dicere, et entia participat rerum ratione gramii subiecti; ergo. Minor in
qua est difficultas probat: Hęc est directa, forsitan, et entia gratia: Xpus, ut indui naturę humanę
est homo, animal, aut etc.; ergo dicere et entia participat rerum lineam gramii subiecti. Ofa: Xpus
D. ut indui naturę humanę stat gratia, et diffa: Invenit et univoce et alijs indui humanę natu-
ra non est cum in gramio non ponatur. = Solutio argumentorum. Q. 4.

Solutio argumentorum. §. 4.

Argumentum 1um 1a pars: Ita Deus in gramio non ponitur, quia ex proportione metaphorica ex gratia et difficultate
repugnat; id hoc est falsum: ergo. Minor probatur: Proportio metaphorica est proportio rationis; id hęc non repugnat
Deo: ergo. Probatur minor: Ly quia proportio rationis a solo intellectu creato fingente patratur, et imperfectionem
arguit in creatura concurrente, non in Deo. Ly Cum, quia sicut proportio opponitur simplicitati, ita divi-
sio unitati; id Deo summe vero non repugnat diuisio rationis: ergo nec Deo summe simplici proportio
rationis.

Ad secundam mai. ne do min. et similiter ad probat. Ad cuius 1a probationem dico, proportionem rationis provenire
ab intellectu creato, cuiusque fundamentum ad eam in obiecto reperiri in re; et quia in Deo, ut perfectissimo,
nullum datur fundamentum in re ad ipsam; hinc est tale proportionem et fundamentum ipsi repugnare. Ex quo stat disparitas ad 2am probat.: Ng fundamentum ad diuisionem rationis est eminentia
Dominarum perfectionum, quę et a creatura attingi non possunt per unicum actum, modo scilicet una
perfectio, modo alia, et hinc patratur plures; dum diuisio rationis, quę im arguit imperfectionem
in creatura; fundamentum vero ad 2am metaphorę est fundamentum, ut gratia scilicet et mutua ex-
clusione utriusque per modum actus, et potentię, quę imperfectionem arguerent in Deo.

Replicabit: Gratia
dicitur ab alio excludit illius perfectionem; id in Deo adest fundamentum, ut scilicet una gratia ab
alio dicitur: ergo enim ut scilicet una gratia excludens perfectionem alterius. Ergo adest fundamentum ad
2am metaphorę. Dicuntur Mai. gratia dicitur dicitur excludendi, et excluti, sed Mai. dis-
tincta im expressive, id Mai. Non est sufficiens esse fundamentum unum attributum, ut exclu-
dens a suo secundum formali implicito aliud; id ut dicitur genus implicitum, et expressum: quare ne-
mo scilicet Iustitia ut per expressum, non ut excludens misericordia, id ut ea dicens per implicitum.
fundamentum stat ad proportionem metaphorę est mutua exclusio gratiarum per explicitum, et nullatenus in
Deo reperitur.

Argumentum 2: Gens Iudaeorum subiecti dicere gratia et Deo: ergo Deus dicere prius in gramio
subiecti

subsis. Arg pbr: Genus infimum subsis est subsistens completa per se subsistens; id hec directe probat t. Pro: q. 2°. Deus aliquid differre a creatura: ergo est substantia distans aliquid gre, et distincta. 3° si diceretur quantitas infita poneretur in praedicamento quantitatis: ergo subsistens infita in praedicamento subsis locatur.

Ad 1m dico: genus infimum subsis locatur in praedicamento per completum subsistens debere distare gre, et distincta, q. Deus nullatenus competit. **Ad** 2m id Deus non distare distincta specie; quia distincta specie, ut saepe dictum est, excludit a suo ambitu solum genus, quae praedicatum excludit Deo repugnat. **Ad** ultimum, t. id anes. Vel ipso admisso, id aequa. Disparat est, quantitas sim est infita in aliqua determinata linea, id est in linea entis quantitativi; quare excludere posset alias lineas: Deus autem infinitus est in omni linea; quare in aliquo determinato praedicamento locari negat.

Arg 3° 4° 5° 6°; ex dictis in 1a. Deus non ponitur in praedicamento; Christus est Deus: ergo Christus in praedicamento non ponitur. Secundum quinque sequens: Christus ut Deus secundum quid; ut homo non. Sequ. **Dicet**: Christus ut homo est completum per subsistens Divinum; id ut completum per subsistens Divinum non ponitur in praedicamento, et subsistentia Divina ab eo relegetur: ergo. Secunda mai. Disjunctio min. ly ut dicente subsistens, ut additione, non mutat rationem formae ponitur in praedicamento, secundum mie. Itaque ratio formae ponitur in praedicamento, et natura humana, subsistentia Divina se habente per modum additionis: quare licet natura humana ponatur directe in praedicamento ut subsistens, non tamen subsistens directe in praedicamento ponitur. Sicut licet ignis non obviat nisi ut approximatum, approximatum non obviat. **Rurs** mihi arguitur: Christus patiebatur in cruce, ut subsistens: ergo subsistentia patiebatur.

Replicat ergo subsistentia Divina tali reductive ponitur in praedicamento. Ita probatur 1°: quia non completum naturam reducunt ad praedicamentum, in quo ponitur tali natura; id subsistentia Divina est modus completus naturae humanae Christi in praedicamento ponitur: ergo. 2°: quia subsistentia creata, qua Petrus completur, ut locetur in praedicamento, ponitur in praedicamento reductive: ergo idem in proposito. **In** 1is nullum repugnans invenitur in eo quod subsistentia Divina ponatur reductive in praedicamento; non aliquo ut completum naturam Divinam, id quod fiat humanitas Christi.

Deinde 1s do Ita ad 1m probatio dico, quod unice ponitur in praedicamento reductive modo completum naturam et imperfectum, hoc est, si ex natura sua ordinetur ad completam naturam, et per modum partis, et per modum totius quae perfectum dicit: subsistentia vero Divina per se et ex natura sua ad completam naturam humanam non ordinatur; nec ea completur ut pars, aut partia, id unice per modum totius, quae perfectum non dicit: quare adhuc reductive in praedicamento non ponitur. Ita patet disparitas ad 2m probationem.

Aliuꝰ trinꝰ: hæc ppoꝰ absolute ē falsa: Xpꝰ ē creatura: q̃ et ista: Xpꝰ ē substa creata; sd substa in pramto positu xpi creatę participat: q̃. Dicendo anti nd Xpꝰ: hę rao substę creatę dicit d Xpto, q̃ a im appellat supra naturą huius, rao d creatę appellat supra totꝰ suppꝰ, xa illud: actionem ii suppositorum; et suppꝰ Xpti includat substę in creatę; sep hęc ppoꝰ: Xpꝰ ē creata ē falsa. Si dicas: ideo Xpꝰ n ē creata, q̃ imperfectio e; sd rao substę creatę ponitur in pramto eam perfectionę arguit: q̃ Xpto n invenit. Rc disparę ē vꝰ: nę rao substę creatę appellat supra naturą huius Xpti, cui perfectio phyca n repugnat, creata d appellat supra suppꝰ, cui sit perfectio nę phyca, quę moralis repugn.

CAP. II.ꝰ

DE ACCIDENTI IN COMMUNI

Peractis cap. d Pramto substę ad ens accidentis indagandę recto ordine tendimus. Et ante quam ad pramta particularia accidentis descendamus, d ens accidentis in ordine dirigere oportet: q̃ indica quęnam sit ratio formalis distinctiva accidentis? Notanda aliqua et refer. Rte. §. 1.

QUÆSTIO UNICA.

Quænam sit Rao formalis distinctiva Accidentis.

Notantur aliqua, et refertur sententia. §. 1.

+ fol. 209

Supponenda ē ex tractatu Probabilium + dictio accidentis in logica, et physica. Accidens logicum ē q̃ ē extra ens subcti, siue a eo realiter identicetur, siue non; siue ut entitative substa, siue accidens. Accidens physicum ē q̃ ex ponitur substę, eoq̃ non est ipsa q̃ se sicut substa, sd in alio inhęret. Sd hęc inhęrentia potest esse duplex actualis scilicet, et aptitudinalis. Inhęrentia actualis datur, q̃ accidens actu inhęret subcto, ei q̃ suum esse formalę actu denicat: inhęrentia aptitudinalis ē exigentia, seu aptitudo ad inhęrendum.

Quo supposito, 1a sententia tenet inhęrentiam actualem esse d entitatem accidentis in omni. Sta gentiles Philosophi et alii citantes Scotum q̃ hac sententia 2a docet accidens dicta a subcto dictione rei a re, ut quantitas distinguitur q̃ inhęrentia aptitudinalis; ea vero, quę dicuntur a subcto dictione modali, ut quantum quantitativum distinguitur q̃ actualem inhęrentiam. Sta P. Suarez 2. Met. disp. 37. sect. 11. 3a defendit nullam inhęrentiam esse d entitatem accidentis, sd unice esse ipsam rem illius. Sta Scotus in 4. dist. 1. sect. 2. Thomistę omnes asserunt accidens in omni distinguitur q̃ inhęrentiam aptitudinalem. Ad resolutionem sit Thomista Doctrina §. 2.

Nostra Conclusio. §. 2.

Accidens in omni ñ distinguitur p̃ inhærentiam actualem à materia, nec à materia p̃ inhærentiam aptitudinalem, id p̃ inhærentiam ut sic ab actuali, et aptitudinali p̃cindente. 3. p̃ pertinet ad 1. et quod 1. p̃ probat: Si accidens ut sic distingueretur p̃ inhærentiam actualem, q̃libet accidens esset actu inhærens, id hoc est falsum, et oppositum videlicet certum in accidentibus eucharisticis actu sine subiecto existentibus: q̃ accidens ut sic p̃ actualem inhærentiam ñ distinguitur.

Deinde 2. pars Min. probat: Dato accidente, q distinguitur p̃ inhærentiam actualem: q accidens ut sic p̃ inhærentiam aptitudinalem à materia ñ distinguitur. Pro min. probat: Ipsa unio actualis accidentis accidentis et subiecto, seu ipsa inhærentia actualis accidens est, licet modale; id hoc (et idem et alia accidentibus modalibus) distinguitur p̃ actualem inhærentiam: q. Minor patet. Nam quale accidens est à linea actu 2. distans in existentia, at ñ nisi in existentia inhærendi: q.

Ex his evidenter patet p̃ 3. p. p. p. etc: Accidens ut sic distinguitur p̃ inhærentiam; id ñ p̃ inhærentiam actualem, nec aptitudinalem à materia: q p̃ inhærentiam ut sic ab utraq p̃cindente. Minor patet ex dictis, et maior probatur 1. ex 1. Inconvenienti, q sicut ea q sic est entia subiecti, ita ea in alio sunt accidentia: 2. ex d. accidens utpote subiecti 3. gradus distinguitur debet p̃ id q q 1. differt a subiecto; id 1. differt a subiecto p̃ ea in alio: q p̃ inhærentiam distinguitur: Minor probatur subiecta distinguuntur p̃ ea p. s. c; id id q 1. dicunt accidens, est ea in alio: q. Sar.

Solvuntur argumenta. §. 3.

Argumentum 1. p̃ Scotum: Nullum accidens distinguitur p̃ inhærentiam aptitudinalem: q accidens ut sic p̃ inhærentiam ut sic ñ distinguitur. Pro p probat: Aptitudo ad inhærendum supponit q libet accidens distinctum: q nullum distinctum p̃ inhærentiam aptitudinalem. Pro p probat 1. aptitudo ad inhærendum supponit id q ea apta inhærere; id id est accidens: q supponit accidens distinctum. 2. illa aptitudo in aliquo fundatur ñ nisi in accidente: q illum q p. 3. hæc causa est v. a priori: ideo accidens est apta inhærere q a est accidens: q p. q. accidens distinctum, quia aptitudo ad inhærendum.

Ad argumentum nd ans. et illatum ad p probat ad cuius 1. probat, nd mai. Nam accidens aptitudinale inhærens distinguitur p̃ exigentiam, et aptitudinem inhærendi; quare p̃ priori ad hanc aptitudinem sim. exigi posse accidens entis, ñ ab accidens distinctum in ratione talis. Ad 2. p probat 1. illa aptitudinem ea respicit transcendentale indifferens, et fundamentum ab accidente; quare accidens distinctum ñ supponit, id distinguit. Ad min. dico ea causa ea verum, id ñ tanquam ab ente ad p̃ quiete, id tanquam a termino ad terminum: Tunc aptitudo inhærendi est ipsa ens accidentis. Sicut hæc causa est verum: ideo Pag. est aal rationale q a est hom, licet aal rationale ñ ipsa hominis ens.

Replicabis: Aptitudo ad inhærendum actu venit accidenti accidentis: q ñ est eius ens

Ans. pbr: aptitudo ad inhærēs actualē e aptitudo ad actū accidentalē, et separatalē ab accidēti, sed huiusmōdi aptitudo accidentis ē: q̄. Solvo rationē sicut esset dictū, d̄ discursū radicali entis simplicis fieri. hq̄ aliquē sēs dicūt respectū transcendentalē ad aliquē actū accidentalē, q̄ in rerū ñ accidentis, sed entis ē. Et ita fīa substantialis entitas ordinata ad actū informandi mag̃, licet adventitia informatio rei ōtō accidentis.

f. 238. n. 4. f.

Arguitur 2°: nulla accidens sistitur p̄ inhærēs actualē; q̄ d̄ē sistitur p̄ inhærēs aptitudinalē. Ans. p̄bx: Actuale exercitū inhærendi e affectus, et stringens: q̄ negat ē ens sistitutiva alicuius accidentis. Si rātōne exercitū inhærendi exercite sumptū ē affectus, ñ ad sumptū signē. 3°: exercitū inhærendi signē sumptū ē aptitudo ad inhærendū exercē; q̄ ig ōtō accidēs sistitur p̄ aptitudinē inhærendi. Ad argūtū optime. Ad rationē dico, q̄ inhærē aptitudinalis nullū exercitū dicit: exercitū d̄ inhærendi signatū, licet dicat aptitudinē ad inhærendū exercē dicit ēm actū inhærendi signē, et in hoc sistit eius essē. Sed d̄ his iterū sermo redibit dū d̄ sistitutiis relātōrū diversis.

Arguitur 3°: nulla relatio ē d̄ essentia accidentis absoluti, sed inhærē ē relatio, seu respectū ad subectū inhærentiæ: q̄ nullū accidens p̄ inhærēs sistitur. Rō nullū accidens absolutū sistitur gōne p̄ relātōnē prædicamentalē ad rē p̄ mātū puta hi; benetur p̄ relātōnē transcendentalē ad subectū inhærentiæ, qualis ē inhærē. Si dicas: q̄ illa inhærē ñ ē prædicamentalis respectiva. q̄ neq̄ relātōnē prædicamentalē sistitur. Rō inhærēs in accidēti absoluto ē absolutū, et respectū transcendentalis; in relatione ē relativū prædicamentalis; et accidens ut sic sistitur p̄ inhærēs præcindentē ab absoluta, et respectiva. Sicut p̄ ergō relātōnē sistitur p̄ inhærēs ab actuali, et aptitudinali præcindentē.

Arguitur tertio ex Suarēz: Accidēs quē sūt extrinsecē denōant subectū ñ sūt accidēs respectū illius, et sūt illi ñ inhærent, q̄ sūt extrinsecē denōent. q̄ inhærē ñ ē d̄ essentia cuiusvis accidentis. Rō ōtō accidēs essentialis exigere subectū inhærentiæ, licet aliās aliū subectū extrinsecē denōent, et respectū huius ñ exigerent inhærēs, sed adhærēs. et licet respectū subecti extrinsecē denōati accidentia sint, quē sūt extrinsecē, sufficit p̄ inhærēs dicant p̄ implicē, licet eā ñ exigerent. = L. 3

CAP. III.

D PRÆDICAMĒTO QVĀTITATIS.

Exponitur Textus.

Cū quantitas sit ūū accidens afficiens subectū corporeū, eiq̄ valde affinis, idēo prius subectū inhærēs sūmēdū est d̄ quantitē. Quātitas q̄d alia ē quantē virtutis, seu affectionis et alia quantē molis.

pe qua qi dicit magna affectione, nonne verbum scia, et: et hæc venit eum subitaneis spiritualibus. Dea q inqit Aug. In his quæ non mole magna sed hoc est maiora ea quæ melius et [illegible] Et hanc tribuit igni Deo Vegius Vates qui incipiens Psalm. 49 per hæc verba: Magnus Dominus et. Qua est congrua pluralitas, seu extensio. Et hæc vocatur quantitatis. De ea q Philo agimus in præsenti.

Dividitur Quantitas Molis in permanentes, et successiva. Permanens est: Cuius partes simul existunt: Vt quantitas loci. Successiva est: cuius partes simul non existunt, sed una alteri succedit, ut partes horæ, quæ simul non existunt, id una succedit alteri. Subdivitur quantitas permanens in continua, et discreta. Continua est: cuius partes copulantur inter mediata res inter vinculum, seu nexus, quo uniuntur partes continui. Quantitas discreta est: Cuius partes non copulantur inter mutuo, licet inter se aliquo habant ordine, ut numerus. Denique quantitas continua subdividi solet in lineam, superficiem, corpus, locum, et tempus. Discreta vero in numerum, et orationem. Licet hæc fere omnia sub dubio cadant.

Deinde licet Philo diffinire essentiam quantitatis esse non habeat, ea tamen in secreto diffinitione discretiva explicat per hæc verba: Quantum est divisibile, in ea, quæ insunt, quorum unum, et unumquodque unum quid, et hoc aliquid aptum est esse. Ita clarius diceret: Quantum est divisibile in partes integrantes, quarum quelibet separata a toto est totum per se, et aliquid unum. Pone divisibile ad excludendas res simplices, in ea quæ insunt denotat partes componentes quantitatis fordis, et in se separari in quanto, ad dictionem elementorum componentium mixtum, in quo non sit forma, et in se, id est virtualiter. Cetera particulas excludunt divisionem oppositi in magis, et sit, quæ divisa nec sit tota, nec per se existunt, sicut partes quantitatis. Est igitur ordo hæc brevis, et clarior eruitur diffinitio a Philone admissa: Quantum est divisibile in seipsum divisibilia.

Sed hæc expositio, quasi in pluribus deficiens ab aliquibus Philonis reijcitur. 1.° quia non invenit quanto Glestinus hoc verbum incommutabile nullatenus est divisibile. 2.° quia invenit alijs a diffinitio, dicit subtilis homogeneis, ut aqua, quæ potest dividi in partes, quæ tota sunt, et per se existant. 3.° quia divisibilitas, ut potestas dicemus, non est ens quantitatis, et talis diffinitio recta non est, utique eius diffinitio non explicans.

Nihilominus in recta sententia predicta expositioni tamen est. Et ad 1.m pat. ex dictis cap. de diffin. q. t. in sol. ad 1.m. Ad 2.m dicendum talem divisibilis non invenire subtilis homogeneis tamen sui, id est quantitas. Ad 3.m ita dictum est talem diffinitionem non esse esse, id discretiva, et ibes recte tradit per divisibilis, quæ est proprietas quantitatis. Sed adverte predicta diffinitio non invenire quantitatem discretam, id continua: nam quantitas discreta ex. numerus binarius divisibilis non est in res divisibilia.

Demum

fol. 200

3ª ppriet. quatit. assignat Phg. 1ª q̃ n heat vnu: ng licet magnu, et parvu vna vbeatur, n
in vna tantu in gne absoluto, et quantitativo, id vnica in gne relativo. 2ª ppriet. ē q̃ quā-
titas n suscipiat magis, et ming, q̃ in id quantit. vna n ē magis quātitas, quā alia, id ng
n ppriet. in 2º modo: ng eā subitē veniunt, ut dictū ē, 3ª d nisi ppriet. ē equalitas, et
inequalitas, et hēc venit ei in 4º modo: ng licet duē qualit. dicantur similes, aut dissimiles,
n tm equales aut inequales. Et hēc d exp. Iesus. Et q̃ ita Scotus vltima quāt. post. ad rep. ff.

QVÆST. I.

Quæna sit ratio formalis constitutiva Quātitatis? Notantur aliqua, & referūtur sentiæ. §. 1.

Plura offe reperiūtur in quātite, d ipsa gne dubia, p̃cipue. Nepe dictio ptis, extensio in ordine ad se, et ordo inter-
dine ad locu, tractu physicu, ingenerabilitas, diuisibilitas, et mensura. Dictio sistit in eo q̃ vna pars quā-
tātis n ē alia. Extensio in ordine ad se sistit in eo, q̃ vna pars ē extra alia. Hoc ē q̃ vna pars quātitatis
vnitatis alteri n ē secundu se tota, id secundu extremitē. Extensio in ordine ad locu, sita ē in eo q̃ tota quā-
titas correspondeat toti loco, et pars quantit. pte loci. Ex hac extensione locali sequitur tractus physicus
ratione cuius vna quantitas alia ab eius loco expellit: sequitur inuicem ingenerabilitas, id cuius impeditio,
q̃ eius quantitas ē intra aliud, et vna pars quantit. intra alia.

Diuisibilitas ē capacitas, ut quātitas in pte
integrales diuidatur. Mensura d nisi ē ratio q̃ quā magnitudine, aut parvitē quātitatis ignoramus. Sed hēc mē-
sura ē duplex alia extrinseca, intrinseca alia: extrinseca ig mēsurat extrinsecē, ut vlna pannu; intrinseca et
formalis ē quā ig intrinsecē mēsurat: et ita quātitas ē mensura intrinseca subitē, quatenus adequatur illi, et me-
dia quātitē, magnitudo subitē generat.

Deinde supponendu ē dubiu n gendre d esse localem actualem, et formalem an
habeat quātitē, a fide certu ē realem separari a quantitē in admirando Richardo Sacramento: nec solu d realem
physico, et ingenerabilitē actu et formaliter suppti, q̃ hēc eā realem separata fuerūt a quātitē Xpi in eius generatione
ab vtero Matris Xpi, et dum tamen clausis ad discipulos fuit ingressus. Iuxta dubiu n gendre d his effectibus
et alijs separatis a quantitē, sicut dicūt actus, in quo sensu certu ē et ppriet. ad eius subiectum quātitatis
id ingenerabilem, et q̃ exigit ad rationem offi ostendendum.

Circa q̃ 1ª sententia asserit q̃ formalis constitutiva quātitatis sita ē
in id mensura. Et hac citat Alberto Magno. 2ª ait sistere in diuisibilitate. Solet hēc 1ª tribui Scoto. Sed Pater
Suarez affirmat Subtilem D. in ea n fuisse. 3ª ait sistere in extensione in ordine ad locu. Ita Suarez. 4ª
asserit sistere in ingenerabilitē. Sta Meninoro, Pontio, Ponciaga, Quiroz, et alij. 5ª assignat p̃ constitutiva
quātitatis directione ptis. Sta Sta Mon. que sequitur RR Landiis. 6ª d nisi sueta ratione formalis constitutiva quantitatis ē
extensione ptis in ordine ad se. Et mihi inter Thart. qui sequ. Cardin. De Aguirre in presenti.

Ratio sorlis constitutiva Quantitatis est extensio partium in ordine ad se. Probatur Doctor Sanctus D. Th. opus. 70. q. 5. art. 3. ad 3um. ibi: Ordo partium in toto includit in ratione entis quantitas, tanquam differentia constitutiva ipsius. Item opusc. 48. cap. 4. differens a quantitate ait: Positio uno modo dicitur ordo partium in loco, et sic est unum de praedicamentis, dicitur situs; alio modo positio est ordo partium in toto, et sic positio est differentia quantitatis. Ait positio partium in toto est ens in ordine ad se, sicut positio partium in loco est ens in ordine ad locum: quod est ens in ordine ad se includit in constitutione quantitatis tanquam differentia ipsius: quod est eius constitutivum.

Ratione probatur. Ratio sorlis constitutiva quantitatis est quia ens quod sunt, ut radius extremorum; id ita se habet esse in ordine ad se: quod probatur minor dicendo quod singula: Hae causae sunt verae: ideo una quantitas est essentialis et alia, quae dicit tractum physicum; et ideo dicit tractum physicum, quae est extensa in ordine ad locum; et tunc; ideo est esse in ordine ad locum, quae in se extensa est. Praeterea: Ideo quantitas est divisibilis, quae in se est extensa; si enim unum pars extra aliam sibi unitam non haberet, nullatenus dividi posset. Et tunc ut quantitas posset mensurare et mensurari, prius debet in se esse supponi: quod ita praedicta ratio radicalis in esse partium in ordine ad se: quod.

Respondetur: hae causae sunt veraces de facto, hi praetitis supposito actualis; non sed radicalis accepitur. Sed licet haec solutio esset bona vera, nullatenus tamen sustineri potest. Nam licet ea praedicta radicalis supposita sint ipsa essentia quantitatis, qualenus sunt ipsa esse in ordine ad se, non tamen illa recte essentia quantitatis explicat: quod tunc constitui debet quod est in ordine ad se.

Amplius probatur: licet utilitas radicalis supposita sint essentia hoc, qualenus est ipsum ad reale, non recte definiretur hoc per esse ad reale utile radicalis, id definiri debet per esse ad reale: quod idem dicendum in nostro casu. Et videtur esse: quae est ut constitutio rei diguum expressive a se ipsa, ut radice propriete; ita ut prius expressae sumpsit multum est, quam multum radicis propriete; id quelibet rei constitutum per id quod prius expressae in ea sumpsit: quod hoc in quantitate sit esse in ordine ad se per hanc debet quantitas constitui, sicut per eadem res, hoc per quod ad reale constituitur.

Dicit esse Sc. Mtra Moneda hac ratione probari dictionem prius esse quod sumpsit in quantitate tanquam differentia dictus non haberet, nec eas haberet esse in ordine ad se: quod dictio prius est ratio sorlis constitutiva quantitatis. Sed contra: Prius constitutum quantitatis debet ex diguione a substantia, id hoc non habet dictio prius: quod licet prius sumpsit in quantitate non esse eius constitutum. Probatur minor: Substantia propriori ad quantitatis ita habet proprietas dictas enim in Sta huius authoris: quod propriete dictionem prius, quantitatis a substantia nullatenus diguitur.

Respondetur Sc. RR. Cardito, dicendo dictionem prius: alia entitativum, quantitativum alia: 1a est proprietas quae veniens tanquam substantia quantitatis; 2a vero est constitutiva quantitatis, quae est a substantia 1o diguit. Sed contra: esset 1 prius constitutivum quantitatis quod substantia sumpsit est dictio quantitativa. id dictio quantitiva est esse prius in ordine ad se: quod

quantitas

quantitas attinet, p̃ esse in ordine ad se. Mai. ē doctrina solutionis. Pbr min. dictio quātitativa insistit posse in eo q̃ una pars n̄ i alia; ng hoc em̄ evenit dictioni entitativē, q̃d insistit in eo q̃ una pars i extra alia sibi unita. Sed hęc ē esse in ordine ad se: q̃d. Sed d hū iterū s. sequentē = Solv. arg.

Solvuntur argumta §. 3.°

Arguit 1.° H. Moneta: Attinuit quantitas ē q̃ prius in ea augeri ut radius exterior; ita se hēt dictio p̃ius: q̃d. Pbr Min: hęc cātalis ē v.: ideo quantitas het p̃ts esse in ordē ad se; esse in ordē ad loca etc., q̃ēn se hēt p̃ts dictas: q̃d dictio p̃ius ē q̃ prius acqui in quantitē ut radius exterior. R.: q̃ licet dictio p̃ius prius intelligatur in quantitē, n̄ m̄ ut p̃ratus species radicans p̃ quietes species quātitis, sed ut p̃ratus quasi q̃ncus, et ornē ng subsistē, qua quantitas: quare n̄ ē tab solis attinuit quātitē qua talis. Sicut licet in hoc prius augeatur res adhuc et entia; n̄ attinuit in suo ē species p̃ adal, aut ens; sed p̃ adal totale.

R. ad 1. illud ē p̃ius, peculiare quātitē q̃ evenit ei, ut quātitas ē; sed dictio p̃ius evenit quātitē, ut quantē ē: q̃d n̄ ē eis gratis orne, sed speciale. Minor p̃bx: q̃ēn evenit quātitē, t ea evenit q̃ ens, t q̃ accidens, t q̃ quātitē; sed dictio p̃ius n̄ onit quātitē, q̃ ens, nec q̃ accidens: aliās ōia entia, t talis ōia accidēs hōrent p̃ts dictas: q̃d m̄ ei onit, q̃ quantē ē. R.: dictionē p̃ius nec evenire quātitē, q̃ ens, nec q̃ accidens ut sic, sed q̃ ens mādale, et corporeus; ex quo stat n̄ ea gratia speciale quātitē, q̃ em̄ subsistē mādali, et corporeus onit.

Instanges: Punctus ē ens mādale corporeus, et m̄ n̄ het p̃ts dictas, ex i indivisibile: q̃d dictio p̃ius n̄ onit quātitē q̃ ens mādale corporeus: q̃d q̃ quātē ē. Nō mai: ng punctus nulla corporeitē stat, n̄ substātiali, ex i d linea accidentis, n̄ accidentis; q̃ ens accidentale corporeus het aliquā dimētionē punctō repugnāt: quare punctus vnice ē nevs, et vnio p̃ius corporeaus, q̃ ad n̄ ē corporeus.

Si dicas: licet dictio p̃ius qua talis n̄ i gratia, et specialis quātitē; bene m̄ dictio quātitativa: q̃d saltē p̃ hęc potest quātitē attinuit. Dico omitē, nd oq.: ng licet dictio quātiua, ut explicata p̃ expliciōnē existentiā in ordine ad se i attinēt quātitē, n̄ m̄ ut explicata p̃ explicationē dictionis quātitativę. Sicut hōs recte dfitur p̃ adal rāale; male m̄ dfiretur, et attinueretur p̃ ē adal humanus. Ex v. ōrg ē, q̃ p̃ratus dissiale rei attinutē n̄ dbet explicari, ut tota ip., sed ut dissiā speciei.

Arguit 2.° Attinuit quātitē ab ipsa inseparabile; d esse in ordē ad se inseparabili ē a quātitē: q̃d n̄ ē illius attinuit. Minor p̃bx 1.° In venerando Eucharistiē Sacramentō ē vera quantitas corporis Xpti; et m̄ n̄ ē extensa in ordine ad se: q̃d. Minor p̃bx: Esse in ordē ad se insistit in eo q̃ una pars i extra alia, ut caput extra collū, manus extra brachia etc.: at hoc n̄ het quantē Xpti in Eucharistia, in qua ē tota in tota hostia, et tota in qualibet p̃te hostiē: aliās posset sumi ab uno sed q̃ caput, ab alio sed q̃ pedes et q̃ fidei repugnat: q̃d.

Q'ptr minr principali dicunt: Piet eigdē quātitē posse penetrari; id nunc separata ab illis est in ordē ad se, et ñ dentr pts extra piei sibi unitas: g. Mai. pat ex eo q̄ unus corpus quātus posse penetrari, et fert mtē opinio Sti Durandy: g et pte eigdē quātitē inter se.

Respondeū posse argūtis esse quātitē in est aptitudinali in ordine ad se, inseparali a quantitē, ñ ab in actuali. Deinde ad 1ū dicta mai. nō min. Ad 1ū pbs dicta mai. eim nd minus, quā ñ pbat inveniens allatus. Licet enim corpus Xti in Eucharia ñ t extensum in ordē ad locum, bene tn in ordē ad se. Et rāo ē, q̄ ñ het partes inter se distantes, id vere stat capite, brachijs, pedibus et c, q̄ et sola dictione ptū negat salvari ea quo ñ sēpa posse diuidi, et sumi seorsum unus pts, et ñ seorsum alius: q̄ ut inqit D. Th. quātē Xti ñ ē in Eucharia rāone sui, et modo diuisibili, id modo indiuisibili ad modum subiti, et rāone illius atus adeo incapax ut frangatur, et sumatur seorsum unus pts, et ñ secundus alius.

Ad 2ū pbs, nd mai. licet enim duo corpora quanta possint penetrari, ñ tm pts eigdē corporis quanti ad invicem. Rāo disparitē ē q̄ pts unius corporis quātī possunt tangi seorsum se totus a partibus alterius corporis quanti, et inter pts unius et pts alterius ñ mediat puncta, quo uniantur, et una t extra alius: at nd inter pts eigdē quantitē mediat puncta id cuius uniuntur seorsum extremitē, et ñ 2ū se totus; et ex hac inseparabile t a quantitē est id tēpa unus pts quātitē, et alia eigdē nullatenus penetrari posse.

Axōr 3e est Moneda: Istius quantitē ab ōē quantitē participant habet; id a quātitē discreta ñ participata est in ordē ad se, bene tn pnū dictio: g hēc et ñ illa t istius quantitē. Dicta mai. nd minus, quā ñ pbat hic auctor, imo inequentr pcedit: ng num. 2. hēc ait: Hora 2a, ex quātitē ptibus dictis, et extensis istare; ng quātitas istinua habet pts dictas, et extensas ng in ordine ad se, quā in ordē ad locum, et discreta habet pts dictas, et extensas in ordē ad discretionē, seu pluralitē. Dico g eim quātitē discreta ē est in ordē ad se, ñ est istinuitatis, ut quātitas istinua vbi; id extensione ordinis partium inter se, ut patet in num. secundo.

Axōr 4ū Mensura 1a est D. Th. opus. 52 circa fine, ubi ait: q̄ propria rāo quantitē ē rāo mensurē. Et 1. p. q. 26. art. 2. definit quantitē per hoc q̄ t mensura subiti. 2o rāone: Proprietē quātitē, ut equalitas, et inequalitas radicatur in rē mensurē; ng hēc cāli ē vera: ideo una quantitē ē alterī equalis, q̄a ei mensuratur, id radix propriētē quātitē ē eius istius: g. Ruxus: 3a diversitē mensurē resultant diversē species quantitē: g 4a rāo mensurē ē quantitē est. Antē pbr ex Pho assignante in presenti superficiē, et locum tanquā diversas spes quātitē; id superficies, et locus ñ differunt in esse, id tm penes diversum modum mensurandi: g.

Ad 1m dico D. Th. exigitare quantitatem in essentia, id tm discriptive. q. stat esse ea q. accepit mensuram esse rei propria, hoc est propriam in 4o modo quantitatis. Ad 2m rei, in quibus radicis alia ea propriam quantitatis esse illius entis, id 1m radicis, in qua cuncta 1a dialectica radicantur: sicut ad equalitas, aut inequalitas radicantur in rem mensuram: ratio d mensura 1a radicata in esse in ordine ad se. Et ita similitas horum radicatur in rem admixtam, quin hec 1 illius substantiam. Per q. patet ad alia argumenta huius quæst, quæ objiciuntur.

Ad vltimum respondetur posse Physicum assignare diversitatem sufficiens, et loci per differentiam mensurarum a posteriori, non autem a priori. Deinde dico locum non esse ipsam quantitatem dictam a sufficiente; ita locus vnice addit supra sufficiens modum quendam accidentalem, ut ex 5o Physicorum patebit. Et 2o hanc solum dicendum esse, Physicum debere intelligi de proprietate latiori non stricta. Ex dictis in tota quæst. eruitur definitio essentialis quantitatis in hunc modum: Quantitas est accidens extensivum subsistens in ordine ad se. Sed advertite valde differentiam non esse rigorosam, quia 3a quantitatis 1 gramatice est genus supremum, alio non stante, et sequentia definitionem propriam incaepasse. = Et a subtilitatibus antiquorum.

QVÆST. IIa

An substantia materialis antecedenter ad quantitatem habeat partes distinctas, et extensas?

Notantur aliqua, et referuntur sententiæ. §. 1

Suppono 1o triplex esse genus partium alias esse partes essentiales physicas, ut materia, et forma; et alias metaphysicas, ut genus, et differentia, et de his non procedit quæstio. Alias esse partes, quæ entitativæ, et integrales vocantur, quæ adhuc sunt in duplici differentia: nam alias sunt homogeneæ, seu eiusdem rationis, ut pars aquæ, seu lignum; alias vero sunt heterogeneæ, seu diversæ rationis, ut caput, brachia, pedes et a in subsistentia humana; et de his procedit præsens controversia.

Suppono 2o a Nominales quantitatem distinctam realem a substantia, quæ supposito stat ex eorum reali separatione: in Eucharistia enim remanet quantitas, dimisso eius subsistentia.

Suppono 3o a Soncinas, et alios antiquos substantias esse posse sine quantitate. Ratio suppositi est: nam magis dependet quantitas a substantia, quam substantia a quantitate; id in Eucharistia quantitas sine substantia existit: ergo et substantia sine quantitate esse potest. Inquirit quidam an substantia ex se ut existat vel sine quantitate habeat partes distinctas, et extensas, non quidem extensione quantitativa, id alia, quæ substantialis et entitativa nuncupatur.

Inquiunt 1a substantiam nec ex se, nec ratione sub quantitate habere partes distinctas; id ita est indubitabile, ut tota substantia 1 sub tota quantitate, et tota sub qualibet parte quantitatis. Ita Philosophus gravis, Sancti dig. 5. de Generatione. 2a ait substantiam nullam habere distinctionem partium ex se; bene tamen d

dependentia a quantitate. Ita Capreolus, Durandus, Soncinas, et alij. 3a. Quod oppositum defendit substantia independentia a quantitate hæc propriè entitative dicitur. In qua alij, inter quos P. Suarez, non inducunt substantiam propriè dictam, id enim existentiam substantialem; alij vero quæ dictam, non vero existentiam propriè inducunt. Ita frequentes Thomistæ, qui ex nostris adhærent Aguirre, et Moneda. Ly.

Ia Conclusio. §. 2

Substantia naturalis duæ sub quantitate hæc propriè substantiales realiter dictas, et enim existere. 1a. pars probatur. In hoc duæ sub quantitate substantia capitis non est realiter substantia pedis: quia substantia non affecta quantitate hæc propriè substantiales realiter dictas. Atqui probatur. In hoc affecto quantitate substantia capitis est realiter separabilis a substantia pedis: quia illæ propriè realiter dignuntur. Patet Ly. ex eo quod separabilitas relinquit realem dictionem. Obj: Sicut per augmentationem acquirit nova quantitas, ita nova substantia per nutritionem, id quantitas de novo acquisita est dicta realiter a quantitate præsenti: quia substantia de novo acquisita est dicta realiter a præsenti substantia quia substantia affecta quantitate, nedum hæc propriè quantitas, quantitative dicitur, id enim propriè substantiales dictas entitative.

Respondet Inglatenses separabilis realem inferre realem dictionem in his, quæ separantur ab invicem, non autem in his, quæ separantur ab alterius, in quibus sola separatio actualis infert dictionem actualem, et separabilitas dignubilitas, seu dictionem potentialem: et quia substantia capitis non separatur a substantia pedis ab invicem, id ab quantitatis, ex quo infertur, quia propriè substantiæ dicuntur actu separatæ, actu dignuntur; dicite separatas vero actualem non esse dictam realiter actu, id non potentialiter.

Sed hæc dictio realis potentialis a solis Inglatenses excogitata omnino rejicit: ea enim admissa, nulla ratione probarent Phi dictionem realem actualem inter materiam, et formam; inter substantiam, et quantitatem; inter naturam, et subsistentiam. Sequella probatur: Dictio inter ea extrema omnino probatur esse earum separabilitas; at separabilitas non inferret dictionem potentialem, non actualem, vera doctrina Inglatenses. Ly. P. retorqueo: Implicat physicas rerum esse variari posse; sed variarentur, si ea quæ in actu identificata possent realiter dignui: Ly. Probatur minor: si ab oceano auriatur aliqua gutta aquæ, non erit idem cum remanentibus, et dum iterum infundit de novo identificatur, et si iterum, et iterum infundatur, et auriatur, iterum, et iterum identificabitur, et dignuetur: quia physicæ rerum esse partis variantur. Et miraculum PP. Inglat. agenti naturali accedunt, cum non oppositum repugnet.

Respondet Major Panza in obsequium Inglatenses: Duæ guttæ aquæ ut unitæ in unum induuntur, et ut separatæ in distinctas induuntur: quia ut unitæ in eadem substantia, et ut separatæ in substantias dictæ: quia ea, quæ realiter identificantur possunt realiter dignui: falsio igitur nititur fundamento. Sed hæc replica utique equivoca nullius roboris est. Ratio enim dignuit inter ea, quæ in unum unione, et ea quæ in unum identitate: indum quia est unum unitè omnino, illam scilicet propriè realiter dictas, et inter se unitas, quæ non repugnat: implicat non identificatas posse dignui, et dictas identificari.

Deinde rejicit ratio dicta: Nq adversarij non admittunt identitatem realem formalem; quia nec distinctio realis formalis admittere debent. Dicit quia a parte rationis: Nq sicut extrema quantitatis separata fuerunt, ita extrema separata fuerunt Jungi: quia si ex hoc non infertur identitas formalis, nec ex illa formalis distinctio inferri debet. Denique: Substantia pedis potest realiter separari a substantia capitis indigentia a quantitate, ut si Deus distinguerent substantiam pedis remanente substantia capitis abiq aliqua separatione, aut distinctione quantitatis: quia patet substantia independentia a quantitate realiter distinguitur. Praterea: Si Sacerdos precaretur medietatem Hostiae a se distinctam abiq eius fractione, tunc separaretur una pars substantiae ab alia abiq separatione quantitatis: quia idem quod prius.

2a pars Dni Abb: In hoc affectio quantitatis non in substantia capitis non est substantia pedis; id enim substantia capitis est extra substantiam pedis; id hoc est here pars extra: quia substantia dicitur esse sub quantitate habet partes nedum dictas, id enim extra. Sed: Implicat fieri omnipotentia subiecto capaci, et illi suum esse tribuere non omnipotentia; id substantia materialis est capax esse quantitatis solet extensionem in ordine ad se: quia substantia sub quantitate habet partes extensas. 2a Dni.

IIa Conclusio. §. 3.

Substantia materialis est in se, et ante ad quantitatem habet partes entitative dictas, non actu extensas. 1a pars totius est dictum, et invicem Abb: Substantia materialis habet partes realiter dictas; id talis dictio non provenit a quantitate tanquam a causa formali: quia ab ipsa substantia quia est in se et ante ad quantitatem habet partes entitative dictas. Minor Abb: Esse substantialis negat provenire a quantitate, id dictio partium in substantia est esse substantiale: quia dictio partium in substantia non provenit a quantitate. Abb minor: Dictio negatur ad unitatem, et unitas ad ens; id entitas partium substantiae est entitas substantialis: quia et dictio substantialis est.

Verum 1: Distinguitur, et dicitur idem ut; id una pars substantiae non distinguitur per quantitatem, id per se ipsam distinguitur ab omni ente ante ad omnem quantitatem: quia una pars substantiae non per quantitatem, id per se ipsam distinguitur ab alia

Verum 2: Substantia pedis per eadem rem distinguitur ab omni alia quantitate, et distinguitur a quantitate per quantitatem, id per se ipsam non est: quia per eadem rem distinguitur a substantia capitis, et a quantitate. Sed a quantitate per quantitatem, ut ex se patet: quia nec a substantia capitis distinguitur per quantitatem, quia omnis ente substantiale.

Dici potest ab inconsequenti. Non, dictio orta a materia est a singularitate, et exercita in esse, est in natura et dictio formalis: quia dictio orta a quantitate, et exercita in substantia, exit substantialis. Sed contra: Nq ideo dictio exercita in natura est formalis, quia natura realiter identificatur a singularitate; at substantia realiter distinguitur a quantitate: quia dictio orta a quantitate, quatenus substantia oriuntur non exit substantialis, id quantitativa.

2a pars Dni Abb: Esse proprium quantitatis, quia talis non venit substantia per gratiam ad quantitatem; id extra partium est esse proprium quantitatis, quia talis: quia negat omne substantia ex se et ante ad quantitatem. Dicit: Si substantia ex se indigendo a quantitate haberet partes extra, superflua erit quantitas realis superaddita substantia; id hoc nullo Philosophorum admittit: quia Patet Maior: Si omnis gratia ex se indigentem a colore distinguaret vinum superflua erit albedo realis superaddita ad vinum distinguendum: quia idem in nro casu.

Respondent 2ª ij solą esse quātitatem quātitatis, ñ ad esse, quę vocant substātiale et entitatis, q hęc omnit substę independere a quantitate. Sed 3ª t: Admitta hac esse substātiali, eadęq ratione deberent poni in substa ęę priori ad quātitatem lineę, et superficiei substātiales, esse locali substātiali, et oēt esse 2ª ij quātitatis; id hoc ñ admittunt 2ª ij: q. 2º: Si illa esse substātiali inditit in hac, q una pars substātiales ñ ī alia, et q una ī extra alią? Si 1º, ē ductio ptis a nobis posita, ñ ad esse; q sola ductio ptis ñ facit esse ēionę. Si 2º: q esse 1ª ij quātitatis omnit substę ęę priori ad quātitatem.

Dicit: in substātia pōnē duplex ptis ductio una substātiali omniens ipsi esse se, alia quātitiua a sola quātitate poneniens: ęę alia ponenda erit duplex esse una substātiali, et alia quantitiua. Sed 3ª ductio entitiua sequitur ad ens mātale corporeum in ęę tali, esse id ē ordinata quātitatis in suo ęę specifico: q licet ponatur duplex ductio una substātiali, et alia quātitiua, q a 1ª substa, qua quātitas ut entia mātalia corporea ī ōnē pōnē ęę duplex esse, q a substa quantitatis ñ ē. Rurs: Ductio quātitiua, qua tali ē esse in ordē ad se; id licet substę ęę veniat ductio ptis, ñ in ductio quātitiua qua tali: q nec esse in ordē ad se.

Solvuntur argumenta.

Argument 1º Aplus ex D. Th. 3. p. q. 76. ar. 2. in corp. aiente: Manifestum ē ex hoc q natura substę ē tota sub qualibet pte dimentionis, sub qua continetur; sicut sub qualibet pte aeris ē tota natura aeris, et sub qualibet pte panis ē tota natura panis. q substa affecta quātitate ē indiuisibilis, et sequitur ñ het pte actu diuisę. Rę D. Th. Intelligendum ē de totalitate specifica, et essentiali, ñ ad de integrali; certum namq ē sub qualibet pte integrali panis salvari mātę, et formę panis; ñ ad oēt pte integrales illius.

Replicat. D. Th. asserit totam naturę panis ęę sub qualibet pte panis, sicut explicuerat Xpus D. in Luchar ęę sub qualibet pte hostię; sed Xpus D. ē totus sub qualibet pte hostię ñ in totalitate essentiali, id enim integrali: q idq sonitit de substa panis affecta quātitate. Dicendum fuisse, id ad 1º. Paritas enim ñ tenet in ōtibus, sed in aliqua proportionali similitudine. Sensus q Ang. Mag. ē, q sicut sub qualibet pte quātitatis ē tota natura specifica, et essentialis substę: ita sub qualibet pte hostię ē totus Xpus essentialis, et integralis. Et q huiusmōdi paritas ñ teneat in ōtibus, fatetur tenēta Aplus: nq ad diuisionę xtę ipsos diuida substa, sed diuidit Xpus ad hostię diuisionę.

Instabit: aliquę indiuisibilitas tribuit D. Th. substę, quę ñ cedit quātitati sed tota quātitatis ē sub qualibet illius pte specie, et essentia: q substa ñ in ōnē specie, et essentia, sed integralia. Respondet posset Rog. Mag. nihil tribuere substę, q ñ cedat quātitati, et nihilominus sperandum fuisse esse ęqlę in substa. Hę Xpus in Luchar caret esse totali diuisibilitatis, et ęę, quę ora ut propria quātitatis, ñ ad substę. 2º et melius, ut, certa mai ng min: nq ad esse quātitatis ī esse ptis, nātio exigit plures ptes; quare in unica ōnē pte salvari nequit.

Arguit 2°. Si subsistit esset se habet per distantiam eas habet essentiam; 2° est falsum, quia non quod est 1°. Ergo maioris probatur. Si habet per distantiam eas habet unitas medii individuis; id hoc est eas habet essentiam quod est totius minor habet per se essentiam, et habet una esse alia sibi unitas secundum extremitas; id hoc habet subsistere quod medium individuum unitum, una pars non tangeret alia secundum se totum quod secundum extremitas min. Id hoc est una per se esse alia sibi unitas secundum extremitas: q.

Aliqui negant individuum substantiale, aperte quod unitas per subsistere est divinum, sicut ipse per se. Sed quia solutione nulla vi habet argumentum. Sed quia probatur ratione mai. Ad probatur, id min. et ilitx ad sequentem probat. Et ad ultimum id ante. Non enim omnis unio per facit esse tenuiorem; ut patet in unione mag, et fig; enim, et esse et c. Itaq; sola individuum quantum indicant esse tenuiorem; non autem individuum substantiale. Ratio disparitatis est, quia individuum quantum unit per se moles, et corpulentia et corporeitas per excedat individuum, nequit hoc illas tangere secundum se totas, id unice secundum extremitas per se subsistit, et esse se moles, et corpulentia non sint, earum nexus, sed individuum substantiale ipsas tangit secundum se totas.

Dices: Ideo individuum quantum non unit per se quantitas secundum se totas, quia est minoris entitatis, quam per se; sed enim individuum substantiale est minoris entitatis quam per se subsistit: quia secundum se totas unire non potest. Disparitas min. est minoris entitatis, entitative, et ut quo secundo min; unitive, et ut quo, id min, et 2 q. Sicut per se esse licet unio mag, et fig est minoris entitatis, quam mag, et fig, eas unit secundum se totas.

Replicat: Si mag 1a esset se habens individuum substantiale, dum una pars mag separaretur ab alia, ab agente naturali, tale individuum corrumperetur, et si rursus unirentur illae per individuum educeretur; id hoc est 5° mag senum Phorum averetur nihil fit esse naturale oriri, nec educi: q. R°, quia dum dicit mag fit esse in generabile, et incorruptibile debet intelligi et mag quoad suas per integrales, non quoad unionem harum per.

Inurgeres. Hoc facile quia unio mag, et fig in hoc est corruptibilis, hoc absolute corruptibilis dicit, licet per illis incorruptibiles sint: quia si unio per integralis mag potest corrumpi, mag absolute corruptibilis erit. Sed contra ante, id 2 q. Dicunt esse quia unio mag, et fig ita essalis est hoc, ut deficiente unione absolute deficiat hoc; deficiente vero unione per integralis mag, non deficit mag absolute, et quilibet pars remanens sit mag, ut per potentia receptiva fit, quam emis corrupta huiusmodi unio, nunquam mag dicitur potest absolute corruptibilis.

Arguit 3°. Nulla operatio per se in subsistit ante quantitas: quia nec dicitur per unite. Et infra est ea quae operatio est dictorum unio. Atqui probatur ita operatio est accidentis, et essalis? non fit; nam quantitas est fit accidens advenienti subsistit. Et 2 q. Nam operatio essalis fit est actu, et potentia, id per subsistit ante quantitas non se habent ut actu et potentia: q. R° duplicem dari operationem substantialem, alia essalis est actu, et potentia; alia integralis est partibus integralibus, et entitativis, et hoc operatio subsistit et priori ad quantitas, quae non est essalis, id est accidentis, ut per est ita accidentis, ut per est ita receptus metaphysicus subsistit.

Replicat: si mata per se haberet partes dictas, non esset pura potentia, id haberet partes actuales; nam 3.a Phys. 7. Met. text. 49, actus est quidquid. Resp.: Mata per se esset actu potentia per se sui partibus integralibus, et illis fiat esset illis non resultaret unum per se. Patet 2.a; quia per duplicem entitatem in actu unum per se non resultat. Ad 1.m dico, quod ut mata per se haberet partes dictas sufficit actus entitativus, et ordo ad figuram substantialem, quae est actus 1.us materiae. Sicut in 1.a 2.ae quia una substantia distinguitur ab alia per solum ordinem ad dictam quantitatem. Ad 2.m partes integrales subsistunt esse eisdem rationis 2 ipsa; et ita in mata habent rationem partis, et in figura rationem actus: quare per eas unum per se resultare potest.

Arguitur 4.o Ideo substantia habet partes dictas per se, quia radicat dictas partes quantitatis, seu quia illas innotat: sed enim radicat partes quantitatis est 1.a: ergo est substantialem ei esse per se cedere debemus. Arguitur probat substantia esse per se habere esse localem, impenetralitatem, et alia, 2 ea radicet. Respondeo Mai. Nam sicut in presenti principium ab eo quod substantia individuetur per mutationem quantitatis, et non, ita enim principium ab eo quod dictam partium in substantia oriatur, et non a radicatione dictarum partium quantitatis. Ratio quia cum substantia per se habet partes dictas late porrecta et in corp. quantitatis.

Arguitur ultimo ab inconvenientibus. Si substantia per se haberet partes dictas, posset esse in loco sine quantitate; id hoc repugnat: ergo. Probatur Mai. Si a substantia aquae per entitatem in vase auferatur Deus quantitatem illae partes substantiae in eodem loco remanerent: ergo. 2.o Sequeretur posse dari per se motum ad substantiam, nam posset dari per gressum et una pars in alium eisdem substantiae. 3.o Sequeretur dari in substantia per priori ad quantitatem esse impenetralitatem etc. Nam ponimus dictam substantiam ad hoc ut substantia sit capax recipiendi dictam quantitatem; id est capax repraesentandi esse impenetralitatem etc.: ergo.

Ad 1.m inconveniens 1.m substantia eo in eventu non esset magis in vase, quam in alio loco, id est nullibi: aqua in loco, ut mutatur dicit. Ad 2.m nego ant. Nam ad motum physicum successivum exigitur distantia inter termos, quam non habet substantia 2.a sui, id est quantitatis. Ad ultimum dico nos ponere dictam substantiam partium non ad recipiendam quantitatem, quam ad hoc, ut per priori ad illam substantia integralis integrata in linea substantiali, et nativum esse partes in corp. quantitatis. Additur. 3.m quae sint 3 quantitates vinum? non al. et rat.

Quaest. III.

Quanam sint species quantitatis continuae? Notantur aliqua, et referuntur sent.a S. 1.

Cognita est quantitas continua, et illius species agere restat examinandum ordo. Debitum quidem procedit a linea, superficie, corpore, loco, tempore, et motu. Quo adverendum est corpus multiplicem sumi posse. 1.o corpus primum est mata, et fita, in quo sensu est gradus primus substantiae per se dicendae in praemissis locabili. 2.o per 1.m materiali quae physici. 3.o per corp.m mathematicum, seu quantum, de quo in presenti.

Euclides est Mathematicorum princeps

ita profluxit quantitas sp. definit: Linea est quantitas extensa versus longitudinem. Superficies versus latitudinem, et corpus versus profunditatem. Et declarat pulchrius imaginare 3 D. Th. cap. 48 punctum undique immobile moveri sup. planum a uno loco in alium, hunc vestigium derelictum a puncto est longum. Deinde duo 3 puncta versus latera, ut a loco a retro ad similitudinem, hunc vestigium derelictum erit latum. Supponendo denique puncta elevata, aut depressa, sicque duxerit sursum, et deorsum, et hunc vestigium dicit profundum. Ergo primum vestigium est linea; 2um superficies, 3um corpus.

Sed obiter observandum quod pro corporis copulantur medium superficiebus; quatenus sunt superficies in se extensae sunt, et divisibiles, ergo in corporis sunt inextensae, et indivisibiles, nempe versus profundum. Pro superficiem copulantes lineam, quae sunt indivisibiles versus latitudinem. Pro lineis copulantes puncta undique, et omnino indivisibilibus. Deinde loco est ultima superficies corporis continentis immobilis 1a. Ergo est mensura motus rerum quia, et posterius. Motus denique est actus entis in potentia ut in potentia.

Presens opinio Doctorum de hujus ambo procedit: Sed adhuc adverte in presenti non loquitur de motu instantaneo, sed de locali, et successivo. Correa quod 1um 1a asserunt solum corpus esse pro quantitas continua per se; lineas et superficies in reductive. Ita Caverg. Suarez et alii. 2a et omnes 1a tenent lineas, superficies, et corpus esse per se pro quantitas. Alii ad ipsum affirmantibus de loco, alii enim de motu, et tempore. Et veritatem sit.

Ia Conclusio. §. 2

Linea, Superficies, et Corpus non per se sunt complete quantitas continua. Ratione probatur: Ea, quae participant ratione quantitas continua, et aliis differunt per entitates, et specificas differentias non per se sunt pro quantitas continua. Sed linea, superficies, et corpus participant ratione quantitas continua, et aliis differunt per differentias specificas, et entitates. Minor quod 1a pars stat; sicque quilibet ex his habet pro extensa in ordine ad se. Quoad 2am probatur: linea, superficies, et corpus differunt genere longitudinis, latitudinis, et profunditas. Sed longitudo, latitudo, et profunditas sunt differentes entitates, et specifice extensionis: ergo 2a pars. 1. 3.

IIa Conclusio. §. 3.

Locus, Motus, et Tempus non constituunt ductas pro quantitas continua. 1a pars probatur: quia non addit novum modum extensionis non constituit ductas pro quantitas; sed locus non addit novum modum extensionis supra superficies: ergo non est per se ducta pro quantitas. Minor probatur: Locus, ut a superficie ducta non dicit ordinem corporis locati; id hoc ordinem non est specialis modus extensionis: ergo. Per Minor: Illa ordinem non est de linea quantitas, aut extensionis, quia unice est ordinatio ad corpus locatum, et denotatio, et relatio ex varios opinandi modos: ergo non est specialis modus extensionis.

2a pars vero probatur: Sp. quantitas debet esse quanta, et extensa per se, et non ex alterius; at ita non licet motus: ergo. Per Minor: Motus habet pro priores, et posteriores non ex sua, sed ratione magnitudinis spatii reperti inter suum a quo, et suum ad quo: ergo non habet prius extensa per se, sed ratione magnitudinis spatii. Nam patet: hic ratio mobile post suum a quo non acquirit suum ad quo immediate, sed successive, quia intercedit spatium aequale. 3ia 1a: Sp. quantitas est quod replet; id motus circulare est quod inreplet: ergo. Minor probatur: Id quod est via, et tendens

ad aliud q̃ inopletur; id motus esset ex vna, et tendat ad vnum ad quos: q̃ 7 sx 2. Motus
est post praemissum: q̃ non habet rationem speciei locabilis in praemisso.

Ex his liquet 3a pars 7ti. Nam
tempus est mensura motus, ut dictum est; id mensura nobilior non est re mensurata: q̃ tempus in re
quanti nobilius non est motus. Sed motus non est quantum per se: q̃ nec tempus. Ex dictis colligitur
motus, et tempus esse species quantitatis tendens quo et per accidens: Nam quantum per accidens est quod pri-
ciput extensionem non rei sui, sed rei alterius; at tempus extenditur rei motus, cuius est mensura
et motus ratione spatii mediantis inter vnum a quo, et vnum ad quos: q̃ ii species quantitatis tendunt q̃
et per accidens.

Solvuntur obiectiones. §. 4.

Arguitur 1o. Species quantitatis debet esse opleta, et ad aliud non ordinata, sed linea, et superficies non q̃d
inopletur, et ad aliud ordinatur: q̃ non ii per se species quantitatis. Minor probatur: linea ordinatur
ad copulandas partes superficiei, et superficies ad copulandas partes corporis: q̃ ii q̃d inopletur per se
ad aliud ordinatur. Ad argutum in min. Ad probationem diguo ans: Linea ut extensa praxio, et ex
indigentia sui, in ans, ut indiuisibilis, praxio, et ex indigentia superficiei secundo ans. Et in 2 q̃.

Dicet:
linea, et superficies ut extensae ordinantur ad corpus: q̃ nulla est sola. Praeterea probatur. Corpus in re corporis
dicit triplicem extensionem, scilicet versus longitudinem, latitudinem, et profunditatem: q̃ linea, ut forsitan extensa
versus longitudinem opponit corpus: q̃. Nego ans. Et ad probationem diguo ans dicit triplicem extensionem d foris,
in ans, distinctione versus profunditatis d foris, et aliam d maali secundo ans. Corpus ex in re dicit
Im dicit d foris extensionem versus profunditatis, longitudinem in, et latitudinem dicit d maali, quam im
ens importat quatenus indiuisibilis est, sicut linea versus profunditatis.
Recole quae dicta sunt quest. 1. d obiecto logicae.

Sed adhuc replicat: q̃ linea et superficies saltem per ma-
ali includuntur in corpore: q̃ non ii species opletae quantitatis quam probatur: Vna species opleta nequit
adhuc per maali in alia species diuersa includi: q̃ si linea, et superficies saltem per maali in-
cludantur in corpore non ii species opletae quantitatis. Praeterea probatur: quam hoc est species opleta aali, nequit ad-
huc per maali aliquam speciem ductus aali oponere: q̃ ibi in praesenti. Dicetur antecedens in 2 q̃. Ad probationem du-
guo ans: Vna species opleta substaali, secundo ans, accidentalis in ans. Et 2 q̃. Pro q̃ pat. ad probationem.

Dispa-
ritas est quia 2 opera substaali physica fiat ex actu, et prima specialiter satibus, semel quam vna species sit
opleta nequit ordinari ad aliquid, nec per motum actus, nec per motum potentiae, non quidem per motum actus, quam actus
ig supponit in maa recepta; non insuper per motum potentiae, quam prima ig supponit actuata. Secunda accidentalis
non fit ex actu, et prima specialiter satibus, sed ex phibus, quae licet sint q̃ opletus in aliquo sensu, in
alio tamen inopletionem dicit, et sub hac vnitate ad aliquam speciem ordinari potest, in ea q̃ per maali includi.

Hęc doctrina exemplificatur in sanitate quę est ipsa qualitas et in ipsa moali includit quatuor humores q̃ eorum ipsa qualitas. Et insuper in numero quinario mālx includente binarium, ternarium, et quaternarium.

Arguitur 2° linea, ut indiuisibilis dicit nationem fortis; sed nātio nequit esse vinculum superficiei: ergo linea non est vinculum superficiei, ut indiuisibilis, sed ut forlx extra: ergo ut extra forlx ordinata ad superfs, et idę dicit superfs respectu corporis. Si dicam lineę esse vinculum, quod dicit entitatem positiuam, ad quam sequitur nātio, Ex insuper: Id entitas positiua lineę, quod talis est forla extra: ergo quod extra forlx exponit superficię. Ad argumentum optime ibi. Adjunctionem dico extremitas lineę dicit mālx se here ad exterioręm superficiei; quia in vero vinculi dicit entitatem positiuam, ad quam sequitur nātio diuisibilitatis veram latitudinem, et quod sic diuisum verum alx a se ipsa ut extensa veram longitudinem.

Arg. 3° linea, superfs, et corpus non diuisunt realx: ergo non sunt dictę species quantitatis. Ans. probx: Puncta, quę constituunt lineam veram longitudinem constituunt superfs veram latitudinem, et corpus veram profundiam: ergo non diuisunt realx. Nego ant, et illam probs: Nam puncta constituentes lineam non sunt realx partes superficiei, sed unionem partium superficiei indiuisibiles veram latitudinem; quare nequeunt non realx diuidere. Et idem dic de partibus superficiei respectu corporis.

Arguitur 4° ex 29 phys: Licet locus sit idem mālx et superficie, non tamen forlx: ergo constituunt dictam speciem quantitatis. Ans. probx: Licet enim locus et superficies, non tamen omnis superficies est locus: ergo Propter: Nam mensura est proprietas quantitatis, sed locus mensurat locatum, quam non habet superficies qua talis: ergo habet diuersam mensuram a superficie: ergo est dicta proprietas, et requirit dicta species. R. locus diuidit forlx a superficie, id non in linea extensionis, quam necessum erat ad constituendam dictam speciem quantitatis. Ad 2m dico, quam mensuratio locati non est diuersa proprietas a mensura superficiei, id nova eiusdem mensuram applicatio; hoc est mensuram superficiei iam superadditx nova denominatione corporis locati.

Arguitur vltimo: motus, et tempus habent diuersam essentiam ab extensione spacij: ergo constituunt proprias species quantitatis. Ans. probx: Motus, et tempus habent dictas species, dictas quod nexus cum partibus, nexibus quod spacij: ergo. Ans. pat. Nam species spacij, cui quod nexus non permanentes, et sunt superfs; at species motus, et temporis non traheuntur: ergo R. species, et nexus, motus, et temporis here proprietas eadem essentia, ac spacium percurrendum; nam extensio temporis mensuratur extensione motus, et motus extensione spacij: quod talis essentia non permanens, aut transiens, ordo mālx se habet ad rem extensam; et requirit ad constituendas species dictas quantitatis. = 1 q. an num. pramentum sit vera species quantitatis? nota. alia. et refer. ad

QVÆST. IV.

An Numerus prāmentalis sit vera species quātitatis?

Notantur aliqua, et referuntur sententiæ. § 1.

Postquam egimus de quantitate continua, ergo agendum de quantitate discreta, dignum instituimus et 1° de numero; quæ est ipsa infima quantitas; ex cuius resolutione constabit an quantitas discreta sit vera ipsa quantitas: et an dictio quantitas in continuum et discretum sit diuinum genus in suas species.

Pro quo noto 1°, quod numerus est Phi, et D. Th. ē multitudo mensurata per unum. Ex quo stat numerum oponi esse unitatibus in continuis, id distinguit, et inter se ordinatis. Sed et unitas sit duplex vna transcendentalis, quæ ad omnem entitatem, et alia prædicamentalis, seu quantitiua, quæ ad solam quantitatem spectat; ita enim numerus ē duplex alius transcendentalis, quæ per omnia prædicamenta diuagatur; modo quo dicimus prædicta esse 10: 3° esse Diuinas personas etc. Alius ē prædicamentalis, qui resultat ex quantitatibus diuisis, sicut ex partitione ligni resultat duo unitates oponentes numerum binarium, et de hoc procedit dubium, non de transcendentali, quia non est vnuiuocus, id analogus.

Notandum tamen numerum prædicamentalem triplicem sumi posse 1° per numerum numeratum: 2° per numerum numerantem efficientem: 3° per numerum numerantem formalem. Numerus numeratus est ipsa entitas numeratum, quæ 3, et 4 tres dicuntur. Numerus numerans efficiens est actus unitus entitatis numeratæ. Numerus numerans formalis est ipsa res continua sitatiua numeri, per quam res continue sitituin numeratum aut numerialis. Et de hoc procedit dubium; inquirimus an sit vera ipsa quantitas; et unde eius vnitas, seu ipsa denominatio. Circa quam P. Suarez, cui frequentes adhærent RR. Socii, defendit, numerum non esse vnum per se, et separatum, nec ipsa quantitas. Thomistæ vero omnes oppositum sentiunt, et qq. in 1a M. q. 2.

1a Conclusio. § 2.

Numerus ē vnum per se, vera et species quantitatis. Stat ex Phi 5. Met. cap. 6. ait: Ea quæ sunt vnum per se, quædam sunt continuatione, ut linea; quædam colligatione, ut domus, et alia artificialia; quædam vero, quæ ad vnum ordinantur, ut syllaba, et numerus. Idem D. Th. 7. Met. lect. vltima per hæc verba: Oportet quando aliquid habet speciem ab aliquo vno quod est, et fit, ut in corpore mixto, et ordo, ut patet in domo, et ordo, ut patet in syllaba, et numero: et tunc oportet quod sint oponi in vnum simpliciter. Ecce vis nostra, ergo est.

Quæ in hunc modum expediti:

Ad vnum per se non requiritur realis vnio partium, sed sufficit ordo vnius partis ad aliam; at huiusmodi ordo datur inter partes, seu inter unitates, oponentes numerum: ergo numerus ē vnum per se, et separatum vera ipsa quantitas. Maior patet ex D. Th. et intuitu participari potest in syllo, quæ ē vna per se, et tamen nulla habet unitas, nisi ordinis. Minor probatur: in numero ternario 1a unitas ordinatur ad 2am, et 2a ad 3am: ergo datur ordo inter unitates numerum oponentes.

Ofr 1: ex his, quæ se habent per modum actus, et potest fit unum per se; ita se habent unitates numeri componentes: ergo ex eis fit unum per se. Probatur minor: Tales unitates se habent per modum distabilis et distantis; nam in binario 1a unitas distabilis est per 2m: ergo se habent per modum actus, et potest. Ofr 2: quæ est obiectum scientiæ habet esse unum per se; id numerus est obiectum Arithmeticæ, quæ scientia est in 1a 2dæ: ergo est unum per se.

Respondebitur: numerum esse unum per se unitate rationis, quæ sufficit ut sit obiectum scientiæ realis: et esse unum per accidens, quia illius partes nullum intra se dicunt realem ordinem, id tamen dependentem ab intellectu numerante. Sed 2o: nam in primis hæc solutio est S. P. Societatis, aversentur enim rationis non esse obiectum logicum, eo quod negat scientiam realem specificare: ergo si numerus specificat realem scientiam arithmeticam est unum per se unitate reali. 3a dicunt: licet unitates sint numerabiles ab intellectu, earum numerabilitas non est ficta, id reale, sicut visibilitas obiecti realis est, et obiectum est ignoratum per realem ignorantiam: ergo per iacta solutio nulla est. 1. Pr. §. 3.

IIa Conclusio. §. 3.

Numerus præmentis distinguit sua species, et unitas ab ultima unitate, quæ habet rationem fit physice quoad effectum trandi. Pr. ab dubio est D. Th. loco cit. aientis: numerus est unum per se, in quantum ultima unitas dat numero suam speciem, et unitas. Deinde probatur 2d: numerus præmentis sumit suam speciem ab unitate, quæ per modum fit distat aliis se habentes per modum mag, id ita se habet ultima unitas: ergo. Minor probatur: Ultima unitas in ternario ut ita distat unitates ad constitutionem ternarii, ut ultra progredi non possint ad alia numera componendum: ergo distat tales unitates per modum fit ad constitutionem numeri ternarii.

Respondent species distantes exigere distantiam fit: in ternario ad nullum repeatur fit distantia realis, id tamen ficticie, et nulla unitas est in re distante ultima. Sed 3d: licet dependeat a distinctione intellectus quæ hæc, et illa unitas in ternario habeat ex ultimo, nullatenus tamen dependet ab intellectu, quia numerus ternarius habet ultimam unitatem, quæ per modum fit distet præcedentes: ergo quia ultima unitas in ternario est fit distans est quod reale ab intellectu independens. Confirmatur: numerus binarius in re est realiter finitus; at non finitus nisi ultima unitas: ergo in re stat ultima unitas cæteras distante.

Urgit a parte: Licet in binario 3a unitas sit mutabilis variabilis ex distinctione intellectus, sufficit tamen quia ut ultima solum distet præcedentes ad constituendum unum per se distante unitate reali: ergo 2dum ex eisdem. Confirmatur: Ultima ripæ ambiens arborem in fluvio locatur est continuo variabilis, et tamen est locus realis distans arboris, quia licet ripæ aquæ variantur mutabiles, non ad solum, in quantum scilicet distant eadem distantia ad polos, ex qua distantia ratio loci: ergo dicendum erit in nostro casu; Sed et hic utemur in solutione argumentorum. = Solv. arg. §. 4.

Solvuntur argumenta. §. 4.

Arg. 1. 2a 1g Xg: Ex pluribus entibus completis non fit unum per se; id numerus stat ex pluribus entibus completis: g. non est unum per se. Min. probatur: numerus componitur ex pluribus quantitibus continuis inter se divisis; id hæc non sunt entia completa: g. Dicendum maior. distinguo min.: completis in linea quantitatis discretæ, nego min.; in re quantitatis continuæ subdistinguo, d. mathematicorum, d. formali, nego min. et ratio. Quantitates utræque divisæ et hinc rationes quantitatis continuæ, et rationes unitatis: ut quantitates continuæ sunt completæ; ut unitates, sunt incompletæ; et in hoc 2. sensu solæ numeros constituunt.

Instant: numerus pyramidalis per se petit componi ex quantitibus continuis; id illæ sunt entia completa: g. petit componi ex quantitibus, ut entia completa sunt. Si dicatur numerus per se petere componi ex quantitibus continuis continuitate et completione se habente hypothetice, et a mathematicis, unice se habente a formali indivisibile in re quantitatis discretæ, sicut dictum est a linea recta sufficiet; 2a instruunt: numerus senarius componitur ex duplici ternario; id libet ex ternariis completis in re quantitatis discretæ: g. numerus componitur ex entibus unitatis quasi completis. Ad instantiam optime. Ad 1ugum dico ternarium non componi ex ternariis, ut forte ternarii sunt; id tum mathematice quod solet sunt 6 unitates. Et hæc est mens Philosophi aut veterum, qui bis tria non sunt sex.

Replicant: Ex quibus non unitas non fit unum per se; at unitates numerum componentes non unitas, id divisæ sunt: g. ex eis non fit unum per se. Si creatæ non essent unitates, id ordinatæ; ex eis g. fieri unum per se non quidem continuitatis, id ordinis. 2a item instruunt 1o: talis ordo non reperitur a potentia rei, id dependet ab inctu fingente: g. inutile ponitur. 2o: tum in exercitu, et populo data unitas ordinis, et tum non sunt unum per se: g. 3o: idem ordo reperitur in cumulo lapidum, et quilibet habet suum situm, sunt g. numerabiles per modum 1i, et 2i et 3i. Denique enim numerus transcendentalis erit unum per se, et in numero ternario angelorum inveniatur ordo 1i 2i, et 3i.

Replica optime soluta est. Ad 1um in 2a respondetur illum ordinem esse realem per formam, et tum per mathematicam, dependere ab inctu designante, ut infra explicabitur. Ad 2um dico populum et exercitum non habere ordinem gravium, et partes in gradu physico, id tum politice; quare politice sunt unum per se, physice vero aggregatum. Ad 3um facile est cumulum lapidum ex se esse unum per accidens, quatenus eius partes servant ordinem 1i, 2i et 3i, habet unitatem numeri, et ita est unum per se. Ad ultimum id dictum est ex mente Philosophi numerum primum tum fieri ex divisione continui quantitivi, quem divisio angelis utique in mathematicis, et numerice multiplicatis repugnat.

Arg. 2o et principale 2a 2um Xg et potest esse replica 2a 1um: in tum numerus est unum per se in quantum ultima unitas habet rationem finis creatæ, et unitates precedentes rationem creatæ magis; at in numero ternario ita duæ 1i unitates non habent rationem finis creatæ magis, nec 3a rationem deviatæ sic: g. Minor quoad 1um probatur: Ex partibus magis eminentibus una deficiat dumodo remaneat alia non deficit totum, ut patet in toto subtraendi: id deficiente 1a unitate, et perseverante 2a deficit ternarius: g. 1a unitas non habet rationem magis. 2a proxime antecedentis probatur.

sed q. unicus 3narij in eiusdem rationi: d non est maior ratio cur ultima i fra, quam 1.a et 2.a. Sed cum 1.a porta fra oporteat manet oportet, id deficiente 1.a, aut 2.a, cum 3.a remanente non manet oportet: d. 1.a hoc non obtinet 1.m fre.

Ad angulos secta mai. nd min. et ad 1.m pties ppis, nd mai. obtuse gulatq: nq in aliquo gulo minus ita mensus 9 fra, ut ex earum defectu deficit oportet, ut pat in hoc deficiente ex defectu capitis, et cordis. Et 9 ultima unitas in 3nario non habet 1.m et 29 pp hanc mensionem ex defectu 1.m, aut 1.m deficit 3narius. Ad 1.m 2.m pties ppis si unicus 3narij sumptus maior est eisdem rationibus scilicet in eo unitas non d forte, et d. ut constituunt 3narius, scilicet in eo 1.m 2.m et 3.m. Ad 2.m ppis iq dicitur oportet remanere remanentibus ptibus mag a fra earum notatis, sed d, si aliqua ex his ptibus deficiat.

Replicb: in numero 3nario 3.a unitas non obtinet 1.m fre deriuate a pte rei, id nm g libito inclusq: d numero sexnario non est vnus pt se vnus reali. Pro quo in nm est fra derivata, in qm est ultima; at non habet 1.m ultimae a pte rei, id nm ex libito inclusq: d. Nam qm. Posset inclusq numerando ponere loco 1.e hanc, et illa, et illa ex 36 unitatibus: d. q 3.a habeat 1.m ultimae pendere ex libito inclusq.

En ficiunq difficultas 2.a nq 1.m: cui, ut 2.a nm solutione satisfaciat, nota 1.o, quilibet unitas duo dicere; unitas scilicet, et ultimitate: quod dicit unitas se habet p modum mag derivabilis, et quod licet ultimitas p modum fre dicantur. Secundo 2.o q derivatio numeri est duplex: forialis una, et magalis alia. Determinatio forialis sita est in eo q ultima unitas finiat, et habet aliquam multitudinem in derivata sp.e: derivatio magalis sistit in eo, q ultimitas ponatur in hac et illa unit.e. 3.a derivatio reperitur a p.te rei et generatur a quo 3.o inclusq operatione; 2.a d pendet ab inclusu non q.dam fingente (sit falso assumit arguitur) id realiter designante.

Ex plata in numero 3nario hoc est Pro, Ioanne, et Francisco, in quo derivatio forialis non dependet ab inclusu: nq 9 numero 3narij est alia finita in sp.e 3narij, a p.te rei data, q huiusmodi numerus habet 1.a unit.e 2.a et 3.a tanquam ultima. Detractio vero magalis dependet ab inclusu designante, nq ab ipso pendet q Pro ponatur loco 1.m unit.e, Ioanne loco 2.m, et Fran.co loco ultimae. Ex quo in fra ad replicam dicitur ang.: 3.a unitas non obtinet 1.m fre derivatae, derivatione forali, nd ang., derivatione magali subdunque id nm g lib.e inclusq designanti, secundo ang.; fingenti nd ang. Et ita ad sequentem ppationem.

Quia ptes instrumentorum d loco arboris in fluvio corp. quasi adductae, instrumentum et explicatio potest duplici exemplo. Sit 1.m in circulo, q utp.e reales finitae, et limitatae a p.te rei stat principio medio et fine; 9 nm ab inclusu designante dependeat q hec pars obtineat 1.m principij, illa 1.m medij, et illa ratione finis. Sit 2.m in structura matrimoniali, cuius fra derivata est veniens structentis ultimo positus; et magis 1.m veniens structentis. In vero a p.te rei data fra matrimonij derivata detractione forali, q.a derivatur est q huiusmodi fra i veniens ultimo positus, non nm data fra detractata magalis, q.a q veniens vini, aut feminae i ultimo g libito structentis variari potest. Scilicet dicimus in presenti.

Ad multiplex replicam 1.a: ablata 1.a unit.e in 3nario 1.m remanebit binarius: d fra 3narij residuum in fra binarij. 2.o: si 1.a unitas ponatur in 3.o loco exit fra 3narij: d. potest ratione dicere mag ad eam fra. 3.o: si numerus 3nario superadditus 1.a unitas quae exit fra 3narij exit mag 4narij: d. fra unius numeri transit in materiam alterius

Sed hæc omnia absurda, et implausibilia sunt in re: quia dicendum est denominationem eum formalem numeri esse quantitatis et rationis.

Sed hæc omnia inutilia sunt, quia solum variationem modalem numeri minuant. Ad 1um secundo autem diguum aquem fit 3narius formalis integra, nec aqua; integra modalis secundo aquum. Fit 3narius integra formalis est 3a unitas, ut motamur 1um et 2um, in quo sensu negat esse fit binarius. Ad 2um secundi patet, illa diguum aqua. Nec enim supra dictum est, quia ratio ultima hoc et nunc gonatis in hac et illa unitate non est modalis se habet ad rationem numeri; quare esset quia ea unitas ut determinata in modo, et ut aliqua determinatio fit data a potentia rei; nulla quantitatem formalem acquirit. Fit quia pat. ad 3um.

Sed dices: in 3nario ratio ultimitatis realis identificatur cum 3a unitate; at 3a unitas variatur et in ea unitate: et in ea ultimitas. Sed hoc est variari formalem: et. Ergo ultimitas realis identificatur cum 3a unitate ab ea virtualiter diguum, et ratione huius dictionis, eadem 3a unitas exercet duplex munera. Quare in ea unitate capax est se, ut hic, et nunc designetur quantitatem modalem, et quantitatem fit; et data est modaliter variatur: at vero in ea ultima constituit quantitatem motamur 1um et 2um, est ultimo mandato; et quia sic indifferens non est ad hoc ut sit fit, et modo, et determinate habeat rationem fit, quia est ea formalem invariabile.

Non gerces. Quia ultima sumitur esse motamur precedentium; id hæc motatio non data a potentia rei: et nec ratio ultima formalis realis: et nec fit numeri determinata determinatione formalis. Minor subtus probatur: quia aliqua unitas moveat precedentes natura prevenit ab instanti precedentes prius numerantur: et non data a potentia rei. Ista aqua, et minus subtus. Ad probationem dico, illa motatione formalis integra, sed quoad esse ultimo mandati precedentes, non prevenire ab instanti; id unice quoad determinationem modalem; hoc est, quia motatio precedentium gonatis determinate in hac et illa unitate et secundum le doctrina, et instantes supra adductas.

Et in solutione omnes, et quidem probabilissima, in aliis quamvis satis familiare. Sed in ad presens attinet, indicamus alia potest clarius discutere argumentum. Permittimus quod determinatione non sunt modalem, id enim formalem fit numeri prevenire ab instanti; et adhuc dicimus numeri hæc determinatio fit realis, et aquentur ea unum per se unitate reali. Et ratio est, quia talis determinatio non dependet ab instanti fingente, id realis designatur. Numeri quod 3narius constituitur per 3 unitates, quæ intrinsice habent rationem 1um et 2um et ultima per suamet entitatem non quidem absolutam integratam, id dependentia a designatione instantis tamquam a additione: in quo nihil fictum involvitur.

Sed 2a hæc solum dices. 1o: numeri est unum unitate ordinis intrinsecum; id hæc non est pendere a designatione instantis, nisi sit fictum: et. Minor probatur: actus realis designatus non est fit intrinsecum, id extrinsecum rebus numeratis: et illum illius unitatis est intrinsecum esse actu designatum resultans in rebus numeratis. Sed hoc est quantum: et. 2o: saltem unitatis natura dicitur non esse ad ea intrinsice numeratum, nisi per aliquid intrinsecum; id hoc non est reale: et. Patet minor: Unitas per suam realem entitatem non est intrinsecum numeri; aliqua actus designatus est ipsum extrinsecum: et fit intrinsice ultima numeri realis non est. Denique ordo rationis inter unitates non quidem reales; id non est realis, et abstractus dependent: et.

Ad 1.m dicitur mice. negat pendere tanquam a fra extrinseca, sed solo min. tanquam a additione, id min. Patet q. unitas p. quas entitas sunt intrinsece ordinabiles, et numerabiles; ponito actu incepto designante, ipse unitas p. quas entitas sit intrinseca numq. abis fra intrinseca realis superadducta. Patet ad 2.m Ad 3.m dico ordinis illis n. surgere ex rebus primentibus, sed manentibus, q. quae in se spectant unitatibus, licet dependentes a numero incepto tanquam a additione. Porro particulares, et civitates in bonum quae n. movet voluntas, nisi ut appetentia p. incepto, qn. ipsa bonitas ut movens i. q. fiat, nec amplius est intrinseca.

Inferes: si in num. binario Pri. et Pli. ex incepto designet Pri. p. 1.a unit.e, et Pli. p. ultima; et alio incepto designet Pri. p. ultima unit.e, et Pli. p. 1.a; tunc eadem unitas simul, et semel exit intrinseca 1.a et ultima, mea, et fra est: id hoc negat esse intrinseca realis: q. p. xl. Dicta Mai. id min. nq. dicitur i. unitas esse 1.a, aut ultima p. ita ordinatis entitas designat in ab actu designante, tanquam a additione, si duo actus designantes diversi ponantur, eadem unitas p. ordinis ad diversos actus designantes exit realis intrinseca 1.a et 2.a, mea, et fra est. In quo nulla reperimus replicantia, nisi ab adversario p. bet.

Arguit 3.o Ultima unitas in e fra intrinseca, id extrinseca respectu precedentis, id fra extrinseca unus p. se n. constituit: q. Minor pat. in obiectis q. e fra extrinseca sicut, et in tio, q. e fra extrinseca relationis; qn. obiectis sicut, et ita relatione unus p. se constituant. Mai. p. bo: fra intrinseca intrinsece recipit in mea; id ultima unitas intrinseca n. recipit in precedentibus: q. R. Dicta mai. dicit min. fra extrinseca ordinata ad mea tanquam pars ad pars; id min: si ita n. ordinetur, sed solo min. ex quo constat istius, et disparis ad exemplar adducta: nq. obiectis n. recipit p. mea p. sicut, nec ita relationis; bene in ultima unitas precedentis. q. sufficit ad constituendum unus p. se, n. unit.e constituit id ordinis.

Arguit ultimo. Accidens q. e unus p. se debet esse in unico subiecto, id numq. e in pluribus subiectis, et si in pluribus unitibus: q. num.q n. e unus p. se. R. numq. utq.e unus p. se unit.e in ordinis, ee in unico subiecto totali, totali, et in pluribus subiectis partialibus partialis. Sicut sanitas, pulchritudo, et fra syllogis. ita si unus p. se unit.e ordinis.

Ex ultimo. Accidens q. e unus p. se debet esse in unico subiecto, id numq. e in pluribus subiectis, et si in pluribus unitibus: q. num.q n. e unus p. se. R. numq. utq.e unus p. se unit.e in ordinis, ee in unico subiecto totali, totali, et in pluribus subiectis partialibus partialis. Sicut sanitas, pulchritudo, et fra syllogis. ita si unus p. se unit.e ordinis.

Ex quo, et ex dictis in tota Mtaph.a colliges, q. dy dicimus ultima unitas ee fig. numeri intelligendus venit a fra partali distincta mea, n. aut a fra totali, q.a hoc ordinis unitatibus numq. constituentibus petit. Explicata in anima, quae e fra partalis hominis, humanitas id, quae e fra totalis venit mea, et fig. unitis. Aliud arguitur fieri potest dubitatio ex eo q. vera sp. quantitas e divisibilis in seg. divisibilia, q. num.q n. venit. Cui respondendum e divisibilis in seg. divisibilia ee p. quantitas solis quantitas sinue, n. aut quantitas ut sic, q.a n. venit discrete. = 7. 5. an Oraõ i. v.a sp. quantitas Permittaliqua. 5. 1. em dia de la Cathedra de S.n Pedro.

QVÆST. V.

An Oratio s̄ vera species quantitatis?

Præmittuntur aliqua. §. 1.

Oratio multiplex sumi potest. 1° Theologice, prout est ē elevatio mentis in Deum. 2° Simulistice, prout est artificiosa dictorum sequentia. 3° Rhetorice, prout est recta ordinatio vtiamq; exordio, narratione, et epilogo ad suadendum, et dissuadendum. 4° Grammaticalis, prout vtitur nomine, et verbo. 5° denique mathematice, et magice, quatenus est multitudo syllabarum discretarum ordine quodq; sibi succedentium. De oratione in hac vltima acceptione loquitur Philosophus et D. Th. et ea quæ pertinent dubium.

Pro quo adhuc advertendum est in ordine mathematicorum plura reperiri. 1° enim reperitur aer verberatus in quo accipit tonum, et hic non est oratio, id subiecta 2° tonus coactus est tali positione, et hic non est quantitas, id qualitas. 3° motio illa, seu positio causans tonum, et hic motus et non pertinent ad pramentum, et pertinet ad pramentum actionis. Denique reperitur duratio, seu esse vocis, reddit quæ quelibet dictio dicit magna, et parva, longa, aut brevis, in hac est et ista est oratio mathematica, et qua in pri. et ita intuitive est extensio dictionum per momentaneas discretionem pluratum. Quibus suppositis resolvitur.

Resolvitur dubium. §. 2.

Oratio est vera species quantitatis discretæ. Probatur ex D. Th. loco prædicto quæst. allegata, ubi ponit esse plus quantitatis discretæ in numero, et syllaba. Deinde pag. 186. Tom. 3. c. 1. Dividitur (inquit) quantitas discreta in numerum, et orationem. Et titulus cap. 2° ō. de 2ª spē quantitatis discretæ, scilicet de oratione. Ratio id ipsum convincit: nam oratio habet partes extensas, quæ se habent per modum magis, et minus tractabilis, et distantes, sicut numerus; aliqui diversæ extensæ, diversæque mensuram habent a numero, nam numerus mensuratur vnitatibus seu multitudine, oratio vero seu momentaneis: et est vera spē quantitatis discretæ.

Objic. 1° Oratio mensuratur tempore: nam cantus dicit longa, et brevis, quatenus per plus, minus ve temporis durat: id tempus est quantitas stinua: et oratio est spē quantitatis stinuæ. 2° Oratio dicit magis, et minus extensa, quam pluribus et paucis vnitatibus, seu syllabis utitur; quare dicatur, oratione est disyllaba, trisyllaba etc: et non hic dicta extensa a numero, et sequentur non utitur dicta spē quantitatis.

Ad 1m obiectionem, id mai. nam licet oratio tempori coexistat per tempus non mensuratur, omo ipsa est mensura syllabarum, quæ discretæ et ordinatæ non seu momentaneæ. Ad 2m dico ex, quatenus non utitur pluribus, aut pauciores vnitatibus, quam non est extensa seu multitudine: id im dicit magnum, et parvum, longum, et brevem seu momentaneæ ex positione vocis causatæ. Quare dum dicit oratione est trisyllaba, disyllaba etc. intelligi debet de ea in ratione numeri utitur, non in est oratione. Et hæc de quantitate. = Cap. 4. De gramo ad aliquid seu de Relat.

CAP. IV.

DE PRÆDICAMENTO AD ALIQUID, SEU DE RELATIONE

Breui nimis calamo hæc tractata fuerunt ab Authoribus, id merito sane: nam et aliis multis utilibus et ad plures Philosophicas, Theologicas & Moralis controuersias enodandas, fere nihil est in eo quod difficultatibus non implicetur, nihil & quod varietas & stupor non immodica. Quare in eo plus solito immorari opportunum iudicamus et a primo incipiendo. Exponit. suma Textus.

Exponitur summa textus.

Post quantitatem immediate agit Philosophus de relatione, quæ aliquem proprietatem quantitatis, ut æqualitas et inæqualitas sit de genere relationis. In 3. & 4. hæc propria capitulis diuidit. In 1. igitur negat esse quadam antiquorum eam approbantibus celebrem. Negat: ea dicuntur esse ad aliquid, quæ id quod sunt aliorum esse dicuntur. Quam esse reiicit Philosophus, quia maxime dici, et non esse. Et omnium quæ euenit alicui a esse, negat subsistere propriam quia caput alicuius est caput, et eum omnibus accidentibus, nam quantitas alicuius est quantitas et sic de aliis. Quare hac relicta definitione.

In 2. cap. primam definitionem relationis assignat dicens relatiua esse, quorum totum esse est ad aliud se habere. Ut totum est Patris, ut talis est se habere in ordine ad filium. Et qua definitione colligit, quia quis ignorat definitum unum relatiuum, definitum ignorat et aliud. quare primum subsistit relatiue non sit, quia enim ignorat manum, non etiam ignorat cuius sit manus. Sed adverte hanc Philosophi esse non esse rigorosam ad quadam relationum expressis: nam et relatio est genus supremum, propriae definiri nequit. Dicitur relatiua esse quorum est, quia et relatio minime, et exigue intentatis, melius proprie in concreto, quam in abstracto. Alii passim denotant, quod totum est relationis, nullo dempto esse in ordine ad aliud.

In 3. primam pluresque relationis proprietates assignat. 1. est, habere contrarium, ut virtus vitium. Sed hæc non euenit omnibus relationibus, et relationes Dei, licet inter se opposite, non contrarientur, utpote in eodem subiecto compatibiles. 2. proprietas est suscipere magis et minus, quæ non euenit relationi ratione sui, id est fundamenti. Duas ex proprietatibus in 5. tribuit Philosophus relationi: 1. quia relatiua dicuntur ad correlatiua: ut pater, filius est pater. Et filius huius est filius. 2. est, quia relatiua sunt simul natura, et cognitione. Verum 2. Philosophus hæc proprietas non euenit omnibus relatiuis: nam scientia refertur ad scibile, et prius natura, quam scientia. Sufficiant dicta de expositione textus, Iam ad Doctrinam descendamus. Ita Arist. l. 1. h. c. 14.

QVÆST. I.

An dentur Relationes reales huius prædicamenti constituiuæ? §. 1.

Non defuerunt antiq. aliq. solas relationes rationis agnoscentes. Sic Athenodorus, et Zenone, qui adhaesit Abherroes 12. met. Sanc. 7. met. lect. 10. Deq. et Nomin. Kant. 1. q. galvere vetustatis regulas aliq. ex Societ. cumulaverunt, vt ipsi quasi novitas adinventa tribuerent. Opportuit fuit inter Metaphys. et Theologos Sc. et Phil. et D. Th. Sed ante resolutionem adverto duplicem accepti in adequatis in relatione digitam. 1. e. ipsi in quasi gratiam, id quod venit et oritur accidentibus. 2. e. accepti ad distinctionem, et proprietatem Relationis. Quo supp. 1. 1.

Ia Conclusio. §. 2.

Dicendum 1. in creatis dari relationes reales hoc speciale principium statuentes. Sic D. Th. in 1. ad Romanos dist. 26 q. 2. ar. 1. vbi ait: Secundum opinionem Catholicorum necesse est in Divinis relationes ponere, aliquid necesse est inducere in horum statu, et Sabellius. Ex quo patet 2. Catholicorum omnium sententiam. Ideo in Divinis dantur relationes reales, quia dantur Verum Patris, et Verum filii, et idem ponitur in Creatis: quia dantur in creatis relationes reales. Mai. prat. quia relationes rationis non negantur a Sabellio in Divinis, quia et non inducitur in eiusmodi horum ad id veri Patris, et veri filii proni habent relationes reales.

Respondeo: licet in Divinis dentur relationes substantiales non tamen in creatis: quia ex quo relationes in Divinis sunt reales, male inferuntur in creatis reales esse. Secundo: licet in Divinis relationes Paternitatis, et filiationis sint transcendentes non tamen in creatis, quia non principiantur. Sed ob. Ideo Substantia, Caritas, et Scientia, quae in Divinis non sunt subsistentes in creatis non accidunt, quia non sunt principiantes a creatis non modo proprio Dei, id proprio creantis, hoc est inadequate, et a limitatione: quia ergo erunt illae relationes, quae in Divinis sunt substantiales in creatis non accidunt. Hunc sic: id quia creatura tantum principiat substantiam caritas, et scientia, hae ortae in creatis realia sunt: quia idem dicendum et relationibus. Nec 2. pars aliquam roboris est: nam predicta ratio immediate probat relationes reales in creatis, ex quo statim infertur principiantes, quia non finitae, et limitatae, ostendunt speciale modum principiandi, non ad on Divinis quia non.

Deinde probat 2. alia ex D. Th. 1. p. q. 13 art. 7. ita loquentis: Quidam posuerunt relationem non esse res naturales, id rationis tantum; quia quae apparent esse filium, ex quo ipse res naturale ordinem et habitudinem habent ad invicem. En ratio 2. quae sic fieri potest 1. Ex priori ad ordinem sectionem hoc quod Pater generet filium dicit fortis, et absolute pater, et hoc quod filius genitus dicit fortis, et absolute filius; id dicuntur tales per relationes reales: quia. Ita 2. Ex priori ad ordinem sectionem incipit non dicit parvum respectu montis, et magnum respectu formicae. Rursus albedo dicit silii albedinem, et dissimilis nigredinem; id haec dicuntur talia per relationes: quia non rationis, id reales sunt.

Dices Ad hoc ora sufficere dum exercitium disputatio a terminis coexistentia; quare non oportet relationes ab hac existentia dominione dictum statuere. Sed ob. illa dum existentia, quae est realis, et rationis. Non Ex. nam Pater neque dicit silii Plato albedinem intrinsecam existentem in Plato, quae est ei existentia, id per albedinem intrinsecam existens

in

in gno Pro. Sed 2ꝰ dicatur, urgent oēs rationes supra factæ. Quod ad 3alia Relatio hoc speciale prædicamentum distinguit ꝓbat: Ng 3alia relatio est ordo unius ad alterum: quod hæc est distincta aliorum entibus absolutis alia prædicamenta constituentibus: quod hoc speciale prædicamentum constituit. 2ª Ng. §. 3.

IIª Conclusio. §. 3.

Relationes prædicamentales non sunt res reales secundum esse quod habent in, id est secundum esse quod habent ad: licet esse quod habent ad realitas non explicet. Ratio 1ª brevis et efficax hæc est: Implicat ens ab extraneo ens reale; id esse quod habent ad in relatione constituit aliquid reale in: quod reale est. Major patet; Ng esse quod habent in est gradus quasi gradus relationis, et esse quod habent ad gradus difficilis. Minor: Implicat ens metaphysicum constituere ex reali et non reali; id relationes metaphysicæ constituunt ex realibus in, et ad: quod utrumque esse reali. 5ª: Prædicamentum relationis, sicut alia prædicamenta habet ens reale; id esse quod ad constituit rem in prædicamenti ab aliis ducti: quod realis habet ens.

Solvuntur argumenta. §. 4.

Objic. 1. D. Th. 1. p. q. 28. art. 1. arguens: quod in in his, quæ dicuntur ad alia inveniuntur aliqua res quæ non in, et non res quæ. Resp. optime affirmare Arg. Maior: quod in in relativis inveniuntur aliqua res quæ non, quia contra non quodammodo relativum est. Cæterum, ut infra ait, aliqua sunt, quæ sunt ad aliud res quæ.

Objic 2ª N.

Omne ens reale est ens subsistens, et accidens: id relatio non est subsistens, quia non est ens per se, nec accidens, quia non est ens in alio, sed ad aliud: quod relatio non est ens reale. Resp. Et esse accidens est in alio, scilicet in subiecto, id quia hoc difficile, quod accidens absolutum est in subiecto intransitive, hoc est in eo illendo; accidens quod relativum, transitive, quia non illatur in subiecto, id ad aliud transit referendo subiectum ad rem. Si dicas: Relatio, quod dicit esse quod habent ad non est ens in alio, aliis nec ens per se: quod esse quod habent ad non est reale. Resp. esse quod habent ad non explicare realitas, nec implicitum; eas non dicere per implicitum.

Regula. esse quod habent in est absolutum, et esse quod habent ad respectivum; id implicat res quæ est ens absolutum et respectivum, adhuc 2ª diversos esse quod habent, sicut implicat esse reale, et non: quod. 1ª: implicat esse res quæ est reale transcendentale, et prædicamentale, id in dicit ordinem transcendentalem ad subiectum, et ad est ordo prædicamentalis ad rem: quod implicat esse quod habent ad est reale. Aliqui dicunt duplex esse quod habent in, unum absolutum, et omne, per quæ venit relatio quia aliis accidentibus, alius partiale, et respectivum, per quæ differt ab illis.

Sed hæc solutio non placet: Ng alias in hoc debuerit poni duplex actus, et in qualibet entitate duplex præter gradum, et saltem unum quia duplici formale. Quia dicentur non esse quare melius est dicere mai. Deinde esse quod habent in est absolutum in accidentibus absolutum secundum mai. in rel. non mai. Ex quo sitat solutio: Ng in esse præter transcendens, sicut rationem entis; quare in rel. est transitivum, seu respectivum, et in accidentibus absolutum est intransitivum, seu absolutum: et in res quæ se ab utraque prædicamentale.

Ad 2ª rem dic in absolutum dicere respectum transcendentalem ad subiectum, in et in rel. respectum non dicere ordinem transcendentalem ad subiectum, id prædicamentale ad rem, quia non respicit subiectum, ut in eo sitat, id est illud ad rem. Ex quo patet diversos esse quod habent posse.

Quæst. II.

Quænam sint ordinones exactę ad Relationes prædicamentales: & quot earum fundamenta? §. 1.

Suppona, d esse relationis dividi 1° in realę, et rnis. Relatio rationis ē ordo, seu respectus ad aliud ab intellectu fingente, ut ipsa plura dispersa in logica. Relatio realis ē ordo unius ad aliud independens ab intellectu fingente. Deinde velle alia ē secundum esse, et alia secundum dici. 1ª ē quę vere et propriē ē respectus ad tertium: 2ª d ē quę ut vere et propriē relationes non sint appellatę dictę, ęque ratione modo explandi. Talis explanatio Dini disputęq in ordine ad creaturę possible, ut vere, et propriē non ordinetur ad illas. Ex quo colligis ipsum rationis, et equivoce hanc dividunt, ipsi relationi realis a gloriosis Ptis applicari. Et vicissim relationi realis illi et rnis dividere in relationes secundum esse, et secundum dici.

Ita D. Th. plur. in locis præsertim 1. ad Timotheum inquiens: Nomina relativa secundum esse important relationem realem, sicut hic existens relativum aliquam secundum dici relationem rationis important, ut patet in Scia. Diversum enim relativum secundum dici, ęt principale significatum nominis non est relatio, ad aliquid aliud, ad quod refertur relatio, sicut illa non relatio realis, sicut nom. Sicut principale significatum huius nominis Scia est qualitas, qua aliquis quidem respectu. Id secundum est relativum dicitur, qui principale significatum est ipsa relatio, sive realis, sive non. Ex quo hęc relationes secundum esse illis numeropari, cuius significatum principaliter importat relationem realem, sive realem, sive rnis: ut Paternitas, genus, etc. Relationem secundum dici, cuius nomen non importat principaliter esse relationem ad aliud prædicamentum, ad quod relationem refertur, ut scientia.

Prima divisio relationis in transcendentem, et prædicamentalem. Hęc est quam respectus ad aliud, tanquam ad proprium terminum: hoc est sub nullo alio titulo illa d est, quę respicit terminum, non ut proprium terminum, id sub alio aliquo titulo, sive, ut causa, ut effectus etc. De hac divisione dubitari solet an coincidat cum prædicamentali? Affirmatum quidem invenimus videlicet Pontem D. Id in re parvi momenti applicari non oportet. Ut ad melius agnoscendam differentiam relationis prædicamentalis a transcendentali, oportunum ad prædicamentum rationis explanare oportet. Consulat. 1. prius dubium §. 2.

Resolvitur 1ª pars dubij. §. 2.

Ad relationem prædicamentalem § exigunt relationes, 1ª ē quę existentia intrinsęque varietas sint realia. Ratio ē quia relationem prædicamentalem non sit ē realis secundum id esse secundum ipsum ad; id quia realis secundum ipsum non exigit subiectum reale, cui realia inhęreat: ęd quia realis secundum ipsum ad exigit terminum reale, ad quęm realia tendit: ęd exigit existentiam realia. 2ª relatio ē quę existentia sint realia dicta. Ratio: ing rele prædicamentalis ē realis ordo unius ad aliud: ęd exigit unum, et aliud realia. ęd et existentia realia dicta. Rurs: Media relationis subiectum opponitur realia ratione, id nihil opponitur sibi ipsi: ęd.

3ª relatio ē quę existentia sint realia existentia quia relationes resultant realia ex fundamento, et termino, et non ex fundamento et termino non existentibus: ęd petit existentia realia existentia. 4ª ē, quia respicit terminum in vi proprii termini. Hę relationes prædicamentalis unice, et pure tendere relationem subiectum ad terminum: ęd ita pure tendere: ęd exigitur in vi proprii termini. 5ª dicitur ē quia ratione fundamenti in unus existens realia distinctum ad fundamentum in alio existens respectu. Sicut ex D. Th. 1. p. q. 42 aiente, relationes equalitatis, identitatis, similitudinis

ex in Divinis non est realis, quia licet personæ realiter distinguantur, ratio vel fundandi hanc relationem, quæ est natura Divina est in omnibus eadem realiter.

Obiic 1° 2° 3° 4° additiones: Relatio scilicet ad subiectum est prædicamentum, id est ente, quod est reale, ut patet in obitu legis, quod non existens, ut stat in scientia possibilium; quod non est reale distinctum, ut patet in cognitione reflexa: ergo 3° 4° additiones nullæ sunt. R° scilicet rationis referri ad aliquem relationem transcendentem, eo quod ipsum respicit ut specificatum, et extrinsecum: postea vel resultat alia relatio prædicamentalis, id est ipsum subiectum esse capax eorum rationum, seu vel, si ei deficiant additiones requisitæ, ut dicunt in exemplis adductis.

Obiic 1° 2° 3° 4°: Motus, actio, passio, et unio physica hypostatica non sunt relationes prædicamentales, et non respiciunt tertium per motum pueri tertium: ergo 4° additio male ponitur. R° ad min. 1° nullum est quod dictum respicit tertium in vi puri tertii, eo quod nullum ex his exercet purum munus respiciendi, sed munus purum respiciendi non se habet, ut via, et semita, sicut motus, nec effective, ut actio, et passio, nec unitive, ut unio.

Ex dictis stat discrimen relationum prædicamentalium a transcendentalibus: nam hæc respicit tertium esse non existens, esse non reale seu vel relationem prædicamentalem. Deinde relationes prædicamentales non respiciunt tertium, ut effectum, et causam, sed alio modo, sicut transcendentales, id unice in vi puri tertii. Sed insuper adventitie relationes prædicamentales, numquam possunt intendi a natura, prout quidam ait Philosophus: ad relationem non dari per se motum: relationes vero transcendentales possunt per se a natura intendi, sed non distinguuntur ab entitate absoluta, in qua sunt.

Ex his tandem emitur differentia evalis relationum prædicamentalium in hunc modum: est accidens reale, cuius tota esse est ad aliud se habere. Philosophus accidens excludunt relationes Divinæ, quæ prædicamentales non sunt, by reale excludit relationes rationis. Philosophus aliquas partes differunt relationes prædicamentales a transcendentalibus. Et quod hoc patet ad 1° 2° 3° quæsitum.

Resolvitur 2ª pars dubij. §. 3.

Vt clarius resolutio quæsitum adventitie ad relationem plura regui; scilicet subiectum, fundamentum, rationem fundandi, et terminum explicata in particulari albedo dicente relationem similitudinis ad aliquem album: subiectum huius relationis est substantia particularis albedo est ratio fundandi; dicta enim ratio fundandi ea, quæ potest ordinem requisitum statui relationem cum fundamento et quod existens subiecto, et relationem fundandi, scilicet est particulare, et albedinem: tertium denique est alia albedo, et relationem in alio albo existens, 2ª varietas opponunt. Sed insuper nota quod fundamentum omnis appellari fundamentum proximum, et subiectum fundamentum remotum relationis. Sapiunt quod in proximo et fundamentum proximum.

Ex aliquo nota esse fundamenta relationum. Vnde D. Thomas 5. Met. l. 17 hæc est: Oportet tot modos esse huiusmodi relationum, quot modis contingit unum ad aliquid ordinari; et hoc non nisi tribus modis contingit: quia aut minus quod ad aliquid ordinatur, aut est secundum proportionem, id est secundum similitudinem, aut dissimilitudinem, et sic fundatur in unitate, et numero; et secundum proportionem: et sic fundatur in actione, et passione: et secundum esse, et sic fundatur in mensura, et mensurabili: quia sunt fundamenta relationum. Sed ut hæc clarius percipiantur. Exempl. Vel. 1. quæs.

Explicantur Relationes primi generis.

Relationes 1.ae generis fundantur in unitate, et numero. Nomine unitatis intelligitur non specialis convenientia, seu conformitas, quae res inter se habent; sive sint convenientia in substantia, sive in quantitate, sive in qualitate. Sed haec distinctione [inquit Phil.] quae unum in substantia facit idem; in quantitate facit aequale, et in qualitate similes. Ea quae unitum in substantia referuntur relationes identitatis; quae unitum in quantitate relationes aequalitatis; quae vero in qualitate relationes similitudinis. Numerus quae est altera pars huius fundamenti, non sumitur in praesenti pro numero praedicamentali, aut transcendentali, id est discretae inaequalitatis, et dissimilitudine. Itaque ea, quae distinguuntur in entia, et substantia, referuntur relationes diversitatis; quae in quantitate relationes inaequalitatis, et quae in qualitate relationes dissimilitudinis. Cajet. V. 2.i generis.

Explicantur Relationes 2.i generis.

Relationes 2.ae generis fundantur in actione, et passione. Hoc actionis, et passionis, intelligitur non tota causa efficiens, id est moralis, et quomodolibet influens; huiusmodi sunt relationes Patris, et filii; producentis, et producti; Domini et servi; Magistri, et discipuli; et alia huiusmodi. Sed ea fundamenta horum relationum triplex distinguit Sta. Ng Soto in 1.o dist. 6. sentit has relationes fundari in praesentia actiua, et passiua: Ita ut actio, et passio unica se habant pro mutua relatione. Cui tamen ea fundamenta permanent manere relationes: id manent relationes Paternitatis et filiationis, transeunti actione et passione, et illis positis actiua, et passiua remanentibus: quae hoc, et non illa sint fundamenta horum relationum.

Hac ratione ipsa P. Suarez unice fundatur in subsistentia agentis, patientis, et non in actione, et passione. Et ea quae enim id quod Philosophi unitis assumunt actus, et partes ad rem fundandi objectus relationes in fieri, non ad in facto esse. Iudicamus sin actione, et passione ad rem fundandi, non in facto esse, quae in fieri. Et ad rationem Scoti supra positam rationem, quae remanentibus relationibus, licet efficiant actio, et passio, finita, et in se, maneant in Virtuali: hoc quae remanent in effectu relicto. Non enim in ratione causae, quam relinquunt: Ex eo enim quod Pater generavit filium, vratur productiva. Pater remanet ratione actionis talis filii, quae illi respicit, ut productus, non autem sin respicient paribus. Et ideo dicendum est de praesentia actiua, et passiua 2.ae Suarez.

Ex ea quadamodo sciliante 3.ae relatae 2.ae. Proprium nam 2 Scoti, quae actiua, et passiua ad fundamentum primum ut quod relationum. Et 2 Suarez dicimus subsistentia agentis, et patientis ad fundamentum remotum. 2 Thomistae ad sententiam, actione, et passione ad fundamentum primum ut quo in fieri. Quam pro virtuali permanent, videlicet, quae et in facto esse. Et cum dubium procedat de fundamento primo, utque, seu de re fundandi; absolute, et abstractione accendendum est, relationes 2.ae generis in actione, et passione fundari. Cajet. Relationes 3 generis.

Explicantur Relationes 3.ii generis.

Relationes 3.ae generis fundantur in mensura, et mensurabili. Hoc mensura non intelligitur in Ch. mensura quantitatis, sed mensura perfectionis totalis hoc est, perfectionis a quo manitur, et generatur perfectio totalis rei, sicut est perfectione objecti generatione perfectione pro, scilicet, et hinc. Ex quo vitat relationes huiusmodi quae et non est mutuae ad distinctione aliorum generum: ng, ut supra dictum est, scilicet respicit scibile, ut mensura pro ratione transcendente; postea vero in mensura remanebit ratione primentis ad mensurabile, si absint rationes requisitae, secus vero si aliqua deficiat.

Proponitur diuisio Relationis præmentis. §. vltº

Diuidit relatio præmentis in mutua, et non mutua. 1ª est, cui est pro 1º non correspondere alia relatio ei correlatiue opposita; ut relatio similitudinis in albedine, cui est pro 1º non, ista albedo albedini, alia relatio similitudinis correspondet. 2ª est, cui est pro 1º non nulla correspondet relatio, huiusmodi sunt relationes 3ij generis. Sed adhuc relationes 1ª, et 2ª generis possunt esse mutua, quæ accidens videntur esse mutua non esse; ut patet in relatione creationis ad Deum, cui est pro 1º creationis nulla realis relatio correspondet. Et enim in relatione maternitatis, qua Virgo Deipara refertur ad filium, cui est pro 1º filij non correspondet alia relatio; nam 3 subiecta relationum non supponitur, non supponitur esse pro vno, neque realiter referri ad creatum.

Subdiuidit relationem mutua in relationes equipollentes, et disparantes. 1ª est cui est pro 1º non correspondet alia relatio eiusdem rationis, seu denominationis; ut relationes similitudinis, dissimilitudinis, æqualitatis et inæqualitatis. 2ª est cui est pro 1º non correspondet alia relatio diuersæ rationis, seu denominationis; ut relatio Paternitatis cui est pro 1º non correspondet filiatio, et non alia Paternitas. Si autem in vtroque extremo sint relationes quæ nec mutuo se respiciant, nec sint eiusdem rationis, erunt relationes disparantes. Ita se habent relationes Paternitatis in vno extremo et relatio similitudinis in alio. §. 3. Non est ens relationis sita, in referibilitate, an in actuali exercitio referendi subiectum ad tertium?

QVÆST. III.

An essentia Relationis sita sit in referibilitate, an in actuali exercitio referendi subiectum ad tertium?

Notatis aliquibus referuntur sententiæ. §. 1.

Cum ens sit ita in effectu quod totum omnia subiecta, dubitatur in dubium, an essentia relationis consistat in aptitudine, an in exercitio referendi; tandem, an esse possit aliquid totum relationis constituere subiectum referibile ad tertium, an illud reddere actu, et in exercitio relatum? quæ difficultas satis grauis in fronte grauior reddita in media et finitur, ut in fine dubij videbit. In quo primum ab eo quod accidens constituat inherentiam agentialem, aut actualem, quæ equiuocatio apud nonnullos AA non leue parit confusionem.

Deinde notandum est fieri esse in duplici differentia: alia nam est ab linea actu 1ª, alia ab linea actu 2ª. Et ens vi suæ omnicationis in potentia subiecto pro, et capacitate ad actum 2ª: huiusmodi non pro, et nitur; potest enim intellectus et scientia vna vnice constituunt animam potentiæ intelligere, et scire. Et vt ens vi suæ omnicationis constituit subiectum in actu 2º, et in exercitio; ut actio intellectus, et vnio, quæ constituunt subiectum in actu 2º, et in exercitio agens, intelligens, et vniens. Inquirit quod ad quæ ens hinc pertineat relationem præmentis; an relationem constituat subiectum actu relatum, an vt tertium referibile?

Cum quæstio sit ista ens relationis præmentis consistere in referibilitate. Ita Schola Thomistica, in qua adhuc retinet diuisiones in relationem secundum esse, et ad asserunt relationem secundum esse in constituere subiectum referibile ad tertium, et hunc esse tertium eius essentiam. Autem secundum esse ad esse constituere actu relatum, et hunc esse essentiam relationis 2ª rei. Caietanus vt alij excogitamus via celebrem reddit hanc Thomistarum; asserunt nam esse ad duplex summum genus, signum ipsum, et exercitium; 1º modo constituit subiectum referibile, et hic (inquit) esse accipitur 1ª rei relationis; 2º modo constituit subiectum actu relatum, qui est effectus formalis 2ª

2ª 4ª absolute asserit esse relationem in exercitio referendi consistere. Ita P. Suarez, et frequentes Doctores Societatis, quos sequuntur alij Thomistæ, ut Iaqm Carriel, et ex nostris Aguirre, et Alloneda. Ita 2º

Nostra Conclusio. §. 2.

Effectus tertij relationis primentis est constituere subiectum actu relatum ad tertium, ac proinde eius essentiam in exercitio referendi consistit. Ratione probatur: Esse tertij extrali relationis est quod tertio communicat subiectum: id tertio communicat subiectum esse actu relatum: ergo. Minor probatur: implicat relationem intelligi communicatam subiecto, qui illud actu referat: ergo esse actu relatum est quod subiectum tertio communicat. Quod patet. Nam esse tertij sive est ille sine quo nequit intelligi fieri subiectum communicatum. Tertio probatur: Relatio est quidam ordo, seu respectus ad tertium: ergo nequit intelligi in subiecto, quin illud constituat actu respiciens tertium; sed hoc est esse actu relatum: ergo.

Verum hæc ratio quæ intellectum, et vim ut pura tendat et via ad obiectum, implicat ens communicari subiecto, qui illud constituat actu intelligens, et videns; id relatio est pura tendens, ordo, seu respectus ad tertium: ergo implicat relationem communicari subiecto, qui illud constituat actu relatum. Rursus: sicut unum est ratio fortis unientis, et extremum id fortis extremi, ita relatio est ratio fortis referendi; id implicat unum communicatum subiecto, qui illud actu uniat, et extremum ipsum communicatum, qui illud reddat actu existens: ergo implicat relationem subiecto communicatam, qui illud actu referat.

Verum adhuc: Relationem non communicat tertio subiecto esse referibile: ergo esse actu relatum. Minor probatur: Relationem tertio non communicat subiecto aliquid absolutum, id relativum; at esse referibile est aliquid absolutum: ergo. Probatur Minor: esse referibile nihil aliud dicit, quam aptitudinem et capacitatem ad actu referendum; id hoc est absolutum est: ergo. Probatur minor: quia convenit subiecto ante priorem ad relationem est ergo absolutum. Sed aptitudo et capacitas ad referendum convenit subiecto ante priorem ad relationem: ergo. Minor patet. Nam hoc enim quod intelligatur substantia generans in ratione primæ capacitatis ut referatur ad filium, et tunc ante illam priorem in illa relationem paternitatis intelligatur.

Hinc firmari potest probabile ut tale sum dicere requirendum concedendo tale ad actualem relationem primentem et primentalem et praxis et subiectum primentem referendi.

Respondetur, hanc relationem posse relationem in concreto, et ut subiectum communicatum illud actu referens non in abstractione, et secundum se considerata: nam potest id dicit exercitium referendi, id solum aptitudinem ad illud. Sed contra est relationem omnem abstractione, et secundum se considerata est id quod tertio communicat subiecto, id ei communicat esse actu relatum: ergo. Probatur: quia tertio unum, et extremum tertio communicant subiecto esse actu videns, et unitum, eumque in abstractione, et secundum se considerantur constituunt per exercitia videndi, et uniendi: ergo illa dicendum est de relatione. Et ita intelligantur rationes factæ.

2 probatur 2º id alia non minus efficaci: Ex actu extrali relationis primentis, ut a transcendentali ducta est exigere tertium extremum: ergo eius existit constituere actu referens subiectum ad tertium. Tertium supponunt ab adversariis. Dicat probatur: subiectum ut referibile non exigit tertium extremum: ergo si relationem primentis tertium existentem exigit non in referibilitate, id in exercitio referendi consistit. Antecedens probatur: Subiectum esse referibile est posse respicere tertium, id ad hoc non requirit tertium extremum; et sufficit tertium posse extremum: ergo.

Dicet forsq ens qd ñ exigit a relat. primentali abstracta quoad esse et signat, id exerc. et quoad exercitij. Et hoc exercitij est qd ratio executij ad ens rationis. Sed in Rele primentali signat et quoad esse abstracta diuersi debet a transcendentali, id ab ea diuersitate p hoc esse diuersi esse: qd signat et quoad esse signata diuersi esse exigit. Ruiz: Si ñ est entitas relationis in aliquo tempore diuersi esse, in aliquo tempore debitur Rele Patrinit. filio nullatenus existente, id hoc probat; et rele primentali ex fundament. et sic tollet: qd. Sed de his iterum sermo redibit. = Solui argumenta. §. 2.

Solvuntur argumenta. §. 3.

Argum. 1o. haec exigit rel. sine eo qd est ellis esse; id potest intelligi sine exerc. referendi: qd in tali exercitio esse ñ est. Min. probat: Potest exigi rel. abstracta a singularibus, id quit sic exigitur sine exercitio referendi: qd Accidit manifesta patitur in vniuersa intellectione et a quae sistunt in actu 1o, et a singularibus abstrahi potest. Rep. qd. dupliciter min. Sine exercitio exercite sumpto sicuti min. sumpto signat. id min. et ita ad min. Sequentia probat.

Vt haec et alia in equivocatione fundata dissolvat adverte, actus signat ñ est idem ac actus 1us, nec actus exercitij idem ac actus 2us. Ng actus 1us potest considerari et in actu exerc. et in actu signat: et idem actus 2us. Inde ergo: qd est actus 1us abstracta exerc. quit in exercitio existit in id potest intellectum; et signat dupliciter quoad sua praeta essentialia. Et idem intellectio, quae est actus 2us sumpta exercite existit subito in actu exercito intelligens: signat id abstracta dicit praeta essentialia actus 2us intellectionis. Et quo vero rele abstracta a singularibus ñ dicere exercitij referendi exerc. sumpti, qd est ei accidens; sed ne in exercitij signati in quo sita est rel. est.

Dices: qd quid rele dicat essentia exercitij signati, ñ in exercitij exercitij: qd in dicit gg ad referendi subiti exerc. et illud ñ refert actu exerc. Sed hoc actus signat stitui p referibile: qd p tale referibilitas stitui rele. Replica haec in qua valet fidunt 2a ratio mens stinet equivocationem quaestionis & ad vocem reducit. Instat in vniuersa intellectione, et alijs. Respondet, dicendum duabus 1is 2quis haec mens subsumpta. Ng Exercitij signati ñ habet vt actus 1us rel. exercitij exercite sumpti. Dicimus qd subiti ñ stitui referibile exercite p rele signat sumpta, id p alia absolutis. Dicere rele signata nihil dicit essentia, nisi exercitij signati.

Replicat. Relatio abstracta a subiecto ñ dicit subiti q actu referat: qd nequit existere in exercitio referendi subiti ad ratio. Praeta. Exercitij signati ñ petit ratio essentia, et hoc p ratio 1 exercitij exercite sumpti: qd exercitij signati est dicere referibilitas, et quomodo in actu 1o stat. Sed haec omnia instantiae facilis ñ evadunt. Ad 1m dicit qd quia in exercitio referendi ut q ratio 2quis ut quo ut qd. Si enim relatio sumatur signat. exercitij sumpti signat; si ratio in abstracto sumatur vt accipit replica se ipsa dicit exercitij referendi ut quo, qd se ipsa est ratio formalis referendi. Ad 1m dico rele ipsa exigere ratio essentia si exerc. ratio essentia exercite; si signata existentem signate.

Inuuiger. Velo ut sic, vo. simile ut sic n̄ hēt rm̄. q̄ neq̄ insistere in exerc̄ signato referendi subēti ad rm̄. Min̄ pbr: Sile ut sic ꝓhendit oē simile q̄ ꝓ illud 1. q̄ ei n̄ conuenit aliud simile dicēti ad q̄ tanquā ad rm̄ referatur. In 1a auerente rel̄ mutuā rōnē ad absoluta. nullā v. hēt replica: nq̄ sile ut sic n̄ ꝓhendit rl̄ absolutā, ad quā rele debet rōnē. In opposita 1a regre pōē: q̄ sile ut sic p̄ut relativum ꝓhendit oē sile sub munere referendi, n̄ aut sub munere rōnēdi. Sua re ig hēt rm̄, ad quā referatur.

Sed 2o hanc doctrinā inuuiger tnr̄ ab inconuēnti: Si rele signē diceret actu referre, in statu reddi se hōnēt aliq̄ eē actuale: q̄ eim in statu possibilitatis, id p̄ nō creare possibile n̄ hēt aliq̄ eē actuale: q̄ inconuēnt p̄cedit. Hec replica nō equipoll, q̄ nullā roborē ē. Si enī exercētē signatū et rāt actū 1i ē illud eē actuale ens̄ xcens ab aduersario creari possibile: q̄ inclīnāt voluntās, et aliq̄ actū 1i n̄ exerent aliq̄ actu in statu possibilitatis, q̄ ē 3a ipsor. Dicimus q̄ illud exercētē et rl̄ actū 1i a p̄ rā mūne relationē actū; in statu possibilis possibile, et in statu 2i se q̄ nō reprōnē p̄ratōnē ab vtrōq̄ sicīndendo.

Argū 2o: eē p̄ime referile ē essē 1ūrij alicuius rē accidentis; id n̄ alterius, quā rel̄: q̄ rele vtriusq̄ p̄ referibile, mīna patet, et maior pbr 1o: eē referile nūt subtē accidentis: q̄ ē essē alicuius rē accidentis. 2o: Substā ē eē in ordē ad se, id eē referile ē ad aliud: q̄ eē referile n̄ ē essē subtē: q̄ accidentis. 3o: eē referile ē eē reddi quid, et n̄ eē replicor: q̄ ille q̄ prius.

Ad argū in mai. nq eē referile inuenit subtē p̄ priori ad eē relationē sicut eē dalbabile inuenit subtē p̄ priori ad albedinē. Ad 1m pbs rēspōn, eē referile mūne subtē accidentis n̄ physice, id logice; quatenus sclt ē extra vtriusq̄ metaphysicū subtē. Sicut ei accidentis aduenit singularitas. Ad 2m dico q̄ eē referile ē ad aliud n̄ actu, id tm̄ in pōā, q̄ inuenit subtē p̄ priori ad eē accidens physicū. Ad 3m ig vtrū eē referibile posse dici ens reddi q̄ n̄ physice, id logice in quo sensu ē accidens.

Dicit: Prius intelligit rele mūtata subtē reddi ꝓpter in, quā reddi recipit aut; id p̄ illo prius vtrū subtē referibile: q̄ referilitas ē essē 1ūrij rel̄. Minor pbr: Rele reddi ꝓpter in aliquē essē mūtat subtē, id n̄ eē actu relatū; q̄ hic ē essē p̄prij recepti ad: q̄ eē referibile. Hoc argū in 1m extra rē, q̄ in presenti n̄ inquit a vtrutiuo rel̄ p̄ut accidens ē, id p̄ut accidens relativum p̄rāmenle ab alijs accid̄ distī.

Resp q̄ p̄mīsa mai. nō min. Ad pbs rēspōn p̄ius, id q̄. Nq rele reddi ꝓpter in nec vtrū subtē relatū nec referile, id aliud referile supponit: tm̄ q̄ hēt infīxāe subtē accidentis p̄sicīndendo ab eo q̄ informet in linea absoluta, aut relativa: sicut actō reddi ꝓpter ab vtrū subtē agens: at v reddi ꝓpter in ipsū vtrū in linea accidentis ab eē alio p̄sicīndendo.

Arg. 3°: Pr. q. 27. Unicus hominis filius per eadem relationem Paternitatis respicit filium natum, ac filios posteriora nascituros; id huiusmodi relationem non constituit Pater actu relatum ad filios nascituros; et referibile. Mai. et D. Th. assentiuntur. Unica relatio Paternitatis ad plures filios sufficere. Minor. probat: Nam ad hoc ut subsistat actu referatur requiritur Pater Paternitatem eo in eventu non constituere Patrem relatum, nec referibile ad filios nascituros. Nam ut inquit ubi S. D. 2. 2. Sent. cap. 11: lib. quia est actu ad id quod est in potentia non dicitur relatio realis, hoc est patet manifestum. Idem ipse D. Th. et Patrem per eadem relationem respicere plures filios, dum actu exsunt, quia non resultant novae relationes ad eadem expeditis filios.

Argumenta theologica proponuntur, et dissolvuntur. §. Ultimo.

Oppones denique fundamentum, quo nititur et Caietanus: Relationes Paternitatis Divinae intelligunt mutata subsistentia, aut quasi, licet Pater in ipsis constituat actu relatum ad filium: et per illo priori ipsum constituit referibile: ad referibilitatem et esse Patris relationem Divinae Patris per illo priori, in quo intelligunt in ratione Verbi generantis constituitur talis per relationem, id est per illo priori non intelligitur actu relatum ad filium, et non dum filium intelligitur. Quod probat ex mutuo fere Theologorum constitutione generationem Divinam per relationes; eo quod constituti nequeant per aliquid absolutum, et gratia absoluta sunt vita Deiformis, et illud axioma magnum P. Aos. dixerit: in Deo omnis ratio est unum, ubi non obviat relationis oppositio.

Aliquis facile se a difficultate expediret sedendo ratione discursus; ex quo nil est nisi quae sunt, quae non procedit a relationibus gradualibus, non ab transcendentalibus, aut supernaturalibus, quales sunt relationes Divinae. Sed ne omni succumbere videamur, et alteri arcanum solvatur notandum est ex D. Th. quod in relationes Paternitatis Divinae reperiuntur 3. munera expressa ut dicta negat in, ab, et ad, seu quod ibi est munus hypostasis, originis activae, et munus proprium relationis quod est exercitium referendi Patrem ad filium.

Et licet in Divinis eadem sint per sui eminentiam, et infinitatem haec tria munera exerceat, non tamen eodem exercitio: nam secundum munus in, seu hypostatis constituit Pater in ratione unius; sub munere ab seu originis activae constituit Pater in ratione generantis filium; et denique sub munere ad in exercitio refert Patrem ad filium. Sed adverte huiusmodi accepta non se habere per modum formae, et Patris, quilibet est accepta Patris inadequatum et ex 3. adinteglatum relationem. Ex quo in sententia diuinum amplius intelligitur subsistit sub munere in, seu hypostasis secundum amplius; sub munere ad per quod relationem ad amplius, et Patris. Ad probationem similitudinis Mai: constituit talem per relationem secundum munus in, et hypostasis secundum Mai. secundum munus ad per quod relationem ad Mai. Solum constat ex dictis.

Dices: Relationes Paternitatis secundum 1. munus non constituit Patrem actu relatum quia referibile. Sed illud munus est formalis relationis: quia esset Patris relationem ad referibile subsistit: et formalis relationis 2. inadequatum munus hypostatis ordinis: 1. munus proprium relationis subsistit: et formalis relationis inadequatum munus hypostatis ordinis: 1. munus proprium relationis subsistit: et formalis relationis inadequatum munus hypostatis secundum expressum, non minus. Stat illud 1. munus in, sicut et 2. et ab, licet sint formalis relationis relativa, et non correspondeant personaliter, et actioni generativae in actu primo per ipsos dicantur per modum sicut absolute, non quae constituit non exprimit munus proprium relationis.

Replicb: q̃ em̃ relõ creata sed dq̃ ꝓpter cõm̃ stuit subiectũ hoc mõo referuit: et q̃ etiã
hũc ent: illiq; eff̃ sortiũ ꝓprij. Neq; dq̃. Dicendũ ē q̃ relõ creata ē ꝓtiqua m̃ inadequata
relõ Diuĩ, sed iu ꝓnalitas, actio et relõ in creatis participent mia mlem̃ exprimue diuina eig
ble sortũ relõ Diuĩ; Illicet ꝓnalitas in actio ab; et relõ mutuũ ꝓpriũ relationis, scilt ad. Ex quo
stat in creatis subiectũ stuit referrie p̃ entitẹ absolutas ꝓnalitatis, et actionis, et iqueter relõ
sm̃ ei tribuit eã actu relatis. Patet ṽ stuitur in eã referibilia p̃ duo 1a mutũ relationis ricata ad
modũ frẹ absolute, et p̃ mutũ ad in eã actu relati.

Instabit: Negat ꝓpter Pater m̃ rd̃ 1e pnẽ, qn̄ intelligat
dictũ a filio; id p̃ priori ad eã actu relatis intelligẹ in rd̃ 1e pnẽ, q̃ et dictũ a filio. Sunc ita: Sd
saltẹ dictio supponit mutũ ꝓpriũ relõ, xa loquitur Scriptura: q̃ relõ sed dq̃ mutũ ꝓpriũ relationis
n̄ mutat stuitũ eã actu relatis. q̃ referrile. Rẹ dupliciter Mai. qn̄ separatẹ dictũ p̃ ipsũ verbũ Mai.
p̃ expressũ nõ Mai. Licet enim stituũ, et dictuũ p̃ ne sint idẹ sortiũ, n̄ tũ p̃ expressũ: quare Pa p̃ patrem
sed dq̃ mutũ m̃ intelligẹ in rd̃ pnẽ in se; p̃ ab in rd̃ generatis, p̃ ad actu ad filiũ relatũ; et tam
dẹ ab eo dictũ.

Sed ulterius dicis: Relativa ꝗ simul natura, et cognione, id p̃ illo priori Scil̃ in rd̃ pnẽ
n̄ dq̃ intelligẹ filiũ; q̃ mutũ in in Patrem̃ n̄ erit mutũ priori relativũ. Patet q̃ dicta. 2o Paternitas sed
dq̃ ꝓpter in n̄ dicat p̃ expressũ ea sortiũ relativũ q̃ absolutũ: q̃ p̃ absolutũ stituũ in rd̃ pnẽ. Ad 1m
dico p̃ logicũ aliud m̃ modũ ea verũ a relativũ sed dq̃ mutũ ad ꝓpriũ relõ. Ad 2m iq dictũ ē, mu
tũ in Paternitẹ ea relativũ p̃ ipsũ, expressũ ṽ ea q̃ absolutũ scilicet, et nitiue, in qm̃ scilt ricata
ad modũ frẹ absolute. Dicta q̃ sufficiant p̃ nũ Dr a fundam̃ Caietani recenda. - 1a Dn Re

QVÆST. IV.

An Relatio pramentis realiter disguatur a fundamento, et ratione?

Referuntur Auctorũ placita. §. 1.

Cum dictũ maneat ad relationẹ fundamẽtũ, et ratiũ ingrendũ restat an relõ realiter ab eã diguatur dubiũ
q̃ sq de fundam̃ ꝓximo, quũ remotio p̃ celebr. In quo 1a 4or sectẹ relationẹ realiter identificari cũ fun
dam̃, et ratione simul sumptis. Sic RPE alij sociẹ, ut Vasquez, Arriaga, Curiedo, et alij. 2a asserunt
relationẹ identificari realiter cũ solo fundam̃. Sic Scotus, qũ subscribit P. Suarez disp. 47. sect. 1. et alij
plures, q̃ hanc 4am satis celebrẹ reddunt. 3a Dni sentit relationẹ a fundam̃ et ratione, quomodo libet sumpta,
ea realiter distinguẹ. Et nisi fere inter Thomistas, qui et nũ multi adhaerent. 1a Pr. §. 2.

Ia Conclusio.

Relatio pramentis n̄ identificatur realiter cũ fundam̃ et ratione simul sumptis Probatur xa efficaci. Secũdũ ea
fundam̃ et ratio n̄ ē relõ pramentis: q̃ relõ pramentis realiter n̄ identificatur cũ fundam̃, et ratione
simul sumptis. Ptis pbatur: Relõ pramentis ē cuius ratio ea ē ad aliud: id ratio secũdũ ea fundam̃
et ratio nequit ea ad aliud: q̃. Minor pbatur: Ratio n̄ ē aliud a secũdũ ea fundam̃ et ratione: q̃ im
plicat fundam̃tũ et simul sumptũ hanc ea in ordine ad ratiũ tangũ ad aliud.

Reiicit q̃ n̄ ista relationẹ
adequate sumpta, id inadequate hoc ē accepta p̃ solo fundam̃ ē ad aliud, scilt ad ratiũ. Sed 2o relationẹ ē relationis ē
ad aliud, ut ea eiũ dfo stat: q̃ ista relõ ē ad aliud. Sed ratiũ n̄ ē ad se ꝓpter q̃ ratiũ ē extra ratiũ entitẹ
relativũ. Dr 2o et simul roborata Dr h relõ Paternitẹ identificari cũ Pre, et solo, Pater intrinsece stituere
in ea tali p̃ filiũ: id hoc n̄ ē dicendũ: q̃ Mai. pbatur: Pr stituit in ea Pre p̃ relationẹ Paternitatis; id relationẹ Pater
nitẹ xa ad vera Dr identificat realiter filiũ saltẹ inadequate q̃ Pater in ea tali p̃ filiũ intrinsece saltẹ inadequate stituere.

Si dicant Pro. illicui talq; p relq; Patrinitq; n ingtyonaquate, id inadequ. hoc e; quit se tenet ex gte fundamti pcise, n ad quit se tenet ex gte nt. 3a sic infero: q relo Patrnitq; inadequ. e in filio, ingro nunc, t e in filio vt relato Patrnitq; t sic relo filiationisq; Sic 1p: q vbiqt filius in ea Patri, q jplat. Si 2p: q relo Patrnitq; oriqit ex Patrnitq; et filiatione: sic q n erunt dicte relq, id unica relo.

Deinde pbr. 2do ex eversione fundamti oriqi: ideo xo adversq; relo identificate & fundam, et n ipsit oriqi, q reqt intelligi sine fundam, et n; id hoc rao aqipsty n pbat: q nulla e. Minr pbr: hoquit intelligi actualiter omni obtio adequ. supta, quin intelligamus pca intellectiua, et obctq; et in actuali omio & eij n identificatt: q. 2.3

IIa Conclusio. §. 3.

Relo pramentis realis distinqit a suo fundam. Ita Pro. Dr. qq dicant adversarij 1. q. q. 28. art. 2. ad 4. ubi: sicut in creatis in eo q dicit relationem, n tm respectus respectq ad alterum, id enim aliq absolutq, ita in Deo: sed alis, et alis: ng id q inventus in creatis plis id q obtinetur sub relatione nomis relationis e aliq; in Deo tm n e alia res, id una, et eadem. Prot. lib. 1. dist. 33. dist. 4. q. 1. art. 1. ad 3. ait: Relo dicunt n differunt ab entis realis, id tm ratione, ut dictum e, et ideo n sequitur ibi oppositio, q in aliis ea n pte, q nulla relo e subsistens sexdq; in creatis.

Ex qq efformata 1a ratio IIe: Relo pramentis multorum fundatur in substa, ut ipsi omnis patentis; id relo pramentis realis distinqit a substa. q et a suo fundam. Min. pbr: implat omis accidens realis identificatq & substa; id relo pramentis e vis accidens: q. Min. pbr: ng omis accidens distinqit in 9s pramenta, quorum unus e relo pramentis. Mai. pbr: substa e ens p se; accidens ens in alio; id jplat ens p se & ente in alio realis identificari. Nel qa si modi eendem entitatis opponit: sq enim q accidens ut ens realis in alio, sic in substa debet ee aliud realis a substa: q. implat omis accidens & substa realis identificatq.

Respo P. Suarez hanc rq sumere d accidenti q hyca, sicut quantit, qualit er; n quod d accidenti logo, aut metaphyco, qualis inquit e relo pramentalis. Sed 2o 1o, et confro: sicut & relo pramentis n i accidens phycus, cum ille dici n potest d quantitate, qualit et alijs? 2o: ideo quantitas, et qualis sit accidens phyca, q principant rq accidentis diuersis in 9s pramenta, q e ens in alio, id eadem rq accidentis principat relo: q e accidens phycus. 3o: accidentis logis, aut metaphycis n sunt diuersis pramentis, ut patet in singularitate mare substantis, q in relo pramentis sunt diuersis pramentis a substa n e accidens logis, aut metaphycis id phycis.

Ratio pbam op relq eim in accidenti fundatq realis distinqit a fundam, hec e: Relo pramentis e, ut ipsi hoc est e ad aliud, id hoc est fundamentis n e ad aliud, & i aliq absolutis: q relo pramentis realis a fundam distinqit. Vtq et expplatur: hoc absolutis ita e ad se, ut realis n dependeat a dis, ens relativum ita e ad aliud, ut realis a suo dependeat, id jplat huiusmodi entia realis identificari q. Minr pbr. 1o q jplat eadem entis realis dependere, et n dependere a suo. 2o a parit: q ideo accidens phycus, et substa realis distinqit, qa accidens phycus dependet realis a subcto, secus id substa. Ibi dicendum e d quo sq ente absoluto, et relo. Sed et examinatur alia ratio mis rq Deliuerij. §. 4.

Proponitur, et examinatur alia ratio communis nostra Conclusionis. §. 4.

Rao sumpta qua RR nrs ut ex gtiore solent, hec e: Separata realis e lignum realis distinqit, id relo pramentis realis separata a suo fundam: q ab eo realis distinqit. Minr pbr: Prevenitur fundam potest dicere relo q dicit rq: id relo realis a suo fundam separata. Sed pot: Sq in duobus albis, Pro, et Pla. 1ra Pro dicit relq similitudinis, ab Pla; id Pla reddatur nigor dicit relo similitudinis prevenante albedine quae in Pro erat fundamentum realis relationis.

Resp

Reiunt Angli separari realem inferre realem distinctionem, si separatio sit quoad rem, et quoad aliquam entitatem intrinsecam, secus si sit tantum quoad denominationem, et exercitium, et ex effectu innotescit, qualem stringit in relatione. Hanc efficere nihil, et manente fundamento (inquiunt) efficit relationem, quamvis maneat entitas relationis, non tamen quoad exercitium denominandi subiectum actu relatum: nam ad hoc requiritur ipsum innotescere: et adeo non efficiat relationem quoad entitatem: hinc est quod talis separatio non arguat realem distinctionem relationis a fundamento. Un sta ita rem: prius verare fundamentum efficit relationem quoad entitatem non; quoad exercitium, et denominationem solum. Falsum efficit relationem ex effectu innotescere solo, et effectu recti, nihil.

Aliqui nunc ISE PA doctrinam innotescere absolute dignantes, 1a. innuunt quod relationem efficere quoad exercitium, et denominationem, et non quoad entitatem. Angli probant: Relationem quoad entitatem nihil aliud esse, quam actualem exercitium referendi, et denominandi subiectum relatum ad tertium: et quod relationem efficere quoad denominationem, et exercitium, quam enim quoad entitatem efficiat. Sed hanc ignorantiam facile eludit abadversarii: Ipsi quidem dicunt amp: nihil aliud esse entitatem secundum denominationem, et foedus nantur. Ipsi enim, quamvis negent ipsum in relationem Patrinitatis respectu Filii, quo efficiente manet relationem quoad entitatem, non adeo quoad exercitium denominandi subiectum actu relatum ad Filium.

Ut quod doctrina innotescere, quae nec est valde applaudenda, nec ordo rejicienda, stabilitate observandum est et bmin. Aquinate in pr: quod denominatio extrinsecus subiectum ad novum lineam, aut praedicamentum advenit ipsi per ipsum realem superadditum; et efficere talem denominationem efficit eum sua quoad entitatem. ita se habet quantitas respectu subiecti, et qualitas respectu subiecti qualificati. Et ad subiectum stantem in aliqua linea iubeat novum aliquem denominationem eiusdem lineae non exigit ipsum realem superadditum, id sufficit novum aliquem ius innotescere: et ita in Ma Di. Th. Pater relatum ad Filium non egent novum sua, ut referatur ad Filium de novo natum. Et insuper, Pius albus per eandem relationem similitudinis, qua respiciebat ordo alba essentia respectu album de novo productum.

Ex qua doctrina ratio supraponitur ita per rationem intercedere Dei separationem realem quoad entitatem esse ipsum relationis distinctionis; at relationem quoad entitatem separatam a fundamento: et esse realem dignitatem. Nunc probo: efficiente ordo denominationem relatum, unice remanet subiectum in linea absoluta: quod efficit relationem quoad entitatem. Id patet ex dictis: nam et relationem extrahat subiectum ad novam lineam, ex effectu denominationis relatum efficit entitatem superadditam relationem. Urgeo amplius 1o: quod entitas relationis maneat in subiecto, quia ei sufficit aliquam denominationem solum virtualem dictam a linea absoluta: at efficiente ratione nulla manet in subiecto denominatio dicta a linea absoluta: et efficit relationem quoad entitatem. Nec probo: quod entitas realitatis quoad entitatem maneat in homine, quia ei sufficit esse discursivum, virtualem dictum a sceptro actualis: quod idem in [illegible]

Urgeo 2: magis distant ens absolutum a relativo, quam ~~relativum a relativo~~; absolutum ab absoluto: id enim absolutum vix quantum negat transire ad esse absolutum alterius lineae, vg. ad qualitatem, nisi per ipsum realem en

entitate superaddita: et priori titulo ut ens absolute transeat ad lineam relativam, sicq entitate superaddita exigit. Vnde dicit: Ideo dicente 2o filio non dicit relationem Paternitatis quoad entitatem, quia transit ad 2um filium supponit sicq in linea relativa Vnitas per ordinem ad 1um. et relationes subsistentes relatae nullo modo supponens dicit quoad entitatem esse distinctum, et denominantis.

Si recurrant Dialectici ad mysterium Trinitatis, in qua ea sunt entitates absoluta, et relativa; Ergo hoc quo ad sugnati manent: hanc in hoc vertitur insolubilitas in qua sicq in ineffabili mysterio: et sonendum non est in creatis. Si ergo in illis satis sunt acta voluntatis Dei transit et naturam in liberum et solum positione novi notati. Hec tale effugium ipsis favet: in rebus enim Philosophicis parvi momenti esse planandis, potinetur adducitur vitium actus liberum Dei Theologum ingenia torquere. Indignum est Theologo censeri debet quia regulas rerum creatarum metiri ineffabilem altitudinem mysteriorum Dei.

Deinde patitur in adversarii retorquetur: hanc ideo esse defectu motivi deficit actus liberum Dei quoad entitatem, quia talis dictum liberum est 2ia, in eum actum voluntatis Dei 2ario respiciens creaturam, 1ario fertur nario in bonitatem Dei; id dicunt relationem est dictum 1ario adveniens subiecto: et esse distinctum deficit relationem quoad entitatem. Si dicunt objiciant illis Trinitatem, in qua personae subsistentes transeunt ad eam unitatem absque nova entitate superaddita. Veant ipsi Thomistae et hac distinctam tamen; non ad eas in loco examinare curabimus. S. arg. C. S.

Solvuntur argumenta. §. 5.

Argumenta quae militant 1a 19 ms, ex dictis dicendis et facile dissolvi potest. 1a 29 ms augmentum authoritatem S. Th. Arg. in Monolog. cap. 24 ut entis. Ostendit nobis quia hoc post annum tempus nascitur, nec maior, nec minor, nec aequalis sit, nec similis: ubi autem relationem habet, vitio natus fuerit, sine omni mutatione ad illum tempus potuerit, et amittere, sed quia exercet et quibus diversas mutabitur et 2o S. Arg. fundamentum non mutatur relatio adveniente. Et mutaretur si relatio esset ab eo realiter dicta: et non esset.

Dionare vidit Arno D. 3 p. q. 16 art. 6 ad 2. ibi: la vnque relative dicuntur post et non praeter aliquo abiso eius mutatione; sicut hoc et novum fit desiter abiso sua mutatione et motus illis, quia sit ei ut. Pro 1a op. 48 tr. 9. c. 2 ait: Similitudo sortis non est aliqua res alia ab ipsa albedine, id tam est ipsa albedo, ut se habet ad albedinem Platonis. Fateor 3 Cm. Aquinate tom. 1. in S. Thes. D. 34. sect. 5. num. 50 1a rig. 1 probabile est in cuia Arg. et Thomas. Quorum verba non improbabilia exponi possunt et dictione 2ria adveniente subiecto quia stuto in linea relativa.

Sed non est cur alias ex platonis meditemur, et legitimam tradat ipse Arg. D. 4. 7. et post art. 9. ad 7. et haec verba: Ad 7 dicendum quia ipsa relatio quae nihil aliud est, quia ordo unius creaturae ad aliquid aliud habet in quem est accidens,

ex

et aliud in qm̃ ē relatio; in qm̃ enim ē accidens hēt q̃ ī in subcto, et ita ē aliq̃d inhęrens; tū
ut n̄ eso hoc ipso q̃ ē relat. sicut actio est hoc q̃ ē actio sidetrahit ut ab agente, sic qm̃ d ē accidens sidetrahit ut in subcto agente; et ideo nihil ꝓhibet q̃ ea dimittat huiusmodi accidens sine mutatione eiusdem in quo ē; q̃ sua ratio n̄ ꝓficit ꝓut ē in subcto, id ꝓut transit in aliud.

In

qd verbis clara apparet expositio. Relatio enim et dicit ꝓprietatem in, in qm̃ ē accidens, et ꝓprietatem ad ꝓut ē relat: sed dicit ꝓprietatem in dicit inhęrentiam in subcto, ipsum q̃ mutat realiter: at d sed dicit ꝓprietatem ad, et ꝓut ē relat, et n̄ explicet inhęrentiam, imo nec realitatem, n̄ mutat realiter subcto, id unice se hēt ad illud. Sicut actio (inquit Pon. Maior) ut actio ē n̄ mutat subcto; n̄ q̃ ipsum n̄ mutet in qm̃ accidens, id q̃ ut actio ē, et sed dicit ꝓprietatem ab n̄ sidetrahit, ut in agente, id ꝓut ab agente transit in aliud. Et ꝓ hoc patet ad aliq̃ Authoritatem Phē, quę omnino obiici solet.

Arguitur 2 ratione:

Nulla similitudinis inter duo alba n̄ ē ducta realiter ab albedine; id hęc ē fundamentum realis relationis q̃ relatio realiter n̄ distinguitur a suo fundam. Maior ꝓbatur: duo alba ea ilia nihil aliud ē, quam unum ea sicut aliud, et hoc idem ē ac hęrē albedinem in eodem gradu, et intensione; id hoc ꝓpetit existentiam albedinis ꝓ entitatem ipsius albedinis: q̃ relationis similitudinis realiter ab albedine n̄ distinguitur. 2° ꝓ 3ª Phy 8. Met. cap. 5. Similia in quorum qualitas ē una, seu eiusdem rationis; at duo alba n̄ in ē eiusdem rationis ꝓ relationem realiter superadditam, id ꝓ entitatem ipsius albedinis: q̃.

Ad arguitur ad mai: Ad 1m ꝓbatur distinctio mai. ea similia fundamentaliter sed mai: actu formaliter ad mai. et eodem modo ducta min. ad 3m. Ad 2m ꝓbatur similitudinem n̄ ꝓ 3m relationem, Phy explicando similitudinem n̄ ꝓ 3m relationem, id ꝓ suum fundamentum. Sicut mitis dicit Patrem ē q̃ genuit filium, ubi relationem Patrinitatis exponit ꝓ actionem gignendi, quę ē q̃ abstractum, et fundamentum relationis Patrinitatis.

Replicat: Duo alba n̄ in similia in similitudine realiter superadditam, id in albedine q̃ ipsum album intrinsecum ab entitate realiter superadditam in formaliter similia. Vtr: si Deus auferret ab entitatem albedinis eą relationem realiter dictam quam ponimus adhuc ēent formaliter similia: q̃ ꝓ entitatem albedinis in similia formaliter et n̄ in fundamentaliter. Stne ꝓbatur: Manente frigiditate, in qua extremum formaliter assimilantur manet similitudo formalis; id ablata ea entitate ducta realiter, maneret albedo, quę ē frigiditas, in qua extremum formaliter assimilatur: q̃. 2°: Talia extrema alba n̄ ēent in albedine formaliter dissimilia: q̃ formaliter similia.

Vtr hęc, et alia facile, et clare dissolvas adverte, q̃ similitudo (et idem et æqualitas et alia) alia ē formalis, et actualis; et alia fundamentalis, seu aptitudinalis. 1ª ē actualis respectus unius ad alius, in quo sita ē relatio. 2ª ē capacitas ad producendum respectum hęredum. Duo q̃ alba reducuntur relationem realiter superadditam in similia aptitudine, et fundamentaliter, n̄ actu actu, et formaliter. Sicut res sitiens non loco formaliter

q̃ vbicaõnę realis dictę; qua seclusa ñ eet in loco formalis, id ꝑm ñatue, et fundamentalis. Adverte
intuitę dari simile quod sile in quo, et sile quo. Sile q̃ ñ extra auxiliata; sile in quo ē albedo,
qua auxiliante, et dariq̃ nolle ē sile quo, seu rao formalis auxiliandi.

Quo supposito ad rem q̃ secuo aduer, ꝑ
q̃s. Ng in albedine ñ formalis silia, media ꝑm relle superaddita tunqng rei formali auxiliandi. Ad id, quo
vtqr ig vitat, eo in eventu illa extra ꝑm ē silia fundamentalis. Ad 19 q̃ bis in 2a duquo mai;
mamente fia in qua et 2a, si adsit id, quo auxiliante dto mai, si deficiat ñ mai. Ad 29 q̃ tamen
dico illa extra ñ ē diuilia, nec silia formalis, id ē silia fundamentalis. Sicut dē fouerū Jeremiae
in tubla a qua Deus auferret vbicaõnę. Et arguitq̃ instatis: Ng duo alba ñ ñ silia in dra
aõne illuminis, id in alle ipsa; et ꝑm deficiente tali dra ñ manent silia, nec diuilia formalis: ne
gandum q̃ adversarij.

Instanges: Si intendatur albedo, qua albus vtuebatur diuile resp. nigredinis
tunc extremus albus dicit magis diuile, quam antea; at ñ id relle superadditę, et hęc ñ intendatur,
nec remittatur: q̃ q̃ albus ipsa q̃ formalis diuile. Dñ, et explicatur: posita relle inequalis quatitatis
palmaris ad semipalmaris si augeatur quatis palmaris erit magis inequalis, quam antea, et
sequenti augebitur relle inequalis, at ista quatis augetur ñ aliq̃ entitas aliqua superaddita: q̃ q̃
quatitas q̃ sua entitas ē formalis inequalis, et sequenti relata.

Sed hęc instantia ut supra. Et ad 1a
rama mai. duquo minus: ñ id relle superadditę formalis ut quo, id minus fundamentalis, et in quo, vero
minus. Stag: relaõ ē id quo, seu rao formalis qua ea albedo dicit magis diuilis: nec ad hoc requirit
q̃ relle intendatur, aut remittatur, id sufficit q̃ sit id quo fundamentalis magis q̃ albus vtuetur magis di
uile nigredini: q̃ ñ arguit intensionę, aut remissionę in relle id in fundamento: q̃ ut dicit ē re
laõ ñ suscipit magis et minus, id relle fundamenti. Et q̃ hoc patet ad 3tiaõnę.

Arguit 3o fere in idem
Prig, et Plig ñ dicit ꝑm nata; at ñ q̃ relle realis superadditę: q̃ q̃ relle realis identificatur cum eisq̃ natis. Probatur
laõ realis superadditę ñ ē alia natura Pri, et Pli, nec ad talem naturę q̃ sicuti et accidens physicum superadditum
q̃ requirit vtuetur Pri, et Pli ut unum in natura. Si ratur q̃ sunt natę hęre id, in quo ñ unum, media re
relle superadditę se hente ut quo, seu, ut relle formalis referendi. 2a instanges: Ex hoc dicet hęre ut quo, q̃
hat subtus ut q̃. id relle realis dicta ñ ē unum cum natura Pri, et Pli adhuc ut quo: q̃ ñ ē fia referendi. 2a
natura Pri q̃ relle superadditę vtuetur diuersa a natura Pli: q̃ ñ vtuetur eadem.

Ad arguitur optime idem. Ad
1m instantiam, nulla applicantur inuerium nisi q̃ beta in eo q̃ accidens realis superadditum unum ut quo
a natura Pri, et Pli: seu q̃ ubi ē rao formalis, qua Prig, et Plig vtuuntur unum. Ad 2m instantiam in
equoco fundatur ratio natę Pri q̃ relle realis superadditę vtuetur unum, et diuersum a natura Pli
a hac diffa, q̃ vtuetur una in natura, et diuersa in relle. Et arguitur patris instantię supra facta
d dra relati, qua Prig in exercito vtuetur unum in natura cum Pli.

Sed dicet: Ex quorum ad resultę relle
realis dicte natura Pri unit cum natura Pli in hęre virtute ꝑducendi accidens illud relatum; id tali re-
nu

uentia unit ipsi, q̃ prioris ad rel̃s realis dicitur: q̃ q̃ uaes nauis diuum tale rel̃s euenientes. Pro
pera: Prio diuersis a Pro in singularitate q̃ rel̃s realis supraddita enim est diuersis ab ipsa re-
le supraddita: q̃ t q̃ sing entitis, t q̃ alis rel̃s realis dicitur. Si 1ª hetis intentis. Si 2ª dabitur processus
in infinitum.

Ad 1ª rp. ea euenis in replica assignata q̃ prioris ad reuellis relationis realis dicte n̄ ea
euenis actualis, id est fundamentis, et causis. Ad 2ª dico nihil esse diuersum primentis ab ipsamet re-
latione diuersitis, id est transcendentis: sicut ad rationem forlis n̄ datur alia ratio forlitis diuersitatis
n̄ datur alia diuersitas, nec qua ipsa t diuersa ab alis, nec qua alia diuersificentis ab ipsa. Solutio
patebit ex dicendis dubio sequenti.

Ad 4º. Dato nouo gelucitis albedo, t albedo, quae pertinebat
referre ad 2ª q̃ rel̃s similitudinis; at nulla est assignabilis causa rel̃s similitudinis realis dicitur a 1ª albedo: q̃ ipsa
tua q̃ sing entitis. Minor probatur: si aliqua esset maxime causa 1ª albedinis se hentis ut fundamentis; id hoc n̄ q̃ for-
dasse ig n̄ esset: q̃. Si dicatur causa 1ª albedinis adhuc perseuerare n̄ forlis in se, id virtualis in albedine
quatenus in ea relinqit activitis ad resultatis rel̃s qua ponatur sig.

Confirmatur 1º: Causa causae 2ª rio effectus,
ipsum gelucit in eodem instanti, in quo causat effectum 1ª rio, ut patet in gelucitis 2ª rio gelucitis in eodem instanti
ex: q̃ sunt res gelucitis. 2º. Agens q̃ actione gelucitis fundamentum gelucit id q̃ fecit natus in mensuro
q̃ agito; at ea rel̃s realis supraddita tale mensuro n̄ dicit: q̃. Ad argumentum oppositum ibi. Ad 1ª ignoro q̃ dico
ang esse vera si esset 2ª sig n̄ dependeat a motato exterinco, ut accidit in gelucitis, sed si esset 2ª sig
ab exterinco motato dependeat, ut stingit in rel̃s. Ex quo ad 2ª dico rel̃s natis mecti q̃ fundamentis, n̄
absolute supta; id est motatis: quare si adsit motatis requit n̄ resultare rel̃s.

Ad 5: Rel̃s duplis in quantitate bi-
cubita, ad quantitis unis cubiti n̄ est accidens ab ea realis dicitur: q̃ idem et qualibet alia rel̃s. Prio probatur: Si esset accidens
realis dicitur ut sit indubitile esset sorte in tota quantitate bicubita, et sorte in qualibet illis q̃ partes; id hoc patet, diuisis qua-
libet parte creatura dupla respectu quantitis unis cubiti: q̃. Rel̃s Omin. Aliquare: sig rel̃s residere in tota quantitate
bicubita, et q̃ rel̃s in 1ª quantitis. Sed hec solutio auget difficultis explandi quomodo ea rel̃s i diuisibilis. Dicitur
rel̃s tala est in tota quantitate ut nullatenus pars rel̃s i in 1ª quantitis, 2ª tali rel̃s unice resultent ex quantitis
ut ipsa ex duobus cubitis. Quare si unus cubitus deficiat, deficit enim rel̃s duplis ex defectu subiti, q̃ in tota
quantitate simul est subiti cappuse tali rel̃s

Ad 6: Rel̃s diuersitis, quae datur inter vicum, et virtutes supranaturalis n̄ est en-
titis realis distincta a vicio: q̃ idem et alis. Prio probatur: Si rel̃s, quae dicit vicium est realis ab ea distincta, tali entitas, quae
sonat naturalis est insera q̃ virtutes supranaturalis: sicut quelibet rel̃s q̃ uno tio mecticis; id hoc patet: q̃. Ad argumentum
manifestis patet ex dictis in doctrina. Arguing ut ex se patet. Prio q̃ entitis illis naturalis vicio supraddis mecti q̃
virtutes supranaturali, n̄ qua supranaturalis est, id quod est qualitas quedam diuersa a vicio, q̃ n̄ ipsis.

Ad 7º vbi ab iouenti:

si relat. est entitas realis a fundam. distincta per eius adventum mutaretur fundamentum, id hoc est absurdum; quia nunquam posset: quia in tali casu per productionem, et mutationem cuiuslibet rei etiam minutissimae, mutaretur universum ordinem, ita nunc resultarent varii relationum similitudines, aut dissimilitudines et in ordine entium in orbe existentium; sed hoc ridiculum videtur: quia 5 ex: quia etiam sequeretur quod in quadam minutissima re reperiuntur entia et dicta relationum penè infinitae, 20 pluralitas penè infinita rerum respectu quarum, aut est similis, aut dissimilis, aequalis, aut inaequalis, eadem, et diversa; id hoc admittere non debet: ergo.

Hoc argumentum valde magnificatur ab diversis et pluribus, sicut id imaginatur, et est mera doctrina sitet esse productione alicuius rei non mutari aliarum rerum essentiae, quia per eandem relationem similitudinis, aut distantiae et a per quas abinvicem referebantur postea referuntur ad res de novo productas, tanquam ad rem 2 ratio. Ex quo ad probandum quod res alba ut per unicam relationem similitudinis referatur ad omnia alba existentia, et existitura, et sic de aliis relationibus, quare non ita multiplicantur relationes, sicut intendit 1 ratio 1 Que instari potest: nam in quadam re resultarent infinitae penè distinctiones, quod videtur afferre inconveniens.

Pro explicatione huius solet an relatio sit modus an res a fundamento distincta? Dubium est paucis momentis et brevitate. Revera non est modus, id est, quare a fundamento diquitur distinctione rei a re. Ratio est quia modus est explicatio modificans rem in eadem linea, in qua est; at relatio non est huiusmodi, et extrahat fundamentum de linea + licet relatio absoluta ad relationem: ergo non est modus, id est. Sed nota ex Pro. D. 4 2 Gent. cap. 14 quia dicit id esse, et in valde minutissima, et exigua valde entitatis. 95 a V. pr. ponit eo fundamentum alterius est. 1 gran.

QVÆST. V.

An Relatio praementis possit esse fundamentum alterius. §. 1.

Quod veritas in dubium est an relatio Paternitatis exempli gratia, quae ipsa certe mutat et alia relatio Paternitatis attributa invenietur, et illa per illam per aliam relationem praementis similitudinis in relatione Paternitatis fundatur. Affirmant Scotus et Suar disp. 47 sect 4, quos sequitur Moneda. 2a ista appellatio nostra est omnis imaginatio Thomistae. Hinc 2 §. 2.

Nostra Conclusio. §. 2.

Negatur una relatio praementis supra alia fundari. Ita Pro. D. q. 42 art. 1. ad 4. ibi: hoc item una relatio referatur ad alia per aliquam aliam relationem: quia sic relatio multiplicaretur in infinitum. Ex quo ergo affirmatur ratio 3. Si una relatio alia fundaret diversa per eam in infinitum; hoc admittere non debet: ergo. Sequella probat: Ideo duae relationes Paternitatis fundarent alias duas relationes identitatis seu invenietur quae essent inter se similes; id enim relationes similitudinis fundarent inter se illas forent: quia enim fundarent alias, et illae aliae, et ita in infinitum: ergo.

Respondet Illus Mon. 3 aliis relationes Paternitatis pertinere ad relationes filiationis, et quae essent similes, et ad aliam relationem Paternitatis et quae essent similes, et ad hanc similitudinem negatur relationem de novo fundata, nec ad illam similitudinem. Et ratione quia Paternitas in ordine ad filiationem habet quae, et ideo se ipsa est ratio referendi, respectu alterius Paternitatis habet ut quae, et ratio distinguendi. Et ita videtur quod in infinitum. Et in hoc sensu addit locutus est D. Th.

Sol. 1°. sicut duæ paternitates in filio, ita, et duæ relationes filiationis in ente se: quia si duæ paternitates fundarent alias relationes earum duæ relationes filiationis fundarent alias, et ita alias usque in infinitum. 2°. Licet relatio filiationis in Paternitate fundata non fundaret aliam filiationis, fundaret tamen relationes diversitatis respectu relationum alterius speciei; et quoque relationes diversitatis essent inter se filios quia alias relationes filiationis, et ita fundarent fundarent relationes diversitatis separatim ad alias diversas, et ita in infinitum: quemquam esse in infinitum vitatur. Ita aliquotus est dortrina huius authoris: ideo relatio filiationis fundata in Paternitate non fundat alias relationes filiationis, quia respectu illius se habet ut quo, et ut ratio referendi; id hoc non habet respectu relationis diversitatis. q.

Deinde ratione a priori ibi 2°. Relationes primentis esse quasi ordo, et respectus ad aliud; id hoc non haberet si alia fundaret. q. Ita nunc in tali casu relatio non tam haberet referre ad aliud, id est fundamentum alterius relationis: quia non est quasi ordo, id fundamentum, et causa, est qua talis ordo, seu relatio resultaret.

Solvuntur obiectiones. §. 3.

Obiec. 1°. Ideo una substantia fundat relationes identitatis ad alias, quia specifice convenit cum illa; id enim una relatio paternitatis convenit specifice cum alia: quia fundat relationes identitatis ad illas. Re. quia una relatio tam convenit cum alia natiue, et nascendo ex, non quia primentur recent subiecti inter se. Sic ergo rationes adductas in corp. quæstionis. Sic enim quia Phil. non assignavit relationes fundatas in relationibus. Sic denique quia fundamentum est linea absoluta, et effectiua relationis, quia non habet una relatio paternitatis separatim ad alias.

Dices: subiectum fundat relationes diversitatis separatim ad relationes: quia enim relationes fundat alias separatim ad subiectum. Re. Relationes non primentur ab subiecto quia primentur diversas quia fundat relationes diversitatis. Ad 1m nd arg. Ing. subiectum ut dictum est quoque quia non diversas primentur a relationibus id tam manicendentur, et natiue; ne dicamus in infinitum, et ita alias relationes assignatas. Ad 2m concedunt nd 2m. Ing. inter ea primentur idem, aut diversum, dato medium sed ea diversum tam modo nascendentur ab affectu additionem respectum ad relationes primentis.

Obiec. 2 est Quia de essentia proportionalitas fundari in duabus proportionibus; et tam ista proportionalitas, quam proportio non habet relationes primentur: quia una relatio primentur in alia fundatur. Admitto proportionem esse relationes primentis faltem non supponunt unitas in primis universo, id analogia ratione proportionalitas non esse relationes primentis, id nascendentur dicta.

Obiec. tertia una relatio rationis posse fundari in alia quia et ipsa realis. Re. Igitur, et ea quia relatio rationis fit ad instar relationis realis. Deinde inti nd 2m. Probatur quia esse quia relationes non pendent esse libitum intellectus: quare si una fundaret alias infinitas relationes reales nascerentur: relationes rationis fit quia libitum intellectus nunc fingendo respectum quasi ad aliud, nunc talem respectum esse fundamentum, et quia libitum posset a sententia sententia quem in infinitum, saltem cathegorematicum vitatur. = a relatione primentis ad absolutum an ad respectum. Explicit. Est et refer. with. plates.

QVÆST. VI.

An Relatio prædicamentalis terminetur ad absolutum, an ad respectivum?

Explicatur titulus, & referuntur Authorum placita. §. 1.

Dubitationibus mutuis, et in mutuis probabilibus versatur. Cuius sensus est an filius qua talis habet relationem Patris? Et quidem relationem filiationis, an vero habet entitatem absolutam formalem, et tunc specificative relativum, quatenus relationem dicit ad formalem essentiam genitoris? Circa quam duplex 1a est, 1a est, an relationes sint mutuae, quae mutuae transeant ad correspectivum. Est frequentior inter Thomistas, quorum sententiam Ill. Aguirre in pr. 2a est oppositum, an relationes dicant absolutum formalem transire. Hanc Scotus, Durandus, Burgundus, quorum sententiam sequuntur Societatis et alii ex Thomistis, ut Soncinas, Cajetanus, Soto, et alii. 3a denique est 3a media incedens via asserit relationes in mutuum transire ad absolutum; mutuum vero ad relativum. Hanc aliqui Thomistae quorum sententiam Collegium S. Thomae in Coimbra, et alii. Et resolutione in 1am partem.

1a Conclusio. §. 2.

Tertium relationes in mutuum esse formalem absolutum. Probatur 1o efficaci: Ratione, in quo nulla est relatio negat esse formalem correspectivum, at in tribus relationibus in mutuum nulla est relatio: ergo in formalem correspectivum, id formalem absolutum est. Ad 2am instantiam: maior est certa: et minor patet ex distinctione relationum in mutuum. Duplici via occurrunt Ill. Nostri adversarii: quod asserunt tria relationes in mutuum esse correspectivum tantum, et tertium a relationibus intrinsice exorientes in fundamentis, a quibus tria formalia extrinsice relativum denominata. Alii vero dicunt relationes in mutuum transire ad formalem relativum, in relationem realem, id est relationem rationis.

Sed 3a ratione sic arguitur. 1o: ergo relationes transeunt ad se ipsas; id hoc sequeretur ex doctrina Tertiorum: quod non est sustinenda. Minor probatur: Ratione ut extrinsice relationes denominantur dicunt ad formalem relationem ipsarum: quod relationes ad se ipsas transeunt. 2o: Ratione intelligitur relationes transire ad tertium, quia quatenus tertium extrinsice relativum: quod ante illo priori intelligitur relationem natam, et non ad tertium formalem relativum, quod formalem absolutum. Sed potest esse 2a ratio, tertium intelligitur ante posteriori ad eius esse tertium; id est 1a ratio relationis est referre subiectum ad tertium, denominare tertium extrinsice relativum est esse 2a ratio: ergo prius ipsam relationem transitam ad tertium, quia ante tertium extrinsice relativum.

3o: Specialiter 3o Thomistae: idem asserunt quibus dicunt tertium extrinsecum non esse obiectum logicum, quia requiritur actus logicus sentiendi in se ipsis ergo sentiretur in tertium extrinsecum, cuius tertium est ipse actus: quod dicunt in pr. tali resolutione utuntur imaginentur procedunt. Si dicatur relationes non transire ad se ipsas id ad tertium realem a se ductum, tunc ab ipsa extrinsice denominatur. 3o: non tertium mentalis, id est, imo et multo magis, tertium formalem transit relationes, 2o illud. Sperat quod unum quodque tale et illud magis id 3o: ipsum tertium formalem dicit ad formalem relationem ipsarum: quod relationes ad se ipsas transeunt.

Denique 2a modus dicendi intrinsecus est praedicenti. Ratione relationes mentalis praementis exercit tertium realem essentiae: quod negat transire ad relativum quod rationis. 2o: relationes realis praementis referunt fundamentum ad tertium, imo tertium nihil fingunt: quod non referunt fundamentum ad tertium correspectivum fictitium dicit. 3o: relationes realis praementis non mutua resultant ex fundamentis, et tertio, at negat realem resultare ex tertio rationis: quod ergo prius. Hi quinque rationibus subiacent Ill. Nostri resolutionem asserentes dicunt extrinsecum esse quod rationis.

IIa Conclusio. §. 3.

Terminus formalis relationis mutuae eam esse absolutum. 1a ratio 1a Ptis propositionis: Ratio formalis relativi mutui est id ad quod relativum refertur fundamentum; id illud refertur ad aliquid absolutum, non ad relativum: ergo Minor patet 1a: Vel albedinis refertur albedine vel ad id, a quo dicitur albedo; id unice habet albedinem a alia albedine, non ad a relativum: ergo refertur fundamentum ad albedinem, quae est absolutum. Minor patet: Ratio albedo, et relativum si habent diversa a primum ad diversa praedicamenta, ergo una albedo non habet albedinem a relativum id a alia albedo.

2o probatur Minor principalis discursus: Hoc est enim dicentes relativum mutuum discursus referuntur ad invicem ad id, in quo dicunt discursus, id est in differunt in natura, a in relationibus diversitatis convenient: ergo tales relativum non ad relativum, id ad naturam absolutam tantum. Probatur 3o eadem Minor: Vel paternitas sicut et quilibet alia relativum cum non refertur Pater ad effectum ab ipso productum id effectum ab ipso productum non est relativum id substantia genita absoluta, a Pater non dicitur Pater relativum filiationis, sed substantia genita: ergo talis relativum refertur Pater ad aliquid formaliter absolutum.

2a ratio 1a Ptis sub hac forma propositionis: Vel praedicamentum mutuum resultat ex fundamento, et ratione; id rejicit resultare ex ratione formaliter relativum: ergo talis triplex formaliter relativum id absolutum est. Minor patet: Vel filiationis ut non resultat ex ratione dicente formaliter relativum ipsum filiationis: ergo non resultat ex ratione formaliter relativum. Rationem probat: Vel filiationis est posterior ratione a quo resultat, at non est posterior vel paternitas, a sunt simul natura, et genitione: ergo non resultat ex fundamento, et ratione ut relativum: ergo ut absolutum. + Paternitas + filiationis

3mum rationis est: Vel relativum resultare ex ratione mutuali, et fundamentali precedente relativum, in quo sensu absolutum est, tantum id ad tertium formale, quae est formaliter relativum. Sed 3a Pa: Ratio sufficiens ad dandum 1m esse relationem id est ad resultatum relativum, sufficit etiam ad eam resumandum, hoc est tertium; id ad 1m sufficit ratio absolutum 2a solutionem: ergo etiam sufficiet ad 2m. 2o: Vel resultat ex fundamento formaliter tali: ergo etiam ex ratione formaliter tali resultare debet. 2a pat: Ratio ideo resultat ex fundamento formaliter tali, quia ea dicit mensuranem, non ad a fundamento mutuali; id eadem mensuranem dicit a ratio: ergo. Denique in signo, in quo omnium vel resultant ex fundamento formaliter accipitur ratio ad tertium, a haec est ipsa relationis, id non ad tertium formaliter relativum, 2a adverto: ergo ad tertium formaliter absolutum.

Alii negant distinguendo in vel duplex munus referendi id est tertium: aiunt quod filiationem ut ratione non sub munere referendi, in quo sensu est simul natura, et genitione a Paternitas id sub munere tertii, in qua ratione est prior illa. Sed 3a 1ma vel quia aliquid tertium dicit a formaliter aliquid relativum, id non si 2m: ergo dicit aliquid formaliter absolutum. Si 1m: ergo tertium sub munere referendi, a vel formaliter tali, in hoc munere ipsum est. Probatur: Ideo 2a adverto una vel rejicit aliquid fundare, quia ut fundamentum non est ad aliquid, et sequentia est quod absolutum: ergo potest vel dicere munus tertii eo quia munere referendi, aliquis vel munus tertii est quod absolutum.

3a denique ratio Ptis hoc est: Si vel mutuum quae exigunt tertium formaliter relativum, illa exigunt quia vel praedicamentalis, id quia mutua, neutrum licet posse: ergo.

Sbr. assumpt: Non q. relat. primamenti, ut gat. in rel. in mutua primamenti tri relativi in exigentiae, aliq. nec q. mutua, f. sed e. diffra ad accidentia. Ex gbr. Vele Matrimonii Virginis Deiparae Christiae eique rationi et aliqui mutua; et tm in tratu ad respiciu; et in Vgit, q. e tri talis relationis, relat. realis ad Virginem mater deti: g.

Reg. 1m. Aquinae tale relationem ea mutua, q. licet ex p. tri in coexigeat ei alia relatio actu, et in exercitio pp. tri incapacit, exigitur ma rel. matrimonii, q. sufficit ad rel. mutua tranda. Id ipse fere respondet Scotus 3. tri, ait enim rel. mutua petere tri respiciu p. se, licet p. accidens, et dy tratu modo extraordinario tri absolutu ei convenit, ut stringit in Matrimonio Virginis.

Sed 2. Vele mutua etiam exigit tri, at in tri forlr respiciu: g. forlr absolutu. Sbr. min. Si etiam exigeret tri forlr respiciu, nec p. accidens posset ad absolutu tracti, et ea rei adhuc p. accidens dicere in posit: g. ic ad absolutu tratu in exigit etiam tri forlr relativu. Si dicatur rel. mutua tracti ad tri respiciu forlr, in actu, id exigentialr. 3. g. dy tratu ad tri forlr actu absolutu. Pret. 4. Vel. nihil in exercitio referendi: g. exigit tri actu tranti: Si ergo tri e respectiu habet ee tali forlr actu, ut relationi opportuneta. = Solvuntur argumenta. §. 4.

Solvuntur Argumenta. §. 4.

Aquinae 1. 3. q. 19. art. 3. Vele creatae ad Deu e in mutua; id tratu ad respiciu: g. Major gbr. Creatura referitur ad Deu ut creatorem; at Deus ut creator e p. respiciu: g. Si dicamus Deu trare ea rel. ut creatorem fundamentalr ee id creatorem forlr p. rel. rationis. 2. in minore est. Creatura in p. ratione id realr denotat actu creatura p. rel. servitutis: g. et Deus denotat actu creatorem p. rel. realem dominii: Ad argumentum optime. Ad 1. quod respondet D. Th. 1. p. q. art. 2. ad 3. In Deo in e aliqua rel. realis ad creaturas, id reddit ratione tm: idcoque bene intelligi rel. servitutis aliqua rel. dominii. Silet ob incapacitatem talis rel. in Deo.

Aquinae 2. Inter relationem Patris et relativum opposito, id plat dari oppos. relativum inter fundam. et tri forlr absolutu: g. tri rel. e forlr relativu. Min. gbr: Oppositio relativa sufficit in eo q. extra se mutuo respiciant, id ad hoc requiritur tri forlr relativu: g. Hoc e principium fundam. 2. argumenti. Cui solutione adverte q. oppositio relativa e duplex, sicut et rel. alia in mutua, et mutua alia. 1. nihil in hoc q. rel. et tri habent diversas diversas, et quidem modis oppositos: quatenus rel. respicit tri, et tri ei objicitur, ut respiciatur tranando rel. Hec oppositio mutua appellatur relativa, unit q. relationem tri in mutuo, quia mutuo

Oppositio mutua dicitur in mutuo respectu relationum in forlr, et reduplicative, id tm specificative, id e in q. utra rel. respicit alia, id q. respicit tri, in quo e alia rel. Ex quo informa ad argumentum secundum mai. id min. Ad gbs. diuguo mai. Oppositio relativa tratiua id mai. Relativa oppositio talis subdiguo q. se mutuo respiciant forlr, et reduplicative, id mai. specificative, et fundamentalr secundo min. Et eadem distinctione applicatur Minori id 3.

Dicet: implat ex. 3. nemy oppositio relative opposita alteri, nisi in se habat tri oppositionis; at tra oppositionis e rel.: g. tri debet ee forlr

reliuq. Distguo Min. e relo substiue et formlr in fundamto, et fundamentlr in tmo, concedo Min. formlr in utroq extremo nego Min. et Conseq. Si insurgas: talis oppositio relatiua e formlr talis: ergo utrumq extremum debet esse relatiuum, non tm fundamentlr sed etiam formlr. Concesso antecedente nego Conseq. Nam ut dictum e supra talis oppositionis adhuc formlr talis in fundamto e relo et in tmo aliquod formlr absolutum, et tm fundamentlr, et specificatiue relatiuum.

Replicabis: Oppositio formlis contraria exigit formam contrarietatis formlr in utroq extremo: ergo et oppositio relatiua formlr talis exigit relem formlr in utroq extremo. Concesso anteced. nego Conseq. Disparitas e, quod oppositio contraria e perfectior, et rigurosior talis, quare accipit denominationem contrarie a contrarietate existente formlr in utroq extremo: oppositio vero relatiua, ut in Physica docet Phus, non e rigurosa oppositio; quare non accipit denominationem relatiue a relone existente formlr in utroq extremo sed formlr in fundamto et specificatiue in tmo.

Insuper relatiua mutua opponi possunt ut correlatiua; ergo oportet una relo opponatur alteri relationi: ergo. Probatur minor: ad correlationem requiritur relo formlr in utroq extremo, sicut ad formalem coexistentiam duorum requiritur formalis existentia utriusq: ergo. Resp. oppositio relatiuorum quatenus correlatiua sit non consistit in eo quod mutuo se respiciant per relonem, sed quod ambo extrema in eodem signo intelligantur in recto, mutuo se respicientia per relonem, et mutuo se terminantia per aliquod absolutum formlr, et relatiuum specificatiue, et fundamentlr; ut infra explanabitur.

Arguitur 3°: contra sunt Metaphysicorum effatum: relatiua sunt simul natura, et cognitione; at esset falsum si relo terminaretur ad absolutum: ergo. Probatur Minor. Si relo Paternitatis terminaretur ad substantiam genitam, et non ad filiationem posset cognosci paternitas non cognita filiatione quare non essent simul natura, et cognitione. Resp. Negando Probationem: Ad hoc ut cognoscatur Paternitas sufficit quod cognoscatur eius terminus formalis at terminus formalis Paternitatis non e filiatio, sed substantia genita: ergo potest cognosci Paternitas filiatione non cognita. Quare D. Th. 1. p. q. 4. art. 2. ad 4. inquit: quod cum dicitur quod relatiui esse e ad aliud se habere per ly aliud intelligitur correlatiuum quod non e prius, sed simul natura.

Hoc argumentum in aduersarios retorquetur, imo per ipsos comprobatiua nostrae veritatis absolutum e. Pro solutione nota: axioma illud non habere locum in relationibus mutuis, ut ex Philosopho docet D. Th. q. 7. de potentia art. 8. inquiens: quod relatiua, in quibus non e eadem ratio referendi ex utraq parte non sunt simul natura, sed alterum e prius naturaliter; sicut Phus dicit de sensu, et sensibili. Nota insuper quod relatiua intelligi possunt ut relatiua, in quo sensu non sunt simul natura, et cognitione, quia potest intelligi una relo intellecto praecise termino, qui e formlr absolutus. Deinde intelligi possunt ut correlatiua, in quo sensu sunt simul natura et cognitione.

Explicatur exemplo adhibito Potest intelligi exercitus Pii, et eius correspondentia cum Pluto. Ad primum non requiritur quod cognoscatur exercitus Pluti, bene tamen ad secundum, quia correspondentia idem e ac duorum exercituum. Sic ergo si Paternitas, et filiatio, ut relatiua sumantur, non sunt simul natura, et cognitione, bene tamen ut correlatiua, quia tunc simul, et semel duo extrema concipiuntur in eodem signo ut relata, licet non ad respectiuum, sed ad entitates absolutas. Ex quo in forma ita distinguo: sunt simul natura et cognitione ut relatiua, nego; ut correlatiua concedo. Et ita ad reliquas probationes.

Arguitur 4. Relo fundamentalis respicit terminum in esse puri termini; at substantia genita non e purus terminus, cum habeat rationem effectus producti a substantia generante, et rationem fundamenti fundantis relonem filiationis: ergo sicut talis nequit terminare relonem Paternitatis: ergo sicut dicit aliquod respectiuum. Argumentum retorquetur in aduersarios: nam filiatio habet conceptum relationis nequit terminare relonem Paternitatis: ergo sicut dicit aliquod respectiuum. Resp. quod licet substantia genita in se habeat rationem effectus, et fundamenti, non tamen formlr in esse termini, quia sicut tale non dicit formlr effectum terminandi.

Argit dnus: Velle Patrinitas Divina ratio ad velliri forlbi, scilt ad filiationem. Q. et velle Patrinitas creatae, quae est principio Patrinitas Divina. Pro nunc vero ante rem dicit. Disparitas est quia in Divinis sola gratia relativa dicuntur, et a Deo Patrinitas Divina realiter ab ea distincta, debet ea forlbi relativa: in creatis vero non sunt gratia relativa, id eam absoluta dicuntur reale, quare Patrinitas creatae ad absolutum trahi debet per rationes Dni. Q. Vt. A quo sumatur unitas tam specifica, quam numerica Relationis.

QVÆST. VLTMA.

A quo sumatur Vnitas tam specifica, quam numerica Relationis. §. 1.

Non procedit dubium ab eo qui accipit relationem a fundamento, tanquam a causa effectiva. Inquirit quidem an relatio vera habeat causam efficientem hoc aliquid tanquam sui constituens, a qua specificetur, et quemquam illa Trinitas sicut in creatis vera aliqua, a qua efficientia dimanat hoc proprium obiectum a quo specificatur. 1a sententia affirmat relationem adequate specificari a suo termino, sicut potentia, et habitus a suo obiecto. Sta Toncinas, Pitauius, et alii. 2a docet adequate specificari a suo fundamento forlbi respectu. Sta Caiet. Ramez, et alii plures. 3a media tuetur specificari a fundamento, et termino simul. Sic Iolus, Mapig, et fere omnes inter moderniores, ut ad adequate dubio respondeamus. Resolvo 1a pars dubij. §. 2.

Resolvitur 1a pars dubij. §. 2.

Relatio primarii specificatur a fundamento, ut mediante tali, ita ut sit non ut specificativum, id est mediante specificativum se habeat. Sta D. Th. 1. p. q. 39. art. 5. ibi: Unitas relationis et eius pluralitas non attenditur secundum rem, id est secundum esse, et subiectum. Ratio D. Th. ita proponit: Velle non specificatur a termino, aliquid rei a fundamento mediante respectu, id a fundamento ut mediante tali. Mai. patet ex eo quod relatio primarii respicit tali in virtute sui esse quemadmodum non ut specificativum. Sed Min. fundamentum relationis, ut Pater, se non intelligatur, ut moratus filium indifferenter et, ut specificat aliquid relativum: id fundamentum se solo negatur velle specificare id quod mortat tali.

Obiij. 1o: Implicat velle specificari a suo opposito, adhuc tanquam a mortato; id tali est opposito relationis: id non se habet ut mortatum ad specificationem relationis: id fundamentum absolute respectu eius specificat. Rd nullum invenimus implicatum in eo quod velle specificari dependentia a suo opposito tanquam a mero mortato. Et adde, id opposito relationis non est rigorum oppositum, id tali minima, tali non est rigorose oppositum relationi, et quemadmodum potest ea mortatum ad eius specificandum.

Obiij. 2o ab opposito: Abelis non dicunt sui specie in ordine ad id defectum, id velle defectum in ordine ad solum tali: id solum tali specificat velle. Rd diguendo mai. in ordine ad id defectum tanquam ad causam extrinsecam secundo mai. tanquam ad puncta tali, id mai. Et ita pote, et hinc difficulter in ordine ad obiectum, tanquam ad causam extrinsecam a qua specificantur: Sed vero velle primarii repugnat exercere aliud munus sed munus mortati, et tali.

Obiij. 3: Invariato fundamento, et variato tali, variatur velle id velle unice specificatur a tali. Sed non patet: Cadit non albedo in ordine ad albedinem tunbat similitudinem, et dissimilitudinem in ordine ad nigredinem, id est sola variatione tali variatur relationem. In primum argumentum non fuit adversarius: Nam enim enim albedo per modum tali inspecta ab albedine tanquam a fundamento mutat velle similitudinem, et dissimilitudinem, ut inspecta a nigredine: id est per variationem fundamenti, invariata tali variatur velle id tum fundamentum erit specificativum relationis.

Rd 1o: primus ante nro Dni. Nam sola variatio mortati inferre potest variationem rei specificatae. Sic organum Divina mortat possibilia, et tab est non specificati; deficiente in quolibet genere mortati

gene

potentia distinguenda. **Rō** 2° distinguendo ānq: invariato fundam̄to mētalis vel ab ānq; invariato forma, vel ānq: fundamēto forte relationis, sic indicinis in albedē ñ ē igitur albedo absolute, et in se ipsa, id quod se hēt ad aliq albedē, in quo semper variata si manserit ad nigredinē mutandā. = Resolvit 2ª pars dubij §. 2

Resolvitur 2ª pars dubij. §. 3.

Vnitas numerica relationis diuersitat ex unitate numerica subiecti. **Probt:** Omne accidens individuatur a subiecto, vel ē accidens: ergo a subiecto individuatur. **Ofti:** Vnica quā virtus in uno subiecto sufficit ad oīa viribilia, quæ conueniunt in aliquo uno, sicut in natura coloris, et ideo et habitus ipsa quantitate ad quæ obiecta; at eōdem plures filij ex. conueniunt in natura subiecti genitis, et filiationis ergo Vnica relatio Patrinitatis in Pte sufficit ad plures filios respiciendos: ergo.

Opponit Scotus: Vel resultat ex fundam̄to, et ratione: si primo dicitur fundamēto, et sic ipse resultat dicta relatio; sicut ergo patria 2° filio, data dicta actio gratiæ, quæ ē fundam̄to relationis et dicta tria sicut filio: ergo in unico subiecto dantur plures relationes Patrinitatis. Non ergo unitas numerica relationis diuersitat ex unitate numerica subiecti.

Rō ex vi 2ª actionis generatiuæ ponitur tria dicta mētalia, in eōdem dicta forma, quæ respectuat ad nova relationes. Simile ad 1ª relationis Patrinitatis fundandā requiritur actio activa, 2ª ergo actio, utpote mētalis dicta, unica relationis respectu extendit. **Nec obstat** (ut facile obiectioni occurrat) quod 2ª actio non ē ex se ī capax fundandi ī novo relationis Patrinitatis. Hoc ex ipsa fundat, id extendit pōt in capacitate subiecti, quia sicut ex supposita Patre relato, et respiciat duplex numerum accidens in eadem subiecto. Recole quæ dicta sunt de lege ea simplice qualitas statuens. Cap. 5. de qualit. exponit §. 5. Tex.

CAP. V. D QVALITATE

Exponitur summa textus §. 1.

Iuxta Phū 5ª Metaphys cap. 14. qualitas multiplicitē accipi potest. 1° quod differt a genere specie sicut ente, quia dicimus quale in quale quid. 2° quod a dictione accidentis, in quo semper dicitur ē accidens quale in quale, siue rarum, siue densum, in quo acceptionibus ñ sistit hoc speciale quamentum, sed quod oīa diuagata. 3° denique sumitur quadrupliciter accidentis ab oībus aliis quamentis dictis et huius quamenti sistitur.

De qualitate ergo non hac acceptione agit Phū in p. Ea quæ sita definit: Qualitas ē quo quales ēa dicimur. **Prīa**, qualitas diuidit in quatuor species, quarum 1ª ē habitus, et dispositio: 2ª potentia, et impotentia: 3ª passio, et passibilis qualitas: 4ª denique figura, et figuratum: de qua singulari licet breuiter agemus. Denique 3ª qualitas proprietas assignat. 1ª ē habitus 2ª rei: 2ª suscipiat magis et minus: 3ª quidem similitudinem, et dissimilitudinem. Sed hæ oēs rationes proprietas ñ sunt, quia nec omni qualitati, nec ei ratio verificant. Ante quæ vero ad explicationem specierum qualitatis accedamus definitionem Phū stabilire oportet. Examo definitionem a Phū traditam §. 2.

§. 2. Examinatur defiō Qualitatis a Phylosopho traditā §. 2.

Dicendum ē definitionem Phū legitimam esse: ñ in rigorosa. 1ª pars assertionis probat: Definitio fit accidentis exprimam effectum formalem 1ª rei valitis, legitima ē; at definitio Phū tradita quoad hoc quia qualis ēa dicimur exprimit effectum formalem 1ª rei qualitas: ergo recta ē. Minor probat: est formalis 1ª rei qualitas ē, quia 1° intelligitur qualitas inherare subiecto;

id hic ē qualificare subiectū. Quod ad talis difficō rigorosa nō i stare ex eo q̄ ē qualitas i genere substantiæ quit grē, et difficē stare, et sequenta, nec rigorose defendi, id quod ferē potest explicari.

S. ad obiectū dicō dbet ē clarior nro dicto; id ēlicita difficō clarior dicto nō ē, ē eque ignotū i quale, ac qualitas. ē nedū nō ē. 2. Defectū nō dbet ingredi in difficōne; at in ēlicita difficōne qualitatis ingredit difficō; ergo qualitas. ē. 3. Sicut ne difficō quantitas ē ē id quo quanti ē dicimur: ē nec qualitas ē ē id quo dicimur ē quales.

A. 1. nō mō. Ng quale ut pē secreta, nō ē eque ignotū ac qualitas. ē secreta sunt nobis aliqualia notiora, quia abstracta. Ex quo ad 2. dico: ē licet difficō immediata in ēlicita difficōne, nō in eodē modo, id dicimus semōt; ē difficō ut tale sit qualitas in abstracto, et in difficōne ingrediatur qualitas in concreto. Ad 3. concedo antē nō ad 2. Ng ē quantitas p̄ se, et ratione sui i sensibilis, nēt alia p̄ ē clarior dignoratur, nō ē magis innotescat, sed extensione p̄ti in ordē ad se: qualitas ē ita sensibilis nō ē; quāpōt vacua ēlicita difficōne nō ē alio modo, quo nobis magis innotescat. Explicatur 1. species qualitatis §. 3.

Explicatur 1ª species qualitatis. §. 3.

Prima species qualitatis ē habitus, et dispositio. 1º sed accipi habitus latissime p̄ qualibet firmitate, seu potestate ita ē postpramenta. 2º sumitur ē modo resultante ex applicatione rei ad corpus, ut ex applicatione vestis resultat ē vestitus; et ita sistit pramentū habitus. 3º pōt ē species quedā qualitatis d̄ quā in pō. et ita difficō a Pho: habitus ē qualitas difficile mobilis a subiecto, secundū quā bene, et male se habet. Sub nomine habitus ēprehenditur des habitus ig naturalis, quā supernaturalis; ig acquisitus, quā infusus.

D. rigorosē cōm multiplicatur sumi potest. 1º latissime ē quadā firmitate dispositionis in quo termino cōm quantitas ē dispositū. 2º ē dispositione p̄ti qualitativum in loco: et ita sistit pramentū habitus. 3º ut pōt quālis ē dispositū rigorosē habitus, in ēsensu ē: qualitas facile mobilis a subiecto, p̄ quā bene, et male se habet transeuntes. Ex quo cōstat habitus, et dispositū esse inter se differre. Ng ē ex se, et ex natura sua ē difficile mobile a subiecto, ut ex diuersitate ab eo ē ex se, et ex natura sua ē facile mobile; id ita se habent habitus et dispositū ē esse distinguuntur.

Obiect: Actus, et habitus sunt eiusdē speciei; id actus ē dispositū ē dispositū, et habitus esse inter se rigorosē. R. Sensu cōm habitus ē facile mobilis a subiecto, ut patet in virtute et scientia, quē multoties a subiecto facile dimoventur; et cōm dispositū ē difficile mobilis ut patet in sanitate, et egritudine, quē dispositiones sunt, ē nō sanitas in subiecto robusto, multoties nullis exercitiis dimoveri potest; et egritudo, p̄ ex. febris hectica, difficillime potest avelli: ē sic diffē esse inter se sunt, id ad 1ym accidentis.

A. 1. dicō mai sunt eiusdē speciei operative ad obiectū secundū mai. operatiue ad subiectū, ē qualificant, nō mai. Stat actus, et habitus varii pōt in ordē ad obiectū, p̄ut habent eadē rationē formē sub quā, et ita sunt eiusdē speciei: et ita sunt ut qualitates tali modo afficientes subiectū, sicut actus transeuntes, et facile mobilia, habitus ē p̄manentia, et difficile mobilia, et ita diuersē speciei sunt. Ad 2ym dico habitus ex natura sua ē difficile mobilis, et dispositū facile mobile. Si ē qui ē opposito tangit nō ē ab intrinseco, et ex natura habitus, et dispositū, id ab extrinseco, et ex tali applicatione subiecti, et ex alia causa extrinseca, et accidenti. Explic 2ª §. 4.

Explicatur 2ª species qualitatis. §. 4

Hic ē potentia, et potentia. Potē nō sumitur in p̄ti p̄ nō respondēte ad ē, quē potē logē dicē: nec ē

potentia receptiva sit, nec potentia operativa remota, quia fere subiectum. Sed quia sumitur potentia operativa proxima, et formalis; et est qualitas obtinens subiectum proxime potens operari. Hinc intentio non accipitur pro extensione potentiae, quia extensio, utpote non est ad nullum potentiae spectare principium. Sumitur quia pro principio debili ad operandum ad dictionem potentiae, quae est principium effectus. Et ita potentia virtuosa senum, quae debilis est dicitur impotentia. Potentia virtuosa adolescentis potentia nuncupatur.

Ex quo colligitur potentia, et potentia non dignum esse subiectum accidentis. Nam est quae sint diguntur genere magis, et minus, quae sint minus dignum variant species. Potentia receptiva repugnat unum ipsum in alio transire; id eadem potentia virtuosa dicitur potentia transire in ipsum. Sub hac ipsa qualitate obtinentur omnes potentiae operativae, sive permanentes, ut intellectus, et voluntas, sive transeuntes ut potentia gratuita. Et omnium obtinentium potentiae quae licet propriae effectus non producant, aliquales tamen agunt: sic vim ad tendendum in lapide dicitur potentia, et in cera vocatur impotentia. Explicit. 3.a species qualitatis §. 5.

Explicatur 3a species Qualitatis. §. 5.

Hic est passio, et passibilis qualitas. Non sumitur passio in potentia pertinet ab esse dimanare; nec potentia, quia passio recipit esse agentis, quae obtinet speciale potentiam patientis. Passio igitur dicitur qua in potentia est qualitas causans alterationem in subiecto, aut ex alteratione causata. Primo dicitur alteratione aliquid in sensu, ut dulcedo in gustu, et frigiditas in tactu: dicitur causata ex alteratione; ut patet in eo qui rubet ex pudore, aut pallet ex metu.

Sed quia qualitas resultare potest ex alteratione bonum, et permanente, ideo 1.a dicitur passio, 2.a passibilis qualitas. Et ita rubor ex verecundia causatus dicitur passio, color pudoris a natura inditus, sicut et pallor ex infamia hinc ab precedens, dicitur passibilis qualitas. Ex quo colligitur passio et passibilis qualitas non dignum esse alia, id accidentia. Ratio sint differunt genere maiore, et minore duratione. Id hoc est quia accidentia: quia Prima. Rubor naturalis, et rubor ex verecundia causatus non mutant subiectum eius esse formale: quia ejusdem speciei quia non alia, id sint accidentia differunt. Explicit 2 sp. qual.

Explicatur 4a species Qualitatis. §. 6.

Quarta, et ultima sp. qualitas est figura, et figurata. Non sumitur figura in potentia pertinet actu substantiali, aut accidentali subiectum instantiae id sint quae est qualitas resultans ex dispositione partium quantarum, 2.a cum subiectum dicit formam, aut disformem, in quo sensu a Poeta D. dicitur est quia Regium vates: Spectaris figura Felicis Regis. Deinde figura non accipitur pro signo, aut imagine sicut Poeta dicit figura Subsistentiae Patris, id quae est qualitas resultans ex partium quantitatis bene, et male dispositarum, in quo sensu a nobis male disposito vulgariter dicitur malae esse figuratus.

Ex ratione inferitur figura, et figurata non dignum esse subiectum, id sint accidentia. Dicitur nam figura quae sumitur a metaphysico, figurata vero quae sumitur a mathematico, at hac non arguit dictionem specificam sed a figura in eo qualitatis: quia Sub hac qualitate sp.e continentur omnes figurae corporum, ut figura hominis, navis etc. Sed figurae omnes rerum quantarum, ut triangulus, quadrangulus etc. Et denique

omnes alię figę et figurę ex dispositione prię q̃ inde resultantes. Et ex ꝗbus his satis liquet q̃ ipsi quantitati nomenclatę etiam specie inter se differre, et qualitates ut sic in eas tanquam in species subalternas adequari.

CAP. VI.

D SEX VLTIMIS PRÆDICAMENTIS.

De sex ultimis prædicamentis breviter agit Petrus in fr. ea q celeri calamo, et non attingemus, scique q de illis in Phya et ipsa Phō late agendum ē. Talia igit prædicamenta sunt: Actio, Passio, Vbi, Situs, Quando, et Habitus. Dqā ꝗbus duo suppono: 1m q̃ sint vera entia realia, aliās prædicamenta non substituerent. 2m, non esse entia respectiua, id absoluta; aliās non substituerent prædicamenta a relatione ducta.

Vt dicam ergo actionis et Passionis doctrinę principiantes, nota in cuiuslibet essentię productione 3ia reperiri scilicet egressionem effectus a causa, receptionem eius in aliquo subiecto, et denique fieri ipsum: 1m dicit actio, 2m passio, et 3m motus, q̃ non sunt prædicamenta a quo postea. Actio igit prædicamentum est accidens, quo causa substitit in actu 2o causans. Sed adverte in fr. non dicit actionem transeuntem, non immanentem; q̃ sola actio transiens prædicatur actionis substitit. Passio, quę prædicatur substitit passionis, est accidens, quo subiectum substitit in actu 2o recipiens effectum ab agente.

Vbi, q̃ aliud substitit prædicatum est accidens quo res substitit sola in loco. Vel alit. est accidens resultans in corpore ex circumscriptione loci ambientis. Dicitur Vbi in circumscriptiuum, distitiuum, et sacramentale. Circumscriptiuum est: Circumscriptio passiua corporis locati, ex circumscriptione actiua loci prouenienti. Vbi distitiuum est illud, quo subsistit spiritualis est in loco, tota in toto, et tota in qualibet pte loci. Vbi denique sacramentale est presentia unius substantię indiuisibili modo sub accidentibus alterius in ipsum oriente. Et ita Corpus Xpti est in loco in sacramto altaris. Ex his sm Vbi circumscriptiuum hoc substitit prædicatum.

Situs est accidens resultans ex hac, et illa dispositione prię in loco. Differt q̃ a prædicato Vbi in eo q̃ Vbi sm est ratio essendi in loco absolute; situs vero habet talem modum essendi ut sedere, stare, cubare etc. Quę differę, ut melius principiantes aduertant, q̃ inuariato situ, variari potest Vbi, ut qui quis sedet vehitur in navi, tunc retinet eundem situm, et nouum acquirit ubicationem. Et ex ꝗ potest q̃ variare situs, inuariato ubi, ut qui q̃ in eodem loco, in quo sedebat stat, aut cubat.

Quando est accidens, seu prię accidentis, quę ex adiacentia temporis resultat in re temporali. Vel alia est: Determinatio quędam, q̃ quę res dicuntur esse, fuisse, et futuras esse. Hoc prædicamentum diuidit in varias species temporis variationes, ut hesi, cras, hodie, etc. Habitus denique est prię accidentis intrinsecę derelicta ex adiacientia earum, q̃ corpus ornatur. Sicut enim ex adiacentia temporis et loci resultant quando, et Vbi, ita ex adiacentia vestium resultat in corpore accidens intrinsecum, q̃ dicitur habitus. Diuidit q̃ in varias species, ut est vestitus, calceatus, est armatus etc.

Sed adverte q̃ ãalia inrãalia, qq nãra indumenta, et arma ꝓportionata ꝓstitit ut lana, cornua, ungues et-a, quavis rãone horu n̄ heant hitu ad hoc prãmtu spectantq, illu in here poti quatenu ad humanos usu vestipq et armu induunt, qua rãone equu dicitur armatq et-a. Ita sentire videtur D. Th. opu. 46. Dividit 1o hitu in arma, et vestimenta. arma subdividunt in offensiua, et defensiua. Vestim-a ãd subdividunt in varias, ac fere innumerabiles vestu spes. Et hæc de Prãmetis.

TRACT. III.

DE POSTPRÆDICAMETIS.

Postqua Phus de prãmentu explãone finuit de postpramentis, que ꝗ veluti prãmentorum modi, licet breuitatis sermonis institutit. Dicuntur ãd postpramenta, q̃ ꝗ entia ꝓpleta sunt ad nullu dicendu pertinent prãmenta, id q̃ ora diuagantur. Sunt ꝗ n̄ postpramenta, scilt oppoo, Prioritas, Simultas, Motus et modus habendi, que ora breuitatis exponenda sũt.

Oppositio est repugnantia rerum inter se. Et est quadruplex, scilt Contraria, Contradictoria, Priuatiua, et Relatiua. Contraria est que versatur inter duas frãs generis, que sub eodem gre maxime distant ab eodem et subdito mutuo se expellunt; ut calor, et frigus. Contradictoria est que versatur inter ens, et eius nãonem ut inter album, et n̄ album. Priuatiua est, que datur inter frigus, et eius privãonem; ut inter visum, et cecitatem; lucem, et tenebras. Relatiua est, que versatur inter res, et eius res; ã qua cag. ã Relãone. Sed adverte hanc oppositionem diuisionem n̄ esse universam, id ambiegg.

Prioritas, que est 2a Postpraementu est precedentia unius ad alterum. Et 5 modis stringere potest, 1o quoquo quadruplex est prioritas. 1a est prioritas temporis, qua Pida vis fecerit Abel. 2a est prioritas naturæ, que datur inter duo, que licet exstant in eodem instanti, unum tamen est causa alterius, et ita Sol est prior illuminãone. 3a est prioritas ordinis, siue seruandi subsistendi ordinis; qua unum aliud infert, n̄ tamen entia: Salitis homo fecedit ãal, q̃a ãal inferentia est hoe, n̄ tamen est-a. 4a est prioritas ordinis, qua unum ordine precedit aliud: Sic 1a unitas precedit 2am in 3nario. 5a denq est prioritas dignitatis, qua unum aliud antecedit dignitate ut Rex Princeps, Abbas subditos et.

Simultas, que est 3a prãmentu est id rãone cuius unum est simul cum alio. Et est quintuplex sicut prioritas. 1a est simultas temporis, qua res exstant in eodem instanti, ut Sol, et lumen; et-a est contiguitas. 2a est simultas naturæ, qua duo intelligunta esse simul, ita ut nautum ab alio dependeat, nec ꝗ quid illo, ut correlatiua. 3a est simultas ordinis, datur q̃ inter ea, que mutuo se inferunt, ut visibile, et visale. 4a est simultas ordinis, ut due species sub eodem gre stentes

5ª denique est multas dignitatis, quæ datur inter dignitates gratiæ, ut inter duos Reges.

4ª postremamque est motus, de quo tractatur in Physica, et est fundata ad tres, cui est fieri. 6 species motus numeramus scilicet generatio, Corruptio, Motus localis alterationis, Augmentum, et Diminutio, de qui postea. 5ª denique postremamque est habitus, seu modus hominis aliquis, qui ad quosque reducitur. 1º est inherens, habitus anima habet gratiæ, et virtutes albedinis. 2º est itinentiam et ita venæ habent sanguinis et caumena pecuniis. 3ª est possessione habitus hoc habet hæreditates, divitias, et 4º est zelatione habitus habet filius, et Domina, servos. 5ª denique est ut positione, et ita dicitur Gallia hero ad Occidentem Germania, et ad Meridiem Mediterraneum.

Sufficiant dictis hæc tractatus, imo est nimis Metaphysicæ elucubrationis curriculo, quæ cedant in laudem, et honorem omnipotentis Dei, Patris, Filii et Spiritus Sancti, nec in Deiparæ Virginis a 1º istæ Animationis instanti ab originali nova immunis. Cedant insuper in honorem Parentis Benedicti, et Veremundi. Doctoris Angelici, et Thomæ Aquinatis, Scholasticæ Virginis, Gertrudis Magnæ, in cuius corde iucundam sibi Dominus sedem locavit. Cedant etiam in honorem invictorum Martirum Loyli et Felicis, ac denique in honorem cunctorum civium in Cœlesti Jerusalem triumphantium, cum quibus mereamur Supremum Regem laudare in sæcula sæculorum. Amen.

FINIS.

DIE 18 FEBRVARIJ. ANNO DOMINI. 1710.

INDEX

Omnium, quæ in hoc cursu continentur.
Logicæ, & Metaphycæ.

hoc signum 1° significat primo paginę numerum 1°

1° et hic 2° cuiusq; numęri quęm hic et pariter

Comentaria in magnam Arlis Metaphysicam.

finis Indicis.

Ad Parentem Anselmum.

Anselmus litteris septem descriptis mirabar.

Abb. Rt. admu. psul, et abbas. Cuius dextera tenet lapides, manus altera sustinet olas. et pluma levat, grave tri n me mergit, id expellit omnes. Sicut enim inq. Plinius: Instar avis sustinet lapides, ut nihil indiligentia coarguat benigne; imo et lapidi sonat nomen Anselmi, unde merito unus duorum perfecto nomen:

Ros unus, & color unus, et unus manus duorum
Sidereis, et floribus, et domina una Venus
Foris et unus odor: sed celsior ille per auras
Diffatur spezat, primus iste magis.

Fl. Sagme Magr, ex cuius ore veluti ex nativo fonte fluvius sapiei defluit, circumpositos irrigat, ac Minerve flores pullulantes campos irrigat, atq. secundat, quare dive illud Sidonii dictatum expletum: Pauci ii qui par expletat. Vinctq in argumentis, pondq in sententiis flumen in verbis, flamen in clausulis, fulmen in argutiis solubre.

Mel. Preclari heroes lucentia lumina Ithis = Palladis ac Dirae Martis stirpis genetis.

Sifur. Pag. Perdocti PP sionatores, et quorum spiritu in sionando ferventi, Omnes SS. PP. ebibisse spiritus, haud referre extimeo.

Leg. Canda Lilia purpureae rosae, quae de viridario Minervae secundis sapientibus odores effatis floida, ac religiosa inventus

Anselmus litteris 7 descriptis mirabar: Hec ii et Ithreicius longa e veste Sacerdos obloquitur numeris septis discrimina Vatis. Quid q 7ne in ore Anselmi resonat spiritus bona? et certe quippe sacra tyma absorbente, mansuetum nomen videtur Anselmi. Sed abscultate spectatores carissimi, spiritus intendite voces: et requiescet super eum spiritus Dni spiritus sapiei, et intellectus, spiritus Iudicii et fortitudinis, spiritus scie et pietatis. Luculenter hec profert Isaias mysterium spiritatia verba sapis, intellectus, consilii, fortitudinis, scie atq pietis. Septies pnunciavit Profeta: nec mirum, Septiformis enim spiritus ore hec spirabat suave clientia discrimina vocis: q et Anselmi sonat nomen, quasi stines Ithreicia pretis Cithara, fidibus que canoris.

Audite in quaqua Scisitantes acute: Anselmusne latini octo litteras habet? Quidq. Vera ultima? Circumspicite nominis. Et quidq Syllaba sexmocinalis sic dicta, qa a vocali suum auspicatur sonum et inde ipsa sese terminat. 3a pariter resonat in noe Anselmi. Mirabile dictu! Ultima dies sorminat circumcludit periodum septes. 3a dies spirat 3a, nisi fallor, tonitat perinde Cirrinq, spirat illa Syllaba Sicq, spiritus spirat. Auscultate ipse mysterium.

Vox patris Verbum erat in principio Divinum, pq Verbum Celifirmati ii, et spirat oris eius ipsis verbis eorum: q 3a trin. pna spirat S. et ab ore Patris, et tanquam a vocali a verbo procedit. Sed ecce ut alitis sunebat Poeta: Scripsit (equidem Graeci) et ad sonitum vocis vestigia torsit. Stendebant, vociferabant Graeci, timide q dicebant: Oculisque lumen, et voces: ac mare nunc sub nocte tremidis albescere coepit fluctibus, et procerus spirare valentius cui Sic carissimi auditores, sic Graeci torsit, et retorsit vestigia ad sonitum Vocis, ne tanto, quo meo in spi tactu se colligit anguis. Occurrit m D. Anselmo latitans, sulicus intexuit Barenti, ibi rex ca pcessionis spiritus sti a verbo Dino Graecis pretatis Doctrinis ne rsbore coercuit. Vociferabant Graeci, id vero intentit Anselmi resonabat nomen 7q in discriminibus vocis, et nunc stinuere oes 7 ora intenti tenebant, Ambrosiq q divinum a vertice spiraverit odore.

Et a verbo gaudet

Ipse p̄ se quodammodo Anselme sonitus patuias exibit in aures, et ts claudis ore dalisona
bona sic requiescit spiritus ipse verbis. Sic litera sermocinalis a vocali sonat
modulatur mysterium, ut sponsus vite, qui exat in vitis circumcludens numerum ts.
Sic Sacerdos Authenticus Doctor loquentis numerus ts discrimina vocum. Et sic tuus
Sapiens tua os mutorum ad scias acquirendas aperit ab dubio, linguas, et infantium fecit
disertas.

Ad Virginem Deiparam.

In celebrandis Beatissimæ Virg. Mariæ laudibus tot ita sudaverunt ingenia, tot ut attriti calami, tot manus et mentes occupatæ, ut si eis honori scripta volumina in unum congregarentur insigne se solis Vituerent bibliothecæ. Pia quadam emulatione omnis natio, quæ sub cælo est, iubensque et virgines senes junioribus in recensendis Mariæ laudibus quæ ligata, quæ soluta oratione decertare videtur. Sed ut devotus fuerit, gratus et Deo generatus eorum omnis, qui in et inaffabili mentium eius fragrantia manu scripserunt ore pronuntiarunt, mente occuparunt, stilla instar est momentis stateres, gutta roris antelucani, ut ne numeres illa quæ dignis filio illud pleno ore decantent Ave gaudium: sibi silentium laus. Potest et facilis immensus pelagus exigua scrobis includere, quod

Psalm. 64 exp. vers. Hebr.

audiat faciet oes laudes eius? Maior est enim omnis laudis, et superat omnes, quæ omnium deus creaturarum excellentissima dignitate transcendit. S. Germanus de hac Virgine sermones huiusmodi sic exposuit: Si palmo metiri terram possumus, ac funiculo maris circumscribere, si cubitis cælum Itineris, et stellarum numerari copia potest: si quidem pluviæ, telluris et glebæ, ventorum et imbrium ac arenæ apprehendunt certe potest, quæ in manibus est arcutus apprehendi. Arnoldus Abbas unit. tract. De laudib. Deip. hæc tract: Si linguis hominum loquar, et Angelorum nihil digne, nihil propie et S. ac perpetuæ Virginis Matris Christi Mariæ gloria eloquii potero, quæ vere in laudibus eius modulandis invenies organum, et habes et cuiusque subtilitatis ingenium. Res mira, et inaudita Mater virgo Verbum caro, Deus homo! Quis in tam celebri miraculo silebit! Ut quis hæc piarum sufficiat! Scimus quod sugra nos est hoc aggredi. Sed illa, in cuius sacrato utero Verbum caro factum est, locutusque de Verbo Deiliat verbum: nec fas est muta esse gaudia Ecclesiæ, ubi implente nos Verbo hoc hemus in mente, quam mater in utero. Et ut verbis S. Amedei Episc. utar: Ob sancta, et rationabilis ada investigans Celi secreta mysteria, et diligens ordo supernum spiritum invenit Ut post redemptorem illa in mulieribus benedicta, illa plena gratia, quæ Deum genuit, et virginitis gloriam in amisit. Hæc virgo B. et luce clarior, et maiestate gratior, et omnem potentatu sublimior totum mundum illuminat, et unguenti optimi profusione innovans ada Cherubim, et Seraphim agmina prestat transcendit, et maiestate. Solus ergo Deus, cui soli 2a est, eam dignis poterit encomiis honorare qui ad tanta dignitate humilis, et parvula sublimavit, qua maiores ipsa Dei opera creare in potest. Hæc unus est in quo nec Ut sile vita est nec hære tegit, ut unus, cuius et filius et Deo Patre meruerit hære omnium. Hæc mulier illa est olim in paradiso primum, quæ caput antiqui serpentis Dei virtute calcavit. Hæc illustris illa mulier et cunctis mulier. benedicta in igne et rubo; in virga, et flore, in rore, et velleve Antiquis PP. prænuntiata Hæc arca Mystica testamenti, aureus propitiatorium, scala Jacob, Virga Jesse, turris Salomonis arcus Federis, janua Paradisi. Hæc omnis virgans universa terra. Hæc aurora veri solis pronuncia hæc salus universorum, totius mundi conciliatrix, inventrix gratiæ, genitrix vitæ mater Salutis. Hæc reparatrix protoparentum, posterorum vivificatrix, vera mater salutis vera Mater viventium, desperatis solus miserorum solatium afflictorum refugium spes unica peccatorum, In ipsa est gratia viæ, et veritatis, in ipsa omnis spes vitæ, et virtutis:

Trexeis Kuffy in collat. Vet. et novi test.

Sola fuit mulier, patuit qua janua letho
Et qua vita redit sola fuit mulier.

Sub eius umbra quamvis in estu vitiorum refrigerium inveniet, in fluxis seculi umbraculis in tabernaculis quietis.

Serm. 2. de Pentecoste.

Istos Negotiorum Seculorum Melifluus D. ~~appellat Gemitis~~ aptissimos prius ac singulari titulo
nuncupavit. Ipsa enim talium mediatrix fidelissima omnium negotia in celestri curia
curat. Ipsa una omnium negotiorum est, quae sola potuit ora seculorum occupare, quae magnis nego-
tiis seculorum omnium ingentis successit. Sed multis est dulcissimi D. Laetaeq oratione audisse:
Hac mexus loquitur quando ab uberibus virginis insigni privilegio fuerit. Ad Maria sicut
ad medium, sicut ad Arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt.
Et qui in Celo habitant, et qui in inferno, et qui nos praecesserunt, et nos quotidie, et quotidie sequentur,
et qui nascentur ab illis. Illi quidem ut in Celo, ut resurgant, et quidem in inferno ut eripiantur, qui
praecesserunt, ut Prophetae fideles inveniantur, qui secuti sunt, ut glorificentur. Lo beata te dicunt
omnes generationes Genitrix vitae, domina Mundi Regina coeli. Ab imo quae omnes, quae omnibus gra-
nibus vitae, et gloriae genuisti. Inde en. Ang. Letitia iustis gratia, Peccatoribus venia
Indocti sapiunt quae invenientur eternae.

Non Phaetonico aeque ad meridiana aeterni solis rota aditaque arripamur.
Non in accensa humanitatis sphaerula Domini illius Promethei, quo
ronem venit mittere in terris ignem intendere studium. Solis rabies du-
rumpunt, vis hebetatur hominum radiatae deo quomodo non rota arcanorum
iaciatur aspectus? Cuius enim sane mentis, etsi aquilina polleat acutie eo pe-
netrare audacia ut assertorius nixi vexi solis dum alto reddet caelo sima-
ri audeat amoris flammas? Quae via adeat emicant, ut dum exumpunt fri-
gescente hyemali tempore mundo inter taurum, et virginem (aestiva siduet
signa) Fabulantur, dum praedunt, Magos trahere sydera solitos novo
sydere orientales quasi de nocturnis tenebris ortu suo trahunt:
Dum ascendunt, millia horum frigidissima corda in flammatia, ceu pyrastas lu-
colas ad se rapiunt: Dum denuo descendunt et in occasum vergunt a caeco
milite videntur. Horsq quoque quae tanto iactamus oculos, solis nixus clare
eterne fulgurate amoris flammas, aspicere non possumus; sed mortalis an-
gustis, peccatorum quoque interiectu Ecclipsim in Horto patiente, et ita mortuum
dum sanguine, et aquam dira vulneratum lancea effudit ex corde coeglam
sanguis. Quizimo en. Fidum mizzs pra tbalandzi pracstil gbrt Jesus be
sadcism, isdor stnguzness in Sarta, vzl zfuss zn sctucr crucare
cordz? Proh! quae gravis est levitas nostra! Nunquam par omnes sentit noster
Alcides. Athlanti suffecto pondusto peccatorum suffarcinata, et orbis omni-
us pondere. Infimum hoc tempo exigit, sustinet. Offerit de Celo vene-
rato calzo, vino quoque admota esculat nobilis gemma, validique
effervescens affectibus effusionis avidus, sanguis fugat ultro meditatus Hercules
corpus rosseo undique madefacit. Gemunt gigantes sub aquis. Cur
non gemat sub sanguine gigas ille caelestis? Sane maxima hic est divini-
sima gigas sub sanguineis undis obtenditur. Videbitur tibi forsan Sthiane
succumbere onerei, et ita succurrat humeros, et pediset in facie. Fallaris. Plu-
rimum sicque prong homini, cum genus humi. Ecce quoque tibi divinissimum Athlas
non caelestibus, sed sanguineis onustus globis totus gemens, totus madens sudore

En Vegui granatu sine cortice circumcinctu balaustio. O inestimabiles carbunculos! o amabiles pyxidos! Fallor si in dilexiptu credis charitis maximum, expansum amoris gazophilacium, et ita credis ita effus apparent, ut exigat ab oi membro tributum, ut hoc defundat sanguinis, ut peccatis abdigat. Quis in conveat divinis illu boxum amoris toxicularis vis ad medullas exp. ffus? Mentior si in indicas Hercules nam charitis in glg vlera amoris vltimas ia portuisse columnas.

Cetera ingeniosior Colon crucis triremis ascendens ffi medicada hory eestate immenso dolorum oceano, passionis q maxi rubro andrys se dimittere setat, ut dus ad occasu oscendit, novas indias, mineralia q nova nobis aperiat. Novas pandit venas et cordis sui pondit venas. O quis puxi misericordiarum rivi ex agno latere dimanat! q uas dulcia pectoris pharmaca, quis suavia! O felix q se hucusqlutis pabulo infudent fonti! Vide ia Palestinis Coeonium vulnera nra medicantes, Maculas tergerem. Cerne qualr medicus nostr quid salutis het in nra sperat sanitis.

Ad abluendas oculorum albugines, seu nebulas (aiunt Clinici) aptissimu e sanguis columbe: id q ex pcusa columba sub sinistra vala fluit vtilior e, quis qui ex alia corporis pte decidit. Non negas Pgtum e cruce pendente manuetu ee columbe. Hecq negabis cruorem e latere sub sinistro brachio manentis efficacius, peccata nra purgare, quis sanguis q ex toto corpe effluebat in Sorto. In horto pterea guttis e vivuli decurrebat; in cruce maxi, fonts detectu e. illic ex corpe hic ex corde, ut agnoscas hoc novo arguto pbatu calamitas mortalium se plane miseratu ex corde. Ex adhibito aquarum remedio n o Sorto id in cruce expcas su arboris expende. Igne liquido, quod debat in sinu universa crematret orbe 2 Phaeton, nisi et cpre pvide suis mentis eet in aquis.

Finis.